

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav českých dějin

**Působnost Sekretariátu pro věci církevní ve
vybraných církevních úsecích v regionech ČSR v době
normalizace**

**The action of the Secretariate for the church affairs in
selected sectors in the regions of the ČSR in the
normalization era**

Zpracoval: Štěpán Čadek

Vedoucí diplomové práce: Prof. PhDr. Jan Rychlík, CSc.
Konzultant: Jaroslav Cuhra, PhD.

Praha 2008

Referát řeší komplexně církevně politickou problematiku
přímým řízením KSK a ve smyslu zákonů č. 217 - 218/49
a příslušných vládních nařízení č. 219-223/49 Sb. a č. 19/66 Sb.
Jedná se v podstatě o celkový státní dozor nad činností církví
/včetně hospodaření/, schvalování dispozic s církevním majetkem,
stanovení státních příspěvků na provoz hospodářsky nesoběstačným
farnostem a církevním sborům a státních příspěvků na údržbu církevních
objektů /včetně sestavování rozpočtu, ověřování a li vidence
příslušných faktur, sestavování přehledu o plnění rozpočtu/.
Spolupracuje na úseku rozvíjení vědecko-atesitické výchovy a metodicky
řídí činnost odborů školství a kultury ONV /okresních církevních
tajemníků/v kraji.

Popis práce církevního tajemníka, bez data, SOA Plzeň, karton P1523.

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a přitom uvedl všechny použité
prameny a literaturu.

Štěpán Čadek

28. 7. 2008

Poděkování:

Osob, kterým bych chtěl poděkovat, je mnoho. To se týká především pracovníků všech mnou prošlých archivů, a to jak v Praze (Národní archiv), tak Plzni (Státní oblastní archiv), tak i mém rodném Tachově (Státní okresní archiv), i ostatních kteří nějak pomohli. Nemohu pak nevzpomenout vedení a rad prof. Rychlíka a nasměrování mého konzultanta, Dr. Cuhry.

Obsah

	strana
Předmluva	6
Úvod	15
Část I.	
Kapitola I. Porady krajských církevních tajemníků (1968 – 1989)	28
Část II.	
Kapitola II. a III. Porady OCT středočeského kraje (1974 – 1981)	81
Kapitola IV. Porady OCT Jihočeského kraje (1970 – 1979)	97
Kapitola V. Porady OCT Západočeského kraje (1970 – 1978)	109
Kapitola VI. Porady OCT Severočeského kraje (1970 – 1978)	136
Kapitola VII. Porady OCT Východočeského kraje (1970 – 1981)	149
Kapitola VIII. Porady OCT Severomoravského kraje (1971 – 1979)	187
Kapitola IX. Porady OCT Jihomoravského kraje (1974 – 1978)	206
Část III.	
Kapitola X. Regionální církevní politika v okrese Tachov (1967 – 1986)	217
Závěr	279
Přílohy:	
Příloha 1 – Seznam použitých zkratk	285
Příloha 2 – Tabulková část	294
Příloha 3 – Dokumenty	306
Contents	362

Předmluva

Téměř jeden a půl roku mě zaměstnávalo shromažďování a zejména zpracování dokumentů k této práci, nemluvě o dalším čase nutném k jejímu sepsání. Navázal jsem, a přece jinak, na svou bakalářskou práci o působení tzv. Sekretariátu pro věci církevní (1956-66 při MŠK, 1967-68 při MKI, od 1969 při MK)¹, jak se nazývalo do roku 1956 samostatné pracoviště (Státní úřad pro věci církevní, fakticky na úrovni ministerstva – poz.) pověřené úkolem státního dohledu nad činností církví. Tehdy mě zajímala spíše všechna možná politika, přístup k jednotlivým úsekům této správy nebo církvím. Velmi zajímavé bylo sledovat proměnu církevní politiky ke staronovému stalinskému přístupu po znatelném uvolnění roku 1968. Poté jak tuhé, později již jen zbyrokratizované, časy tvrdé normalizace pozvolna přecházejí v trpkost období přestavby, kdy jakýkoli dohled nad církvemi od základu podlamuje psychologický dopad hroutícího se východního bloku, nyní již dávno bez úspěchů výstavby a mírových iniciativ.

Můj nový zájem sice nepadl daleko od stromu, ale jablko přeci jen trochu změnilo tvar. Na doporučení Dr. Cuhry, jemuž tímto oficiálně skládám svůj dík, zda bych se nemohl zaměřit na církevní politiku v regionech normalizační ČSR, rozuměj dosud spíše opomíjenou, jsem zaměřil svá archivní šetření tímto směrem. Ke korekci toku mých myšlenek přispělo i rozsáhlé pramenné šetření ke katolickým poutím, případně jiných festivitatám této církve, v 80. letech, v archivu národním (NA) a ministerstva vnitra (AMV). V této práci se s výsledky tohoto šetření nesetkáte, neboť bylo námětem samostatné seminární práce.

Současné samotné diplomní šetření v NA v Praze, SOA Plzeň a SOkA Tachov, třech různých člancích státní správy,² formovalo mé zaměření na práci, pravomoci a postavení úhelných kamenů tohoto státního dozoru v praktickém životě společnosti, tedy církevních tajemníků, buď krajských, buď okresních. V práci doufám nezapadla ani role rozhodně ne úplně šedých eminencí, jejich kolegů a nadřízených z onoho církevního sekretariátu (do reformy roku 1987 Sekretariát pro věci církevní ministerstva kultury české socialistické republiky – SPVC MK ČSR – poz.),³ který kontroloval a usměrňoval jejich činnost. Platformou působení sice nadále v 70. a 80. letech byly tzv. církevní zákony z konce 40. let a jejich novely, avšak staronovým byl marxistický cíl, vyhubení církví, v normalizační éře již poměrně pokojnou cestou. Státní správě

---

¹ Toto přehledné vytčení viz Stříbrný, Jiří: Katolická církev v Českých zemích v čase dvou totalit. In České církevní dějiny ve 2. polovině 20. století, CDM, Brno 1999, knižního vydání příspěvků sekce církevních dějin na VII. Sjezdu českých historiků v Hradci Králové, ve dnech 10.-12.9. 1999, str. 99. MŠK – Ministerstvo školství a kultury, MKI – Ministerstvo kultury a informací, MK – ministerstvo kultury, SÚC – Státní úřad pro věci církevní – poz.

² SOA – Státní oblastní archiv, SOkA – Státní okresní archiv.

³ V Práci Balík, Stanislav – Hanuš, Jiří, Katolická církev v Československu 1945-89 si na str. 29-34 můžete přečíst nejen o organizaci úřadů církevní politiky, ale také na str. 31-34 prohlédnout hierarchizované schéma v jednotlivých správních obdobích, tj. v letech 1949-56, 1956-68, 1969-71, a konečné „federální“ od roku 1971.

nahrávaly dva setrvalé faktory: (dokonalý) policejné - byrokratický režim a (relativně) dokonalá cenzura.

Pravým, i když ne plně zachovalým pokladem a především základem této práce, jsou porady těchto církevních tajemníků. Když se řekne (pracovní) porady, nemyslí se tím představení všech církevních opatření a následný rozkaz o realizaci v regionech, i když i na to se občas přišlo, ale především realizace církevní politiky v souladu s těmito opatřeními, o nichž se v zápisech z jednání nemluví, ale všichni je znají. V textu budu případně vysvětlovat tyto zákonné normy, zejména se zaměřením na konkrétní detaily, které se projevují v projednávané praxi. Na úrovni krajské jsem takto prošel všechny zachovalé porady v rámci centrálního archivu v Praze. Určité výhody se dostalo kraji plzeňskému, kde jsem soubor porad okresních tajemníků (OCT) mohl doplnit, v rámci šetření o církevní politice na Tachovsku, také o zprávy o poradách, které se v NA nezachovaly.

Rámec porad krajských církevních tajemníků (KCT, též krajský tajemník pro věci církevní, KTPVC – poz.) na církevním sekretariátu ve Valdštejnském paláci na Malé Straně v Praze, dnes sídlo senátu, a porad okresních tajemníků, (OCT, analogicky také OTPVC) v krajských metropolích, sídlech krajských národních výborů (KNV), pak na samotné okresní úrovni doplňuji vybraným okresem plzeňského kraje, proto ten Tachov, který je mi nejbližší. Výběr tohoto okresu má své klady i zápory. Jednak si musíme uvědomit, že po válce byla více než polovina obyvatel současného okresu vysídlena, a z toho vyplývaly následující náboženské a politické důsledky. A také fakt, že agenda církevního tajemníka okresu, patrně zdaleka ne jediná v republice (hypotézu časem snad zkvantifikují jiní), podle slov samého ředitele, nikoli nepříznacných, po listopadu 1989 „proletěla komínem“, takže až na pár hospodářských výkazů a věcí, na které se již nedostalo, prostě není. Samozřejmě jsem našel náhradní řešení, máje před sebou poměrně nový inventář okresního národního výboru (ONV) 1945 – 1989, konkrétně zprávy OCT pro porady okresního výboru KSČ (OV KSČ) k církevní politice. Ta se na těchto poradách ve stínu zemědělské politiky jednoho z nejzemědělstějších okresů republiky zhruba po roce či dvou obligátně projednávala tak, že bylo schváleno to, co se jako verdikt OV KSČ navrhovalo.

Zajímavý, přesto však nedostatečný zorný úhel relací OCT na OV KSČ jsem teprve na závěr svých bádání, doplnil zmíněním šetření v oblastním státním archivu v Plzni. V Plzni se zachoval nejen doplněk k poradám OCT, ale také mnoho zajímavostí z krajské kulturní politiky, které ovšem nejsou cílem této práce. Zajímaly mě povinné měsíční zprávy OCT směrem na kulturní odbor (KO) KNV, a trochu jsem litoval, že vzhledem k nedostatku času mohu pomýšlet jen na agendu jediného okresu, když jich tu bylo deset. Cílem práce ovšem je v textu i přílohách názorně ukázat, jak se taková církevní politika v okrese dělala, a na to, pokud je dost informací,

jeden okres úplně stačí. Také proto se 3.část práce obsahově i pojetím trochu liší od 1. a 2., které staví na těch „strategických“ poradách šéfů (se šefy) církevní politiky. Už jste zaregistrovali, že většina této práce je základním výzkumem, takže zde zájemci o toto téma určitě naleznou mnoho nových informací.

Práce na poli církevním v době vlády komunistické strany, jak naznačila církevní sekce na konferenci historiků v Hradci Králové v roce 1999, v průběhu 90. let postupně vznikala, ale jak glosuje dr. Stříbrný, většinou se omezovala na různé vzpomínky a životopisy - např. Tomáškův životopis od Hartmanna, Svobody a Vaška (Kardinál Tomášek, Vyšehrad, Praha 1994); Vaškovu autobiografii Ne vším jsem byl rád (Vlastní životopis, Karmelitánské nakladatelství kostelní Vydří, 1999) a mnoho jiných, např. řádových kněží či řádů obecně. Jsou zde např. paměti břevnovského opata Opaska Dvanáct zastavení (Torst, Praha, 1997) nebo dějiny jezuitské provincie u nás v letech 1950-90, vydané ve dvou dílech (Budou vás vydávat soudům, Societas, Praha 1995, 1996), či rozrůstající se knihovnička o pronásledování křesťanů, publikace královéhradeckého biskupa Otčenáška jménem Kamínky (Nakladatelství Kontakt, již 5 dílů, od 2000). A tak Stříbrného příspěvek byl více povídáním na téma, co všechno by bylo možné ještě zpracovat.

Vše, co jsem tady zatím uvedl, se očividně týká dějin a minulosti členů katolické církve, což je pro roli, kterou v uplynulém období hrála, pochopitelné. Ostatní církve zůstávají v tomto směru v pozadí. Třebaže memoárová literatura vznikala také v tomto prostředí, a sem tam vznikne i nějaké specializovanější dílo (např. Klinecký, Pavel: ČCE a sdělovací prostředky, in Církev v proměnách času 1969 – 1999, konference Církev a stát, Brno od 2000), nepoměr je přesto dost znát. Existence tzv. základních prací, mimo příležitostných sborníků, prozatím není zajištěna. Dá se říci, že to hlavní o nich, zejména ČCE a ČCH,⁴ napsali ve svých celkových pracích Cuhra, Kaplan nebo Vaško. Nemluvě už vůbec o malých konfesích typu ASD nebo sekt na čele se SJ.⁵ Tedy povšechně řečeno, malá podpora takového výzkumu v církevních řadách je očekávatelná. Tato tematika však v případě nekatolických církví a sekt nenachází ještě příliš odhodlaných historiků.

V oblasti „velké politiky“ bylo mnohé vykonáno ještě (doma v samizdatu či v exilu) před rokem 1989. Platí to zejména o církevní politice 50. let. Začneme ovšem od diplomacie, tedy od československo – vatikánských vyjednávání (což je typicky „katolické“ téma), která jak víme po přerušení diplomatických styků v roce 1950 započala až v 60. letech, konkrétně na jaře 1963, máme již nějaký čas k dispozici dvě velmi dobré práce. Obě se přitom doplňují, i proto, že

---

⁴ ČCE – Českobratrská církev evangelická, ČCH – Československá církev husitská.

⁵ ASD – Církev adventistů soudného dne, SJ – sekta Svědci Jehovovi.

spadaly pod stejný výzkumný grant. Karel Kaplan se v práci *Těžká cesta. Spor Československa s Vatikánem, 1963 – 1973* (CDK, Brno 2001) zaměřil na první etapu vyjednávání v 60. letech, vrcholící odjezdem kardinála Berana do Říma (1965), a částí druhé etapy, která vyústila ve svěcení nových biskupů v předjaří 1973, s přesahem do vyjednávacího kola 1974. Od roku 1969 na něj navazuje Jaroslav Cuhra, s patřičným prologem před pražským jarem a za něj, ovšem (*Československo – vatikánská jednání 1968 – 1989, Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, č. 34. Praha 2001.*), který popisuje pokusy o jednání až do konce normalizační éry. Jak s prvním zmíněných vrcholem roku 1973, tak s oběma úspěchy Vatikánu v letech 1988 a 1989, kdy fakt, že prosadili své biskupské kandidáty, jasně mluvil ve prospěch vnitřního se hroucení komunismu. Tento úsek se tedy podařilo zmapovat, což samozřejmě na zmíněné konferenci historiků nemohl nepochválit ani Jiří Stříbrný.

Tak trochu zde odbudu „slovenskou otázku“. Té se napříč celým obdobím v již dokončené trilogii a individuálně také dalšími pracemi věnují pánové Pešek a Barnovský (*Štátna moc a církvi na Slovensku 1948-1953* (Veda, Bratislava, 1997), *Pod kuratelou moci, církvi na Slovensku 1953-1970* (tamtéž, 1999), a nás se týká zejména *V zovretí normalizácie, církvi na Slovensku v rokoch 1969 – 1989*, tamtéž 2004). Seznámil jsem se sice jen s jejich posledním dílem, ale i tak mohu říci, že si s Cuhrou a jeho obdobnou prací pro české země v letech 1969 – 1972 (*Církevní politika KSČ a státu v letech 1969 – 1972. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, č. 32, Praha 1999*) moc nezadají. Navíc má jejich práce tu hezkou vlastnost, že se alespoň rámcově zmiňují také o českých zemích. Při sestavování statistik své bakalářské práce jsem sice dospěl k jistým rozdílům v číslech mezi mými a jejich tabulkami, ale to je jen takový hnidopišský komentář, neboť v širším kontextu tyto rozdíly na obou stranách nemají význam. Tedy na tomto poli se rovněž daří základním syntézám, a to má samozřejmě také stimulační vliv na vznik tematických prací.

V českých zemích je již nějakou dobu nekorunovaným králem základních prací Karel Kaplan. Jednak patří k těm dříve narozeným, kteří pracovali s oficiálními dokumenty dokonce již v 60. letech, a má proto v církevní politice (40. –) 50. let samozřejmě prvenství. Jednak se také bavíme o období o celou generaci dříve. Základ mnohých jeho prací byl hotov již za socialismu. Během něj ostatně již některé práce vydal (např. *Církev a stát 1948 – 1956 v Československu*, *Studie* 1982, č. 80). Příkladem může být i *Stát a církev v Československu v letech 1948 – 1953* (ÚSD AV ČR Praha a Doplněk Brno, 1993), vydaná prvně u západních sousedů, pravda až v roce 1990, ale u nás s odstupem až v roce 1993. Kaplan sice pojednává hlavně o období 1948 – 1953 (plus léta poválečná), ale snažil se podchytit průběh církevní politiky až do druhé půle 50. let. Tady, a v letech 60., než navazuje práce Jaroslava Cuhry, byla dlouho trhlina. Kaplan se totiž 50.

lety pohyboval dosti vyčerpávajícím způsobem (vzpomeňme úctyhodné Kroniky komunistického Československa ve dvou svazcích dovedené „jen“ do roku 1956).

Zde navázal, ovšem s programovým omezením na pozice a konflikt katolické církve, Václav Vaško. Také on patří mezi ty „dříve narozené“ a proto vydání jeho dvojdílné práce Neumlčená (Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce, 2 díly, Zvon, Praha 1990), lze samozřejmě také chápat jako konečné splacení dluhu předešlých desetiletí, zamezujících svobodnému vydání. Vaško však ke stáru neztrácí na chuti a metodicky se pouští do rozšiřování proponovaného diptychu Dům na skále (Dům na skále 1, Církev zkoušená 1945 – začátek 1950. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2004. Dům na skále 2, Církev bojující 1950 – květen 1960, tamtéž, 2007). Původně mělo jít jen o jakési konečné doplnění Neumlčené, která ve své době nemohla disponovat bohatstvím nyní otevřených místních archivů. V obou dílech se dostal až do roku 1960 a krom současných prací na perzekucích ŘKC během 50. let již plánuje 4. díl o období do roku 1968. Vaško sice nedosahuje preciznosti protřelého historika Kaplana, vždyť přece, a to je sympatické, není školeným historikem, ale jeho občas patrný rozhorlený katolický sentiment (v pracích o 50. letech bohužel asi není divu) není natolik rušivý faktor, abychom mohli mluvit o nějaké konfesijní determinaci. Sympatické je rovněž to, že jako přílohu k těmto pracím připojuje chronologickou tabulku, umožňující rychlý přehled.

Vaško tedy míří k metě roku 1968. Období po sovětském zásahu je doménou také o dvě generace mladšího Cuhry, který pojednal zatím jen o období 1969 – 1972, avšak velmi důkladně. Komplexní církevní politika mimo Cuhrovu po roce 1972 prozatím chybí, Cuhra se však soudobé církevní politice alespoň rámcově věnoval také v práci o jednáních s Vatikánem. Pohledem na politiku SPVC jsem tomuto období rovněž osobně přispěl (Čadek, Štěpán: Československá církevní politika v éře normalizace 1968/73 – 1989. Z dokumentů sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury České socialistické republiky. Bakalářská práce FF UK, Praha 2006. Navíc se nedávno (2007) objevila přehledná a velkou fotopřílohou nadaná syntéza o (jak jinak) ŘKC⁶ v období 1945 - 1989 od Balíka a Hanuše (Katolická církev v Československu 1945 – 1989, CDK, Brno 2007), která opět rámcově i když samozřejmě mnohem zacíleněji na katolické řady, církevní politiku té doby rovněž nastiňuje. První část se věnuje jednak popisu období a dále popisu osudů jednotlivých náboženských skupin – jednotlivě se věnuje biskupům, kněžím, řádům a samozřejmě i významným laikům (kde je jedním z hrdinů mj. právě Václav Vaško). Opomenout nelze ani druhou část této knihy, která se zabývá změnou katolické mentality a spirituality v běhu 20. století. Jde o jednu z nejpřehlednějších prací.

Z dalších zajímavých prací je určitě nutné jmenovat počiny skutečně činorodého „vatikánského“ teologa Karla Skalického. Exilový univerzitní profesor a poslední sekretář

---

⁶ ŘKC – Římsko katolická církev.

kardinála Berana napsal minimálně dvě pozoruhodné práce. Jednak o Katolické církvi po roce 1918, a jednak, a pro toto téma spíše příhodněji, o katolické církvi v 80. letech (Osudy katolické církve v Československu (1918-1988). In: Studie 1990, č. 130-31, str. 358-76. Postavení církvi a věřících v Československu 80. let. In: Studie 1989, č.126, str. 422-446). Byl tak mezi prvními, kteří navázali na dílo rovněž exilového profesora Jaroslava Kadlece, známého mj. pro dva svazky významné přehledové práce, vydané ještě v Římě na konci 80. let (Přehled českých církevních dějin 1 a 2, Česká křesťanská akademie, Řím 1987) rozdělené příchodem reformace a končící ve druhém díle právě rokem 1918. Přestože končí před vznikem ČSR, tkví jeho přínos právě v tom, že se jedná o dějiny komplexní (přestože až do 16. století převážně katolické). Tady bych (za všechny další) hned připojil jednu tématickou práci, která časově navazuje. Jedná se o práci Pavla Marka K problematice církevního rozkolu v Československu v roce 1920, práci nevěnující se jen svému poslání, vzniku Československé (teprve od 1971 husitské) církve, a věnuje se pochopitelně rovněž složité situaci katolické církve po vzniku ČSR v letech 1918 – 1920 (ČČH 99, 1/2001, str. 85 – 120). Dobré je na ní to, že ji lze rovněž řadit do sekce prací s nekatolickou tematikou.

Poměrně viditelným tématem je problematika MHKD,⁷ k níž už vznikla Vaškova práce Mírové hnutí katolického duchovenstva – pátá kolona v církvi (Studie 1996, č. 10), a SKD Pit, o níž psal Cuhra (Dekret Quidam episcopi a zánik Sdružení katolického duchovenstva Pacem in terris. In: Pocta docentu Vladimíru Nálevkovi, Acta universitatis Carolinae, Philosophica et historica 2 – 1998, Karolinum Praha 2001, str. 167-178). Tentýž se věnoval také problematice DKO (Dílo koncilové obnovy v kontextu státně církevní politiky pražského jara. In: Koncil a česká společnost. Brno, 2000, str. 112 – 124). Na téma SKD však nově vznikla diplomová práce v Brně (Zbranek, T. B.: Sdružení katolických duchovních Pacem in terris. Magisterská diplomová práce. FF MU, Brno 2007), jíž ve svých zdrojích citují Balík a Hanuš.

Čile se rozvíjí také tematika „hnutí odporu“, v němž samozřejmě nechybí ani aktivity církve. V jinak pozoruhodném sborníku příspěvků k aktivitám mladé generace 80. let tak nalezneme i Cuhrův příspěvek na téma tajná práce s mládeží, tajná náboženská výchova (Skrytý zápas. Stát, katolická církev a mládež v druhé dekádě normalizačního režimu. In: Vaněk, Miroslav (a spol.): Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. ÚSD AV ČR a Votobia, Praha 2002, str. 107 – 143). Zajímavé jsou mj. Cuhrovy pasáže o rozsahu saleziánských „chaloupek“, které dlouho unikaly perzekuci pro vynikající konspirativní zajištění, a zároveň se neustále rozrůstaly. V práci ovšem stojí za pozornost také akce skautů, ekologů, příznivců Johna Lennona nebo slavných „bigbífáků“. Velmi cennou prací je podle mého soudu i soubor prací vzniklých rovněž pod redakcí Vaňka (a P. Urbáška) reflektujících

---

⁷ MHKD – Mírové hnutí katolického duchovenstva.

vzpomínky obou stran, disidentů a komunistů, dvoudílný obsáhlý soubor Vítězové, poražení?, kde bych chtěl upozornit na přínos zejména druhého dílu k pochopení vnitřního i pracovního světa stoupců a zaměstnanců normalizačního režimu, kteří na toto téma uvedli velmi zajímavé komentáře a zkušenosti (Vítězové? Poražení? Životopisná interview. Díl II. Politické elity v době tzv. normalizace. Prostor, Praha 2005). Za všechny práce o Chartě 77 a vztahům katolíků k ní jmenujme např. tuto: Vaško, Václav: Charta 77 a křesťané (In: Perspektivy 1997, č. 1).

Neměl bych opomenout ještě jeden typ prací – faktografii, statistiku atp. Asi nejlepší dílo, které dosud, na komplexní úrovni, prozatím vzniklo, byl Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1989 (Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1999), využívající velmi přehlednou projekci statistických dat do mapy, tedy kartografů či kartodiagramů, na toto téma u nás zatím jediné. Nicméně své statistické části, či do textu vkládané tabulky měli ve svých obecných pracích téměř všichni od Kaplana přes Cuhru až po (zatím graficky nejdokonaleji) Balíka s Hanušem. Navíc by bylo možné započítat i práce Václava Babičky, z nichž čerpali především posledně zmínění (Vývoj katolické religiozity v českých zemích v letech 1949-89 (na základě zjišťování Státního úřadu pro věci církevní a Ministerstva kultury – Sekretariátu pro věci církevní), Sborník archivních prací č. 2/2005, ročník LV).

I když jsem doposud uvedl mnoho, a především těch nejvýznamnějších, prací, přehled jistě neuvádí vše. Navíc prozatím nebyla vydána poslední aktualizace Bibliografie české historie (vyjde pokud vím v roce 2009), takže je možné předpokládat další, mě zatím neznámé nové, zejména regionální, práce. Tento výběr může trpět také jistou selektivností, a proto jsem na další možné související práce poukázal v přehledu doporučené literatury.

Cílem práce samozřejmě také je představit pracovní povinnosti církevních tajemníků, především OCT. OCT byl vůbec velice zaneprázdněnou osobou, a pokud neměl spolupracovníky, pak lze jen obdivovat, jak svou práci zvládal, ať už si o ní myslíme cokoliv.

Vždyť se musel (a byly také ženy – tajemnice) účastnit mnoha církevních zasedání od měsíčních vikariátních konferencí ŘKC až po zasedání ČCH po deseti letech. Musel dělat namátkové a řádné účetní kontroly (spolu s někým z FO ONV), obhlížet stav církevních objektů, jezdit na KNV na porady a jednou ročně na ideové a pracovní školení, musel přednášet příslušníkům stranických a „společenských“ organizací (příslušných v NF), někdy i dětem či studentům, atd.⁸ Do toho všeho měl ještě sestavovat různé výkazy a zprávy o CP situaci,⁹ nehledě na to, že je po něm chtěli i z místní KSČ, což už se pohybovalo na pokraji lidských

---

⁸ FO ONV – Finanční odbor okresního národního výboru, NF – Národní fronta, sdružení všech politických stran.

⁹ CP – Zkráceně církevní politika, nebo adjektivum církevně politický.

možností. Zvážíme-li, že sem tam do toho vpadl volební rok, přišla ta předvolební setkání s představiteli církví a jiné „hlouposti“, pohovory s vikáři, seniory před konventy atd.

Kdyby o tom např. nynější prof. FF UK Štajf (v 70. letech OCT Vě kraje a pak pracovník SPVC) chtěl vyprávět, asi bych se velice divil. On však patřil mezi ty, kteří takovou práci nedělali moc rádi, a nakonec toho nechal. Ostatně nebyl sám. „Perspektivní kádři“ mnohde často a rádi přecházeli na zajímavější a často i lépe placené posty. Byli ovšem i takoví, kteří chápali tuto činnost jako své poslání (Karel Hruza např.) a věřili tomu všemu, co jejich úřad dělal i pro své marxistické chápání světa. Nechci se pouštět na šikmou plochu spekulací, ale domnívám se, že někde mezi nimi se pohybovali ti, kteří brali tuto práci jako rutinu a byli ochotni věřit svému poslání jen potud, pokud bude komunistická vláda v zemi pořád samozřejmostí. Míru indoktrinace, a jak velkého počtu, nejsem pochopitelně bez průkazných čísel schopen podat, ale přesto osobně zastávám názor, že těchto lidí patrně byla většina. Ostatně, nebyl by to jediný úsek řízení.

Krátce k další struktuře práce. Úvod pojednává o historii církevní politiky v rámci na nutné minimum seškrtaného hesla 'kdo, kdy, kde a jak'. Jako obvykle si také neodpustím pár poznámek na téma marxismus – leninismus – stalinismus a náboženství. Pak následuje rozsáhlé zpracování tématu, které jsem doplnil několika přílohami. Jednak seznamem zkratk, který je nutný, přestože danou zkratku vždy napoprvé vysvětluji odkazem. Je určen především pro ty často se opakující, avšak nejen pro ně. Má snahu pojmenovávat věci jednak dle klasického úzu, ale také jednoduchým a snadno akceptovatelným jinotvarem. Tak např. označení ČCH je mým logickým novotvarem pro označení dané církve ve smyslu 'slovo = písmeno', je-li to možné pro nepodobnost jiným zkratkám. Ne vždycky se jedná o novotvar, označení ČCE, stavěné na stejné myšlence, používá daná církev normálně, a přitom zapadá do tohoto konceptu. Občas v textu používám různé tvary těchto zkratk. To prosím nejsou šifry, nýbrž a určitě nepřímé citace autentického textu.

Když už jsme se dostali k citacím. Pokládám za důležité lokálně citovat jen skutečně přímé citace, ostatní lze označit za poznámky či vysvětlivky v textu. Častěji dávám přednost poznámkám přímo v textu s označením – poz., čímž se má na mysli poznámka autora. Citace bez místa původu (uvozovky) pak znamenají parafrázi autentického textu, jeho přímou citaci omezenou na jedno či pár slov a nebo prostě jen gramatické přirovnání, dvojsmysl nebo také patřičné zdůraznění v tomtéž gramatickém smyslu.

Součástí práce jsou také obrazové přílohy, především fotografie příslušných dokumentů, které dosvědčují realitu normalizační byrokracie, a sice čím dále, tím formálněji. Mám tím na mysli i použitý papír, způsob psaní na stroji nebo hlavičkové tiskopisy úřadů psané podle náležitých

kancelářských pravidel, z čehož museli mít představitelé církví jako částí adresáti, ale také pisatelé – prosebníci, náležitou radost. Nezapomínám ani na tabulky a nějaký ten graf, abychom leckdy nudící čísla převedli do podoby oku méně chaotické a více přehledné, převzetí hodné atp.

Také bych chtěl čtenáře upozornit, že vzhledem k rozsáhlosti musí být téma rozčleněno, což je zřetelné zejména u porad okresních tajemníků, které bylo pochopitelně nutné rozdělit podle metody 'co kraj, to vlastní kapitola'. Počet kapitol tedy (s jednou vysvětlenou výjimkou) odpovídá počtu krajů, plus jeden vybraný okres. Kompromisní (rozuměj rozdělené) uspořádání celé práce má své výhody. Jednak je každá z kapitol (resp. částí) rozdělena teritoriálně a podle úrovně státní správy, a jednak podle jednotlivých let, abych čtenáři umožnil přehlednější časovou komparaci v rámci teritoria. V prvních dvou částech je text členěn podle návaznosti jednotlivých porad, každý rok tak představuje určitý celek. V části věnované problematice vybraného okresu pak obdobně zachovávám časovou souslednost zpráv rozdělených do jednotlivých let. Doufám také, že se mi dařilo zamezit opakování některých témat v jednotlivých kapitolách, toto hledisko jsem se pokud možno snažil zachovávat.

Úvod

Nejen v našich dějinách má vzájemný boj státu a církve velmi letitou tradici. Přístup k církvím se však lišil u konkrétních vlád. Předkostantinovský Řím jako nakonec komunisté křesťany odmítal, ten první z potřeby státotvorné konfese, ti druhí jejich kult dokonce vůbec nepotřebovali, měli vlastní. Konstantinovský Řím a např. středověké Španělsko naopak církev integrovali do systému státní ideologie a učinili křesťanství naopak oporou vlády. Nejhorší je však střet s diktaturou či režimem s jejími prvky.

Základní rozpor křesťanského učení s každou státovědnou teorií, včetně marxistické ideologie, leží v důrazu na důležitost pozemského, odborně teologicky řečeno časného, života. Zatímco nevěřící, ateisté, materialisté atd. mají k dispozici jen svůj časný, současný pozemský život a náležitě si ho mnoha způsoby užívají, křesťané, popř. věřící také jiných církví, respektují určitá pravidla, která jsou světskému člověku známa maximálně pod relativně dodržovaným souborem obecných pravidel známých jako etický kodex nebo morální chování, morálka. Obecně přijímané je rovněž označení slušné chování.

Církev však odlišují slušné a morální chování, a to především z hlediska, zda se jedná či nejedná o tzv. hříšné činy. Hřích je pro věřícího činem, který je proviněním buď na samém člověku (zejména konkrétním), jako je např. z obecně světského hlediska jinak trestný čin ublížení na zdraví, a nebo, a tím hůře, proviněním vůči Bohu, de facto obojím navzájem. Zatímco křesťané, popř. věřící, jsou vždy vázáni tímto souborem etických norem klasifikovaných náboženským „paragrafem“, zvaným hřích, přičemž se namnoze jedná o vcelku humanistické jednání, světská zákonnost nařizuje jen normy, které zachovávají obecný pořádek a svěští lidé vychovávají své potomky pouze tak, aby se navzájem respektovali s ostatními. I když tvrdý boj o moc, závist, nevěra či rozkrádání je i v pojetí obecné společenské morálky jednáním odporným, neexistuje, vyjma zákona vynucující moci soudní, jiná mravní síla, která by těmto lidem mravní základ jednání nařizovala. Úskalí tkví tedy především v tom, že jde o věc dobrovolnou.

Dokonce i sám soubor základních společenských norem je dědictvím (judeo)křesťanské kultury. Křesťanská morálka i mentalita je v jádru základem evropské a zčásti i světové tradice kulturních hodnot. Jí byla inspirována také první deklarace lidských práv, pokud necháme stranou prohlášení americké nezávislosti, kde dokonce víru v Boha deklarovali. První (1789) i poslední (1948) deklarace lidských práv se zmiňují o svobodě náboženského vyznání. Tady bychom se neměli mýlit zaostalostí církevních tradic a rozpomenout se, že jde rovněž o

starokřesťanskou zásadu, kdy člověk k víře má dojít vlastní cestou, bez jakéhokoli nucení a přemíry přesvědčování. Totéž se ovšem týká opačného extrému, snahy zbavit základů či jen tradic víry. To už je výtku do řad různých osvícenců a reformátorů, ateistů až po komunisty. Ti všichni, pokud v deistickém případě boží existenci připouštěli, a tyto nemám na mysli, ve svém myšlení nejen projevíli svůj názor na boží existenci, ale také chybnou rádobou vědeckou dedukci, že entita nadpozemských schopností neexistuje, jelikož prostě očividně není přítomna, a zejména ve spojitosti se sociálním kontextem, totiž rovněž očividným chytrým zneužitím náboženského učení o pokorném smíření se s vlastním světem a možnostmi, vrstvou vládnoucích elit, které ve jménu této ušlechtilé ideologie podpíraly své nejen sobecké, ale i nepříslušné mocenské a majetnické aspirace. Za všechno jmenujme tzv. nevolnictví. Tento jev, ač ho soudobá církev, plně zapadající do reality světa té doby, nekritizovala, se z křesťanského hlediska nedá nijak ospravedlnit.

Následující období revolucí, evolucionismu, průmyslových revolucí a dalších modernizačních výdobytků, ke kterým bezpochyby patří sociální zákonodárství, ale především konstituční společenské zřízení, bez nějž by mnoho „lidských“ zákonů nebylo, s sebou přinášelo sílící liberální tlak na svobodu náboženství mj. proto, aby lidem nebylo povinně vštěpováno, jak se běžně dělo na školách. Tlak na (také) svobodu svědomí a potažmo náboženství často šel ruku v ruce s ateizací, které často napomáhala i sociální mobilita z pravověrných vesnic do volnomyšlenkářských měst, kdy ochabovala řada tradičních pout, zejména náboženské citění.

Nyní se od střetu náboženského pojetí církve se státem posouváme až ke společenským teoriím a proměnám 19. století. Základní rozpor mezi výše popsány protipóly, tj. mezi světským a náboženským (nikoli církevním!) však s dobou zůstává neměnný. Ovšem je nutné brát ohled na různě barevnou polarizaci napříč celou společností, od politického spektra až po třídy sociální či národnostní, od sympatizantů náboženských tradic až po moderní odpůrce. K nim, jak víme, se řadilo i silně radikální křídlo komunistické, vycházející především z Marxova učení.

Myšlenka náboženství jako opia lidstva, Marxem samým však pojatá nejen jako prostředek utlačování, ale také možnost útěchy utlačovaných, byla vlastní již osvícencům, ovšem více než kdy jindy ji tito opřeli o určité sociální prostředí, totiž dělnické, a to zejména ve své pozdější, leninské „mutaci“. Tato verze stále ještě nebrala v úvahu nyní již ne plně se ztotožňující zájmy občanských či šlechtických podnikatelů, a církví, které se stále více stavěly na stranu zejména námezdních pracujících v úsilí o sociální spravedlnost, a dokud existovalo ve své dravější podobě, tj. ještě ve druhé půli 19. století, tak i proti liberálnímu vykořisťování levné pracovní síly z hlediska nejen církví nemorálně nedůstojnou odměnou za pracovní výkon. Odtud mj.

encyklika papeže Lva (XIII.), na počátku 90. let volající po křesťanském (politickém) socialismu, který by dal alternativu volání komunistů či sociálních demokratů po spravedlivém státu, který nevykořisťuje pracující (nebo neumožňuje to dělat jiným), a ovšem také jejich intoleranci náboženství jako hloupé a cílené pověry.

Vůbec pojetí myšlenky dělníků, na západě často vzdělaných a na východě především negramotných, je více než známá. Teorie o straně vedoucí lid byla nadšeně přijata také Leninovým nechtěným nástupcem. Stalin dobře věděl, že teorie o vedoucí úloze strany, v Leninově verzi o permanentním stavu diktatury proletariátu, podporuje jeho v podstatě opět k carismu spějící mocenské ambice nefalšovaného diktátora. Od carů se lišil jen jedním. Jako přesvědčený bolševik již od mladých let věřil v sociální poslání komunistické strany o lepší a spravedlivě budovanou společnost, jejíž brzdou, a zejména brzdou pokroku, je také zejména na tradicích postavené lidové náboženství.¹⁰ Také v Rusku bylo náboženství prostředkem vlády elit. Nebylo však tolik vinné ruskou mnohočetnou negramotností a tím silným sklonem k vládě malé menšiny nad většinou. To je vždy výsledkem souhry více faktorů, jakým bezesporu je bez zásahu centrální moci jinak nízká a přetrvávající minimální vzdělanost, tedy vyjma církevního školství neexistence cílevědomé všeobecné školní výuky.

Komunismus v již stalinském Sovětském svazu, jak rovněž dobře známo, za jistých velmi příznivých okolností přesunu a konfliktu mocenských sil v ostatní Evropě, bezostyšně machiavelisticky využil hašteření jiných ve vlastní prospěch. Leninovo nebo Trockého snahu o export revoluce do světa, aby přežila, jelikož v její dlouhodobé udržení na Rusi jinak málo věřili, se ve Stalinově pojetí navrací v obnovení mocenských pozic kdysi carské Rusi. Stalinův cíl světil prostředky leckdy i mnohem větší brutality než v případě carském. Vždyť nechal cynicky umírat, za zběsile rychlého postupu za druhé světové války tisíce vojáků jen proto, aby z Evropy dobyl co nejvíce než vakuum po prohrávajících nacistech ze západu vyplní rovněž postupující spojenci. I jeho politika se začala podobat imperiálním nárokům. Nejdříve se dohodl s nacistickým diktátorem (Hitlerem), a pak zase s demokratickou spojeneckou koalicí, sledujíc tytéž cíle ve východní, a protože s jídlem roste stará carská chuť, i ve střední Evropě. Změnu globální strategické situace vycítili také exiloví představitelé ČSR.

Pro Rusy a zejména československé komunisty šťastnou shodou okolností Američané důrazně neprotestovali proti jejich strategické pozici v Praze a celé ČSR, jelikož to bylo na východ od řeky Labe, podle dřívějších ujednání. A rovněž dosti protizápadního naladění veřejnosti proti spojencům, kteří, když se jim to hodilo, ČSR (v roce 1938) zradili, a pomohli teprve, až když se

---

¹⁰ Ohledně Stalinova myšlenkového světa R.C. Tucker: Stalin. Jako revolucionář 1879 – 1929. BB Art, Praha 2003. Kap. 3. a 4., str. 87-124. Cenné je jako skica paranoidní mentality tohoto člověka, v určitých rysech společná všem diktátorům.

jim to zase hodilo, což je pregnantní pojmenování pro to, co se jinak eufemicky nazývá velká diplomacie. Svou roli sehrála i aureola slovanského bratra jakožto válečného vítěze a velké opory v boji proti komukoli (rozuměj Němcům, až se zase postaví na nohy a s benevolencí Anglie, či spíše teď USA, zase dozbrojí – poz.) a selektivní sovětskou propagandou 30. let proslaveného dělnického ráje, kde lid pracuje na mamutích stavbách socialismu. A po válce existovalo silně sociálně levicové klima, nyní nakloněné, podobně jako zčásti již po válce první, výrazně levicovému řešení.¹¹

Církve naštěstí měly díky válce dobrou pozici. Postavily se na stranu národa a nebály se prolévat krví. To museli nechtěně ocenit i komunisté. Ve svém stalinistickém tažení za uchopením moci totiž výhledově s církvemi, na čele s katolickou, samozřejmě, počítali jako s největším nepřítelem na poli ideologickém, tedy kromě těch politických jedním z největších nepřátel. Prvorepublikoví politici se na demokracii provinili tím, jak komunisty podceňovali. Církvím však podceňování komunistů připsat nelze. Jednak do politiky tolik nezasahovaly, jednak jejich protikomunistické stanovisko bylo známo, a navíc po válce nebylo populární, ani rozumné, komunisty, potažmo Sovětský svaz, kritizovat, mj. proto, že nebylo jiného východiska než být s nimi zadobře. To bohužel bylo nutné po únoru 1948 s ohledem na vlastní přežití praktikovat dalších 40 let.

Protikomunistický odboj i naladění v církevních kruzích nastalo hned s únorovým pučem, ale kdo byl výrazně proti, musel emigrovat, kdo odporoval či jinak nesouhlasil, byl zatčen, a kdo nedělal nic (velká většina – poz.), byl stejně podezírán. Stalinisté ostatně vynikli uměním nikomu nevěřit, tím méně sobě. Poznávacím znamením stalinistické „školy komunizmu“ byla také až omračujícím způsobem bezostyšná proľhanost, pragmaticky sledující přízemní mocenské cíle.

Situace církví byla roku 1948 a následně až do roku 1950 nechtěně vždy v centru veškerého dění. Komunisté měli zprvu zájem na dohodě. Avšak kardinál Beran pro většinu vyčkávající společnosti sympaticky, podle biskupa Trochty jistě nerozumně, zvolil odmítnutí režimu. Komunisté si byli vědomi početnosti katolických řad (v nekatolických byly možné potíže odstraněny velmi rychle – poz.), a tak zprvu vsadili na vyjednávání. Jejich pozice však začala slábit (zinscenovali volby, jmenovali „legitimní“ vládu a uzákonili ústavu podle svých představ) a postupně začali využívat jak nově formulovaných zákonů, tak pořádkových sil, proti opozici. Zasahovali i do katolických řad (již v roce 1948 zatýkání vedoucích funkcionářů katolického orla apod.), ale stále se snažili dohodnout. Jejich podmínky ovšem měly vzestupnou tendenci. Po

---

¹¹ Složitou situaci Československa v letech 1945-48 podle mě velmi dobře nastiňuje mj. Petr Prokš v knize Československo a západ 1945-48. Nakladatelství ISV Praha 2001.

krachu jednání na jaře 1949 se snažili pomocí tzv. Katolické akce¹² rozdělit církevní řady a mocenským tlakem se snažili podpořit hnutí skupiny kolaborantských kněží. I když odpor byl jen částečný (pastýřský list o ignorování Katolické akce čten asi jen ve třetině kostelů), biskupové svou vahou jejímu úspěchu hned v počátku zamezili, a mnozí kněží začali svou (leckdy vnucenou) podporu stahovat. Pozice režimu se už mezitím upevnila, lidé raději vsadili na pasivní postoj a komunisté začali chystat silové řešení. Jednak církevní zákony z října 1949, které mu církve administrativně podřídily (zákon č. 217 o vzniku Státního úřadu pro věci církevní), a jednak o hospodářském dohledu nad nimi (zákon č. 218 o hospodářském zajištění církví), který představoval jisté řešení, když pozemková reforma z března 1948 uzákonila vyvlastnění půdy nad 50 ha, a mnohdy i pod ně, a tak hospodářsky podlomila samostatnou a vzdornou pozici katolické církve.¹³ Další pokusy církve o jednání pak již komunistická vláda odkazovala na tento úřad, který dodržoval pro církev (a teď už i všechny církve) naprosto nepřijatelné zákony. Komunisté se již odhodlávali k prvním politickým procesům.

StB se začala církvím soustavně věnovat již před koncem roku 1948, ale teprve nešťastný a dosud nevysvětlitelný zázrak s pohybujícím se křížkem v číhošťském kostele jí, a vládě především, poskytl ideální záminku k vytvoření legendy o konspiraci Vatikánu, která ve službě „kapitalistů a imperialistů“ západu, připravovala nějaké protistátní vystoupení. To vedlo k přerušení diplomatických styků s Vatikánem (březen 1950) a dvěma politickým procesům s agenty Vatikánu (Zela a spol., přelom listopadu a prosince 1950 a Buzalka a spol., leden 1951 – poz.), kde se režim zbavil několika biskupů, především slovenských, a jejich pomocníků a odsoudil je k vysokým trestům. Zároveň vykonstruoval na číhošťském případě také účast řeholních představených, kteří měli být v pravou dobu nápomocni, a ty potkal první velký církevní monstrproces také již v březnu 1950. Následovaly akce „K“ a „Ř“, kdy v dubnu 1950 přesídlili do internačních táborů většinu řeholníků a v dalších měsících část (postradatelných) řeholnic. V internačních klášterech byly tyto masové oběti využity jako pracovní síla (mladí kněží a řeholníci také v Pomocných technických praporech jako náhradě vojenské služby), a když po roce 1953 internace postupně končily, přesouvali je do „výrobního sektoru“, a ty

¹² Snažili se zneužít název vnitrocírkevního laického hnutí, s nímž přišel již ve 20. letech papež Pius XI., které jim dost vadilo.

¹³ Církvi se dotýkaly i některé další zákony. Např. č. 268/48 o vedení matrik, který vstoupil v platnost zároveň s novým zákonem o rodinném právu 1.1. 1950, církvím odebral právo úředního vedení matrik. Druhý zákon pak zas zavazoval k povinnému civilnímu obřadu před církevním. Kněží se při nedodržení ustanovení tohoto zákona již dopouštěli trestného činu. Viz Vaško, Dům na skále, díl 2., Církev bojující 1950-60, str. 23. Pěkný přehled církevních zákonů a následujících vládních nařízení, včetně ukázky znění „osudového“ zákona č. 217, je patrně v Práci Balík, Stanislav – Hanuš, Jiří: Katolická církev v československu 1945-89 (CDK, Brno 2007), str. 26-29, také i v 1. dílu Dům na skále, Církev zkoušená 1945-50, str. 166. Samozřejmě také Cuhra, Jaroslav: Církevní politika KSČ a státu v letech 1969 – 1972. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR (č. 32), Praha 1999, str. 10.

řeholníky, kteří splnili slib, do duchovenské služby. Řády již nesměly, a to až do konce režimu, existovat.¹⁴

Zřízení Mírového hnutí katolického duchovenstva (MHKD) na Velehradě v červenci 1950 již bylo o trochu úspěšnější než Katolická akce, odpor biskupů tu sice byl, což z reakce kněží komunisté rozladěně zaregistrovali, přesto však tuto organizaci za vedení kolaborantského ministra zdravotnictví Plojgara podporovali po celých následujících téměř 18 let. Poté se ovšem rychle zhroutila. Režim následně po jisté snaze o získání kněžstva na svou stranu v průběhu roku 1951 rezignoval a soustředil se na potlačování, dohled, podporu spolupráce v rámci MHKD a trestání odporu na základě církevních zákonů. Tento přístup přes utajené procesy s řeholníky a řeholnicemi, které probíhaly i v 60. letech, vydržel až do roku 1968.

Mnoho z odsouzených se dočkalo propuštění a zejména oddalující se rehabilitace dlouho poté, kdy celý proces omilostňování počátkem 60. let začal (v souvislosti s oteplením ve studené válce a navázáním tajných diplomatických kontaktů s Vatikánem, prvně došlo k velké amnestii v květnu 1960 – poz.). Někteří, vzpomeňme např. biskupa Trochtu, se dočkali rehabilitace až roku 1968.

Velmi mocným pomocníkem byla represivnímu režimu cenzura, která lidem znemožňovala plnou informovanost o tom, co se děje, a tak mohli ojediněle povstat pouze tam, kde získali informace včas (např. bránění v odvozu řeholníků k internaci, k němuž došlo i v Českých zemích, ale hlavně na Slovensku). Tyto drobné revolty však potlačily pořádkové síly. Lidé nevěděli zejména o politických procesech, (těch) které zůstaly utajeny. Cenzura pak režimu zůstala mocným nástrojem i poté, co hlavní represe skutečně stalinského teroru odezněly, a pomáhala udržet lid v klidu a nebouřit se proti jeho opatřením. Teprve rok 1968 prokázal, co dokáže odstranění cenzury dlouhým občanskopolitickým strádáním živěný hlad společnosti po informacích i změně režimu, který odrážel reformními komunisty již nezvladatelný nárůst požadavků veřejného mínění. Tváří tvář myšlenky politické plurality snad pro představitele režimu ruská intervence byla sice o něco horším, avšak jak mysleli, odvrátitelným zlem.

Stát církvím vnutil zásadu, že volné působení ve společnosti končí, ostatně uzákonil ji přece. Všechny náboženské obřady se uchýlí do kostelů, aby nebyly, když na tom tak trvají, příliš na očích občanům, kteří se už buď zbavili, nebo již brzy jistě zbaví, závadného náboženského světového názoru. Nejgrotesknější na tom ovšem bylo, že v tehdejší ČSR byla věřících převážná většina, a to co mnozí z nás pamatují, totiž že davy postupně začaly opouštět kostely a zvolily společensky více integrující lhostejnost k církevní otázce, přecházející v narůstající ateizaci, se pojí nejdříve až s koncem 50. let, kdy už lidé definitivně přivykli režimu, a způsobu života a

¹⁴ Výtečný, i když trošku emocionálně přibarvený, přehled o perzekuci mužských a ženských řádů podává Vaško v Domě na skále, 2. díl, kapitoly II – IV, str. 26-186. Rovněž tak výše zmínění Balík-Hanuš, dále Karel Kaplan a další.

práce v něm, o němž byla v roce 1948 většina přesvědčena, že se buď dlouho neudrží, nebo poměrně rychle změní své metody i rétoriku.¹⁵

Církev prohrávala zejména na poli výchovy mládeže, a to především dlouhodobě. Jednak vodit děti do kostelů a církevních sborů začalo v průběhu 50. let působit rodičům stále větší potíže, jednak zdaleka ne všechny děti se dařilo nábožensky vychovat a společenské prostředí, a obzvlášť to školské pod dohledem indoktrinovaných učitelů, (pokud neuvažujeme tzv. religiózní oblasti, kde byl režim se svou ideologií ještě dlouho v defenzívě, a teprve s odstupem jedné generace jakž takž počal zasívat sémě ateizmu – poz.), jednak tzv. praktikovaná víra v ne dost nábožensky zakotvených oblastech začala stagnovat a zaměstnanci národních výborů (NV) a hlavně tzv. společenských organizací¹⁶ měli za úkol zaměřovat se na vlašné věřící s dost nadějným kalkulem, že v jejich víře je víc setrvačných tradic než skutečného náboženství, a ne vždycky neměli pravdu. Buď jak buď, časem vyrostly asi tři generace bez náboženských základů, řekněme od počátku 60. let nadále, podle konkrétní oblasti ovšem.

Již na začátku komunistický režim omezil počet studujících na bohosloveckých fakultách a počet těchto seminářů drasticky snížil na vždy jeden seminář pro každou církev. Přednost dal pochopitelně mladým s nadějí na spolupráci se státem a těm starším, kteří jeví podobné tendence. Jejich vyučujícími se často stali ti, kteří byli se státem zadobře. To ale platilo i o jiných postech – v charitě (Česká katolická charita – ČKCH), v církevním tisku zastřešeném pod jediné nakladatelství (Ústřední církevní nakladatelství – ÚCN), v prosazování do církevních funkcí (zejména kapitulních vikářů, kteří umožnili obházet funkci biskupů) apod. Na církev do roku 1968 dohlíželi církevní tajemníci prostřednictvím sítě ostřílených informátorů. To se opakovalo po dočasném kolapsu let 1968-69.

Rok 1968 silně otrásl pozicemi „státního dohledu“. Církev začaly jednat o nápravu mnoha nepravostí (včetně zrušených řádů a výuky náboženství opět na farách, a ne ve školách, pod dohledem, jako dosud), se Sekretariátem pro věci církevní (SPVC), který pod novým reformním vedením Dr. Eriky Kadlecové nastoupil v březnu 1968, a snažil se se zástupci církví a jejich laiků trpělivě jednat a část požadavků mimo cílených prolongací i splnit. Zrušené řády se od generální prokuratury dočkaly velké satisfakce, když tato po pravdě prohlásila, že de facto existují, ale ještě nepřiznala, že jejich likvidace byla protiprávní. MHKD byla katolickou církví

---

¹⁵ Velmi pěkná je krátká pasáž v citovaném příspěvku Dr. Stříbrného (viz. poznámka 1) na str. 79, odstavec 2: „Komunistická totalita zásadně ovlivnila osudy tří generací, zpřetrhala přirozené vazby s minulostí a vážně narušila hierarchii hodnot. ... Rozsah rezignace na svobodné občanské postoje a návyk na schizofrenní život dvojí tváře měly pro individuální mravní stabilitu a tedy celkový stav společnosti vážné důsledky, které se plně projeví až po pádu komunistického režimu.“ Stříbrný dozajista mluví spíše o pozdějším normalizačním období, nicméně lze to aplikovat obecněji.

¹⁶ Snad nejvíce úspěšné byly Sbory pro občanské záležitosti (SPOZ), zakládané od roku 1953, které občany mnohých míst odnaučily vyžadovat církevní formu obřadů. Je pravda, že dodnes již také ne všude přetrvávala jejich civilní forma, ale přetrvávající nebo rostoucí obliba kremací a civilních, resp. žádných manželství napovídá, že v dezintegraci byly tak jako tak úspěšné.

pod administrátorem pražské diecéze, biskupem Tomáškem, potopena na svém posledním zasedání 21.3. 1968 a zbytky „vlasteneckých kněží“ mj. mohly sledovat, jak na Velehradě ustavují skutečně církevní, navíc v jádru ekumenickou, organizaci jménem Dílo koncilové obnovy (DKO). Změnili se šéfové charity, církevního tisku. Náklady církevního tisku tudíž vzrostly a byly opět žádány, psalo se bez bázně před cenzurou.

Jestliže pád Antonína Novotného počátkem roku 1968 předznamenával Pražské jaro, srpnový zásah „spřátelených armád“ uspil a předznamenal jeho konec. Opět s jistým zpožděním na církevních úseku. Vedení SPVC se opět změnilo teprve v červenci 1969, a do úřadu se vrátil staronový šéf i se svou suitou, „pravý marxista“ Karel Hruža, který pamatoval ještě doby Státního úřadu pro věci církevní (SÚC), jak se v 50. letech ještě samostatné oddělení jmenovalo. V souladu s prvním důležitým usnesením předsednictva ÚV KSČ v církevní oblasti, známým jako krátkodobé řešení, z 22.5. 1970, mělo staronové vedení nejprve zabrzdit nejzazší postup církvi a pak splnit plán daný tímto usnesením, tj. především opět vystřídat vedení ve všech možných institucích s církvemi spjatých, a tak vrátit poměry do stavu před rokem 1968.¹⁷

Otázka řádů nakonec ztroskotala na ze strany vlády a ÚV KSČ vnuceném prohlášení generální prokuratury z konce roku 1970, že provést faktické uznání řádů nebylo v její kompetenci, a tudíž je neplatné. DKO narazilo již po srpnu, neboť jeho žádost o uznání svých stanov byla v září 1968 zamítnuta a ve věci DKO již nikdy nedošlo k žádnému posunu, takže časem vyšumělo. A do třetice, režimu se rovněž podařilo přinutit ordináře Římsko katolické církve (ŘKC), aby od příštího ročníku již zrušili obnovený kněžský seminář v Olomouci, jeden z mála výdobytků ŘKC v období „jara“. Všichni, co se ještě v ročníku 1969/70 stačili přihlásit, měli to štěstí, že až do roku 1974 tu směli dostudovat.

Následovalo zmíněné střídání stráží ve všech organizacích, také Lidové strany a za všechny podobné Katolických novin, kde opět všude zasedli „spolehliví“ a „povolní“. To vše se zhruba do konce roku 1972 povedlo na výbornou a jakýmsi středobodem bylo v červenci 1971 obnovení prostátní kněžské katolické organizace, která se duchem svého názvu vracela k mírové politice papeže Jana XXIII., a proto nesla název inspirovaný jeho encyklikou (z roku 1963) Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris*, tedy SKD Pit, kterýžto název zkracuji obvykle na SKD, jelikož je to kratší a de fakto to znamená totéž. Styk s Vatikánem byl opět obnoven v březnu 1971. Marně protestoval proti ustavení SKD.

Vatikánu se ostatně vyplnil ještě jeden požadavek. Komunisté dost nevybíravým zásahem zlikvidovali na východním Slovensku (roku 1950) celou zdejší řeckokatolickou církev (ŘeKC),

---

¹⁷ Zde zůstává nejlepším dílem monografie Jaroslava Cuhry Církevní politika KSČ a státu v letech 1969 – 1972. Sešity AV ČR, sv. 32, Praha 1999.

patrně ve snaze zalíbit se Moskvě.¹⁸ Říma poslušní řeko – katolíci, ať Slováci, nebo Rusíni, se s likvidací nesmířili a hodlali se s mnohým majetkem obdarovanou a mnoha „volnými“ věřícími zahrnutou církví pravoslavnou (PC), státem preferovanou, co nejdříve, jak bude jisté, že stát nezakročí, (svévolně) vyrovnat. Protože nové vedení jak sekretariátu, tak zejména ÚV, nebylo ochotné věc rychle řešit, vzali řeckokatolíci své bývalé majetky útokem a „přes noc“ se zase změnili v de facto znovu existující ŘeKC. Je pak otázkou názoru, nakolik chápeme prešovskou likvidaci 28.4. 1950 „de iure“, když o těch, kterých se rozhodnutí týkalo, nerozhodovali jejich skutečné zástupci. Zabírání vlastního majetku (někde násilné) také následovalo s vědomím dlouhých let, kdy režim přehlížel názor řadových věřících, a také oficiální žádosti o obnovení církve. Právě proto události jara 1968 tak získaly až násilný ráz. Režim se snažil jednat, intervenovat (usnesení vlády č. 205/1968 o nové, nikoli však staronové, legalizaci, která by ŘeKC nevrátila majetek – poz.). Spory nekončily, a tak roku 1970 příslušným zákonem stát církev, a hlavně status quo, legalizoval.

Součástí krátkodobého protiútoku na všech církevních frontách bylo stručně řečeno vrátit vše do poměrů před rokem 1968, tedy až na nezákonnosti, které byly napraveny rehabilitacemi. Prozatímní srpnové směrnice z let 1970 a 1971, a definitivní z května 1974, vrátily výuku náboženství (VN) zpět do škol pod dohled inspekcí. Někde až závažná čísla přihlášených dětí na VN z let 1968-69, let naděje, kde v religiózních oblastech nebylo výjimkou přes 50% žactva, a např. i v socialistickém okrese Tachov, jak si račte v tabulkové příloze ověřit, dosáhl počet přihlášek na velmi slušných 18%, počala v první polovině 70. let okamžitě padat. Nejprve k hodnotám před změnami v roce 1968 a následně v polovině 70. let a poté k naprosto směšným cifrám, o nichž se všeobecně vědělo, že nekorrespondují ani s počtem ministrantů v kostele, ani s počtem dětí na biblických hodinách či nedělních školách nekatolických církví.

Řeholnice či řeholníci najednou, (fakticky ale postupně) nemohli svobodně kupovat domy jako svá tajná shromaždiště, bohoslovci byli na fakultách před přijetím opět kádrování, navíc se vrátil numerus clausus, mocný nástroj režimu na postupné omezování počtu duchovních, za „krizového období“ několik set přijatých mladých řeholnic nejen, že již nebylo dále rozmnoženo, jejich počet byl omezen k určitému datu na zhruba 150 a ostatní měly prostě smůlu. Církevní tisk se opět vrátil pod „ochranná křídla“ a limitovaný počet papíru ústředního nakladatelství a styk kněží všech církví do ciziny, případně kontakt s Vatikánem byl výrazně limitován souhlasem národních výborů.

Všechno se začalo normalizovat do starých kolejí, a tehdy, 5. ledna 1973, schvaluje P ÚV KSČ své další slavnou kontrolní zprávu, ústící v církevně politické usnesení, tzv. dlouhodobé

¹⁸ Vaško (Dům na skále, díl II., kap. V., str. 187-226, a konkrétně 194 a 198) líčí rezervovaný postoj Moskvy k likvidaci ŘeKC, i ona dobře věděla, jak je na východním Slovensku slabá. Poměr sil byl zhruba 1:10 (30 000 věřících PC ku 315 000 ŘeKC, tamtéž, str. 188).

řešení. Nastínilo dlouhodobou církevní koncepci, která spočívala v provádění staronové a známé práce, totiž zamezování jakékoli další činnosti než je výkon povolání, nyní všemocnými státními souhlasy opět omezený jen na místo působnosti nebo pro jednu každou konkrétní poutní či zástupovou akci; pokud možno zamezování kontaktů mezi kněžími navzájem (pokud ovšem nepůjde o aktivity v rámci SKD); odstavení potenciálně nebezpečných či zbytečně aktivních elementů mezi nimi, případně končící odebráním státního souhlasu; zakazováním jakýchkoli společenských aktivit s výjimkou těch na půdě společenských organizací (které budou náležitě propagačně využity), podporování mírových aktivit kněžstva na půdě SKD, Křesťanské mírové konference (KMK, československé státem dirigované verze všekřesťanských mírových konferencí sovětského ražení – poz.), ale také jejich angažovanosti při různých státních a stranických oslavách nebo aktivity agitace mezi věřícími k volbám do zastupitelských orgánů.

Dlouhodobý postup počítal s vymíráním kněží a rušením farností, diakonátů, kazatelských sborů apod. Počítal s rovněž přirozeným vymíráním řeholnic a jejich nahrazováním tzv. civilními pracovníky (pro režim bylo nakonec příznačné, že mnohde řeholnice – důchodkyně musely být pro nedostatek personálu trpěny v ÚSP a CHD¹⁹ i nadále). Počítalo se se systematickou kontrolou a snižováním účasti na katolických poutích a jiných jejích slavnostech, s cílem zanikání a již neobnovování. Samozřejmě stát neopomíjel podporu tzv. SPOZů,²⁰ čili Sborů pro občanské záležitosti, nebo-li komunistického způsobu boje nejen proti přežívání křesťanských tradic, ale především pak vytváření nových, socialistických. Křty měla nahradit vítání občánků (v Tachově to mimochodem máme dodnes), pohřby zase tzv. smuteční slavnosti a všeobecně kremace. Od narození po skončení života měli být občané zbaveni pohledu na nějakou tu křesťanskou či církevní slavnost, což bylo podpíráno vratkým zdůvodněním, že občané si to nepřejí, a že pak volají a stěžují si. To byla sice pravda, ale dělali to stále ti samí. Ostatní se měli zabarikádovat v kostelech nebo ve svém osobním křesťanském životě a náhradou za tuto toleranci ne nepodobnou toleranci nekatolických církví z doby Josefa II., a v mnoha směrech samozřejmě horší, pak usilovně pracovat na „výstavbě socialismu“. Nehledě na to, že zůstávali občané druhé kategorie, společensky vysmívanými.

Taková byla perspektiva církví 70. let. První jakž takž posilou bylo po těžkém boji v závěru roku 1972 s Vatikánem vyjednané ustanovení nových biskupů pro naše katolické diecéze. Na Slovensko putovali hned tři, protože všichni předchůdci vymřeli, a českým zemím byl povolen jediný (měli jsme tu Tomáška a Trochtu, který zemřel už 1974, avšak jako kardinál – poz.), a to ještě s těžkým srdcem přijatý vrcholný funkcionář SKD Vrana (do Olomouce). U něho dosáhl

¹⁹ ÚSP – Ústav sociální péče, CHD – Charitní domov. Protože se jednalo o katolickou instituci, pracovaly zde řeholnice.

²⁰ SPOZ – Sbor pro občanské záležitosti, občanská iniciativa zařizující mnoho obřadů či slavností, řízená NV.

Vatikán po těžkých bojích jediného ústupku, a to, že se vzdal předsednictví zmíněné organizace s domluveným vysvětlením, že nesmí být vrcholným představitelem církve, kde by předsedal organizaci, která jemu podřízené kněžstvo de facto rozděluje.

Československá vláda zde opět narazila na vlastní limita. Na jedné straně by si ve své církevní politice plně vystačila s kapitulními vikáři, protože jich nebylo zapotřebí tolik a mohli je tedy osadit svými kolaboranty. Na druhé straně se ovšem jednalo o provizorium (za normálních okolností má tento hodnostář titul generální vikář, kapitulní je skutečně provizoriem – poz.), které hodlala kvůli své zahraniční pověsti vyřešit, tak jako v případě kompromisu s kardinálem Beranem v půli 60. let. A svolit k biskupům, třebaže šlo o lidi více méně rovněž spolupracující, znamenalo jít proti komunistickému cíli oslabování a vymírání církví.

Pozice režimu navíc nebyla zase tak snadná. Na západě od hranic sovětského bloku se každý z jeho států chlubil dodržováním lidských práv, zvláště po podepsání závěrečného aktu Helsinské konference to bylo velmi sledováno,²¹ a ovšem svou mírovou politikou. Otázka lidských práv, tedy i těch náboženských, potažmo církevních, byla tedy slabým místem režimu. To ovšem není potíží v uplatnění své moci, nýbrž potíží ve vnější sebe prezentaci. Na jednání ČSSR – Vatikán, byla pravidelně, samozřejmě, že z československé strany, nadhazována otázka, že církevní emigrace pracuje proti zájmům ČSSR a ona i západní aktivisté podporují aktivity místní nelegální, tzv. podzemní (nejen katolické) církve. Zejména křídlo tzv. Nové orientace (NO) v rámci ČCE, později se silným napojením na chartistické hnutí za lidská práva, trvale zaměstnávalo státní dozor na úseku této církve. Diplomaté Vatikánu s oblibou vraceli tuto agresivní výtku zpět odkud přišla, s tvrzením, že aktivity emigrace nemůže plně potlačit, to prostě není možné, a existence „nelegálů“ že je výsledkem neexistence úplné náboženské svobody v ČSSR, což zaručeně československé diplomaty urazilo a „brány tématu“ se pak zpravidla zase uzavřely.²²

Jednání s Vatikánem tedy bývalo již v 70. letech prezentováno jako důkaz existence dialogu, a jak komunisté rádi tvrdili, skutečného zájmu vedoucích míst k řešení církevních problémů na mezinárodním kolbišti. Jak jsem již ovšem prve prohlásil, faktem bylo, že biskupové ŘKC, ať už byli jakkoli nepřijatelní, tu byli, a svou vlastní existencí dávali církvi naději na přežití. Také jejich existence pomohla (kardinála Tomáška a jeho stále troufalejší popichování režimu považují za nezastupitelný jev – poz.) udržet pozice ŘKC, ale díky její význačné pozici také

²¹ I.8. 1975, lidská práva na nátlak západních partnerů za souhlas se setrvalým stavem v Evropě obsahoval tzv. třetí tematický koš jednání, v říjnu 1976 dokonce byl tento úsek inkorporován do naší ústavy a stal se tak silnou zbraní pro režim nepřijemné, avšak na západě bedlivě sledované, opozice.

²² O jednáních s Vatikánem a nových biskupech byly napsány dvě na sebe navazující práce z produkce ÚSD AV ČR, a to od Karla Kaplana Těžká cesta. Spor Československa s Vatikánem, 1963 – 1973, s přesahem do roku 1974, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2001. A dále Jaroslava Cuhry Československo – vatikánská jednání 1969 – 89, Sešity AV ČR, sv. 34, Praha 2001.

pozice ostatních církví v boji o duši národa trpícího chorobou reálného socialismu. Jak se po sametové revoluci ukázalo, národ se duševně již plně neuzdravil. Samy církve pak ve svém vnitřním životě musely řešit mnoho potíží spjatých s nemožností plynulého vývoje za celých 40 let. Např. ŘKC se po umlčení příliš brzy utnutých snah o seznámení s jeho závěry seznamovala s fenoménem II. vatikánského koncilu a jeho pastoračních přínosů vlastně až nyní.²³

80. léta, to byla dlouhá série drobných bojů o zviditelnění se. Milénium pražské diecéze v roce 1973, milostivé léto 1975, husitské nekatolické oslavy v témže roce, 200 let olomoucké arcidiecéze (1977) a mnohé jiné akce režim v souboji o zviditelnění církví vyhrál. Zakázal jakoukoli mimochrámovou prezentaci i zmínky v tisku. O SKD či KMK jste si však mohli přečíst dozajista. Velmi vytrvale ovšem stát různými peticemi a oficiálními dopisy iritoval pražský biskup Tomášek, od listopadu 1976 kardinál. Jeho aktivity získávaly stále větší podporu v cizině, a kdektěho politika musel režim se skřípěním zubů (ne všechny, samozřejmě) k Tomáškovu pustit, aby se pořád neříkalo, že žije v internaci. Na jeho činy i aktivitu mnoha dalších měla obrovský psychologický vliv neuvěřitelně úspěšná manifestace křesťanských hodnot na jubilejní velehradské pouti v červenci 1985.²⁴ Tehdy režim selhal ve své sebejistotě. Avšak situace kolem iniciativy nebojácného katolického laika Augustina Navrátila, a jeho petice 31 bodů, které ŘKC na režimu požaduje splnit, podpořená kardinálem Tomáškem a podepsaná více než půl milionem občanů, v roce 1988 více než napověděla, že režim začíná být vůči aktivitám opozice bezzubý. Čím větší byl počet obušků, tím více sílily řady protestujících, jak právě tehdy začaly prokazovat události spojené s demonstračními protesty při významných výročích. Policejní zásahy zplodily Palachův týden (leden 1989) a pokračující represe nakonec ústily do událostí na Národní třídě a jejich následků.

Propojení aktivit Charty 77 a katolické, potažmo aktivistů českobratrské církve evangelické (ČCE), lze charakterizovat jako z nouze ctnost. Tomášek a mnoho jeho kolegů oprávněně příliš nedůvěřovali konglomerátů různých osob různých názorů, které vlastně dočasně spojoval jeden společný zájem. Někteří ze signatářů, reformní komunisté 60. let, i jiní jejich zavržení kolegové, osobně v minulosti ŘKC dost „zatopili“, a nepřestávali být komunisty, takže ochota pomoci, podepřená tlakem režimu na oficiální distancování se od nich byla zpočátku skutečně téměř nijaká. Časem se ale ukázalo, že spolupráce alespoň s některými z nich, zejména katolickými nebo evangelickými signatáři, přináší své plody právě proto, že bojuje za totéž, a že je na západ od hranic velmi dobře slyšet. Nářky praporečnice církví ŘKC, se tak stále více začaly orientovat v azimutu lidských práv.

²³ Odkazují na poslední odstavce Stříbrného příspěvku, viz poznámka I, str. 87, kde mluví o tomtéž, a trochu šfeji.

²⁴ Ve zmíněné práci tomu, a interpretaci současných dokumentů, věnuji patřičnou pozornost. Přesný název zní Katolické festivity v regionech ČSR v 80. letech 20. století. FF UK, Praha 2007.

Potíže s lidskými právy nebyly zdaleka poslední. Od roku 1982 činil režim na církevním úseku další potíže nyní již legitimní bojkot SKD ze strany katolického kněžstva. Realita vypadala nejdříve tak, že pár let jakoby nic, režim navíc vyvinul značné úsilí, aby rozšíření znalosti o níže jmenovaném dekretu či z něho vyplývajících následků zamezil, pak v krátké době (cca. v roce 1985) došlo k poměrně masovému exodu z této platformy, zejména u ordinářů a vyšších představitelů. Zůstalo výrazně méně, tj. ca. 500 kněží.²⁵ Vše způsobily následky dekretu, který ke vzteku československé vlády vyhlásil papež Jan Pavel II. při oficiální návštěvě československých biskupů ve Vatikánu, při níž dávají relaci o stavu své diecéze (známé pod pojmem *Ad limina apostolorum*), v březnu 1982. Na dotaz novinářů prefekt kongregace pro klérus Oddi jmenovitě potvrdil, že dekret, známý, stejně jako encykliky papežů podle počátečních slov, jako *Quidam episcopi*, mluví také o hnutí SKD. Dekret zakazoval kněžím účast ve všech organizacích s jiným než náboženským zaměřením, zejména pak se zaměřením politickým. Od papeže původem ze země reálného socialismu to byl skutečně tvrdý zásah.

Nicméně režim takové dílčí údery, bez vážných problémů, ustál, a jak dokazuje jeho mírná novelizace církevních zákonů platná už v roce 1988, mj. umožňující opět doplnit stavy řeholnic a nyní již podávat přihlášky na VN farním úřadům, moc ustupovat nehodlal ani ve svízelných časech přestavby. Je ale také pravdou, že halasně oznamovanou opravu v církevních zákonech ŘKC jednoznačně odmítla. Dalo se tak jediné čekat na zvrat patové situace. Bylo zřejmé, že stejně jako nějakým mocenským pohybem komunisté k moci přišli, stejně tak je nějaké mocné lidové hnutí o tu moc zase připraví. A pak se dočkají i církve. Právě to se stalo. Ale to čekání bylo pro církev, bez reálné možnosti věci změnit, moc dlouhé.

---

²⁵ Opírám se o odkaz na V. Vaška (Pátá kolona, str. 22) in J. Cuhra: Dekret *Quidam episcopi* a zánik Sfruzení katolického duchovenstva *Pacem in terris* in Pocta docentu Vladimíru Nálevkovi, *Acta universitatis Carolinae, Philosophica et historica* 2 – 1998, Karolinum Praha 2001, str. 167-178. V této studii věnované dopadu dekretu na situaci v SKD a reakci režimu na něj, je na str. 177 uvedeno pro rok 1987 ještě 520 členů z asi 1700 duchovních v ČSR, tedy ca. 30%. Tandem Balík-Hanuš uvádí v tabulce na str. 142 počty kněží SKD podle krajů v letech 1973, 1983 a 1986, a sice 726 (37%), 629 (32,5%) a 520 (29,2% všeho katolického kněžstva). Opírají se o V. Babičku, který tyto údaje prezentuje ve své práci *Vývoj katolické religiozity v českých zemích v letech 1949-1989* (na základě zjišťování Státního úřadu pro věci církevní a Ministerstva kultury – Sekretariátu pro věci církevní). Sborník archivních prací č. 2/2005, ročník LV., str. 442. Vaško musel tedy užít stejný zdroj.

Část I.

Kapitola I. Porady krajských církevních tajemníků (1968 – 1989)

Jak naznačuje rozpětí letopočtu uvedené v závorce, skutečně máme k dispozici záznamy o poradách v celém dvacetiletém období, samozřejmě, že ne v plném rozsahu a leckde pro nějaký rok nemáme vůbec nic. Tyto mezery pak pomáhá překrýt to, co se zachovalo z porad okresních tajemníků té doby. Zároveň se však ve srovnání s jednotlivými poradami OCT jedná o nejúplnější soubor, neboť i mnou speciálně prozkoumané fondy SOA Plzeň sahají nejdále do roku 1980. Tuto dobrou zachovalost si prostě vysvětluji tím, že se jedná o centrální soubor, který naštěstí nepadl za oběť „pálení důkazů“, takže jej předkládám v relativně kompletní verzi. Snad jen v Tachově se mi podařilo dát dohromady rozsahem podobný celek, zvláště pro 80. léta, která ve většině archivů buď nejsou, nebo je zatím nedávají k dispozici. Ne každý pramenný celek začíná přímo rokem 1968, spíše rokem 1969 nebo 1970 a většinou ani tím. Často začíná až rokem 1973, 1974 a neznáma končí 1978. I v tomto souboru můžeme jen litovat nedochovaných porad z přelomu 70. a 80. let a zejména z celé první půle 80. let. Za těchto okolností považuji následný poměrně kompletní úsek 1987-88 za vzácný. I proto, že bývá pravidlem praktická neexistence takových dokumentů pro rok 1989. Výbor z toho, co máme k dispozici, vám nyní předkládám.

1968

První zachovalá porada KCT se konala na sklonku roku 1968²⁶, ještě v době působení „profesionálního“ SPVC pod vedením (přítomné) Dr. Eriky Kadlecové a jejích odborně vyškolených podřízených. Porada byla přehledně rozdělena podle probíraných témat a s příspěvky jednotlivých KCT.

Rozebírali otázku platů duchovních a příplatků k nim. Dotazy KCT zpřesnil s. Jelínek tvrzením, že zvýšení platů nepůjde za zákonnou normu roku 1949. Ta počítá s 15% ročního

---

²⁶ Zápis z celostátní porady krajských církevních tajemníků konané 6.12. 1968. NA, fond MK ČSR (1945-89), karta 10. Odkaz na archivní zdroj v této části dále nebudu pro zbytečné opakování uvádět až do doby, kdy se v něm něco změní.

příjmu a zatím dosáhla jen 4%. To je možné promítnout do udělování příplatků. S. Kadlecová připomněla korekční význam výkonnostního příplatku, jehož udělení či neudělení je odvislé od jimi posuzované „prospěšnosti“ daného duchovního.

Probírali zahraniční záležitosti, mezi nimiž nechyběly informace o (dosud žijícím, zemřel 1969) kardinálu Beranovi, který je od 1965 ve vynuceném exilu v Římě, a o jednání se Svatou stolicí (sic). Ve slovenské otázce, kdy se mluvilo také o celkové situaci, byly vyzdvíženy např. jihomoravské řeholnice, které se tam chtějí vrátit (a podle s.Krejčího by jim nemělo být bráněno) a vyhrocených vztahů ŘeKC a pravoslavné církve na východním Slovensku. Slovenská otázka se na takových sezeních z vnitropolitického hlediska probírala velmi často, my se propříště omezíme jen na to nejdůležitější a především se vztahem k ČSR.

V přípravě jednání s mužskými (dosud zakázanými a rozpuštěnými) a ženskými řády se mluvilo hlavně o tzv. řeholních „komunitách“ (uváděny též s počátečním „K“ – poz.), které se v počtu asi pěti objevují při farách obsazených řeholníky, a jak zdůraznil s. Dlabal, místo toho, aby obsazovali prázdné fary (a snažili se tak později žádat o „souhlas“), raději společensky působí, zejména mezi mládeží, v Junáku (dočasně obnoveném) aj. společenstvích.

V oblasti tisku informovala s. Kadlecová o zrušení předběžné cenzury a o tom, že církevní složky také byly požádány, aby odesílaly vzorek všech tisků na ústředí či kraj (tedy o vzniku tzv. následné cenzury – poz.). To je totiž zatím vše, co je v současných silách SPVC, aby to bylo v rámci stranických zájmů politicky únosné. To se pochopitelně týká i ostatních, leckdy ani ne polovičatých opatření, např. v případě mužských řádů.

Na otázky soudruha (s.)²⁷ Janioka, Sm KCT,²⁸ ohledně svolání ekumenického setkání jedním ostravským duchovním a svoláním duchovních z Poruby a Zábřeha do Prahy Apoštolskou administraturou ve věci ustavení spolku pro zakládání kostelů, což prý hned napadl jeden z tam přítomných právníků, patrně z hlediska církevních zákonů, jako potíže dělající, a instrukcí jak zde jednat, zde bohužel chybí reakce.

S. Jungwirth se pak ještě ptá, jaký postoj zaujmout k lázeňským poukázkám pro duchovní, a jak je možné postupovat v případě zahraničních darů k výstavbám kostelů. V druhém případě radí s. Prokůpek, že k takovým darům je třeba být vstřícný pouze tehdy, budou-li toliko pro účely oprav kostelů.

1969

---

²⁷ Zkratku s. (soudruh) používám v textu úplně mechanicky, asi tak jako je vhodnější dnes napsat místo Novák pan Novák.

²⁸ Sm KCT – Severomoravský KCT. Další užívání této zkratky flexibilně podléhá původu KCT, viz zkratková příloha.

Téměř přesně o rok později již úvodní referát o církevně politické situaci držel ředitel SPVC MK ČSR, s. Hrůza (bývalý do 1968 a od července 1969 i opětý ředitel – poz.).²⁹ V zápisu o něm stojí mj.: „Platí i nadále, že církevní politika je návazná na politiku strany a vlády. Oblast církevní politiky byla zasažena různými deformačními jevy, státní dohled se v centru rozpadl, církve vyvíjely nátlakovou činnost, jak náboženskou, tak politickou. Upozornil na nebezpečí, že do církví se budou uchylovat elementy s nepřátelskými a pravičáckými a protisocialistickými postoji. Nasvědčují tomu i zkušenosti z Maďarska po roce 1956.“ Pak seznámil se zahraniční politikou a perspektivou církevní politiky v nejbližším období a upozornil, že „i nadále nemůžeme vyvolávat jakýkoliv konflikt s církvemi, ale v případě, že církve by samy konflikt nedodržováním zákonů vyvolaly, je třeba postupovat podle zákonů.“³⁰

V diskusi kupodivu zaznělo, že ve VN již není možné se vrátit před rok 1968, ale dosud platné směrnice, které vydalo vedení sekretariátu Dr. Kadlecové žádanou kontrolu nad výukou neumožňují. (Přitom ústupky SPVC jejího vedení ani zdaleka nedospěly k povolení VN na farách aj. – poz.).

Výnos ministerstva práce a sociální péče si pak církve také vyložily po svém. Zatímco výnos je měl pouze zapojit do sociální péče, církve aktivně usilují o stavby vlastních domovů pro přestárlé. Výnos se tedy musí revokovat, aby církve pozbyly argumentů pro své požadavky.

Také směrnice o udělování souhlasu ve své nové podobě z roku 1968 nejen, že nemá přehled o výpomocných kněžích (§16 vládního nařízení č. 219/49 Sb. – poz.), protože netrvá na příslušnosti kněží do místa povoleného souhlasem, a tak přímo napomáhá působení kněží nelegální církve, pro něž cestovat na velké vzdálenosti bez starosti o farníky není problém. Navíc je velmi nedokonalá v nereflektování situace v problematice souhlasu povolujícím kázání pro kněží ze zahraničí. S řeholníky jsou pořád negativní zkušenosti, protože pořád usilují o pastorační činnost místo toho, aby režimu usnadnili situaci a působili ve farnostech jako dojízďející kněží, kterých je nyní velký nedostatek. Po zmizelém MHKD je však v krajích „velký hlad“ a jeho bývalí členové tlačí na jeho obnovu. Bylo by dobře k jeho obnově vytvořit církevní tlak, nicméně očekává se, že biskupové se vůči takovému požadavku budou stavět opozičně. To je zřetelně vidět na přístupu biskupa Trochty.

I přes nesouhlas severomoravských správních a stranických orgánů povolilo minulé vedení SPVC další ročník státní správou odmítané pobočky cyrilometodějské fakulty v Olomouci, která začala fungovat akademickým rokem 1968/69 a v červnu 1969 došlo k onomu opětovnému nezakázání. Přitom je tam v běhu i katechetické studium!

---

²⁹ Zápis z porady KCT konané dne 11.12. 1969 na MK v Praze. V Praze dne 12.12. 1969.

³⁰ Obé str. 1.

Činnost živelně vzniklých farních rad stále rozšiřuje svou pravomoc až na meze spolkové činnosti. Sestávají sice především z laiků, ti ale často na činnost kněží tlačí, zvláště bývalí činovníci Díla koncilové obnovy (jehož vznik v březnu 1968 ukončil etapu likvidace prorežimního Mírového hnutí katolických duchovních, MHKD; nyní však již fakticky také bývalého hnutí – poz.) a bude třeba nějak usměrnit.

Dosavadní žádosti biskupů a hlavně administrátora (biskupa) Tomáška o zřizování kostelů na nových sídlištích šly až dosud mimo odbor pro věci církevní NVP (národního výboru (hlavního) města Prahy – poz.) a tak se i stalo, že územní plány r. 1968 s těmito požadavky počítaly. Nyní již NVP takové snahy zamítl „s řádným odůvodněním“ a svůj církevní odbor pověřil dalším jednáním v této věci.

V závěru byli KCT upozorněni, že rehabilitační komise již byla zrušena, protože pro její existenci „nebyl zákonný podklad.“ V rozpracování již jsou směrnice k cestování duchovních a oceňování jejich bytů. Také bude rozpracován oddíl Zákoníku práce – vznik a zánik pracovního poměru ve vztahu k duchovním.

1970

Zase téměř o rok později, v listopadu 1970, cítíme v situaci již určitý posun. Hrůza v úvodu potvrdil, že SPVC nyní už je nejkonsolidovanější složkou ministerstva. To se ovšem dosud nedá tvrdit o osazení okresních církevních tajemníků.³¹

Zprvu byla věnována pozornost zahájení nového vyjednávacího kola s Vatikánem, jednání bylo totiž přerušeno již roku 1967. V oblasti církevních zákonů česká strana změnu odmítla a záporně se postavila k předkládané otázce odluky církve a státu. Svatý stolec nepochodil ani v otázce řádů. Česká strana již akceptuje jen řeholnice, řeholníky ještě tak na farách jako správce, nic víc.. Vatikán dal najevo, že chápe, že školské řády není možné obnovit, jde mu prý o sociální řády. Vatikán se také hodně bil za olomoucký seminář. Česká strana na jeho stesky, že CMBF³² (v Litoměřicích) nevychová dostatek kněží, kolik jich je pro fary zapotřebí, odpověděla, že na fakultě není numerus clausus (ve skutečnosti se však každoročně takový počet ze strany státu fakticky určoval – poz.). ČSSR zase pálila otázka aktivní emigrace. Římané popírali, že nějakou živí, to ať si ČSSR vyřeší se státy, kde skutečně žijí. Vágně přislíbili pomoc. Na poradě se připomnělo, že vyjednatelé tlumočili oficiální stanovisko zprávy PÚV³³ z května 1970 („krátkodobých opatření“ – poz.).

³¹ Zápis z porady KCT konané dne 5.11. 1970 v Praze, datum 12. 11. 1970, 7 stran.

³² CMBF – Cyrilometodějská (katolická) bohoslovecká fakulta v Litoměřicích, obecně BF – bohoslovecká fakulta.

³³ PÚV KSČ – Předsednictvo ústředního výboru KSČ. Rozhodující mocenský a vlastně také zákonodárný orgán.

Dále se probírala zahraniční reakce na církevní politiku. Opatření nyní přijímaná se prý vracejí do 50. let a západní tisk se chytá hlavně nepravdivých informací. Je nutné postarat se o to, aby těchto zpráv nevyužila církevní reakce, ta se jich obzvláště ráda chytá. V jejich rétorice je snaha popsat státní dozor jako zakazovací orgán, který používá „administrativních forem“. Hrůza sice připouští, že ano, museli použít i těchto forem, ale že např. proti Katolickým novinám se takto muselo zasáhnout (dát náklad do stoupy a posléze vyměnit jejich vedení). „...můžeme narazit na nesouhlas, ale nemůžeme dopustit, abychom nedodržovali zákony.“ Pak ještě dodal, že na písemné žádosti je nutné ve lhůtě 30 dnů podat vysvětlení, proč k zamítnutí došlo a také, že pro cesty do zahraničí je velmi důležité vybírat reprezentanty.

Prý už je ale možné být mnohem optimističtější. Nejen, že jsou na tom lépe než kulturní fronta, ale hlavně se podařilo dosáhnout, že církve MK a KNV znovu respektují. V roce 1969 již církve nedělaly ani v jednom případě potíže takového rázu, že by se musel odebírat souhlas, takže je možné začít dělat „pozitivní“ politiku. Teď se již nesmí nechat vtlačovat do role utlačovatelů jak církví, tak i mas věřících formou snadno viditelných úředních zákazů. „Nejde nám o duchovní, ale o věřící, které by nám reakce chtěla natlačit do akcí proti nám.“³⁴ MK je připraveno KNV s jejich problémy pomoci. Zde je nutné přinutit církve, aby si samy nepřístojné projevy regulovaly a eliminovaly.

S. Mixa seznámil přítomné s úkoly ze strany SPVC, tj. předat předsedům KNV a ONV jejich dopis. Vyjádřit se k nárysu směrnice pro úhrady cestovních výloh duchovních, kterou teď dostanou. Dostali také výpis negativních projevů zahraničních tiskovin a bylo jim dáno na vědomí, že nyní už je zase obnovena povinnost přípisů o přijímání darů ze zahraničí, což oni musí nejen sepsat, ale také mít co sepsat, tj. přinutit církve k oznamování přijatých darů.

S. Urban referoval o přípravě nového sdružení duchovních, jež se tentokrát má jmenovat *Pacem in terris*. Již proběhlo několik schůzek v Brně a Piešťanech. Ministr sám přijal téměř 70 duchovních, jiné přijal primátor a některé KNV. (Kněží) Mára a Hochmann v té věci již byli přijati Tomáškem. Čili věc se dobře vyvíjí. V Čechách a na Moravě je možné počítat s asi 220 duchovními (z toho olomoucká diecéze 60-70, pražská 50-60). Že teď už prý konečně začne schvalovací procedura. Na dotazy ohledně zpoždění odpověděl, že „museli jsme nechat vytříbit názory, ukázalo se, že je to správné, vytvořilo se zdravé jádro a zdravý podklad.“³⁵

S. Jelínková referovala o přijímacím řízení na BF. Akademický rok 1970/71 ještě nemohl být omezen, ale od příště tomu tak bude a KCT budou muset předávat materiály s posudky uchazečů dříve než v říjnu, aby nedopadli jako ústecký KCT, který jim řádně zavařil, protože v již započatém akademickém roce je velmi nesnadné někoho vyloučit. Takže termíny dodávání

³⁴ Výše zmíněný dokument, str. 3.

³⁵ Zápis z porady (viz poznámka 31), str. 4.

podkladů důsledně dodržovat. Z CMBF byli již odvoláni největší ideologičtí oponenti Mádr a Zvěřina, podařilo se prosadit dva své lidi. Další opatření provedli jiní exponenti na fakultě. Letos byli na BF vesměs přijati absolventi středních škol, čímž se snížila věková hranice.

V diskusi již se mluvilo o všem. S. Fišer si stěžoval, že přímo biskupové nedodržují své sliby. Sám byl na dvou Tomáškových kázáních a podle jeho názoru Tomášek o ateizmu hovořil „velmi negativním způsobem“. Dále loboval pro jednotný postup při udělování souhlasů. Tady se shodl s Hrůzou, že když je někomu souhlas odebrán, tak pro stávající staré místo, zatímco by mu měl být udělen nový, pro nové místo působnosti (protože je lepší takové lidi týrat překládáním z místa na místo, když jinak by mohli začít působit v ilegalitě – poz.).

Hrůza si na práci svého SPVC postěžoval, že ani oni vlastně ještě neudělali nic pro pracovní posláním (ženských) řeholí. Bude nutné navázat styky s krajskými funkcionáři. K řeholnicím dodal s.Trávníček, že k této problematice zanedlouho, 16.11., bude svolána řeholní společnost, kde se jim řekne, že jejich činnost je nezákonná. Tzn. cesty do zahraničí, existence asi 100 novicek a kandidátek v celé ČSR atd.

S. Jonáš promluvil skoro za všechny KCT, když přiznal, že většina z nich ještě nezná usnesení P ÚV z května (z 22.5. 1970 – poz.), a že tedy také neví jak se zachovat ke „krizové“ angažovanosti mnoha duchovních (např. Klub angažovaných nestraníků, K 231, politické formace reprezentující nestraníky KSČ, resp. bývalé politické vězně – poz.). Hrůza na to, že z tohoto důvodu se souhlasy neodebíraly. Ostatně „diferenciace“ působila mnohde. A navíc, představte si, jak by takoví lidé působili např. ve výrobě. S. Drozdek tomu přitakal, ale podotkl, že by se taková shovívavost neprojevovala „lidem na důležitých místech“.

S.Kraus se dotkl palčivého rozhodnutí prokuratury ohledně mužských řádů , a že na to neměla právo, a že je třeba skrze MK zatlačit na prokuraturu, aby uznala chybu. Zahraničí poukazuje na nejednotnost rozhodování. Pro tento účel vypracovali stanovisko, které bude prokuratuře předáno.

S.Krejčí podotkl, že zahraniční studium by se nemělo uznávat. V případě nostrifikací by tedy měl být oporou vysokoškolský zákon. Také označil zajímavý problém s kněžími, kteří se nechtějí vrátit z výroby do duchovní správy, kde by neměli tak dobré finanční ohodnocení, a tím ani důchod. To ale není důvod k odebrání souhlasu podle § 16. Hrůza má ale poněkud jiný názor. Když např. biskup Skoupý nepřesvědčí své kněze, aby se vrátili z výroby, pak ani nelze uvažovat o tom, aby byli duchovními podle § 16 (opět by mohli legálně kněžsky působit mimo farnost, které by se tak zbavili ve prospěch pastore, jako řeholníci – poz.). Ani výše zmíněné řeholnické komunity se do duchovní správy nehrnou. Trochta prý jim řekl, že souhlas nedostanou. Přitom upozornil, že duchovní má někde až 5 farností. Diskuse nakonec pohnula

Hrůzu, že zadal úkol zjistit statisticky přesný počet kněží, kteří jsou ve výrobě, kdo má jaký souhlas, prostě aby byl přehled.

Pak se Drozdek otázel, co s bohoslužbami na farách. Nakonec Hrůza logicky oponoval jejich povolení s tím, že u far je vždycky nebezpečí, že by se v tom mohlo cosi pololegálního ukrývat, a že proč na farách, když mají kostel. K čemu pak ten kostel mají? Jiní dodávali, že někde museli na faře kapli povolit, protože situace s kostelem nebyla zrovna ideální.

KCT tedy kromě úkolů prověřit § 16, měli ještě za úkol probrat s OCT návrhy na jarní školení a dlouhodobě pak „čas od času“ poslat situační zprávu z okresu.

1971

Na první poradě hned zkraje roku³⁶ s. Mixa seznámil přítomné s plánem práce na tento rok, který pochopitelně vycházel ze zmíněného usnesení P ÚV KSČ. Jednotliví pracovníci SPVC přítomné seznamovali se situací na jednotlivých úsecích.

S. Urban informoval, že na základě usnesení byra ÚV KSČ z 24.11. 1970, které povolilo obnovení kněžské organizace, se již včera sešel přípravný výbor, který měl zajistit, aby se 19.1. sešla ustavující konference, na níž si zvolí ústřední orgán (45 členů) s užším předsednictvem (došlo však ke zpoždění a SKD tak měla skluz asi o půl roku – poz.). S. Hrášek informoval o březnovém semináři k otázkám státního dozoru, právním normám, zahraničním stykům a ekonomickým otázkám. S. Jelínková podala nástin situace na BF, provedení kádrových opatření a o zajištění v budoucnu již výběrového přijímacího řízení. S. Damiánová shrnula chování ČCE v období 1968-69 a s. Trávníček informoval o tom, že v lednu a únoru proběhnu pohovory s představenými (ženských) řeholí, aby se dosáhlo odvolání sester z těch pracovišť, pro něž nedostaly souhlas, tedy vlastně návrat k předchozímu omezenému stavu. Poslední referát, přehled o pravidelných i nepravidelných církevních slavnostech, měl s. Lněnička, který KCT zároveň připomněl termín zaslání jejich lokálního seznamu (poutí).

V diskusi s. Krejčí (KCT Brno) žádá zaslat všem KCT „revidované“ rozhodnutí prokuratury ohledně mužských řeholí. Zdůraznil také důležitost možnosti projednat církevní politiku na stranických orgánech. Všechna nutná opatření se tak usnadní a zrychlí. Dodal také, že funkcionáři KNV se o církevní politiku zajímají a do svého pléna si žádají zprávy o těchto otázkách. V případě farských hospodyň doporučuje starší ženy. S. Drozdek (Č.B.) chce informační část zkrátit a diskusi prodloužit. S. Jonáš (H.K.)³⁷ doporučoval předem si ujednocovat stanoviska k jednotlivým problémům, která pak budou považována za závazná.

³⁶ Záznam z rady s krajskými církevními tajemníky dne 13.1. 1971. V Praze dne 14.1. 1971.

³⁷ Č.B. – Město, v tomto případě okres, České Budějovice. H.K. – Město, a zde rovněž okres, Hradec Králové.

V konkrétním případě pořadu ČST Vlastovka (poukázal i na jiné) však poukazoval na nedůslednost médií, uvaděčce klidně na krku tolerují velký kříž. S. Jasiok (Ostrava) uvedl úplný seznam problémů od valutových darů turistů na církevní opravy přes dary automobilů až po konkrétní problémy placení nájemného u ASD za domy, které jim patří a tendencím k zřizování ekumenických rad na nižších úrovních. Jak se bude provádět finanční podpora MHKD (sic), nebo zda platí dohoda o přemísťování řeholnic z roku 1967, ptal se dále.

S. Sücker doporučil na porady příště zvát i ty OCT, kteří mají ve své oblasti sídlo biskupa (což platí i pro „jeho“ Litoměřice). S. Engliš (Olomouc) žádá oznamovací povinnost pro konání přednášek Kostnické jednoty. S. Fišer z KNV Praha upozornil, že dosud uvolněný post středočeského KCT by se měl už brzy řešit, protože se začínají kupit nevyřízené spisy a také církve toho evidentně zneužívají. S. Cinoldr z ÚV KSČ (mj., měl funkci také u MV³⁸, pověřený pro otázky církevní politiky) připomněl důležitost podpory obnoveného MHKD, a že je třeba rozlišovat linii státní a stranické politiky, a také to, že od 11.1. 1971 je nyní již zaniklé byro ÚV KSČ sloučeno s federálními orgány.

V říjnu se na SPVC rokovalo zas.³⁹ V rámci referátu o IV. všekřesťanském mírovém shromáždění (VMS) v Praze ve dnech 30.9. – 4.10. se s. Hrášek pustil i do KMK a její obecnější role. Ta byla prý do roku 1968 velmi pozitivní, integrovala stále více křesťanů, a to i z kapitalistických zemí, a rozhodně nebyla nástrojem reakčních organizací, jako je světová rada církví (SRC). V krizovém období však došlo k jejímu zneužití západními reakčními kruhy a mnoha protisocialistickým a protikomunistickým postojům a činům. Prozatímní výbor v roce 1970 pak v Moskvě přehodnotil její současný postoj a jednoznačně její aktivity úplně zaměřil na mírové hnutí socialistických zemí. Zatímco prozatímní řídicí orgány již působí pozitivně, na západě neutuchá snaha postavit KMK do úlohy „bezbarvé součásti ekumenického hnutí“. Přitom úloha KMK je na západě nezastupitelná. Rezervy stále ještě má ve třetím světě. Nicméně i takové organizace jako SRC či UNESCO⁴⁰ se ucházejí o spolupráci s ní. ČCE se nehodlá smířit s tím, že její zástupci pro svou nevhodnou aktivitu v minulém období byli z jejího dalšího jednání vyloučeni, a snaží se jí rozbít zevnitř. VMS se jinak zúčastnili zástupci z 50 zemí, z toho více než třetina z rozvojových zemí. V průběhu jednání jeho delegáty oficiálně přijali naši političtí představitelé a nemalý zájem o něj byl v našich i zahraničních médiích.

S. Mixa zhodnotil XVII. sjezd ČCE. Stále není konsolidována synodní rada, stále na ní vyvíjejí tlak činovníci Nové orientace, stále se nedaří prosadit státu přijatelné synodní závěry. Vyzovuje tedy, že je nutno věnovat pozornost individuálním pohovorům se synodály a jejich

³⁸ MV (ČSR) – ministerstvo vnitra ČSR.

³⁹ Porada krajských církevních tajemníků 6.10. 1971 v Praze.

⁴⁰ SRC – Světová rada církví, UNESCO – Fond spojených národů pro výchovu, vzdělání a kulturní spolupráci.

instruování ve smyslu, že jakékoli jejich nevhodné projevy budou mít dopad na církev, která se v minulém období již tak dost zkompromitovala. Je nutné dále provádět diferenciaci a hlavně, teď v době před volbami, nedávat ČCE argumenty k tvrzením, že je církví diskriminovanou.

Poté mluvil s. Šnýdr o brzkém sněmu ČCH (Československá církev husitská – poz.), který se koná ještě o trochu dříve. Příprava zajištění je už teď „v dobrých rukou“ a třebaže existují, jsou revizionistické skupinky malé a relativně bezmocné. Je však třeba, aby KCT i OCT delegáty na tento sněm směřující „pozitivně“ ovlivňovali a usměrňovali.

S. Cinoldr ovšem jednoznačně prohlásil, že volby jsou událostí č. 1 tohoto pololetí a všichni že se na ně mají zaměřit. Prý jsou to vlastně nejdůležitější volby po roce 1945, jak zdůraznil s. Husák, nejdůležitější souboj s pravicí. Přitom pravice mění postup, dnes už lidem doporučuje jít ve volbách za plentu, kde mohou lístky trhat, a tak je znehodnotit. Ze zahraničí vozí letáky, svým vlivem působí na úrovni rozhlasu i televize (Uváděl příklad německé televize, která vysílá české filmy z krizového období s českými titulky, jelikož počítá s tím, že se dívá celé pohraničí. Pokud nešíří vládou podporované fabulace, pak je o takových jevech jako důstojník SNB⁴¹ jistě dobře informován – poz.). Musí se počítat s tím, že církve „nebudou zajedno“ s jejich politikou. I když na nedávném přijetí u s. Brůžka (MK) hovořili přijatelně, zejména katoličtí u biskupové jde o velká slova. „Budou se nás snažit obalamutit“, zaznívá mj. ze zápisu. „Je třeba si ale uvědomit, že nejsme v tak špatné politické situaci, abychom církve prosili o pomoc při volbách.“⁴² Pak dodává, že církve mají jen projevit svou občanskou povinnost a KCT se mají zaměřit hlavně na potenciálně podvrtné postavy jako jsou řeholníci, intelektuálové či laičtí pracovníci církví.

Do dnešního dne bylo již definitivně zrušeno na 20 řeholí. Když byla úředně ukončena činnost sekretariátu řeholních společností, jeho hlavní protagonisté se okamžitě stáhli do pozadí a vyčkávají podle dalšího vývoje. „Nedělat si iluze, že dají pokoj. Budou se snažit skrytou formu působit v předvolebním období – zejména na řeholní kněze v duchovní správě a spirituály, kteří působí v ženských řeholích.“⁴³ Připomíná, že ještě v únoru byli schopni v Praze sestavit široký řeholní aktiv, proto pozor na ně. Mnohé řeholní sestry jsou také pod vlivem reakčního kléru a tomu je před volbami také nutné věnovat pozornost (vést s nimi pohovory na to téma – poz.). Sestry také při pohovorech, podobně jako adventisté, vyjadřovaly obavu, že jen co odvolí, stát proti nim rázně zasáhne. A tak se (asi pořád Cinoldr – poz.) ptá, zda jde stále o manévr opozice nebo společný pramen agitace ze zahraničí. KCT a OCT tedy dostávají za úkol sondovat

⁴¹ SNB – Sbor národní bezpečnosti, tehdejší „policie“. Měl uniformovanou (veřejná bezpečnost – VB) a neuniformovanou, tajnou složku (Státní tajná bezpečnost – StB).

⁴² Výše zmíněný dokument, str. 3.

⁴³ Tamtéž, str. neuvedena, patrně č. 4.

řeholníky a jejich spirituální spojky a o zjištěných jakýchkoli negativních projevech promptně poinformovat MK.⁴⁴

„V pečovatelské službě v rodinách působilo 90 řeholnic, na farách 102. Do ženských řeholí bylo přijato 127 novic a v 16 případech (řehole – poz.) zakoupily domy vesměs se souhlasem místních a okresních orgánů – za účelem zřízení noviciátů a výchovných středisek pro mládež. Kromě toho zakoupily v několika případech rekreační chaty a pozemky.“⁴⁵

V případě mužských řádů se uvádí, že počty noviců dosud nejsou známy, avšak známo je, že jich několik desítek studovalo či dosud studuje na BF. „Řeholní činnost obnovily také tzv. laické řehole, jejichž činnost byla zvláště nebezpečná, protože ji prováděly v civilním oděvu na zdravotnickém úseku. Víme, že mezi členkami byly instrumentářky a lékařky. Od roku 1952 působilo v českých zemích 1346 slovenských řeholnic. Skupinovým odchodem těchto řeholnic na Slovensko (cca 300) byl v četných případech ohrožen provoz ve státních sociálních ústavech.“⁴⁶

Po zrušení rozhodnutí generální prokuratury a Nejvyššího soudu došlo pochopitelně ke zrušení řeholního sekretariátu, ale také právní subjektivity těch více než 30 řádů. Katoličtí biskupové nyní již mají ve svých rukou právní stanovisko MK, že nyní je působení řeholních kněží možné již jen v duchovní správě.

1973

Po nijakých zprávách z roku 1972 se v předjaří 1973 objevuje text přednášky, kterou pronesl ministr kultury Brůžek na velkém aktivu pro pracovníky církevní politiky všech úrovní.⁴⁷ Jde o velmi cenný a mimochodem ministr totiž kolegy varoval, že obsah této schůze je důvěrný čili tajný, a že je o ní nutno zachovat příslušející mlčení. V minulosti byly totiž smutné zkušenosti

---

⁴⁴ Další nečíslovaná stránka odhaluje jiné skutečnosti o řeholních společnostech (jedná se o součást, přídavek k zápisu – poz.). Sekretariát řeholních společností vznikl v dubnu 1968 poté, co představení jednotlivých řádů z kapitalistické ciziny, kteří tehdy už mohli cestovat libovolně po ČSSR, zorganizovali aktiv mužských a ženských řeholí ve Znojmě – Hradišti, kde se dohodli na jednotném postupu. V důsledku výroku generální prokuratury vůči jejich potomním požadavkům pak ustoupilo i tehdejší vedení SPVC a v poměrně krátké době na 32 mužských řeholních komunit v českých zemích obnovilo činnost, a to zejména při bývalých řádových farnostech a na poutních místech. Následně začali usilovat o samostatnost těchto farností jako pro budoucí základ jejich řádových „rektorátů“ se samostatným finančním fondem, čili také nezávislost hospodářskou.

Řádový sekretariát prováděl také příslušné změny i v ženských řeholích, kde zejména uváděl do jejich řad tzv. řádové komisaře, kteří sestry začali orientovat na laický apoštolát a výpomoc v pastoraci. Dále sekretariát ve spolupráci s biskupy zajišťoval katechetické školení vybraných řeholnic (1968-69) a takový kurz absolvovaly některé sestry i v rámci CMBF. Všechny řehole více méně začaly působit na mládež, jezuité si dokonce v Ječné ulici (v Praze 2) otevřeli náborové centrum do katolického Junáka.

⁴⁵ Příloha Informace o řeholních společnostech – postup a současná situace, str. 2.

⁴⁶ Tamtéž, vše str. 2.

⁴⁷ Referát ministra Brůžka v Rytířském sále Valdštejnského paláce – MK pro místopředsedy ONV, OCT, KCT a SPVC, datum 19.2. 1973. Bez názvu, rukou připsáno (modrou propiskou): přednesl ministr Brůžek (Rytířský sál MK) pro předsedy ... a SPVC. Dále dokument zmiňuje jako Referát ministra Brůžka.

s tím, jak tajné materiály prosakovaly do Říma. Nicméně přítomně vyzval, aby si dělali podrobné poznámky jako návod k praktické realizaci církevní politiky. Přednáška silně připomínala bilancování ukončeného procesu „krátkodobých opatření“ s připomínkou a srovnáním stavu z „krizového období“ a zároveň vytyčení cílů v duchu nové „dlouhodobé koncepce“ CP.

Zasedání neodráží tu či onu podobu vztahu stát – církve, ale rozhodnutí realizovat dlouhodobou církevní politiku. Církve ovládají 5 – 6 mil. lidí této země, a to pomocí několika tisíc vysokoškolsky vzdělaných lidí. Jde o organizace, které v krizovém období zaujaly zřetelně negativní postoj vůči režimu, ale po porážce reformistů si prý uvědomily upevňující se postavení normalizačního režimu, a že získává podporu pracujících, a že země socialistického tábora politiku strany podporují. Proto prý převedly svůj nápor do ideologické oblasti. Slavnosti získávají více lesku, modernizuje se (hudba v kostelech apod.), chodí po domech, školí laiky. Snaží se pomocí laického diakonátu překlenout nedostatek kněží. Snaží se organizovat věřící podle profesí, věřící matky. Chtějí obnovovat již opuštěná poutní místa (jako příklad uváděn Chlum sv. Máří u Ostrova n. Ohří – poz.), organizují zájezdy na ta existující, a přitom dopravu zajišťují i autobusy ČSAD⁴⁸ a závodní vozidla. Mezi mladými lidmi je dnes opět ctí mít svatbu v kostele. Představitelé církví organizují mše v bytech, čtení různých textů v kostelích se současnou interpretací. Evangelíci pořádají akce pro mládež, včetně např. lesních brigád, a letní tábory.

Připomněl současnou výzvu na úseku ŘKC – milénium pražského biskupství. Varoval, že projekt ŘKC počítá s desítkami i pompézních bohoslužeb, přičemž celý systém akcí, od dubna do září, má pomoci znovu upevnit a rozšířit pozice katolicismu v zemi. Zahraničí přitom pořádá řadu doprovodných akcí, včetně symposií v NSR, pamětních mincí ve Francii, edice poštovních známek Vatikánu, papežova avizovaného daru, a dosud nezveřejněných akcí emigrace. Akce si bude muset vyžádat z jejich strany vysoké nasazení už proto, že církve hodlá své aktivity se zahraničím koordinovat, a zejména proto, že se bude snažit dostat tyto oslavy i mimo kostely. „My, komunisté, kteří jsme pověřeni realizovat státní církevní politiku, nemůžeme být spokojeni se současnou situací v církevní oblasti a pasivně přihlížet.“⁴⁹ Je nutné připravit plán, jímž se většině akcí protivníka zamezí. Tyto akce nesmí opustit kostely. Zároveň je nutné dodržovat platné zákony a směrnice dané PÚV KSČ.

V podkapitole „Zaměření a obsah církevní politiky v ČSR“ sice Brůžek pokračuje v duchu dlouhodobé a soustavné marx – leninské proticírkevní ideologické ofenzívy, avšak je nutné mít na paměti, že nesmiřitelnost obou ideologií nesmí vést ke konfrontaci s věřícími. Ti mají být ve vzrůstajícím počtu získávání pro výstavbu socialismu, zatímco jejich církve i se svou hierarchií

⁴⁸ ČSAD – Československé autobusové dráhy.

⁴⁹ Referát ministra Brůžka, str. 4.

postupně prohrají ideologický boj a zůstanou jen vůdci bez vojska. Takhle nějak to chápat. Přitom omezování vlivu církve ve společnosti je přímo závislé na postupu socialistické výstavby, což také znamená zvyšování životní úrovně a sociálních jistot lidu, spolu s účinnější ateistickou propagandou jako nejjistější cestou ke ztrátě dosavadních pozic křesťanských církví.

Nynější úkoly jsou jasné. Církve nemají většího práva než náboženského vyžití. Kult nesmí opustit kostely a obřadní síně. Politická, aktivistická a kulturní iniciativa je nežádoucí, včetně nebezpečného laického hnutí, tedy aktivních věřících. Je třeba vyhledávat duchovní a věřící, kteří mají ke státnímu zřízení a socialismu kladný postoj a podporovat je. Zajistit, aby vedoucí místa v církvích zastávali státu naklonění hodnostáři, disponující navíc patřičnou autoritou ve své církvi. Předpokládá se, že s úbytkem religiozity bude docházet i k pružnému snižování počtu duchovních. Protože se normy hospodářského zabezpečení církví aj. církevní předpisy osvědčily, a jelikož jsou pořád platné, je nutné, aby je dodržovaly nejen státní orgány, ale také církve, jejich věřící i představitelé.

Hlavní pozornost se samozřejmě musí věnovat ŘKC, která představuje stále velkou politickou – ideologickou sílu, jež v modernizačním duchu II. vatikánského koncilu usiluje o sjednocení křesťanů (mimo jiné – poz.) k účinnějšímu boji proti marxistické ideologii. Za žádnou cenu nepřipustit realizaci koncilových záměrů, směřujících k posílení vlivu církve ve společnosti. Přesně naopak, posilovat rozkladná hnutí a prostátní iniciativy na jejich půdě. Nedopustit proto laický apoštolát, instituci rozšiřující její pastorační pole, když kněží není dost. Od poutí přes různá boží těla až posvěcení zvonů a primice všude usilovat o zahrnutí do kostelů. U velkých a tradičních poutí, kde se státní správa v rámci svých možností omezila jen na výběr řečníků či povahu kázání, je nyní třeba hledat vhodné možnosti, jak snižovat návštěvnost a co nejvíce omezovat publicitu těchto slavností. Pokračovat v započaté diferenciaci uvnitř této církve, zejména pomocí SKD. Tato organizace by měla svůj program koncipovat tak, aby získal přitažlivost pro kněžstvo, kterého zatím není dost pro optimální působení. Je také třeba, aby SKD spolupracovala s podobně „uvědomělými“ hnutími v socialistickém i kapitalistickém sousedství.

V žádném případě nedovolit sdružování mužských i ženských řeholních společenství (z let 1968 – 1971 jsou známy případy, kdy koupily tyto řády nemovitost, kam se společenství sestěhovalo a vytvořilo faktický klášter). Jednoduše nedovolit jiné působení řeholníků než obvyklé zapojení jako řadových farních kněží. Aktivita řeholnic v sociálních společenstvích budou též výhledově omezovány, především však jejich působení ve společnosti, kde mají zvlášť škodlivý vliv na vznik tzv. laických řeholních společenství.

V oddílu „Protestantské církve a náboženské společnosti“ je po straně kýmisi podtržen první odstavec. Jde tu skutečně o klíčový úkol, na kterém stojí státní „diferenciace“: „1. U protestantských církví nadále využívat jejich historického antikatolického zaměření k narušování

ekumenických snah o spojení s katolicismem.⁵⁰ Je tu také třeba upravit vyhlášku o laicích. Dosud platí, že za církev jsou odpovědni jen kněží vybavení souhlasem, přitom působení laiků je u těchto církví již tradiční a časté.

Na tomto úseku je nevlivnější ČCE a je to ona, kdo je tu největším oponentem státu. Její tradiční zaměření také režimu nepřeje, a tak je třeba posilovat vnitřní diferenciaci (na rozdíl od ŘKC je zde vlivových skupin více, tradiční hierarchická subordínace a poslušnost zde nedosahuje takové míry jako u ŘKC – poz.) a přitom církev stále více orientovat, s pomocí vnitřních státu nakloněných lidí, ke spolupráci se státem. Rovněž je nutné omezovat velký vliv této církve na menší nekatolické konfese i její poměrně rozsáhlé styky s podobným hnutím v kapitalistické cizině. Neúměrné zahraniční kontakty a čilé společenské působení mají také Adventisté s.d. (čili ASD – poz.) a Jednota bratrská. Omezení se tedy budou týkat v první řadě také těchto.

Podobně jako v případě ČCE vůči ŘKC, bude platit to samé také v případě malých společností vůči ČCE. Za podporu diferenciaci nebo-li odpor vůči ekumenismu se jim dostane velké funkční samostatnosti. Díky svému postoji si také pravoslavná církev vysloužila podporu svého vedení, Brůžek ale nabádá, aby nebyla zřejmá zjevná preference. Pro aktivity ŽNO⁵¹ bude platit, že nebudou mít žádné potíže, omezí-li své aktivity na náboženský život, a nebudou-li udržovat kontakty se sionistickými organizacemi v kapitalistické cizině.

Sekty budou nadále pozorně sledovány, je však novým úkolem zkvalitňovat výchovnou práci tam, kde působí, a snažit se je lokalizovat a jejich vedení přimět k činnosti občany nestavící do kolize se zákonem. To se týká zejména aktivit SJ, kteří akcemi „dům od domu“ nevybíravým tlakem působí na city občanů. Tomu a distribuci jejich náboženské literatury je třeba maximálně čelit.

K bohosloveckým fakultám jen tolik, že nadále bude trvat zájem na ovlivňování výběru bohoslovců v zájmu státu a postupné snižování počtu přijatých, a to v souladu s poklesem počtu věřících. Absolventi, aby toto povolání směli vykonávat, budou muset splňovat obvyklé podmínky pozitivního vztahu ke státu.

V kapitole „Stranické řízení církevní politiky a státního dozoru nad činností církví“ vyvozuje určité úkoly. Úkolem číslo jedna je samozřejmě prohlubování stranického řízení všech úseků církevní politiky, KV a OV KSČ prostě nesmí zůstat pozadu a musí se aktivně podílet na realizaci jejich koncepce a prosadit ji do jejich praxe. Je ale také nutno posílit úlohu centrálních orgánů a všemožně zkvalitnit církevní dohled (to asi znamená personální posílení – poz.). Nesmí

---

⁵⁰ Referát ministra Brůžka, str. 10.

⁵¹ ŽNO – Židovská náboženská obec.

být opomenuta ani role federálního církevního sekretariátu, který musí citlivě rozlišovat mezi specifickými poměry církevní politiky obou republik, které se značně liší.

Nižší články mají všeobecný úkol zužovat základnu církevního života. Přitom ale nesmějí být porušovány zákony, ani se nesmí jakoukoli jinou než zákonem povolenou cestou zakročovat proti věřícím občanům. To platí hlavně o okresech – takový postup by totiž ztěžoval hlavní linii strany – všechny pracující získat pro svou politiku, což je ostatně jeden ze závěrů XIV. sjezdu KSČ.

„Postupně doplnit za pomoci stranických orgánů neobsazená místa církevních tajemníků. Současně s tím je třeba zkvalitnit jejich úroveň, dosáhnout upevnění jejich postavení a autority a skoncovat s podceňováním církevně politické problematiky. Zařazovat na tento úsek pracovníky na žádoucí politické a odborné úrovni, vytvořit pro ně odpovídající platové i pracovní podmínky, ale současně mnohem více vyžadovat náročné politické a odborné zvládání úkolů.“⁵² Centrální orgány pak musí zajistit jejich průběžná školení a zvyšování odborné i informační znalosti.

Přenesení faktického rozhodování o církevní politice na bedra krajských a okresních (místo)předsedů NV je pak také vyjádřením snahy posílit pravomoci a akceschopnost nižších, avšak „bližších“ kontrolních složek. Tím skončilo řízení CT vedoucím kulturního odboru NV, který často nebyl o CP informován. Místopředsedové NV ovšem touto nezbytností již vybaveni budou.

Zajímavý je také oddíl „ateistická propaganda“, potažmo širší součást celkové církevní i kulturní politiky. Úsek ateistické a světonázorové výchovy byl v krizovém období postižen nejvíce, ba přímo paralyzován. Defenzíva ve vlastních řadách uvolnila prostor agitaci církví, jíž dokonce státní orgány začaly ustupovat. „Od provádění systematické výchovy ustoupily stranické organizace, školy, kulturní a osvětové instituce, společenské organizace, masové sdělovací prostředky. Vydavatelská činnost pomalu přestala počítat s tematikou z oboru světonázorové výchovy.“ ... „Rovněž i do strany byly zaneseny oportunistické smířlivé názory a postoje vůči církvi a náboženství. To vše mělo za následek, že značně vzrostla religiozita obyvatelstva, což se projevilo ve všech jejích ukazatelích.“⁵³

Ustala kontrola VN, která se plně dostala pod kontrolu církví. Ve srovnání s rokem 1966 vrostla r. 1969 účast dětí na VN dvojnásobně.⁵⁴ Pak ale Brůžek pochvaluje, že důsledný zájem normalizačních úřadů již znovu přiměl čísla rapidně klesat. Zdůraznil však, že takový pokles, třebaže čísla prozatím nepřestala být vysoká, vyvolala reakce na celý komplex tzv. politicko – organizačních opatření a to vůbec neznamená, že religiozita ochabuje. Boj o mysl lidí vůbec

⁵² Referát ministra Brůžka, str. 14.

⁵³ Referát ministra Brůžka, str. 16. Následují statistiky, jak vzrostl počet církevních sňatků, pohřbů, křtů aj. akcí včetně bohoslužeb, kterých se ještě v roce 1971 účastnilo týdně téměř milion osob, viz str. 17.

⁵⁴ Téměř, čtvrt milionu dětí, opět viz Referát ministra Brůžka, str. 17.

nebyl vyhrán. Je třeba trpělivě usilovat o změnu myšlení a hodnot věřících, zlhostejňovat postupně jejich vztah k náboženství, čímž se připraví cesta převážení tzv. vědeckého světového názoru. Ideová výuka je pak na školách nedostatečná. Učitelé I. a II. stupňů škol vlastně nemají jednotnou koncepci světonázorové výchovy. Školské orgány se spokojují s čísly o počtech přihlášených na VN a její prevenci, ale výchovu nechávají víceméně stranou. Na školách III. stupně pak je nutné nespokojit se jen s výukou teoretické filosofie, ale zaměřit se také na konkrétní ideové názory mládeže a usměrňovat je. MŠ⁵⁵ se prý situaci snaží řešit.

Málo mladých má vytříbený postoj k ideologii, jsou spíše lhostejní, a stovky jich stát ztrácí vlastně jen proto, že nejsou rezistentní vůči náboženské ideologii a zejména setrvačnosti církevních tradic, které je poutají k církvi přesto, že by sami jinak nechtěli. Je to tím, že vliv mládežnických organizací (PO, SSM)⁵⁶ je dosud chabý. Maximálně pořádají přednášky, které se příliš nevážou k současné situaci. Tyto organizace hlavně nemají vybudovaný soustavný plán činnosti, takže mládeži zbývá dost času na náboženské akce, které je poutají k ideologickému protivníkovi. V tom je hlavní potíž (ideologická práce v organizacích se totiž časem určitě z kvalitní – poz.). Největší vliv však mají masová média. Přestože vychovávají mladé občany např. slušnému chování, do jejich repertoáru dosud nepatří ateistická a světonázorová výchova. Tuto chybu je třeba napravit. Také edice vědecko ateistické literatury neodpovídá ani potřebám lektorů, natož neúměrně vyššímu zájmu občanů, tvrdí pan ministr.

Sbory pro občanské záležitosti mají nadále různou úroveň kvality svých činností (vítání občánků, jubilea apod.), ale vůbec nejhorší je jejich provádění pohřbů. Obecně platí, že kde Sbory nedělají práci dobře nebo ne tak kvalitně jako církve, lidé si ještě zvolí služby církve. A tak se již mnohokrát stalo, že rodina pohřbívala upřímného a dobrého komunistu, ale na provedení si pozvala kněze. Je také třeba práci Sborů mediálně přibližovat, zejména dokumentární formou. Úloha Sborů je totiž nezastupitelná, mají důstojnou cestou vytvářet podmínky k odklonu lidí od náboženských obřadů, což mj. znamená pořádat i takové akce, které převezmou starost o významné životní okamžiky lidí, dosud zastávanou církvemi. To vše způsobem odpovídajícím vědeckému světovému názoru, socialistickému smýšlení lidí, které budou zároveň vytvářet i posilovat.

Selhávání sborů ovšem není úplně jejich vinou. NV se o ně dosud příliš nestaraly a to se musí změnit. Jejich kulturní a školské odbory, realizovaná politika i zájem jiných společenských organizací je nutné propojit s prací SPOZů a vytvářet jim snazší pracovní podmínky i předpoklady k úspěchu. Musejí dostat jak materiální, tak metodickou pomoc. Už v letech 1973 – 74 chce Brůžek aktivně zainteresovat na posilování sborů i své ministerstvo, které bude mít za

⁵⁵ MŠ (ČSR) – Ministerstvo školství.

⁵⁶ PO – Pionýrská organizace, součást SSM – Socialistického svazu mládeže.

úkol sbory vzdělávat, informovat a dělit se o zkušenosti. A pokud jde o jejich ideové zaměření a kádrovou práci, měly by se silně zapojit i stranické struktury, zejména na nižší úrovni. Toto posílené Sborů je nutné provést zejména v silně religiózních oblastech. Zaměřit se hlavně na hlavní obřady (sňatky v občanských síních a pohřby v krematoriích), kdy bude klíčové odstranit z jejich provádění obvyklou formálnost a univerzalitu, které nerespektují občany.

Prováděná šetření potvrdila, že mnozí komunisté se dosud nevypořádali s náboženským myšlením. Mnohé na VN přihlášené děti jsou právě z jejich rodin. Přes všechny tyto nedostatky je však už také nutné vidět první pozitiva. Ústřední a vyšší orgány státní i stranické úrovně již pořádají řadu školení a seminářů v rámci promyšlené vědecko – ateistické výchovy. A to včetně vzdělávacích kurzů večerních škol vědeckého ateismu. Postupně už se daří budovat ateistické komise při různých ideologických odděleních, lektorské skupiny ke školení státních i stranických pracovníků atd.

S potěšením je možné konstatovat, že vzrostl zájem na KV KSČ, a že krajské orgány už přijaly určitá opatření a zvyšování zájmu o tuto oblast je patrné i jinde. Nese to však s sebou úskalí plynoucí z nevzdělanosti těchto mnohdy nadšených pracovníků, kteří si neuvědomují, že proces boje o uvědomění věřících je dlouhodobý. Oni jsou naopak netrpěliví a řadu věcí uspěchávají, třeba agresivně tlačí na pokles přihlášek na VN. Mnohde už tlačí na odebrání souhlasu příliš aktivním kněžím a neuvědomují si, že si dělají nepřátele z lidí, které bylo možné zpacifikovat k celkem kladnému postoji pokojnější cestou. Ať už je to kdekoli, takové chování vede jen ke stížnostem a nevoli celých mas věřících a znehodnocuje mnohdy již mnoho dobře odvedené drobné „práce“.

Na závěr ještě shrnul výsledky jednání s Vatikánem. Jednání z vlastní iniciativy obnovil v roce 1971 právě Vatikán. Režim v ČSSR již byl natolik konsolidován, že jednat nepotřeboval, ale s ohledem na výčitky ciziny i emigrace v ní o náboženské nesvobodě, na fakt, že je u nás málo biskupů a hlavně na Slovensku není žádný, a že intervenovalo i SKD, rozhodl se stát jednat. Sledoval ale záměrně své zájmy, (to je) že případní biskupové, jediný bod, v němž se stát chtěl dohodnout, budou takoví lidé, které buď sám doporučuje nebo akceptuje. Po tvrdých dvouletých jednáních se podařilo vyjednat celkem 4 biskupy.

Dva české biskupy (Tomášek, Trochta a ještě slovy Brůžka „polobiskup“ Matoušek – měl svěcení z ciziny) nyní doplní i v SKD vysoce postavený Vrana (Olomouc). Slovensku jsou pak určeni tři zbylí : Pásztor (Nitra), Gábriš (Trnava) a Feranec (B. Bystrica). Dva z nich jsou také členy SKD. Čili stát dosáhl svého a Vatikán sáhl k velmi rozsáhlým ústupkům. Brůžek však podotýká, že Vatikán projevuje řadu výhrad, zejména k členství biskupů v SKD. Nezdařil se ani pokus Vatikánu o obsazení všech diecézí, na čemž stát neměl zájem, protože biskupy zastupující kapitulní vikáři obvykle dobře spolupracují a stav jim vyhovuje. Závěrem konstatuje, že svatá

stolice chce jednat dále. Stát ale zajímá již jen úprava diecézních hranic, o ničem jiném se dohodnout nehodlá (a že seznam požadavků Vatikánu byl dlouhý – poz.).

Pak upozornil, že svěcení biskupů proběhnou 3.3. (Olomouc) a 4.3. (Nitra). Patrně se bude účastnit i biskup Casaroli, a protože půjde pro katolíky o velkou slávu, je třeba nedopustit, aby celé akce ŘKC zneužila a proto je nutné důsledně naplánovat její zabezpečení. Tím Brůžkův bilančně aktualizací projev končí.

1975

Po takřka dvouleté pauze se opět zachoval zápis z dubnové rady KCT.⁵⁷ Důvodem k jejímu svolání byly náhlé problémy s církví ČCE, pravděpodobně v souvislosti s XIX. synodem. Důvodem k nim byl asi rozporuplný vývoj pastorálních konferencí v Nymburce a Libštátě, prostě oheň na střeše. KCT dostali urychlený úkol (již do 15.4.) dát dohromady co nejobjektivnější zprávu o těchto akcích. Mj. sledovat, jaký vztah k nim církev má. Jaká byla odezva na tyto akce v ostatních sborech a u věřících, a pak u jiných církví. Celý problém by měl být vyřešen do začátku oslav (30. výročí osvobození – poz.)

S. Semínko vyvozuje, že jde asi o prubířský kámen, kolik toho státní správa vydrží. Dokonce u nich senior nepřišel projednat přípravu pastorální konference a oběžník. K tomu s. Dlabal dodal, že v minulosti duchovní na ONV nechodili, nyní se to už mnohem více stalo zvykem. S. Jonáš ještě zmínil schůzky mládeže v Libštátě (1974) a nyní snad i v Opatově. Jelínek ještě dodal, že 5 z 28 uchazečů na CMBF jsou vysokoškoláci ad. údaje.

Jen o týden později následující řádná rada již řešila podstatně širší okruh problémů.⁵⁸ Z řady úkolů pro začátek jen konstatujeme, že došlo k zhodnocení úkolů za 1. čtvrtletí, a zadání úkolů pro následující. Jelínek doporučil pro diskusi otázky ČCE (přípravy XIX. synodu), SKD, biřmování, spolupráci s ONV a vztahy s duchovními. Zápis obsahuje především diskusi.

S. Bělohoubek (Jm KCT) referoval o ČCE u nich. Že synodní rada stále podporuje či zaměstnává duchovní bez státního souhlasu a různé jejich aktivity. Semínko (Sč KCT) uvedl, že problémy s ČCE u nich nastaly až poté, co prominenty Trojana a Kocába zbavili souhlasu. Uvádí další konkrétní případy neshod na nymburském konventu mezi pro- a protistátními, izolaci manželky faráře Molnára a nátlaku staršovstva na její odvolání z fakulty. Cihlár (Vč KCT) poukazuje na agilnější jednání členů ČCE. Zásadně stojí proti účasti zástupců z jiných krajů na pastorálních konferencích a v konkrétním případě schůzek pravděpodobně studentů KBF

⁵⁷ Zápis z mimořádné rady KCT konané dne 7.4. 1975 na MK – SPVC.

⁵⁸ Zápis z rady KCT konané dne 15.4. 1975 na KM ČSR, datum 16.4. 1975.

v Libštátě, nikoli první, požaduje, aby takové akce podléhaly schválení a dozoru. Navíc existuje oprávněné podezření, že tito schůzovníci jsou napojeni na NO. K tomu dodal s. Kadlec (Jč KCT), že se domnívá, že tyto schůze jsou prostým výsledkem toho, že ČCE své kněze jinak nesvolává a na pastorálních konferencích se setkávají věkově často dosti rozdílné typy. S. Jonáš (Vč KCT) navíc trefně poznamenal, že takové schůzky, jako u nich v Opatově, se prostě budou konat, protože církve po zákazu SČEDu (Svaz českého evangelického duchovenstva – jakási sdružující platforma ČCE, něco podobného např. dřívější DKO) ztratila základnu, kde by se její kněží mohli legálně scházet. S. Partsch ještě dodává, že oba senioři (Hlaváč a Ženatý) jsou sice v nemilosti laiků, ale když je na pastorálce přítomen OCT, sdělují jim informace šeptáním do ucha.

V dalších otázkách byl velmi sdílný s. Jonáš. Dříve se dělaly kvůli biřmování aj. otázkám porady, na kterých si státní strana vyjednala, co potřebovala. Nostalgicky nadhazuje jejich obnovu, protože např. biskup Vrana se zatím neobtěžoval sdělit, jaké jsou biřmovací termíny. Styky s NV zatím skřípají. Bez jeho vědomí přikázal jeden OV KSČ OCT, aby zjistil jména pokřtěných dětí, ty se pak nedostaly do jeslí. Nebo přímo OCT bez jeho vědomí zakázal nošení tzv. rochet kněžími na pohřbu. ASD se u nich po uznání chová nějak vitálně. Žije si nad (církevní) průměr, nedodrжуje kázeň, hlavně hospodářskou, a neomaleně bez vyčkání souhlasu OCT získává objekty k adaptaci pro náboženské účely (zmiňuje příklady v okrese Trutnov, H.K. a Pardubice – poz.). Nikdo jim nechce psát zprávy, dosti je to zatěžuje, a přitom by stačila písárka jen na půl úvazku.

S. Bělohoubek si stěžuje, že pro nedostatek času nemůže být na každém zasedání SKD, že ordináři nazývají duchovní, kteří navštěvují KNV, donašeči. Okresy jinak sestavují síť důvěrníků SKD a místní KV SKD hodlá vytvořit si takovou síť i v děkanátech. Vikář Horký konal loni 20 biřmování, letos hodlá být na 40 místech. Tady s. Semínko uznává, že není možné tuto slavnost zakazovat, když dr. Jonášovi (tentokrát se mluví o hradeckém kapitulním vikáři – poz.) ve farnostech povstane na 1500 biřmovanců. Nicméně je sledován záměr slavnost pořádat po okresech bez okázalostí a až v září, říjnu.

Také zde je podezření, že ASD kupují domy k církevním účelům, a ne jen jako byty duchovních. Proto žádá o pokyny v těchto otázkách. K tomu s. Dlabal, že tyto problémy se sice řeší tím, že přiřčení více církvím jedinou modlitebnu, ale tím jen posilují jejich ekumenu.

S. Partsch (Sm) připomněl, že biřmování formou početní manifestace je politicky neúnosné, stejně tak v termínech kolem oslav 30. výročí osvobození a letošní celostátní spartakiády. Že např. Vrana před nimi vystupuje jako fanda SKD a v církvi je pro LS.⁵⁹ V jeho blízkosti se každodenně pohybuje bývalý protagonista LS Vavruška, ač mu už dříve zakázali chodit na

---

⁵⁹ LS – Laická společenství, laické hnutí, duchovní aj. aktivita věřících.

konsistoř nebo podepisovat úřední poštu. Regulace biřmování je nutná. Nelze přeci biřmovat až 30-leté a také by se nemělo vyhovět už desítkám žádostí o biřmování z NSR. Byly i případy, že OCT se, nemaje vůz, nechali svěřt duchovním. To se zakázalo. Že ASD kupují ty domy velmi rafinovaně po osminách. Když už vlastní všechny části, přijdou za OCT, a ten je prakticky postaven před hotovou věc. Jen Sm pobočka prý disponuje 3-4 mil. Kčs a jejich neustálé stavební požadavky je nutné zakazovat. Když zavedli normu jednoho OCT na CHD, hned si Vrana stěžoval, jak je nevhodná přítomnost bývalého CT v Charitním zařízení.

S. Lněnička doporučil regulaci biřmování podle místních podmínek, a že je nutné dávat pozor na poutě a snahy obnovovat poutní místa. Stěžoval si, že na příští jubilejní rok se pozitivní duchovní do Říma nějak ne a ne hlásit, „říkají co by jsme tam dělali budou se na nás divně dívat. O to větší je zájem u duchovních s negativním postojem ke státu.“⁶⁰

S. Semínko požádal KCT o akce k omezení účasti na korunovaci na Sv. Hoře v červnu a červenci. OCT svorně úpěli, že mají problémy s dopravou, přitom musí často působit v terénu a vozidel je málo, oni prostě auta nedostávají darem jako duchovní. Psaní zpráv a poštu si také musí vyřizovat sami, přitom čas na to nemají.

Již na zářijové poradě se probíral plán II. pololetí, ale došlo i na velmi aktuální aplikaci závěrů helsinské konference v církevně politickém úseku plus různé další aktuality. V zápisu opět jen diskuse.⁶¹

S. Bělohoubek načal téma asanací židovských hřbitovů, ŽNO jedná s NV a žádají nápravu. Již je vyřešen problém s řeholnicemi ve Střelcích. Přestože má soudní výměr k vystěhování, je mu sestra Karola, která se nehodlá hnout, stále největším oponentem. Na ZDŠ⁶² se jim sice zintenzivnila ateistická výchova a VN klesla o 5%, ale religiozita je stále skrytější, je známo, že ČCE a ČCH obnovily nedělní školy pro děti. ŘKC vydala řád pastorační u starých a nemocných, což vyvolalo okamžitou vlnu protestů OCT, jelikož „církev tím deklasuje socialistický řád“.⁶³

S. Drozdek také přiznal, že židovské hřbitovy se stávají závažným problémem, jelikož židé dobře znají církevní zákony a trvají na opravách o to víc, že mají na své straně památkáře. Problém sem tam vyhrocují místní NV, které rozprodávají náhrobní kameny. Zmínil také ožehavou otázku památkově chráněných kostelních skvostů v pohraničí. Protože církve nemají zájem a k jinému účelu se objekty nehodí, kostely chátrají a čas pracuje proti nim. Je tedy nutné cíleně jednat s památkovým úřadem. OCT se zadá úkol sestavit seznamy památkově chráněných objektů, jak se s nimi naloží a věc postoupí také místním NV a KSČ. V zápisu je pak pečlivě

⁶⁰ Výše zmíněný dokument, str. 6.

⁶¹ Zápis z porady KCT konané dne 2.9. 1975 v Praze.

⁶² ZDŠ – Základní devítiletá škola.

⁶³ Tamtéž, str. 1.

podtržen další úkol, a to specifikovat, jaké přesně účetní doklady mají duchovní na farních úřadech vést. Dále apeluje na ostatní KCT, aby nepovolovali výlety věřících s přítomností duchovního. Navrhuje četnost porad OCT 2x až 3x za rok dvoudenní, s tím, že druhý den – v neděli – provedou inspekci kostelů.

S. Partch mluvil o hospodářských kontrolách. Ty se přesně trefily. V účetnictví negativních kněží byl přímo neskutečný nepořádek, a přestože byl (biskup) Vrana na to upozorněn již loni (1974), problém přetrvává dál. Existují až stotisícové černé fondy. Kapitula (v Olomouci – poz.) pověřila kanovníka hloubkovou kontrolou 30 farností za posledních 10 let. Mluvil o tom, že ŘKC u nich má tendenci na pořádané zájezdy sehnat vždy někoho „pozitivního“, což je z pohledu OCT hodnoceno tak, že ho chtějí kompromitovat (zastávám spíše názor, že šlo spíše o zastírací manévr toho zájezdu – poz.), a že se snaží o ekumenu s ČCH. Soustavně připravují laiky a už byl i tázán, zda smějí požádat o laický apoštolát. Pečlivým „screeningem“ za součinnosti několika odborů se podařilo analyzovat u VN, že všichni, kdo mají nějakou odpovědnější funkci, děti na VN nepošlou, za to však do kostela a na biřmování ano. Navíc teď víc vystrkují růžky, když je před volbami. Jeden ŘKC farář ze Šumperka „vykládá dětem na VN otázku PO SSM, vysvětluje, že v SSSR založil PO otcovrah a potom se zeptá, kdo chce být pionýrem; rovněž tak zkresleně vykládá o oslavách 30. výročí osvobození s tím závěrem, že ti co chtějí světovou válku zdobí okna mírovými holubicemi.“⁶⁴

Bělohoubek pak ještě mluvil o tom, že duchovním je neradno věřit vše z toho co říkají, oni se snaží z jejich nejednoty vždy co nejvíc využít pro sebe. „Nemůžeme jim věřit vše co řeknou, snaží se nás shazovat navzájem /míněno OCT a KCT mezi sebou/ musíme jim v tom bránit.“⁶⁵ S. Jelínek pak jen doplnil, že v jednotlivých krajích proběhnou do konce září semináře, kde se bude hodnotit současná c.p. situace pro potřeby zprávy o plnění realizace úkolů vyplývajících z usnesení z roku 1973. Těch seminářů se vždy zúčastní také on a s. Černý a Hájek.

V listopadu,⁶⁶ tedy v obvyklém termínu, se mluvilo o synodu ČCE, oslavách 30.výročí RŽNO,⁶⁷ jiných výročních konferencích, 400 letech České konfese a v neposlední řadě o opatřeních ve věci Slezské evangelické církve a.v. Diskuse opět v zápisu jediná.

S. Semínko si stěžoval, že kněží - řeholníci chodí na různé funkce v řeholním obleku. S. Jelínek tedy řekl, že ordinářům se to už zdůrazňovalo, tak se jim to zopakuje, aby to řeholníci už nedělali. V takovém případě pak dostanou nejprve důtku a pak se budou vyvozovat (souhlasové) následky. Cihlář přitakal, že u nich za podobné „přečiny“ jeden kněz ztratil souhlas na ¾ roku a

⁶⁴ Tamtéž, str. 2.

⁶⁵ Výše uvedený dokument, str. 3.

⁶⁶ Zápis z porady KCT konané v Praze dne 4.11. 1975.

⁶⁷ RŽNO – Rada židovských náboženských obcí. Vrcholný židovský orgán v ČS(S)R.

další o něj přišel. „jde o provokaci, zkouší co mohou nejsou ale žádným zákonem zakázáni a není možno dojít k situaci, kdy by se obraceli na zákon, nemůžeme jim ale zakázat, aby v soukromí vystupovali a jednali jako řeholníci.“,⁶⁸ dodává na to Cinoltr. Pak došlo na problematiku delegování na XIX. synod ČCE a zásahy proti negativním včetně činovníků NO, které se vždy podařilo eliminovat, byli také namnoze sledováni. Tady Jelínek připomínal, že jde hlavně o to, aby bylo hovořeno se všemi delegáty.

S. Jonáš mluvil o jejich problémech s ASD. O neustálých problémech s KJ,⁶⁹ která se snaží, ještě na základě starých stanov, suplovat zaniklý SČED. Kam ČCE nemůže, tam totiž prý nastrčí KJ. Že u nich nehodlá povolovat konference Evangelického díla a na otázku ohledně účasti kněží bez souhlasu na synodu mu bylo odpovězeno, že tito tam smí, ale jen jako „diváci na galerii“. Jelínek nakonec zadal úkol ověřit, jaké akce KJ přesně podniká, jestli se opravdu snaží nahradit SČED.⁷⁰ K přítomnosti NO na galerii ještě dodal, že se s tím víceméně počítá, že je však důležitější, aby předsedající měl situaci pod kontrolou. S. Cihlár přidal, že u nich chybou místních úřadů bylo ASD namísto pouhého bytu povoleno přistavět si modlitebnu. Práce sice byla zastavena pod záminkou dolování, oni si to ale zjistili a tlačí na dostavbu, protože všechna povolení mají. Nicméně tato církev prý u nich vykazuje sestupnou tendenci. Drozdek naopak soudí, že v Jč kraji jsou ASD na vzestupu, jsou to vesměs výborní pracovníci, získávají i členy KSČ. V současnosti mají požadavek na dvě nové kazatelské stanice. Parstch dokonce zařazuje ASD po ŘKC a ČCE jako problém č.3. I u nich jsou totiž na vzestupu a mj. zde mají na 100 laických kazatelů. Slezská a.v. církev je nyní také velký problém, dodává. Jelínek ovšem uzavírá, že s ASD nemáme politické problémy, i když nárůst a aktivity tu je. Pochybuje, zda je možné nárůst zastavit, když se jim modlitebny nedovolí.

Hezký je Partschův komentář k Vranovi: „Vrana je osobnost dost složitá. Udělat analýzu zda je takový jak si ho představujeme. Když se vrátil z Říma co nám dělal. Vyznamenání uděloval bez státní správy, čestné kanovníky jmenoval reakční duchovní. Vezměme pastýřský list vánoční, berlínská nemoc apod. Říká se, že má v Praze za sebou vlivné vysoké funkcionáře. Při biřmování za účasti Vransy je vždy velký nával.“ Takhle tedy vidí státní dozor svého chráněnce, zatímco katolíci na něj většinou pohlíželi všelijak. Jelínek však k Vranovi dodal, že „dělá dobrou politickou práci.“ A „Vranu část negativních věřících i duchovních bojkotují.“⁷¹

Bělohoubek potvrdil také u nich proměňování řeholníků v hábitech, různé laické dopisové akce opírající se do „pokrokových“ duchovních a SKD apod. SKD jsou u nich trochu bezradní, rozpadá se jim mírová komise.

⁶⁸ Tamtéž, str. 1.

⁶⁹ KJ – Kostnická jednota. Ekumenické společenství nekatolických církví.

⁷⁰ SČED – Sdružení českobratrských evangelických duchovních, jednotící orgán a mluvčí ČCE. Zrušen 1974 na nátlak režimu.

⁷¹ Výše zmíněný dokument, obojí citace na str. 3.

U únorové porady⁷² si pro zajímavost vyčíslíme zadané úkoly. Úkol č. 1 zahrnuje organizační a kádrové změny: a) kádrové změny, kdy (na SPVC, hlavně z KNV) nastupují s. Mikulková, Junga, Fidler a Partsch; b) organizační změny, jejichž hlavní filosofií je rovnoměrné zatížení pracovníků SPVC; c) jeho nová organizační struktura, který počítá se sekretariátem ředitele (s tajemníkem a sekretářkou), I. církevně politickým oddělením (ŘKC dozor, řády a kongregace, svodné informace o poutích), II. církevně politickým oddělením (státní dozor nad nekatolickými církvemi a náboženskými společnostmi) a s posledním, III. ekonomicko – finančním a právním odborem.

Úkol č. 2 je PHÚ pro rok 1976. Ten mj. obsahuje kalendářní plány porad všech složek církevní správy, náplň práce všech nově navržených oddílů SPVC. Dále je rozvádí podle čísel. Tak např. úkol 2b) má za cíl zjistit proč se pořád nedaří rozvinout práci SKD na fakultě (patrně CMBF – poz.), úkol č. 5 je podrobná analýza činnosti ASD, šestý úkol zahrnuje práci na poli periodického i neperiodického tisku, práci s ÚCN,⁷³ též tiskoviny ČKCH, podíl SKD v edicích, vnější propagandu v rádiu nebo televizi a samozřejmě příručky vydávané SPVC. Devátým, důležitým úkolem, bylo vypracování duchovenské evidence po linii OCT, přes KCT, kteří sestaví krajské kartotéky až po SPVC, které jednotlivé kartotéky uspořádá v jednotnou evidenci duchovenstva. Úkol č. 11 není úplně popsán, je ale jasné, že se v něm má specifikovat, jestli budou (nezmíněné) židovské hřbitovy zlikvidovány bez náhrady, s určitým odškodněním a nebo ponecháním v majetku ŽNO. Součástí úkolu č. 24 byla mj. realizace závěrů II. vatikánského koncilu v praxi ŘKC.

Úkol č. 28 však byl přímo označen za jeden z nejdůležitějších. V dohodě s SPVC SSR (mnoho úkolů mimochodem mělo být koordinováno se slovenskou stranou – poz.) měly vzniknout dvě stálé a jedna dočasná komise jednak na podporu plnění letošních úkolů, a jednak na sledování důležitých činností církví. Všechny komise by měli tvořit KCT a OCT pod vedením pracovníka českého a slovenského SPVC. Jedná se o Komisi pro činnost nepovolených sekt a komisi pro analýzu činnosti a sledování laického apoštolátu, což jsou ty stálé, a komisi zabývající se realizací koncilových dokumentů, s velkou pravděpodobností pozdější liturgickou komisi. Budou existovat duplicitně v obou republikách. 1-2 x do roka se měly obě komise sejít k výměně informací.

⁷² Program porady KCT dne 3.2. 1976 (nad tím nadpis ÚKOL Č. 13 a ?).

⁷³ ÚCN – Ústřední církevní nakladatelství.

Dalším úmyslem SPVC zde bylo, aby delegace ze všech komisí prováděly svůj výzkum také v NDR, PLR a MLR.⁷⁴ Jinou dohodnutou činností měla být výměna KCT Sm kraje s jeho středoslovenským kolegou, aby na pracovištích svých kolegů (při poradách OCT na KNV) získali více informací a patrně také lepší kontakty ke společným projektům. Mám zato, že se mělo jednat zárodek pracovně – informační migrace za účelem lepší koordinace, které se pak mohly konat na úrovni také jiných KNV.

Na březnové poradě s. Hruža mluvil o vztazích Vatikánu a SKD a k „současným antisocialistickým kampaním proti socialistickým zemím ze strany světových církevních centrál.“⁷⁵

V bodu věnovaném současné činnosti RŽNO je asi nejdůležitější uvedená klasifikace důležitosti židovských hřbitovů, jejichž otázka, ne-li přímo likvidace, se v této době stává jedním z hlavních úkolů. Kategorie jsou: památka, živý hřbitov a mrtvý hřbitov. Ke všemu se ještě vysloví RŽNO, bude se jednat s MV a SPP.⁷⁶ Řešení rozsáhlé problematiky židovských hřbitovů je už nyní viděno v horizontu 5-6 let. Celkem asi 380 hřbitovů bude nakonec posouzeno na základě jednání s místními ŽNO, které se nyní stanou majiteli jednotlivých hřbitovů ve své oblasti. Z dalších církví vadilo pouze to, že v Zč kraji proběhl konvent ČCE bez předběžného souhlasu.

V bodě týkajícím se semináře v Novém Městě n. Metují, se mluvilo o zdejším tématu průzkumu religiozity v Jm kraji a už se předpokládalo zapojení „aktivistů“ pro zjištění co nejvíce údajů. (Školení mělo probíhat od 31.5. do 5.6. a v jeho závěru mělo dojít právě na průzkum religiozity – poz.). S. Kopecká referovala o zahraničních stycích církví. Byl samozřejmě uveden i seznam výjezdů duchovních v minulém pololetí.

V bodu 10 byly konstatovány výsledky výzkumu ve věci realizace závěrů II. vatikánského koncilu v praxi ŘKC. Dospělo se k názoru, že všechny změny jsou akceptovatelné, a že je stále nutné s duchovními jednat nekonfliktně a na jednání se vždy dobře připravit a poinformovat, mj. proto aby se státní správa vyhnula tomu, že církvím slíbí něco nesplnitelného (z hlediska církevní politiky a patrně i všeobecně – poz.). Připomnělo se, že konání bohoslužeb pro mládež bylo povoleno již v roce 1966 (pod č.j. 38930/66-C – poz.).

V diskusi konečně dochází na zkušenosti KCT. Karlovy Vary (Cihlář) si stěžovaly na pretendenta na XX. synod ČCE, který hodlal ve svém návrhu sněmovního jednání žádat nepřijatelné věci, jako např. bohoslužby v rozhlase nebo návštěvy ve věznicích. Dotyčný nebyl přijat do seznamu delegátů, státní správa si prosadila povolnější jedince. Farář z Chodova poslal

⁷⁴ NDR – Němeská demokratická republika, PLR – Polská lidová republika, MLR – Maďarská lidová republika.

⁷⁵ Zápis z porady KCT PVC konané dne 2.3. 1976, citace na str. 1.

⁷⁶ SPP – Státní památková péče. Nikoli oficiální, jen účelová zkratka.

stížnost o nepřijetí syna na vysokou školu. V Kladrubech působí problémy mnišské mumie, které se mají odstranit (projedná se s ordinářem a hygienikem).

H.K. (Jonáš) tlumočil, že se mezi duchovními obecně říká, že jak se nic neděje ve věci Nové orientace, to že je projevem slabosti státní správy. Na výstupu s. Bělohoubka si připomeňme zejména to, že povinností ředitelů Charitních domovů bylo mj. zajistit a dohlížet na správný průběh MDŽ⁷⁷ v CHD. Těch se mimochodem mají v CHD zúčastnit všichni CT. Uvedl také připomínku k malým církvím, neboť mají málo věřících a jejich duchovní tím pádem nejsou vytíženi. Tím patrně myslel, že by jim v diáři mohl zbýt také čas na případnou nepovolenou činnost.

Jinak se většina příspěvků týkala toho, zda již mají hotový krajský PHÚ,⁷⁸ co vypožorovali z pastorálních konferencí ČCE (před synodem), a kdo se tam jak projevoval. Stranou nezůstala ani otázka sekt a laického apoštolátu. Jen s. Bařina ještě informoval, že v Šumperku se 4x do roka schází 5-10 členů starokatolické církve, což se musí prověřit a vyvodit z toho příslušné závěry.

Další zajímavá porada se ve volebním roce 1976 konala již následující měsíc.⁷⁹ KCT dostali úkolem od všech OCT získat zprávy o ohlasech církví na XV. sjezd KSČ (na minulé poradě to s. Jelínka zarazilo, že nejsou – poz.). Dále zjistit, kolika kazatelům ASD byl udělen souhlas podle § 16 a 17 a krom celkem obligátního předání zprávy o průběhu velikonoce pak hlavně vyplnit potřebnými daty prozatímní karty pro jednotnou evidenci duchovních. KCT měli tyto karty předat do 31.7. a jejich konečné hodnocení mělo termín až 15.10.

V diskusi s. Kafka podotkl, že ze strany církví je silný tlak na změnu v církevním tisku a také to, že směrnice z roku 1972 je pořád platná a je třeba ji dodržovat. S. Bělohoubek si stěžoval, že („jeho“) ordinář neuznává ustanovení směrnice o příjmu darů. Pak že má právo (podle směrnice MV č. 320) rozhodovat o církevních shromážděních. Ordinář tam chce konat 8 exercicií i s účastí z jiných diecézí. Vždyť tam nemají co dělat. K tomu později Jelínek dodal, že podle církevní praxe se exercicie konají jednou za tři roky jako doškolení duchovních (jsou tedy v rozporu s tlakem komunistů na co nejmenší migraci kněží vlastně legální – poz.). Spíše je třeba sledovat, kdo se účastní, aby se v nich neukrývala též nepovolená činnost.

S. Jonáš se zaměřil na oznamování smrti duchovních v tisku. Řekl, že je dobré, že tiskárny se nejdříve dotáží stanoviska OCT. To jim dává i možnost regulovat jejich požadavky. On konkrétně hodlá zamezit přítomnosti tajného biskupa Otčenáška na pohřbech duchovních. Také doporučil, aby se pomocným duchovním (§16) neumožňovalo absolvování teologického kurzu.

⁷⁷ MDŽ – Mezinárodní den žen. V ČSSR takřka povinně slavený svátek.

⁷⁸ PHÚ – Plán hlavních úkolů. Zpracovával se na všech státních a stranických úrovních.

⁷⁹ Zápis z porady KCT konané dne 5.4. 1976 na MK ČSR.

ČCE povolil např. mírový kurz v Chotěboři za předpokladu, že nebude přítomen nikdo nelegální nebo tzv. novoorientalisté.

S. Bařina si pochvaloval, že mírová synoda ČCH 23.10. v Ostravě měla velmi dobrý průběh. Zazněl také referát o mírové politice SSSR. S. Engliš zase dával k dobru, že se jim velmi osvědčilo udělovat duchovním důtky, když něco „přepísknou“. Duchovní musí důtku osobně podepsat.

Drozdek uváděl případ z Klatov, kdy nějaká paní působila na duchovního, ať se zastane jeptišek, které přesouvají, že se mu teď před volbami nic nemůže stát. Také si postěžoval na práci místních SPOZů. Na pohřbu často není znát rozdíl mezi projevem civilního a duchovního řečníka. V této věci již učinil opatření u KCT, který činnost SPOZů řídí.

S. Holánková jmenovala případ z Lounska a Žatecka, kde jeden duchovní pravoslavné církve nabádá ostatní kolegy, aby se vyhýbali OCT, jelikož jsou tam stranou dosazení, aby likvidovali církve. Tento případ měl prošetřit OCT a provést o něm zápis (čímž utrpí bezúhonnost duchovního v jeho kádrovém spisu – poz.).

S. Bělohudek se tázal zda je vhodné, aby se sbor ŽNO sešel (v budově) u evangelíků. Dále uvedl, že jeden pater z fakulty si zorganizoval písemnou stížnost více než 80 věřících, že OCT nedovoluje odběr KN z kostela. K tomu dodali Cihlář, že odběr KN si zařizuje farář na sebe a teprve potom dává do kostela, a Kafka, že již se připravuje dohoda s PNS,⁸⁰ že veškerý odběr bude přísně individuální.

S. Cinoldr varoval před formalismem při práci a jmenoval návrh na 7 odebrání souhlasu u evangelíků. Že prostě nelze duchovní administrativně stíhat za to, že si přijdou na něco stěžovat, že musí striktně dodržovat církevní zákony, ale především se nakloněním si jedněch duchovních proti druhým pokoušet prohlubovat diferenciaci v církvích. To s. Jelínek spíše doplnil konstatováním, že lze prokázat, že tajemník, který důsledně řeší problematiku, má úspěchy.

Na programu červnové porady byly mj. příprava na volby, zpráva o federálním sjezdu SKD v Hradci 8.6., prohlášení církví k šesté pětiletce a samozřejmě plán na II. pololetí. O této poradě jen krátce, nevynikala totiž.⁸¹

V diskusi měl s. Semínko zatím obvykle nereflektovaný dotaz, co dělat s kněžími v důchodu, jak jim vymezit souhlas. Má být určen na 7%, 800 Kčs nebo 180 dní v roce? Jelínek k tomu později dodal, že důchody je třeba posuzovat s politickým přihlédnutím. Nic víc.

S. Drozdek loboval pro to, aby ŘKC byla donucena organizovat exercicie nikoli podle diecézí, nýbrž podle krajů. Také se zeptal, co s osobními dary farářům, jestli mají platit notářský

⁸⁰ PNS – Poštovní a novinová služba.

⁸¹ Zápis z porady KCT konané dne 22.6. 1976 na ministerstvu kultury ČSR.

poplatek. K tomu Hájek, že u osobních darů se takové poplatky neplatí. Poplatek je jen při prostředkování notáře.

Na zářijové poradě⁸² bylo přítomných 27 osob jak z SPVC, tak KCT i jiných (např. Cinoldr) mělo na programu celkem 10 bodů, z toho plnění plánů a příprava nových, to bylo parketou s. Jelínka, a to ještě včetně zajištění voleb, kartotéky duchovních a také informoval o přijímacím řízení na BF. S. Partsch a Černý pak probrali situaci v ŘKC a u nekatolíků a s. Hájek vše uzavřel problematikou úpravy směrnice k povolování tiskovin. Pod posledním bodem diskuse se již tradičně skrývá diskuse.

V rámci plnění úkolů se konstatovalo také to, že se nepodařilo ovlivnit předsedy ŽNO, aby jejich názory na problematiku židovských hřbitovů vyzněly ve prospěch státní správy. V případě plánu na rok 1977 se navrhovalo, aby byl rozdělen do tří částí – ŘKC, nekatolické církve a ekonomicko – právní. Každý bude obsahovat plán akcí (včetně jubileí církevních činitelů), plán porad a plán dovolených. V rámci voleb vytipovávat negativní ohniska, vést pohovory s duchovními, sledovat církevní tisk a vývěsky v kostelech a žádné církevní akce v den voleb. Každé pondělí posílat svodky dálnopisem. O BF konstatován sestupný trend uchazečů. Nejlepší úroveň posluchačů má KBF, střední je u CMBF a nižší u HBF.⁸³ Probíralo se jednání s Vatikánem aj. události, včetně situace mezinárodní a ve SRC a ve vnitropolitické rovině od konventů ČCE přes nepovolené sekty až po židovské hřbitovy.

V diskusi si Drozdek stěžoval, že se našli i takoví duchovní (z ČCH), kteří prohlašovali, že nemohou dát hlas těm, kteří pro ně či jejich církev nic nedělají. S. Babíková připomněla, že SPOZY požadují průběžné statistiky o pohřbech, sňatcích a křtech. S. Semínko zase zmínil zajímavou kontroverzní skutečnost – smíšené sňatky, které se konají na Karlštejně. S. Engliš se pak ještě zmínil o zvýšené aktivitě jehovistů na Olomoucku.

Program říjnové rady byl skoro identický s tím předchozím, takže k diskusi, orientované hlavně k volbám.⁸⁴ S. Bělohoubek informoval o dvou duchovních, kteří měli nepříjemné komentáře k volbám. Je ale také fakt, že se na volebních schůzích objevily kritiky na opravy církevních objektů nebo že v případě jednoho židovského hřbitova došlo dokonce třikrát po sobě k vandalské devastaci. Vyvrácené pomníky musely být nově opraveny. Dále že někteří kněží a děkani požadují vynětí VN ze škol a přesun na fary. Jeden farář ČCE odmítl podepsat tzv. Stockholmskou výzvu nebo podpořit volby z kazatelny, protože k tomu nedostal pokyn ze

⁸² Zápis z rady TPVC KNV konané dne 7.9. 1976.

⁸³ KBF – Komenského (katolická) bohoslovecká fakulta v Bratislavě, HBF – Husova (evangelická) bohoslovecká fakulta v Praze.

⁸⁴ Zápis z rady KCT PVC, která se konala dne 5.10. 1976 v Praze na MK ČSR.

synodní rady. Tvrdí, že na předvolební schůze chodí saleziáni a dost intenzivně jim věnují pozornost, nijak se neprojevují a jen mlčky sledují průběh porady. A také je nutno počítat s tím, že SJ nebudou volit. Nekatolíci si ještě postěžovali, že v předvolebním programu byl dán příliš velký prostor ateistické propagandě.

Cihlár uvedl, že přestože u nich na západě již proběhlo mnoho setkání s církevními představiteli, ještě nikdo z kazatelů nepodpořil volební kampaň. Engliš uvedl, že na Ostravsku si všichni duchovní stěžují na SJ, kteří jim „loví“ v církvích a lanaří jim dokonce i ŘKC duchovní a činovníky SSM. Drozdek uvádí, že někteří představení ani nezakrývají, že VN se v kostelech skutečně odehrává.

Téměř dva měsíce po předchozí poradě se dochovala odpověď SPVC ve věci žádosti k nultému ročníku pro zájemce BF.⁸⁵ Pisatel sice zdlouha a zešířka informuje o tom, že vládním nařízením č. 112/1950 Sb. přešlo řízení BF z ministerstva školství na ministerstvo kultury, konkrétně pod pravomoc SPVC a jemu podřízených článků. Od té doby se sice zvedl počet SPVC, ale nezměnila se forma zřízení. V takovém líčení by člověk ani nepostřehl, že pisatel zde píše posudek ve věci dobrozdání pro nultý ročník pro teologické fakulty, který by odpovídal vzrůstajícím požadavkům těchto fakult na odbornou přípravu uchazečů, zejména co do cizích jazyků.

Nenechme se vyvést z klidu. Tajemník „se drží linie“ a jeho argumentace přeci jen spěje k jakémusi špatnozdání, když mj. poukazuje na to, že zřízení by už samo o sobě znamenalo zásah do vnitřních věcí všech interesovaných církví. Sečteno a potvrzeno, nultý ročník teologických fakult je odpískán.

Poslední porady r. 1976 se účastnili všichni KCT až na nemocného Jonáše (s. Babíková), všichni lidé SPVC (omluveni Hájek a Lněnička), dále s. Cinoldr (z ÚV KSČ) a Hrůza, Brůžek a Bubeníček z (SPVC) ÚPV ČSR.⁸⁶

O poradě ordinářů informoval s. Partsch. O církevním tisku zde padlo, že ŘKC je přiděleno 56% tiskových nákladů v rámci církví. O chrámové službě, že vyrábí moderní kříže bez souhlasu MK ČSR. Že německé mše mohou provádět jen držitelé souhlasu podle §17. Že pohledy s kostely jsou věcí státního tisku a PNS (a kněžím tedy jejich prodej nepřísluší). Ordinářům také bylo oznámeno, že pohřby v obřadních síních povolené nemají. V kostele jsou možné jen z vůle pozůstalých. V civilních obřadních síních je nedostatek času pro obřady, takže max. délka by

⁸⁵ Stanovisko k názoru CT Stč kraje ke studiu na bohosloveckých fakultách. V Praze dne 29.11. 1976.

⁸⁶ Zápis z porady TPVC KNV konané v Praze dne 16.12. 1976. SPVC ÚPV ČSR – Sekretariát pro věci církevní úřadu předsednictva vlády ČSR, „federální“ SPVC.

měla být asi 10 min. Poslední informací poměrně důležitá zpráva, že (4.12.) biskup Tomášek vysvětlil 29 jáhnů. Mj. zadán úkol do konce ledna (1977) odevzdat seznamy všech duchovních disponujících souhlasem podle §17. TPVC je vyhotoví ve dvou kopiích (pro KNV a SPVC).

S. Cinoldr mj. hovořil o tom, že je zřejmé, že se zkvalitňují jak církevně politická práce strany a státu, tak také ateistická výchova. Dále zmínil, že ŘKC podala v tomto pololetí dva drzé a neomalené návrhy na revizi církevních zákonů. Doporučil zkvalitnit dozor, přičemž zapojit nové pracovníky církevní politiky i pracovníky KNV, kteří jsou k dispozici, věnovat vyšší pozornost změnám církevních přístupů a individuálně se věnovat jednotlivým osobám. Nezanedbávat ani tisk, kde připomněl ASD publikaci Ke Znamení doby.

S. Bubeníček pochválil dobrou spolupráci se s. Jelínkem v cause likvidace kostelů v oblastech ustupujících dolování na Mostecku. S. Hruža si pochvaloval nervozitu některých duchovních plynoucí z faktu, že ČSSR a Vatikán pěstují stále častější styky.

Z období konce roku 1976 se v kartonu obsahujícím porady CT zachovalo více, především nedatovaných a často i jen torzovitých dokumentů. Jde povětšinou o součásti seznamu připomínek, které si SPVC sestavoval na základě připomínek zaslaných z krajů. Tato torza mohla být pracovním textem před redakcí celkového přehledu, o němž pojednáme níže. Jedním z nich je i torzo (odstavec uvozený číslicí 26 v kroužku – poz.), pojednává o doporučení všem KCT, aby v případě, že zástupci SPOZů budou požadovat statistiky religiozity, takové žádosti vyhověli nejméně 1x ročně. Podobné torzo, navíc špatně čitelné. Odstavec u čísla 7 (v kroužku) připomíná, že bohoslužby slova pro mládež samostatně povoleny nebyly a v roce 1966 byly povoleny jen pro dospělé a církve od té doby nařízení obchází tím, že dospělí děti na tyto mše berou s sebou.

Dále se mimo očekávání obvyklých zápisů z porad zachoval rukopis s. Jungy s referencí o prázdninové praxi bohoslovců, psaný koncem roku 1976.⁸⁷ Nachází se tu poměrně důležité konstatování o novém vymezení programu prázdninové praxe, který předložil děkan CMBF na společném zasedání fakultní rady CMBF, ordinářů a SPVC MK ČSR dne 9.9. 1976. Rozpracované znění návrhu bylo fakultní radě předloženo 29.11. Obsah a náplň praxe pro jednotlivé ročníky si určí zasedání ordinářů, FR CMBF⁸⁸ a zástupců SPVC až v roce 1977. Krátce řečeno se zde jedná o to, aby bohoslovci svou praxi ex lege konali jen u těch duchovních, kteří mají se státem dobré vztahy, budou navrženi konsensem ordinářů a TPVC KNV a „budou splňovat občanskopolitické předpoklady správného výchovného působení a zodpovědného vedení praxe.“

⁸⁷ 2.strana dokumentu, daného v Praze dne 17.12. 1976 o prázdninové praxi bohoslovců a vystoupení profesorů bohosloveckých fakult, rukopis, podepsán Jos. Junga.

⁸⁸ FR CMBF – Fakultní rada CMBF.

Druhá zpráva se týká nyní zvýšené přednáškové aktivity profesorů KBF a HBF na svých církevních sborech. Jejich činnost je často na úkor pedagogického působení, největší vrásky SPVC ovšem dělá dopad jejich přednášek. V nemálo případech jsou profesori v místě konání nejen nevhodní, ale také nevhodně přednáší. Odstavec apeluje na KCT, aby zvažovali zda je taková činnost nutná. Navíc mají v tomto směru oznamující povinnost k SPVC pouze o své vůli, a proto by měli CT věc sledovat, neboť nezájmem jejich činnost usnadňují.

Jiný dokument doporučuje jako vhodné, aby informace o církevně - politické situaci, zpracovávané Studijním institutem MK ČSR, a které dostávají KCT, byly vždy tlumočeny OCT na poradách.⁸⁹ Odpověď dále připomíná, že právě pro zkvalitnění informovanosti, které bylo z porad směrem nahoru navrženo za nedostatečné, již před časem SPVC zřídil speciální edici k tomuto účelu, a brožury v ní vydávané přeci KCT i OCT dostávají na poradách. Dále jmenuje některé z již vydaných tematických brožur.

Nedatován zůstává samotný materiál připomínek OCT z porad, interní šetření SPVC pro zlepšovací opatření na CP úseku.⁹⁰ Ze středočeského kraje: Na BF se přijímají absolventi gymnázií. Proč, stačila by jednoduchá příprava. Dotazy směřují i k praxi, za jakých okolností dědí duchovní po věřícím občanu. Co se smíšenými sňatky, bohoslužbami pro děti. Žádá se sjednocení oběžníků SKD a poukazuje se na články, které nemají vztah k SKD, jako např. o výročí kardinála Casaroli. Proč je omezené cestovné duchovních v rámci kraje a prázdninovou činnost bohoslovců povolovat jen u pozitivních duchovních. Kancelář KCT nevhodná, shoda všech OCT. Odpověď na březnový dotaz ohledně přijímání středoškoláků na BF připomíná č. 669. Dotaz ohledně omezení cestovného duchovním zamítnut ne proto, že možnost kontroly farností duchovními je tím menší, ale proto, že se jedná o celostátní úsporná opatření, která postihují všechna odvětví, tedy i složky podřízené MK.

Jihočeský KNV: Poměrně rozumnou připomínku, že statistické údaje návštěvnosti kostelů je třeba brát ne za týden, ale za neděli, a že každý svátek údaje zkresluje, zodpovídá SPVC tak, že to rozhodne porada vedení SPVC, až k tomuto tématu bude. Častý dotaz, že někteří ani neskrývají VN zodpovídá SPVC tak, že zásah není možný pokud se nezruší rozhodnutí z roku 1966 o bohoslužbě slova pro dospělé jako celek. Na již občas se na poradách vyskytující připomínku, že exercicie by se měly dělat podle krajů, SPVC trpělivě odpovídá, že to není možné, protože je určuje ordinář, a to pouze pro svou diecézi. Další praktická připomínka se ptá proč je nutné platit pojištění ze štolového příjmu, když celý tento plat si nechají církevní

⁸⁹ Má nadpis Odpověď na připomínky KCT a OCT z porad, bez data, jediná stránka, pořad rukopis.

⁹⁰ Připomínky a dotazy KCT z porad na MK ČSR a KNV v roce 1976. + Připomínky z porad OCT a KCT – (19)76, rukopis. týká se jen středočeského kraje.

zaměstnanci a pojištění zbytečně hradí stát. Vždyť nejde o stálý příjem a nelze ho plánovat. SPVC se brání, že jde o jednotný postup MF ČSR.⁹¹ Také jihočeský dotaz, proč je stanoven jednotný intenzní poplatek 20 Kčs, je ponechán bez odpovědi. Prý je jen vnitřními pravidly ŘKC povinné vést intenzní knihu, ale jinak prý záleží na věřících. Tento příjem je duchovní také povinen hlásit ke zdanění z příjmu.

Západočeský KNV: Krom dotazu ohledně distribuce KN duchovními tu je i celkem nemístný dotaz na naftové topné agregáty z NSR. Tady se snad nevědělo, že jsou určeny pro kostely pražské diecéze (v počtu 5), a že je to odsouhlaseno památkáři. Severočeský KNV si stěžuje, že přemístění místního chrámu v Mostu (velké památkové hodnoty, a jediného, který ze starého Mostu přežil – poz.), složité a zdlouhavé, je stále předmětem zájmu církví i veřejnosti.

Východočeský KNV: Žádost o sdělení SPVC schválené návštěvy, která navštíví kraj odpovídá tento tak, že s provedeným opatřením (tj. souhlasem) seznámí jejich KCT. Dotaz na „fialovou knížku“ : prý už je v tisku a začátkem roku 1977 se počítá s expedicí. Odtud zazněl i dotaz na prověření jedné beatové skupiny. Opakují se dotazy na bohoslužbu slova pro děti a tzv. zimní kaple (ty jsou povolovány jen ve výjimečných případech a individuálně – poz.). Dotaz ohledně budoucnosti Kostnické jednoty zodpovězen tak, že zatím se nic neděje, protože SPVC nemá od nižších článků podklady. Jinak je stále v jednání komplexní řešení ve spolupráci s civilněsprávním úsekem MV ČSR.

Jihomoravský KNV: Odtud je onen (výše načrtnutý) torzovitý dotaz na zlepšení informovanosti OCT o politické situaci, že se o ní dovídají jen 2x ročně, a SPVC jim odpovídá, že to je v rámci možností KCT, s tím že další edice „na pomoc pracovníkům“ budou pokračovat. Nicméně došlo k rozhodnutí, že některé brožury budu zpracovány jako trvalá pomůcka pro církevně politické pracovníky.⁹² Domnívají se, že to společně s informacemi institutu (pod II. odborem SPVC) je již postačující. Připomínají, že existuje silný tlak ze strany státních orgánů úplně zrušit biřmování – za posledních 7 let bylo již 150 000 biřmovanců. Další návrh, že by bylo možné jako určitou směrnicí intymovat zásady SPOZu závaznými pro církve. Tento KNV tlumočil i jeden návrh na odnětí souhlasu. SPVC dává do souvislosti, že z celkem tří KNV došly návrhy na odnětí celkem 6 kněžím, ale že v jejich případech je věc tak citlivá, že vyrozuměli ÚV, který dosud nereagoval. Závažný dotaz na nevytíženost kněží malých církví smetá SPVC ze stolu. Toto je v kompetenci nižších článků. Nemusejí přece povolit založení sborů tam, kde to není nutné atd. Rovněž s odstraněním kapličky v Bučovicích odkazují na KNV a jeho příslušný odbor, zvláště když památkáři souhlasí.

⁹¹ MF ČSR – Ministerstvo financí ČSR.

⁹² Zatím uvádí první z nich pod pracovním názvem Český ekumenismus – ERC, Slovem obnovená – 400 let výročí České konfese – CČBEV (sic).

Severomoravský KNV: Zde si mj. stěžovali na skupování objektů řeholnicemi. Centrum odpovídá tak, že pokud jde o nákup pro CHD, lze situaci individuálně řešit, nebo-li nemohou pomoci, jedná-li se o soukromou věc. Stížnost na to, že komise pro laický apoštolát se zabývá touto institucí jen u protestantů, a že její zápisy nejsou zasílány ani jejím členům, jak bylo slíbeno, velmi relevantní, řekl bych, řeší SPVC jakousi definicí na téma, co je o komisích nutné vědět. Nicméně zasílání zápisů má být realizováno skrze KCT. A závěrečný dotaz, vystupování profesorů ve sborech, je právě obsahem jednoho torza a týká se právě tohoto KNV.

Velká stížnost je na malou souhru s plánovacími odbory ONV, kde tyto s úmrtím duchovního nebo jeho odchodem do důchodu odebírají i mzdový fond ještě před koncem kalendářního roku. Stává se tak často politicky neúnosná situace, kdy státní správa často není schopna rychle dát okamžitou náhradu na uprázdněné místo, zvláště není-li dostatek duchovních (ten není a nebude). Dosáhnout, aby mzdové fondy nebyly kráceny.

1977

V souvislosti s Chartou 77 byla první porada tohoto roku mimořádná,⁹³ a nepřekvapí, že hlavním tématem jsou učiněná a připravovaná opatření k chartě na poli církevní politiky a následné úkoly pro ONV a KNV. V rámci komentáře, že je tendence zneužít k tomuto účelu náboženské cítění věřících, byli vyjmenováni všichni signatáři z církevních řad: 6 duchovních ČCE včetně Karáska a jeden z ŘKC (Zvěřina), a také tři laikové, Hejdánek, Machovec a Kadlecová. Informace popírá, že by do tohoto dne chartu podepsal kterýkoli jiný držitel souhlasu podle §§ 16 a 17. Duchovní jinak jeví tendenci distancovat se od toho, prý nikdo nemá právo mluvit za všechny či jménem církve. SR ČCE⁹⁴ již zaslala písemný distanc, stejně učinili prohlášením ze zasedání 17.1. katoličtí ordináři, kteří rovněž zaslali na vědomí toto stanovisko, navíc kap. vikář četl jejich prohlášení v televizi. Vyjádření proti napsali i ČKCH, ZO ROH⁹⁵ a spousta jiných organizací. To již bylo učiněno. Dále měly probíhat (ten týden) setkání s církevními představiteli a totéž se na nižších člancích. Od pondělka mezi 8. a 9. hodinou se mělo s. Štaifovi posílat souhrn dálnopisem, urgentní zprávy kdykoli.

Slovo převzal s. Cinoldr a dával chartu do souvislostí. Chartisté se snaží dokázat, že ve všech socialistických zemích jsou disidenti, že i náboženskou problematiku se snaží vtáhnout do boje proti zřízení v ČSSR. „Charta záležitost nepřátelská, opírající se o chartu lidských práv; myšlení, jednání, totální manipulace s lidmi, bezpečnost, strana, není možné získat vzdělání, náboženská

⁹³ Zápis z mimořádné porady TPVC konané dne 17.1. 1977 v Praze na MK ČSR.

⁹⁴ SR ČCE – Synodní rada ČCE. Vrcholný rozhodující orgán této církve.

⁹⁵ ZO ROH – Základní organizace Revolučního odborového hnutí, tedy jednotné odborové organizace.

nesvoboda, útlum náboženství, duchovní pod kuratelou státní správy, teror proti duchovním.“⁹⁶ Dále spíše informuje, že podpisy jsou na speciálních arších, a že text k církvím připravili Kadlecová s Machovcem. Zahraniční verze charty je delší a propracovanější, s použitím paragrafů.

Nelíbí se mu, že ČCE odsuzuje tvrdost článku o chartě v RP, a že církev sama chartu vlastně neodsoudila, jen od ní dala ruce pryč. Chartu neodsuzují ani prohlášení, která chce dát do sborů. Zvrat stanoviska mají způsobit odsuzující dopisy ze sborů, které by mohly být výsledkem vlivu na řadové duchovní. U ŘKC by se takové dopisy měly posílat Tomáškově a SKD. I s. Dlabal se vyslovil pro akce zdola, které vyvolají konflikt a nesouhru s nerozhodným vedením.

K práci OCT dodal, že ti, kteří mají ve svém působišti signatáře, by měli hlídat jeho činnost a hlavně sledovat, zda s ním/nimi někdo z držitelů § 16 či 17 nezačíná sympatizovat a vše samozřejmě dle potřeby hlásit a tlumočit. Cihlář souhlasí, že oficiálně se nic nedělá, ale některé okresy dávají sledovat potenciální sympatizanty. Bělohoubek si postěžoval, že prominentní delikventi, bratři Z., nyní chystají rezoluci proti chartě u duchovních. Trvá na tom, aby se duchovním, kteří mají nějaký „škraloup“, nedovolilo vylepšovat si takto pozici. To Jelínek sice chápe, ale zakázat jim to nemůže.

Cihlář se zeptal zda-li je možné, že charta může být dál signována, což mu v zásadě jako možné Cinoldr odkýval. Že prý už ji dokonce mohli stačit podepsat další duchovní.

„Duchovní toho vědí daleko více než my, poslouchají rozhlas a televizi /Rakousko, NSR/, přiznávají, že jsou v chartě polopravdy, ale jsou líní a nechťejí se do ničeho plést.“⁹⁷ To shrnuje s. Drozdek, zaúkolovaný sledovat celou záležitost. Ani zahraniční poslech nemůžeme moc ovlivnit, připojuje Jelínek.

S. Černý varuje, že u malých církví je tendence očeřňovat režimu nakloněné vedoucí představitele svých církví (jako v případech Urbana a Havránka). Ze Zč, Vč a Jm kraje posílají návrhy na odebrání souhlasu. Snad to je předsynodní taktika.

V závěru Jelínek shrnul úkoly: svodky dálnopisem a opatření do tisku, informace o signatářích a v případě ÚSP také o pohybu řeholnic a konečně doposílat seznamy duchovních do kartotéky.

Z prvního čtvrtletí máme další připomínky CT.⁹⁸ Severočeský KNV: duchovní místního okrsku se domlouvají, aby vyšachovali OCT ze svých schůzí. Děčín si zase stěžuje, že mu dosud nebyly předány slíbené finance na opravu církevních objektů. Místo toho ONV hodlá peněz využít na sportovní a jiná zařízení. OCT se ptá co má dělat, vždyť už jsou hotové i hospodářské

⁹⁶ Výše zmíněný dokument, str. 2.

⁹⁷ Tamtéž, str. 3.

⁹⁸ Připomínky z porad TPVC ONV, bez data (před březnem 1977), strojopis (Damiánová).

smlouvy. Chomutov si také stěžuje na celou řadu zchátralých kostelů. Místopředsedkyně ONV samozřejmě nemá peníze. Je tu i informace o přípravě průzkumu religiozity v Sč kraji, a že se začne šetřením míst kostelů zbavených. Doporučeno působit na laiky ČCE také pomocí společenských organizací a pracovních kolektivů.

Jihomoravský KNV: Vyjádřena dosti tvrdá kritika na jejich KCT. Že je (OCT – poz.) dobře neseznamuje se skutečnostmi z porad KCT, není na porady dobře připraven a nemá ani promyšlené závěry k jednotlivým tématům.

Severomoravský KNV ve srovnání s tím řeší triviality. To, že bylo místní zasedání SKD špatně zajištěno, naznačuje již to, že delegáti nebyli přijati na KNV. Zdejší OCT jsou naopak kritizováni za nedodávání podkladů (poutě, komise ...).

Prvním bodem únorové porady⁹⁹ byla informace o Chartě, pak se mělo jednat o materiálu ohledně aktivit ČCE pro ÚV KSČ, na přetřes měla přijít i lednová cesta biskupů do Říma nebo kontrola úkolu vypracovat abecední lístky (tedy kartotéku) duchovních.

Informaci ze svodky o chartě podal s. Štaif, navázala diskuse ostatních. Vyřešilo se, že info o této zprávě půjde po správní linii, a že je třeba informovat seniory ČCE, aby se včas sešly odsuzující dopisy, které použijí jako průkazný materiál. Jak podotkl s. Bělohoubek, bude nutné seniory na KNV povolat, protože tam sami nedocházejí, i když to může vypadat jako podbízení se jim. Jelínek přidal, že jelikož už je známé (pozitivní) stanovisko SR (ČCE),¹⁰⁰ je nutné zajistit a instruovat duchovní ČCE, aby „to“ nepodepisovali. A také, že by bylo dobré udělat rozklad o tom, jak negativně působí signatáři ČCE na své sbory a také využít dopisy, které na sbory zasílají. Bělohoubek dodává, že duchovní většinou říkají, že nejsou tak hloupí, aby se do něčeho pletli.

Ve věci tiskoviny jménem Ahoj se podnikly určité kroky (Dlabal říká, že byl záměrně skupován). Pak následuje série výměn ohledně jednání se seniory a kteří že to jsou hříšníci, ti aktivisté. S. Englišovi senior Hlaváč odevzdal návrh konceptu dopisu sborům o chartě, pro režim velmi příznivý.

Ke kartotékám vyřkl s.Štaif ortel nad 3 kraji, které nesplnily celkově (Stř., Jč, Sm) a 4 konkrétními okresy. Navíc je nutné do kartotéky doplňovat příslušnost k řádům a nebo NO. S. Jelínek zmínil známý případ prof. Machovce, který byl tlakem na Tomáška či jeho preventivním tahem vyhozen z postu varhaníka u sv. Antonína v Praze. Na semináři v Harrachově se podle Jelínka bude probírat zejména metodika práce ONV a KNV, aby tak od roku 1978 mohl být přijat její jednotný model.

⁹⁹ Zápis z porady tajemníků pro věci církevní KNV konané 8.2. 1977 v Praze.

¹⁰⁰ SR (ČCE) – Synodní rada ČCE. Vrcholný orgán církve mezi jednotlivými synody.

O měsíc později¹⁰¹ při vyjasňování dotazů a připomínek ještě s. Dlabal navrhl, že se uvažuje o provedení průzkumu religiozity v okrese Most, zda je tam potřeba učinit náhradu za ztracené kostely. Průzkum by byl rozšířen nakonec na všechny okresy. (Průzkum religiozity v severočeském kraji byl zakončením velké sondáže religiozity katolické církve, pro niž byly vybrány také kraje jihomoravský (1976) a východočeský (1977), s jasným rozlišením na silně, středně a slabě religiózní regiony – poz.).

Na poli ČCE je třeba zaměřit se na laiky, jelikož signatáři Charty 77, jako Komárková nebo Hejdánek, jsou často zváni do sborů. S. Hrůza navázal dobrými styky této církve na duchovní a funkcionáře v USA, jejich proamerické postoje a vnitrocírkevní Masarykismus. Upozornil, že existuje nebezpečí stažení této církve do ilegality. Církev se často vymlouvá, že je církví laiků. Proto je třeba se zaměřit na většinu těch pozitivních a státu nakloněných laiků a politicky s nimi pracovat. „Nebojujeme proti církvi, ale proti reakční skupině duchovních a laiků v církvi. Dnes teologicky někteří duchovní s NO nesouhlasí, ale stojí na jedné nám nepřátelské platformě. Stává se, že pietisté teologicky s NO nesouhlasí, ale stále ji kryjí.“¹⁰² S. Černý, zastupující vedoucího Jelínka, ještě připomněl, že kdo z KCT bude mít čas, ať přijede na setkání se SR a seniory této církve 18.3. na MK. S. Dlabal jmenoval některé jejich duchovní ve své oblasti (SČ kraj), kteří se k podpisu charty sami přiznali.

S. Partsch informoval o jednání s ordináři. Prázdninová praxe se ještě bude řešit, ovšem už nyní je možné vyvozovat, že bude bohoslovcům trvat od tří týdnů do měsíce a bude honorována ca. 500 Kčs. KCT dostali do konce dubna za úkol věc projednat s ordináři a předložit seznam míst této praxe (k vyjádření). Dále mluvil o tom, že diecézní referenti budou mezi březnem a květnem předkládat fakultní radě komplexní hodnocení studentů jednotlivých ročníků BF. OCT, který daného bohoslovce měl v oblasti působnosti pak má za úkol napsat podrobné hodnocení pro potřeby státních orgánů, tj. KCT a SPVC. Probral, do kterých CHD je třeba civilních správců, a které okresy již poslaly seznam pouťových aj. aktivit. S. Hrůza pět doprovodil komentářem, že ŘKC již dnes nechce opakovat chyby (z doby kardinála) Berana a dostávat se do otevřených konfliktů se státem. Velvyslanci USA nebylo doporučeno setkat se s Tomáškem aj. církevními představiteli. Má-li zájem informovat se, ať navštíví „doporučené“ duchovní nebo přímo SKD. Dále, že řeholnice nebudou jezdit do zahraničí, jen sem zbytečně tahají náboženskou literaturu. To se zajišťuje.

Info pro svodku ještě zevšeobecnilo, že porada se zabývala hlavně vztahem ČCE k Chartě 77 a materiálem, který je v tomto směru zpracováván pro ÚV KSČ. V diskusi se informovalo

¹⁰¹ Zápis z porady TPVC KNV, konané dne 8.3. 1977 na MK ČSR.

¹⁰² Výše zmíněný dokument, str. 1.

rovněž o průběhu zbývajících předsynodních seniorátů ČCE poličském a brněnském, ani v jednom kandidáti NO neprorazili. Samozřejmě, že se jako obvykle probíraly také problémy jednotlivých krajů.

1979

Z roku 1978 se zachovaly jen dvě pozvánky na porady KCT. V prvním zve s. (ředitel SPVC MK ČSR – poz.) Jelínek kolegovi z KV KSČ Vč kraje s pozváním na březnovou poradu, ve druhém kolegu z Plzně na poradu říjnovou. Nám se však dochovala až dubnová porad v roce 1979.¹⁰³ Jako první bod bylo shrnuto plnění úkolů. Tak např. až na Sm kraj všichni odevzdali regionální přehled o studiích dětí nekatolických duchovních. Nesplněno zůstalo však zajištění průběhu (dohledu nad ním – poz.) XXI. Synodu ČCE a některé další úkoly.

Poprvé se dozvídáme o federální poradě (ředitelů SPVC), s. Jelínek o ní poreferoval. Probírali především církevní situaci v Polsku a v neposlední řadě papežovu první domácí návštěvu, která se uskutečnila v červnu. Z toho mimochodem vyplynuly pro KCT úkoly. Především zajistit, aby ordináři dodrželi, co se po nich již s předstihem žádalo, a to nepodílet se nijak na těchto oslavách, což patrně zahrnovalo také žádné oslavy k příležitosti svátků polských světců, Panny Marie Čenstochovské, sv. Vojtěcha a sv. Stanislava, přičemž oslavy toho posledně jmenovaného by kolegy z polské strany byly považovány za vyloženu provokaci PLR. Důležité je vhodnou formou zamezit zájezdům do Polska, ordinářům vysvětlit státní zájem na tom a také 2x týdně hlásit situaci v krajích a též tranzit kněží z NSR, AUT¹⁰⁴ a PLR jejich obvodem. Ani v církevním tisku se nesmí objevit zmínky k dané tematice, což se ordinářům rovněž mělo připomenout.

Dalším bodem již proběhlé oslavy 250.výročí svatořečení sv. Jana Nepomuckého. Slavnosti v Nepomuku se 29.3. nezúčastnil Tomášek, přesto přítomno slušných 60 kněží, ale s účastí jen 100 lidí. Zatím se neví, zda papežův dopis kardinálovi k tomuto výročí bude v kostelech čten. Rovněž se neví, zda se kardinál hodlá zúčastnit výstavy o Nepomuckém v Salzburgu (Nakonec tam Tomáška nepustili – poz.). Celkem jistě se ví, že katolíci si v době vyvrcholení oslav, na svátek 16.5., přejí bohoslužby v diecézních katedrálních chrámech.

Následovala podrobná informace o stavu a činnosti SKD PIT. Že z Říma je našim ordinářům ŘKC zakázané být členem, a že v květnu k tomu chce MK ČSR vyjádřit „zásadní stanovisko“ o vměšování se Vatikánu do vnitřních věcí ČSSR. V říjnu bude konference SKD v H.K., a že sekretariát SKD zašle řečníkům osnovy jejich projevů atd. Státní správa pak má věnovat

¹⁰³ Zápis z porady TPVC KNV – 11.4. 1979 v Praze, datum 11.4. 1979 (Junga).

¹⁰⁴ NSR – Německá spolková republika, speciální český adherent k zkratce NDR (jinak BDR, resp SRN), AUT – Rakousko.

maximální přípravě krajských konferencí SKD a zajistit na nich svou účast. Zajistit, aby se v době konání těchto konferencí nekonaly jiné církevní akce, tj. že se odloží na jindy. V neposlední řadě pak s ordináři projednat jejich aktivní pomoc, účast a vystoupení. Zajistit rovněž maximální účast členů SKD a pozvaných hostů. V neposlední řadě zajistit informující články o konferencích v církevním i světském tisku.

Nakonec následovaly informace z oblasti ŘKC (mj. o tom, kde se konají exercicie) a nekatolických církví. Zde nejvíce pozornosti věnováno přípravám na XXI. Sjezd ČCE, ale výhledově již se počítá s řádným sněmem ŽNO a celostátní konferencí ASD v roce 1980 a řádným sněmem ČCH na podzim 1981. Po shrnutí počtu uchazečů o BF ještě s. Jelínek ještě nastínil témata, která budou probírána na semináři církevně politických pracovníků ve Velkých Karlovicích koncem května. Témata jsou podobná těm zde projednaným, včetně praktických otázek jednotlivých krajů, aktualit a mezinárodní situace. Dále následuje itinerář autobusů ve směru „tam“.

1983

Vyjma pozvánky na březnovou poradu pro CT NVP v roce 1981 se nám zápisy ze schůzí ztrácejí až do roku 1983.¹⁰⁵ Z první, únorové, porady, se toho však tolik nedozvíme. Snad to, že byli přítomni jen ss. Jelínek, Kafka, Junga a Ženka. Mj. mluvili o přípravě porady 22.9. a také o „federální poradě“ v Žilině, oficiálně jednání ředitelů SPVC při ÚPV ČSSR a SPVC MK ČSR a MK SSR. Že SPVC dostal za úkol udělat sumární souhrn požadavků kardinála Tomáška a do téže doby, 31.10. udělat analýzu podstatných částí nového kodexu ŘKC. Z toho legislativní složku Hájek, ekonomickou Pejs a církevně politickou Šachta. Bude však nutné cestou přes CMBF zajistit překlad z latiny.

Na zářijové poradě¹⁰⁶ jednak už v úvodu Jelínek naznačil, že největším momentálním problémem je ŘKC, informoval přitom o kampani kolem Tomáškovy dopisu duchovním. Jeden z dalších bodů ostatně byl rozbor nového právního kodexu. Svatý rok, dočasné téma, též byl na programu. V oblasti nekatolických církví se mluvilo mj. o přípravě již XXIII. synodu ČCE či X. synodu JB.

V bodu 7, problematice II. oddělení s. Kavka všem připomněl, že je nutné dodržovat termíny výkazů nebo pravidelně doplňovat duchovenskou kartotéku, jak se ne moc často děje. Ovšem co do množství i kvality již chválil kontroly hospodaření církví.

¹⁰⁵ Záznam z porady vedení SPVC MK ČSR, která se konala dne 19.9. 1983, v Praze dne 21.9. 1983.

¹⁰⁶ Záznam z porady KCT, která se konala dne 22.9. 1983 na SPVC MK ČSR.

Na programu říjnové porady¹⁰⁷ byly problematika ŘKC (Ženka), nekatolických církví (Junga), příprava plánu na rok 1984 (Kavka) a různé dílčí problémy. S. Kavka a mj. přivítal nového Vč KCT Zámečníka.

S. Ženka se zastavil hlavně u nového kodexu církevního práva, projednávaného na synodě ordinářů koncem září, s tím, že bylo dohodnuto, že jednotlivá ustanovení budou realizována jen v souhlase se státní správou. Sbor se mj. zabýval i kategorizací ohrožených církevních objektů. V diskusi na tomto shromáždění přítomní s. Bělohoubek a Drozdek nadnesli dopad Tomáškovy dopisu (ohledně nového práva aj. otázkách) na duchovní a na průběh probíhajících vikářských porad, „na nichž církev řešené otázky staví jako výdobytky církve na státní správě bez zmínky o SKD, které je vůbec odsunuto na druhou kolej.“¹⁰⁸

Na jeho komentář o ŘKC otázkách v krajích navázali sami KCT. S. Klečka (Zč), mluvil o desolátním stavu místního SKD, o složitosti zajistit vůbec jeho existenci. Vytiska (Praha) zmínil vysoký věk jejich členů SKD (obecný jev – poz.). S. Holub (Stč.) rovněž popisuje chaotický stav a zřejmou bezkonceptnost jejich SKD, že je nutný „kádrový zásah“, protože OCT si stěžují, že na okresech není tato organizace přínosem. Dokoupil (Sč.) také mluvil o pasivitě, Bělohoubek (Jm) přímo o „tiché dohodě“ a souladu mezi ordinářem a lidmi v SKD, „neboť tam má Horký své lidi.“¹⁰⁹ Ostatní kraje uvádějí, že jejich organizace fungují.

1986

Následuje další rozsáhlá pauza, možná určité bezvětrí. Prostě až do roku 1986, a konkrétně zářijové porady, patrně žádné další zápisy neexistují.¹¹⁰ Jedním z prvních bodů v jednáních byla v polovině 80. let žhavá otázka potratů, které čsl. zákon umožnil a ŘKC se proti nim výrazně odmítavě postavila. KCT informovali o průběhu akce proti potratům. Jelínek dále informoval o kodexu ŘKC, a že jeho překlad dosud (!) nebyl předložen, ani dr. Zedníčkem, ani kardinálem Tomáškem. Tomu bylo také sděleno, že tento překlad nesmí být odeslán do Říma bez státního souhlasu. KCT Sm kraje informoval, že kněží si kodex hromadně množí.

Mluvílo se také o situaci v SKD a padl návrh na vymezení pojmu pomocný duchovní u nekatolických církví. Jelínek vysvětloval obsah směrnice o přijímání zahraničních knižních darů. Dále o federální poradě ředitelů SPVC počátkem září, která mj. hodnotila situaci v řádech či stav práce na materiálu o řeholních řádech. Také o současném vztahu pravoslavných a ŘeKC na

¹⁰⁷ Záznam z porady TPVC KNV konané dne 11.10. 1983.

¹⁰⁸ Viz předchozí, str. 1.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 2.

¹¹⁰ Zápis z porady KCT na SPVC dne 8.9. 1986.

Slovensku a s kolegy probraný průběh poutní sezóny jim rovněž nastínil. Hovořil o nátlaku na „pozitivní“ duchovní spravující některá poutní místa.

Na říjnové poradě¹¹¹ v rámci bodu 'soudobé informace o ŘKC' na říjnové poradě referoval s. Jelínek hlavně o zahájení kampaně za příjezd papeže na očekávané svatořečení Anežky Přemyslovny. S. Tancel mj. informoval o aktuálním stavu podpisové akce proti potratům. S. Holub na poli nekatolických církví podal zprávu o průběhu volebních konferencí u BJB a JB¹¹² a také již o přípravách XXV. synodu ČCE.

V diskusi se mluvilo třeba o podzemním řádovém hnutí a tajném biskupu Otčenáškoví. S. Zámečník navrhl a následně bylo schváleno jako úkol pro CT do 1.1. 1987 vytvořit nové kartotéční karty duchovních. Od toho data také budou mít povinnost zasílat kopii rozhodnutí o udělení souhlasu na SPVC a do ostatních krajů pak oznámení o tom. Ohledně řádů pak ještě Zámečník dodává, že v jejich řadách jsou nyní i mladí kněží, kteří do nich vstoupili buď už na fakultě, nebo nedlouho po ní.

S. Klečka už po několikáté varoval před tíživou situací SKD v Zč kraji a zmínil též konkrétní případ, kdy nebylo možné najít náhradníka z jiného kraje (nespecifikováno – poz.). S. Kratochvíl ještě zmínil porušování zákonů o styku s cizinou, když jejich ŘKC vikář dal dotyčnému souhlas k zastupování bez vědomí OCT.

1987

Z roku 1986 se již nedočkáme poslední porady, nicméně k dispozici máme zápis z té následující, únorové porady roku 1987.¹¹³ Prvním bodem porady, na níž se hlavně probírala realizace usnesení P ÚV KSČ ze dne 17.12. 1986 k církevně politickým otázkám (Ohledně usnesení P ÚV nejsou KCT ještě plně informováni, 9.2. však za tímto účelem projdou ideologickým aktivem.), byla diskuse s ředitelem SUPPOP,¹¹⁴ s. Tykvou, ohledně velké celostátní akce dokumentace varhan. Dohodnuto, že KCT budou seznámeni s jmény těch, kdo dokumentaci provádějí, aby o nich prostě věděli. Při té příležitosti stihl Jelínek připomenout zásady nové kategorizace církevních objektů.

Jelínek informoval o novém rozdělení SPVC na nová oddělení, návrzích na posílení pravomocí KNTV a některých ONV, že vzniknou nové sekretariáty vlád ČSR/SSR pro věci

¹¹¹ Zápis z porady s KCT na SPVC dne 15.10. 1986.

¹¹² BJB – Bratrská jednota baptistů, krátce baptisté, JB – církev Jednota bratrská.

¹¹³ Zápis z porady KCT na SPVC dne 4.2. 1987. NA, fond MK ČSR (1945-89), karton 11. (Nadále jak zmíněno na začátku).

¹¹⁴ SUPPOP – Státní úřad památkové péče a ochrany přírody, hovorově památkáři.

církevní (čili přejmenují se ty dosavadní – poz.), sekretariáty na úrovni KNV (SPVC KNV) budou nyní podřízeny již předsedovi KNV, zdejší CT budou zastávat v podstatě funkci vedoucího odboru. Přítomné KCT jistě potěšilo plánované zvedání personálních stavů na okresech Litoměřice, Brno a Olomouc. Mluvílo se tedy o připravovaných zákonných změnách, které budou realizovány v roce 1988.

Dále padlo usnesení, že krajské porady budou nyní organizovány tak, aby se jich vždy mohli zúčastnit pracovníci SPVC MK. Jelínek upozornil, že každé pondělí v 9 hod. začínají na jednotlivých (vládních) SPVC zasedání jejich vedení, tedy i v SSR, a že do té doby je možné zavolat jim ohledně naléhavých informací. Dále s. Holub informoval o jednání představitelů tzv. letničního hnutí na SPVC (usilovali o legalizaci – poz.) nebo přípravě 10. výročí regionální KMK.

V nastálé diskusi informoval s. Vytiska o zamezení participačních snah v pražském ústředí pravoslavné církve, totiž jejím rozštěpení na českou a slovenskou větev. S. Zámečník varoval před situací v ČCE. Celá třetina sborů odmítá poslat seznam kandidátů synodu. Na ONV se dále množí svévolné snižování mzdových fondů na platy farářů. Tady s. Vávra napověděl možné řešení, u nich to dělají tak, že z přebytkových fondů ONV subvencují fond kultury, aby se předešlo jeho krácení. To s. Nápravník (Jč) se mohl chlubit tím, že jeho kraj žádné jmenované problémy nemá. S. Vávra navrhl synchronizaci, tedy v jejich případech časové posunutí, výkazů (o religiozitě) s výkazy SPOZ. Také podotkl, že je opravdu nutné posty OCT kádrově zkvalitnit. S. Macourek informoval o stavu kategorizace církevních objektů Sč kraje a dále, že se zpracovává dokument o ČMBF, v němž se má ukázat, jak na fakultě neexistují podmínky pro studium „pozitivních“ duchovních.

Dále vedení SPVC oznámilo, že návrhy KCT ohledně další existence výkazu o hospodaření a dotacích a o sladování výkazových termínů se SPOZy budou teprve zváženy.

O měsíc později¹¹⁵ je již v seznamu přítomných jasně specifikováno, že zástupci SPVC jsou buď při ÚPV ČSSR nebo při ÚPV ČSR. Informovalo se o stavu v ŘKC a u nekatolíků, (III. oddělení) o přijímacím řízení na BF, stavu kartotéky, problematice kolem beatifikace biskupa Stojana (V 1. čtvrti 20. stol. působil v Olomouci – poz.) a svatořečení Anežky a s. Pejs za ekonomicko právní úsek IV. oddělení probral současné problémy. Nic však nebylo nijak ožehavé. Jelínek zdůraznil důležitost vedoucích kádrů nově budovaných SPVC KNV.

V diskusi Kratochvíl informoval o aktivitách PC a ČCH v Sm kraji a přetíženosti místních straníků SKD (jinými slovy jich není dost – poz.). Zámečník (Vč KCT) zase o plánech místní ČCE a problémy s dovozem zahraniční literatury, nedodává, ale patrně z Polska. Oba

---

¹¹⁵ Zápis z porady s KCT na SPVC ve Lnářích 24.-25.3. 1987.

upozorňovali na problémy kolem biřmování a prvního sv. přijímání (tyto stížnosti se už poněkolkáté opakují, stejně jako tlak na jednání s ordináři o nových předpisech pro tyto obřady – poz.). Kratochvíl si navíc postěžoval, že není respektován biskupem.

S. Cinoldr upozornil na snahu ČCE těžit z neznalosti nových OCT rozšířením biblických hodin na výuku náboženství. Jednotliví KCT pak nastínili kádrovou situaci svých pracovišť. S. Nápravník dodal, že v souvislosti se současným vývojem doufají všechny, zejména nekatolické, církve v uvolnění církevní politiky.

Zase o měsíc později, v dubnu,¹¹⁶ došlo k zajímavé interní pracovní poradě na SPVC. Na pořadu jednání tentokrát byla racionalizace a organizace práce v odvětví kultury. Poradu řídila s. Korcová, ředitelka odboru odvětvového řízení NV. Jako první se hodnotil výkon státní správy na kulturním úseku na území hl. m. Prahy. Podrobnou zprávu měly určené odbory sestavit teprve k 20.5. Zatím bylo přesně vyřčeno, že při NV musí být pro každý odbor kultury vždy určen člověk (pracovník, tajemník, sekretářka), který bude zodpovídat za plnění usnesení vlády č. 96/85.¹¹⁷ Jméno této osoby bude na XII. odboru (SPVC MK) nahlášeno vždy telefonicky. Takový pracovník pak má povinnost vymezené dokumenty vždy do prvních pěti kalendářních dnů odeslat ředitelce XII. odboru. Mají se jí zaslat zpětně i dokumenty za dosud nesplněný rok 1986 a měsíce leden až duben 1987 (do 30.5.).

Bodem dvě bylo jednání o opatřeních k řešení ekonomického a sociálního rozvoje vybraných území při západní hranici ČSSR. Odbory se mají seznámit (někdy i opakovaně) s usnesením vlády ČSR č. 51/87 v této věci. Pak s kolegyní Vejvodskou individuálně proberou zájmy MK v těchto územích a zároveň podají zprávu o řešeních, která jsou v této věci možná v jejich kompetenci (Zč, Jč a Jm KNV), o níž s nimi bude XII. odbor v brzké době jednat. XII. odbor výsledky těchto jednání zařadí do zprávy pro zasedání vedení odboru se zástupci odborů MK ČSR.

Dalším bodem bylo rozpracování vládního usnesení č. 132/86, jímž má být v tomto případě podklad pro metodiku MK ČSR ve věci „optimálních organizačně kvalifikačních struktur kulturních zařízení NV a normativů počtu pracovních sil“. V rámci racionalizace kulturních zařízení NV a účelnosti stavebních programů bylo doporučeno, že by měla být prosazena povinnost národních výborů konzultovat záměry výstavby těchto zařízení v rámci akce Z s pověřeným pracovištěm MK ČSR.

---

¹¹⁶ Zápis z koordinační rady se zástupci vybraných útvarů MK ČSR k racionalizaci a organizaci státní správy v odvětví kultury, konané dne 28.4. 1987 v 9.30 hod. na MK ČSR.

¹¹⁷ Přesný název tohoto usnesení zněl: Zásady prohloubení koordinačního působení MV ČSR k ministerstvům a ostatním ústředním orgánům státní správy při zabezpečování řídicí a kontrolní úlohy vlády ČSR ve vztahu k národním výborům.

Posledním bodem pak byla realizace vládního usnesení č. 335/86, zpráva o stavu administrativní pracovní v činnosti národních výborů. Ke zjednodušení resortních směrnic/instrukcí týkajících se odvětví kultury NV. Jednotlivé NV pak pošlou (do 15.5.) na své KNV zjištěné údaje. Tam proběhne připomínkové řízení a ve druhé půli května měla být již odborům MK předána souhrnná informace poté, co budou sekretariátem MK tyto připomínky postoupeny XII. odboru MK.

Na další koordinační poradě se zástupci odborů MK sešli 20. května 1987.

Na srpnové poradě¹¹⁸ byla nejdůležitějším bodem informace o usnesení vlády č. 181/87 ze 14.7., o tom informoval s. Pejs. Jelínek pak shrnul info o ŘKC, o přípravě římské Synody o práci laiků v církvi, biskupské cestě ad limina nebo nátlakových akcích Charty 77, kde je za katolíky činný V. Malý. Dále doporučil, aby v návrzích předkládaných radám KNV nebylo uváděno nic z usnesení P ÚV, neboť v nich zasedají také zástupci ostatních stran NF. Že je třeba odvolávat se výhradně usnesení vlády (která nejsou tajná).

Všichni KCT dostali za úkol do příští rady zaslat výpis všech usnesení rady KNV, která se týkají církevní politiky. Jelínek KCT také požádal o podněty pro další zvyšování kvalifikace OCT. Požádal je také o podněty v rámci plánu práce SPVC vlády na rok 1988. Má se jednat o úkoly nejdůležitější, protože podle nich bude možné hodnotit pracovníky SPVC, stejně jako oni budou na KNV posílat informace k hodnocení práce KCT. Stejně by měli postupovat i KCT vůči OCT.

Další porada se konala opět za měsíc, v září.¹¹⁹ Z šesti bodů programu byly důležité tyto: nové aspekty církevní politiky za změněné vnitřní i zahraniční situace, plnění usnesení vlády v církevní politice v jednotlivých krajích a jako poslední bod kategorizace církevních objektů, na níž byl přizván vedoucí 6. odboru MK s. Langr.

Jelínek opět zmiňoval tlak na státní správu prostřednictvím dopisových akcí laiků ŘKC (Charta věřících z Československa z 2.9., Memorandum mladých katolíků z Nových Zámků a aktivity A. Navrátila), představitelů biskupských konferencí Francie a SRN a předních představitelů řádů premonstrátů, dominikánů a františkánů, kteří přijeli bez povolení čsl. úřadů. Upozornil, že je velmi důležité dodržování církevních zákonů a včasné odpovědi tazatelům či stěžovatelům, a že každé jejich rozhodnutí může být zneužito druhou stranou pro své cíle. Sdělil, že na biskupskou synodu o laicích byl pozván také ordinář ŘeKC Hirka (ze Slovenska). On i další pozvaný (laik) Krčméry pravděpodobně nedostanou povolení k výjezdu ...

---

¹¹⁸ Zápis z rady s KCT na Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní dne 12.8. 1987.

¹¹⁹ Zápis z rady s KCT na Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní dne 15.9. 1987.

S. Pejs informoval o práci na pracovních náplních pracovníků KNV a KCT zase o stavu rozpracování usnesení vlády o církevní politice v krajích, většinou už je jasno, že na KNV budou SPVC KNV, jen NVP si zachová původní název.

S. Tancl mluvil o opatřeních ŘKC k Anežce a Mariánskému roku, k němuž bude extra pastýřský list. Že ordináři budou v ČSR distribuovat nový tisk bible, 100 000 kusů, v ceně 180 Kčs/ks. Již do konce roku jich desetina dorazí do Olomouce. Jelínek informoval o poradě ředitelů SPVC. Na Slovensku také distribuují bible, ovšem prodávají je za 500 – 600 Kčs, přestože oficiálně jsou zadarmo. Veřejnost z toho ovšem obviňuje činovníky SKD. O tom, že členi SKD by měli na začátku školního roku na BF držet přednášku na téma posel míru, a že především nyní je v kurzu otázka biskupů. KCT se tedy dalo za úkol sestavit seznam kandidátů a zaslat dodatečně jejich hodnocení. Neomezovat se jen na členy SKD, zejména však na jeho loyální nečleny.

Kategorizace církevních objektů bude podle nového plánu prováděna současně, v kratším termínu, a s využitím zkušeností ze Sč kraje. S. Šachta poukázal na chyby v seznamech, a ty prý neposkytují dostatečný podklad pro správné rozhodnutí. Specifikaci je třeba jasně vymezit podle klasifikace : výborný, dobrý, špatný, velmi špatný a dezolátní. Je třeba, aby se OCT seznámili s památkami osobně a nespolehnali na předané informace, takhle totiž vzniká to nepřesné hodnocení. V případě zjištění opravdového majitele mohou nastat těžkosti zejména v případě bývalého řádového majitele. Na mimořádné poradě ordinářů v říjnu bude těmto oznámeno, jak se bude postupovat. Pak bude uspořádána ještě jedna společná porada za přítomnosti i všech OCT a vikářů, kde se všechny otázky s tím spojené dohodnou. Pak přijde na řadu jednání OCT s jednotlivými administrátory. „V první etapě se budou kategorizovat kostely, kaple a fary. Nikoli tedy boží muka, zdi hřbitovů nebo vzácné hroby. KCT upozornili na nutnost politického vysvětlení o jakou akci jde a na skutečnost, že ustupují zájemci o církevní objekty. Byla zdůrazněna nutnost převodu zásadně na stát a problémy týkající se pronájmu na 99 let.“¹²⁰ Pak s. Langr informoval o novém zákonu ČNR o Státní památkové péči.

V diskusi KCT upozornili na zvyšující se zájem ŘKC řeholníků o pravoslavné bohoslužby, o aktivitách ČCE ohledně výročí Masaryka a problematice zapojování 'hudebních umělců' do bohoslužeb.

Porada (již) říjnová se točila kolem obvyklých aktualit a praktické diskuse.¹²¹ Např. o Tomáškově cestě ad limina, naposledy za účasti biskupa Vranského a ještě kapitulního vikáře Jonáše.

¹²⁰ Výše zmíněný dokument, str. 3.

¹²¹ Zápis z porady s KCT na Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní dne 1.10. 1987.

Na této poradě už KCT s sebou přinesli seznam biskupských kandidátů ze svých krajů a později tyto seznamy jednotlivě probírali s vedoucím I.oddělení Tanclem.

V zadaném úkolu o církevně politické situaci v krajích měli pojednat mj. o tom, jak se realizují vládní usnesení z roku 1985, usnesení vlády k církevní politice, usnesení P ÚV KSČ z roku 1985 („novelizace dlouhodobé politiky“), nebo stav SKD, porušování zákonnosti ze strany úřadů a samozřejmě návrhy a připomínky. Jelínek připomněl, že má jít o hluboké zamyšlení, tedy velmi důkladnou zprávu.

S. Zámečník přednášel o současném trendu množících se stížností státním orgánům a na státní orgány. Společně se s. Krahulíkem sdělovali, že v ŘKC je ve skutečnosti odpor kněží vůči posilování role laiků v církvi, zejména pokud by byli odříznuti od ekonomických záležitostí.

S. Jelínek zpravil o průběhu jednání s FFUK o studiu zájemců o církevně politickou práci (v jedné z nedávných porad uvedl, že zatím mají 6 zájemců – poz.) a dalších výhledech studia i na jiných fakultách.

Jak vypadala zpráva o plnění vládních usnesení, si můžeme učinit představu ze zprávy Zč KCT Klečky za „jeho“ kraj.¹²² Tak za prvé: stav řeholnic neustále klesá od 1980. Činnost již ukončily františkánské pobočky¹²³ Přesun řeholnic z ÚSP Liblín jinam se nezdařil pro klasické potíže se získáváním pracovních sil v tomto odvětví. Nynějších 40 řeholnic se nachází ve třech ÚSP a dvou rekreačních střediscích PAX. Postupný odchod řeholnic z ÚSP a s ním i konec vlivu na zdejší pacienty a svěřence podle KCT znamená oslabení církve v kraji.

Ve věci realizace vládního usnesení č. 181/87 ke zkvalitnění řízení církevní politiky v ČSR, Klečka píše, že KNV již zavedl instituci Sekretariátu ZKNV PVC, což bylo v srpnu projednáno v radě a plenární zasedání KNV 8.9. tuto funkci zavedlo s platností od 1.10. Tím se i on (Klečka) stal TPVC KNV. Instituce TPVC ONV má vzniknout k 1.1. 1988, ale ve většině okresů zatím není jasno personální obsazení. Zatímco na KNV bude tajemník podřízen místnímu předsedovi, ve většině okresů bude tajemník podřízen místopředsedovi. Při KNV má být zřízen zvláštní fond pro nesoběstačné farnosti v rámci nově zřízeného Sekretariátu. Použití pracovního automobilu či zvýšení finančních fondů na cestovní výdaje zatím není vyjasněno. Celkově se při realizaci usnesení nevyskytují vážnější potíže.

Třetí bod, situace v SKD, je už tradičně tristní. Nové členy se již déle nedaří získávat pro zamítavý postoj duchovních. Nedávno zemřeli tři členové a stav tak poklesl na 18, z nichž jen

¹²² Informační zpráva Zč KNV určená SV ČSR PVC MK ve věci závěrů z porady 1.10. (1987). KCT Klečka.

¹²³ A to Mirošově, Bystřici a Újezdci, uršulinky (v ÚSP) na Zvíkovci a řeholnice v DD v Polomi na Chebsku. Později zmíněné ÚSP jsou v Liblíně, Mnichově a Kněžicích a rekreační střediska Pax v Mariánských Lázních a Karlových Varech, vše str. 1.

málo přes polovinu se účastní schůzí. Poměr ostatních duchovních ke státnímu zřízení je takový: 65 kladný, 46 neutrální a 68 záporný¹²⁴.

Za poslední období nedošlo k zásadnějším, souhlas beroucím, konfliktům se státní správou. Duchovní jsou totiž většinou velmi dobře seznámeni se zákony a konfliktům se vyhýbají. Pracovníkům státní správy se také stále více daří prohlubovat kontakt s duchovními, v okresech je snaha prohlubovat kontakt zejména s negativními duchovními, ovšem pro silnou uzavřenost těchto lidí je s nimi obtížné jednat. Výsledek pohovoru je pak zapsán do osobního hodnocení duchovního. V oblasti ŘKC jinak není moc rušno. Změny se týkaly jen vymezení farních obvodů. Po nedávných úmrtích a nedostatku kněží, byla ŘKC nucena spojit obvody Plzeň – Jih a Plzeň – město v jediný. Politicky nevhodná situace ve sboru duchovních v Plzni bude neutralizována přesunem jednoho kněze – řeholníka na Sokolovsko. Kádrové (přirozené) změny proběhly i v ČCE. Účast na všech sledovaných akcích ŘKC, vánočních, velikonočních, poutních a biřmovacích bohoslužbách s výjimkou těch vánočních vytrvale klesá. Specificky se musí přistupovat jen k biřmováním ve farnostech pražské diecéze kraje, kde s oblibou biřmuje sám Tomášek.

Hlavním bodem listopadové porady diskuse o fungování jednotlivých oddělení SPVC.¹²⁵ V rámci informací ze strany s. Jelínka snad jen, že z porady ředitelů počátkem listopadu vyplynul mj. návrh na složení komise pro zahraniční vysílání, která měla být 19.11. navržena ke schválení. Na závěr požádal přítomné ke zpracování návrhu na ocenění duchovních při příležitosti 40. výročí Února. Mezi kandidáty mají být i kapitulní vikáři Horký a Jonáš, kteří budou mít kulaté jubileum.

S. Ženka vymezil hlavně termíny konání porad, jak KCT, tak stabilní dny porad OCT¹²⁶. Všichni KCT se zavázali předložený plán respektovat. Také bylo dohodnuto, že KCT, jak to bude v krajích realizováno, podají zprávu o plnění usnesení 181/87. S. Pejls rozdal vzorové znění pracovní náplně KNV s pěti pracovníky (SPVC). KNV s nižším stavem si povinnosti prostě rozdělí, jak jim to bude vyhovovat. Navíc do 30.11. KCT pro Pejse zpracují své zkušenosti a připomínky k pracovní náplni jak všech pracovníků KNV, tak úseku SPVC a k 8.12. i na jejich základě s. Pejls sestaví vzorovou funkční náplň útvarů.

V diskusi informoval s. Kratochvíl o neserióznosti informací vikáře Horkého, který církevní pracovníky zásobuje záměrně samými polopravdami. Společně se Zámečníkem poukázali na

---

¹²⁴ Tamtéž, viz str. 3.

¹²⁵ Zápis z porady s KCT na Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní dne 6.11. 1987.

¹²⁶ 1. týden – ÚT – Zč, ST – Sm, ČT – Sč., PÁ – VČ a NVP v kterýkoli den tohoto týdne. 2. týden – ST – Jč, ČT – Jm a v kterýkoli den Stř. kraj.

koncerty a výstavy v kultových objektech, jak se někde děje, a připomněli, že k takové akci potřebují svolení příslušného odboru kultury NV.

Na prosincové „poradě“ v příjemném prostředí pražské restaurace Na Vikárce¹²⁷ probírány události uplynulého roku, legislativní otázky, kádrové zabezpečení usnesení vlády č. 181/87 a kategorizace církevních objektů. Jelínek informoval o Tomáškově postoji k církevně politické situaci a volbě biskupů, jednání delegace ČSSR s Vatikánem. S. Holub informoval o situaci v ČCE po XXV. synodu.

KCT sdělovali stav kategorizace: dokončeno má jen NVP, k 31.3. 1988 budou hotovi v Sm kraji, k 30.6. pak v Jm, Vč a Zč kraji, a k 31.12. 1988 splní kraje Jč, Stř. a Sč. KCT byly předány PHÚ na následující rok.

1988

Na lednové poradě byla probrána aktuální situace a také vánoční bohoslužby.¹²⁸ Zde bylo všeobecně konstatováno, že trend nárůstu je neustálý, a že růst se dále odehrává zejména v kategorii pod 25 let. V SM kraji byl patrný přesun půlnočních na odpolední hodiny, mj. též kvůli vysílání vánočních bohoslužeb ve Vatikánu polskou televizí, kdy občané v pohraničí chytají její signál z polských Katowic. Informovalo se o jednáních s Vatikánem, a že kvůli lednovému vyjednávacímu kolu v Praze odpadá porada dne 19.1. Tajemníci mj. dostali za úkol monitorovat aktivitu ŘKC, různé nátlakové akce a petiční iniciativy a tyto materiály obratem posílat SV ČSR.

Únorová porada měla skutečně bohatý program.¹²⁹ Když nepočítáme diskusi, měla 10 bodů, to je rekord. Informováno o zajištění 40. výročí Února na církevním úseku. V příspěvku s. Ženky o rozdělení financí mezi kraje si můžeme udělat představu, kdo kolik vlastně dostával na provoz: Jm kraj 360 000 Kčs, za ním Sm s 249 000 Kčs a pak odstupňovaně i ostatní dotace Stč kraji (154 000), NVP (109 000), Sč (103 000), Zč (99 000) a Jč (89 000 Kčs). Jde také o určitý indikátor síly církví v krajích.¹³⁰

Důležité byly referáty KCT k Navrátilově podpisové akci. Postupně se zde dovídáme o monitoringu postoje ŘKC k jejímu průběhu. V Jm kraji se rozvíjí i díky podpoře ČSL, dokonce některých členů SKD a zaznamenali i snahu zapojit do podpisů i mladistvé starší 15 let. Dotázaní odmítli uvést, kde podpisové archy vzali. Prelát Horký se od akce oficiálně distancoval. V Jč

¹²⁷ Zápis z porady s KCT v saloncích restaurace Vikárka dne 8.12. 1987.

¹²⁸ Zápis z porady s KCT dne 5.1. 1988.

¹²⁹ Zápis z porady KCT na Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní dne 11.2. 1988.

¹³⁰ Viz předchozí, str. 1.

kraji nejdříve výskyt na Tábořsku, pak již všude. I zde se církve a kněží od akce oficiálně distancují, nicméně max. vykazují akci z kostelů, ale zapírají, že tam aktivisté přišli. Kanovníka Máru (člen SKD) podezřívají, že v sakristii vyzývá k podpisu.

Také Stč KCT tvrdí, že akci organizují především laici. S. Klečka rovněž potvrzuje aktivitu laiků, připomíná, že mnozí duchovní se jich spíše bojí. V oblasti pražské administrace je však aktivita laiků vyšší. Farář Radkovský si dokonce přivezl zápisové archy přímo od Tomáška. V plzeňské Škodovce zjistili, že zdejší polští dělníci ji podepsali také. S. Macůrek potvrzuje, že také na severu se faráři (vykazují z kostelů) a vikář Hendrich distancují. Přesto laici získali již téměř 1200 podpisů. Také ve Vč kraji se církve chovala obezřetně. Ostatně v této záležitosti si s. Zámečník pozval vikáře na pohovor. V rámci kraje je prý i proto jen asi 300 podpisů. Mají přichystaná protiopatření, včetně překládání duchovních. Zaznamenána distribuční iniciativa jedné gymnaziální profesorky¹³¹ a studentky.

S. Jelínek informoval o jednáních s Vatikánem a zdraví ještě žijících slovenských biskupů. O načasování petiční akce právě k době příjezdu německého premiéra Kohla a také o chystané pouti k anežskému svátku, o předání (přesně současném stavu řešení předání) překladu Církevního kodexu a Tomáškovým snahám delegaci Vatikánu vyřadit z podílu na řešení domácích církevních záležitostí jako nepřislušnou. Připomenul také, že stav kádrových spisů na ONV je povětšinou tristní, a že je ho třeba konečně revidovat. KCT mj. dostali za úkol sepsat hodnocení duchovních a také ŽNO.

V rámci diskuse o komisi SV ČSR¹³² s. Ženka také KCT požádal o návrh kultovních památek, které by TAO mohla prezentovat jako místa zrestaurovaná za výrazné finanční pomoci státu. Dále hodnotí Sm KCT pozici děkana Vymětala, po jeho vystoupení v TV, za neúnosnou – pravděpodobně loboval pro ústupky církvi – a navrhuje za olomouckého biskupa jiného člena SKD. Na závěr s. Tancl shrnul to skutečně podstatné. I když občas podepsali i ŘKC kněží, akce zůstávala v drtivé většině jen akcí laiků této církve a (dosud) se nerozšířila dále.

S. Kratochvíl připomněl, že 40% snížení personálního stavu na ONV (vlivem přestavby) s sebou přinese také slučování jednotlivých odborů. Do další TV besedy (v době přestavby již možného způsobu prezentace názorů občanů – poz.) doporučil s. Zámečník kapitulního vikáře Jonáše (od nich z Vč kraje). Připomněl, že některé okresy mají problémy s financováním platů duchovních.¹³³

¹³¹ Byla to chartistka a evangelička z Havlíčkova Brodu, studentka (gymnázia) pocházela z Jilemnice. Tamtéž, str. 2-3.

¹³² SV ČSR – Sekretariát (pro věci církevní) vlády ČSR.

¹³³ Výše zmíněný dokument, str. 4. Náchod dokonce postrádal 30 000 Kčs, dnes cca. 150 000 Kč.

Bodům jednání březnové porady¹³⁴ dominovaly anežská pouť 6.3., stav Navrátilovy podpisové akce a současný stav přestavby řízení. Co se týče poutí, všichni KCT nechali tel. čísla pro případ shánky po nich o víkendu. V otázce petice s. Jelínek uváděl také již případy odvolání podpisu a přítomný s. Cinoldr připomněl, že postoj k petici se musí odrazit v pohyblivé složce platu duchovních (přijdou o prémie). Opět se mluvilo o nevhodné činnosti děkana Vymětala.

I dubnová porada měla 10 bodů (a diskusi).¹³⁵ Začínalo se pochopitelně anežskou poutí a nedávnou protestní akcí v Bratislavě (Svíčková manifestace věřících 25.3., brutálně potlačena – poz.). Přítomní měli možnost vidět TV záznamy z obou událostí, včetně reportáží západních stanic. V rámci změn na resortu kultury a na NV uvedl s. Zámečník, že do experimentu bude vtažen i pardubický okres. V rámci referencí o jednání s Vatikánem s. Jelínek mluvil o profilu biskupského kandidáta Lišky, což značí, že dohoda o dalších biskupech se blížila.

Šestý bod se rovněž ukázal být důležitým, neboť s. Šachta přítomné požádal o zodpovězení 3 otázek: A) jaká je aktivizace laiků v jejich krajích, B) jaký je stav kategorizace památek či problémů s ní a C) jejich názor na ustavení stavebních čet při diecézích, které by umožnily pružnější řešení havarijní situace mnohých kostelů. Laici jsou aktivní v Jm a Sm. Ve druhém z jmenovaných sem tam působí i farní rady, dokonce i u pozitivních kněží. Situace trochu podobná Jm je i v Jč kraji. V Praze rovněž zaznamenány rady, které v severočeském kraji předpokládají ještě v oblasti přímého vlivu nelegálního biskupa Otčenáška.

Kategorizace se ve většině okresů chýlí ke konci. Z mnohých památek, které nezadržitelně chátrají, protože na ně nejsou peníze, odmítají památkáři sejmout památkovou ochranu, což patrně jejich opravu (nebo eventuální likvidaci – poz.) činí náročnější. Ohledně postoje k církevním četám KCT sdělují, že Čechy jsou pro, jen vzdálenosti jim dělají starosti. V Zč kraji se domnívají, že stavební četa se předně zaměří na památky pražské diecéze. Morava obecně nesouhlasí, památky jsou tu v mnohem lepším stavu, protože je opravují „meloucháři“, kteří si organizovaně vydělávají méně.

Opět se probírala otázka úmrtí farářů. Připomnělo se KCT, že pokud žili sami, fara se zapečetí, dohlédne se na soupis majetkový a na to, že se nic z fary nestane součástí případného dědictví. Situaci by normálně měli zabezpečovat vikáři. Na jarní školení navrženy mimo jiné otázky evangelické mládeže 14 – 18 let a řešení v oblasti §16.

Mimořádná porada se konala v květnu,¹³⁶ měla jen dva body. Hlavním byly závěry porady ÚV KSČ ohledně Tomáškovy dopisu předsedovi vlády, s. Štrougalovi. S. Jelínek informoval i o doprovodné kampani, která na západ od hranic probíhá. Tomáškově již 19.5. odpověděl

¹³⁴ Zápis z porady s KCT na SV ČSR dne 3.3. 1988.

¹³⁵ Zápis z porady s KCT na SV ČSR pro věci církevní dne 26.4. 1988.

¹³⁶ Zápis z porady s KCT na SV ČSR pro věci církevní dne 19. 5. 1988.

místopředseda vlády Lúčan. Při přijetí církevních představitelů jim pak sám s. Lúčan sdělí (20.5.) stanovisko státu k této věci. Na odpolední poradě na ÚV KSČ byli přítomni také ideologičtí tajemníci a místopředsedové KV KSČ, resp. KNV. Zde se došlo k závěru, že je nutné uspořádat „informační“ přijetí duchovních u předsedů ONV, kde jim obsah Lúčanova projevu k ordinářům „přetlumočí“.

Obsah dopisu dostali rovněž všichni KCT s úkolem poskytnout jej rovněž KV KSČ. Porada ÚV rozhodla také o čtyřech problémových okruzích, které SV ČSR musí řešit. Jednak změnit přihlášky na náboženství, a to tak, že nyní budou podány duchovním, a ti je pak předají ONV. Za druhé, nábor pracovníků do charity nebude vázán výlučně na noviciát. S těmito pracovníky bude uzavřena pracovní smlouva. Dále není jasná otázka církevní literatury a klíčová výše tonáže přiděleného papíru. Posledně pak není vyloučen tzv. laický apoštolát. Jeho povolení pro vybrané laiky je vedeno snahou obsadit uprázdněná místa, protože, jak správně zmínil přítomný s. Cinoldr, to jsou skutečnosti, které živí argumentaci opozice, jejíž základnou i ventilem se ŘKC stále více stává. Celý komplex státních ústupků tak má za účel vzdálit ŘKC od aktivit opozice.

KCT informovali, že krom zaslání všem ordinářům (Tomášek) byla zřejmě pěšmo tato choulostivá zásilka umístěna do schránek lidí již v 5 okresech a dvou dalších městech, alespoň tedy co se o tom ví. KCT bylo dáno na srozuměnou, že kopie projevu musí být na KV hned 20.5. ráno. Nelze si nevšimnout velké časové pružnosti a branného poplachu, který „po linii státní správy“ Tomáškův torpédový útok vyvolal. Nešlo totiž o fakt dopisu, ale o jeho obsah. Pořád to stejné, variace na tzv. petici 31 bodů, souhrn požadavků ŘKC.

Mezi opět 10 body červnové rady¹³⁷ figuruje na prvním místě svěcení biskupů, na kterých se pro ČSR a SSR naše tehdejší vláda s Vatikánem dohodla. Mluvílo se také o průběhu církevního milénia v SSSR a o aktuálním přijímacím řízení na BF. V oblasti svěcení státu nejvíce vadilo samotné vystoupení nelegála Otčenáška. To byl vyloženě provokativní krok. A zástupce Vatikánu samozřejmě nebyl proti. O aktivitách a nepřijatelnosti Otčenáška je nutné poučit všude diecézní kněžstvo. Rovněž moravské kněžstvo, v tomto případě o aktivitách nežádoucího církevního pěveckého sboru Gorazd.

KCT informovali o průběhu přijetí 20.5. Dostali také za úkol podrobně analyticky zpracovat jeho výsledky. Ve Stodu na Plzeňsku došlo k nějakému incidentu a kněz s vikářem byli odměněni pohovorem na ONV za přítomnosti KCT. Tedy cosi významného.

S. Pejs víceméně konstatoval fakt změny přihlášek na VN. Kolegové ze SSR by toho chtěli více. Nicméně přes protesty některých ředitelů vůči ústupkům a leckterých farářů, že bude více práce, se tak stane. Žádosti skupiny ředitelů (z JČ), jak poukázal s. Nápravník, aby se VN

---

¹³⁷ Zápis z rady z KCT na SV ČSR pro věci církevní dne 21.6. 1988.

přesunula na fary, se pochopitelně nevyhoví. Nápravník rovněž informoval, že u nich (JČ) se nebude snižovat počet pracovníků. Ani jiné KNV to zatím nerealizovaly. S. Jelínek upřesnil, že ČKCH potřebuje na 500 nových pracovních. Vše se zařídí, jak církevní novela uvádí.

Z úkolů: SČ KCT dostal za úkol vysvětlit Otčenáškově, že až do vyřešení jeho případu se mu nedovoluje opouštět přidělené farnosti. Sm a Jm KCT pak připomenout kněžím, kde vystupoval zmíněný Gorazd, že mají zodpovědnost za případné důsledky podobných aktivit.

Na zářijové poradě¹³⁸ přišlo na seminář SKD ve dnech 30.8. – 1.9. probíhal v Králové Hradci, na němž zazněly hlasy o diecézní struktuře sdružení, o napojení na ČKCH apod. Podle (kap.vik.) Jonáše ovšem Tomášek nechce o SKD či v této záležitosti s nikým mluvit. Růst defetismu v organizaci je tak zřejmý, zaznívá v diskusi. Také to, že média (hlavně TV) obrazu předních členů SKD spíše škodí. Mluvílo se o bouřlivé diskusi na zasedání ČKCH 1.9., kdy nebyl mnohým zřejmý rozdíl mezi přijímáním nových členek a přijímáním nových pracovních.

Poměrně dlouhé povídání je ke zkušenostem s novou VN v krajích. Nesrovnalosti jsou vlastně drobné a v zásadě ojedinělé, včetně Jm vesnice, která se s funkcionáři dohodla, že děti budou chodit místo školy do kostela. Ve většině krajů ovšem zaznamenali růst počtu přihlášek na VN.¹³⁹ Dále s. Zámečník uvedl, že zamítl žádost o vyučování celkem třem natěšeným katechetkám.

V oblasti nekatolických církví se pozornosti dostává ČCE a oslavě 70. výročí spojení českých evangelických sborů, která se měla konat 21.-24. října. Proto s. Holub KCT požádal, aby provedli setkání se seniory s cílem zjistit, jak oslavy v seniorátech budou probíhat.

Široký prostor věnován opět inventarizaci památek. Vč kraj má vše hotové, demolice ujasněné. Bohužel nejsou peníze a všechny demolice navíc blokují památkáři. Jč kraj si stěžuje, že leckde si kněží netroufnou postavit se za podpis, protože vikář argumentuje vychytralým stanoviskem, že církev je věčná a po čase se určitě do těch kostelů zase vrátí. SČ, StČ a Jm kraj mají hotovo. ZČ a Sm kraji chybí zatím po dvou okresech. Na závěr s. Holub připomněl důležitou věc, že se totiž chystá tato tzv. paspartizace (rámcový přehled – poz.).

Dále jsou nejasnosti ohledně úprav tiskového zákona, se souhlasem při ONV atd. S. Krahulík dále ještě varoval, že na CMBF roste na bohoslovce nátlak ke vstupu do řádu. KCT v rámci úkolů měli informovat své předsedy KNV o situaci v ženských řeholních společenstvích a také zjistit, které mladé bohoslovce by mohla naše regionální KMK oslovit ke spolupráci (mladých se nedostává).

¹³⁸ Zápis z porady s KCT na SV ČSR pro věci církevní dne 7.9. 1988.

¹³⁹ Výše zmíněný dokument, str. 2. Od „bezbožeckého“ severu (několik desítek) přes NVP, kde zjistili 157 přihlášek, až po rekordní zájem v Jč kraji, kde to narostlo na 750 žádostí, což je o neskutečných 90% více. Tady se v praxi ukazuje to uspokojení 70.let.

Na listopadové poradě všichni KCT informovali o postoji církví k 10. zasedání ÚV KSČ, a že většinou panuje atmosféra očekávání k jeho praktickým závěrům.¹⁴⁰ Zatímco ŘKC dává přednost klidu, u ČCE doufají, že dojde k očekávanému rozšíření prostoru činnosti církví. S. Jelínek „spekuloval“, že Tomášek mění postoj k chartě požadavkem na kostely jen pro náboženské úkony a prý tak reflektuje vědomí škody, kterou církvi touto politizací způsobil. Zazněly ještě některé příspěvky, např. o pozorovaném růstu masarykovského kultu v řadách ČCE, což je pochopitelné, uvědomíme-li si, že tento rok se slavilo zejména výročí založení státu.

KCT informovali o postoji ke statutu TPVC ve svých krajích. Jč, Vč a Jm kraj budou respektovat současné postavení a s podřízením odboru kultury nepočítají. O změnách neuvažují také NVP, Zč a Sč kraj a uvedenou změnu by rádi jen ve Stč kraji. Všichni tajemníci jsou již také v nomenklatuře KV KSČ, čímž se patrně lépe zajišťuje kooperace s tímto orgánem. V Olomouci předseda ONV tajemníka nadále pověřuje i jinými úkoly (vojenská odvodní komise – poz.). Ve všech krajích kromě Jč není k dispozici dostatečný počet vozidel.

U nekatolických církví můžeme zmínit, že pravoslavný metropolita Dorotej obdržel (19.10.) Řád práce a L. Miřejovský zase (3.11.) Řád republiky. Na úseku ŘKC probírány aktivity Charty, situace v SKD a aktuální otázky vztahu církve se státem.

S. Pejs informoval o právních změnách v předpisech. Probíral právní otázky shromažďování a pohřbů a také nabádal k návrhu zjednodušení ekonomického převodu stát – církev, aniž by kontrola byla umenšena. S. Jelínek žádal přezkoumání sociálních případů některých nekatolických církví, neboť se zjistilo, že někteří duchovní s vícečlennou rodinou žijí pod hranicí životního minima. Zmínil se i o tom, že v určitých případech od 1.1. 1989 překročí příjem důchodců, tj. i kněží, 800 Kčs.

S. Kratochvíl po zásluze jmenoval vikáře Horkého. Umožňoval totiž v kostelech distribuci letáků verbujících pro řeholní život, samozřejmě ženy. Biskup Liška zase jezdí do Sm kraje pohřbívat redemptoristy. Další kněz se podepsal pod Chartu 77. S. Nápravník zmínil případ bohoslovce v Litoměřicích, syna činovníka SKD, který byl vyrozuměn, aby již nenastupoval další ročník na BF. Tomáška prý o jeho likvidaci požádal vikář Hendrich.

1989

Z roku 1989 se nám zachoval až koncept vystoupení ministra kultury Kymličky na pracovním setkání v Hradci Králové.¹⁴¹ Základní teze je na komunisty postavena skutečně střízlivě. Totiž konstatuje, že náboženské ochabování bude i v procesu přestavby řízení nadále dlouhodobým

¹⁴⁰ Zápis z porady s KCT na SV ČSR pro věci církevní dne 1.11. 1988.

¹⁴¹ Podklady pro vystoupení s. ministra na pracovním setkání v H.K. konaném dne 8.3. 1989 (teze).

jevem a tak k němu bude přistupováno. Věřící občané tudíž budou nedílnou součástí společnosti a její přestavby, stejně jako církve budou mít své zákonem chráněné postavení. Další teze uvádí závěry z 10.zasedání ÚV KSČ, tj. že náboženské potřeby obyvatel mohou být, v souladu s ústavou, uspokojovány, že stát má zájem o rozvíjení dobrých vztahů s církvemi, a že se samo sebou předpokládá, že všechny církve jsou rovnoprávné. Totéž rokování pokračuje optimistickým prohlášením, že státní orgány budou mít nadále zájem o dialog s každým, kdo si ho bude přát, a že výsledkem tohoto důvěrného přístupu budou i stále dokonalejší právní normy, které budou stále lepším vyjádřením potřeb a požadavků obou v dialogu účastných stran.

Text se dále hlásí k závěrům nedávné následné schůze KBSE¹⁴² ve Vídni o důstojných lidských právech, kam patří i náboženství, a ujišťuje, že právě to hodlá dodržovat „jen“ s výjimkou zákonem vyjmenovaných omezení. Klíčovým zájmem státu je tentokrát co do nejvyšší možné míry vtáhnout věřící občany do tohoto procesu přestavby, což také o sobě rozumí loyaltitu k režimu a nepodléhání stále mocnějším vlivům opozice, která využívá slabých míst právě v rovině lidských práv, což se nemalou měrou týká i církví. To je úkolem církevní politiky státu, ne církví, které přirozeně inklinují k druhé straně. Tato teze pak jaksí naznačuje vytvořit takové vztahy s církvemi, které je od opozice odtáhnou. Takže příslovečným Paridovým jablkem zde vidíme církev a stát v roli bohyně, která se chce zdát být tou hezčí. K tomu ale patří plné respektování jejich víry, toho si je tato teze vědoma. Poslední, důležitý, přímo konfesní odstavec si ocitujme: „Linie strany nemá však nic společného s ustupováním v církevní politice. Její realizace musí proto mít nejen koncepční a systematický charakter, ale i charakter ofenzivní. Je nepřípustné zužovat její uskutečňování na následnou reakci na požadavky té či oné církve či toho kterého představitele. Zápas s náboženskou ideologií je trvalou součástí ideologické práce strany,“ .... „a je třeba ho zesílit a zkvalitnit. Nutno přitom důsledně respektovat, že tento zápas je ideologické povahy a musí proto být realizovaný ideologickovýchovnými prostředky, které nelze nahrazovat administrativními opatřeními. Nesmí vést k urážení věřících či církví a vyvolávat nežádoucí politické konflikty.“ Sečteno a podtrženo : ideologické ústupky jen v případě strategické nutnosti, což je náhodou právě teď, protože jsme dočasně zranitelní, ale poté se kormidlo pohne víceméně zpět.¹⁴³

Na programu této dubnové porady¹⁴⁴ byla samozřejmě příprava nových plánů hlavních úkolů a dislokační změny duchovních, zápisu však dominuje popis závěrů porady KCT na SV ČSR 30.3.

---

¹⁴² KBSE – Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (1973-75). Dodnes se konají její následné schůzky.

¹⁴³ Výše zmíněný dokument, str. 2.

¹⁴⁴ Zápis z porady církevních tajemníků PVC Sm kraje konané na Sm KNV v Ostravě dne 5.4. 1989.

S. Palička informuje kolegy, že se právě tvoří právní úpravy norem na úseku církevní politiky, a že s nimi již brzy budou seznámeni. Také o jednání s Vatikánem a rýsujících se nových biskupích, zejména pro Olomouc. Že na pracovním setkání s MK Kymličkou 16. – 17.3. bylo zástupcům církví přislíbeno, že jejich návrhy ohledně VN mimo školu se MK bude zabývat. Že prof. Pokorný představil novou koncepci SKD jako odboru ČKCH, a tím součást církve ŘKC, pročež předpokládá diecézní strukturu. Tomášek prý není moc zásadně proti. Zajímavé požadavky tam předložili neakatolíci. Chtěli jednak vojenskou náhradní službu, jednak volnější pohyb duchovních a dále možnost církví zasahovat do udílení výplatních odměn duchovních. Že papež 1.3. podepsal dekret o svatořečení blahoslavené Anežky, že svatořečení proběhne v Římě, a je tedy nutné uvažovat organizování poutě ze strany ŘKC.

Pak přišly na řadu drobnější věci. Zpracovat kádrové posudky uchazečů BF, důsledně sledovat průběh poutní sezóny (Sm kraj dostal na církevní správu 243 000 Kčs, tak s tím uvážlivě hospodařit), problémy s menšími církvemi včetně Apoštolské církve, která sice schválena byla, její ústava však zatím ne. Ohledně dislokace duchovních bylo zejména podotknuto, že rozhodujícím bude až to, kolik nových duchovních bude pro tento kraj zanedlouho vysvěceno. To bude zohledněno při dislokaci rozhodované na krajské úrovni.

OCT dostali následující brožury: přehled významných poutí v ČSR, pokyny pro příjem darů ze zahraničí, schválení statutu jáhenské služby v ČSR, a konečně souhlas se zřízením krátkodobého kursu pro přípravu externích laických učitelů náboženství.

Jen o tři týdny později byli jedné z posledních porad ¹⁴⁵ přítomni za SV PVC ss. Jelínek (náměstek ministra), Holub (odbor nekatolických církví) a Šachta (odbor katolické církve). Z krajů pak KCT ss. Vytiska (NVP), Krahulík (Stč), Zámečník (Vč), Macourek (Sč), Klečka (Zč), chyběl Nápravník (Jč), Kratochvíl (Jm) a konečně zastupující s. Zapletal, s. Palička (Sm kraj). Pěti bodům jednání dominovala Jelínkova informace o dubnových jednáních s Vatikánem, kde „pekli“ biskupy, a následují již jen obvyklé informace z církevní politiky. S. Kolář, který tentokrát seznámil přítomné také s plánem zahraničních cest na III. čtvrtletí, opět provedl spíše heslovitý zápis, a tak jen víme, o čem to bylo, ale to je zas tak všechno. Zejména nic o stavu v krajích.

Na zářijové poradě ¹⁴⁶ S. Jelínek mluvil o celé škále problémů, bohužel máme v tomto případě smůlu na velice stručného zapisovatele, takže jen víme, že se také mluvilo o konceptu materiálu Církevní politika v podmínkách přestavby. Ze současných problémů ŘKC se mluvilo už i o

---

¹⁴⁵ Zápis z porady krajských církevních tajemníků uskutečněné dne 26.4. 1989.

¹⁴⁶ Zápis z porady církevních tajemníků KNV – 7.9. 1989.

přípravách anežského svatořečení. S. Pejs mluvil o dalších legislativních změnách. Zapisovatel si opět nechal od cesty podrobnosti o tom, co se dělo v krajích.

Ve svém příspěvku probral s. Jelínek na, poslední poradě počátkem listopadu,¹⁴⁷ tři nejaktuálnější témata – situaci SKD, přípravu synodu ČCE (již XXVI. v pořadí) a jednání s Vatikánem. Pak mluvili KCT o situaci v krajích a po nich kolegové ze SV PVC, zejména připomeňme referát s. Šachty o přípravách anežského svatořečení a vyjednávání o mužských řádech. Na závěr bylo dohodnuto datum následující schůze, a to 2.12., pravděpodobně již k ní nedošlo. Ovšem to není tak jisté. Jak víme, sekretariát ještě v prosinci nadále působil.

---

¹⁴⁷ Zápis z porady církevních tajemníků KNV – dne 6.11. 1989 na MK ČSR.

Část II.

Kapitola II. a III. Porady OCT Středočeského kraje (1974 – 1981)

Tato kapitola je věnována oběma pražským krajům, tomu malému městskému, a tomu velkému věnci okresů kolem. Dostane se ovšem jen na druhý z obou jmenovaných. To proto, že vnitřní Praha je jako vždy výjimkou a světem s poněkud jinými pravidly, a pokud se zdejší KCT nějakých porad účastnil, tak to byly ty krajské. Kapitola 3. bude muset být teprve napsána, a sice ze zdrojů pražského městského archivu. Fakt „chybějící Prahy“ (v NA) jsem si bohužel uvědomil až příliš pozdě na to, abych se znovu vydal vlastně do téhož archivu (Na Chodovci, Praha 11). Proto ten nezvyklý název „II. a III.“ kapitola.

Středočeský soubor porad obsahuje dokumenty dokonce až do roku 1981. Počíná však až rokem 1974 a v tomto i posledním jmenovaném roce obsahuje záznam jediné porady. Rok 1980 chybí jaksí úplně. Nicméně jako v případě ostatních krajů, i zde se velmi dobře zachovalo „středně normalizační“ či „konsolidované“ období půle a druhé půle 70. let. Např. v případě provádění oprav církevních objektů je zde docela pěkný přehled, podobně jako i u jiných krajů.

1974

Kromě OCT a KCT (středočeský) byli říjnové poradě¹⁴⁸ přítomni i ss. Lněnička a Polívková (zapisovatelka) za SPVC. S. Polívková přišla i s materiálem z porady KCT o hospodářském zabezpečení církví, a zejména o opravách církevních objektů, k čemuž se přítomní za svá území vyslovovali. Poté byla hned diskuse.

Mladá Boleslav (Šulc) přistupuje k opravám ukázkově. Opravy dělají na základě zakázek nebo smlouvy o provedení. Příspěvek církve dostávají až po vyčerpání vlastních prostředků. Kněží se CT dotazují na souhlas před proplacením faktury a OCT sleduje čerpání příspěvku tím, že si vede příslušný deník. Finanční odbor ONV dělá obvyklé účetní a daňové kontroly a OCT dělá kontroly namátkové.

---

¹⁴⁸ Záznam z porady TPVC ONV Stř kraje dne 14.10. 1974 na KNV v Praze. V Praze dne 17.10. 1974. NA v Praze, fond MK ČSR (1945-89), karton 11. **Nadále v této kapitole se rozumí tento zdroj, proto dále uvádím již jen názvy dokumentů.**

K OCT Rakovník (Lev) už jen to, co je odlišné od Boleslavi (a dále stejně tak). Zde realizují především smlouvu o provedení práce (smlouvu o dílo) a církve si o příspěvek žádají. Ten je odsouhlasen na základě porady s památkáři. Příspěvek dostávají formou zálohy a po vyúčtování dostanou zbytek. Většina farností je schodkových. OCT Benešov (Měchura) uvádí také smlouvy o dílo, faktury proplácí ONV. Kněžím se dá vědět, s jakou částkou na konkrétní opravy mohou počítat a veškeré opravy odsouhlasí vždy v souladu s památkáři. OCT Příbram (Pospíšil) poukazuje na důležitost stavebního dozoru a nutnost informování OCT, kolik peněz bylo do opravy investováno ze svépomocného stavebního fondu církve. Církvím platí příspěvek a ponechají si kopii faktury. Stavební povolení není nutné pro běžné opravy. Opravy jiných než kulturních památek jsou jen výjimečně a radí se tu se stranickým orgánem, než dají souhlas. OCT Kolín (Vrkota) uvádí obvyklé věci. Smlouvy o dílo, faktury platí ONV na základě předání faktury ze strany kněží. Kněžím je navíc dán finanční příslib částky, s kterou mohou počítat. OCT Kutná Hora (Ďoubal) ovšem uvádí, že u nich převažují dodavatelské smlouvy a v případě smluv o provedení díla pak dostávají faráři zálohu. Jinak ONV proplácí příspěvek na základě faktury a o udělení souhlasu k opravám se radí s památkáři.

OCT Mělník (Šípatka) referuje, že u nich také převažují smlouvy o provádění, ONV platí faktury a dává příslib o příspěvku. Stěžuje si, že požadavky památkářů jsou mnohdy nereálné (nevíme jistě v jakém směru – poz.) a také označuje stavební dozor za velmi důležitý. Pro každou opravu si vedou vlastní deník. Klobouk dolů, to je tedy pečlivost. OCT Praha – Východ (Hradecká), jediná přítomná žena – OCT upřesňuje, že opravy se provádí na základě kategorizace památek z r. 1974. Duchovní si podá žádost, kde uvede, kolik investuje církev a kolik by chtěl od nich. Příspěvek dostane na účet, ale musí předkládat vyúčtování. Deník oprav si vedou pro materiál a mzdy odděleně. Finanční odbor si duchovní zve na ONV. OCT Nymburk (Ditrich) byl posledním referentem a ten si stěžoval. Bez jeho souhlasu plán oprav potkala eliminace z 900 000 jen na 230 000 Kčs. Mají jen smlouvy o provedení. Příspěvek duchovním a vyúčtování. Také apeloval na stavební dozor a připomněl vládní usnesení č. 14/72 o budování specializovaných útvarů pro údržbu památek, a že by se více mělo usilovat o jeho realizaci, do značné míry by se tím zredukovalo provádění oprav formou smlouvy či zakázky (období přestavby mu dá za pravdu, přesto se ale nedospěje k rozhodnutí a tyto čtyři se nikde nezdaří zformovat – poz.).

1975

Taktéž Praha zachovala oku historikovu jeden ze svých PHÚ.¹⁴⁹ Uvedeno krátkým textem o tom, že hlavním úkolem je dále rozšiřovat dohled nad církvemi a co nejvíce zužovat prostor pro šíření jejich reakční ideologie. Mezi tím vším jako první realizaci uvedeného Brůžkova projevu z 19.2. 1973, známého u nich také jako „Hlavní zásady dlouhodobého zaměření církevní politiky a výkonu státního dohledu nad činností církví a náboženských společností ve Středočeském kraji.“

Dále v terénu sledovat legálnost působení církví, jejich zahraniční styky, sledovat působení orgánů Lidové strany na ŘKC. Nedopouštět realizaci závěrů II. vatikánského koncilu a také, aby se církevní slavnosti, jako třeba svěcení zvonů, nestávaly trvalejší součástí místního života. Mezi úkoly se dostalo záhy realizované opatření o zamezení komunálním službám jakkoli přispívat (i nepřímo) zvyšování počtu církevních pohřbů. Sledovat aktivity místních SJ, informovat stranické orgány a na tomto poli více než dosud spolupracovat s orgány MV. Posledním dlouhodobým úkolem bylo pravidelně jednou ročně psát kádrové posudky duchovních se zřetelem na jejich vztah ke společenskému zřízení.

Jestliže nahlášení počtu, charakteru a doby konání církevních akcí bylo naprosto rutinní, méně obvyklé a ve svém důsledku významnější byly úkoly týkající se prošetření diecézních, vikariátních či jiných správních hranic ŘKC a jiných církví s případným návrhem na změnu z hlediska vytíženosti kněžstva a prošetření stavu a počtu kazatelských stanic nekatolických církví z hlediska jejich potřebnosti. Podávat zprávu o přihláškách na VN a zajistit 2x ročně setkání s činovníky krajského SKD na KNV, to jsou zase periodické krátkodobé úkoly. Ne už tak zajištění pro stát přijatelného průběhu a tím i co nejdůraznějšího omezení katolických oslav sv. roku 1975.

Každý OCT měl povinnost za pololetí sepsat souhrnnou zprávu o dění pro KNV, mj. v ní sledovat sekty a jejich aktivity, ale především podat návrhy na opatření, která by vedla ke snížení religiozity a tím „zlepšení“ celkové situace (srovnej s plánem – Zč KNV, mnoho úkolů je samozřejmě společných, některé se liší – poz.).

Lednová porada,¹⁵⁰ jíž se za SPVC účastnili ss. Kafka (zápis) a Štaif, měla neobvyklých 7 bodů programu. Především s. Semínko přečetl (výše rozebraný – poz.) plán hlavních úkolů a kolegy požádal o předání jejich plánů práce. OCT byli důrazně upomenuti, aby dávali pozor na své politické materiály kvůli zvyšujícímu se nebezpečí zneužití nepřáteli. Navíc v zahraničí nyní vychází stále více publikací zabývajících se situací v ČSSR a ostatních zemích socialismu (obvykle se používaly zkratky KS či KC, kapitalistické státy nebo kapitalistická cizina,

¹⁴⁹ Plán hlavních úkolů na rok 1975 na úseku státního dohledu nad činností církví a náboženských společností ve Středočeském kraji. Praha dne 3.1. 1975, zpracoval TPVC S (sic) KNV. Vyhотовeno celkem pět kopií.

¹⁵⁰ Zápis z porady OCT – Středočeský KNV, dne 28.1. 1975. V Praze dne 31.1. 1975.

respektive SZ, tedy socialistické země - poz.). Kritizován byl nejednotný přístup některých KNV k problematikám vnitřních věcí ČCE, jako např. povolení a na jiné straně nepovolení téhož typu školení, setkávání konfirmovaných s dosud nekonfirmovanými apod.

V diskusi se mluvilo především o zasedání SKD. S. Štaif, který k ní měl i referát, zhotovil souhrnnou zprávu k této věci za všechny okresy pro ÚV KSČ. Byly také zdůrazněny problémy Nymburku s velmi aktivní ČCE. OCT byli seznámeni s oběžníkem nunciatury, kde jsou články popularizující Milostivé léto a jiné negativnosti.

S. Kafka hodnotí úroveň porady jako velmi dobrou, dobře připravenou, a zejména to, že všichni OCT v diskusi vystoupili, a to i opakovaně (to patrně v celorepublikovém průměru asi není zvykem – poz.).

Pro OCT Příbram budiž závazné (projedná s místním duchovním), praví se na únorové poradě,¹⁵¹ že obnovené poutní místo na Makové hoře bude napříště uzavřeno. Žádost vikáře Dr. Jonáše o biřmování asi 800 biřmovanců najednou nepřipadá v úvahu, leda s rozmělněním do více akcí, nicméně v dubnu až červnu nikoli (toho roku se také slavilo 30 let od „osvobození“ – poz.).

Mělo se projednat na odborech sociálních zabezpečení, aby řeholnice neměly povolené vyjíždět do ciziny. A také prověřit, zda jsou v D.D. vedeny knihy návštěv. To aby ty sestřičky bez státního vědomí nekazil ani nikdo vnější. Také měl být ve spolupráci s OSZ (odbor sociálního zabezpečení – poz.) proveden průzkum, kde je možné řeholnice nahradit civilními pracovníci. Účast na vikariátních poradách či pastorálních konferencích církví je pro OCT povinná. Když se nemohou či nechtějí zúčastnit mají to oznámit nebo sehnat náhradu. A v době Milostivého léta mají podávat „echo“ každý 15. den v měsíci. S. Semínko (KCT – poz.) seznámil s materiálem o státním příspěvku na církevní opravy. Opět je materiál přísně důvěrný.

Potíže s odbory kultury tlumočil OCT Beroun, ovšem za většinu kolegů. OCT jsou ekonomicky součástí odborů kultury. Těmto odborům ale vadí, že OCT nemohou řídit. Prostě si na to pořád brousí zuby. KCT k tomu, že bude informovat vedoucího odboru kultury KNV, a že ho pozve, aby jim vyložil znění daného §161, pak se vše vyjasní. Pak KCT informoval o souhlasech pro Křesťanské sbory.¹⁵² Prohlásili, že budou zvát dalších 5 kazatelů z jiných krajů, což KCT projedná s vedením církve. Doprovodil to slovy, že se jim nebude povolovat, co se nepovolilo ostatním. S. Kafka kritizoval nižádný postup vůči Kostnické jednotě. Argumentováno v tomto případě, že Kostnické jiskry jsou časopis, který si oni řídí sami, a tak není jak zasáhnout.

V diskusi referoval OCT Nymburk o „pastorálce“ ČCE, kde byl přítomen s kolegou, a jak tam způsobila prezentace západní knihy ‘Úloha křesťana v současnosti’ pěkné pozdvižení. Našla jak

¹⁵¹ Zápis z rady OCT Středočeského kraje konané dne 21.2. 1975 na Stě KNV.

¹⁵² Pro úplnost: celkem 6 kazatelům je povolena činnost v 5 sborech, výše zmíněný dokument, str. 2.

zastánce, tak četné odpůrce. Referenti s autorem udělali rychlý konec, vždyť směšuje fašismus s komunismem, a tvrdí, že komunismus vychází z idealistických pozic. K tomu KCT snad jen odtažitě, že je nutné, aby se na tyto konference chodilo ve dvou. OCT z Rakovníka si stěžuje, že provinční představená řádu Neposkvrněného početí přetahuje bez vědomí úřadů sestry na Slovensko. OCT Boleslav tvrdí, že ČCE institucionálně kryje SJ. Tady s. Šnýdr „z vedení“ zápis glosoval, že by potřebovali znát konkrétnější fakta. Dále si stěžoval, že duchovní chodí na schůze Lidové strany. KCT Semínko žádal, aby všichni hlásili výjezdy duchovních do Polska. Mělník si postěžoval, že Tomášek nabádá kněžstvo, že jim nemají hlásit ministranty, že na to dozor nemá žádné právo. Nymburk si stěžoval, že když udělal přepadovku na pastorální konferenci v Kutné hoře, poslouchali zrovna audionahrávku z NSR, ale jak vstoupil, okamžitě ji vypnuli.

Na březnové poradě¹⁵³ se obvykle informovalo o poradě KCT. Následoval referát o pohovorech s představiteli ČCE k zajištění průběhu XVIII. synodu ve prospěch komunistů. Následovaly festivity ŘKC. Všechny okresy jeví snahu dostat je do kostela, od poutí až po Boží tělo. Dosud nebyli dohodnuti kandidáti na funkci vikářů.

Dalším bodem byla zpráva, že někteří ŘKC duchovní dostávají od dárců z Mnichova dárkové balíčky se spotřebním zbožím (kakao, káva apod.). Bude tedy nutné zasadit se skrze partnery v SKD, aby ty balíčky vraceli, a tím aby to ustalo. Některým duchovním byla zaslána publikace vytištěná ve Vídni, bylo podezření na akci nějaké sekty. CT dostali za úkol obeznámit odbor pro vnitřní věci s tím, kde jsou povoleny okrsky Kostnické jednoty. Dále se objevuje stížnost, že u sv. Ignáce byly v úterý postní bohoslužby s hudbou a dětským a smíšeným sborem.¹⁵⁴ Také bylo zjištěno, že městské služby (o své vůli) samy informují faráře, kdo zemřel.

Velmi konfliktní situace vznikla v Příbrami. Byla totiž otevřena nová smuteční síň a NV – přes protesty OCT – rozhodl, že dosud všemi církvemi užívaná hřbitovní kaple bude zavřena a k dispozici bude jen ta síň. To ovšem jen s promluvou, bez vykonávání pohřebního obřadu. OV KSČ jim odsouhlasil toto diskriminační rozhodnutí, které navíc dost citelně zakazuje konat pohřební obřady a mše rovněž v normálních kostelech. To jinými slovy de facto znamená, že pohřební obřady již nejsou dovolené, ale nelegálně. OCT je však bezmocný. Tamtéž OCT rozhodl, že odebere klíče od fary v Makové, které příslušný farář předal turistickému oddílu (poté, co v letech 1968-69 zde docházelo k schůzkám Junáků – poz.), a to na základě podezření, že se tam nadále koná cosi církevního, protože tam byli ubytováni jednou chlapci, podruhé dívky. KČT přeci pohlaví nerozlišuje. V okresech Příbram a Benešov prováděla Komise lidové

¹⁵³ Zápis z porady okresních církevních tajemníků konané dne 28.3. 1975 v Praze. V Praze, 30.3. 1975.

¹⁵⁴ Zpěváci od sv. Markéty a Břevnovský sbor, viz předchozí, str. 1.

kontroly (z ONV) sčítání církevního majetku, počet dětí na VN apod., ale KCT o ničem neví. Byli tedy (opět) obejiti.

Na závěr se dostavil místopředsedkyně KNV s tím, aby přednesli své připomínky, že je předloží na poradě předsedů a místopředsedů NV. Iluzornost komunálních politiků pak ilustrovala její argumentace v tom smyslu, že co CT dělají, vždyť se vůbec nestarají o SPOZy. Muselo se jí vysvětlit, že CT je neřídí ani neorganizují, mohou dělat maximálně angažované poradce. Její reakce rovněž ilustruje neúplné představy ONV, ale často i KSČ a jejích místních organizací, o realitě církevní politiky a pravomocích jejích vykonavatelů.

Na závěr s. Damiánová nevynechala důležitou poznámku, že OCT tohoto kraje již jsou podřízení, i když jsou pořád v systematizaci odborů kultury, přímo místopředsedům ONV. Mnohde tedy vše fungovalo už před perestrojkovou pouhou racionalizací správy.

1976

Celkem obvyklý průběh měla tato březnová porada.¹⁵⁵ KCT informoval o průběhu porady KCT a státních příspěvcích na opravy. Probrán přehled církevních akcí sezóny (několik biřmování a pokus vzkřísit jednu pouť). V diskusi se všichni OCT shodli, že je třeba, aby bohoslovci vykonávali prázdninovou praxi u „pozitivních“ duchovních.

Boleslav měla potíže s děkanem v Benátkách n. Jizerou, kterému přijela skupina 40 turistů z NSR. Nymburk se ptal, proč vlastně dopouští, aby byli adepti bohosloví vybíráni z absolventů gymnázií či „dvanáctileté“ (tj. vyučených), proč neberou pouhé absolventy základní školy (tj. devítileté). V SKD to prý působí rozpaky.

Mělníku vadí soukromé zahraniční cesty duchovních a Praha – Západ žaluje, že duchovní uvádějí nepřesná a nadnesená čísla o religiozitě, křtech, pohřbech atd. On i většina OCT si postěžovali, že nemohou dohled účinně provádět, jelikož se šetří na cestovním. Příbram zase žaluje na biskupa, že rodiče mohou přijít s dětmi na bohoslužby slova pro děti. Ptají se také, zda formuláře, které o statistice musí vyplňovat, jsou schválené a povinné. Kladno si stěžovalo, že neví, co má dělat, když duchovní, jako v tomto případě, zdědil po někom dům a částku přesahující 200 000 Kčs (S. Šnýdr do zápisu ručně dopsal, že je to nutné přednést na poradách, jelikož se to stává velmi aktuálním jevem – poz.). Kolín si postěžoval, že farář v Pečkách žádá 10 000 (Kčs) na rádio a 40 000 na opravy. Semínko kupodivu na tyto přemrštěné požadavky kývl. Patrně v rámci politiky cukru a biče.

---

¹⁵⁵ Zápis z porady OCT konané dne 16.3. 1976 na středočeském KNV v Praze.

Do zápisu bylo také uvedeno, že všichni OCT si stěžují na nedůstojnou pozici svého KCT, který je na KNV umístěn v malé kanceláři a při jednání s představiteli církví to ubírá autoritě státní správy. Všichni OCT dostali ještě za úkol pozjišťovat u duchovních ohlasy před XV. sjezdem strany.

Semínko informoval kolegy na dubnové poradě,¹⁵⁶ že o zásadách provádění oprav církevních objektů jednalo KV KSČ, a že je nutné vždy postupovat cestou dodavatelských smluv, bez ohledu na to zda jde či nejde o památku. Navíc se musí podávat zprávy o tom, zda církve čerpají i vlastní prostředky.

V rámci zasedání KV KSČ k vědecko – ateistické výchově vyplynul pro OCT úkol, zjistit v kterých kostelech poskytuje ŘKC průvodcovské služby, co se tam povídá, zda existují výkladové materiály, kolik se ročně utrží na vstupném, jak to ovlivňuje návštěvnost těchto míst a v neposlední řadě, v jakém bezpečnostním a hygienickém stavu se místo nachází. Tedy uvést ovlivňování občanů touto formou do únosných mezí. Zjištění posílat přímo na KNV do 10.5. Pražská informační služba zachytila informace o zahraničním zájezdu s prohlídkou kostelů na Benešovsku, což bylo včas zaraženo. Hlavně se proto po OCT chce, aby na vikariátních poradách dali vědět, že přijímání zájezdů z ciziny je nežádoucí, ale každý takový mu okamžitě dát vědět.

Tehdy vznikala tzv. liturgická komise k posuzování v názvu uvedených skutečností. KCT uvedl jména lidí, které do ní pošle. A zadán byl také úkol prověřit vývěsní skřínky církví v kostelech. Mají být „úměrné“, což znamená přijatelné, na sebe neupozorňující. V rámci zápisu také uveden majetek církve ASD a jejich kazatelé se souhlasem.

Kladno se usneslo, že v rámci renovace náměstí zboří kostel a shromažďovací místnosti ČSLH (tak ČCH – poz.) a ČCE budou využity jako výstavní síně.

Dalším zajímavých dokumentem kromě porad nebo plánů úkolů mohl být pokud se zachoval, např. takový soubor opatření k tzv. vědecko ateistické výchově (VAP).¹⁵⁷ Drobnohledu tentokrát podrobíme toto usnesení rady KNV z června 1976. Zároveň nám to ilustruje, jak může být postup pracovníků CP úseku kusý, když se zároveň nemluví o politice vlastní státní správy v tomto směru. Opatření mělo být projednáno na poradách s místopředsedy ONV, vedoucími jejich odborů, řediteli KNV řízených organizací, OCT a tajemníky SPOZů při ONV. To mělo být do konce června, takže OCT to přičiněním svého KCT zvládli přímo na své poradě.

¹⁵⁶ Zápis z porady okresních církevních tajemníků Středočeského kraje 27.4. 1976.

¹⁵⁷ Příloha z usnesení rady KNV ze dne 15.6. 1976 č. 116. Soubor opatření k zajištění vědeckoateistické propagandy a výchovy ve Středočeském kraji. 11 stran. VAP – Vědecko ateistická propaganda, též VA – vědecký ateismus.

Mezi úkoly, většinou dlouhodobými, je mj. orientace SPOZů ve spolupráci s NV na vytváření nových tradic a slavností v regionech, prošetření zmiňované průvodcovské služby, pro všechny pracovníky ve školství do konce roku připravit ideologickou konferenci na téma vědecko – ateistické propagandy a jejích úkolů. Také při poradách s řediteli škol trvat na tom, aby se zmíněná problematika promítla do plánu práce metodických a předmětových komisí a objevila se tak více v učebních plánech předmětů, čímž by pronikala přímo mezi žáky. Efekt působení této výchovy pak zvláště sledovat při inspekcích na školních hodinách. Ze zjištěných závad pak vyvozovat konkrétní a příslušná opatření. Do plánu Krajského pedagogického ústavu zahrnout takové přednášky se zaměřením na mladé začínající učitele, třídní učitele, učitele zejména občanské nauky a dějepisu, a to alespoň jedenkrát ročně. Cílem je zvýšení působení v tomto směru na jim svěřenou mládež. Vedoucí odborů školství také při své poradě na konci roku musejí vyhodnotit úroveň VAP na I. stupni základních škol. Získávat žáky pro odstraňování náboženských poznatků je nutné také na všech různých učilištích. Zaměřit se na obsah výstavních tabulí v síních revolučního hnutí na školách, zřizovat neformální patronáty podniků, BSP, vojenských a LM jednotek nad školami apod.¹⁵⁸ V rámci SRPŠ¹⁵⁹ seznamovat rodiče s ideologickými, politickými a výchovně vzdělávacími cíly školy. Na rodičovských schůzkách seznamovat se světonázorovou výchovou mladé generace. Podporovat činnost SSM a PO SSM, aby „účelně“ využily jejich volný čas o sobotách a nedělích.

V kulturní oblasti je důraz kladen na posílení činnosti SPOZů. Tento materiál jejich tajemníkům všech typů NV ukládá alespoň 1x za čtvrt roku se sejít na poradě, kde si v oblasti propagandy vymění své zkušenosti. Sbory pak musejí uspořádat pravidelně 1x ročně okresní a 2x ročně krajskou konferenci. Kádrové složení pracovníků Sborů musí být nekompromisně bezzávadové. Získat pro Sbory profesionální umělce a v jejich činnosti rozšiřovat podíl aktivit kolektivů zájmové umělecké činnosti. Centrum se zavazuje každoročně vydat nejméně jeden materiál jen pro práci SPOZů (již tento rok o VA propagandě – poz.). Je také nutné zajistit proškolení rovněž dobrovolných pracovníků Sborů a pracovníků pohřebních služeb (jak známo, Achillova pata SPOZů – poz.).

Světonázorová tematika se také měla promítnout do repertoáru divadel, programového plánu kin, s takovými tituly měla nakladatelství pod vlivem kulturního úseku, včetně doplňování „VaT“¹⁶⁰ fondu v knihovnách Podobně zaměřit obsahovou a tematickou náplň observatoří a astronomických kroužků a přizpůsobit této ideové tematice také výstavní expozice muzeí a

¹⁵⁸ BSP – Bezpečnost socialistické práce, podniková iniciativa zaměstnanců. LM – Lidové milice, ozbrojená složka dělníků.

¹⁵⁹ SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy, institucionalizovaný kontakt rodičů a školy.

¹⁶⁰ Pravděpodobně vědecko ateistického fondu.

galerií.¹⁶¹ V období 1976 – 80 pak cílevědomě modernizovat a nově budovat síť smutečních obřadních síní, včetně finančního a kapacitního zajištění a postupně vybudovat takovou síť, aby dokázala vypravit všechny možné pohřby. Počítá se také s návrhem opatření na celkové řešení pohřbů, tj. aby např. pohřební služba odvážela zesnulé do 24 hodin od úmrtí, včetně sobot a nedělí. V neposlední řadě pak při všech matričních obvodech a podnicích a organizacích řízených NV zajistit zpracování databáze (doslovně: přehledu – poz.) významných životních jubileí a událostí v životě občanů.

V rámci kontroly úkolů na poradě koncem června¹⁶² (kde probrali i výše probírané usnesení R KNV,¹⁶³ viz níže – poz.) sděluje KCT, že je třeba sledovat pražskou informační službu a jí sdělované tendence vozit turisty po kostelech. Mazaně totiž vysvětlují, že jde o kulturní památky. A již naposledy bylo společnosti J. Suka povoleno uspořádat oslavy v kostelech (Sedlčany, Křečkovice), příště už připadá v úvahu jen kulturní dům. Z porady KCT pak vyplývají úkoly spojené s volbami do zastupitelských orgánů. V tzv. první etapě voleb (do konce srpna) se zprávy na KNV posílají jen písemně.

Rada KNV také přijala opatření k zabezpečení vědecko – ateistické výchovy ve Stč kraji a KCT uvedl podle něho důležitá témata. Jednak dohled na duchovní v jejich působištích a zásobování CT informačními materiály SPVC, provádět jejich školení a semináře a nejméně 1x za dva měsíce provést poradu CT. Semínko tvrdí, že tyto (poslední dva) body se ve zprávě rady ocitly proti jeho vůli.

V diskusi si OCT některých okresů stěžovali, že plánovací odbor ONV často po smrti duchovního odebírá plán pracovníků i se mzdovým fondem, a to ještě před koncem kalendářního roku. Pro jeho nástupce by tím nebyl plat. Dříve nebo později to ke konfliktům s církví vede, protože náhrada často není k dispozici i více než rok, a přitom to celé způsobuje jen nedostatek duchovních. Odebírání mzdových fondů je ale politicky neúnosné, a tak žádají SPVC o pomoc. K tomu s. Šnýdr opět připsal, že je to nutné řešit, snad dopisem ONV.

1977

Rokem 1977 se počíná éra vyplňování formulářů o poradách, tzv. informací.¹⁶⁴ Veškeré věcné body jsou již předtištěny a zapisovatel buď na stroji, nebo ručně, doplňoval kvůli nedostatku

¹⁶¹ Dokonce měla být prověřena situace v církevním památkovém objektu známém jako Kostnice v Kutné Hoře z hlediska stavu budovy a vhodnosti zpřístupnění veřejnosti.

¹⁶² Z porady na KNV ve Středočeském kraji dne 29.6. 1976.

¹⁶³ R (KNV) – „R“ obecně znamená Rada, tedy poradání nebo rozhodující orgán.

¹⁶⁴ Informace o poradě TPVC (ONV/KNV) Středočeský (kraj) konané dne 25.1. 1977 v Praze.

místa (týká se především obsahu porady) obsah jednání stručně podle toho, jak mu to ten omezený prostor dovolil.

Kromě toho, že místopředseda KNV Kakos OCT seznámil se změnou KCT, se mezi 6 body programu objevil i ten o současných úkolech na CP úseku po Chartě 77. V diskusi promluvili i členové komisí (liturgické, sektářské, laického diakonátu) o zkušenostech ze své práce. Diskusi však spíše dominovalo téma evangelických duchovních a laiků, kteří působí potíže na Berounsku, Kladensku a Nymbursku. Ke konkrétním problémům opět mluvili všichni OCT (12).

V rámci připomínek na SPVC většina OCT zastávala stejný názor, že v rámci statistických přehledů o církvích by neměla být tištěna kolonka pro průměrnou týdenní návštěvnost kultových objektů, protože silně zkresluje skutečnou podobu religiozity. Také žádali informační materiály pro práci všech uvedených komisí. V rámci návrhu pro svodku SPVC upozornil OCT z Boleslavi, že mezi duchovními se proslýchá, že Charta je první fází útoku proti státní správě a stranickým orgánům. Fáma dále uvádí, že druhou fází bude kampaň ze zahraničí kolem emigranta (ve Vatikánu) Bukovského, a jejím cílem mají být výhledově KCT a OCT, jejich špatné vlastnosti a vše, co je může diskreditovat.

V závěrečných poznámkách se zapisovatel Kavka vrátil k promluvě s. Kakose, který prý objektivně zhodnotil klady i zápory v činnosti s. Semínka, a tak odůvodnil jeho odvolání. Nový a přítomný KCT Medřický přiznal svou neznalost, a že se bude učit a požádal přítomné OCT o spolupráci a pomoc v této věci.

Obvyklé průběžné hodnocení úkolů či informace o poradě KCT doplnily na únorové poradě¹⁶⁵ také informace o práci komisí a až v diskusi přišlo na nové skutečnosti o Chartě (ŘKC a oficiálně sice neznatelně, ale přece, i ČCE, se od akce již takticky distancovaly – poz.). Zazněl i komentář k poradě ordinářů (ŘKC) k povinné prázdninové praxi bohoslovců. OCT si navíc vyměňovali zkušenosti z práce s evangelickými duchovními, vyplňováním kartotéky duchovních a k rozpočtům.

K dubnové poradě¹⁶⁶ snad jen, že v diskusi detailně probírali situaci v místních sborech ČCE a také místním SKD. Doporučeno, aby duchovním bylo sděleno, že na 1. máje by měly být bohoslužby slouženy od 8 hod. NA SPVC si OCT stěžují, že dosavadní spisový řád neurčuje nic o poště pro ně, a tak se stává, že dopisy otevírají již na podatelně, což se pochopitelně nelíbí a plédují pro změnu.

---

¹⁶⁵ Informace o poradě ... konané dne 22.2. 1977 v Praze.

¹⁶⁶ Informace o poradě ... konané dne 7. dubna 1977 v Praze.

Mj. body programu květnové porady¹⁶⁷ přizvaná s. Polívková informovala o průběhu chystaného průzkumu religiozity. V diskusi došlo k domluvě o zabezpečení průběhu oslav svatořečení čechoamerického biskupa J. N. Neumanna v příslušných okresech (jeho rodného) jihočeského kraje, 27.5. proto apoštolská administratura obvolala jednotlivé vikáře s poukazem, aby uvedli zájemce o cestu do Říma.

OCT si stěžovali, že jsou málo a hlavně často později než duchovní informováni o církevně – politické situaci ze strany vyšších funkcionářů. Trapně působí, když se to dozvídají od duchovních. Navrhují také, aby byly všechny tiskopisy sjednoceny (inventář, přehled majetku, mzdové listy, výplatní listy). To ještě doprovodila stížnost na svatohorského kanovníka, jak jedná se státní správou záměrně přezíravě. Ve stanovených termínech nepředkládá ani rozpočty, ani čtvrtletní výkazy. Proto s. Pospíšil (OCT) odmítá nést odpovědnost za hospodaření Svaté Hory (okres Příbram – poz.).

K červencové poradě¹⁶⁸ bylo opravdu co říci, neboť s. Kavka se nespokojil s vymezením prostorem a radši si pro popis diskuse přichystal další papír, který do Informace založil. Tentokrát se v diskusi hovořilo o nejtěživějších problémech. Nejvíce o opravách církevních památek. Problémy jsou tu hlavně s památkáři. OCT se shodují, že trváním na určitých postupech v nich „budí dojem, že (památkáři) jsou zcela apolitičtí.“¹⁶⁹

Byly připomínky k distribuci katolických novin, které stále ve větších počtech dochází do kostelů a na fary. Individuální odběr nebyl dosud všude realizován. Mluvílo se o správném chápání a důležitosti církevních statistik, nepodceňovat, ale nepřeceňovat. A hlavně správně využívat při práci. Stížnost, proč byl jistý duchovní vyslán do Říma, ONV nebyl informován (to byl dotaz na SPVC – poz.).

V návrhu pro svodku k SPVC byla opět zdůrazněna oblast oprav objektů a poukaz na usnesení KV KSČ, které nevychází vstříc potřebám církevní politiky.

V diskusi říjnové porady¹⁷⁰ OCT kladně hodnotili, že místopředsedové ONV budou na svých schůzích informováni přímo z SPVC, čímž jim konečně také ubude nějaká práce. Přes potíže s jedním ČCE zástupcem na blížký synod panuje s ČCE spokojenost, že opatření vůči signatářům (Charty) přijala sama církev. Opět se velmi řízně mluvilo – tentokrát – o opatřeních sekretariátu KV KSČ k opravám církevních památek.

---

¹⁶⁷ Informace o poradě ... konané dne 31.5. 1977 v 9 hod. na KNV v Praze.

¹⁶⁸ Informace o poradě ... konané dne 15.7. 1977 v Praze.

¹⁶⁹ Viz předchozí, str. I.

¹⁷⁰ Informace o poradě ... konané dne 11.10. 1977 v 9 hod. v budově S KNV.

Kromě zprávy pro KV KSČ o CP situaci v kraji došlo tentokrát (na listopadové poradě)¹⁷¹ na rozbor politiky v okrese Kutná Hora (na poradách nyní vždy hodnotí jen vybraný okres – poz.). Je to v tomto kraji poprvé, co setkáváme s touto novou formou selektivní kontroly církevní politiky.

Mezi jinými body v diskusi byl i úsměvný poznatek, že podnik místního hospodářství patrně na Kolínsku (gramaticky nejasné – poz.) zakazoval na pohřební parte umisťovat církevní symboly, a proto si je tam věřící dokreslovali sami. Opět kritizováno rozhodnutí KV KSČ Praha k památkám (smí se opravovat jen památky, památky pozitivních kněží, či církevní objekty nyní v socialistickém sektoru. Tak se ale stává, že tzv. živé kostely, dokonce hlavně u nekatolických církví, jsou už na spadnutí, protože kapacity jsou prioritně posílány jinam (kde to tolik nespěchá) a brigádě už se opravovat nesmí.

1978

Kromě klasického průběhu, včetně již prodiskutování plánu hlavních úkolů, stojí z lednové porady¹⁷² za zmínku snad jen jeden z posledních bodů zápisu, a to, že OCT uplynulý rok hodnotili kladně zejména kvalitu informačních materiálů a „péči o jednotnou metodiku plánování, koncepčnost a systematičnost v řešení církevně politických problémů“.

Několik OCT mělo na březnové poradě¹⁷³ zajímavé referáty. Jednak o židovských hřbitovech (Fidler z SPVC), jednak o „výměně zkušeností při využívání kádrového materiálu duchovních při diferencované práci a v uplatňování politického vlivu na jejich činnost“ (OCT Kolín) a konečně byla podána zpráva o působení a formách laického apoštolátu (LA – poz.).

V diskusi se opět mluvilo o využití židovských hřbitovů. Velkou debatu však opět vzbudilo špatné usnesení KV KSČ z 31.1. t.r., na něž si postěžoval i Dr. Cinoldr. KCT se bránil, že ví, že usnesení neodpovídá údajům, které jsou požadovány pro celostátní statistiku, ale že prostě nemůže jít proti návrhu nadřízeného, tj. představitele KV KSČ (sic). V usnesení zejména chybí také sledování církevních obřadů o účasti dětí a mládeže na přijímání, biřmování a konfirmaci.

Kromě zhodnocení církevního hospodaření zazněl na dubnové poradě¹⁷⁴ referát s. Holuba o obnově liturgie ŘKC po II. vatikánském koncilu. Diskuse se rychle stočila na kritiku neinformovanosti stranických orgánů o církevní politice a mocný hlas zněl pro opětné zavedení společných porad CT s místopředsedy ONV a KNV. Další nářky byly na pořad nedůstojné

¹⁷¹ Informace o poradě ... konané dne 8.11. 1977 v Praze. Datum 17.11. 1977.

¹⁷² Informace o poradě ... konané dne 10.1. 1978 v Praze.

¹⁷³ Informace o poradě ... konané dne 14.3. 1978 v Praze – Středočeský KNV. Datum 17.3. 1978.

¹⁷⁴ Informace o poradě ... konané dne 11.4. 1978 v budově S KNV.

prostředí a vlastně i jejich význam v rámci objektů ONV. Často mají malé kanceláře, často sedí s několika jinými pracovníky v téže místnosti (Mělník) a na Praze – Západ se stalo, že byl OCT ve funkci nahrazen člověkem, který měl jen tři roky do důchodu. Jinými slovy, na ONV neberou církevní politiku vážně a odbývají ji jak to přijde, nic cílevědomého, jak má a musí být. Také jsou nuceni zpracovávat zprávy o stavu ateistické propagandy a jiné úkoly, které jdou daleko nad rámec tajemníka ZPOZu.

Na zářijové poradě¹⁷⁵ také vystoupili krajský tajemník SPOZ a ředitel KSPPOP.¹⁷⁶ V diskusi bylo vzneseno hodně kritiky hlavně na adresu druhého jmenovaného. Něco ředitel zodpověděl, ostatní pak středisko mělo vysvětlit písemně. Dále zazněly dotazy zda je nutné, aby OCT museli sestavovat zprávy o ateistické propagandě či být za ni odpovědní a muset dělat ještě jiné úkoly.¹⁷⁷ Mluvílo se také o nepříliš vhodné činnosti některých členů SKD.

Průzkum religiozity ve vybraných okresech Stč kraje za účasti OCT a vybraných aktivistů KSČ, většinou lektorů vědeckého ateizmu při OV KSČ či ve funkcích v O(V) SPOZ, byl tehdy prováděn v neděli 1.10. 1978 a OCT s tím tedy nyní byli seznámeni.

Na listopadové poradě¹⁷⁸ byl mimo jiné hodnocen ten průzkum návštěvnosti ŘKC kostelů a reference o zkušenostech místního důvěrníka OV SKD Nymburk. Výsledky provedeného průzkumu 141 ŘKC kostelů a dvou třetin duchovních byly postoupeny SPVC MK. Další průzkum se plánoval na 1.4. 1979. Poté, co se OCT dozvěděli o v zásadě dobrých zkušenostech Nymburka, Benešov a Praha – Západ si začali stěžovat, že u nich jsou úředníci politicky nedostateční, a do všeho je musí postrkovat. Příbram si stěžuje, že na Sv. Hoře nejsou dobré podmínky pro získávání kaplanů do SKD.

Přítomný místopředseda KNV Kakos mluvil o administrativních úskalích církevní politiky, a že kádrová politika se musí dělat pečlivě. Že všechny předsedy ONV poinformoval, že na tomto úseku je jednotný postup prostě nutný. Že církevní politika musí přejít do ofenzívy. Uvedl, že na SPVC byl jejich kraj kritizován, že nemá dost mladých kněží v SKD, že je třeba podpořit všemi prostředky „diferenciační proces“ mezi mladými duchovními. S. Dutý z KV KSČ apeloval na neustálé sebevzdělávání, a že průzkum ukázal, jak je nutné ateistickou propagandu napřít do konkrétních míst.

---

¹⁷⁵ Informace o poradě ... konané ???, Datum 13.9. 1978.

¹⁷⁶ KSPPOP – Krajská správa památkové péče a ochrany přírody.

¹⁷⁷ Konkrétně jmenovány funkce vedoucích sekcí MLF a VA při DPV OV KSČ a SAK, VA – vědecký ateismus, DPV – dům politické výchovy, SAK – Socialistická akademie, vše mělo své okresní a krajské pobočky. Viz předchozí, str. 1.

¹⁷⁸ Informace o poradě ... konané dne 14.11. 1978. Datum 15.11. 1978.

Oborová špionáž dává k dobru, že s farou ve Zbečně (Rakovník) se počítá jako s letním sídlem páně kardinála Tomáška. Pak se mluvilo o jeho aktivitách a nakonec došlo na důležitý průzkum mezi kněžstvem, co oni na zvolení kardinála Wojtyły papežem. Všichni uvítali, že je to Slovan, 40% vyčkává a po třiceti procentech soudí buď že podpoří mírovou politiku, buď že posílí úloha ŘKC u nás.

1979

V lednu¹⁷⁹ podávali OCT přehled o situaci ve všech církvích. Podtržena tato zpráva: „velká aktivita u církve bratrské, členy církve jsou vesměs lidé s vyšším vzděláním. Velká práce s dětmi přímo v rodinách nebo na farách.“ ... „Vysoká úroveň církve je způsobena pravděpodobně tím, že si církev příslušníky přísně vybírá Např. v Rakovníku je v současné době 52 členů a 62 čekatelů na přijetí do církve.“¹⁸⁰

U husitů konstatován zjevný úpadek. U katolíků sice nic pozoruhodného, volba nového papeže však může přinést jistou aktivizaci. Duchovní diskutují o tom, zda je u nás možné prosadit stejnou situaci jako v PLR, MLR či NDR. Že Kardinál (Tomášek) utváří z duchovních různé komise, aby se mohli setkávat a přijímat jeho pokyny. Na vikariátní poradě v Příbrami dokonce prohlásil, že SKD se vměšuje do pravomocí církve, a že stanovy SKD nejsou schváleny Vatikánem. Generální vikář Vaněk si prý postěžoval, že členové řádu saleziánů radši pracují v metru (při výstavbě – poz.), když by mohli pomoci vyřešit kritickou situaci při obsazování far.

K problémům nedochází u ČCE a v případě adventistů, pravoslavných a Křesťanských sborů je situace dosti klidná, aktivita poměrně malá.

Dubnové poradě¹⁸¹ přítomna s. Damiánová, jejíž specializací jsou nyní ekonomické otázky a informování o nich, a upřesňovala informace k blížkému školení ve Velkých Karlovicích. V diskusi se mluvilo o mnoha věcech, mj. o pohřbech duchovních a účasti na nich, konventech bratrské církve nebo o kolektivní účasti této církve v KJ.

Byl podán dotaz na SPVC, proč je v Praze na konzistoři p. Paďour, který ovlivňuje mladé duchovní, aby nevstupovali do SKD. V poznámkách ještě taková epizoda z okresu Rakovník. Pracovnice ve zdravotnictví žádala na OCT povolení ke studiu řeholní sestry z DD¹⁸² Kolečovice na střední zdravotní škole. Odpověď? Nepřichází v úvahu, přihlášku je nutno zrušit.

¹⁷⁹ Informace o poradě ... konané dne 17.1. 1979 v KNV Praha.

¹⁸⁰ Viz předchozí, str. 1.

¹⁸¹ Informace o poradě ... konané dne 18.4. 1979 v Praze. Datum 20.4. 1979.

¹⁸² DD – Dětský domov.

Mezi jinými body na červnové poradě¹⁸³ měl být i referát o stavu liturgické obnovy (ŘKC) a jejím uplatňování v podmínkách okresu Benešov (na ten pro nedostatek času nedošlo a byl přeložen). Vystoupila také s. Hušková z oddělení ZÚ SKNV, která držela řeč o utajování skutečností a realizaci téhož v praxi úřadů středočeského kraje. Bylo dohodnuto, že od 1.7. 1979 se bude pošta tajného charakteru posílat přes ZÚ při ONV.

Směrem na SPVC mířila všeobecná stížnost, že aktuální informace z církevně politického světa se k nim dostávají se zpožděním vylučujícím použití slova aktuální. Často pak už o takové informace přímo ztrácejí zájem, protože jim jejich nedostatek ztěžuje práci. Zvláště citelné je to v lektorských skupinách OV KSČ, za něž jsou obvykle zodpovědni. Věřili byste, že hlavním bodem porady byla příprava volební konference SKD?

Posledním bodem byly hospodářské kontroly církevní správy. Konstatováno, že nejsou prováděny rovnoměrně. Jen na třech (z 12) okresů byly provedeny v úplnosti, jinde to vypadá na zanedbávání.

1981

Únorová porada je zde poslední.¹⁸⁴ Všichni OCT měli za úkol, a někteří dosud nesplnili, jak se vyčítá, odevzdat informace o církevních akcích k 200. výročí vydání Tolerančního patentu císaře Josefa II. a chystaných aktivitách „evangelické ekumeny“, tj. Kostnické jednoty. Okresy měly rovněž odevzdat své hodnocení zahraniční katolické církve na poměry v ČSSR a v neposlední řadě vyhodnotit situaci ve sborech CČSH (čili ČCH – poz.) před jejím 6. sněmem. OCT opět dostali za úkol stručně zhodnotit základnu a vnější vliv podle jednotlivých církví, příp. i sekt a vše splnit do 3.3., neboť 11.3. dojde k setkání představitelů SPVC MK s členy SKNV a bylo pro něj dohodnuto zmapovat okresy podle církví.

OCT dostali důležitý úkol do 30.4. aktualizovat kartotéku duchovních a doplnit ji o hodnocení za rok 1981. OCT Mladé Boleslavi dostal navíc za úkol zaměřit se na aktivity (bratrské jednoty) baptistů v Bělé pod Bezdězem, kde se snaží přijetím členů sboru Letničního (hnutí) rozšířit sbor vlastní s povinností o nežádoucích jevech promptně informovat výše postavené. Kolega Pospíšil z Příbrami zase měl sledovat záležitost možného zřízení exilového domu na Svaté Hoře se stejnou eventuální povinností.

¹⁸³ Informace o poradě ... konané dne 13.6. 1979 v budově KNV Praha. Datum 14.6. 1979.

¹⁸⁴ Zápis z porady OCT ONV Stř. kraje, konané dne 26.2. 1981 v budově SKNV v Praze. Dat. 27.2. 1981. Tento zápis je svým členěním velmi zajímavý, protože je členěn ve dva sloupce. Vlevo se píše o projednávání a pochopitelně užší sloupec vpravo zaznamenává, co bylo dohodnuto, dáno úkolem apod. Je také o dost delší – oproti dosavadním 2-3 jde nyní o 5 stran.

Zatím to tu nezaznělo, ale S KNV již nějaký čas má nového KCT a tento s. Khodl se nyní projevil referátem o religiozitě duchovních v kraji v období 1975 – 1980. Uvedl, že příslušné tabulky podle okresů budou zaslány do 30.3. Dále pojednal o průběhu výborů SKD a pár důležitých drobností, jako že současný početný stav činí 65 duchovních, a zdůraznil, že na SKD je vyvíjen nepřátelský tlak (je míněna ŘKC – poz.) a je proto nutné jeho členům poskytovat morální i jinou pomoc.

Patrně v souvislosti s přípravou poděbradského seniorátu a dopisem SPVC upozorňujícím na necitlivý přístup v církevních záležitostech Stč kraje dostali OCT také závazným úkolem „přísně dodržovat zásady církevní politiky a platné právní normy a nezavdat církvím příčinu ke kritice státní správy.“¹⁸⁵

---

¹⁸⁵ Výše zmíněný dokument, str. 4.

Kapitola IV. Porady OCT Jihočeského kraje (1970 – 1979)

Prvotní nadšení z nejstarších dokumentů a zejména fakt, s nímž se setkáme i později, a sice vědomí velmi dobře a obsažně psaných zpráv, záhy vystřídá vystřízlivění nad tím, že pro léta 1971-73 dokumentů nemáme, a pro roky 1974-76 poskrovnu. Vše nám ale vynahrazuje období 1977-78, z hlediska normalizační politiky ne nevýznamné. Přestože co do mocnosti, právě u tohoto v církevní politice přepečlivého kraje to překvapí, jde o soubor z nejmenších, přínosem spíše vydá za Goliáše.

Kromě obvykle zachovaného zápisu z říjnové porady 1974 o hospodářských otázkách církví máme v době, kdy to ve druhé půli 70. let začalo být obvyklé, i nesamozřejmý vhled do provádění cílených průzkumů religiozity na okresech. Jč kraj se řadil k těm, co je skutečně prováděly. Cenný je i kompletní přehled o CP na okresech z porady v roce 1970. Rovněž politika a záležitosti ohledně zdejší SKD. Jihočeský kraj platil za minimálně středně religiozní a mj. se tu konalo více významných poutí ŘKC. To jsou kupodivu skutečnosti, o nichž v zápisech téměř neslyšíme. Nedožíváme se ani podrobnosti o židovských hřbitovech, zato máme některé zajímavé komentáře k Chartě atp.

1970

Na programu listopadové,¹⁸⁶ první zdejší dochované, porady, bylo jednak seznámení s poradou KCT, se zprávou o církevně politické situaci v Jč kraji, kterou projednal KV KSČ nedlouho předtím, 19.11., a samozřejmě nechybí kolonka 'různé'. První bod zajistila s. Damiánová, o druhý se postaral KCT Drozdek. V posledním bodu vyjmenoval KCT celou škálu aktuálních úkolů, které mají nyní OCT na starosti. Nejdelší součástí zápisu je diskuse, a to s. Damiánové můžeme jen pochválit.

OCT Č. Krumlov (Čtvrtník) pohovořil o názorech jejich ŘKC kněží. Zajímá je velmi jednání s Vatikánem a také o z něj plynoucí obsazování biskupů a kdo by to tak mohl být. Čtvrtník dále uvedl jednoho ŘKC duchovního, který nemá vhodné názory na jejich církevní politiku, a že ho bude nadále sledovat. Dodává, že do P OV KSČ dodal více než 20-ti stránkový dokument o cp. (sic) situaci, neboť naposledy byla projednávána taková otázka v r. 1967 a nyní již je nové předsednictvo. Zpráva prý jim otevřela oči, církevní otázky doposud podceňovali, nevědomi si

¹⁸⁶ Zápis z porady okresních církevních tajemníků konané 24.11. 1970 v Č. Budějovicích. 27.11. 1970. NA v Praze, fond MK (1945-89), karton 11. **Dále jen toto určení archivního zdroje a (dále) zmiňována již jen jména vlastních dokumentů.**

nebezpečí ze strany církví. Této politice se tak budou věnovat jak NV, tak základní organizace (KSČ). Odborové rady a SSM budou věnovat pozornost otázce ateistické výchovy. Původně prý jen hodlali přemístit duchovní, kteří se „angažovali“. Nyní ale chtějí provádět důslednou „diferenciační“ politiku mezi kněžstvem. Cestné duchovním hodlá dávat na paušál a bez diet.

OCT Tábor (Sezima) referoval, jak jej překvapila volba seniora v místní ČCE. Tenhle s OCT zatím moc dobře nevychází, zatímco ten předchozí výtečně. Také upozornil, jak je nevhodné, aby v městě Táboře působily jako pečovatelky řádové sestry. ONV (odbor sociální péče) k němu nijak vstřícný nebyl. Strakonice zatím OCT nemají. Tedy, měly ho, ale pak jim poslal s. Brůžek (MK – poz.) „kritický dopis“. OCT Prachatice (Šimeček) si stěžoval, že i když má SOR (?), nemá samostatnou kancelář, a že duchovní se moc nepřeknou. Farní rady jsou téměř všude. Nedávno upozornil jednoho duchovního, že není možné konat sbírky v kostele tak, že vybírá jak Lidová strana, tak farní rada, jak se stalo např. v kostele ve Staších. OCT J. Hradec (Benda) také již má SOR a brzy též vlastní kancelář. Přitom na tomto úseku pracuje teprve od 1.9., tedy pouhé 2 měsíce.

Pak Drozdek pohovořil o umístění duchovních. Rozhodně chtěl (budějovickému, zemřel již 1972 – poz.) biskupu Hlouchovi z konzistoře odstranit pro státní úřady nepřijatelné p. Vlka a Šidla, „kteří zastávají dodnes negativní postoj k naší společnosti.“¹⁸⁷ Neměl námitek vůči potřebnému doplnění sboru kanovníků, ale podmínil ho přijímáním těch duchovních, kteří r. 1968 přišli z výroby (nejsou dost „negativní“ – poz.). Také nakázal zjistit počet farářů se souhlasem podle §16, neboť má za to, že kraj již disponuje dostatečným počtem duchovních, takže je třeba zjistit, jestli někdo náhodou není již zbytečný. Je nutné pokračovat v besedách s vybranými duchovními, hlavně začít, kde ještě nebyly. Dál OCT kladl na srdce, že mají psát čtvrtletní situační zprávy, a že to nevyžaduje slohové práce. Také si musí zvyknout vyřizovat spisy do 30 dnů, podle zákona. Také dostali za úkol stvořit zprávu o „cp“ pro P OV KSČ jejich okresů. Dále s. Damiánová dodala, že si OCT stěžovali na přetěžování zbytečnou prací, na problémy s dopravou, s umístěním na okresech. Většinou kancelář sdílají a v případě Písku jich na kulturním odboru dokonce ubývá.

1974

S.Polívková, též autorka zápisu (říjnové porady),¹⁸⁸ přednesla referát o hospodářském zabezpečení církví, což bylo i téma porady KCT. Jednotliví OCT vyzváni, aby povídali o způsobu oprav tamních církevních objektů, státních příspěvcích, kontrole hospodaření atd.

¹⁸⁷ Výše zmíněný dokument, str. 2.

¹⁸⁸ Záznám z porady TPVC národních výborů JČ KNV konané dne 1.10. 1974 v Č. Budějovicích.

Jednalo se tedy o onu hospodářskou poradu, kterou uskutečnily všechny KNV, a patrně jedinou tak významnou, protože by se její novější verze jistě dochovaly.

U státní správy to probíhá v kraji jednotně, a to tak, že OCT přijdou na KNV s již uceleným počtem žádostí o opravy, tam vyhodnotí jejich potřebnost a náročnost a potom jsou zařazovány do plánu oprav. KCT pak dá OCT příslib, s jakou částkou může pro opravy počítat. Faktury zde dokonce proplácí až KCT, OCT je po seznámení s nimi posílají rovnou k němu. OCT byli vyzváni věnovat větší pozornost kontrolám FÚ¹⁸⁹ (pokladní deník, dokladová kontrola, inventář), a aby si k tomu vyžadovali pomoc pracovníků finančních odborů ONV. Zejména aby věnovali patřičnou pozornost inventáři FÚ, především jejich historicky cenných předmětů (kalichy, monstrance, plastiky atd.), které by měly být opatřeny nejen inventárním číslem, ale také fotodokumentovány, aby se zabránilo cíleným záměnám. Zdůrazněno, aby těmto předmětům věnovali zvýšenou pozornost hlavně v době předávání farních úřadů (sborů apod.) do zatímní péče po zemřelém duchovním.

OCT Pelhřimov uvedl, že u brigádnických prací proplácí KNV jen materiál, mzdy si zajišťují FÚ. S celým tímto systémem má s. Paclík jen samé dobré zkušenosti. Ptal se však na tzv. podpisové právo. To má dosud jen vedoucí odboru kultury. Kolega Benda mu ale záhy odpověděl, že toto právo je věcí ONV, a že při uplatnění příslušného právního článku tímto právem disponuje místopředseda NV. Zajištění oprav je dle celokrajského systému ideální. Jen dodal, že diecéze nevyžadují po farářích funerální příjmy protihodnotou třeba za použití kostelního náčiní nebo elektřinu (což by podle státní správy „měli“ dělat – poz.). OCT Prachatice (Douša) podotkl, že dosud není vyjasněna otázka darů církvi od věřících a byl dosud mezi všemi OCT ČSR jediným, kdo podotkl, že pokladní limit, vycházející ještě z tzv. fialové knížky, je zastaralý a je potřeba zvednout ho z nereálných 200 alespoň na 600 Kčs.

Závěrem Drozdek zúčastněné vyzval, aby ve velmi krátkém termínu do 4.10. zpracovali své seznamy připomínek k řízení církevní politiky, a KCT je pak promítne do zhotovení jednotné směrnice pro Jč KNV. Musím dodat, že tento kraj se po všech stránkách liší. Jsou bezesporu skutečnými „profíky“ církevní politiky.

1975

Srpnová porada¹⁹⁰ měla v plánu rozbor VN, přípravu (kádrové) prověrky v okrese Písek a v neposlední řadě plánování oprav církevních objektů. Než porada v 15 hod. skončila, každý OCT již znal své úkoly při plánovaném průzkumu religiozity v okrese Písek 21. září 1975.

---

¹⁸⁹ FÚ – Farní úřad.

¹⁹⁰ Zpráva z porady OCT v Č. Budějovicích, konané dne 26.8. 1975.

Ohledně přihlášek na VN konstatoval Drozdek absenci rušivých jevů z obou stran, i když někde vyšší aktivitu duchovních přece jen zaznamenali. Přihlášek bylo sice 3180, ale oproti minulému roku to je o 1680 méně, což je drtivé, řekl bych. Na VN děti přihlašují jen ŘKC a ČCE, ostatní ani z kněžských rodin ne. Jenže Drozdek ví, že počet přihlášek sice klesá, ale farář Žitný v táborském kostele hlásá, „že pro rozkvět náboženského života je rozhodující účast mládeže na bohoslužbách a ne počet mládeže přihlášených na VN.“¹⁹¹ Také jen 41 přihlášených ve škole v Č.B., ale přes stovku dětí v místním kostele na mši musí napovědět. Na VN však své děti stále přihlašuje ještě 157 komunistických rodin kraje, a ještě zábavnější to je v J. Hradci, kde 31 dětí na VN pochází z rodin lidoveckých, 35 dalších ovšem z komunistických. Také otázku 86 pionýrů na VN ve Strakonici a 20 církevních křtů v Táboře řeší tamní ideologické komise.

O den později proběhlo úspěšné vyjednávání s KCT Plzeň a OCT Domažlice o přeložení nyní jednoho a později více kněží – aktivistů z exponovaného poutního místa Milevsko do religiózně utlumenějšího prostředí. OCT Domažlice mj. sdělil, že u nich na VN chodí „jen“ 265 dětí mezi nimi 27 z rodin komunistických. Podivuhodné pak je zastoupení dětí z obce Mrákov – více než 1/3 (100 dětí). Problémem Domažlicka však je vysoký věkový průměr duchovních 68 let. Během 5 let se počítá, že odejde do důchodu nebo zemře na 15 kněží. Tak proto právě sem. Kaplan F. Kaplánek světil auta občanům, prý i jednomu členu KSČ.¹⁹²

Na konci roku¹⁹³ přišlo samozřejmě i na účast na vánočních bohoslužbách. Zjistilo se, že opět mírně poklesla. V této době je kritizována Čsl. televize, která přispívá sledování vánočních mší tím, že kvalitní pořady dává až do pozdních hodin a lidé proto zůstanou vzhůru, a nečiní jim pak potíže vydat se na jejich slavení. Jeden OCT podpořil tuto tezi tím, že seriál 'Chalupáři' výrazně zvýšil návštěvnost vesnických výročních členských schůzí KSČ. Dále zaznělo, že v Č. Budějovicích se utěšeně šíří joga, podporována rovněž jednou bývalou šlechticnou. Více OCT se pak ptalo na reedici 'fialové knížky'.

1976

Z únorové porady¹⁹⁴: Č.B. informoval, že u katolíků se množí tendence „ruce pryč od angažovanosti, řešit jen náboženské otázky“. Mj. dostali OCT zpracovat přehled židovských hřbitovů, připravovat kartotéku duchovních a nabádání též, aby se účastnili MDŽ v těch ústavech, kde jsou řeholnice. Měli rovněž zjistit, kteří nekatolíci se angažují v Kostnické jednotě.

¹⁹¹ Viz předchozí, str. 1.

¹⁹² Viz výše zmíněný dokument, všechny číselné údaje str. 1-2.

¹⁹³ Zpráva z porady OCT v Českých Budějovicích, (29.12. 1975, Kavka).

¹⁹⁴ Z porady OCT konané dne 17.2. 1976 v Č. Budějovicích.

V rámci připomínek k diskusi o výkazu religiozity poukázáno na vzrůst počtu dodatečných křtů, zvláště u katolíků, a bylo dáno úkolem zjistit proč. Zda nejde o souvislost s církevními sňatky apod. Opět požadováno, aby nebyla vykazována průměrná účast za týden pro silné zkreslování dat, ale spíše návštěvnost o nedělích a svátcích. Následuje přehled biřmování v roce 1976.

Informace¹⁹⁵ vysvětlují, že šlo prý o tradiční závěrečnou poradou (na níž se jako obvykle probíral PHÚ – 1977). OCT informování, že blahořečení biskupa Neumanna má probíhat v dubnu až červnu na Prachaticku. Porada doporučila SPVC provést průzkum ve Vč kraji (1977) účelněji, tedy provést vlastní průzkum a hned po něm provést školení účastníků. Dva OCT Jč kraje projeví zájem účastnit se. Z hodnocení půlnočních mší plyne, že v katedrále v Č.B., J. Hradci a Pelhřimově se zvýšila účast mládeže.

1977

Kromě činnosti sekty SJ na lednové poradě¹⁹⁶ samozřejmě přišla řeč na Chartu 77. Diskuse se věnovala jen jí. Konstatováno, že duchovní ŘKC v souladu s prohlášením ordinářů Chartu odsuzují, ale jsou zdrženliví. Uvnitř ČCE však panuje napjatá situace, alespoň podle OCT Tábor. Opět doporučeno pro východočeský průzkum sjednotit se školením, protože je nejen možné shromáždit včasné hodnocení, ale také zajistit soz, neboť na individuální průzkum lidé musejí po vlastní ose (a na školení se sváží – poz.). Drozdek uvedl poznámku, že od té doby, co se kapitulní vikář Kavale dozvěděl, že (ŘKC – poz.) centrum pro něj chystá „biskupskou čepičku“, podstatně se proměnilo jeho jednání vůči státní správě.

Příštího měsíce¹⁹⁷ vyhodnocovány výkazy religiozity a příprava na průzkum na Krumlovsku. Drtivou většinou zápisu je ovšem popis diskuse, která se točila kolem aktivit ČCE. S. Drozdek na úvod pojednal o tom, jak je ČCE pro své ekumenické snahy v kraji ve velké vážnosti, mj. u ČCH. Také doporučil zmnožit počty biřmování, která tak ztratí na počtu biřmovanců a tím pádem i na účasti a významu.

OCT Krumlov: faráři v rozmluvách poukazují, že učitelé na ZŠ říkají, že děti navštěvující VN nemají šanci studovat na vyšších školách. Nechtějí ale uvádět konkrétní příklady. Drozdek ho

---

¹⁹⁵ Informace o poradě ... konané dne 28.12. 1976 v Českých Budějovicích, (v Praze 29.12. 1976, rukopis).

¹⁹⁶ Informace o poradě ... konané dne 28.1. 1977 v Českých Budějovicích, 31.1. 1977 (Knížek).

¹⁹⁷ Zpráva z porady OCT v Č. Budějovicích dne 22.2. 1977, (rukopis, 8 stran).

vyzval k předkládání podobných případů, aby „učitelé mohli být voláni k odpovědnosti.“¹⁹⁸ OCT Krumlov pozoruje ochlazení vztahů vikáře ke státní správě, prohlášení kněží o Chartě považuje za neupřímné. Také šíří fámu, že OCT má v kanceláři odposlouchávací zařízení. Také ví o aktivitách, které mají vyústit v umístění pamětní desky na rodný dům J.N. Neumanna.¹⁹⁹ Kněží jsou sice znepokojeni poklesem účasti na bohoslužbách a biřmováních, ale to jim nebrání v aktivitě. Jeden dokonce navštěvuje zábavy mládeže, kdy kráčí ve stopách svého předchůdce, kterému se podařilo zvýšit návštěvnost. Někteří faráři nechtějí ukazovat k nahlédnutí knihy křtů, někteří ani svatební. OCT spekuluje, že by to mohl být pokyn shora.

OCT Č.B. upozornil, že faráři znají obsah Charty od samého začátku, a že poslouchají i zahraniční rozhlas. Farář v Nových Hradech prý dokonce v kázání řekl, že Chartu nelze jednoznačně odsoudit, neboť obsahuje také správné myšlenky. Někteří farníci to odsoudili, přitom jeho farnost je „živá“. Diferenciace sice v ŘKC existuje, ale SKD není tím, coby komunisté chtěli. Většina členů se omezuje na účast na schůzích a někdy ani to ne. SKD nemá váhu a neplní své poslání. Je to prý tím, že neexistují okresní správy SKD. Dále jmenuje duchovní, kteří na členstvo negativně působí. Situace u ŘKC kněží také není dobrá, laicizace je na postupu, laici se často aktivizují, stabilizují se kostelní sbory i počty ministrantů²⁰⁰. Konstatoval sice snižující se návštěvnost v kostelech kromě ČCE, ale na druhou stranu se nedaří rozšiřovat SKD, ani získávat pro něj mladé duchovní. Zdůraznil také důležitost přemísťování obyvatel do měst. V Č.B. nyní žije 50% obyvatel okresu. 7-8% obyvatel pak v neděli přichází do kostelů.²⁰¹ V říjnu 1976 P OV KSČ projednal zprávu k církevní politice a závěrem bylo sledovat vývoj v třech nejreligióznějších místech a proti tomu činěná opatření. Jinak P OV kladně hodnotilo vývoj od r. 1973.

OCT Tábor: „Faráři tvrdí, že SKD je jen pro ty nahoře, dole se neděje nic, jsou jen hlasovací panáci.“²⁰² Ujišťuje se, zda bude možné přemístit nepohodlného kněze, když je teď ta Charta, aby z toho nebylo politikum. Usnesení P ÚV (KSČ) u nich projednáváno (také jako i jinde) dvakrát, z toho jednou v Radě ONV v rámci ateistické propagandy. Dobře se mu spolupracuje s místopředsedou ONV. Vládní usnesení o Občanských sborech pak je samozřejmě prospěšné, ale činnost SPOZů se stále soustřeďuje na festivity typu vítání občánků nebo předávání občanských průkazů, a stále zanedbává řešení problémů souvisejících s ateistickou propagandou.

¹⁹⁸ Viz předchozí, str. 2.

¹⁹⁹ J.N. Neumann. Katolický biskup ve Filadelfii (USA), žil v 19. století a krajané jej měli ve velké úctě. 1977 svatořečen.

²⁰⁰ Výše zmíněný dokument, str. 3. Na okrese je na VN přihlášeno 145 dětí, ministrantů je ale 90. Tento údaj je samozřejmě z „religiózního“ kraje, zde to může znamenat asi tolik jako poměr 20 na 80 v jiných krajích).

²⁰¹ Tamtéž, str. 5.

²⁰² Tamtéž, str. 4.

Samozřejmě, že u nich došlo k poklesu církevních obřadů i účasti na nich, ale hlavně stoupl počet členů SKD (ze 6 na 8).

Účast na VN u nich poklesla z 12,5% (1973) na 4,41% (1976), ubylo i dětí z rodin komunistických. Za stejnou dobu došlo k poklesu počtu bohoslužeb kostelech o 15% , počet návštěvnosti dokonce o polovinu. Počet pohřbů prý poklesl na 63%. O tom i KCT prohlásil, že tomu nevěří. Došlo k širší diskusi o číslech a Tábor se bránil, že údaje získal opisem církevních matrik.²⁰³ Dále uvedl, že zabraňuje zavádění „lesku“ v kostelech (tedy honosnosti bohoslužeb – poz.), neschvaluje ústřední topení ani vybavení molitanovými sedačkami, ale faráři mu vytýkají, že v jiných krajích se stejně nepostupuje. Na různost postupů poukázali i ostatní OCT, kněží pak zejména na opatření v Jm kraji. S ateistickou propagandou nemají problémy.

OCT Strakonice také hovořil o projednání zprávy o církevní politice jejich P OV (KSČ) v souvislosti s plněním usnesení P ÚV KSČ z roku 1973. Konstatováno, že u všech církví klesá návštěvnost kostelů. Naopak je více církevních pohřbů, i proto, že se tu soustřeďují pohřební obřady z jiných okresů. Praktikuje ateistickou propagandu na školách, sám měl tři přednášky. Nedaří se mu však spolupráce se Svazem žen (ČSŽ) a SSM. Je zde ovšem možnost situaci zlepšit také vytvářením občanských sborů (tedy závodní pobočka SPOZ – poz.) při ZV ROH na závodech. Podařilo se jim sice eliminovat tzv. procesní poutníky (dodává, že se celou noc modlili – poz.), ale zase došlo k zvýšenému výskytu zájezdových autobusů, čímž dochází k větší účasti na poutích. Tvrdí, že se zlepšila spolupráce OCT se SPOZy, což potvrdili i jiní OCT. A jako jiní kladně hodnotil podřízení OCT přímo místopředsedům ONV.

OCT Prachatice není prvním, kdo varuje, že „vatikánsky orientovaní duchovní“ hledají nové cesty působení na mládež a snaží se změnit celkové působení ŘKC církve. OCT Pelhřimov v rámci reference k usnesení P ÚV podtrhuje hlavně fakt, že z 260 dětí komunistických rodin na VN (1973) došlo už po pouhých 3 letech k poklesu na 30. Vlastní zkušeností podpořil návrh, aby ateistická propaganda nebyla prováděna v samostatných přednáškách, že totiž rodiče na takové přednášky prostě nechodí, ale když se to zamixuje do přednášek např. o rodičovství, nemohou se z toho vyvléknout.

Pisatel na poradě vyzdvihl, že majorita času patřila OCT a jejich problémům a návrhům, což pro jiné kraje skutečně nebývalo samozřejmostí, zde však „uvědomělost“ nepatřila k stafáži.

V březnu²⁰⁴ měla porada nezvykle moc bodů, osm. Mezi nimi vyhodnocení průzkumu religiozity v Krumlově (proto změna místa porady), stanoviska OCT k poutím a biřmováním, přijímacímu řízení na BF a podání zpráv o aktivitách ASD a SJ v Jč kraji.

---

²⁰³ Ibidem, všechna data str. 7.

²⁰⁴ Informace o poradě ... konané dne 27.-28.3. 1977 v Č. Krumlově, 29.3. 1977 (rukopis, Štaif).

Vyhodnocení průzkumu prokázalo, že zjevná religiozita má podle oblastí různou intenzitu. V několika obcích dokonce na obřadech převažují účastníci pod 50 let, celkově se však prokázalo, že úroveň religiozity je nižší než se předpokládalo. K adventistům poznamenal KCT Drozdek, že by se jim mělo povolit konat obřady v objektu Církve bratrské zde v Krumlově. Na SPVC hlášeno, že leckde zůstávají jako pozůstatek farních rad tzv. farní hospodáři. Pro svodku SPVC bylo dodáno, že kapitulní (vikář Kavale – poz.) hodlá slavit svatořečení J.N. Neumanna. V rámci diecéze se plánuje slavnostní bohoslužba v Prachaticích, odhalení pamětní desky na rodném domě a vydání jeho životopisu.

Kromě vyhodnocení velikonočních bohoslužeb a vyjádření k přijímacímu řízení na BF bylo hlavní otázkou dubnového²⁰⁵ sezení vyřešit politickoorganizační zabezpečení svatořečení J.N. Neumanna. OCT proto byly rozděleny úkoly. Velikonoční svátky měly sníženou účast asi o 15% oproti r. 1976, ovšem díky špatnému počasí.

Programem srpnové porady²⁰⁶ mj. předběžný plán oprav, čerpání státního příspěvku a konečně příprava průzkumu v okrese Strakonice. Průzkum na Strakonicku proběhne 25.-26.9. 1977. Opět bude společný s poradou a vyhodnocením. Kardinál předal Prachaticím sošku J.N. Neumanna. Po dohodě s památkáři bude písemně zamítnuto umístění na křtitelnici. Nová soška jen nahradí starší, umístěnou ve výklenku. Koncem září pak má na 4 dny přijet do Prachatic na návštěvu biskup filadelfský. Na SPVC mířila stížnost na MK odsouhlasený nevhodný článek k Neumannovi (k výročí) ve věstníku ŘKC Acta Curiae.

Plán oprav v roce 1977 počítal se 3 miliony Kčs, čerpání představovalo 733 500 Kčs. Problém však byl se stavební kapacitou, jak jinak. Leckdy i u staveb, na něž byl havarijný výměr. Do konce října OCT předloží plán oprav na rok 1978. Na ten se počítá u památkářů s 1,8 mil., u ostatních dodavatelů s 1,2 mil.

Provedení průzkumu ve vybraných ŘKC kostelech bylo bodem č. 1 zářijové schůze,²⁰⁷ a také hlavní náplní prvního dne. Následovat mělo vyhodnocení informací a na konci se mělo mluvit i o situaci v SKD.

V diskusi přišlo na zabezpečení XX. synodu ČCE, kdy je nutné provést pohovory, nechat zvolit vhodné synodály atd. Diskutovány byly též požadavky ordinářů ŘMC (sic), zejména laický diakonát. V diskusi k SKD poukázáno na velkou formálnost v její práci a je nutné hledat přitažlivější formy. Zjišťuje se také, že někdy této formálnosti přímo nahrávají, jako v případě

---

²⁰⁵ Informace o poradě ... konané dne 26.4. 1977 v Č. Budějovicích.

²⁰⁶ Informace o poradě .... konané dne 30.8. 1977 v 9 hod.

²⁰⁷ Informace o poradě ... konané dne 25.-26.9. 1977 ve Strakonících, 27.9. 1977.

plenárního zasedání v Košicích. Je to daleko, bojí se cestovat (hlavně letadlem), ale především mnozí nemají kaplany, kteří by je mohli zastoupit.

A průzkum? Moc se nevyvedl, protože návštěvnost ovlivnily v řadě obcí probíhající bramborové brigády, a z obsahu kázání také moc nevyčetli, protože tentokrát se četl jednotný pastýřský list k papežovým 80-tinám. Nicméně religiozita byla opět nižší než se čekalo a další průzkumy proběhnou 16.-17.4. 1978 na Tábořsku a 17.-18.9. (1978) na Jindřichohradecku.

1978

Průběh a témata březnové porady²⁰⁸ lze označit za ukázkové. Jednak se mluvilo o církevně politické situaci na okrese, tentokrát J. Hradci, jednak o zprávě o činnosti komisí, také o zprávě z pražské porady KCT a v kolonce různé tentokrát došlo na pohovory (ČCE) církve versus státní orgány a na krajské zasedání SKD při příležitosti výročí Února. V diskusi se shodně většinou mluvilo o se tkáních s místopředsedy NV a krajském SKD, obligátní věcí bylo správné vyplňování hospodářských výkazů církví. Došlo i na prodiskutování závěrů všech celostátních komisí. V připomínkách na SPVC se OCT shodli, že není možné v určených termínech pracovat na materiálech pro všechny komise najednou. Termíny je nutné rozložit. Pro svodku SPVC měl s. Drozdek zaslat podrobné informace o průběhu setkání duchovních a zaměstnanců státní správy.

Kapitulní vikář Kavale nebyl z ordinářů ŘKC sám, kdo obdržel záhadný dopis.²⁰⁹ Je zde informován, že dne 13.10. 1976 byla ve Sbírce zákonů ČSSR v části 23 uveřejněna vyhláška č. 120 obsahující dva Mezinárodní pakty o lidských právech. Už teď to zavání chartistickou iniciativou. Dále dopis informuje, že Pakty byly vládou schváleny již 11.11. 1975 a po prezidentském dopisu nabyly platnosti dne 23.3. 1976. Nyní konečně následuje výčet občanských práv, které je nyní nutné dodržovat co platnou normu zákona. Dále obsahuje pasáž o svobodě, myšlení, svědomí a náboženství, kde se rozvíjí, že nikdo nemůže být potlačován za to, že chodí do kostela, nebo že jeho děti navštěvují VN. Že občané mají právo na svobodu projevu a informací, tj. že také smějí poslouchat zahraniční rozhlas. Že mají svobodu sdružování, to zahrnuje např. i katolickou mládež. Mají být spravedlivě ohodnoceni, a to jen podle kritérií schopnosti a délky zaměstnání a žádných jiných. Že střední i vyšší školy jsou přístupné všem, a zas jen podle kritéria schopností, bez ohledu na politické či náboženské otázky týkající se žáka nebo jeho rodiny. V závěru dopis vysvětluje, že je vlastně psán proto, že vláda tuto přijatou vyhlášku před obyvatelstvem tají, a že je nutné s ní lidi tedy seznamovat jinak. Ve smyslu

²⁰⁸ Informace o poradě... konané dne 28.2. 1978 v Č. Budějovicích, v Praze 1.3. 1978 (Jelínková).

²⁰⁹ Anonymní dopis poslaný kap. vikáři Kavalemu (příloha k informaci podané KCT na poradě 28.2.).

vyhlášky samotné se pak toto oznamování nepokládá za trestnou činnost, takže není vinen ani její pisatel, natož adresát a čtenář v jedné osobě.

S programem dubnové porady²¹⁰ to bylo jako přes kopírák, budeme-li srovnávat se Strakonicemi. Průzkum se konal v neděli odpoledne 16.4. v 18 z 38 zdejších farností. V kázáních zjištěno časté volání po náboru nových bohoslovců pro tuto diecézi. Udivilo neobvyklé zapojování laiků, kdy ministranti bez rouch často společně s knězem požívali mešní víno. Diskuse o SKD potvrdila, že bude velmi složité získat pro něj kádrové rezervy. Jelikož se OCT neshodli na tom, jak zdaňovat štolové poplatky, rozhodli se postoupit to jako dotaz SPVC. To je ta porada, ke které se vztahuje následující dokument.

Druhý den přišla na poradu místopředsdkyně ONV (Tábor) a byla seznámena jak s výsledky průzkumu, tak i s tendencemi v církevně politickém úseku. Došlo ke vzájemné výměně informací, zejména v oblasti opravy církevních památek a práci SPOZů v jednotlivých okresech. Ukázalo se, že spolupráce zdejšího OCT s paní místopředsdkyní ONV je skutečně vzorná.

Z výše uvedené porady zazněl dotaz ve směru evidence a zdanění štol. SPVC odpovídá,²¹¹ že jde o poplatek za křty, požehnání sňatků či pohřby. Štola je v ŘKC považována za příjem duchovního, ale musí z ní uhradit tzv. funerálie, což je poplatek za používání kostelního inventáře, osvětlení aj. majetku a část jako odměnu dalším osobám podílejícím se na prováděných úkonech, např. kostelníkovi, varhaníkovi atd. Duchovní je povinen vést o tom štolový deník a tuto částku sám přihlásit k dani z příjmů. I když jich není moc, u velkých kostelů jsou (podle §30 zákoníku práce) kostelníci atd. vedeni jako zaměstnanci, a proto je tato odměna také součástí jejich platu a rovněž podléhá zdanění. S ostatními dobrovolníky FÚ uzavírá dohodu o pracovní činnosti (podle §237 z.p.) a štolový deník má pak uzávěrku v kvartálu, kdy kněz odměny vyplácí. Současně s touto výplatou se ihned sráží daň ze mzdy. V případě důchodců však duchovní musí dát vědět Úřadu důchodového zabezpečení v Praze. Tzv. funerálie pak jsou de facto jediným příjmem FÚ a musí být proto zapisovány do pokladního deníku.

Kromě církevně politické situace a rozboru VN slavil na červencové poradě²¹² výročí 30 let působení na úseku CP jeden z nejstarších služebně činných CT pracovníků. K VN Drozdek poznamenal, že byla pro silný pokles omezena na jedinou hodinu výuky týdně. Tím, jak ŘKC začíná klást důraz na výuku v rodině, a z předešlého faktu, vyplývá, že VN již v současnosti není

---

²¹⁰ Informace o poradě ... konané dne 16.-17.4. 1978 v Táboře.

²¹¹ Z porady 16.-17. 4. 1978 v Táboře. Věcně jednáno o tzv. štole katolické církve. V Praze dne 21.5. 1978. (klasické formulářové desky/tiskopis MK ČSR). Podepsán ředitel SPVC (s. Jelínek).

²¹² Informace o poradě ... konané dne 26.7. 1978 v Jindřichově Hradci.

měřítkem religiozity. Zůstává otázkou, jakým způsobem sledovat v této souvislosti mnohem průkaznější statistiku o účasti dětí na tzv. prvním svatém přijímání.

Mluvílo se především o negativním vlivu jednání ČSSR na SKD a církevní hierarchii (že jedny zeslabuje, druhé posiluje – poz.). Také poznamenáno, že v místě konání poutí roste návštěvnost, zatím nikoli účast, lidí, kteří tam žijí, a že se nedaří organizovat protiakce „socialistického typu“.

V připomínkách SPVC upozornil OCT Č.K., že ČEDOK²¹³ prý slibuje zahraničním duchovním moci sloužit bohoslužby v kterémkoli vybraném kostele republiky, což z pohledu OCT mohlo být nahlíženo nejen jako lehkovážnost, ziskuchtivost, ale i (možná nezáměrné) sabotování jejich práce. Dělá to velikou škodu v oblasti celé církevní politiky, protože duchovní jsou pak nuceni kolegům ze zahraničí vysvětlovat systém zdejší CP.

Na programu zářijové schůze²¹⁴ pochopitelně nemohlo chybět hodnocení hradeckého průzkumu, o čemž svědčí i místo setkání, dále přehled čerpání státních příspěvků na generální opravy, informace z porady KCT a instruktáž k vyplňování dotazníku 'Organizační struktura církve'. Příprava zprávy pro KV KSČ se zaměřila hlavně na důvody přetrvávající religiozity. Rozbor průzkumu za přítomnosti ideologického tajemníka OV KSČ a místopředsedy ONV prokázal, že nejreligióznější oblastí okresu zůstává oblast děkanátu Dačice. Důležité byly i poznámky o dalších průzkumech, které mají být v dubnu 1979 na Prachaticku a v září 1979 na Budějovicu.

Na SPVC tentokrát mřily dvě stížnosti: jednak výčitka, že na výstavu 'Karel IV.' byli pozváni jen ordináři, čímž trpí autorita SKD (někdo z SPVC připsal, že to bude vysvětleno na poradě KCT v Plzni – poz.). A za druhé stížnost technického rázu. Formuláře o biřmováních jsou navrženy na poměry moravských krajů a OCT jich navíc moc nedostali. Z námětů pro příští poradu: někteří OCT projevíli zájem o (rozuměj seznámení s – poz.) český misál.

V říjnu již opět v Budějovicích²¹⁵ nechyběla v programu volba nového papeže Jana Pavla II. a ohlasy na ni v Jč kraji. Konvent jihočeského seniorátu (ČCE) proběhl bez potíží a uspokojivě. OCT Krumlov opět upozornil na zastaralost čtvrtletních výkazů, a že by měly odpovídat současným podmínkám.

1979

²¹³ Č.K. – Český Krumlov, okres. ČEDOK – Československá dopravní kancelář (národní podnik).

²¹⁴ Informace o poradě ... konané ve dnech 24.-25.9. 1978 v Jindřichově Hradci. V Praze dne 26.9. 1978.

²¹⁵ Informace o poradě ... konané dne 24.10. 1978 v Č. Budějovicích.

Na jediné dochované poradě z roku 1979,²¹⁶ a pro nás poslední za tento kraj, se projednávala se hlavně situace v SKD a jeho doplňování o nové členy, přemísťování duchovních a způsob, jakým vikář Kavale přerozděluje osobní auta duchovním.

Z konference SKD 20.2. bylo omluveno 12 nemocných duchovních. Úplný lazaret. Prvně zmíněný dokument sleduje projevy jednotlivých členů – duchovních na tomto shromáždění. Členem pochopitelně tehdy ještě byl i vikář Kavale. Konference prý byla dobrá, alespoň ji tak přítomný Drozdek a spol. hodnotili. Vše se točilo kolem mírových témat a podpory mírových sil. Není divu, že ten spolek byl vždycky jako stařeček na (režimních) přístrojích. Drozdek nesouhlasil se jmény navrženými do nového výboru (KV SKD) jedním z odstoupivších členů. Položil otázku, proč z něj utíkají především představitelé diecéze. Celých 10 lidí (2/3) by bylo nových. Ke kandidátce se mělo konat nové jednací kolo. Drozdek sleduje tezi, že odstoupením hierarchie z výboru ztrácí SKD autoritu. On měl tedy o jménech ve výboru naprosto přesnou představu. Dost možná, že ji prosadil, (což by znamenalo, že Kavale by nebyl jedním ze dvou místopředsedů – poz.).

---

²¹⁶ Informace z porady OCT v Č.B. – 21.2. 1979 – SKD. (2 z asi 3 str.) a Informace o poradě ... konané dne 21.2. 1979 v Č. Budějovicích (neobsažné, hlavně program).

Kapitola V. Porady OCT Západočeského kraje (1970-1978)

Soubor porad západočeských OCT, jak již naznačeno, díky komplexnímu výzkumu dosáhl maxima svého pramenného, a přesto stále omezeného materiálu. Přitom dokumenty z krajského archivu v Plzni pokrývají celé období teprve od roku 1973 a poté často doplňují zprávy psané pro či na SPVC. Největší slabinou je formalismus zápisů ve druhé polovině 70. let. Přesto se z té doby zachovala řada cenných konkrétních, ale i obecných fakt. S výjimkou chybějícího roku 1975, je soubor s poměrně skrovným materiálem na počátku 70. let dosti bohatý zejména v letech 1974 a 1976 a pokračuje až do roku 1979. Jak v Plzni, tak v Praze jsem se nesetkal s dokumenty z 80. let (pro krajské dokumenty typický poznatek).

Západočeský KNV, původně po „krizovém období“ na postu KCT dlouho neobsazený, patřil později v době stabilizované normalizace k těm nejvýkonnějším na poli církevní politiky. Nesmíme zapomínat ovšem, že tato politika měla svá specifika. Pro tento kraj bylo typickým nedosídlené a vykořeněné pohraničí po vystěhovaných Němcích, a tak v některých okresech (např. Tachov) nebyla nízká religiozita překvapením. Našly se však i vnitřní, silněji religiozní okresy (Domažlice, Klatovy). Jistou raritou pak byla religiozita dosídlenců, kteří v pohraničí tvořili náboženské ostrůvky, především na etnické bázi, jako např. Rusíni či Ukrajinci a jejich pravoslavná či řeckokatolická, ve vlastních Čechách jinak poměrně vzácná, vyznání. Podívejme se tedy na svědectví, která po sobě státní orgány (ZČ KNV) zanechaly.

1970

Velmi důležitá je úvodní věta, úvodní, červencové porady,²¹⁷ kde se konstatuje, že přítomní vyslechli „zprávu o krátkodobé koncepci církevní politiky do XIV. sjezdu KSČ.“²¹⁸ Vedoucí školského odboru Dubský připomněl, že mnoho učitelů, kteří byli v rámci mimosoudní rehabilitace (prověrky je „uschopnily – poz.) přijati zpět do škol, se vrátili i s nezměněnými náboženskými hodnotami. Proti těmto lidem je radno postupovat s citem, zatím bude možné

---

²¹⁷ Zápis z porady vedoucích odborů školství, kultury a okresních církevních tajemníků v Plzni dne 14.7. 1970, datum 17.7. 1970 (Damiánová), NA v Praze, fond MK (1945-89), karton 10. **Dále tentýž zdroj, jiný zdroj bude vždy rozlišen.**

²¹⁸ Tj. Zprávu o krátkodobých opatřeních na úseku církevní politiky P ÚV KSČ z května 1970, která pak byla za pochodu realizována v letech 1970 – 1972. XIV. sjezd proběhl v roce 1971, přesně rok po vzniku této zprávy.

sledovat jen způsob jejich výuky a hlavně žádné administrativní zákroky. Určitě to zatíží ředitele škol, ale je to v celospolečenském ohledu nezbytné.

Na VN je jasný požadavek existence směrnic již před školním rokem (slovo před strojopisně potvrzeno). Soudruh Dubský ve svém příspěvku upozornil, že církevně politická, ateistická výchova nemůže být jen výlučnou záležitostí odborů kultury, ale že zde musí nastat mezi oběma odbory úzká spolupráce, protože výchova k vědeckému světovému názoru je věcí obou odborů.

Poté tajemníci seznámili vedoucího se stavem v jednotlivých okresech a následně se porada již rozdělila na kulturní a školskou. Když takhle referovali, zjistilo se, že v Domažlicích a Chebu ještě OCT nejsou „prověřeni“, v Plzni – Sever má pozastavené členství, bude se řešit, v Sokolově je vyloučen ze strany a v Tachově OCT zatím není, nicméně již od 1.8. bude. Když se k tomu připočte, že v Chebu vlastně není nikdo jiný, kdo by měl OCT prověřit, a že asi budou muset požádat bývalou OCT v Chomutově, mohlo by se dodat, že stav církevní politiky byl skutečně chaotický. Podobně jako jinde, ani na Zč KNV v té době nebyl KCT. Návrh ale již je podán. Prý jde o soudruha mladšího a prověřeného, mohl by být posilou. Na okresech bývá již v této chvíli kulturní odbor rozdělen se školským na dvě části.

V Karlových Varech dal předseda ONV místnímu OCT kategorický příkaz zakázat poutě (mimo kostel). Jinak chápe, že poutě celkově nemůže zakázat, neboť „jsou již v obcích tradicí, protože by došlo ke stížnostem i občanů bez vyznání.“ (A takový humbuk nám za to nestojí, dodal by asi hned nato – poz.). Jistý farář již svou vývěsní skříňku odstranil z budovy ONV, jak se po něm chtělo, a místní ŽNO bylo povoleno zvolit si nový výbor, v němž má strana tři prověřené členy KSČ.

V Rokycanech jistý senior ČCE odmítl podpořit kázání své podřízené vikářky. Byly v něm „závadné“ teze a on je odmítl zaštitit, protože si uvědomoval, že je za ni jako senior zodpovědný, a nechtěl stát dráždit. Taktéž v Rokycanech se vyskytli lidé, kteří přišli s povídáním o bibli za jednou občankou a záhy ji přemlouvali, aby se přidala k nim a hned ji zvali mezi sebe. Jde patrně o nějakou sektu vyznavačů bible, a protože se objevila také v Sč kraji, oznámila to bezpečnosti, uzavírá OCT.

Na Tachovsku prý narůstá katolicismus, tedy zejména v Plané, kde místní farář organizuje farníky skrze lidovou stranu. Prý na něj jsou „nějaké materiály“, takže se patrně uvidí, co se s ním dá dělat. Na Sokolovsku měli jediný případ v Chlumu sv.Máří (u Ostrova nad Ohří), kde místní kněz dostal od indického velvyslance, který sem za ním jezdil, příslib finanční pomoci k opravě kostela.

Prý je vidět, že kraj již téměř rok neřídí KCT. Nicméně většina duchovních (s výjimkou duchovních církve českobratrské evangelické) je pokojných. Spolupracují i s OCT.

Téměř na chlup o rok později²¹⁹ poradu řídili s. Hájek (KCT) a Kvidera (v. o. kultury). Západočeská ČCE poslala dopis vládě i Husákovi, že protestuje proti směrnicím (o VN? – nespecifikováno, poz.) a některým článkům k přijímání mládeže na výběrové školy. Panuje přesvědčení, že za vším stojí zmíněný plánský farář Z., kterému prý nevzali dceru na gymnázium.

ONV v Domažlicích odmítal dát místnímu sboru ČCE souhlas k (státnímu souhlasu podle) §16 duchovnímu již na penzi v obavě, aby se nezvyšoval fyzický stav kněží přesto, že je KCT nabádal, že řídit duchovního je v porovnání s laikem lehké. Tamní rada ONV se také usnesl, že v příštím roce sníží stav místních duchovních o celkem 3. Proto žádala KNV, aby buď třem z nich souhlas odebral, nebo stejný počet přeložil někam jinam. KCT to zamítá, všechny okresy mají plné stavy duchovních. Místní odbor kultury nekompromisně zrušil mzdový fond pro pravoslavného duchovního, který zde měl nastoupit a rovněž hlásil, že v příštím roce nebudou žádná biřmování. Při jejich razanci člověk skoro neví, zda tentokrát jen nebudou, nebo jestli je také nezakázali.

Jistý farář přijel na (první) zasedání SKD dosti rozladěn, ostatně nebyl sám, a prohlásil, že „bude-li to takhle pokračovat (zaměření SKD – poz.), nemůže nikdo počítat s tím, že se tato organizace bude v plzeňském kraji dobře rozvíjet. Damianová o KCT zapsala podle jeho vlastních slov, že má dobré zkušenosti z jemu důvěrně známých okresů Domažlice a Klatovy, ale okresy na severu vůbec nezná. A bude-li jeho autorita tam stejná jako v Domažlicích, bude to špatné. Zatím se učí a do církevně politické problematiky se ještě „nedostal“.

Poradu v srpnu²²⁰ řídil s. Kvídera. OCT si svorně stěžovali, že místní vedoucí ONV hrubě podceňují církevní politiku. Také volali po novém zpracování předpisů církevní politiky („fialová knížka“). O vzrostlejší religiozitě se vyjádřili tak, že nejen existuje tlak ze strany ordinářů i některých věřících na kněze, aby sloužili více mší, ale také se návštěvnost přesouvá do večerních bohoslužeb, protože pracující lidé ve dne nemohou.

Když byl sokolovský předseda ONV požádán, aby promluvil s duchovními, tento odmítl s tvrzením, že této politice nerozumí a neměl by tedy s nimi o čem hovořit. Tamtéž chodí jistý evangelický farář po domácnostech věřících a sbírá ošacení, peníze a jiné potřeby pro nemocnice a domovy důchodců, což provádí i po upozornění OCT, že tato jeho činnost je

²¹⁹ Záznam z jednání na KNV – odboru kultury v Plzni dne 20.7. 1971, datum 21.7. 1971.

²²⁰ Zápis z porady okresních církevních tajemníků na KNV v Plzni, konané dne 4.8. 1971.

nežádoucí. OCT tedy žádá, aby na něj bylo zatlačeno skrze vedení církve, které je poslušen. Pouť v Chlumu (sv. Máří) proběhla v klidu, asi 500 návštěvníků, méně než obvykle.

V okrese Tachov je řada ŘKC farností v dezolátním stavu, ale biskup se o to nestará. Přitom svým kněžím přiděluje nová auta darem. V Rokycanech se dlouho nikdo církevní politice nevěnoval. Teď všechno řeší příkazy bez ohledu na dopad. V Liblíně je nepokojný samozvaný vikář, který je aktivní v práci s místními řeholnicemi (v CHD) a též dětmi věřících a také 9 dětí členů strany, včetně místního předsedy organizace KSČ. Klatovy zamítly žádost jednoty bratrské o kazatele ze Slovenska s tím, že o toto povolení mají žádat SPVC. Všichni OCT vyslovili podporu ustavující konferenci SKD 24.8., pro níž jsou již k dispozici jako delegáti kněží v celkovém počtu 11. O SKD má zájem také „prominentní“ dominikán Z Chlumu sv. Máří.

OCT byli vyzváni, aby vždy pravidelně měsíčně podávali zprávy o situaci předsedovi ONV, ideologickému tajemníkovi OV KSČ a KCT, a vedoucí kultury má být napříště zodpovědný za odesílání měsíční informace na SPVC. Úkol Kvídera uvítal a pověřil jím Hájka, tj. KCT.

Porada sice měla dobrou úroveň, ale jako podstatnější s. Damiánová zaznamenala, že vedoucí odboru kultury není s Hájkem spokojen, a protože si myslí, že se na tuto funkci nehodí, vymění ho.

1972

Účelem zářijové porady,²²¹ již rok poté, bylo především seznámení se s novými nebo zánovnými OCT, kteří se sotva stačili zapracovat. Úvodní slovo měl on, pohovořil o poradě KCT, a pak již s. Wiendl nadnesl konkrétní diskusní body. Mezi jeho návrhy bylo také zavedení seminářů, čili školení, pro OCT, která zatím neexistují. Pak se informovalo o CP v kraji s konkrétními upozorněními na problémové duchovní nebo jevy v církvích a rovněž OCT nastínili situaci na okresech. Došlo ke shodě, že je třeba uspořádat několikadenní seminář k bližšímu obeznámení s konkrétní problematikou v jednotlivých oblastech. Seminář musí proběhnout již proto, že většina OCT do funkcí ustanovena nově a na některých okresech schopné činovníky teprve hledají a ještě neobsadili (Tachov, Rokycany, ty zastupují lidé z OK ONV). Např. s. Vrbová v Chebu vykonává krom funkce OCT na odboru ještě dvě další. OCT by vzhledem k důležitosti své práce neměli být zatěžováni prací jinou.

Na této poradě bylo také stanoveno, že příští porady se budou konat každé dva měsíce, v případě potřeby každý měsíc. Pak poměrně zdlouha rozebírá, co že bude námětem těchto porad, a že se zaměří zejména na otázky související s rozmisťováním duchovních, jejich vztahu

---

²²¹ Zápis z porady OCT konané dne 18.9. 1972, nejprve úhledný a pak se horšící rukopis s mnoha škrty. Teprve časem nám dojde, že autorem zprávy je KCT.

ke státní správě, diferencovaný přístup v udělování státního souhlasu, udílení odměn atd. OCT pak budou muset každý měsíc z okresů podávat objektivní a všeobecné zprávy o CP. Také bude nutná spolupráce s orgány OV KSČ, OV NF a orgány MV.

Diskuse i náplň listopadové porady²²² se víceméně točily kolem práce s duchovními, jejich vztahu ke státní správě a respektování státních nařízení. Někteří duchovní, zejména ČCE, dané směrnice porušují a všelijak je obcházejí, za všechny případy jinak nazývané nedovolené činnosti může sloužit případ biblických hodin. Děje se tak na farách, někdy se tomu přizpůsobí kázání, odehrává se také „v rodinách silně bigotně zatížených“. Také je třeba ujednotit si názor na oblečení řádových kněží při bohoslužbách nebo i mimo ně, nadnáší Cihlář nové téma. V současnosti je však nutné zaměřit se na církve evangelické, zejména ČCE před XVIII. synodem a ovlivnit výběr jejích synodních delegátů. Dále v rámci milénia nepřipustit jiné akce než ty se státní správou sjednané a povolené. Podchytit také názory duchovních ohledně závěrů pléna ÚV k ideologické práci. A určitě zabráňovat vzniku komunit kolem duchovních – řeholníků, stávající rozbíjet např. překládáním na osamocená působiště.

Mimořádná (prosincová) porada²²³ se sešla v souvislosti se závěry pléna ÚV KSČ k ideologické práci. Všichni se shodli v otázce milénia pražského biskupství. Všichni tázaní duchovní sice tvrdili, že zatím nebyli o žádných akcích z centra informováni, s. Lněnička (SPVC) však připomněl, jakou důležitost ŘKC oslavám připisuje. (Počítalo se s větší publicitou slavností a oživením místní církve, větším působením na nevěřící – poz.).

S. Holešovská varovala, že část věřících ČCH v Sokolově v souvislosti s neobsazením postu duchovního hledá náboženské vyžití u sekt, včetně SJ. Uvedeno, že duchovní bude dosazen v příštím roce. Všichni přítomní se také shodli na postupu vůči proti státu negativně se vyjadřujícím a působícím duchovním ČCE, jednotlivcům známým jako tzv. nová orientace. S. Šnýdr, Kvídera (OK KNV) a Wiendl (místopředseda ONV) objasnili jejich postoje ve vztahu ke státu, „z čehož jednoznačně vyplynulo neodkladné řešení po stránce kádrové. odebráním státních souhlasů, s čímž souhlasili všichni přítomní.“ (str. 2) Práce s duchovními ČCE bude do budoucna jedním z hlavních úkolů OCT, protože, jak se ukázalo, byla tato otázka v minulosti opomíjena.

1973

²²² Zápis z porady OCT konané 27.11. 1972. Datum 28.11. 1972, rukopis KCT.

²²³ Zápis z porady OCT konané dne 13.12. 1972. Zapsal osobně OCT Cihlář (rukopis).

Po zahájení lednové porady²²⁴ četl Cihlář zprávu o CP v Zč kraji v roce 1972. Hodnocena správnou, s. Šnýdr ale také uvedl, že v určitých bodech je stručná, a že to tam bude třeba ještě rozvést. To OCT dopadli hůře. Měli také sestavit celoroční zprávu (u OCT Tachov se zachovala pro rok 1974 – poz.), ale tři ji neodevzdali a další ji přinesli teprve na poradě, přitom se po nich chtělo, aby ji poslali dříve, aby se o těch zprávách na této poradě již mohlo mluvit. KCT tedy svou zprávu nemohl mít úplnou. OCT byli znovu nabádáni k dodržování termínů. Zpráva sama pak byla v úplnosti pro MK sestavena až v únoru.

U ČCE se diskuse rychle dostala k biblickým hodinám. Konstatováno, že je pořádají také další nekatolické církve, a že reálně se jedná o VN mimo školu. Na MK je proto vznesen požadavek, aby se státní orgány jasně vyslovily k této skutečnosti, (aby s tím CT mohli něco dělat – poz.). Příprava milénia ŘKC by se měla projevit v práci OCT a KCT, měli by pořád pracovat s duchovními, aby napomohli jejich kladnému vztahu ke státu. Při jmenování vikářů je nutné dbát kádrové politiky státu, tj. tlačit tam „pozitivní“ duchovní. Výpomoc duchovních v jiných farnostech povolovat jen výjimečně, např. z důvodu nemoci. Za kázání laických kazatelů aj. pomocníků zodpovídají duchovní se souhlasem podle § 17 (faráři – poz.). také by bylo dobré, aby tito kazatelé obnovili či složili slib věrnosti, což se nemá dít jako kampaň, nýbrž postupně. Dále se zvyšuje činnost sekty SJ na Karlovarsku a v Plzni – Jih, což bylo dáno na vědomí KS MV. Dále zazněl požadavek, aby byla sestavena jednotná osnova, podle níž by OCT sestavili měsíční zprávu o CP.

Po skončení porady přijal účastníky předseda ONV K.V. Havlíček a pohovořil s nimi o jejich práci i obecně.

Začátek březnové porady²²⁵ byl opět pro oba odbory (se školským) společný, opět zahajoval jejich šéf s. Kvidera. Po rozdělení na obě „sekc“ již dostal slovo KCT Cihlář informací o poradě KCT.

Tam tématikou XVIII. synod ČCE. Většina synodálů až na seniora je tvrdě na protistátních pozicích. Jistý Dr., který na sjezd jel jako laik mu otevřeně řekl, že je u nás náboženská nesvoboda, „vystoupil otevřeně proti socialismu“ a upozornil, že vše, co teď řekl, popře, použijeli to (KCT) proti němu. Věděl, že neměli svědky.

Cheb: v obci Tři Sekery si BJB zřídila kazatelskou stanici, o kazateli zatím nic neví. V osadě Krásná se objevily dvě ženy agitující pro jehovisty. Plzeň – Jih dává návrh na zrušení biblických hodin. Statistiky VN přece nemohou brát vážně, vždyť ČCE si vyučuje v biblických a jiných hodinách, ŘKC pak má na farách více ministrantů než je někde přihlášeno na VN. Karlovy Vary:

²²⁴ Zápis z pracovní porady OCT konané dne 25.1. 1973 v budově ONV v Karlových Varech (rukopis).

²²⁵ Zápis z porady OCT západočeského kraje konané 26.3. 1973 v Horšovském Týně, datum 29.3. 1973.

problémy s místním ŘKC vikářem. Ví, že má být nahrazen „spolehlivějším“ a již nespolupracuje. Také se na okrese zvýšil počet pohřbů (církevních), a to o 9 %. OCT si stěžuje, že na OV KSČ nemá s kým jednat. Domažlice: na okrese mají ateistický klub, už má 38 členů. Sestavil plán ateistické výchovy a jeho činnost sleduje výbor klubu. Na okrese je 128 poutí, ale jen u několika z nich (Vavříneček, Dobrá voda, Postřekov, Pocinovice) se dělají opatření pokud možno setřít náboženský ráz. Sokolov: nepohodlný duchovní z Chlumu se bude stěhovat na Moravu. Z Mariánských Lázní, tentokrát, opět dojíždějí jehovisté. V Horním Slavkově je církev ochotna předat vyhořelý kostel MNV,²²⁶ to zde chce obřadní síň. Z budovy děkanství by mohla být hudební škola. Místní orgány KSČ také nemají o církevní politiku zájem.

Všichni tajemníci se velmi nechápavě vyjádřili o tom, že byli ze strany ČSSR přijati 4 biskupové. Prý je to projev slabosti nejen SPVC, ale i samotného MK. Nepochybně měli pravdu, linii totiž určuje strana. Ta také vládne a jsou to politici, kdo dělá kompromisy. OCT vysvětleno, že tyto otázky jsou mimo pravomoc jejich ministerstva, a že na ně tedy nemohou mít vliv.

V úvodu červnové²²⁷ porady info z porady KCT. Mj. že ordináři chtěli zachránit končící olomouckou fakultu jako jednoroční přípravku bohoslovců. Tím by se studium protáhlo z 5 na 6 let, což pochopitelně bylo označeno za nevhodné. Je třeba hlídat přednášející na pastoračních kurzech, neboť „někteří přednášející se snaží ovlivňovat pozitivní duchovní.“²²⁸ S. Hájek pojednal o XVIII. synodu ČCE, kdy zdůraznil, že z 67 delegátů nehlasovalo pro ke státu smířlivé závěry četných 22. Opozice se rekrutuje jak ze středočeského, tak ale i ze západočeského kraje. Před OCT tedy stojí dlouhý a nesnadný proces práce s těmito duchovními.

Pověřený důstojník StB s. Cinoldr pochválil všechny OCT a KCT za dobrou práci, že ale není radno podlehnout sebeuspokojení a nadále se církvím věnovat. S. Lněnička uvedl, že zahraniční tisk psal o průběhu milénia ŘKC jako o fiasku. S. Trávníček mluvil o tom, že je neprozřetelné přijímat do sociálních ústavů mladé dívky. Řeholnice totiž často jezdí až na Slovensko a snaží se zde jednáním v rodinách získávat dívky mezi 14, 16 roky aby u nich pracovaly jako pomocné síly. Slibují jim přitom, že získají středoškolské vzdělání. SPVC se bálo, že jsou tak nepřímo rekrutovány nové řádové sestry. S. Šnýdr KCT informoval o biskupské konferenci ČCH (konají se jednou za 10 let – poz.), kde se mluvilo o finančních těžkostech církve, problémy s mladými knězi odmítajícími vykonávání svého poslání, ale zejména o tom, že během pouhých 6 let církvi ubylo 102 000 členů.²²⁹ S. Mikulková uvedla počty přijatých na BF, a zde je jasně patrný

---

²²⁶ MNV – Místní národní výbor.

²²⁷ Zápis z porady OCT konané 27.6. 1973 v Plzni. SOA Plzeň, fond KO KNV, karton P 1525. dále již jen „(SOA)“.

²²⁸ Viz předchozí, str. 1.

²²⁹ Viz předchozí, patrně se jednalo o nejstarší členstvo, str. 2.

diferencovaný přístup ke katolíkům a ostatním. Z 45 přijatých (75 uchazečů) bylo jen 22 katolíků. Přitom se jich hlásilo 47. Např. uchazečů z řad ČCH přijato všech 5.²³⁰

Mezi úkoly, které se většinou nepodařilo celkově splnit, tedy odeslat KNV, mělo být i hlášení o skutečném počtu členů SKD. Došlo na opatření k dovoleným duchovním a darům pro ně ze zahraničí. U jednotlivých církví uvedeny potíže s farářem PC v Lesné, protože moc pije, s ASD v Sokolově, protože koupili modlitebnu, a SJ podle očekávání „vzmáhají se, jsou aktivnější, chodí po rodinách“.²³¹ Zajímavé je, že došlo k četnému přesunu duchovních. ČCE bylo z a do kraje přesunuto 5 kněží a ŘKC zase 5.²³²

V diskusi je důležitý příspěvek s. Wiendla, který se rozhovořil o opatřeních předsednictva vlády o řízení CP: „CT podřízení místopředsdům. Usnesení předsednictva vlády nebude projednáno v radách, ale sděleno předsdům ONV. Postavení CT se chápe tak, že organizačně je vázán odborem kultury, ale z odboru je vyčleněn a řízen místopředsdou. ... Postavení KCT – samostatný odborný referent, pravomoc jako vedoucí odboru, místopředsdu informuje o závažných věcech. Ve styku s duchovními podpisuje CT, závažnější věci nerozhoduje bez konzultací. Radě se nepředkládají materiály o církevní politice. Dojde k ujednacení společných postupů ve SSR a ČSR.“²³³ Dále mluvil celkem bojovně o VN. Informuje, že příště (tj. až příští rok) budou přihlášky posílány již koncem června. Ředitelé škol je předají OCT a ti teprve vikářům. Nevím ale, kde vzal dosti militantní omezení VN pouze na 5.-7. ročníky ZDŠ („protože ve 2.ročníku děti neznají ještě přírodní obory a nemohou srovnávat“²³⁴). Také prý zůstává otázka, zda jsou 2 hod. VN týdně účelné.

S. cihlár připomněl, že proti sektám by se mělo spolupracovat společně s uličními organizacemi (KSČ), občanskými a stranickými výbory. Duchek (Klatovy) uvedl, že měli dva kandidáty bohosloví přes 50 let, že je tedy odmítli. Dobrman (Plzeň – Jih) si stěžoval, že jim chybí informace o akcích. Ve Stodě se konalo biřmování ČCH (10 biřmovanců), o kterém nevěděl. Příbáň (Tachov) uvedl, že duchovní ČCE (Svoboda – viz kapitola 11. – poz.) pod jeho vlivem změnil názor o dovolené z NDR na Slovensko. Duchovní ČCH Vébl oznámil teprve 2 týdny před akcí, že bude konáno biřmování. Šebesta (Domažlice) si stěžoval, že Bihun (PC) již dva týdny nekonal obřady v (Horšovském) Týně, krom dalších nedbalostí. Jeho případ se musí urychleně řešit, nespokojenost věřících roste. S. Rendla uvedl, že podle s. Cinoldra je

---

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Výše uvedený dokument, str. 3.

²³² Včetně (u ČCH) Bělunka z Olomouce do Tachova, a včetně (u ŘKC) Brtvy ze Svojšína do Močidla. Viz XI. kapitola.

²³³ Tamtéž, str. 4.

²³⁴ Tamtéž, str. 5.

registrovaných věřících 7-7,5 milionu, včetně funkcionářů.²³⁵ Navíc se modernizují bohoslužby. Dále mluvil o životaschopné pražské ŘKC, jak ukázalo boží tělo.

Nakonec zadány úkoly. Mj. vyzvat všechny laické kazatele, aby do konce roku složili slib věrnosti ČSSR a zaslat KNV jmenovitý seznam členů (nekatolických) staršovstev, včetně bydlišť a zaměstnání. Z dlouhodobých úkolů pak mimo klasické, jako je bránění slavnostem mimo kostely, nedopouštět, aby duchovní konali církevní obřady a bohoslužby v jiných okresech či jen mimo svou farnost, kde mají souhlas, a také vyvozovat důsledky z toho, že by duchovní na delší dobu opustil své působiště, aniž by si zjednal zastupování. Stále pak také věnovat svou pozornost duchovním, kteří pracují s mládeží. Z konkrétních případů vyvozovat příslušné závěry.

Na srpnové poradě²³⁶ KCT Cihlář přečetl pololetní zprávu o CP. Dozvíme se zde, že na území kraje působí 45 řádových kněží z celkových 133 v ČSR. Nepovolená činnost zjištěna jen u duchovního z Jáchymova Duky a Kaňáka z Loučimi. Šlo především o práci s mládeží, výjezdy mimo okres a klamání státní správy. Oba čelí verdiktu buď o přeložení nebo o odejmutí souhlasu. Přeložení už takřka jistě čeká dalšího hříšníka, a to jediného řádového kněze Tachovska, P. Brtvu. 1.7. přišel o souhlas klatovský kněz Štifter za to, že ze zahraničí ilegálně přejímal tiskoviny a letáky. Cihlář také uvedl, že souhlas k činnosti dostalo 6 nových duchovních, u tří starých se počítá s brzkým odchodem. 8 duchovních dostalo peníze ze zahraničí na zakoupení vozu. Zajímavé je, že duchovním by se měly psát písemné důtky, aby byl podklad pro odnětí souhlasu (později s. Šnýdr prohlásí, že pro takové jednání naopak není zákonný podklad – poz.). Další postřehy s. Šnýdra: Církve mají dostatek laiků ke svým aktivitám. V otázce nošení křížů jasný zákaz, v některých obchodních domech bylo již nošení zakázáno („nevěřící pak nemají důvěru“.²³⁷

Zásluhou OCT se konalo méně poutí, všechny proběhly v kostelech a dařilo se tak brzdit snahy duchovních, zejména na Domažlicku (Kaňák např.), o veřejné slavení slavností. Totéž o slavnostech božího těla. Zvýšená pozornost byla tradičně věnována česko – německé pouti v mariánském poutním místě Chlumu (sv. Máří) u Ostrova nad Ohří. První mše, sloužené německy, se zúčastnilo na 300 německých poutníků z NSR a NDR, české mše asi 200 návštěvníků. Biřmování v Chebu a Teplé (60 resp. 12 biřmovanců) proběhla bez problémů. V neposlední řadě sekta SJ stále rozvíjí svou činnost. Ubývá případů samostatných akcí církví, daří se jim předcházet prací s vikáři. Navíc byly organizovány, a dále budou, besedy s duchovními na okresech.

---

²³⁵ Tak na str. 6.

²³⁶ Zápis z porady OCT konané dne 29.8. 1973 v Plzni na Z KNV, (SOA).

²³⁷ Viz předchozí, tak na str. 3.

V Lesné na Tachovsku se do funkce vrátil kněz PC Zubanič, neboť státní správě nevyšel tah s novým duchovním, na této poradě se konstatovalo, že nový duchovní je „pro nás nepřijatelný“. Dále došlo dohodě, že dojde k přemístění (mimo vikariát) kněze Kaňáka z Domažlicka, pro jeho agilností vzniklé četné problémy. Na odejmutí souhlasu v jeho případě trvá OCT Šebesta (Domažlice).

V diskusi oznámil zmíněný Šebesta, že působení kněze PC Bihuně likviduje místní PC. Na bohoslužby mu chodí jen pramálo lidí. Já se však domnívám, že v případě, že s ním byla u věřících nespokojenost, nebyla to ze strany státní správy starost o umrtvení protežované ruské církve, ale obava, že podobně jako třeba v situaci po vymření VN na školách, a nepřehledem o její skutečné výši, nebude snadné obdobně detekovat její náboženské aktivity. V diskusi také zaznělo, že duchovní si nevedou přehled o sbírkách. Takové štolové příjmy si běžně ponechávají, jen zaplatí daň (ovšem štolu je jejich vlastním příjmem z darů za adresné svátosti – poz.). Za odmodlené mše dostávají peníze dokonce i ze zahraničí. U ŘKC došlo ke shodě, že omezování VN na školách nahrává mimoškolní výchově, a že je tedy třeba přesunout pozornost ze škol na fary a jiná místa, kde mohou kněží takovou činnost maskovat jiným účelem. OCT Příbáň (Tachov) pak hlásil nevhodný jev z pouti na Pístově, kdy tam účinkoval bez povolení pěvecký sbor pod taktovkou neznámého vousatého muže, který si navíc průběh mše nahrával na magnetofon.

Listopadové porady²³⁸ se zúčastnilo všech 10 OCT a také s. Šnýdr z SPVC. KCT Cihlár tlačil na uskutečnění dosud nerealizované společné porady OCT s místopředsedy (čili náměstký) ONV. Přestože výsledky na úseku CP za rok 1973 jsou hodnoceny kladně, místní SKD stagnuje v získávání nových členů. Na Kongresu mírových sil v Moskvě bylo přítomno jen 6 z 37 našich delegátů. Protože oslavy milénia pražské diecéze v roce 1973 vyzněly úspěšně pro státní správu, v roce 1975 budou v průběhu tzv. milostivého léta zavedena opatření obdobná. Duchovní nadále porušují ustanovení o cestách do zahraničí, zejména vydávají – li se na soukromé cesty nebo když cizí duchovní navštěvují je a vystupují pak v kostelech. Není možné písemně vyslovovat duchovním důtku atp. Není pro to právní podklad (srovnej výše – poz.). Má se tedy spíše tlačit na vikáře, aby zjednali „nápravu“ církevní cestou. KCT či vyšší orgány pak informovat jen tehdy, když vikář nezakročí nebo jeho zásah není účinný. ÚRO²³⁹ sdělila své rozhodnutí ve věci řeholnic a členství v ROH, což byl dotaz vznesený na zářijové poradě. ÚRO tvrdí, že tam mohou zůstat.

---

²³⁸ Zápis z pracovní porady okresních tajemníků pro věci církevní konané dne 16.11. 1973 v Plzni, (SOA).

²³⁹ ÚRO – Ústřední rada odborů, vrcholný odborový orgán.

V úkolech se má zjistit počet produkcí kulturních souborů a kde k nim dochází. Všichni OCT měli prověřit, zda jsou všechna působiště nekatolických církví řádně schválena a zda odpovídají situaci. Podle potřeby pak mají navrhnout případná opatření. Mají také prověřit duchovní podle § 16, zda jsou jejich počty opodstatnitelné, jejich poměr ke státu a osobní kvality. Případně navrhnout opatření. Všichni také musí zaslat statistické údaje o religiozitě, umístění a majetku církví, aby KNV mohl vypracovat zprávu pro KV KSČ. Navíc do 15.6. také zpracovat výkazy o církevní situaci za rok 1973. V neposlední řadě pak připravit podklady k plánu v roce 1974.

1974

Poradě (únorové)²⁴⁰ ve filmovém klubu v Plzni byl v 9 hod přítomen dokonce ředitel SPVC Jelínek. KCT představil nového OCT Plzeň – Jih. Dochází k přípravě nových směrnic pro VN, k darům ze- a stykům se zahraničím a mimo jiné bude také vyřešeno postavení a poslání SPOZ. Tolik z porady KCT.

Dále se rozebíralo, jak je důležité, aby OCT měli rozpracovaný plán práce. Aby se snažili o osobní styk s duchovními, jednak aby sledovali jejich obřady, zejména v občanských síních, a sledovali případné negativní projevy, ale také předcházeli jejich oživování obřadů mimo kostel. Důležitá je právě tato práce s duchovními, protože, zdůrazňuje KCT, vyřešit problémy přesunováním duchovních není řešením. Uplatňovat se nadále bude jen tam, kde je to pro státní správu výhodné. Dále bylo OCT zdůrazněno, jak jsou tyto porady důležité pro sjednocení postupu v CP otázkách na území celého kraje, a jak je důležité psaní pravidelných měsíčních zpráv.

S. Jelínek apeloval na sledování činností církví v souvislosti s „milostivým létem“ 1975 u ŘKC. U ČCE se měla sledovat její práce s mládeží a soukromí členů staršovstva. Dále měli OCT termínově předložit zprávy o tom, jak je z hlediska CP zajištěna památková péče, jak se politicky vzdělávají a co chtějí probírat v rámci nadcházejícího školení a vyhodnotit činnost malých církví a společností. Obligátně pak měli KCT do 15.3. předložit plán církevních oprav pro stanovení prostředků v tomto roce.

V úvodu diskuse s. Jelínek shrnul, co již se na poli dozoru, tolik rozvráceného v „krizových letech“, udělalo, a co se ještě musí udělat, aby zase perfektně fungoval. Takže v ČKCH již nese odpovědnost za její kroky ředitel a ne kolektiv, bylo propuštěno na 250 řeholnic „protiprávně“ přijatých v době bez státního dozoru a na tomto poli bude nutné v nejbližších letech provést

---

²⁴⁰ Zápis z pracovní porady okresních tajemníků pro věci církevní, datum 26.2. 1974, (SOA).

výměnu stárnoucích řeholnic civilními pracovníky, je to dokonce nejzávažnější úkol pro následující léta. Zdůraznil, že zákony moc nepočítaly s činností laiků u nekatolických církví, což zvyšuje důležitost udělování státního souhlasu na tomto poli. Nejdříve je tedy nutné vyjasnit si vymezení jejich působnosti a pracovní náplně. Při MK již pracuje komise zpracovávající jednotnou směrnici o evidenci a zabezpečení nemovitých památek. Předcházet kulturním produkcím v církevních objektech. Také u ČCE již bylo dosaženo, že nesmí pořádat práci s mládeží v celostátních nebo regionálním rozsahu a cílem OCT bude omezit tuto jejich iniciativu jen na jednotlivé sbory. V tomto roce bude novelizována tzv. fialová knížka. U CMBF stále působí někteří noví profesori z „krizového období“. SPVC se ale zaměřil na eliminaci přihlášek z prostředí VŠ a SOŠ.²⁴¹ Jakékoli poznatky o činnosti zakázaných sekt, včetně SJ a tzv. Principiálních lidí, nutně zasílat hned orgánům MV a k nim na SPVC. Podobně jako při miléniu (pražské diecéze 1973 – poz.) bude nutné akce ŘKC v rámci milostivého léta omezit na nejnutnější míru, i proto, že akce by jistě kolidovaly s průběhem státních oslav 30. výročí osvobození. V rámci realizace usnesení P ÚV č. 161 o zvyšování politické a odborné úrovně pracovníků státního dozoru budou podle Jelínkových slov na program porad OCT i KCT občas zařazovány odborné přednášky. Doplnění kapitul ŘKC o příslušníky SKD státu dává záruku, že volby nových církevních hodnostářů mohou probíhat bez zásahu Vatikánu. Všichni činovníci NO jsou již mimo aktivní službu a bez souhlasů. Je však ale ještě nutné zajistit, aby nadále nevykonávali nátlak na loajální ČCE duchovní.

V diskusi si OCT Vrbová z Chebu stěžovala na chystané shromáždění (tj. konferenci – poz.) BJB v Chebu, bylo tam už loni, ať se koná jinde, a kapitulní zasedání řádu řeholnic Noterdamek v M.L.²⁴² v době plné turistické sezóny. OCT Šebesta hlásil, že u nich se vlivem „společenských organizací“ již snižuje účast na biblických hodinách ČCE. S. Rendl poukazoval, že SJ u nich rozvíjí činnost. S. Vondrus zase zjistil, že ve SPOZech jsou také členové rady starších ČCH. S. Přecechtěl (Rokycany) plédoval pro odmítnutí souhlasu pro nepohodlného duchovního ČCE, přestože o to žádala synodní rada. Postěžoval si také, že i když byly po kádrových prověrkách v ÚSP Zvíkovec dvě sestry propuštěny, zůstaly na svých místech pro nedostatek pracovních sil. Také poukazoval, že při udělování souhlasu by se mělo přesně uvést, pro která místa bude mít daný duchovní povolené sloužit obřady.

S. Cihlář seznámil kolegy na květnové poradě²⁴³ se situací na krajské úrovni. Akce v rámci milostivého léta moc nejsou, jen účast na velikonočních obřadech byla zvýšená, a proto je třeba

²⁴¹ VŠ – vysoká škola, SOŠ – střední odborná škola.

²⁴² M.L. – Mariánské Lázně.

²⁴³ Zápis z porady tajemníků pro věci církevní konané dne 31.5. 1974 na ZKNV Plzeň, (SOA).

sledovat, zda nejde o jev setrvalý. Informoval, kde bude biřmování (tehdy v kraji na celkem 5 místech – poz.), a že je třeba sledovat průběh svátku Božího těla. Do kraje navíc přijde 5 nových absolventů BF, a to jen pro pražskou diecézi. Na poli SKD zdá se docházet k dobrému vývoji, alespoň účast na schůzích se zvýšila.

U ČCE koluje nebezpečný leták nesouhlasící se závěry státu se podřizujícímu XVIII. synodu ČCE s podpisy celkem 18 duchovních této církve. Jelikož záležitost řeší nadřízené orgány, mají se OCT zaměřit na prevenci výskytu v evangelických sborech ve svém dosahu. U ČCH také vyšší aktivita. U ČB nyní otevírají nový sborový dům a v Železném Rudě každoročně rodiny jejich duchovních pořádají soustředění, i s dětmi. OCT mají zjistit, zda se náhodou neúčastní i věřící a jejich děti. Akce církví s dětmi jsou obecně nežádoucí. Dále je nutné zaměřit se na příslovečné vývěsní skřínky, na VN (OCT již dostali nové směrnice s podáváním přihlášek do 25.6. – poz.), řešit otázku zastupování duchovních, včetně dlouhodobého, opravy církevních objektů, zejména pak také dbát na to, aby měli duchovní vypracovanou dokumentaci a rozpočet a v neposlední řadě stavební dozor. Dále je nutné stále sledovat bohoslužby všech církví, účast, zejména mládeže a mladých lidí, a obsahovou náplň kněžských řečí.

V diskusi s. Duchek (Klatovy) uvedl, že krom biřmování u nich bude svěcení zvonů v Bezděkově. Kolega Šebesta si stěžoval, že školení na Kokoříně nemělo patřičnou úroveň. Dále, že Charita z Ostravy má zájem na prodeji devocionálií v okrese, což jim nebude dovoleno. „Při přeložení duchovních si občané stěžují na MNV a žádají, aby MNV zakročilo – bude třeba uvědomit NV a stranické organizace, že tyto záležitosti nejsou v jejich kompetenci – o přeložení duchovního rozhoduje církevní orgán.“²⁴⁴ S. Novák (Sokolov) mezi výčtem církevních slavností zahrnuje i pouť v kapli nad Olovím, která měla být, ale nebude. Bohužel není konkrétnější. Vrbová (Cheb) zase žaluje na ASD, že v Aši chtějí kazatelskou stanici, přitom nedávno koupili dům v Sokolově s tím, že by přistavěli sborovou místnost, kterou by mohly využívat také jiné církve (PC, BJB). Za této situace se nová stanice nepovolí.

Hlavním bodem říjnového programu²⁴⁵ bylo hospodářské zabezpečení církví a náboženských společností státem. OCT byli seznámeni s materiálem MK. Takže, od r. 1971 proplácí veškeré opravy, práci i materiál ONV na základě předložené faktury. Státní úřady však neproplácejí smlouvy o dílo, ty si farní aj. úřady hradí z mimořádného rozpočtu. Rozpočty farních úřadů kontroluje finanční odbor ONV a faráři jsou také povinni přijmout OCT k namátkové kontrole.

OCT z Rokycan uvedl, že od 2.pololetí r. 1974 proplácí faktury za opravy finanční odbor ONV. Na OCT pak je, aby vystavil finanční příkaz. Smlouvy o dílo se ovšem nepovolují. Tentýž

---

²⁴⁴ Viz předchozí, str. 2.

²⁴⁵ Záznam z porady Okresních církevních tajemníků – Západočeský KNV, Plzeň, 18.října 1974.

však připouští, že dodávající podniky často nemají materiální kapacity, takže faráři bez opravy na smlouvu často nic neopraví. Navíc (OCT Plzeň – Jih), požadavek na opravu musí být doložen rozpočtem, který posuzuje stavební odbor ONV, a dokumentací. K opravě se vyjadřují památkáři a OCT je povinen osobně objekt obhlédnout. Na Plzeňsku bylo dosud zvykem, že opravy se provádí jak dodavatelsky, tak i smlouvou o díle a faktury proplácely farní úřady. Od příštího roku už proplácení převezme OCT. Zmíněný OCT při kontrole na většině farních úřadů narazil na nedostatky v účetnictví, včetně chybějící fotodokumentace, prostě mnohde toho chybělo až příliš. Na proplácení ze strany OCT kategoricky trval přítomný místopředseda KNV Wiendl. Hlavně, že farní úřad na svůj účet nedostane žádný příspěvek. Všichni ostatní až na Sokolov, který zatím také stále ještě proplácí smlouvy o díle, tedy již provádí politiku oprav podle předpisů fialové knížky.

Na již povánoční poradě²⁴⁶ se diskutovalo i o plánu na rok 1975 a o proběhlém semináři o sektách v Ostravě. Kritizovaly se biskupské oběžníky a v nich uváděné informace, které se neshodují s prováděním církevně politických úkolů, řečeno oficiálně. OCT z Chebu upozornila, že letních pedagogických seriálů se zúčastňovalo 15 jeptišek. Semináře se však konají s vědomím MK. Až z časopisu Kostnické jiskry se některý z OCT na poslední chvíli dozvěděl o dvou ekumenických týdnech a o povolení k této ekumeně nevěděl vůbec nic. O značnou část židovských hřbitovů se nemá kdo starat. Mluvílo se o nejasnostech panujících kolem § 16 a 17 a co je zde v pravomocích OCT. Ekonomické otázky jsou stále ještě na pořadu dne. Zč KNV byl zhacen záměr s kandidátem na synod ČCE. Západočeský seniorát vyslal „reakčního“ jedince. Usnesení vlády k církevním tajemníkům splněno v celém kraji, až na Cheb a Tachov, protože oba nedisponují vlastní místností.

1975

Ve všeobecném úvodu k PHÚ Zč KNV pro rok 1975,²⁴⁷ jediném dokumentu, který se z této doby zachoval, se můžeme dočíst, že politický dohled nad církvemi a náboženskými společnostmi v ČSR je nedílnou součástí závěrů XIV. sjezdu KSČ (1971). Dále se tu praví, že „cílem je nepřipustit, aby nesmiřitelnost marxistické a náboženské ideologie vedla k politickému střetávání a kulturnímu boji církví proti socialistickému zřízení. Státní dohled nad činností církví musí sledovat, aby věřící občané byli vedeni církvemi ke spolupráci při budování socialismu

²⁴⁶ Zpráva z porady OCT západočeského kraje dne 27.12. 1974 v Plzni. V Praze dne 30.12. 1974 (Šnýdr).

²⁴⁷ Plán hlavních církevně politických úkolů Západočeského KNV na rok 1975. V Plzni dne 16.1. 1975.

v Československé socialistické republice.“²⁴⁸ Tak by se zhruba oficiálně dala vystihnout filozofie práce SPVC MK ČSR, ale i přístupu komunistů k dohledu nad církvemi. A jako interně nejdůležitější cíl roku 1975 bylo určeno dohlédnout, aby duchovní v západních Čechách negativně neovlivňovali průběh oslav 30. výročí osvobození.

V prvním měsíci to znamená vždy z okresů sebrat tiskopisy o plnění PHÚ v minulém roce, všechny statistiky od vánočních bohoslužeb po čerpání státních prostředků na provoz bohoslužeb. Mezi tím vším musí být pochopitelně i PHÚ na rok 1975 z okresů, které budou na KNV vyhodnoceny a buď bez dodatků či oprav nebo s nimi pak zas odeslány zpět jako potvrzení k okamžitému provádění. V únoru se vždycky posílal seznam duchovních, kteří hodlají v tomto roce vycestovat (k prověření a příp. schválení), a také plány církevních akcí (biřmování, poutě, Boží těla, svěcení zvonů, oltářů, kapliček atd.). V březnu mělo dojít na přehled a rozbor výsledků hospodaření v rámci církevních rozpočtů za rok 1974, a přehled o počtu církevních objektů, které se budou v tomto roce opravovat. V dubnu v jednáních s duchovními zajistit, aby se církevní akce konaly uvnitř objektů.

V květnu se v situační zprávě za měsíc duben musí objevit zejména přehled o velikonočních bohoslužbách a případných návštěvách a kontaktech cizinců. V tomto měsíci se také mělo konat školení TPVC, takže se měla zajistit plná účast. V červnu mělo být součástí situačních zpráv vyhodnocení postoje církví a jejich příslušníků k průběhu oslav osvobození a také se s odbory školství mělo projednat, aby věnovaly patřičnou pozornost přihlášek na VN. V červenci a srpnu mělo být součástí situačních zpráv zejména vyhodnocování poutí. Poslat vyhodnocení VN v minulém školním roce a v neposlední řadě měla být vyhotovena informace, kteří duchovní byli přítomni oslavám „svatého roku“ v cizině.

Září, to byl měsíc, v němž se ve spolupráci s SPVC prováděla kontrola ÚSP a zde zaměstnaných řeholnic. V říjnu se mělo v situační zprávě objevit vyhodnocení začátku VN (kolik žáků a z jakých církví). V listopadu a prosinci měla situační zpráva obsahovat příp. negativní postoje k VŘSR,²⁴⁹ mělo dojít k vyhodnocení celoroční činnosti SKD a měl být uveden stav průběhu oprav církevních objektů. Už se také měla věnovat pozornost PHÚ na rok 1976. V každém měsíci v rámci výše uvedených tzv. konkrétních úkolů byl určen okres kam KCT jel udělat prověrku plnění církevně politických úkolů.

Dále existovaly průběžné úkoly, které měly z hlediska církevní politiky větší důležitost. Mezi takové patřilo dbát, aby kněží nezneužívali věřících k „protisocialistickým“ cílům, aby neovlivňovali mládež (ta musí být naopak ateizována – poz.), znemožňovali působení nelegálům, tj. kněžím bez státního souhlasu k činnosti atd. průběžným úkolem samozřejmě bylo

---

²⁴⁸ Viz předchozí, str. 1.

²⁴⁹ VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce, čili petrohradská listopadová revoluce v roce 1917.

pravidelné zasílání měsíčních přehledů, prostě situačních zpráv. Měla se sledovat činnost sektářů a vybraných kazatelů, průběžné bylo i doplňování kádrové kartotéky duchovních. Pravidelně se zúčastňovat pravidelných porad, spolupracovat se SPOZy a institucemi vědecko ateistické výchovy a neustále sledovat „diferenciální“ politiku vůči duchovním (podporovat rozkol mezi nimi a tzv. hierarchií), i to patřilo k plnění průběžných úkolů.

Frekvence pracovních porad Zč KNV, jak je přímo patrné ze zápisu, není nikterak srovnatelná s nasazením Vč KNV. Zdejší OCT se setkají 1975 jen v únoru, dubnu, červenci, říjnu a prosinci. To i na SPVC se konalo o dvě porady více, tedy sedm. PHÚ nesl samozřejmě podpis KCT, s. Cihláře.

1976

KCT ve svém vystoupení na únorové poradě²⁵⁰ uvedl, že kontrola církevních obřadů na okrese Klatovy měla negativní ohlas mezi duchovními a rychle se o ní šířila zvěst krajem. KCT měl pocit, že duchovním musí vysvětlit důvod jejího konání a považoval za normální, aby o tom promluvil na plzeňském zasedání SKD. Pochválil však, že přípravu akce se podařilo dokonale utajit. Dále si stěžoval, že nejsou žádné záznamy (zaslané SKD - poz.) o kontrolách církevního hospodaření v roce 1975. Proto OCT o zaslání těchto příkazů napříště požádal a připomněl, že je nutné tyto kontroly provádět 2-3x v roce. Osvětlil, že od roku 1977 bude platit nová metodika plánování v oblasti CP, že na BF nadále nebudou přijímáni absolventi VŠ, řeholníci a starší osoby, a že se v tomto roce plánuje řada akcí s duchovními SKD pro upevnění jeho postavení mezi duchovními s cílem lepší rezistence proti tlaku Říma. Také je nutné zvýšit propagaci CP ČSSR v zahraničí jako odpověď na útoky. OCT zvěděli, že při SPVC byla zřízena studijní knihovna, to pro případné studium či prohloubení svých znalostí. Informoval, že dojde k přehodnocení židovských hřbitovů, a že se bude řešit další poslání ženských řeholních řádů. Že dojde k vytvoření informativní kartotéky duchovních, a že při SPVC byly zřízeny tři komise (liturgická, laického apoštolátu a sekt – poz.) a oznámil, které své tři OCT do ní zařadil. A posledně, letos se bude hodnotit činnost nekatolických společností, jako je Kostnická jednota.

Mimo jiné úkoly, jejichž plnění bylo probíráno později, bylo zadáno také probrat s duchovními, že dle zákona č. 22/58 Sb. vyplývá při opravách památkových objektů nutnost spolupráce s KSPPOP. Také s nimi mělo být probráno zastupování během dovolené.

---

²⁵⁰ Zápis z porady tajemníků pro věci církevní konané dne 21. února 1976 v Plzni, (SOA).

Při kontrole úkolů na dubnové poradě²⁵¹ zjištěno, že rozhodně ne všechny okresy splnily podání zprávy o CP situaci před XXV. sjezdem KSSS a XV. sjezdem KSČ. Dále měly předložit plány práce na rok 1976, přehled o opravách církevních objektů a nový seznam řeholnic. Dlouhodobě nestíhá pro setrvalou nemocnost OCT Tachov (zastupován paní Pinkasovou za OK ONV). Ještě nebyl jmenován jeho nástupce.

KCT Cihlář měl poměrně optimistickou promluvu o snižování prostředků na cestovné (ubývá VN – poz.), o snižování schodků farností i co do počtu těchto farností, a také o navyšování prostředků na provoz a opravy. Z konkrétních problémů připomenul, že duchovní musejí před opravami žádat o stanovisko KSPPOP. Zástupce MK Fidler urgoval informace o kartotéce duchovních, opatřeních ke XX. synodu ČCE, mluvilo se o židovských hřbitovech, vystupování profesorů BF na sborech nekatolických církví, a také o brzkém školení.

V diskusi dal OCT Domažlice najevo svůj nesouhlas s návštěvami duchovních ČCE na sborech jiných církví ve Kdyni a Domažlicích. Sokolov zase nesouhlasil s účastí kněží ČCE z jiných okresů na bohoslužbách sborů ČCE na okrese. Plzeň – Sever: stížnost na jednoho muže, konajícího v soukromém bytě bohoslužby slova. Rokycanský OCT se ptal na plošné zavádění nové liturgie v kostelech ŘKC, jestli lze v tomto směru ovlivnit práci liturgické komise.

Zadaných úkolů bylo tentokrát dost. Mimo jiné zúčastnit se školení, ale také probrat s OŠ ONV²⁵² přihlášky na VN v dalším školním roce a zhodnotit pro KNV ten minulý, podat zprávu o májových pobožnostech, sledovat tiskoviny vydávané FÚ a sbory a omezovat je na nezbytně nutný počet, sledovat obsah vývěsních skříněk církví a také to, kde jsou umístěny, sledovat mimořádné církevní akce (poutě, biřmování) a jejich konání předem projednat s duchovními, sledovat aktivity církví v předvolebním období a pravidelně měsíčně zasílat zprávy, pravidelně, podle metodického pokynu z února 1975, provádět kontroly a vizitace na FÚ a sborech, udělat pohovory s kněžími, kteří letos vycestují a hlavně pomáhat odborům sociálních věcí a zdravotnictví při nahrazování řeholnic v ÚSP civilními pracovníci, zejména pomocí s jejich přemístěním do CHD a zařízení ČKCH. A samozřejmě (ovšem dopsáno tužkou – poz.) do 30.6. zaslat na KNV ty formuláře o duchovních, ať může konečně vzniknout „jednotná kontrola duchovních“.

Na programu červnové rady²⁵³ byly jako extra body zabezpečení voleb v r. 1976 a styky duchovních a osob zahraniční příslušnosti. S. Cihlář také přítomné seznámil s průběhem průzkumu religiozity v Jm kraji. Přítomný s. Jelínek z SPVC varoval, že církve budou před volbami usilovat o nějaké ústupky za ten hlas ve volbách. Jednoznačně mají být neoblomní a nic

²⁵¹ Zápis z porady tajemníků pro věci církevní ZPČ kraje konané dne 27.4. 1976 v Plzni, (SOA).

²⁵² OŠ ONV – Odbor školství ONV.

²⁵³ Zápis z porady TPVC Západočeského kraje, konané dne 29.6. 1976 v Plzni, razítko SPVC ze 14.7.

jim neslibovat. Být před jejich požadavky v pozoru, protože díky indoktrinaci ze zahraničí jsou v nich často nepříjemně konkrétní.

Pokrytectví státních úřadů vyjadřují instrukce pro volební období. Má se sice zabránit „nedovolené“ předvolební agitaci a manipulaci ze strany církví, druhá strana na tom ale rozhodně není lépe. Posuďte sami: (je třeba) „Nezhoršovat styky mezi státem a církvemi, nevyvolávat zbytečné rozpory; vzniklou situaci řešit především s ohledem na politický dopad, vyvarovat se zbytečných administrativních zásahů a rozhodnutí.“²⁵⁴ Tím se myslely především státní souhlasy a jejich odebrání v tomto období jen ve velmi jasných případech. Součástí této volební frašky bylo i tradiční setkávání se s komunistickými politiky NV při příležitosti voleb, kde politiky hlavně zajímalo, že jim přitakají ke kladné volební účasti (v září – poz.). V posledním týdnu před volbami a ve volební dny měli CT podávat informace každý den.

Ohledně zahraničních hostů a kněží – turistů konstatováno, že situace se stále zhoršuje, tedy, že „turistů“ přibývá, a hrozné je to zejména proto, že s ohledem na vnitřní i mezinárodní zájmy ČSSR (už je po KBSE – poz.) není možné proti nim nijak vystupovat. Dokonce se, podle místních podmínek, doporučuje občas umožnit tzv. tiché mše našich duchovních s těmito lidmi. Stává se, že sami duchovní distribuují Katolické noviny. To musí přestat, jelikož takovým oprávněním disponuje jedině PNS. Pravý důvod ovšem vyřčen nebyl. Byla to samozřejmě obava z agitace duchovních.

Směrem k úkolům směřovala informace o tom, že SPVC připravuje kartotéku zaměstnanců církví, je třeba znát pro její potřeby hlavně politickou minulost těchto obvykle neznámých lidí.

15.zář²⁵⁵ se prodiskutovala a odsouhlasila podoba kartotéky duchovních, zejména se ujednily kategorie, do nichž budou jednotlivé karty roztrženy. Pak byly záznamy předány odborníkům z SPVC zodpovědným za vedení kartotéky duchovenstva. 16.9. se už řešily obvyklé věci, jako že je už třeba posílat náměty k PHÚ 1977 nebo náměty k vznikající liturgické komisi.

V obecné diskusi probírány hlavně poutě. OCT Sokolov referoval o pouti v Chlumu sv. Máří,²⁵⁶ OCT Domažlice pak o poutích mj. u sv. Vavřince (domluvil duchovnímu, aby snížil počet mší na jednu), v Dobré Vodě (tam vikáře donutil omezit na dvě mše) a také v Mrákově, kde zaznamenána vyšší účast. Byla ovšem místa (Draženov), kde špatné počasí ovlivnilo účast. Ostatní nezmíněné poutě většinou nepřesahují význam místa, nebo mají jen malou návštěvnost.

Mluvil se o vikariátní poradě dne 7.9. Po velké diskusi tam duchovní obvinili učitele a ředitele škol, že se snaží likvidovat církev. Pod zápisovým komentářem „některé nedobré jevy“ se tak skrývalo záměrné potlačování VN. Jednomu faráři z Karlovarska pořád uklízejí řeholní

²⁵⁴ Výše uvedený dokument, str. 1.

²⁵⁵ Záznam z porady OCT, která se konala dne 15. – 16.9. 1976 na KNV v Plzni. V Rokycanech 17.9. 1976.

²⁵⁶ Přes 200 poutníků Němci, ca. 50 Češi, na 130 aut Němců, předchozí dokument, str. 2.

setry. Jejich řád či kongregaci OCT ještě zjistí. OCT Sokolov upozornil, že v Habartově, St. Sedle a Kynšperku si ČSL²⁵⁷ založila nové organizace. V těchto oblastech se v poslední době zvýšil počet církevních křtů. Zvýšenou aktivitu ČSL hlásí i Rokycany.

Zadané úkoly: o účasti dětí na VN, o církevních křtech (zjistit od duchovních) a přehled o duchovních. Součástí však měl být i zajímavý výzkum, kolik pohřbů bylo klasických církevních a kolik bylo kremací.

Porada prý byla tematicky rozsáhlá a v závěru někteří OCT již odcházeli na akce související s přípravou voleb. OCT také upozornili, že v době voleb nemohou sledovat pořádně církevní politiku.

V úvodu listopadové porady²⁵⁸ Cihlár pojednal o poradě KCT. Informoval mj. o výsledku voleb do zastupitelských orgánů, a jak se zde vše vydařilo, o opatřeních proti tajným řeholníkům na BF, o opatřeních k prázdninové praxi bohoslovců, jak se bude postupovat ve věci topných těles a tedy vytápění kostelů, nebo že bohoslužby nekatolických církví v ŘKC kostelech se nesmí povolovat.

KCT kontroloval úkoly a připomněl termín k úkolu o dalším využití a údržbě židovských hřbitovů a také to, že ne každý splnil úkol podat referenci o činnosti KJ. Je už také třeba zpracovávat PHÚ na rok 1977, včetně kontrol hospodaření církví a setkání představitelů církví se zástupci NV. S. Hájek informoval o celkové CP, např. požadavcích ordinářů ŘKC na setkání s činiteli SPVC, hodnocených jako snaze o zvolnění dohledu. Pak OCT podali reference z okresů.

Kromě plánu práce na příští rok dostali OCT za úkol také zpracovat výkazy o religiozitě a celkovou zprávu o CP na okrese v roce 1976 (do ledna), dohlédnout na vánoční bohoslužby a do února také zpracovat podklady pro práci komise SPVC věnující se sektám.

1977

V „informacích“ z lednové porady²⁵⁹ je uveden obvyklý program počátku roku zhodnocení PHÚ minulého roku a projednání plánu pro tento rok. Všichni OCT potvrdili o pohovorech s duchovními, že se nijak neprojevují v souvislosti s chartou 77 a ani ji neznají, někteří jen provokativně říkají, že se nemůžou vyjádřit, protože neznají její obsah. Nicméně byli vytipováni případní sympatizanti, a ti jsou sledováni.

²⁵⁷ ČSL – Československá strana lidová, jedna z mála přeživších (formálních) politických stran, součást NF.

²⁵⁸ Zápis z porady tajemníků pro věci církevní Zč. kraje konané dne 9.11. 1976 na ZPČ KNV v Plzni.

²⁵⁹ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Západočeský KNV konané dne 25.1. 1977 v zasedací síni KNV – Plzeň, datum 26.1. 1977. (s. Junga z SPVC), identická zpráva v SOA Plzeň od Přecechtěla z 28.1. 1977.

Jsou velké problémy s psaním výkazů o religiozitě, ty tiskopisy by měly být přece celostátně jednotné. Navíc nejsou přesné, protože většinou jsou církevní svátosti udělovány i osobám z jiných okresů a krajů, takže z podvojných čísel vznikají nepřesnosti a zmatky. Statistické výkazy k religiozitě by měly být doplněny návodem k vyplňování, shodují se OCT.

OCT z Chebu byla navržena a odsouhlasena do komise pro studium pokoncilních dokumentů. Jedna farářka ČCH provádí náboženskou výchovu v rodinách. Zdůvodňuje to obavou rodičů o své společenské postavení, kdyby děti klasicky přihlásili ve škole na VN. Škoda, že neznáme dohru, pravděpodobně dostala zákaz takové činnosti. Na Rokycansku v Liblíně jsou moc aktivní jedni – křtí se tu až moc pražských dětí – zatímco ve Vejprnici naopak ti druzí – žádá se tu o vypravování občanských pohřbů (bez faráře) i z kostela.

Až konkrétní informace dubnové porady²⁶⁰ jsou zajímavé. Jistý vikář z poličského seniorátu ČCE jezdí po celé ČSR, hlásí místní OCT. Plzeň – Jih hlásí aktivního premonstráta v Dobřanech. Jiný administrátor, tentokrát v Manětíně velmi často navštěvuje své bývalé působiště v K.V.²⁶¹ a taky moc často jezdí na apoštolskou administraturu (do Prahy). Takoví lidé mohou být třeba kurýry třídního nepřítele, že. Polovina staršovstva v Mariánských Lázních je proti svému senioru, se vší pravděpodobností „pozitivnímu“. Krom toho byli účastníci informováni o postojích ČCE k chartě, o připravovaném jejím XX. synodu. Mj. také o aktivizaci sekty Letniční hnutí.

Ke 30. výročí Února je možné „zasloužilým“ duchovním udělit odměnu či vyznamenání, praví se na zářijové poradě,²⁶² tak OCT, čiňte se. Zkušenosti s takovými vyznamenání jsou i z ostatních krajů. Prostě, osoby blízké režimu byly za své paktování se s nimi čas od času nějak odměněny.

OCT byli Cihlářem informováni mimo jiné o tom, jak z NSR zjištěny snahy podpořit zmrtvýchvstání řeholního života v ČSSR, jak jsou stále zaznamenávány akce spojené se svatořečením amerického biskupa českého původu J. Nepomuka Neumanna (1977 svatořečen – poz.), jak se sbor ordinářů stále víc aktivizuje, a jak se stále více jeho mluvčím stává nynější už kardinál Tomášek. I udivující fakt, že si ŘKC troufla žádat o předání CMBF do vlastních rukou. Že „státní církevnictví“ se přežilo a je třeba úprav odpovídajících době, hlavně v případě VN. To bylo vymanévrováno poukazem, že ostatní církve jsou s daným stavem spokojené. Nicméně ordináři již pilují žádost o povolení laického diakonátu, to se ví. I to, že v souvislosti

²⁶⁰ Informace o poradě TPVC ONV Zč. kraje konané dne 18.4. 1977 v Plzni na KNV. Rokycany 20.4. 77. Zpráva v SOA je na rozdíl od této psaná bodově, takže je přehledná, ale nekonkrétní.

²⁶¹ K.V. – Město (i okres) Karlovy Vary.

²⁶² Zápis z porady TPVC Západočeského kraje konané dne 13.9. 1977 na KNV v Plzni. Rokycany 14.9. 1977 (OCT Přecechtěl).

s federálním sjezdem bylo konstatováno, že o členství v SKD je mezi duchovenstvem nezájem, a že organizace stagnuje.

Dále je známo, že synodní rada ČCE vyjednává s „chartisty“. Že Nová orientace se rozčlenila na méně radikální starou frakci, které postačuje program z roku 1968/69, a silně radikální mladou NO, která socialismus rázně odmítá. K ní se připojují mladší duchovní. V souvislosti s odjezdem delegátů této církve na XX. synod také zadán úkol udělat s těmito pohovor, aby se zajistilo jejich „vhodné“ chování.

Také se dozvěděli, že liturgická komise vydala, v rámci svého úkolu posílit znalosti náboženské problematiky OCT, materiály pod jmény: Umístění a poslání oltáře, Ambon a jeho funkce, Svatostánek a Křeslo. OCT dále informování, že již od září bude SPVC vydávat informační bulletin s čtvrtletním souhrnem o vývoji církevně politické situace.

Přítomní místopředseda KNV Wiendl poznamenal, že je třeba již upustit od praxe, která stále přetrvává, že jsou OCT leckdy využíváni jako lektori k provádění ateistické výchovy veřejnosti. Připomněl rovněž, že je třeba oprostít se od všech administrativních opatření, která jsou kontraproduktivní. Zástupce KV KSC, s. Šedivec, informoval přítomné, že se připravuje zavedení „hlubší světonázorové a ateistické výchovy na školách“, a že se koncem září v H.K. koná seminář o ateistické výchově s tím, že všechny OV KSC dostaly pozvánku.

OCT mimo jiné dostali za úkol dovyhodnotit prázdninovou praxi bohoslovců ŘKC. Dále měli vyplnit tiskopisy o VN, o poutní sezóně, o kontrole bohoslužeb, zpracovat seznam všech v řádném hospodaření přebytečných farností a v neposlední řadě zkontrolovat, zda duchovní uveřejnili výzvu účastníků Všenáboženské světové konference, konané v Moskvě v roce 1977.

„Informace“²⁶³ dodávají, že v posouzení poutí se zkoumala i přítomnost kardinála Tomáška, že jehovisté žádají duchovní ČCE o odprodej biblí. Vikář Kavale na pouti v Sušici nabádal k větší angažovanosti v denních modlitbách a větší zájem a důraz rodičů na náboženskou výchovu dětí v rodinách. To odpovídá Tomáškově kázání v Příbrami na Sv. Hoře, které odměněno potleskem. Další problémy již se týkaly konkrétních případů v okrese.

Na SPVC OCT žádají směrnici o konání církevních obřadů v krematoriích a civilních obřadních síních. Pokud by to bylo možné zajistit, také by rádi seznam osob, které absolvovaly kursy pro laiky na CMBF, to aby je bylo možné sledovat. Mezi náměty k poradám zaznělo, aby buď porada byla dvoudenní, nebo aby se OCT sešli už brzy ráno, aby bylo při poradě dost času na jednotlivé problémy okresů.

---

²⁶³ Informace z porady TPVC (ONV, KNV) Západočeský – Plzeň konané dne 13.9. 1977 v Plzni. 14.9. 1977.

Při kontrole úkolů na poslední poradě roku²⁶⁴ zaznamenán výrazný pokles u žádostí o VN. Ve školním roce 1976/77 bylo celkem 711 žádostí, 1977/78 však již jen 253, z toho až na 5 žádostí z prostředí ČCE samé z ŘKC rodin. Ve vyhodnocení poutní sezóny chváleny okresy Domažlice a Rokycany za přijetí opatření, která omezila význam těchto akcí. Systém evidenčních listů z průzkumu bohoslužeb se začíná osvědčovat, proto dále pokračovat v zasílání na KNV. Úkol evidence duchovních byl již splněn, ale dále se má zpracovat přehled o využití farních budov. Také už konečně splnit úkol o zapsání státního souhlasu duchovním do OP. A za poslední zpracovat seznam přebytkových farností za poslední čtvrtletí.

Největší pozornost byla letos věnována ČCE a jejímu XX. synodu. Jeho závěry vyzněly v porážku NO a chartistů. Lze se tedy domnívat, že dojde k lepší spolupráci církve se státem. Sama církev eviduje pravidelnou účast bohoslužeb jen u 10-15% svých věřících, mnohem horší je ale úbytek až 20 000 věřících v posledních letech. Tento rok byl bohatý na akce v ŘKC, od udělení kardinálského klobouku Tomášskovi pře svatořečení J.N.N., českého biskupa v zámoří, až po 200. výročí olomoucké arcidiecéze, ani jedna z nich však pro ni svou publicitou zdaleka nedopadla podle očekávání, pochvaluje si přednášející KCT. Církev také během roku předložila řadu požadavků na uvolnění svého působení, včetně otázky laického diakonátu (apoštolátu). Požadavek návratu některých duchovních do služby je pak třeba řešit „diferencovaně“. Zajisté je třeba neustále věnovat pozornost zviditelňování kněží v SKD. ŘKC dál v kraji provedla 4 biřmování s celkem 221 biřmovanci. U nekatolických církví zamítnuta žádost plzeňských metodistů o vrácení sborového domu, jejich majetku, který je však jinak využit, a tamtéž zamítnuta žádost ČCE o výstavbu nového církevního objektu. V Sokolově pořád nedorešena situace kolem modlitebny ASD, jisté je jen to, že nadále není schválena. Úseku sekt bude nutné v následující době věnovat nadále zvýšenou pozornost.

Zadané úkoly byly už tradiční: zpracovat výkazy o religiozitě, hospodaření církví, vycestování duchovních v následujícím roce, a také nový seznam duchovních a kazatelů. Dlouhodobě doplňovat kartotéku duchovních a provádět hospodářské kontroly a v blízké době zajistit průběh velikonočních bohoslužeb. PHÚ pro rok 1978 je již zpracován, po schválení KCT bude všem OCT rozeslán. V roce 1978 se mimochodem plánují jen 4 porady a jedno školení v Ústí n. Labem (v červnu).

„Informace“²⁶⁵ dodávají, že zatímco OCT z K.V. má potíže s modlitebnami mnoha církví (BJB, ČCE, ŽNO a ASD), jiní se dotazovali na technické záležitosti, jako příspěvek (kněžím) k sociálnímu zabezpečení, jak se zdaňují odměny farářům nebo od kterého data psát do OP platnost státního souhlasu.

²⁶⁴ Zápis z porady tajemníků pro věci církevní Zš. kraje konané dne 29.12. 1977 na KNV v Plzni, (SOA).

²⁶⁵ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Západočeský (kraj) konané dne 29.12. 1977 v Plzni, (rukopis).

Na únorové poradě OCT Přecechtěl v rámci 30. výročí „Února“ přednesl referát na téma vztahů státu a církve a v konkrétních detailech ho doplňoval s. Hájek z SPVC. V rámci plnění úkolů zjištěno, že biřmování opět hlášeno na 4 místech a také řečeno, že je nutné zpracovat vlastní plány úkolů pro tento rok (čili rozpracovat PHÚ na okresech).²⁶⁶

Cihlář opět bilancoval ohlasy v CP. Aktivita ŘKC se zase zvyšuje, zejména jeví snahu o VN mimo školu. Situace v SKD je relativně dobrá, avšak trvá problém se získáváním mladých duchovních. Aktivita i počet věřících se projevily také u ASD, BJB a částečně (aktivita) u ČCE. Členové NO se nyní orientují na mládež. 1.3. se bude konat Federální konference SKD za účasti 30 duchovních ze Zpč. kraje.

V diskusi se zjistilo, že na Chebsku nedošlo k převedení všech církevních pozemků do obhospodařování JZD.²⁶⁷ k tomu se sice s. Hájek vyjádřil, ale už nevíme jak. V úkolech pro příště krom klasických, jako bylo zajištění velikonočních obřadů a čtvrtletní hospodaření církví, také ohlas duchovních na „vítězný únor“. Všechny okresy pak jako speciální úkol dostaly zpracování podkladů o činnosti CB.²⁶⁸

V úvodu dubnové rady²⁶⁹ promluvil Cihlář o 11. zasedání KSČ a krátce jeho výsledky shrnul do dvou základních poznatků. Za prvé je třeba co nejvíce se vyhnout perzekucím církví formou administrativních opatření (nasazení charty, VONSU aj. iniciativ ve věci kontroly dodržování lidských práv se začalo vyplácet – poz.) a za druhé pracovníci na úseku CP by měli dbát o své neustálé odborné vzdělávání, zejména materiály z produkce SPVC.

Pak probíral závěry z rady KCT. Uvedl, že z 60 uchazečů na BF jsou ze Zč kraje jen tři, všichni z ŘKC. Informoval o celostátní konferenci SKD s účastí 200 delegátů, z kraje jich bylo nakonec jen 24. Účast odřekl a ani úvodní mše ve svatovítském chrámu se nezúčastnil kardinál Tomášek, čímž dal jasně najevo svůj vztah k němu, stejně jako Vatikán, který se znatelně zapojil do západní „pomlouvačské kampaně“ proti SKD ve své nyní zvýšené snaze o jeho rozbití. Mj. pak ještě OCT informování, že je snaha rozšiřovat májové pobožnosti ŘKC do nových míst.

Dále referovali OCT. Panovala shoda o tom, že zájemce o SKD se nedaří získávat. MěNV v Plasích pojal záměr přebudovat místní kapli na smuteční obřadní síň. Dále doporučeno, aby byl

²⁶⁶ Záznam z rady tajemníků PVC Zpč. kraje konané dne 21.2. 1978 na KNV v Plzni. 22.2. '78. (SOA).

²⁶⁷ JZD – Jednotné zemědělské družstvo.

²⁶⁸ Církev bratrská.

²⁶⁹ Zápis z rady tajemníků PVC Zč. kraje konané dne 25.4. 1978 na KNV v Plzni. 26.4. 1978, KCT Cihlář, (SOA).

soubor církevních právních předpisů („fialová knížka“) dán k dispozici také pracovníkům OV KSČ.

Zástupce SPVC Tanzl si postěžoval, že zástupci Vatikánu, kteří nyní jednají na zámku v Kolodějích, vůbec neberou SKD v úvahu, proto je třeba vikáře získávat pro aktivní práci v jeho službách, (aby si ho ti Římané všimli či ho konečně respektovali – poz.) což se ovšem netýká Zč kraje, kde jsou jeho členy všichni vikáři. Dále se Tomášek snaží v rámci přípravy na biřmování zavádět dětské mše. Také vede duchovní, aby umožnili laikům vést májové pobožnosti v dojezdových farnostech (to je to zmíněné rozšiřování – poz.). OCT tedy dostali úkolem sledovat jejich průběh a nedopustit právě aktivitu laiků.

Jako další úkoly dostali OCT sestavit zlepšovací opatření pro činnost SKD a také sledovat ohlasy na „vatikánská jednání“, obligátní úkol, když probíhala, u duchovních a jejich oveček. Měli také napsat posudky na uchazeče BF a např. ještě zkontrolovat kádrové spisy osobních a kazatelů, jestli mají složen slib věrnosti.

„Informace“²⁷⁰ tentokrát podávají více informací, což jim zase není tak vlastní. OCT Plzeň – Sever chtěl seznam duchovních, kteří měli v uplynulém roce jakýkoli církevní obřad. Chce to po něm stranický orgán. Zde KCT slíbil, že domluví místopředsedovi KNV, aby tento instruoval lidi z OV Plzeň – Sever, že zjišťovat tyto informace je nevhodné. Domažlice žádají jednotný formulář na štolové deníky, intenční knihy a ostatní předepsané tiskoviny, aby byl i v této oblasti přehled a jednotné vedení. Rovněž bylo navrženo, aby všechny předepsané formuláře, které SPVC chce poslat zpátky, byly posílány v počtu alespoň tří, aby si je tajemníci nemuseli opisovat. OCT navrhli školení i pro funkcionáře ONV a KNV, aby tito měli k dispozici alespoň nutné informace.

Mezi úkoly bylo zadáno mj. urychleně napsat posudky na uchazeče BF, s duchovními ŘKC projednat průběh májových bohoslužeb, do příští porady předložit návrhy na zkvalitnění práce SKD, sledovat ohlas církví a náboženských společností na jednání s Vatikánem (to se obvykle dělávalo, názory kněží se pak tlumočily výše – poz.), zúčastnit se školení, prostudovat materiály z SPVC atd.

Na zářijové poradě²⁷¹ Cihlář mimo jiné informoval o volbě nového papeže, o Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), o V. shromáždění KMK, o práci komisí SPVC, o účasti ordinářů na výstavě „Karel IV.“ a samozřejmě o poutích, kde konstatoval zvyšování účasti. V souvislosti s 10. výročím „bratrské pomoci“ nebyly zjištěny žádné incidenty. S. Černý z SPVC varoval, že se rysuje možnost ekumeny mezi ŘKC, ČCE a ČCH, čemuž se má věnovat

²⁷⁰ Informace z porady TPVC (ONV, KNV) Zč kraje konané dne 25.4. 1978 v budově Z KNV, 2.5. 1978.

²⁷¹ Zápis z porady TPVC Západočeského kraje konané dne 26.9. 1978 na Zč KNV v Plzni, (SOA).

pozornost. V úkolech převládlo zajištění volby kandidátů do konventu ČCE v Zč kraji, a zde volených delegátů na XXI. synod v následujícím roce. Po prázdninách podat zprávu o poutní sezóně a o praxi bohoslovců. Do 31.1. 1979 dáno vypracování souhrnné zprávy o ČŘK (čili ŘKC – poz.) a o perspektivě jejího dalšího působení. Byla to vlastně součást průzkumu o možnostech ŘKC do roku 2000.

Na poslední poradě²⁷² se pochopitelně informovalo o Zč synodu ČCE. S. Cihlář pochválil CP úsek za plnění úkolů a zmínil, že i s. Hrůza na poradě KCT hodnotil práci CP úseku v rámci celé republiky jako pozitivní. Dále existují zprávy, že ŘKC si provádí vlastní odhad perspektiv vývoje v podmínkách ČSSR, takže bylo zaúkolováno v případě úspěchu informace o tom zaslat KNV. Všichni KCT také dostali podkladové formuláře pro potřeby Komise pro studium aktuálních problémů římskokatolické církve v ČSSR na rok 1979. Údaje zaslat s. Přecechtělovi do Rokycan, neboť je jejím členem. Souhrnnou zprávu pak za pomoci s. Vrbové sestaví společně s KCT.

Přes vánoce zadány obligátní úkoly: výkazy o religiozitě, zprávy o vánočních obřadech a o ekumenickém týdnu modliteb, dále plány úkolů na rok 1979 a hlášení o vzdělání dětí duchovních ČCE.

1979

KCT Cihlář na únorové poradě²⁷³ v rámci souhrnu o religiozitě přes drobné výjimky konstatoval, že ve všech ukazatelích je zaznamenán její pokles. Informoval o jednání u místopředsedy vlády ČSSR Lúčana, hlavně však o tom, že dojde k obdobným jednáním na nižší úrovni po vertikále státní správy na krajích a okresech, a to ve složení místopředsedové NV, CT a ideologičtí tajemníci KSČ.

V diskusi se narazilo na to, co všechno smí duchovní bez souhlasů. Jejich účast na vikariátních poradách nebo exericiích však, i kdyby byla možná OCT neviděli rádi. Přecechtěl navrhl, aby byla při SPVC zřízena centrální evidence odňatých státních souhlasů. Nový OCT Kopřiva se ptá, jak je to s platy hospodyň (na farách) a zda je výše jejich platů nějak zastřešena, neboť zjistil i královské mzdové položky 2600 Kčs.

Mezi úkoly např. nahlásit počet a termíny biřmování, provést kontrolu, jak církev dodržuje nařízení MK o šetření energiemi a také provést kontrolu zabezpečení církevního majetku. Vždy je také opakován dlouhodobý úkol o sledování činnosti duchovních.

²⁷² Zápis z porady TPVC Západočeského kraje konané dne 21.12. 1978 na Zpč. KNV v Plzni, (SOA).

²⁷³ Zápis z porady tajemníků PVC Západočeského kraje konané dne 20.2. 1979 na KNV v Plzni, (SOA).

Při referenci o poradě KCT Cihlár zadal úkol v souvislosti s návštěvou papeže Jana Pavla II. v Polsku provést nutná protiopatření a zasílat týdenní zprávy z okresů. V době jeho návštěvy (2.-10.6.) pak zprávy zasílat 2x týdně. Informace zasílat i OV KSČ. Zvláštní pozornost pak samozřejmě věnovat zájezdům u do PLR. To byla základní problematika dubnové porady.²⁷⁴

Tentokrát byl speciální referát k situaci v SKD. Mimo jiné o tom, že krajské shromáždění se koná 26.6., což pro OCT znamená zajistit účast členů v okrese a také dostat na shromáždění duchovní – nečleny jako hosty. Již jsou také známi předběžní kandidáti z kraje na celorepublikový sjezd v říjnu do Hradce Králové. Dále dostali OCT za úkol sledovat přihlašování na VN a zprávy podat také o biřmování a o májových pobožnostech (to, že se nemá rozšiřovat jejich počet, a že je mají konat jen duchovní, je považováno za dané).

Úkoly v rámci papežovy návštěvy PLR splněny, konstatuje se na zářijové poradě.²⁷⁵ Teprve dodatečně se zjistilo, že z kraje odcestovalo 6 duchovních. Na sjezd SKD se podařilo dostat obvyklých 24 delegátů a 1 hosta, Cihlár pak poreferoval o složení sboru delegátů na blízký celorepublikový sjezd, a že jej za pár dnů přijme předseda KNV (k jejich zviditelnění). Byl také splněn úkol o oznámení změn u duchovních (důchod, smrt, přesun a výměna, zbavení souhlasu či jeho udělení). Podstatné však je, že došlo k stanovení obecného úzu, že tento úkol bude plněn každoročně s termínem k 31.12. Biřmování již proběhlo 5 (267 biřmovanců) a další dvě ještě budou. Přitom pro Tomáškovu nemoc dvě další odpadnou. Přestože to nijak v zápisu nekomentují, zvýšení počtu biřmování i biřmovaných je zřejmé. Jedním z dalších závěrů v rámci informace o celkové CP důraz na to, aby OCT při schvalování rozpočtu hospodaření na rok 1980 počítali s usnesením vlády o snížení spotřeby elektrické energie a paliv. Upozorněno také, že KNV nemá (i z toho důvodu) pro případné vyšší nároky církví žádné rezervní zdroje financí. Také že je nutné duchovní nejen informovat o nutnosti ochrany uměleckých děl v jim svěřených kostelech, ale také sami provádět kontroly zabezpečení.

V diskusi opět konstatován nedostatek zájmu o SKD a také probírána otázka odchodu řeholnic do ÚSP (do důchodu). Počítá se s hromadnými odchody, které by s předstihem oznámily řádové představené, aby státní orgány stihly vytvořit rezervu pracovních sil k jejich výměně.

Mezi úkoly zadáno mj. osobně navštívit delegáty sjezdu SKD ČSR a zajistit si tak jejich účast, sledovat průběh oslav ŘKC při 1050. výročí úmrtí sv. Václava (tehdy ještě všeobecně

²⁷⁴ Zápis z porady tajemníků PVC konané dne 26.4. 1979 na Krajském národním výboru v Plzni, (SOA).

²⁷⁵ Zápis z porady TPVC Západočeského kraje konané dne 18.9. 1979 na KNV v Plzni, (SOA).

uznáván rok zavraždění 929 – poz.) a v neposlední řadě věnovat pozornost sborům ČCE před XXI. synodem církve.

Při kontrole plnění úkolů na listopadové poradě,²⁷⁶ našem posledním zdroji informací pro tento kraj v 70. letech, bylo uvedeno, že pro školní rok 1979/80 se na VN přihlásilo jen 138 žáků ZDŠ, což je pouhých 0, 19% všech žáků. Cihlář v rámci globální CP informoval o schůzce představitelů církevní politiky socialistických zemí ve Varšavě ve dnech 25.-27.10. II. sjezd SKD ČSR proběhl úspěšně. Federální sjezd bude v únoru 1980. Dozvěděli se, že v Jm kraji byla odhalena ilegální tiskárna vydávající náboženskou literaturu a protistátní tiskoviny. Na BF se přihlásilo celkem 50 adeptů, přijato bylo jen 36.

Obligátními úkoly výkazy o religiozitě za tento rok, vyhodnotit situaci na poli CP za rok 1979, vyhotovit seznam kazatelů a duchovních, sledovat vánoční a novoroční bohoslužby a následný ekumenický týden, sestavit seznam řeholnic zaměstnaných ve státních ústavech, připravit seznam opatření ke sjezdům ŽNO a BJB v roce 1980 a pohovořit si s duchovními o připravovaných akcích v rámci oslav 35. výročí osvobození a případně vyvodit příslušná opatření. Na příští rok byly opět stanoveny 4 porady (únor, duben, září, listopad) a pozdně květnové školení.

---

²⁷⁶ Zápis z porady TPVC Západočeského kraje konané dne 27.11. 1979 na ZKNV v Plzni, (SOA).

Kapitola VI. Porady OCT Severočeského kraje (1970 – 1978)

Severočeský kraj platil po odsunu převážného a rovněž převážně věřícího německého obyvatelstva za nejvíce ateizovaný, neboť u dosídlenců nebyla náboženská víra pravidlem. Podobně jako v kraji Západočeském (a také zbývajících českých a moravských krajích, kde rovněž v pohraničí žili Němci) zbyly v pohraničí, jehož část byla již od počátku 50. let zakázané pásmo, chátrající kostely a liduprázdné vesnice, z valné části ještě v 50. letech srovnané se zemí. Často tak bývalé osídlení prozrazoval snad jen díky památkářům uchráněný kostel. Religiózní oblasti tohoto kraje se pak v souladu se starší českou etnickou mapou nacházely až na jižním povodí Ohře, mám na mysli např. Žatecko nebo Litoměřicko. Také v době normalizace bylo s tímto krajem poměrně málo problémů. O tom svědčí, že mezi nejzávažnější problémy zde řešené patřila rutinní kontrola situace na litoměřické CMBF a starosti s likvidací kostelů při rozšiřování mosteckého revíru a přenesením (vlastně převezením) významné památky, staromosteckého děkanského chrámu, o několik set metrů dál. Daleko větší potíže byly s podceňováním církevní politiky ze strany správních a stranických struktur.

Čísla v nadpisu znějí slibně, jak ale zjistíte, období do roku 1974 reprezentuje v centrálním archivu jediná porada. Dále už je to lepší, roky 1975-77 jsou relativně dobře zastoupené a snad nejlépe pak poslední, 1978. Přesto se dá severočeský soubor označit v porovnání s jinými za chudší. Opět je (mj.) dobře zachyceno rokování o stavu a pravidlech opravy církevních objektů v roce 1974.

1970

Účastníci červencové porady, jediné v zápisu dochované před rokem 1974,²⁷⁷ byli seznámeni s („krátkodobým“) usnesením PÚV KSČ a o koncepci církevní politiky do XIV. sjezdu strany. S. Dlabal (KCT – poz.) zde hlavně jmenoval mimo obvyklé úseky působící řeholníky a řeholnice. Že VN bude platné v rozsahu před rokem '68 a bylo také upozorněno, že Tomášek hodlá nechat vytvářet kroužky dětí na VN z prvních ročníků (tj. těch, kde se VN ještě nevyučuje – poz.). Někteří OCT se ptali, zda by nebylo možné snížit stavy duchovních, KCT slíbil projednat

²⁷⁷ Zápis z porady okresních církevních tajemníků konané 30.7. 1970 v Ústí n. Labem. NA v Praze, fond MK ČSR (1945-89), karton 11. **Také následující dokumenty jsou z tohoto kartonu, proto dále již jen názvy dokumentů.**

s tajemníkem KNV. Dále zaznělo, že hlavně církev ČCE spolu s ŘKC v kraji organizují ekumenická setkání tzv. vykladačů bible. V 10 okresech kraje zhodnoceno prověření OCT, a to takto: v celkem osmi už byli prověřeni, ve zbylých dvou je tajemnice nová (Jablonec) a zastupující vedoucí odboru kultury, neboť OCT dosud není (Ústí n. Labem). Situace je tedy kádrově víceméně konsolidovaná.

V personále došlo na církevního seniora, jehož syn přešel do Kanady, na předsedu SČEDu Slámu, který zakládal litoměřickou pobočku KANu²⁷⁸ aj. kauzy. Zádrhelem je i chystané přeložení kněze v Chomutově, kde si bojovní věřící neváhali stěžovat na KV a vbrzku prý dokonce i na ÚV KSČ.

1974

Tématem číslo jedna říjnové porady,²⁷⁹ a zároveň jediným, bylo hospodářské zabezpečení církví. OCT seznámeni s materiálem z porady KCT na MK ČSR a pak se už k danému tématu vyjadřovali sami.

OCT Louny (Pešek) uvedl, že má „svých“ 77 památkových kostelů, 31 památkových kaplí a 14 far. Kostely je nutné opravovat pro jejich celkově zanedbaný stav. Samozřejmě upřednostňuje památky I. a II. kategorie. V minulém roce měl k dispozici 600 000 Kčs, církev proinvestovala ca. 75 000 Kčs, přispívaly jen Litoměřice, Praha ne (tedy (ŘKC) biskupství litoměřické a arcibiskupství pražské – poz.). Finanční příspěvek je poskytován samozřejmě až po vyčerpání církevních aktiv, fara proplácí faktury. Zadávány smlouvy o dílo a stavební dozor zajištěn. Vedou zvláštní účetní knihu oprav. V rámci zdůraznění ochrany církevního majetku před rozkrádáním se zmínil i o tom, že (ŘKC) církev si hradí probíhající fotodokumentaci svého majetku. Rozpočty FÚ kontrolují, zdůraznil, že tzv. Pohřební poplatky jsou nutné a převádí se na účet FÚ. Přestože četní cizinci ve sbírkách přispívají valutami, nikdo je nevykazuje. Dodržován jednotný pokladní limit 200 Kčs.

ONV Most (Adamová) uvedla, že u nich podají duchovní v srpnu plán oprav a OCT se v terénu ubezpečí, zda jsou třeba. Na konci roku ještě duchovní jejich ekonomce předají rozpočet oprav. Rada ONV už jim (tj. OCT) schválila plán oprav až do roku 1980. Opravy jsou zadávány podnikům (socialistického sektoru) a u větších staveb se obrací přímo na odbor výstavby. Drobné úpravy si zajišťují duchovní sami smlouvou o dílo nebo přes socialistické organizace. FO ONV pak jen kontroluje účetnictví. OCT provádí namátkové kontroly.

---

²⁷⁸ KAN – Klub angažovaných nestraníků. Platforma, sdružující na jaře 1968 politicky aktivní, nestraníky KSČ.

²⁷⁹ Záznam z porady OCT Severočeského KNV – Ústí nad Labem 23.10. 1974.

OCT Liberec (Halíř) vysvětlil, že u nich dávají důvěryhodným duchovním při opravách celkem volný prostor, poskytnuté peníze jen na konci roku vyúčtují. Nedůvěryhodní musí čekat, až ONV vše vyúčtuje, což znamená, že musejí předkládat faktury. Stavební dozor je zajišťován ze státních prostředků. Opravy především dodavatelskou formou, ale i smlouvou o dílo. Stížnost na to, že také zde nepřiznáván valutový příjem. Výbor lidové kontroly to zjistil, když kontroloval kasičky a po OCT žádal, aby byl přítomen jejímu vybírání. Ten však z církevně politických důvodů odmítl.

OCT Česká Lípa (Procházka) také posílá příspěvky FÚ a ty je také vyúčtují na konci roku. Zadávají hlavně smlouvy o dílo a velké potíže má s neexistujícím stavebním dozorem. Riskuje, když faktury podepisuje sám, protože odpovědnost za mzdy a materiál je pak jen na něm, na což ho také KCT upozornil a na srdce kladl, aby ty opravy podnikl až po dozoru zajištění.

Ústí nad Labem (Tomány) sděluje, že provádí jen zevnější úpravy, a to ještě za konsensu s ekonomem a památkářem. Faktury u nich proplácí ONV a dozor zajišťuje duchovní a odbor výstavby. Je třeba vyjasnit jejich odměňování (zatím 0,56% platu). Zcela v duchu komunistické politiky se brání smlouvám o dílo a preferují dodávky.

Na ONV Děčín (Pecháň) postupují podle vypracované kategorizace církevních památek I. a II. kategorie. Projekt a rozpočtovou dokumentaci hradí ONV a duchovní do června předkládají žádosti o opravu. Všechny opravy jsou schvalovány radou a stavební dozor posílá OCT každý měsíc zprávu o průběhu oprav. Opravy nepamátkových objektů si pak ŘKC hradí sama, OCT ale vydává povolení. Stavební dozor si odbor kultury zajišťuje sám. Platí, že malé opravy jsou smlouvou o dílo, velké řeší dodavatelsky. U památkových objektů si sice drobné úpravy hradí FÚ (tj. mzdy), ONV ale hradí materiál. K hospodářské kontrole mají zajištěné tzv. kontrolní dny. Ty zjišťují na FÚ velké nedostatky v účetních dokladech či nájemních smlouvách.

OCT Teplice (Holánková) dala vědět, že u nich měli až dosud se schvalováním potíže. Duchovní totiž mluvili přímo s ekonomem a ten jim dával příspěvek bez vědomí OCT. Nyní již díky podpoře usměrnili výbojně duchovní tým, že musejí předkládat žádost o opravu přímo OCT a je to on, kdo dává souhlas. Na opravy mají pětiletý plán, varovala však, že památkáři jeví tendence řadit církevní objekty mezi památky I. a II. kategorie. Stavební dozor a kontroly hospodaření zajištěny.

OCT Chomutov (Ernestová) hlásí, že má dobrou spolupráci se stavebním dozorem, neboť jej vykonává technik ze stavebního odboru ONV. Též mají radou schválen plán oprav až do roku 1980. Opravy provádí Okresní stavební podnik, který je ani nestačí pokrýt. Dodavatelské podniky odmítají podepisovat hospodářské smlouvy. Dodržovala zákaz zadávání smluv o dílo, ale nyní je v situaci, že dodavatelskou kapacitu nemůže zařídit. Faktury na opravy u nich samozřejmě proplácí ONV.

OCT Litoměřice (Sücker) rozvádí, že přestože duchovní předkládají plán oprav až v září, on musí jeho podobu nastínit už v červenci, neboť je nutné projednat jej s kapitulní konsistoří v Litoměřicích. Faktury oprav proplácí duchovní na základě příspěvku, který posílá OCT zase na základě kopie faktury. Opravy jsou prováděny oběma způsoby a církev si zajišťuje dozor. Na konci roku pak FÚ musí také všechny výdaje vyúčtovat.

1975

Na únorové poradě²⁸⁰ nechyběl proslov s. Lněničky ke Svatému roku ŘKC. Vysvětloval cíle sv. roku, že zaprvé jde o prohloubení vlivu na věřící i jejich víry a zvýšení aktivity všech církevních činitelů, a zadruhé cílem smíření věřících se svým údělem, přeloženo do marxštiny to je dojít k třídnímu smíru a vzdát se třídního boje. Otázky sv. roku, sekt, ČKCH či SKD, to byla také podstata úkolů daných OCT. Úkolů bylo zadáno skutečně hodně. Vytipovat mladé duchovní jako kádrovou rezervu ke spolupráci. Zpracovat přehledovou zprávu o církevních objektech (a jejich účelovém využití), zpracovat přehled aktivit SJ, provést pohovory s duchovními, zpracovat přehled čerpání rozpočtu za rok 1975 a provést zmapování religiálních míst se zaměřením pro ateistickou propagandu.

S. Dlabal informoval o tom, že v oblasti náboženských obřadů došlo ve srovnání s rokem 1973 k výraznému poklesu. Pravda ovšem je, že někde došlo i k mírnému zvýšení (Teplice, Liberec, Ústí – poz.).²⁸¹ Snížení u křtů a pohřbů dává do souvislosti s rozšiřováním se vítání občánků a díky zlepšující se vybavenosti a snad i úrovni občanských síní NV. Podstatný pokles by prý nastal i u pohřbů, kdyby bylo více a lepší úrovně smutečních řečníků a mnohdy vyloženě nebyl vyklízen prostor kvalifikovanějším duchovním. Zdroj z Jablonce dokonce uvádí, že tam i na občanských pohřbech promlouvá kněz, byť z nevýznamné starokatolické církve. V Tanvaldu chtěli zase faráře ČCH, ale věc už řeší ONV.

Zachovala se nám také zpráva o jedné služební cestě,²⁸² byla to nejspíš namátková hospodářská kontrola. Oku s. Damiánové neuniklo záměrné přeplácení stavařů při opravách v Mariánské Řečici, které až dosud státní kapsu přišlo na 200 000 Kčs a v pohovoru s OCT Adamovou (jistě s hrůzou) zjistila, že peníze jsou posílány na běžný účet FÚ. OCT to ovšem neměla jak zjistit, protože peníze nejsou od ní, ale od památkové sekce odboru kultury a nikdo

²⁸⁰ Zpráva z porady OCT v Ústí nad Labem konané dne 18.2. 1975. V Praze 24.2. 1975. Upřesněno, že porada začínala v 9 hod. a po pauze na oběd trvala až do 15 hod.

²⁸¹ Nicméně došlo k silnému poklesu ve křtech, téměř o 500. Počet sňatků klesl asi o 130 a církevní pohřby poklesly všude. Viz výše zmíněný dokument, str. 1.

²⁸² Zpráva o služební cestě dne 29.3. 1975 na ONV v Mostě.

z ekonomického odboru jí s kontrolou nepomůže. Takže při běžné dokladové kontrole se tzv. černé mzdy zjistit nedaly. Navíc byla v době seznámení s metodickými pokyny o hospodářských kontrolách nemocná a nikdo ji neinformoval (další Achillova pata, tentýž důvod, tj. nízké kádrové stavy – poz.). Proto došlo na nápravná opatření. OCT dostala ku pomoci pracovníka z kontrolního odboru a Mariánskou Řečici neminula nemilosrdná hloubková kontrola.

Pak se ještě zmínila o drobných zlomyslnostech duchovních vůči státní správě. Tj. protahování dostavení se na ONV, urážení úředníků, pošklebování se jejich projevům, vyhýbání se kontrolám apod.

Na listopadových poradách²⁸³ pro nemoc nepřítomen KCT. Mluvílo se hlavně o potřebě jednoty a jednotného postupu vůči duchovním, aby byla zachována státní autorita, neboť přes různé neshody jsou všechny církve v náboženských otázkách zajedno (a jsou jednotnějším soupeřem než se může zdát – poz.). S. Dlabal mohl nedodržování termínů zpráv z okresů tolerovat proto, že všechny zná a má dlouholeté zkušenosti, ale nyní není možné využívat jeho nepřítomnosti k všeobecnému poklidu. Jestliže to nesmí dělat duchovní, pak OCT už určitě ne! Následovala přednáška na téma věcný a přesný obsah zpráv a OCT dostávali dále do těla.

Někteří OCT žádali v tříletých hodnotících zprávách zakoupit pro ně magnetofony pro pořizování záznamu rozhovorů. S(č) KNV zamítl, alespoň ze svého rozpočtu – jde o věc ONV. Pak následovala diskuse na téma: Má duchovní právo na vědomí o natáčení? OCT dali najevo, že když to bude muset vědět, nic podstatného jim neřekne. A dále, že pokud duchovní mluví nevhodně, je nutné čelit mu argumenty hned.

Z v říjnu zadaných úkolů vyčnívá perspektivní studie o možném sdružování katolických farností, aby se pokud možno snížil jejich počet (a tím i nutnost redukce stávajících počtů duchovních – poz.). S. Adamová podávala místopředsedkyni KNV zprávu o děkanském kostele v (starém) Mostě. Právě ten se „naučí chodit“.

1976

Ke vši smůle v kompletnosti zápisů se na úkor porad zachovaly alespoň záznamy o služebních cestách, zde je další z nich.²⁸⁴ Účelem této bylo získat podklady pro situaci v místní SKD, ale také vypomoci s problémy ONV Chomutov. Tady hodlali zrušit památkovou ochranu hned osmi kostelů, které již delší dobu nesloužily svému účelu, a které chtěli dílem

---

²⁸³ Zápis z porady okresních církevních tajemníků Severočeského kraje, která se konala ve dnech 19.11. 1975 v Liberci (4 OCT) a 21.11. 1975 v Chomutově (3 OCT).

²⁸⁴ Zpráva ze služební cesty konané dne 25. a 29. ledna 1976 v Severočeském kraji. Lněnička, 10.2. 1976.

podrobit demolici, dílem využít na koncertní síň a muzea.²⁸⁵ Zkušený harcovník s. Lněnička doporučil ještě před jednáním s církevními představiteli již mít v kapse „nátlakové“ vyjádření NV a dát skrze KNV vyjádření se zdůvodněním na SPVC.

Administrátor SKD v Chomutově si stěžoval, že místní tajemník KV SKD Kolář je duchovními vnímán se silným despektem, a proto se do SKD nepohrnou. Zajímavá byla zkazka o tom, že v Jirkově (u Chomutova – poz.) je jistý počet polských pracovníků, jejichž cílem zejména je se v ČSSR provdat. Polští biskupové však nehodlají zde uzavřené sňatky akceptovat. Obřad chtějí v Polsku, s povinnou týdenní předmanželskou přípravou a slibem, že děti budou vychovávány v katolické víře, a v neposlední řadě s poplatkem 1800 zlotých, ovšem pokud možno v Kčs. Není se tedy co divit, že se chtěly vdát tady.

Ve večerním rozhovoru s děkanem Kolářem dále vyplynulo, že v souvislosti s vatikánskými jednáními tady na severu aspiruje na litoměřického biskupa kapitulní vikář Hendrich. Je cílevědomý, má to dobré jak u církve, tak i u správy státní. Snaží se také naklánět si duchovní, např. možností poukazů na auto, které má již delší dobu, takže pošťuchuje kolegy, aby získali od KNV svolení. Konkurenci ale má zejména v erudovaném libereckém vikáři Josefu Dobiášovi, který má potřebnou autoritu a přísnost, rovněž i zahraniční styky. Kolář ale upřednostňuje děkana Holoubka. Prý diecézi zná nejlépe ze všech, a to je prý nejvíce zapotřebí.

Kolář informoval také o zasedání kapituly dne 21.1., kterého se zúčastnil za KV SKD. Hendrich tam tlumočil Tomáška, že prodávat církevní majetek bez svolení Vatikánu je nemístné, a že od nynějška budou biskupové pravidelně cestovat do Vatikánu podávat zprávu o stavu a problémech své země.

Lněnička též navštívil stonavce Dlabala a konstatoval, že přes dobrý psychický stav není jeho zdravotní stav dobrý, a tak je jen dobře, že dostojí svým povinnostem prostřednictvím zástupkyně, OCT Holánkové.

Program únorové porady²⁸⁶ nic moc a krátká diskuse. Přesto z ní vyplynuly některé zajímavé „klepy“. Jak jinak než mostecký OCT si postěžoval na místního vikáře Knespla, který si zase stěžoval jemu. Bylo to ohledně nyní „létajícího“ kostela sv. Ducha v rámci ujišťujícího dotazu, zda bude kostel po „smontování“ zase vrácen církevním obřadům. Jestli ne, hodlají si věřící stěžovat, ve Vatikánu konkrétně prostřednictvím krakovského arcibiskupa (Wojtyly). V Litoměřicích zas jeden baptistický duchovní dostal štědrý dar od prý neznámého Kanaďana v sumě 3000 kanadských dolarů. Vykřičníkem dodaným do zápisu však byl oceněn příspěvek OCT Teplice o tom, že v okrese Chomutov je nyní napočítáno na 85 rodin pravoslavných a obec utěšeně roste díky dvěma duchovním, činným ve staršovstvu.

²⁸⁵ Jednalo se o kostely v Louchově, Moštově, Rašicích, Stráncích, Vilémově, Vysočanech, Všesledech a Zábrušanech. Viz předchozí, str. 1.

²⁸⁶ Zápis z porady OCT v Severočeském kraji, konané dne 9.2. 1976.

Do ustavující se komise laického apoštolátu napasovali OCT Loun Peška. V liturgické komisi již pracuje jeho kolega z Liberce Halíř.

Na následující březnové poradě²⁸⁷ upozorněno, že v kraji jsou dva „živé“ židovské hřbitovy. Většina duchovních oslovených v rámci šetření o názorech na 25. sjezd KSSS²⁸⁸ mluvila vyhybavě frázovitě, bez zájmu. Rozhodně ne o svých názorech.

V Lounech a Teplicích je znát, že duchovní protlačují přes občany do volebních programů opravy církevních objektů. Louny si také stěžovaly, že stát nemá zájem vkládat prostředky do „mrtvých“ kostelů, protože jak to udělá, ŘKC obratně zajistí tomuto kostelu farníky a fakticky povstane z popela nová farnost. Vehementně se proto pak dožadují odevzdání kostela církvi zpět do užívání. Děčín dal podle příkazu z KNV udělat pasportizaci (tj. soupis – poz.) církevního majetku. Zajímavé je, že nikde jinde takovou „zakázku“ nezaznamenali.

Na programu červnové rady²⁸⁹ byly rovněž informace z komisí a také se mluvilo o kartotéce duchovních. Porada KCT již stanovila první úkoly spojené s volbami do zastupitelských sborů. Centrálně řízeným úkolem zadána kartotéka kněží, důraz byl kladen na aktuality (odchod do důchodu, úmrtí, odebrání souhlasu apod.).

Všeobecným poznatkem z diskuse bylo oživení činnosti některých duchovních ČCE, což patrně bylo výsledkem nedávného seniorátu, který apeloval na evangelizaci i za cenu střetu se státní správou. Vyhodnoceno, že až na jednu výjimku nebyl v roce 1975 odebrán žádný souhlas (ten narušitel pravidla narušil trochu více pravidel, byl totiž odsouzen za trestnou činnost – poz.). Mezi duchovními se také všeobecně soudí, že Tomášek byl (v Římě tajně) obšťastněn kardinálským kloboukem.

Porada zářijová²⁹⁰ zahrnovala tématickou všehochuť od dalšího projednání kartotéky duchovních (upřesnění), přes řeholní sestry a info o jejich postoji k volbám, přes židovské hřbitovy až k samotným volbám. Pro splnění úkolu ohledně řádových sester dostali OCT přehledné tabulky se jmény těchto osob. V rámci židovských hřbitovů bylo hlavním úkolem OCT znovu je projít a spočítat a zjistit názor místních orgánů na jejich využití či znežití, a návrh na opatření předložit KCT do konce listopadu, neboť v prosinci měl být projednán podkladový materiál RŽNO, spolu se stanoviskem krajské památkové péče a 17.12. pak měl být celkový materiál předložen SPVC k posouzení.

²⁸⁷ Zápis z rady okresních církevních tajemníků v Ústí nad Labem 30.3. 1976.

²⁸⁸ KSSS – Komunistická strana sovětského svazu.

²⁸⁹ Z pracovní rady OCT konané dne 29.6. 1976 v Ústí nad Labem. V Praze dne 5.7. 1976, (Lněnička).

²⁹⁰ Zápis z rady OCT na KNV v Ústí nad Labem konané dne 28.9. 1976.

Zmrtvýchvstalý s. Dlabal již opět vtloukal OCT do duše, že ne všichni plní informační povinnost v předvolebním období. Již v tomto měsíci došlo k setkání s duchovními na ONV celkem 7 okresů. V říjnu dojde na tři zbylé a snad i na setkání na úrovni KNV. OCT byli dále požádáni o zvýšenou bdělost vůči laikům a nelegálním duchovním, zahraničním turistům či jen prostému pohybu duchovních v předvolebním období. Také je nutné ujistit se, zda všichni duchovní hodlají 17.10. splnit svou povinnost a přečtou v kostelech dopis ordinářů k podpoře voleb, a aby k tomu nepřidávali nějaké své komentáře. Jsou známy zprávy o tom, že někteří litoměřičtí bohoslovci nejsou ochotni jít volit. Také je nutné vyměnit tajemníka CMBF, neboť je prý už příliš „svázan s církví“. OCT pak dostali za úkol pomoci s vytipováním nástupce toho stávajícího tajemníka, protože jsou na něj určité požadavky. Mluvílo se o konventech ČCE v kraji a o činnosti KJ. OCT Chomutov také položila všetečný dotaz ohledně nedávné celostátní porady SPOZ. Její závěry prý nejsou v souladu s církevními zákony. Zda tam byl někdo z SPVC a co se o tom ví. Reference je prý nutná, neboť lidé ze SPOZů „si vykládají věci po svém.“²⁹¹ I OCT pak nemůže k různým věcem zaujímat stanovisko.

1977

Kromě obvyklých informací z porady KCT a v tomto případě hospodářských otázek v církevní správě, byla na pořadu lednové porady²⁹² samozřejmě Charta 77, k níž se vracel i s. Dlabal při rozebírání porady KCT. Ve věci Charty uvedl OCT Louny, že jeden jejich ČCE duchovní (sbor Litvínov – Most – poz.) údajně také podepsal Chartu. Největší pozornost pak OCT věnovali dohodě na tzv. hlásné službě ve věci Charty.

OCT se také zajímali o důvod odvolání S(tě) KNV KCT Semínka, což bylo částečně osvětleno, částečně bylo poukázáno ke školení v Harrachově, kde jistě odpovědi dostanou. V diskusi o hospodářských otázkách bylo zdůrazněno, že za vyšší výkon kněžím také mají náležet příslušné odměny.

Na schůzi posledního února²⁹³ byla podávána zpráva o současném stavu v ČCE a zároveň o situaci kolem Charty v ní. Přišlo i na otázku financí na opravy kostelů. V nezodpovězených dotazech SPVC se hovořilo o předsedovi místního okrsku ČCH, který žádal, aby se OCT neúčastnil jeho schůzí, protože duchovní, kteří se ve větší míře staví proti němu, mu fakticky znemožňují vyslovovat se ke všem otázkám. OCT Děčín si stěžoval, že místní ONV odmítá dát

²⁹¹ Viz předchozí, str. 2.

²⁹² Informace o poradě TPVC (ONV/KNV) Severočeského konané dne 25.1. 1977 v Ústí n. Labem.

²⁹³ Informace o poradě ... konané dne 28.2. 1977 v Ústí n. Labem. V Praze dne 2.3. 1977.

slíbené prostředky na opravy s tím, že hodlá stavět sportovní aj. zařízení. OCT ale již má hospodářské smlouvy, tak co má dělat? Připojil se Chomutov, má celou řadu zchátralých kostelů, včetně pravoslavných, ale místopředsedkyně ONV ubezpečila, že nedostane ani korunu. OCT Litoměřice si zase postěžoval, že nebyl představen novému tajemníku fakulty, Děčín se navíc divil, proč byl ve výběru opomenut „mladý perspektivní kádr“. S. Bušek doporučil působit na laiky ČCE prostřednictvím společenských organizací a pracovních kolektivů.

OCT informování, že se připravuje průzkum religiozity v jejich kraji (v roce 1978 – poz.). Předběžná šetření mají dělat předně v oblastech, kde jsou církevní objekty bourány, tj. v Mostě aj. hlediska průzkumu budou stejná jako v Jm kraji.

Na květnové poradě²⁹⁴ obdrželi OCT informace k průzkumu v jejich kraji. Vzhledem k časové tísní, vysvětluje zápis, se diskuse soustředila jen na problémy v ČCE. Mluvílo se nejen o jednom jistém jejím signatáři Charty z řad duchovních, ale i tom, že podle něj podepsalo tento dokument ještě asi 30 jiných duchovních. Zatím prý se teprve konají pohovory s laiky ČCE, závěry zatím nejsou. V rámci informace o poradě místopředsedů ONV a KNV uvedeno, že se soustředila na hospodářské problémy, včetně otázky oprav objektů, a také, že 2 ŘKC duchovní jsou nyní šetření kvůli rozkrádání (nyní státního – poz.) majetku.

Programu říjnové rady²⁹⁵ tentokrát dominovalo zabezpečení XX. synodu ČCE. Pro rychlé zabezpečí úkolů již ale předtím proběhla porada v České Lípě a dílčí porad v Lounech. „Pohovory se synodály byly všude provedeny a státní správa byla ujištěna, že ze strany synodálů severočeského kraje nedojde k žádným invektivám proti státní správě a jednání synodu. Byly provedeny i pohovory s potrestanými duchovními /signatáři/ Syrovátkou. a Bártou.“²⁹⁶ Senior místní ČCE, jak informováno, KCT varoval, že na synodu možná někdo vystoupí s tím, aby byla probrána otázka zmíněných trestů a vysloveno stanovisko k nim. Signatář Bárta se také nechal slyšet, že to byla státní správa, která přinutila synodní radu, aby je, signatáře, potrestala (dopsáno ručně – poz.).

Na úseku ŘKC bylo zaznamenáno přeložení Dr. Kubíčka do Sč kraje (z Vč kraje – poz.), jelikož se o něm hovoří jako o hlavě tajné církve právě v Sč kraji. OCT z Ústí také upozornil na tajemníka strany lidové, který se přespříliš angažuje a navíc dálkově studuje KBF. Další příspěvek byl k VN. V kostele v Mostě se totiž každou středu konají bohoslužby, kterých se účastní desítky dětí a duchovní tam provádějí výklad z bible. Na tuto bohoslužbu pak rodiče ještě každou neděli upozorňují.

²⁹⁴ Informace o poradě ... konané dne 27.5. 1977 v Lounech. V Praze 1.6. 1977, (Damiánová).

²⁹⁵ Informace o poradě ... konané dne 18.10. 1977 na ONV v Ústí n. Labem.

²⁹⁶ Viz předchozí. str. 1.

Pak se OCT věnovali výběru podniků k průběhu školení v roce 1978, což se dosud nedařilo, všude zatím naráželi na nedostatečné ubytovací kapacity. Nyní ovšem přišlo hned několik zásahů do černého, a tak si mohli vybrat. Nakonec zazněl opakovaný dotaz na SPVC. Co dělat s množícími se žádostmi o německé bohoslužby a polské bohoslužby pro v kraji pracující občany PLR.

1978

Program únorové porady²⁹⁷ podchycoval i církevní akce k 30. výročí Února. V rámci plnění úkolů z minulé porady zazněly stesky, že „pro mnoho úkolů trpí kvalita práce“. V souvislosti s rovněž pečlivou diskusí k blížícímu se průzkumu religiozity upozorněno, že místopředsedové by měli být více svolní k uvolnění prostředků pro tuto akci, včetně zabezpečení dopravy, pohoštění atd. Proto se OCT tázali na SPVC, kolik bude zapojeno lidí, včetně aktivistů (aby mohli např. zajistit lůžka k přenocování) a zajímaly je i trasy rozvozu.

Na SPVC mířila ještě jedna výtky, a to opět k četnosti úkolů. OCT vysvětlují, že úkoly ze SPVC se těžko dají stíhat, protože je váže řada úkolů na místní úrovni ONV. Kavka opět poradu ohodnotil jako dobře řízenou, s tím, že měla spád, ale se starým časovým problémem, na diskusi a náměty opět bylo málo času.

Na pořadu březnové porady²⁹⁸ převažovala organizace průzkumu ŘKC kostelů a speciálně i zpráva komise pro liturgickou obnovu. Ss. Štaif a Polívková zodpověděli všechny dotazy ohledně průzkumu religiozity a s. Pešek informoval o situaci u nich v Lounech. Dále se OCT ptali, zda bude církvím promíjena nyní zvýšená sazba za nájem elektroměrů.

V kolonce diskuse byly tentokrát uvedeny jen úkoly pro OCT. Zato jich bylo mnoho. Na místní úrovni: mj. vyhotovit zprávy o slavení velikonoce, o průběhu májových pobožností a o krajské konferenci SKD, zpracovat analýzu KV SKD, včetně kádrových posudků a doporučení pro KV i celostátní SKD, do komisí KV a celostátního SKD a ČKCH. Také návrhy na zkvalitnění činnosti SKD, včetně změn stanov. Dále návrhy na kádrové změny na CMBF Litoměřice a jejím semináři. To jen tak pro ilustraci.

V poznámkách se zapisovatel zarazil nad nízkou účastí OCT. Dva byli omluveni, čtyři další ovšem nikoli. Takže jich chybělo šest z deseti, docela dost na to, když se uvaží, že bylo dost práce s koordinací „průzkumu“.

²⁹⁷ Informace o poradě konané dne 21.2. 1978 v Ústí n. Labem v 9 hod. V Praze 22.2. 1978, (Kavka).

²⁹⁸ Informace o poradě ... konané 28.3. 1978 v Lounech. V Praze 1.4. 1978, (Štaif, Polívková).

Diskuse květnové porady²⁹⁹ se opět soustředila na zajištění průzkumu, májové pobožnosti hodnoceny s celkově nižší účastí a především večerními modlitbami. V excurrentech se ani nekonají. Avšak OCT Děčín upozornil na to, že se zvyšuje účast cizinců z NSR a NDR, kteří si bohoslužby rovněž filmují. Nastíněna dokonce domněnka, že účast patrně ovlivnil i televizní přenos právě probíhajícího mistrovství světa v hokeji.

S. Damiánová připomíná, že porada byla řízena jedním z OCT s využitím ručně psaných poznámek KCT, a že se soustředila na „průzkum“, ukazuje se však, že OCT mají o jeho organizaci daleko větší zájem než jejich místopředsedové, kteří dosud projevíli minimální vstřícnost.

Jeden z předreferátů³⁰⁰ k červnové poradě OCT obsahoval řadu poznámek s obsahem mnoha faktů. Předně obsahoval informace o řeholních sestrách pro nové OCT. Navazovala zpráva, že v současné době je aktuálním uvolňování řeholních sester z charitních domovů. OCT mají jejich seznamy už z let 1976 a 1977. Dodává však, že zkušenosti z domovů jsou trochu jiné. Většina zařízení si dosud nezajistila náhradu za tyto sestry a snaží se pro jejich uvolnění vyžádat co nejdelší lhůty, čímž samozřejmě působí potíže. Je tedy nutné provést revizi stavu a uspíšit vyřazování sester. „Zatím je praxe taková, že ČKCH svádí doslova o uvolnění každé sestry se sociálními ústavy boj.“³⁰¹

Dále konceptu leží v žaludku exercicie v těchto sociálních zařízeních, které pro zdejší sestry pořádají často řádoví řeholníci, kteří jsou nezřídka duchovními správci v těchto domovech. Zkušenost s nimi je nedobrá, neboť je dobře vidět, že v domech, kde působí, je velmi těžké získat sestry třeba pro pořádání MDŽ, výzdoby při různých státních svátcích, apod. Kde nepůsobí, tam je život sester – důchodkyň bezproblémový. Pokud tam nepůsobí jako duchovní, další smutná zkušenost je s těmi knězi – řeholníky, kteří tam přijdou prostě jen jako občasní exercitátoři. Přestože dnes již musí mít povolení na základě státního souhlasu podle §16 církevního zákona, stále sami o sobě na sestry negativně působí. V závěru se apeluje na to, aby ve státních ústavech nebyla k těmto aktivitám dávána svolení, udělené (nezbytně nutné) výjimky mají již být konzultovány jen přes s. Jelínkovou z SPVC. Zasedání provinciálních a generálních kapitul je možné jen se svolením SPVC a místních orgánů. Účast cizího církevního hodnostáře je možná jen na základě svolení místního OCT.

²⁹⁹ Informace o poradě ... dne 23.5. 1978 v Ústí n. Labem na ONV. V Praze 25.5. 1978, (Damiánová).

³⁰⁰ Informace na poradě OCT v Ústí n. Labem – červen 1978. Předreferátem míním určitý koncept programu budoucí porady.

³⁰¹ Viz předchozí, str. 1.

Stále nejsou obsazena dvě místa civilních vedoucích v CHD. O dalším se již jedná. Také vzniká jeden nový malý CHD v Dobré Vodě (ČB)³⁰² a pisatel zdůrazňuje důležitost obsazení tohoto postu. „Není vhodné obsazovat tato místa přestárlými soudruhy, tito zpravidla na funkci nestačí a jejich přítomnost v CHD není přínosem, naopak je předmětem kritiky ze strany sester i členů ÚR ČKCH,³⁰³ protože nerozumí ani hospodářským věcem a veškerý chod domova je stejně v rukách sester.“³⁰⁴

Tentokrát bylo v programu ponecháno místo na návrhy obsahového zaměření porad v následujícím období a také různým jiným návrhům. Dle hodnocení s. Kavky však diskuse zářijové rady³⁰⁵ byla nesourodá a plná rozpaků, KCT Dlabal totiž nebyl přítomen kvůli lékařské prohlídce.

Také zazněly dotazy na SPVC. Co dělat s duchovními, kteří proplácují enormní částky na služební cesty. Vždyť si pletou svůj úřad s taxislužbou. OCT nevědí, zda tuto položku mohou ve výdajích škrtat (rozuměj: chtěli by – poz.), když jsou farnosti jinak soběstačné. To ostatně navrhovali i za téma následující rady, kam OCT chtěli také ekonoma a právníka.

Ani ne o 14 dnů později došlo k mimořádné a zároveň že vzrušené radě.³⁰⁶ Bylo více personálií. Např. v České Lípě nastoupila po s. Vaněčkové nová krev do řad OCT, a to s. Prokešová. Také schůzi řídící s. Sedlák oznámil, že odchází pracovat do jiného odboru (má ho prý nahradit s. Čáp z ONV). Nervozita zhoustla, když si OCT Halíř stěžoval, že SPVC bez jeho vědomí a proti jeho vůli doporučil p. Jelínka na HBF. Utrpí tak jeho i KCT autorita. Byl opravdu roztrpčen a začal věřit, že jeho zprávy, několikrát analyzující postoje p. Jelínka, na SPVC nikdo nečte.

Také nepříliš kladně přijali žádost KV KSČ o pololetní statistiky o pohřbech, křtech a svatebních obřadech, a nechali se slyšet, že někteří lidé z KV KSČ by takovou službu od nich chtěli měsíčně. (To by nešlo stíhat). Tyto výlevy nakonec doprovodily stížnosti na nedobré vybavení kádrů na úseku církevní politiky.

OCT z Mostu měl vážnou připomínku. Už konečně budou bourat poslední katolický kostel. Náhradní modlitebnu jim ovšem dosud nikdo nezajistil. To je povážlivé opomenutí. „Každý od toho dává ruce pryč. Tím, že je s. Dlabal nemocen, celá věc nemá nikoho, kdo by ji sledoval.“³⁰⁷

³⁰² ČB – České Budějovice, okres. Zatímco Č.B. označuje město (když neuvedeno jinak). Analogicky u ostatních okresů.

³⁰³ ÚR ČKCH – Ústřední rada české katolické charity.

³⁰⁴ Tamtéž.

³⁰⁵ Informace o radě ... konané dne 10.9. 1978 v Ústí n. Labem. V Praze 20.9. 1978.

³⁰⁶ Zpráva z rady OCT v Severočeském KNV dne 19.9. 1978 v Ústí n. L. (20.9., Kavkův rukopis).

³⁰⁷ Viz předchozí, str. 3.

Ještě zajímavější je to, co povídali OCT již po skončení porady. Dejme opět slovo s. Kavkovi: OCT si stěžovali, že „práce na úseku církevní politiky je značně podceňována a to nejen státními, ale i stranickými orgány. Do funkcí OCT jsou doporučováni často lidé, kteří k tomu nemají poměr, a ukáže-li se některý schopný soudruh, tak ho přeřadí na jiný úsek, tzv. odpovědnější. (přínejmenším pak přetěžování funkcemi).“³⁰⁸ Kavka se sice snažil leccos osvětlit, podle jeho vlastního názoru to však nebylo nic platné.

---

³⁰⁸ Tamtéž.

Kapitola VII. Porady OCT východočeského kraje (1970 – 1981)

Tento pramenný soubor je kromě kompletního souboru z plzeňského kraje vůbec nejlépe dochovaným, alespoň co do fondu pražského národního archivu. Je také pravda, že ve Vč kraji za minulého režimu vedli církevně politický úsek velmi dobře, spolehlivě a ukázněně, tedy až na sedisvakanční období mezi střídajícími se KCT. Tento kraj bylo možné z hlediska náboženské klasifikace, čili stupně religiozity, zařadit v tehdejším pracovním žargonu mezi kraje středně religiózní, především s poměrně silnými pozicemi ŘKC, ale také s aktivní ČCE, ČCH, CB, metodisty apod. Zřetelný je postupný konsolidační proces zhruba v letech 1970-72 a poměrně čilá agenda „ateizačních let cca. 1973-76. Poté, již v době můžeme říci uměle vyvolané (ovšem nikoli doslovné) náboženské a církevní pasivity, spisovní agenda CT porad, omezující se jen na záznamy o plnění úkolů, příspěvky církvím a jen drobné místní delikty, více méně upadá do nevýznamnosti. Nejsem však přesvědčen o nevýznamnosti takové politiky. Takový dojem prostě budí stále formálnější zápisy ze schůzí, tedy omezený a stále omezenější zdroj pramenů.

1970

Poprvé jsme o situaci ve Vč kraji informováni v létě 1970.³⁰⁹ KCT Jonáš informoval přítomné o poradě na SPVC v Praze 24.6. Musel odpovídat na řadu dotazů. Třeba co s bigbeatovými kapelami, hostujícími v různých kostelech okresu? Jak na kněze ignorující metodické pokyny k udělování státního souhlasu a co takhle s farními radami, novickami řádů, výukou náboženství a třeba vyššími platy členům charity v Červeném Kostelci (jestli to není na úkor státu) ?

Hlavně se zde ale referovalo o prověřených a neproověřených OCT. S. Damiánová (zástupkyně a zapisovatelka z SPVC, porad se vždy někdo „shora“ účastnil – poz.) v referátu připomíná, že teď není přesný obraz o regionální církevní politice, vždyť téměř všude došlo k výměně vedoucích odborů, předsedové ONV i tajemníci na OV KSČ. Jeden tajemník dokonce nebyl přítomen proto, že byl v té době sám na prověrce.

1971

Na jaře 1971 se již probírala příprava na volby,³¹⁰ dopis z MK ohledně poutí a probíraly se i písemné reference z okresů za uplynulý měsíc. Zmiňovalo se o příspěvcích na svěcení zvonů³¹¹ a

³⁰⁹ Zpráva z porady OCT v Hradci Králové dne 26. 6. 1970, 1.7. 1970. (Celý kraj in NA, fond MK ČSR (1945-89), karton 10, **Dále již jen názvy dokumentů tohoto kartonu**).

³¹⁰ Zápis z porady OCT konané dne 16.4. 1971 v Hradci Králové, 17.4. 1971.

³¹¹ Pro zajímavost: MNV Týniště dalo 9 000, JZD Havlíčkův Brod 40 000 Kčs.

také, že jeden bývalý OCT měl církevní pohřeb. MŠ se má dát vědět, jak se snižuje VN. S. Šnýdr má u ASD ověřit, co je to za skupinu, která se stýká v soukromém bytě v Hořicích (12 – 15 lidí). Delikátní je zde to, že to jsou vesměs bývalí členové strany. Velký důraz se pokládá na řádné přešetření uchazečů na BF a v případě big-beatů je možné zasahovat jen do koncertů mimo mše. S. Jonáš byl rovněž pověřen zatlačit skrze průmyslový odbor KNV, který řídí tiskárny, aby se konečně ukázily tiskárny v Novém Bydžově, Kostelci n. Orlicí a ve Vysokém Mýtě, kde instrukce sem, instrukce tam, vesele tisknou jakýkoli církevní tisk, stěžují si všichni OCT.

10.6. se konalo Boží Tělo. Ve spolupráci s odbory vnitřních věcí ONV a působením na duchovní měli OCT zařídít „aby se dělaly průvody v tom smyslu, aby se od nich upustilo, nebylo-li to ve farnosti zvykem.“³¹²

Na červencové poradě³¹³ KCT znovu kladl důraz na pravidelná měsíční hlášení od okresních CT. Strašné potíže jsou však s primicí v Jedlové. Ne proto, že to je v den, kdy se tam také koná pouť, což ONV vadí nejvíc, ale nyní hlavně proto, že působilo-li by OV KSČ dále proti, družstevníci by nepřišli k volbám. Na žádost KV KSČ Brno vyhověno žádosti nepovolovat místním věřícím zájezd na svěcení kostela v Senetářově na Blansku, kde měl být i zástupce Vatikánu v civilu.

Zábavný je případ bohoslužeb pod širým nebem na Růžovém paloučku na Svitavsku, kde si svou minulost z „doby temna“ (sic) připomínají členové ČBE (zhotovitel zpráv pro ČCE užívá této zkratky – poz.). Zde se apeluje na svitavského OCT, neboť inkriminované území je chráněné a zmíněná církev tedy potřebuje státní souhlas. Ať žije byrokracie.

Dále se doporučuje, aby se již církevními činovníkům nepovolovalo pořádání lesních brigád (jedno červnové jednání v H.K. se s. Jonášem poodhalilo, že je to zejména kvůli prezentaci masarykovského humanismu brigádníkům – poz.). V předvolební kampani se pak zaměřit na řeholní sestry. Sestry vincentky, víme, se minule neúčastnily. A je rovněž důležité vychovat církevní vikáře, aby zvali OCT na rekolekce a vikariátní porady. Je možné pak zvážit, zda je účast až do konce takové porady nutná.

Mezi pokyny předsedy KNV pro ONV ohledně bohoslužeb a svateb je i hodně ateistický požadavek zamezovat navlékání snubních prstýnků. Na dotaz v tomto směru SPVC odpovědělo, že se přece jedná o tradici a žádnou část obřadu (z čehož máme pochopit: ano soudruhu, prstýnky ne). Duchovním že mají vymlouvat kytarové soubory při bohoslužbách. Připomíná se, že u organizovaných souborů je možné zakročit přes odbory kultury. Chování kněží ve věci VN

---

³¹² Viz předchozí, str. 1.

³¹³ Zápis z porady OCT v H.K. 9.7. 1971, datum 13.7. 1971.

a nátlak na rodiny je neustále aktuální. Ještě více to, že pořád nejsou směrnice pro VN. Rozdány také tiskopisy k hodnocení duchovních. Mělo se vyplnit do konce srpna.

K mnoha žádostem ČCE o příspěvky (patrně na stavební úpravy – poz.) zásadně říkat ne. Peněz mají dost a navíc je státních peněz třeba k taktické podpoře menší a poslušnější ČCH. Místní OCT, pod nějž příslušela Sobotka, dostal za úkol vymanévrovat místní farářku, která si vzala do hlavy, že navštíví ve věci duchovenských platů obecně (generálního tajemníka KSČ) Husáka.

Z diskuse vzšlo i pár zajímavých apelů. Např. dát pozor, aby ve volbách moc nekandidovali duchovní, hlavně ne do funkcí předsedů ŠKK.³¹⁴ A pardubický OCT si stěžoval, že představitelé ČCE a ČCH (pořád ji titulují jako církev československou – poz.) i přes zákaz duchovního z Prahy udělali ekumenické setkání.

V závěru ještě s. Damiánová hodnotí, že se zapojením všech OCT panuje spokojenost, neboť mají viditelný zájem. Mají také za úkol o každé konané poradě informovat příslušného pracovníka OV KSČ a předsedu ONV.

Všichni představitelé nekatolických církví (ČCE, ČCH, ASD) na říjnovém předvolebním setkání³¹⁵ s předsedou školské a kulturní komise ONV před vedoucím kulturního odboru, paní OCT a předsedou výše zmíněným, pokorně manifestovali, že ví, co je jejich povinnost, a že k volbám povedou i své věřící. Stěžovali si na (ne)výchovu dětí (k náboženství), ale bylo jim řečeno, že se jedná o společnou věc rodiny, školy a mládežnických organizací, jako je SSM nebo Pionýr.

Po setkání ještě zůstali zástupci ČCE a ujišťovali alespoň za sebe, že následující synod jejich církve bude usilovat o lepší vztahy se státem, a senior Brož si povzdechl, že si měl (se svým chováním v letech 1968-69 – poz.) dát pokoj, že je jeho vina, že mu teď nevzali dceru na gymnázium, a že trpí za něj. Tato skutečnost i jeho pokorné vyznání nám mohou být klasickým příkladem, jak se věřící museli zachovat.

Na říjnové poradě³¹⁶ si OCT stěžují, že jsou zapojeni do voleb, aniž by někoho zajímalo, kdy budou ovlivňovat církve ke „správnému postoji“. V tomto měsíci jinak ve všech okresech probíhaly besedy s duchovními. Nebyly hlášeny žádné incidenty. Již je známo první doporučení pro VN. Výpomoc kněžím se bude povolovat jen těm, kteří jsou u OCT dobře zapsáni. Řeholnice povolení ke katechezi nedostaly.

---

³¹⁴ ŠKK – Školská a kulturní komise ONV (viz níže v textu).

³¹⁵ Informace o setkání předsedy školské a kulturní komise ONV v H.K. s. Lemfelda s duchovními nekatolických církví dne 14.10. 1971, datum 19. 10. 1971.

³¹⁶ Zápis z rady OCT v H.K. 15.10. 1971, bez data.

S. Jonáš účastníky lednové porady³¹⁷ informoval, že je nutné vést záznamy o jednáních s duchovními. Navíc se OCT ukládá, kromě měsíčních přehledů, 4x ročně sepsat situační zprávu (na konci každého čtvrtletí). Dále nesmí existovat církevní vývěsní skřínky nebo nástěnky mimo církevní objekty.

Na poradě zaznělo, že ČCH chce fikantým způsobem letního tábora pro mládež nad 15 let uskutečnit nábor zájemců o studium na HBF. Také že v Zábřehu bezostyšně vyučuje VN laik z ČCE. Bylo zadáno vyjednat nápravu. Dále KCT, že je nutné ujasnit si účast laiků na bohoslužbách, jelikož této nedůslednosti církve využívají k fungování laických kazatelů, předčitatelů aj. zakuklených aktivizačních forem. Mezi ilustrativní patří případ duchovního BJB, který přes varování opět lidem promítal film. Součástí exemplární výstrahy bylo odebrání výkonnostního příspěvku 200 Kčs.

Na závěr zpráva apeluje na změnu schůzování na jiný den než pátek. Není dost času na poradu. Většinu času mluví KCT a oni nemají dost prostoru v diskusi.

Z únorové porady se zachoval podrobný zápis o neobvyklých 9 stranách (normálně 1-2).³¹⁸ Dozvídáme se o základním programu takové porady. Za prvé dojde k obeznámení s průběhem porady KCT na SPVC v Praze, pak následuje kontrola úkolů z poslední porady (případně speciální body porady, pokud se nejedná o rutinní schůzi – poz.) a nakonec probíhá diskuse. Na prvním místě je informace o pohřbu (brněnského) biskupa Skoupého, a že v některých okresech, kde ještě ČSAD nezakázali organizaci zájezdů, to mají urgentně zařídit ještě téhož dne.

Na poradě KCT tentokrát s. Mixa (z SPVC – poz.) prezentoval úkoly pro rok 1972. Mezi ně patří zabránit zneužití věřících k negativnímu jednání ze strany církve, vliv církve na veřejnost cílevědomě snižovat, rozšiřovat znalost terénu a z ní plynoucí analýzu jevů – především věnovat patřičnou pozornost práci církve s dětmi, mládeží a laiky. Pozadu nesmí zůstat sledování zahraničních kontaktů církví, zvláště ČCE, která se dosud nezbavila názorů z „krizového období“.

Přehled úkolů na úseku ŘKC je skutečně impozantní, navozuje pocit jakéhosi úderného období. Mj.: nepřipustit konání církevních slavností vně kostela a provádět inspekci církevních obřadů, nepřipustit ekumenické akce nebo vytvoření laického diakonátu, usměrňovat činnost ordinářů a do biskupských konzistoří hledat vhodné rezervní kádry, získávat pro kázání na

³¹⁷ Informace z porady OCT v H.K. konané 28.1. 1972, datum 2.2. 1972.

³¹⁸ Zápis z porady OCT konané 25.2. 1972 na Vč KNV v Hradci Králové a zápis z porady OCT v H.k. dne 25.2. 1972, datum 28.2. 1972.

poutích „kladné“ duchovní a neudělovat státní souhlas k působení těm novým kněžím, kteří dostudovali roku 1969 v cizině, rozpracovat opatření ohledně milénia pražského biskupství a především usnadňovat práci SKD, k jejich početnímu posílení a též jejich kontrole církevního tisku, výuky na BF (přednostní profesury). Také by bylo vhodné vytvářet kádrové rezervy duchovních z SKD i v rámci charity a vytvářet zde prostor pro stále užší kooperaci.

Nejlépe vše proběhlo na úseku ženských řeholí, jak ukázaly volby, ovšem sestry svou pečovatelskou službu zneužívají k působení na pacienty i jinak (třeba získávají novicky), a proto Vč OCT dáno za úkol do konce března řeholní sestry z tohoto pracovního úseku přeargovat jinak (např. vyrábět církevní potřeby).

U nekatolických církví celkem obdobně. Izolovat reakční, podpořit „progresivní“ (duchovní). Zamezit necírkevní činnosti (jako jsou přednášky, různé porady či linky důvěry apod.). Zamezit ekumenismu či společenským akcím a místo nich preferovat „mírové akce“, dále sledovat jejich práci s mládeží a určitě opět zavést pohovory také s nekatolickým kněžstvem. Zvláště se seniory ČCE.

U ČCE zamezit udělování funkcí příslušníkům „fanatického“ hnutí Nové orientace. Velké úsilí je zapotřebí na sledování činnosti SČED. V malých evangelických církvích je už vše zkonsolidované, problémy mohou přinést jen volby nových představitelů na letošních výročních konferencích. „Je nutné dodržovat zásadu rovnosti mezi jednotlivými církvemi. Na okresích je nutné rozbít jednotu církví, církve mají snahu se spojovat.“³¹⁹

V komentářích k jednotlivým konfesím stručně: ČCH je režimem považována za protiváhu ŘKC, navíc má k zřízení kladný postoj. Je nutné podporovat pravoslavné proti ŘeKC. Ta sice má jediný sbor, v Praze, ale její postoj je, jak známo, protisocialistický a protisovětský. Židům je třeba zamezit kontakt se sionistickými organizacemi a dále je sledovat, třebaže se veřejně neangažují. U unitářů je třeba sledovat jejich pěstování jógy, sledovat je ale nutné, zda se nevěnují nežádané náboženské formě tohoto „sportu“. ASD má ke státu kladný postoj, ale někteří její kazatelé státní benevolence zneužívají. Sekty na čele s jehovisty opět nařízeno bedlivě sledovat. Vždyť na západě jim nyní roste členstvo, nabádá zpráva.

V neposlední řadě musejí být monitorovány příjezdy cizích církevních činitelů a vše, co u nás dělají. Ke stavbám nových kostelů se souhlasy nesmí dávat, protože ve válce žádné nebyly zbourány. OCT také dostávají za úkol přimět církevní špičky odevzdat soupis nových aut ze zahraničí a od koho je dostali.

Náměstek ředitele SPVC Jelínek zdůraznil, že plány práce církevních tajemníků nesmějí být součástí plánů kulturních odborů. Mj. proto, že o církevní politiku u nás je v zahraničí velký zájem, ostražitě tedy! Církevní politika se pak nesmí projednávat ani v radě národního výboru.

---

³¹⁹ Výše zmíněný dokument, str. 4.

NV pak mají pilovat metodiku řízení svých OCT, zatímco OCT mají vyvozovat závěry z plněných úkolů. Ústředí církví se dá úkolem posílat MK čtvrtletně plán práce. Tím budou i OCT rychle zpraveni.

Vykřičníkem je doprovázen odstavec o státním souhlasu. Kdosi tak chtěl zdůraznit, že kněžím se nemusí zdůvodňovat jeho odebrání, a že není vůči němu odvolání. Dnem odebrání ztrácí kněz plat, jen po dobu do nalezení zaměstnání je na odboru sociálního zabezpečení, zda mu poskytne půjčku.

Z diskuse (KCT) na SPVC také vyplynulo, že v souvislosti s tím, že od 1.1. vede časopis Duchovní pastýř SKD Pit, je zapotřebí shánět pro něj přispěvatele a dopisovatele. V jednom z dalších konstatování, že faráři ČCH rozmnožují některé tiskoviny bez předběžné cenzury, seznáme, jak se to v socialistické zemi skutečně má se svobodou projevu. Kapitulní vikář Jonáš dostal „výtku“ za to, že otiskl pastýřský list papeže. Písemné zákazy nejsou farářům dovolené (kdoví, co s tím udělají). Vše ústně. Tady OCT dostali za úkol udělat seznam rozmnožovacích strojů, jimiž faráři disponují.

Bířmování v letošním roce jako součást kultu ŘKC povolit, ale jen nereakčním biskupům. A bude pokračovat trend omezovat cesty do zahraničí.³²⁰ Je třeba doporučovat výjezdy do SSSR, ovšem ne nenapravitelným kritikům, kteří by si tam jezdili pro náměty k dalšímu hanobení Sovětů.

Poutě za žádnou cenu nesmí kolidovat se státními svátky. Dále netrpět stav, kdy se velehradské pouti (1971) účastnilo 71 hostů z 38 zemí světa. U poutí se zpřesnilo, že u akcí mimo kostel „neumožňovat církvím, aby akce přesahovaly rámec fary.“... „Při primiciích nesmíme povolit průvody mimo kostel. Na církevní slavnosti je třeba zajistit kladného řečníka.“³²¹

Při kontrole úkolu „vývěsní skřínky“ se konstatovalo, že úkol je velmi náročný (a dosud nesplnily dva okresy). Na Rychnovsku a Ústecku stále probíhají bohoslužby pro mládež. Jinde eliminováno. V potírání kytarových skupin se zatím monitorovalo, kde jsou. Dva faráři nechtějí rušit a jeden se ptá proč státní orgány jdou proti těmto souborům.

Exercicie řeholních sester, OCT poučení v tomto neustupovat, se povolují jen z KNV. Odměny za mimořádnou činnost farářů se dávají např. za účast v SKD. Za obsah církevních oběžníků, které budou předkládány CT k následné cenzuře, nese odpovědnost příslušný biskup. A mezi další úkoly přibýlo urychlené přesunutí řeholnic z pečovatelské služby do CHD a evidence řeholníků v duchovní správě.

---

³²⁰ Roku 1968 povolen výjezd 194 katolíků a 117 evangelíků, 1970 byl poměr již jen 114 a 17 a 1971 pak 98 a 20, viz str. 6.

³²¹ Tamtéž, str. 7.

Byl přednesen i případ jednoho JZD, které v NDR zakoupilo zvony a teď je chce světit. Je to nutné?, ptal se jeden z OCT. Potíže činil dále jen bývalý farář ČCE, o němž byl veden pohovor se seniorem, a který se vždy se svou skupinou věřících tlačil do některého kostela, aby mu bylo umožněno sloužit mši (už přišel o souhlas – poz.). OCT z Chrudimi, byv dotázán, hodnotil jednoho mladého kněze ČCH v Hlinsku : „Mladý, slušný duchovní, který nedělá více než má, s OCT má dobrý styk, chodí se radit o různých záležitostech týkajících se církve. Jsou s ním velmi dobré zkušenosti.“³²²

Na dubnové poradě³²³ ASD nevyhověno v žádosti o přidělení budovy a ČCE zamítnut souhlas pro jednoho duchovního. Kněží z Broumova a Trutnova chystají zájezd do Polska na blahořečení (Maxmiliána) Kolbeho. Prý mají souhlas z MK. V druhém případě cestují zejména u nás pracující polští dělníci. U Božího těla se ne všude daří zasunout akci do kostela. Kněží by rádi alespoň průvod kolem kostela. Charitní pracovnice nabízí v rokytnickém DD obnošené šatstvo, prádlo a obuv. Věci ale mají razítko farního úřadu v Hoříčkách. To se mělo pochopitelně „vyřešit“.

O následující květnové poradě existují hned dva zápisy,³²⁴ a to obvyklý krátký a opět jeden obšírný. Nejprve se řešila se biřmování a podrobnosti o nich. ÚV z Ústí (n. Orlicí) vydal seznam členů KSČ, jejichž děti chodí na náboženství. Mrzutost s Božím Tělem se stala tím, že kapitulní vikář napsal do oběžníku, a nekonzultoval to s OCT, „nevhodnou a zkreslující informaci“, v jejímž důsledku žádosti o povolení průvodů v jeho rámci rapidně vzrostly. Probíráno Boží tělo, kde bude, a kde ne, probíraly se ty mnohé žádosti o povolení, které jsou plodem nepředloženého oběžníku. Z Čisté u horek dokonce přibyla na ONV v Semilech delegace posílená o lidoveckého poslance, žádající vysvětlení, proč nebyl povolen průvod BT (tj. Božího Těla – poz.) na cestě ke kostelu. Poslanec S. byl ale upozorněn, že nemá právo zasahovat do církevních záležitostí (tj. církevní politiky – poz.). Podobně jako v okrese Ústí n. Orlicí i jinde, kde bylo povoleno BT venku (průvod), se v naprosté většině jednalo jen o průvod kolem kostela. Ten ještě církevní správa byla ochotna tolerovat.

Farář Hejzlar, evangelík a správce školy Sola Fide, bude v létě pořádat letní tábor s účastí německých studentů. Státní správa dává organizaci z taktických důvodů volnou ruku, aby se o akci zvědělo co nejvíce. Rozpaky způsobilo objevení se cyklostylem množeného časopisu jednoho sboru ČCE. Povolit ? Na Svatou Horu letos zamítnuty zájezdy (tlumočit ČSAD – poz.),

³²² Stále Zápis z porady z 25.2., str. 3.

³²³ Zpráva z porady OCT v H.K. dne 28.4. 1972, datum 5.5. 1972.

³²⁴ Zápis z porady OCT v Hradci Králové dne 26.5. 1972, datum 2.6. 1972 a podrobný 8 - stránkový zápis z téže porady Zápis z porady OCT konané dne 26.5. 1972 na Vč KNV v H.K.

jelikož by dosah akce mohl ohrozit význam státní oslavy výročí lidické tragédie. Pracovníci SPVC projednali s představiteli církví, že už nebudou povoleny žádné církví organizované letní tábory mládeže. Předpokládá se, že ČCE bude tento závazek nějak obcházet. Zařídit se tedy podle toho. O biřmováních pak měly být sepsány referáty, zda skutečně církve dodržely, k čemu je správa zavázala.

Místní aféra hlášena z Husova bohosloveckého semináře v Jirkářích, kde si studenti 5. ročníku, jejichž nevhodné ideové názory jsou dobře známy, zorganizovali představení s účastí Spirituál kvintetu. Byla podniknuta přísná opatření: počet kulturních akcí se omezí na nutné minimum a za tento zbytek a jeho bezkonfliktní průběh bude zodpovídat některý z profesorů. Vše se navíc bude hlásit SPVC MK ČSR. OCT navíc upozorní inspektory kultury NV, že vystupování Spirituál kvintetu kdekoli je nevhodné. Ohledně přehledu rozpočtu a rovněž nepředloženého organizačního řádu jsou problémy s Kostnickou jednotou. Je obava z její nepovolené aktivity, a tak se jí zakazují přednášky.

Byl splněn úkol informovat ředitele zdravotních škol, aby neumožňovaly studium řeholnicím. Mezi žákyněmi zdravotních škol řeholnice ovšem provádějí nábor. Uveden příklad maturitního tabla z Teplic, kde šest žákyň v řeholním úboru. Bylo navíc zjištěno, že kongregace pro ně plánují uskutečnit duchovní cvičení, a tak si OCT zapsali úkol zjistit jestli a kde.

Projednána organizace mírové slavnosti v neděli 25.6. v Ležákách, kde bude sloužena mše, zúčastní se zástupci vlády a jeden z položených věnců bude od SKD. S vedoucími odborů školství projednáno, aby neumožňovali studentům BF dělat vedoucí na pionýrských táborech. Zpřesněno, že kádrové otázky farářů a řeholnic řeší KNV po informaci z ONV. Objevují se stížnosti, že někde (Trutnov, Mezilesí), není dosud dokončena obřadní síň. CT dostali za úkol zjistit, zda některých z obřadních místností NV nejsou dosud náboženské symboly. U cizinců je také třeba sledovat, kolik jejich svateb se v našich kostelech uskuteční (úkol pro OCT). V případě darů ze zahraničí by se kromě KNV měla vyslovit sociální komise SKD. Ty je třeba zřizovat, pokud ještě nevznikly.

Ohledně aut darovaných kněžím řečeno: „Napříště je nutný tento postup: auta dává Vatikán proto, aby byla lepší pastorační činnost. I když budeme přidělování aut ovlivňovat, nemůže dojít k tomu, aby auta dostávali jen členové SKD. Vatikán by pak neposlal nic. Někdy dostane auto farář, který si ho nezaslouží.“³²⁵ Úsměvně je doporučení odrazovat faráře od angažování se na veřejnosti, neboť začíná mít zájem až škodlivě moc páterů a jejich zviditelnění, to je také zviditelnění církve na veřejnosti. A to samozřejmě není cílem církevní politiky.

V úvodu se apelovalo na OCT, aby v případě, že se nemohou zúčastnit, za sebe posílali náhradu, zvláště tehdy, jsou-li rozdávány nové úkoly. Dalším obdobím, kdy za sebe musí OCT

---

³²⁵ Výše zmíněný („podrobný“) dokument, str. 7.

najít náhradu, je doba jeho dovolené. To bývá většinou v létě, a považme, probíhá poutní sezóna. Porady jsou stále v pátek a stále není dost času k diskusi. To je jediné minus dobře fungujících porad. Přítomný s. Lněnička z SPVC MK ocenil, že se porady konají každý měsíc, a že se tak daří úkoly ve většině případů vždy splnit. Vč kraj je jedním z nejlepších v plnění církevní politiky, dodal.

Vynechali jsme poměrně nedůležitou zářijovou poradu a přecházíme k následné, listopadové.³²⁶ Na ní se nakazuje u všech duchovních provést kontrolní slib věrnosti. V případě darovaných aut ze zahraničí se nabádá, aby je přednostně dostávali členové SKD. Všichni vedoucí odborů ONV dostali seznam poutních míst a OCT měli úkolem dodat do konce roku termíny jejich konání (v příštím roce).

V případě big-beatů a kytarových koncertů je zmíněn případ diecéze olomoucké, která ve svém oběžníku píše, že podle (2.) vatikánského koncilu se takové věci v kostelech dělat nesmějí. Vyřízeno tedy.

V Trutnově bylo ASD zabráněno zakoupení školské budovy „k adaptaci“ skrz kulturní odbor. ASD se také týká stížnost, že v některých okresech její duchovní odmítají předkládat rozpočty. Ať jsou tedy o dikci církevních zákonů poučeni s tím, že je porušují.

1973

Na první v zápise dochované, dubnové,³²⁷ poradě probíráno mj. zařazení evangelického kněze, který studoval (4 roky) ve Švýcarsku, snad jenom kvůli tomu. Poradě bylo přítomno opravdu hodně nových kádrů, celkem 4 noví OCT. Dále probírány články v Katolických novinách ohledně propagace poutí, OCT dostali seznam poutí, kam byly přes všechna opatření vypraveny autobusy. Co do poutí, BT či milénia, vše jde podle zvoleného plánu.

Definitivně se vyřešil případ rozpadajícího se kostela v Neratově. Již dva roky se uvažovalo, co s ním. Zda církevní správě dát na vědomí, že pro katastrofální stav a vzhledem k tomu, že se neužívá, jej zbourat - jen věnec ke zpevnění zdiva by přišel na 2,5 mil. Kčs (dnes nejméně 12 mil Kč. – poz.) – a nebo řešení zatím odkládat. Nyní se šalamounsky rozhodlo, z nedostatku možností ke zbourání, prostor pouze oplotit.

Zopakováno, že zdravotní školy pro řeholnice ne a ne, ale jestli to bude nutné, budou pro kolektivy sester pořádány zdravotní kurzy na způsob závodní školy práce. Upozorněno na již se

---

³²⁶ Zpráva z porady konané dne 10.11. 1972 na KNV v Hradci Králové.

³²⁷ Zpráva z jednání ve východočeském kraji a z porady OCT v H.K. 23. a 24.8. 1973, datum 29.8.

množící případy žádostí církví o staré budovy. MNV jsou pak nuceny vyvíjet tlak na jejich opravu, což církvím vyhovuje.

OCT varování, že přemístění duchovního do jiného kraje musí schvalovat místní KCT, aby se nestal podobný případ jako nedávno, když byl kněz z Vč kraje přesunut do Jm kraje operativou tamního KCT a jak jinak než některého z místních OCT.

Byla stanovena podoba hodnocení, které OCT budou podávat o VN: % přihlášených dětí a celkový jejich počet, příčiny poklesu nebo zvýšení počtů a celkové politické hodnocení, konkrétní příklady nesprávné agitace duchovních a jaké opatření OCT zvolil, příp. návrh opatření pro KNV, příklady dobré práce školy či naopak nesprávného postupu jejich ředitelů a návrhy ke zlepšení a návrhy pro VN v dalším roce. V případě přihlašování dětí členů KSČ nečekat na pokyny a šetřit a hlásit sami.

OCT varují, že biskup Vrana chce nová auta přidělit především kněžím bez vhodného vztahu ke státní správě. Trutnovský OCT si postěžoval, že ho nikdo neinformoval o tom, že duchovním bylo umožněno v reakčním středisku Sola Fide, když tam budou trávit dovolenou, sloužit mše pro zájemce.

Ohledně rozpočtů se vyskytl problém, kdy místní NV a sbor ČCE chtěly opravovat hřbitov. Doporučení znělo: nesdružovat rozpočty NV a církví, a už vůbec ne k větším stavbám.

1974

Na lednové poradě již roku 1974³²⁸ KCT rozladilo neplnění úkolů, a že to příště nebude tolerovat a poinformuje příslušné místopředsedy ONV. S. Lněnička (z SPVC) informoval o začátku příprav ŘKC na papežovo milostivé léto r. 1975. Jednotliví OCT prezentovali své strasti. V Rábech (Pardubice) v charitním domově odcházející řeholnice střídají nové bez vědomí OCT. V Rychnově kněží zřídili na faře kaple, kde slouží mše a OCT se ptal, zda dostali povolení. KCT Jonáš sdělil, že ne, a že to se svým jmenovcem „kapitulním“ vyřeší. Z Ústí opakované stesky, že se od nich pořád organizují pouťové zájezdy do slovenské Turzovky.

OCT, spěchající na oběd a pak domů, žádali opět přeložení pátečních porad a doporučovali, ať se tedy alespoň udělá porada dvoudenní (už se to řeší 3 roky – poz.).

Úvodem dlouhého dubnového elaborátu³²⁹ seznámení s úkoly na tento rok danými „shora“. Především OCT nabádání, aby nebyly podceňovány administrativní úkony (jejich dopady na mínění věřících – poz.), a dělat tak až po vyčerpání ostatních možností. Souhlas je možné

³²⁸ Zpráva z porady OCT východočeského KNV dne 18.1. 1974.

³²⁹ Zápis z porady TPVC ONV konané dne 8.2. 1974 na Vč KNV v H.K. (podrobný, 7 stran).

odebrat jen po konzultaci s MK. SPVC se chce účastnit porad OCT, ale jeho zástupci nemohou v pátek, takže bude nutné skloubit celostátně den porad. Porady by nyní měly získat i školící charakter s trochou teorie i praxe. Situace na BF není dobrá, kněží navíc nechtějí vstupovat do SKD, a na tom mají OCT zapracovat. Směrnice k VN už spatřily světlo světa. Budou závazné pro celou ČSSR a učit se bude max. 1 hod. týdně (od 1.10., 2.-7. třída, přihlášky 25.6. přijímá škola – poz.). „Vatikán dal pokyn k neobsazování kapitul, neboť se domnívá, že je to nahrazování poradních sborů. Z 27 nových kanovníků je většina členy sdružení katolických duchovních. Kapituly se stávají naším nástrojem proti nepříteli – reakčně založeným ordinářům.“³³⁰

Pro SKD měla být vypracována koncepce jak působit na ostatní faráře (aby se zapojili). Též koncepci působení na práci církve s mládeží a rovněž jak ovlivňovat církevní slavnosti. Dále posoudit působení umělců v kostelech a možné využití církevních budov ke kulturním účelům. Posoudit činnost laiků, nyní záležitosti č. 1. Potíže s laiky, to znamená i s větší aktivitou církví, se zvyšují i na nekatolické frontě. Do konce roku MK vydá k této otázce směrnici. Směrnice by bylo zapotřebí i k soukromým cestám kněží do zahraničí, zatím jsou jen instrukce od ONV, nikoli schvalování po linii MK.

V rámci milostivého léta již dáno ordinářům (ŘKC) najevo, že nesmí zavazovat kněžím k žádným úkolům bez souhlasu MK. Je nutné sledovat ostatní církve, aby se do této akce ŘKC nezapojovaly. ŘKC duchovní pod hlavičkou SKD mazaně dělají agitku pro zájezdy do kapitalistických států nebo k uveřejnění oslavných článků na toto téma (v Duchovním pastýři – poz.). V případě oběžníků Acta Curiae pak poslat nejprve k schválení a nutným škrtům na KNV.

Počínaje 1.3. 1974 se ruší povolení farních kaplí, které dosud má snad 20 míst v kraji. Místní rozhlas nemá být využíván k oznamování o konání bohoslužeb. Ohledně bohoslužeb v soukromých bytech usměrněno, že kněží bez souhlasu, kteří mají povinnost denně sloužit mši, si ji mají odsloužit v uzavřeném kostele a ne v bytě. Lidová strana nadále nebude mít místnosti na farářích.³³¹ S místním tajemníkem OV NF se prostě dohodne jejich likvidace. Vikariátní schůze ŘKC budou mít na programu jednání i SKD. Mělo se zajistit, aby byli zváni členové z KV SKD. Faráře na ONV zvat jednotlivě, osvědčuje se, když si „pozitivní“ připraví diskusi. Protokoly o jednání s faráři se budou psát již jen výjimečně, zejména mladými CT, kteří ještě neznají veškeré směrnice.

Byla zadána série úkolů pro zjištění, jak církve pracují s dětmi (zda plánovitě nebo nárazově, od kterého věku asi, jak fungují např. biblické hodiny, a jak zase školy (SSM atd.) podávají dětem ateistickou výchovu ve výuce nebo zájmových kroužcích. Dále jak jednají CT

---

³³⁰ Viz předchozí, str. 3.

³³¹ Doslovné vyjádření: „Nebudeme podporovat klerikalismus“, viz str. 4.

s památkovou péčí – jak středisko zasahuje do církevní politiky. Navíc opatření k nelegálním sektám a hlavně z kterých církví je k nim jaká konverze. (Byl to úkol na celý půlrok – poz.)

V diskusi KCT řekl, že nebudou povolovat kněžím v diecézi, aby se vzájemně střídali tak, aby jeden mohl do Říma pro odpustky. V Černíkovcích vadí řízení ústavu řeholní sestrou, SPVC se to ale nechce „řešit“, protože se obává, že by s vedoucí odešly i ostatní sestry. Dále se zjistilo, že 54 % ŘKC farářů má auto. JZD Dolní Újezd na Svitavsku pořádal zájezd do Itálie. OCT z Trutnova hlásil, že u nich se ASD či BC (Bratrská církev – poz.) scházejí na soukromých bohoslužbách, protože není zájmem úřadů, aby chodili do evangelických modliteben. To KCT schválil, řka, že nebudeme podporovat ekumenu, když je stačí sledovat. Tentýž dodal, že adventisté své účetní doklady poskytují až na několikeré upozornění, a že v nich jsou významné nesrovnalosti – obsahují např. položky na sociální výpomoc věřícím, dárky atd. To jim umožňuje za státní peníze rozšiřovat řady. Také OCT z H.K. potvrdil, že adventisté udávají položku „různé“, a že na ní proinvestují nemalých 6000 Kčs.

Na případě jednoho faráře, co měl hodně „vroubků“ (podezříván i z pro něj kádrově nebezpečné tajné VN) je možné ukázat, jaký byl asi postup. KCT na tento dotaz reagoval tak, že zatím nezasáhneme, ale bude se mu to zakládat do kádrového spisu, protože do něj se při řízení pro odebrání souhlasu přihlíží.

Na červencové poradě³³² KCT upozornil, že ve dvou kostelech působí ministrantky. Jeden duchovní zbaven souhlasu pro defraudaci 40 000 Kčs. No prosím. Že by se ale u něj skutečně našly náboje do kulometu a pušky? Na Pardubicku a Svitavsku organizovány masové zájezdy s duchovní tematikou. OCT druhé jmenované oblasti pokárán, že k zájezdu do Domažlic neměl dát kladné doporučení. V Pardubicích zjištěno, že pohřební služba nabízí na pohřby také duchovní. Nekatolické kněžstvo nějak často cestuje do NDR, konstatoval KCT.

Boží Tělo proběhlo konečně podle představ CT. Jen v Rychnově byl průvod. V Ústeckém okrese 50 členů strany přihlásilo děti na VN. V okrese Náchod ředitel ZDŠ Machov nechtěl brát přihlášky s na VN s označeným církve „katolická“. V Červeném Kostelci přihláška nevzata pro dítě uklízečky, je totiž státním zaměstnancem (ti to mají paragrafem pracovní smlouvy zakázané – poz.). A případů je víc.

V úvodu srpnové rady³³³ Jonáš opět pokáral některé nedisciplinované OCT s pokulhávající docházkou. Jedním z nově zadaných úkolů bylo zjistit počet lidí, kteří (především v zemědělství) v neděli odmítají pracovat z náboženských důvodů. Nelíbí se, že někteří faráři v létě tráví dovolenou v lázních. To musí skončit. S. Damiánová byla požádána o zjednání koordinované

³³² Zápis z rady OCT konané v H.K. dne 5.7. 1974.

³³³ Zápis z rady TPVC ONV konané dne 30.8. 1974 v H.K.

nápravy ohledně celostátně ožehavých poutačů u silnic, které upozorňují na kostely (což jako pracovník SPVC může zajistit – poz.). V případě povolování pomocných kněží ŘKC z jiných krajů spíše nepovolovat (a v případě, že ano musí mít souhlas podle §17), u evangelíků diferencovaně vybírat podle „kvality“ celoročního kazatele. V rozpočtech církví nedovolovat žádné výdaje na pohoštění dětí, platy pomocných kněží atp. Příspěvky naopak poskytovat kněžím s kladným vztahem ke státu a těm ve Vranově (doposud státem preferovaný biskup v Olomouci – poz.) nemilosti. Při jednáních s kněžími – delikventy zachycovat hovory do záznamu. Přicházejí často vhod. Zjištěno také, že člověk na krajské správě památkové péče se nechová správně. Zadán úkol dát kněžím na vědomí, že veškerou korespondenci s KSPP mají předkládat OCT.

Novokněží už druhým rokem odmítají podat OCT přihlášku do SKD. Ovšem prohlášení o tom, že nejsou členy řádů, po absolutoriu museli podat. Vždy uváděn případ jednoho, který to též podepsal, přitom se ale od StB vědělo, že členem řádu je, to bylo OCT sděleno pro náležitou obezřetnost.

Jak některé výrobní Znak, tak některé mototechny prodávají postavičku sv.Kryštofa, ochránce řidičů. Úkolem samozřejmě bylo zakročit proti tomu. Navíc zjistit, kde všude ještě se vyrábí, a pro koho. V Chotěboři pořádala ČCE seminář, na nějž agitátoři s biblí v podpaží zvali kdekoho. Bude přeloženo jinam a s jinými lektory. Bohoslužby pro školní děti nesmí být ani na vývěskách (H.K.) Je to nedbalostí místního vikáře i kněze (OCT jim musí domluvit). V H.K. Charita nejen členem NF (úkol: soudruzi mají být poučeni, že to nejde), ale také má prodejnu knih hned vedle prodejny Knihy n.p. Je zde zbytečná a může být tedy uzavřena. Neobvyklé československé návštěvě z USA dovoleno navštívit místní sbory, ale ne promítat filmy, jak měli v úmyslu. Taktéž přijede návštěva z Ochranova (Herrnhut, NDR – poz.).

OCT z H.B.³³⁴ mimo jiné hlásil, že známé zájezdy do Turzovky nyní organizují civilní osoby, maskují to třeba tak, že jedou na oslavy SNP. Okres H.K. si zase stěžuje na „nástupce“ (není to biskup, jen kněz) vypuzeného biskupa Otčenáška (pro tajné svěcení nedostal nikdy souhlas – poz.), v jehož „rajonu“ se nyní hlásí na VN již dvojnásobek dětí. Pardubice hlásí, že ředitel ZDŠ v Řečanech n. Labem odmítl 3 přihlášky na VN a údajně byl opilý. V Bohdanči prý 25.6. nebyl ve škole a druhý den je už nebral (přestože podle zákona se musí i 26.6.). Svitavy hlásily, že i přes dobrou spolupráci s ČSAD jsou organizovány zájezdy do Polska (množí se) a ČSL organizuje poutní zájezdy. Z Trutnova zazněly hlasy, že by se mělo v rozpočtech evangelických církví poškrtnat ve výdajích zejména na pohoštění tzv. Hodů lásky, což KCT odsouhlasil. V Ústí ČCH měla přijít o kostel z důvodu bourání. CT trvají na tom, aby náhradní prostory nedostali

---

³³⁴ H.B. – Město (a okres) Havlíčkův Brod.

v centru města. Jeden kněz dal přihlášky na VN psané na stroji na lavice v kostele. Projedná se to s ním.

Z jinak prvně bohatě popsané personální administrace kněží místních OCT je zajímavá zejména zpráva o tom, jak si farář v Nebeské rybné přes zákaz tajemnice vytapetoval kostel. Je i případ kněze, který chodí 1x za 14 dní do krematoria. Tento člověk ovšem odstaven „projednáním“ jeho odvolání na MK.

Prvním úkolem vyplývajícím ze zářijové porady KCT³³⁵ je dávat KNV na vědomí o všech příspěvcích, které jsou poskytovány duchovním. Přednostně se mají dávat na památky a členům SKD. Není zájem na tom, aby se věřícím v kostele líbilo (tím se naráží na žádosti o vybudování topení pod lavicemi). Hradecká diecéze ŘKC dostává příspěvek 170 000 Kčs. Je třeba vědět na co ho vynakládá. Navíc je nutné kněžím vhodným způsobem vysvětlit, že existuje Svépomocný fond, a že by do něj měli přispívat. V rámci referencí o židovské otázce připomněno, že pražská židovská obec zahrnuje také Vč kraj. Podána informace, že bylo úředně ukončeno působení SČED (založeno už 1905). Jeho obvyklou funkci v doškolování kazatelského dorostu přebírá synodní rada.

Na poradě KCT se přiznalo, že kostely nejsou pořádně zabezpečeny, a protože je kostelní výbava na černém trhu v módě, kradené předměty zaplňují nejedno starožitnictví. I cizinecký ruch a jeho poptávka zde hrají svou roli. Leckdy je policisté zabaví a neví, kam patří. Předměty také mnohdy jen tak mají na faře a pak se často ztratí, nebo je zase bez svolení památkářů zapůjčují atd. Dělat takovou inventarizaci je v popisu práce vikářů. Ti také mají dozírat na finanční hospodaření, zvláště nad prostředky státního příspěvku. Často se totiž stává, že se vyplácí tzv. mrtvým duším. Na to si mají OCT dát pozor. Ve finanční politice je jednotný postup důležitý i proto, že kněží často dostávají peněžní dary ze zahraničí, často mají devizová konta a stále častěji je podporují věřící, neboť, jak známo, životní úroveň roste.

Ohledně BF napříště nedovolit, aby studenti trávili prázdninovou praxi u negativních duchovních. Ať se také (úkolem) sleduje, zda bohoslovci nevstupují do řádů. Tentokrát se také sledovalo jak pracuje charita, jaké prodejny a výroby jí podléhají, a o jejich poloze. Do charitních domovů jezdí návštěvy z ciziny a nezapisují se do návštěvní knihy.

Okresy Pardubice a Ústí pochváleny, že Kostnické jednotě nekompromisně nedovolili žádnou činnost. Takový plán se v kraji všeobecně aplikuje již od léta (i když stopy k souhlasu s ním byly slyšet jen v jedné z diskusí s OCT – poz.). Soukromé mše v bytech stále trvají. Duchovní bez souhlasu si tam dokonce zařídili oltáře a vodí si tam věřící. KCT řekl, že dohlédne nad tím, aby

---

³³⁵ Zápis z porady TPVC ONV konané dne 20.9. 1974 na Vč KNV v H.K.

tak činili v zavřených kostelech. V některých okresech již dělají inventarizaci památek. Většina to ale plánuje (často rok 1975).

OCT Náchod hlásil, že jedna učitelka MŠ,³³⁶ členka ASD, nechce v sobotu do práce (školy).³³⁷ (V Pardubicích stále nemohou na člena jehovistů v divadle. Má totiž dobrou pověst a není možné jej na nic nachytat (aby ho konečně mohli odtamtud odsunout – poz.). OCT Trutnov se ptal, jestli k přihlášce na VN v případě rozvedené ženy stačí jediný podpis (podle směrnice musí oba rodiče – poz.). KCT uvedl, že na takovou se pohlíží jako na svobodnou matku, takže její podpis stačí. Rychnov si stěžuje, že do Černíkovice (pečovatelský ústav) přijela navštívit z Itálie své podřízené v řádu sv. Uršuly jejich představená. OCT nic nevěděl.

OCT dobře studují oběžníky ŘKC. Na říjnové poradě³³⁸ proto uvedli, že (biskup) Vrana v rámci nějakého latinského textu jako překlad napsal úplně něco jiného. Dále se také dbalo (zase v jiném oběžníku) na to, aby se v neděli dodržoval pracovní klid, s čímž OCT nesouhlasí, protože v letošním nepříznivém roce je mnohdy nutné pracovat i o nedělích.

V tématické SKD se probíralo, jak bylo úmorné zajistit, aby jejich schůze proběhla podle představ státní správy. Nemělo by se zapomínat, že i když sdružení „je naším politickým nástrojem“... „že i tam jsou různí lidé, kandidáti na odnětí státního souhlasu.“³³⁹ Tajemník ÚV SKD Hochmann navíc přijel s půlhodinovým zpožděním, je to prý projev neúcty ke shromáždění.

Křesťanské sbory žádají kazatele. Udělá se to tak, že na okresích se jim souhlas nedá a bude se to řešit přes KNV. Tam se pak snadno zjistí kdo, kolik a kam. Lapidárně k jehovistům. Průzkum ať si klidně dělá StB, oni mají za úkol izolovat je na pracovišti. „Pohovory s jehovisty nebudeme dělat, stejně neuspějeme. Když zavřeli 3 jehovisty, z vězení se jich vrátilo 10. Věznice jsou nejvhodnějším místem pro náboženskou agitaci.“³⁴⁰ K bohoslužbám pro mládež v ŘKC je již rozhodnuto. Nebudou, v této církvi to není tradicí, a proto se takové pokusy budou považovat za snahu organizovat katolickou mládež.

V H.B. požaduje děkan na opravu děkanství 200 000 Kčs, od státu mu byla slíbena poloviční částka. Na Rychnovsku si zas jeden evangelický farář na sboru zařídil, že jeho auto bude vedeno jako auto sboru, takže mu bude nutné proplácet i cesty na biblické hodiny. Jičín jako některé jiné okresy rovněž hlásil, že místní faráři dostávají cestovné na jízdu autobusem, ale jezdí autem.

---

³³⁶ MŠ – Mateřská školka.

³³⁷ Na říjnové poradě už bylo jasno. V Jaroměři tato členka ASD vyloučena ze školy pro nekázeň. Listopadová porada však odhaluje, že o jejím vyloučení se píše v tisku, takže KCT nakázal, aby se nepsalo, že s ní byl pracovní rozměr rozvázán z pracovních důvodů, že v sobotu nechodí do práce.)

³³⁸ Zápis z porady TPVC ONV konané dne 25.10. 1974 na Vč KNV v H.K. (8 stran) a Zápis z porady OCT v H.K. konané dne 25.10. 1974.

³³⁹ Viz předchozí, str. 2.

³⁴⁰ Tamtéž, str. 3.

V Pardubicích u jistého administrátora zjistili, že místo opravy střech a okapů si nechal opravit elektroinstalaci. Náchod hlásil, že faráři hodně opravují, a že štedrost věřících je vysoká.

Svitavy byly nejsdílnější. Na vybavení kostelů přispělo 5 JZD. Faráři pobírají státní příspěvek a svoje peníze si šetří, použijí je teprve poté. Většina kněží na financích krade, jen kontroly to zjistí. KCT Jonáš na to, že příspěvky se církvím platí, když nepodají (účetní) uzávěrku. S. Damiánová se zapojila se zkušeností z Jm kraje, kde kněží, když jim peníze z příspěvků přebývají, převádí tyto zbytky kam se jenom dá a tváří se, že se vše profinancovalo, tak ať tady pořádně kontrolují účetní položky a zda bylo za vykázané položky opravdu zapláceno. „Faráři prodávají památky z kostelů, ztrácejí se věci vysoké hodnoty. Při úmrtí faráře rozdají hospodyně věci, které ani faráři nepatřily. Pozůstalostní odkazy církevním osobám jsou věc soukromá, když je to odkaz na farní úřad, je třeba věci nabídnout národnímu výboru.“³⁴¹

Damiánová vzkázala od náměstka Jelínka, že je třeba zajistit do všech charitních domovů nějakého jejich pozorovatele, i důchodce a jen na omezenou dobu, prostě aby byla tato zařízení monitorována.

Jelínek a Cinoldr (důstojník StB vedoucí při MV církevní politiku – poz.) pak vzkazují, že se v každém okrese má přihlásit jeden tajemník, který se bude specializovat na problematiku sekt. V diskusi zaznělo, že by se měl přihlásit někdo jiný než OCT, protože ve většině okresů sekty působí a taková agenda by kohokoli z nich nesmírně zatížila.

V krátkém zápisu o poradě kupodivu ještě narazíme na věci výše nepopsané. U Havlíčkova Brodu v oblasti Pohled – Sv. Anna (poutní kostel) se rekonstruuje silnice. KCT zamítá, aby se tam v rámci přestavby autobusové zastávky vybudovalo také odpočívadlo. OCT z H.B. se zasloužil o to, aby v prodejně nábytku vystavené obrazy byly poslány zpět ostravskému výrobcí, Službám města Ostravy, se sdělením, že jsou (ta prodejna – poz.) sociální organizace, a nebudou proto prodávat předměty s náboženskou tematikou. K tomu jsou určeni jiní.

Ve všech okresech jsou problémy se stavebním zajištěním oprav. Většinou se musí brigádničit. Ve věci finančního hospodaření si církev nechťejí nechávat lustrovat účetnictví, když jim není dáván finanční příspěvek. V opačném případě došlo ke zjištění, že zejména členové ČCE si nechávají proplácet benzin a opravy svého soukromého auta ze státních peněz.

Na listopadové poradě³⁴² Jonáš vyjasnil, že dozor nad SKD bude mít KCT, a / nebo místní OCT, kde se zasedání bude konat. Semily konečně podaly zjištění v cause „sv. Kryštof“. Pro ČKCH v Praze jej nákladem 6000 ks/rok vyrábělo družstvo Znak na Malé Skále, okres Jablonec. Poslední objednávka byla 3000 kusů. Charita již souhlasila, po upozornění ze strany MK, že

---

³⁴¹ Tamtéž, str. 8.

³⁴² Zápis z porady v H.K. dne 15.11. 1974.

objednávku stáhne. V Semilech také rozhodnuto o demolici domu ASD. Náhradní dům projednají OCT a KCT.³⁴³

Z reference OCT Náchod je zřejmé, že již probíhá operace prosazování vlastních kandidátů do vedení charitativních domovů, aby tak byl nad řeholnicemi permanentní dohled. Trutnov má potíže s řeholnicemi kongregace dcer božské lásky, které v charitním ústavu blokují celé patro, nemají totiž kam jít, které by mohlo být účelně využito. OCT navrhuje jejich přesun na Slovensko pomocí slovenské charity.

Pardubice zamítly odprodej části budovy CČSL (patrně zkratka pro ČCH, církev československá a nedodávají husitská – poz.) pro místní orchestr. Je to součást tažení proti koncertům a jiným hudebním produkcím v kostelech. Podle stranického rozhodnutí se to ostatně již nesmí. Součástí postupu ale, jak je zřejmé, je také nepouštět hudebníky ani do prostor církví neužívaných.

V tomto a následujícím roce často máme k dispozici hned dvě verze zápisů. Je tomu tak i nyní, a pro její obsáhlost jsem druhou verzi separoval.³⁴⁴ Je skoro divné, jak moc jiných informací každá z nich obsahuje. KCT informoval o poradě KCT na SPVC, a že se v Ostravě koná (5.12.) celostátní konference k sektám a (6.12.) k ateistické výchově. Tak vybrání lidé, co se zúčastní, udělají poznámky a ostatní potom seznámí se závěry. Dále informace o průběhu jednání s Vatikánem, např. o tajných biskupech, pak se rozebírala situace v Polsku a Maďarsku.³⁴⁵

Neuspokojivost pořád v církevním hospodaření (zejména finančním) a nejednotnost v celokrajském přístupu k nim patrně povede k uskutečněnému školení k ekonomickým otázkám, zní obecná stížnost. Jeden úsečný komentář ze zápisu sděluje zjištění, že ŘKC se snaží vždy alespoň jednu mši zaměřit na děti. Čtení epištol dětmi při bohoslužbách, došli k názoru, nezakazovat, určitě by je začali nahrazovat ženami. Bohoslužby na hřbitovech už nebudou trpěny. Svitavy si stěžovaly na oběžník ŘKC č. 6/74 o ženách v katolické církvi. Je třeba tlačit na faráře, aby podle něj nepostupovali, jinak jim z toho budou plynout následky. Svitavy i Trutnov hlásily, že mají ateistickou propagandu výukou členů městského lektorátu (ML), ženy, tak jako na většině míst, v kostele jen přinášejí obětní dary (a s tím se nic dělat nedá – poz.).

Na program se dostal i případ bývalého již biskupa starokatolické církve (SKC, nyní již v rámci ČSR naprosto bezvýznamná, za první republiky měla alespoň mírně bezvýznamnou pozici – poz.) Podoláka, po jehož jmenování do funkce začaly ze zahraničí církvi peníze

³⁴³ Na listopadové poradě se mluví jen o návrhu demolice. Žádosti o náhradní prostory má být vyhověno až podle zjištění jejich počtu.

³⁴⁴ Zápis z pracovní rady TPVC ONV konané dne 15.11. 1974 na Vě KNV v H.K. (8 stran).

³⁴⁵ Pro ilustraci : u nás jsou 3 biskupové, ale v HUN už 21 a v PLR neuvěřitelných 74 a církev, jak známo, silně tlačí na výkon státního aparátu.

vyloženě téct. Neustále mařil účetní kontroly, i věřící to věděli a nepřiznávali vedlejší zdroj příjmů. Byl tedy zbaven souhlasu, ale od té doby nejvyšší místa bombarduje protestními dopisy.

Děti adventistů nechodí v sobotu do školy. To se nelíbí, protože při státním povolení působnosti církve bylo základní podmínkou vzdát se volné soboty. Navrženo, aby se dávala dvojka z chování pro děti, když je rodiče nechtějí pouštět. Při zpracovávání materiálu pro ÚV s tematikou sekt se zjistilo, že počet jehovistů se zdvojnásobil, pronikli zejména mezi technickou inteligenci. Farář ČCH Kosinka měl na vkladních knížkách na 220 000 Kčs. Kdepak je asi vzal. To už se nezjistí, zemřel ve vyšetřovací vazbě (Jaká byla příčina smrti? – poz.). Závěr – dělat účetní kontroly.

Na Chrudimsku se jednalo o osudu záměčku Karlštejn. MK bude po linii kulturního odboru usilovat, aby byl prosazen požadavek OP Prostějov. Zámek i kaple jsou navíc v majetku státu. (Patrně dříve patřil ŘKC, neboť bude uvědomena kapitulní konzistoř).

V Pardubicích nějaký chlapec prodával před sekretariátem KSČ KN. Církevní správa na dotaz uvedla, že je to možné, protože noviny jsou dostupné, a tak jde asi o prodejní iniciativu toho dítěte. OCT učinil vlastní závěr – znovu tuto situaci nedopustit. Asi to znamenalo zákaz kolportace KN dětmi. Dělal se průzkum žen – předčitatelek. Pardubice hlásily dvě, ale také, že u nich pracovník na VŠ dělá ateistickou propagandu. Vystěhovaná prodejna knih charity v H.K., která byla přesunuta do jedné z prodejen devocionálií, se odvolala, že na novém místě není pro prodejnu knih dost prostoru, nevejde se tam. Bude se ještě řešit. Rychnov hlásil, že jeden jejich kněz dělá při mši o deváté kázání zaměřené pro děti, a skutečně tam bývá vyšší návštěvnost. Jistý kazatel ČCE sondoval nová místa pro biblické hodiny. Patrně se jednalo o Dobrušku, jak plynulo dále s diskuse s apelem, aby byla za tím účelem organizována zájmová činnost mládeže a ať toho farář nechá, „že pokud nepřestane, budeme na něho nevlídní.“³⁴⁶ Porada se rozhodla zarazit mu funkční přípravek na 3 měsíce a stanovila novým úkolem prošetřit, kde všude koná ČCE biblické hodiny.

Ústí je jedinou výjimkou. Zdejší farář bere děti po ukončení VN (ve škole, konala se často až odpoledne – poz.) do kostela a promítá jim filmy. V Letohradě mají mše pro mládež (mají na vývěsce v kostele, jednou za 14 dní v 18.30 hod – poz.). A v kapli ve Studené vede bohoslužby pro děti žena, farář není přítomen. Rozhodnuto, že se mu dá za úkol napsat k tomu vyjádření.

Z personálii prosincové porady³⁴⁷ (reference z porady KCT), že s. Damiánová přechází na ekonomický úsek a bude tak k užítku MNV, přesto se bude účastnit porad, nyní především jako hospodářský expert. Hlavním bodem porady KCT ovšem bylo hodnocení úkolů v roce 1974. Jonáš se pochlubil, že Vč kraj byl prvním, který odevzdal vyhodnocení. Dále informoval, že se

³⁴⁶ Výše zmíněný dokument, str. 7.

³⁴⁷ Zápis z pracovní porady TPVC ONV konané dne 13.12. 1974 na Vč KNV v H.K. a Zápis z porady OCT dne 13.12. 1974 v H.K.

dále vychází z usnesení P ÚV KSČ z roku 1972 (o dlouhodobé církevní politice – poz.), které má platit nejméně asi 10 let. V něm se církvím ještě vymezuje určitý prostor k činnosti. Někdy je nutné užít kroků na hranici zákona, někdy zase do některé pozice pustit „negativního“ duchovního, to kvůli cizině, která naši církevní politiku bedlivě sleduje. KCT uzavíral prohlášením, že Vč kraj splnil všechny úkoly beze zbytku.

Úkoly pro rok 1975 jsou zaměřeny do oblasti ekonomické, tisku a zahraničních vztahů. V jejich rámci má být vypracován metodický pokyn pro hospodaření církví a náboženských společností (únor). V květnu dojde k velké prověrce hospodaření farních úřadů, někdy se zástupci SPVC. Má se vypracovat studie, které církevní objekty by mohly být eventuálně využity k jiným účelům. V případě řeholnic, která místa v nereligiózních oblastech by vyhovovala k jejich usídlení. Vybrat typy mladších „vhodných“ duchovních, kteří by pro své jazykové schopnosti mohli sloužit v zahraničí.

V říjnu věnovat pozornost zprávě o předpokládaném vývoji ŘKC. SPVC bude současně dělat pro své vlastní potřeby průzkum religiozity (Vč kraj zde brán jako tzv. středně religiozní oblast – poz.). V té samé době věnovat pozornost ohlasům celostátní konference ASD, neboť stále nerespektují dětskou povinnou školní docházku. Na konci roku provést rozbor angažovanosti nekatolických církví v Kostnické jednotě (stále jsou snahy o tento typ ekumeny). Také už by měly být výsledky celoroční snahy o dosažení civilních vedoucích do Ústavů České katolické Charity (ČKCH).

S. Hrůza (ředitel SPVC ÚPV ČSSR – federálního SPVC – poz.) přítomné informoval o vývoji religiozity v SSSR. Pravoslavní mají 80 milionů, muslimové 40 milionů obyvatel, což je tak půlka populace Svazu. Nicméně církevní politice se tam věnují pečlivě, ateistická výchova i SPOZy jsou na vysoké úrovni. V 60. letech se prý učili od nás, teď se učíme my od nich. Náboženství je prý celkově na ústupu. Děti jsou ve školách vedeny k ateismu. V zahraničí se prý o ČSSR říká, že tu církevní politiku „šroubujeme“, vyjádřil se s. Hrůza.³⁴⁸

Zjistilo se, že (ženské) řehole posílají peníze do zahraničí. Na úseku tisku se mnohé „zlepšilo“, včetně výměny redakčních rad, ale úplná spokojenost není. Vlastní lidi to prostě nejsou. KCT informoval, že dojednal na Krajské správě nemocenského pojištění, že faráři nebudou mít lázně. Jedním z úkolů bylo působit, aby duchovní z přebytků v hospodaření

---

³⁴⁸ Polsko má 32 milionů věřících tj. 97% obyvatel, nekatolíci 800 – 900 000. Maďaři mají 6 milionů, od letošního roku je VN v kostelech, v Polsku také v církevních budovách a navíc mají katolickou univerzitu v Lublinu. Dále mají v MLR 3,5 milionu kalvinistů, 300 000 luteránů a 200 000 řekokatolíků. S církvemi MLR problémy nemá, PLR ano, ŘKC je tam nejkompaktnější na světě a velmi vlastenecká. V NDR má ŘKC „jen“ 1,2 milionu, ale protestanté čítají 13 milionů, mají církevní fakulty a obrovské majetky (školy, nemocnice). Finančně podporují české faráře a jsou mnohem drzejší než kněží z NSR. Podrobněji str. 4 a 5 výše zmíněného dokumentu.

přispívali na svépomocný fond. V hodnocení činnosti SKD, kdy se mj. konstatuje, že její činnost již je vidět, se dodávalo, že OCT by měli vědět, kdy poradu opustit, „pak nás musí informovat o jednání naši informátoři. V některých krajích (totiž – poz.) upozorňují nečlenové členy SKD, že jsou hlídáni.“³⁴⁹ V neposlední řadě dbát, aby se nepřekrýval státní svátek 1975 s církevním (osvobození x milostné léto). „Duchovní je třeba upozornit, aby měli v pořádku státní vlajky a obraz státníka.“³⁵⁰

Na úseku ČCE se zaměřit na konventy jednotlivých sborů a osazovat je pozorovateli. Cílem je izolace „nové orientace“, jejíž příslušníci se více semkli poté, co někteří z nich přišli o souhlas. Synodní rada však proti nim moc nedělá. Takže ty konventy ... S. Jelínek dále uvedl, že Vč kraj (konkrétně Chrudim, Jičín, Ústí a H.B.) dostanou značný příspěvek na kostely 6,5 – 7 mil. Kčs. Z VRR pak bylo dáno na údržbu památek 75 mil. Kčs.³⁵¹

Na poradě ordinářů se musí vznést požadavek, aby při všech ordinariátech byl zřízen svépomocný fond na opravu církevních budov, píše se dále v jiném, kratším, zápisu o poradě (k tomu viz výše). Dále, že jistý ŘKC kněz si společně s hospodyní koupili vilu za 120 000 Kčs. Uvedl prohlášení, že vila i auto jsou ovšem majetkem hospodyně. ČČSL (tedy ČCH) má nedostatek duchovních. Bude tedy jmenovat i nedostudované (patrně bylo vzato na vědomí – poz.).

1975

Cílem cesty mise z MK v půli ledna³⁵² bylo projednání osudu bývalého benediktinského kláštera v Broumově. Místní činovníky ONV informovali, že MK ho zatím nepřevzme do své péče, ale mohl by se jej zatím ujmout finanční odbor ONV v Náchodě. Mělo by dojít k postupnému vystěhovávání kláštera, včetně sester dominikánek, které zatím jako jediné ještě nemají určeno další působiště. Některé části objektu potřebují opravy, a tak informovali, které. Bohoslužebné předměty zatím opatrují sestry uršulinky, než Náboženská matice rozhodne, komu budou prodány. MK má v úmyslu podpořit v budoucnu zájem ROH v Praze udělat z kláštera jejich rekreační středisko. Pro rekreaci by se využily jen některé objekty, ostatní by byly využity jako veřejnosti přístupné objekty památkové a kulturní objekty. Očekává se také, že na investicích se bude významně podílet Pražská ústřední správa rekreační péče.

ONV souhlasilo s převzetím, ale jen do doby než objekt převezme KSPPOP (Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody – poz.), a také s tím, že řeholnice je možné zatím

---

³⁴⁹ Tamtéž, str. 2.

³⁵⁰ Tamtéž, str. 7.

³⁵¹ Tentýž dokument, viz str. 5.

³⁵² Zpráva o služební cestě do Náchoda konané dne 16.1. 1975, v Praze 20.1. 1975.

převést do tzv. růžového domu na okraji areálu, kde nebudou překážet. Nicméně obě strany se shodly na tom, že ještě v průběhu roku 1975 by se našlo řešení v jejich odsunu. V doporučení na konci zprávy také uvádí, že do konce roku by měla být zhotovena darovací smlouva pro FO ONV, čímž by se dal věcem volný průběh.

Na poradě o týden později³⁵³ zaznělo, že P ÚV KSČ bude projednávat nový materiál k církevně politické situaci v kraji a k ateistické propagandě. Do února se také poprvé měla hodnotit činnost SPOZů v časovém horizontu minulých 3 let, zejména témata školy, křtů, pohřbů aj. projevů občanského života.

Řešen problém neobsazených far, ty bude ŘKC poskytovat kněžím v důchodu, ovšem s předchozím souhlasem OCT. Ohledně pracovních nedělí se má na duchovní působit, aby si mše uspořádali tak, aby nenarušovaly pracovní morálku věřících (určitě ne v 10 hod. dopoledne).

S nedocházkovostí příslušníků ASD do školy došla KCT trpělivost. Svolá si je a vynutí si písemné prohlášení, že budou dodržovat školní řád. Jinak se nevyhnou postihům. OCT budou průběžně navštěvovat DD a CHD, kde jsou umístěny řeholnice a zjišťovat co se děje. Např. v oblasti Ústí nebo Chrudimi totiž řeholnice v okolních vesnicích provádí tajně pastorační činnost.

Z Plotiště na Hradecku další stížnost, že památkáři bez vědomí OCT nepovoleně upravují prostory kostela, s pomocí duchovního ovšem. Byl také zamítnut požadavek ŘKC na zřizování zpovědních hovoren. Jednala o tom porada ordinářů. Někde už jsou, ale dál se povolovat nebudou, ani peníze na ně.

Druhá verze zápisu mimo jiné zprávy (např. o celostátním sjezdu SKD či brzkém sjezdu ŽNO) zaujme závěr, už se nebude souhlasit s tím, aby církve nabývaly majetku. Odsouzení hodný je souhlas OCT z Ústí na vybudování modlitebny. Když je naopak církvi nějaký objekt zbourán či odebrán, je zájem na tom, aby již nedostala náhradní, natožpak uprostřed města (srovnej s případem modlitebny ASD – poz.).

Synodní radě ČCE bylo dohodnuto, že celostátní ani seniorátní kurzy na území Vč kraje nebudou. Někteří OCT pak dostali za úkol sledovat, zda svá shromáždění nekonají pod rouškou „mírové akce“.

Další instrukce všem OCT. Kytary na obřadech: kněží se stále snaží. Provinilcům se mělo dát najevo, že si to nepřejí a odebrat mu na půl roku funkční příspěvek. V závorce se dodává, že zakázat tento příspěvek nemohou. Cesty do zahraničí se posuzují ve spolupráci s místopředsedou ONV a bezpečností, a to velmi odpovědně, protože mnozí se výjezdy, ať je to kamkoli, mají

---

³⁵³ Zápis z porady OCT v H.K. konané dne 23.1. 1975 a Zápis z pracovní porady TPVC ONV konané dne 23.1. 1975 na Vč KNV v H.K.

téměř vždy za cíl cestu do Říma (ŘKC). Na schůze farářů chodit, i když nepřišlo pozvání (a to je většinou). Není od věci odmítnout účast na společném obědě a hlavně, postupuje se citlivě.

„Odhad účasti věřících v kostele. Kromě toho, co duchovní uvádí, si účast ověřujeme. Není správné postavit se v kostele a počítat věřící. Když nemáme kapacitu lavic, jdeme do prázdného kostela, příp. se zeptáme, kolik lidí se tam vejde. Faráři si mezi sebou řeknou, když nás vidí za neděli na 3 bohoslužbách.“³⁵⁴, zněla instrukce k citlivému odhadování účasti na bohoslužbách.

Dlouhodobý boj (asi 4 roky) o prosazení „svého“ člověka do vedení charitní provozovny Mendrika se završí jeho nástupem do funkce dne 30.1. 1975. (OCT) Jičín prohlásil, že má důkazy, že faráři falšují účetní doklady. Trutnov hlásil, že většina jeho farářů nemá uzavřené státní sliby. To proto, že po 30 letech služby již to je trapné po nich chtít.

Chrudim v rámci plnění úkolů při vyhodnocení půlnočních bohoslužeb (o vánocích) 1974 hlásila, že nebyvale stoupl počet jejich návštěvníků. Příště se kostel buď bude muset zavřít, nebo se bude muset udělat protiakce.

„Nebudeme trpět hlubinaření na vesnicích, skupinové čtení bible v domácnostech, na farách. Opatření budeme dělat citlivě“, prohlašuje KCT na únorové poradě.³⁵⁵ Objevily se stížnosti, jako třeba teď s učebnicí Česká učebnice ateismu, že faráři to hned skupují. Je třeba věnovat pozornost zpravodaji SKD, aby nepopularizoval milostivé léto, třebaže do Říma jede oficiální delegace, vesměs členové SKD.

Z porady místopředsedů ONV a ideologických tajemníků OV KSČ pod vedením s. Švestky vzešlo doporučení, že na úseku církevní politiky by se v únoru neměla dělat žádná postihová opatření, bude tady totiž na diplomatické misi Vatikánu kardinál Casaroli. Na schůze farářů i SKD chodit později. A zajistit si informátora, aby dával vědět, o čem se jednalo. Má se také zajistit, aby duchovní mimo činnou službu podávali hlášení, kde a kdy slouží mši. To musí zajistit vikář.

Na poutě opět předem dojednat kazatele a ovlivnit pozitivní výběr. Jisté JZD plánuje autokarový zájezd do Říma. V Itálii ale už byli minulý rok, a protože je podezření, že pojedou na milostné léto, dělají se opatření. Zařídí s. Štaif, nyní již na SPVC (r. 1974 nastupoval ve Vč kraji, ale pak ho, „perspektivního kádra“, povolali do Prahy, ten zájezd je jediným příspěvek druhého uvedeného dokumentu – poz.).

V rámci reference o SKD se nachází tento poučný odstavec: „Nepřipustíme, aby se SKD stalo masovou organizací, nebudeme pomáhat, aby všichni duchovní byli v SKD. Biskup Vrana jezdí na vikariátní porady a agituje všechny do SKD v duchu svého vystoupení na sjezdu, že v jednotě

³⁵⁴ Výše zmíněný dokument, str. 4.

³⁵⁵ Zápis z porady TPVC ONV konané dne 14.2. 1975 na Vč KNV v H.K. a Zápis z porady OCT v H.K. dne 14.2. 1975. Citace na str. 2.

je síla. Budou také snahy rozkládat SKD zevnitř.“ ... „Nebudeme podporovat zakládání místních a okresních výborů SKD. Nadále však musíme mezi duchovními dělat politicko – výchovnou práci.“³⁵⁶

Je pak zajímavé, když se zároveň vyskytly stížnosti, že reakce využívá ordinářů proti státní správě. Na dvě strany mají hrát Veselý, Hendrich i sám Vrana. „Ordináři jsou ve funkcích z vůle státní správy a ne z vůle boží, to samé platí i u střední hierarchie – kanovníků. Stejný je i kapitulní vikář Dr. Jonáš, ale zatím nikdo jiný.“ ... „Stejný proces je i v hlavách kanovníků i duchovních. Dobré fary budeme dávat tomu, kdo se bude kladně projevovat, kdo nebude „klapat“ půjde na špatnou faru.“³⁵⁷

V Libštátě (okres Semily) se sešlo 16 členů NO a probírali náboženské materiály. Přijeli jak OCT, tak KCT i s písemnou výzvou předsedy ONV, aby se rozešli, nereagovali, a tak je rozpustila bezpečnost. Čtyři řádové sestry studují na zdravotních školách (v republice celkem 46 – poz.). Dále nebudou trpěny růžencové besedy v bytech. Učitelka na lidové škole umění v Hlinsku je členkou ASD. Má se zajistit, aby podepsala slib. V České Třebové zase OCT dělá hlavu výstavba fary. Má se hlídat, aby se jednalo o obytný dům a nic jiného. KCT dal písemné vyrozumění (asi směrem výše – poz.), že nesouhlasí s přidělením dolarové dotace (z ciziny). H.K. hlásí, že ona prodejna knih charity je konečně v likvidaci.

Dubnová porada³⁵⁸ se speciálně věnovala evangelíkům a jejich neustálým snahám o nepovolenou agitaci, evangelizaci a schůzování. Po zakázání SČEDu nemají vrcholný orgán a hledají různé cesty. U ASD zůstává problém se sobotní docházkou. Apeluje se, že školy nesmí zdůvodňovat nepřítomnost dětí náboženským přesvědčením. V případě nových modliteben se již nesmí opakovat požehnání MNV v Pardubicích pro ASD. Je třeba spolupracovat se stavebními odbory, které tato povolení vydávají.³⁵⁹ Jehovisté prý mají pocit, že je vůči nim správa bezmocná. Případ úspěšného divadelníka, dosud neřešený, se rozšiřuje o manželský pár, kde žena je zástupkyní ředitele ZDŠ a muž je ve Výzkumném ústavu Tesly, oba jsou členy KSČ.

V případě Božího Těla již nedovolit venkovní průvod a projednat to s farářii. Jak pouti, biřmování, tak zejména primice musí být skromné. Při biřmováních sledovat účast, a zda se nebiřmuje i z jiných farností. Projednat s farářii, aby se nevyskytovala rozhlasová zařízení, dále průvody mimo kostel nebo stánky s občerstvením či pouťové atrakce. Kněz Paďour nedostane povolení mít v Ústí primici, jelikož nepřísluší do Vč kraje. Citlivým způsobem také donutit

³⁵⁶ Tamtéž, str. 3.

³⁵⁷ Výše zmíněný dokument, str. 5.

³⁵⁸ Zápis z pracovní rady TPVC ONV konané dne 11.4. 1975 na Vč KNV H.K., podrobná verze, a Z porady OCT v H.K. konané dne 11.4. 1975, datum 23.4. 1975.

³⁵⁹ Na Trutnovsku si ASD bez povolení vybudovali bohoslužební místnost. Od svého ústředí dostali na její výstavbu 7000 Kčs.

faráře, aby dali představitelům ČSL písemné vypovězení k jejich schůzím na farách. S ČSL na farách to však zatím vypadá různě. Ústí hlásí úspěch, Trutnov odmítl, chtěli písemné vyjádření. Bylo také zadáno vypracování seznamu farářů podle místa studia, zvlášť se měla uvést římská studia.

Volné farní budovy již začínají zajímat státní správu. ONV Ústí by chtělo do jedné z nich umístit archiv. Většina volných far však již volná není. Převažují byty pod administrací místních ONV. Má se hlídat, aby se náhodou nestěhovali duchovní. Rychnov hlásí, že na faře ve Zdobnici prý dochází k setkávání dětí. Vydán pokyn k prošetření a informovat bezpečnost. Trutnov hlásil předpokládané potíže s prázdninovou praxí u „negativního“ v případě mladé evangelické (budoucí) farářky a doporučuje její praxi v domácím prostředí. Hlášeno i to, že jeden evangelický farář půjčuje diapozitivy za poplatek, jeho kolega je využívá v biblických hodinách. To se dále nedovolí.

Speciálně ve druhém ze sesterských zápisů dubnové porady najdeme zdůraznění, že krajské konferenci SPOZu by se mělo dodat maximální podpory je již z doby, kdy se častěji doslycháme něco k funkci tohoto zvláštního místního kulturního aktivu, který se začal výrazněji projevoval až v polovině 70.let.

Dvě sestry, příslušnice ČCE, dělají problémy, především neochotou podřídit se přihlášení trvalého pobytu v místě svého působení. Opírají se o tvrzení, že jsou ve svobodném státě, a tak mohou být přihlášeny, kde chtějí. Prověrka církevního tisku v okrese Jičín zjistila, že se v okrese odebírá na 4000 kusů církevních tisků.

V dubnu se konaly hned dvě porady. V zápisu o této³⁶⁰ seznáváme, že jistému faráři v Chotěboři bylo po důkladném prošetření povoleno zorganizovat tzv. mírové sbory. Přesto přetrvává nedůvěra a KCT i OCT měl být dodán seznam účastníků, nikdo nesměl být pod 18 let, činovníkem NO či duchovním bez souhlasu. Tak se mělo zajistit, že nedojde k nechtěné agitaci.

Ve Svitavách si ONV vytkl za cíl k 30. výročí osvobození jenom rudou armádou opravit kapličku. Ne! Skupina z H.B. na pionýrské akci v Nemošicích oblečena jako Ku-Klux-Klan a zpívala náboženské písně. Případu se ujala bezpečnost.

Z porady KCT hlášeno (referátem KCT na zářijové poradě OCT),³⁶¹ že turistická migrace církevních představitelů většiny církví je podstatně vyšší. Vlivem skončené KBSE v Helsinkách již netají své zaměstnání a přiznávají, že jsou duchovní. KCT nabádá: „Návštěvy ze zahraničí se dostávají do kontaktu s duchovními i laiky a veškeré informace uplatňují v zahraničí proti nám.

---

³⁶⁰ Zápis z pracovní porady OCT v H.K. 25.4. 1975.

³⁶¹ Zápis z pracovní porady TPVC ONV konané dne 12.9. 1975 na Vč KNV H.K.

Dát jim minimum příležitostí. Církevní politiku musíme dělat citlivě, dodržovat zásady naší práce /ale nebát se/. Musíme věnovat pozornost rozhodování na MK, KNV i ONV, aby bylo jednotné. Jsou různé odvolávky, že na jiných okresech, krajích je to tak a u nás jinak /přísnější, mírnější/.“ ... „Faráři se odvolávají, potom je trapné jednání. Nutno se poradit společně /ONV, KNV, MK/, zatím se to plně nedaří. Při provinění duchovního je nutná nejprve domluva na ONV, příp. trest, důtku, udělat zápis a založit do kádrového materiálu. Potom je možné, porušuje-li předpisy i nadále, na základě faktů státní souhlas odebrat. Jedním z trestů je i přemísťování duchovních několikrát za krátkou dobu, ale duchovní musí vědět, že je to z nějakého důvodu, nějaká nespokojenost s ním. Toto jsou naše nástroje, musíme je využívat.“³⁶²

Dále k chování církví v reakci na státní politiku: „Církev odchází do illegality, nutí je subjektivní tlak funkcionářů na okresích. Někteří lidé s církví navenek nežijí, ale uvnitř intenzivně. Je vytvářen silný tlak na rodiče /učitelé, pracovníci NV/, aby bylo málo přihlášek (na VN – poz.). Někteří rodiče děti na náboženství nepřihlásí, ale do kostela s dítětem chodí i mimo bydliště. Na vyučování náboženství tedy děti nejsou, ale v kostele ano. Přehled o vyučování náboženství není správným ukazatelem. Školy si neuvědomují, jak pouští děti z dozoru. Vyučování náboženství ve škole se nechá kontrolovat.“³⁶³

Zmíněno, že v Jč kraji dělají porady dvoudenní. V neděli dokonce provedou vizitaci kostelů a odpoledne vše probírají s místopředsedou (ONV) a ideologickým tajemníkem (OV KSČ) a všechno jim to zkrátka funguje skvěle. Pamětní desky či busty na kostelích, modlitebnách atd. nesmí být. Dáno za úkol projednat s vikáři. U ASD se měla znovu udělat prověrka nutnosti (počtu) kazatelů a případně jejich stav snížit. Má dojít k přesunu řeholnic z ÚSP a DD do Charity.

Mluvílo se o dvou případech, kdy faráři defraudovali vyšší částky. Jeden 25 000 Kčs, ten to zatím ještě má osvětlit, ten druhý, který zpronevěřil 50 000 Kčs, a aby je získal zpět prodal do bazaru cenné historické předměty z chrámového vybavení, již byl vzat do vazby. Rychnov hlásil, že jeho tzv. mrtvé kostely se nevyplatí likvidovat demolicí, protože je to dražší než je opravovat, přitom řada z nich jsou kulturní památky. Kloní se tedy spíše k opravě (jenže na opravy má na příští rok jen 150 000 Kčs).

Z prosincové porady³⁶⁴ máme, když nic jiného, poměrně bohatou snůšku informací v rámci popsané diskuse. Dva bohoslovci CMBF vstoupili do jezuitského řádu. Cizinci duchovní nesmí provádět za přítomnosti věřících žádné úkony a kněží musí okamžitě hlásit jejich pobyt. Při úmrtí duchovního není nutné tisknout až 1000 kusů parte. Jeden kněz z Pardubic si stěžoval, že

³⁶² Viz předchozí, str. 2.

³⁶³ Výše zmíněný dokument, str. 2-3.

³⁶⁴ Zápis z porady TPVC ONV konané v H.K. 19.12. 1975.

bez cenzury nemůže ani umřít, dán pokyn prošetřit to s ním. Jedna rodina ze Svitav posílala stížný dopis papeži. Přišlo to však zpět kapitulnímu vikáři. Trutnov navrhl, aby se zarazil tzv. alianční (rozuměj též ekumenický – poz.) týden, že toho církve zneužívají. Rychnov zjistil, že pozvánky na zádušní mše se posílají i nevěřícím. Defraudantský kněz z Chrudimi byl odsouzen na roční odnětí za každých 1000 Kčs, které nezaplatí v případě, že během pěti let nezaplatí po 10 000 Kčs za rok.

Přiložen dopis od SNB Liberec, že jiný kněz jezdil po farních úřadech jejich kraje a skupoval starší a méně cenné předměty v majetku církve. Většinou nebyly uvedeny v inventáři, a tak s ním je vedeno trestné stíhání „jen“ za spekulantství poškozování a rozkrádání socialistického vlastnictví.

1976

Únorové porady³⁶⁵ se za SPVC se účastnila s. Jelínková, také zástupce SPOZ KNV, s. Vorlová. Ta podala zprávu, že SPOZ se účastnil průzkumu religiozity ve 4 okresech kraje, a žádala o zhotovení expertízy k možnosti ateistické výchovy v kraji. OCT přijali závazek k účasti na průzkumu religiozity v Jm kraji a přihlásili se do práce v komisích. Všichni OCT již členy SPOZů, otázka se rychle projednala.

Doporučuje se vydat nejprve směrnici než se začne zpracovávat personální kartotéka duchovních. Úkolem dáno zhotovení rovněž mapek, na nichž bude zmapování všech církví. „Hodnostní přídavky odebírat při provinění faráře na 2-3 měsíce. Kontrolovat, aby se odejmutý přídavek nahradil faráři z fondu sboru.“³⁶⁶ Znovu připomínáno, že by se mělo zakázat konání aliančního týdne, a že ekumena na nejvyšší úrovni postačuje (čili logicky: pořád alianční týden nezakázali).

H.B.: duchovní poslouchají zahraniční rozhlas, mj. si povídají o špionu kap. Minaříkovi. Chrudim: v okrese je poměrně silná NO. Senior Výborný si je vědom, že se jedná o politickou složku. Pardubice: lidovecká strana se snaží proniknout do funkcí v obecních orgánech a také do SPOZů. Na okrese se navíc rozmáhají Svědci Jehovovi. Již tři technici z ústavu radiotechniky vstoupili do jejich řad. Rychnov: ŘKC farář pořádá v Rokytnici společná čtení bible za účasti starších žen.

---

³⁶⁵ Zápis z porady OCT – Východočeský KNV, konané dne 6.2. 1976 v H.K.

³⁶⁶ Výše zmíněný dokument, str. 2.

Na březnové poradě³⁶⁷ OCT informování, že došlo k reorganizaci SPVC. Na problematice ŘKC již dělají 3 lidé, z toho po jednom na české a moravské diecézi, je zde oddělení řeholí, svodky a studia (po návratu z vojny přebírá s. Štajf), tisk a pravoslavná církev, ČCE a ČCH, ASD, baptisté a malé denominace, teologické fakulty a ekonomicko – finanční a právní odbor.

Od KCT a OCT se očekává, že provedou selekci uchazečů o BF. „Nebudou přijímání uchazeči z reakčních a protisocialistických rodin. Musíme znát s kým se uchazeč stýká a kdo jej ovlivňuje. Nebudou přijati uchazeči slovenské národnosti a ti, jež přijali řeholní příslušnost po r. 1949.“³⁶⁸ Sděleno také, že v 7 diecézích ŘKC je z 3350 farností 1586 spravováno formou excurrenta (dojížděním).

S. Hrůza mj. řekl: „Sdružení katolických duchovních je vlastně Mírové hnutí katolického duchovenstva, které bylo v roce 1968-69 na příkaz Vatikánu zlikvidováno. Vatikán má i nyní stejný vztah k SKD. Chceme nejednotnou církev /SKD je klín do jednoty církve/.“³⁶⁹

Vatikánská podpora tajné církvi je navenek nijaká, ale ve skutečnosti faktická. Ve Vč kraji zasahuje tajný biskup Otčenášek. Poznatky je třeba dávat KNV, pracovníci SPVC s ním pak budou jednat.

A také je málo dopisovatelů do Katolických novin. „Biskup Tomášek byl několik dní ve Vatikánu, odkud přivezl pokyny. Ordináři předložili 17 požadavků.“ ... „napadli úroveň Katolických novin, někteří věřící údajně KN vracejí, že už to není církevní tisk. Jednalo se o prodeji KN.“ ... „Byl učiněn dotaz, kam si mají jít ztěžovat, když jim krajští a okresní tajemníci pro věci církevní dělají potíže. Nejvíce stížností bylo na biřmování, příště, že budou dávat pouze na vědomí. Přednesené požadavky se blížily úrovni krizových let. Ordinářům bylo řečeno, že je nutné plnit státní normy. Na požadavek, aby se mohli scházet se slovenskými biskupy, bylo sděleno, že rozhodnutí nemůže být dáno okamžitě. Neklid v římskokatolické církvi je organizovaný ...“, komentuje KCT soubor požadavků ordinářů ŘKC.³⁷⁰

„Novoorientalisté objížděli po synodu fary, o každém jednání se ihned informují. Evangelické církvi musíme věnovat maximální pozornost /hned po římskokatolické/. Na pastorální konferenci musí být vždy tajemník pro věci církevní, garantem je ten, kde se schůze koná, nebo kde sídlí senior.“³⁷¹ Na nedávné poradě seniorů a seniorátních (státních) kurátorů na Vč KNV se ukazovalo, že NO má ochránce. „Byl zjištěn případ, že si evangelický farář nahrává rozhovory se státní správou.“ Kurátoři byli přítomni poprvé a jejich přítomnost měla jistý význam.

Při sledování velikonočních obřadů (a porovnání s r. 1975) se měla věnovat pozornost také cizincům. V celém kraji proběhne školení o finančním hospodaření církví. Všichni faráři se musí

³⁶⁷ Zápis z pracovní rady TPVC ONV konané dne 26.3. 1976 na Vč KNV H.K.

³⁶⁸ Viz předchozí, str. 1.

³⁶⁹ Tamtéž, str. 2.

³⁷⁰ Ibidem, str. 4.

³⁷¹ Taktéž str. 4 výše zmíněného dokumentu (obě citace).

zúčastnit. Na KNV se také dodávají zprávy o studiu dětí nekatolických farářů. Postupovat opatrně ale důsledně v otázce zvonů, i když je od někoho dostanou zadarmo. Množí se dokonce případy, kdy pořízeny péčí věřící rodiny (jak hlásily Semily). Čelit hlavně slavnostem při jejich svěcení, jak se nedávno povedlo v Semilech. V Chocni nedávno zatržena primice, protože by se konala v době pouti.

Státní příspěvky se výslovně nedávají evangelíkům (mají dost svých valutových příjmů – poz.). OCT z Pardubic tak učinil v případě ČCE do Přelouče a hrubě tak porušil kázeň a už se to nesmí opakovat (věnoval 40 000 Kčs – poz.). Dávají se jen v případě, že se nějak angažují.

Kostnické jednota na Ústecku a Svitavsku se snaží oslavit Palackého výročí. To se nesmí konat v církevních prostorách, jde přece o spolek. Navíc jde o záležitost kultury a ne církve. Věc projedná odbor vnitřních věcí. Jinými slovy, KJ může na oslavy v církevních prostorách zapomenout.

V diskusi H.K. hlásil, že ASD žádají o zájezd do SSSR, argumentují přitom, jak se v tisku píše, že církve se navštěvují. OCT v Chrudimi lapidárně uvedl, že před ním dotázání duchovní vždy uvedou kladné ohlasy na sjezdy (KSČ, KSSS), ale myslí si své. Problémem zde jsou zájezdy církví. S ČSAD byla spolupráce dobrá, ale teď uzavřely smlouvu s em, a to (OCT) již nemůže ovlivnit (později v diskusi Jonáš upřesnil, že tady mají zasáhnout ředitelé u, vždyť jsou komunisté – poz.) Uvedl také dotaz, zda by se bývalé fary daly využít k činnosti SPOZů. Hájek: „Je třeba uvažovat, co se změní, když místnosti na fare bude používat SPOZ. V podvědomí občanů je to stále církevní objekt /tradice/. I ve SPOZ jsou věřící občané. Je proto naprosto nevhodné, aby fary byly používány pro činnost SPOZ.“³⁷²

Rychnov hlásil, že ČCE chce 16.5. uspořádat v Kostelci oslavy 20. výročí založení sboru, přijede i senior Kejř. Na to Jonáš kategoricky, že oslavy je nutné odvolat. ČCH zase měl na Větrově pořádat celocírkevní synodu. Jenže tam měl mít školení také Svaz žen (ČSŽ). S církví se projedná, aby synoda nebyla. Protože je to věc celocírkevní, nelze ji zatrhnout, jen jednat.

Trutnov hlásil negativní ohlasy na sjezdy z ÚSP (řeholnice). Provede pohovor. Probírá také státní souhlas a Jonáš vysvětloval, že konzultace s místopředsedou ONV, ideologickým tajemníkem OV KSČ a se špičkami KNV je jistou pojistkou KCT proti neuvědomělému násilí vůči duchovním. Církve si pak třeba stěžují, když je navrženo více odnětí najednou. Také se s kolegou Hákem dohodli, že dokonce také KCT nebude odebírat souhlas, třebaže to okres i kraj schválí (bude tedy rozhodovat SPVC – poz.).

Ústí: Při pohřbech vznikají nedorozumění mezi faráři a laickými řečníky (jejich konkurencí – poz.). Hájek dodal, že se připravuje nová směrnice. Farář by měl mluvit jako první, 5-7 minut, zakončení by pak mělo být věcí laického řečníka.

---

³⁷² Tentýž dokument, str. 7.

Na dotaz, co je s Fialovou knížkou, souborem směrnic v církevní politice, odpověděl přítomný s. Hájek z SPVC, že již je v tisku a její edice se zpozdila jen pro některé návrhy k předělání od slovenských kolegů.

Na dubnovém zasedání³⁷³ o plnění úkolů konstatováno, že nebyly vypracovány požadované seznamy ASD, včetně počtu věřících jednotlivých farností. Mají obsahovat přehledy o kazatelích (důležité pro opětné schválení souhlasů) a srovnání r. 1965 a 1975. Tady se tedy OCT moc nepředvedli.

OCT se mají účastnit pastorálních konferencí, porad s kurátory a konventů a vyhotovit z nich zápisy. OCT žádali, aby církve byly donuceny konání těchto shromáždění přesunout z úterka, kdy se nemohou pro návštěvní (úřední – poz.)den zúčastnit. Rovněž dostali za úkol prověřit 'zповědní kouty' v kostelech, hlášeno, že někde jsou. Dále měli zajistit kontrolu zasedání SKD v H.K., které se bude konat v červnu.

Dost ostře byl Jonášem pokárán OCT z Pardubic za tu 40-ti tisícovou podporu ČCE. Prý je to podtrh a ať souhlas s tím okamžitě odvolá místo jakýchkoli omluv. Tady udělal KCT malou přednášku o kázni. CT mají vystupovat jednotně. Když něco neví, mají se ho zeptat.

Semily: s em a rekreačními zařízeními ROH v okrese projednáno, aby neorganizovali hromadné zájezdy s prohlídkou kostelů. Žádosti duchovních o vedlejší zaměstnání jsou svorně zamítány.

SPVC rozhodlo, že do konce r. 1976 byl pro každý kraj jmenován jeden pracovník SPVC jako patron. Vč kraj tak vyfasoval s. Jelínkovou. Na závěr zápisu si s. Jelínková vklínila komentář o ústní stížnosti řediteli SPVC na disharmonii mezi ní a KCT.

Na zářijové poradě³⁷⁴ k ČCE doporučeno, aby tři uvolněné sbory (Bohuslavice, Vilémov, Křižlice) nebyly obsazeny, protože postačuje administrace dojíždějících farářů, a navíc jsou zde ještě laičtí kazatelé. ČCE je na tom daleko lépe než ŘKC a ČCH. U pravoslavných je podobný tlak KNV jako v případě far ČCE, jen zde se jedná o jiná místa (Lanškroun, Moravská Třebová, Koclířov), ovšem se stejným zájmem, aby i tam kněží jen dojížděli, sem konkrétně až ze Šumperka. Jonáš také požádal (zástupce) SPVC, aby NO v jeho kraji věnovalo větší pozornost, jelikož je zde nejlépe organizována.

Na úseku ŘKC panuje obava o aktivizaci řeholnic k volební neúčasti. Řeholnicím v charitním zařízení Mendrika KNV již opakovaně vyslovil nesouhlas s nabýváním soukromého majetku.

³⁷³ Záznam z porady OCT konané dne 27.4. 1976 na KNV v H.K.

³⁷⁴ Záznam z porady TPVC ONV Východočeského kraje konané dne 24.9. 1976 v H.K.

OCT dostali za úkol zjistit zda, jak se zjistilo, skutečně někde věřící konají modlitby za Karla Otčenáška, tajného biskupa.

ONV Trutnov vypověděl skupinu evangelíků a žádal MK o vyjádření. Chrudim hlásila, že na pastorální konferenci poličského seniorátu 23.9. se sešli takřka všichni místní stoupenci NO. Negativní projevy ovšem nebyly žádné. Svitavy už poněkoličké označují za mozkové centrum nepokojů v místní ČCE faráře B. z Telecího. Snahy o aktivizaci ČSL (Trutnov, kde aktivní ještě jehovisté aj. sektáři a Náchod – poz.).

Ve většině okresů probíhala formální předvolební setkání se zástupci církví. Očekávalo se, že se kladně vyjádří k účasti na volbách za sebe i své podřízené, na oplátku komunisté ukázali vlídnou tvář.

1977

První porada roku 1977 byla poprvé zapsána do standardního formuláře typu „Informace“.³⁷⁵ Tyto formuláře mají bohužel málo místa na obsah vlastní diskuse. Sice získáme dobrý přehled o konkrétních věcech, ale už se neseznámíme s podrobným popisem diskuse, či detailním popisem KCT ohledně porad na SPVC.

Mezi projednávanými body byla i stanoviska církví k „chartě 77“. ŘKC duchovní se odvolali na distancující se stanovisko svého ústředí. ČCE podle OCT zachovává „podezřelý klid“. SPVC se děkovalo za nové materiály pro OCT a také se doporučovalo zacházet opatrně s tajnými materiály, a zde zejména s kartotékou. S. Vavroušek (OCT) se v tomto směru dopouštěl lehkomyšlnosti, když vyplňoval kartoteční záznam v přítomnosti duchovních a také neopatrně vyhradil jednomu knězi, že musí hlásit přítomnost cizinců, že on to musí dát vědět ještě bezpečnosti.

Po sedmi letech a stále znovu ozývá se nárek na to, že porada byla v časové tísní, a že by bylo dobře ji přeložit na jiný den, z čehož můžeme vytušit, že porady se konaly pořád v pátek.

Ze závěrů P ÚV KSČ na únorové poradě³⁷⁶ zdůrazněno, že jednání s duchovním musí být kultivované, že je třeba tvářit se, že jeho problémům se rozumí.

³⁷⁵ Informace o poradě TPVC ONV východočeského KNV konané dne 28.1. 1977 v H.K., datum 31.1. 1977. „Informace“ obsahuje body: 1. Přítomní, 2. Omluvení, 3. Nepřítomní, 4. Poradu řídil, 5. Program porady (obvykle info k poradě KCT, pak kontrola úkolů, nové úkoly, nakonec diskuse, mohou být i další body), 6. Stručný obsah diskuse a její zhodnocení, 7. Dotazy, které nebyly zodpovězeny pracovníkem SPVC MK ČSR, 8. Přípomínky k činnosti SPVC MK ČSR, 9. Požadavky a náměty pro příští poradu, 10. Návrh pro svodku SPVC MK ČSR (návrh formulace), 11. Poznámky. Na konci obligátní doplňovačka Informaci zpracoval ... dne ...

³⁷⁶ Informace o poradě TPVC ONV konané dne 11.2. 1977 v H.K., datum 15.2. 1977.

Pravoslavní, SKD, ČCH i ČCE se pozitivně vyslovovali při přijetí u s. Pravdy (místopředsedy KNV). Dá se z toho vyvozovat, že také verbálně odsoudili Chartu 77. S. Kosinová (OCT Trutnov – poz.) zjistila, že duchovní teď moc nechodí na ONV. OCT Chrudim si stěžuje, že nároky na práci OCT se sice zvyšují, ale přibývajících počet funkcí nedoprovází počet lidí. Na církevní politiku mu nezbyvá čas – to vyhovuje církvím. Trutnov si stěžoval na „pastorálku“, kurz ČCE, jehož se však většinou účastnila mládež do 25 let. Seznam účastníků že pošle.

Diskuse byla vyhodnocena jako „věcná, konkrétní – vyplývalo to z dobrého řízení porady i z její přípravy.“

O březnové poradě jen dobře, a proto málo.³⁷⁷ Krajský tajemník SKD je podezříván z povrchnosti (duchovní prý slyšeli, jak řekl, že krajská sdružení SKD mohou dělat jen to, co on sám jim uloží). V každém případě se má zato, že jeho snaha a pracovní pílě nedosáhnou schopností bývalého tajemníka Hochmanna.

Na dubnové poradě³⁷⁸ ŘKC mj. sděleno, že vikář Ketner, který byl mezi těmi, co jeli do Říma, se nechal na rekolekci v Havířově slyšet, že papež bere chartu jako podřadnou věc, a že se o ní v podstatě nemluvílo. OCT dostali za úkol zmapovat religiozitu okresu, včetně prověření počtu laických kazatelů.

Náchod si postěžoval, že se občas stane, že pracovník SPVC někam přijede a jemu nikdo nedá vědět. Že se to pak dovídá od duchovních a při odpovědi „ano, víme“ má trýznivý pocit, že ho seshora obcházejí.

Ze zářijové porady³⁷⁹ víme, že v Herborticích probíhal esperantistický tábor. Zatím probíhá vyšetřování. OCT z Hradce si stěžoval, že místní ASD inklinují k jehovistům, a že SPVC to bere na lehkou váhu. Poradu poznamenala nervózní atmosféra vyvolaná neúčastí několika OCT. Do značné míry asi byla zaviněna neobsazeností postu KCT (ještě před několika měsíci s. Jonáš ve stavu nemocných). Už nějakou dobu za něj vedla porady (OCT) s. Babíková. U OCT pochopitelně nebyla schopna projevit potřebnou autoritu, a tak ji někteří vyloženě ignorovali. Je pravda, že práce i tak měli dost.

Přítomnost ředitele SPVC Jelínka na zářijové poradě mohla patrně také znamenat, že osobně oznámil změnu OCT. Dlouhodobě nemocného Jonáše vystřídal s. Kamínek.³⁸⁰ Zápis už je zase

---

³⁷⁷ Informace TPVC (ONV, KNV) Hradec Králové konané dne 11.3. 1977 v H.K.

³⁷⁸ Informace o poradě TPVC ONV konané dne 8.4. 1977 v H.K., datum 12.4. 1977.

³⁷⁹ Informace TPVC ONV Východočeského kraje konané dne 9.9. 1977 v H.K., datum 13.9. 1977.

³⁸⁰ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Vč. Kraje konané dne 30.12. 1977 v H.K.

psán „postaru“ na klasický papír (nicméně informace pro SPVC jsou psány dále – poz.).³⁸¹ Ani zde již nejsou detailní zprávy a zápis z poslední, prosincové, porady je relativně krátký a dost neobsažný – i proti „Informaci“. Projednané zmíněno většinou jen v bodech.

V rámci informací vystoupil i s. Partsch (z SPVC MK) a seznámil přítomné s plánem úkolů na rok 1978. OCT dostali úkolem plány rozpracovat. Jedním z úkolů bylo do 16.1. zaslat na KNV výkaz o počtu duchovních a účasti na náboženských obřadech za rok 1977.

1978

Několik negativně působících duchovních ČCE bude přesunuto do jiných okresů, rozhodl nový KCT na únorové poradě.³⁸² Neukázněný kazatel v kazatelské stanici v Janských Lázních ignoruje OCT a nežádá o souhlas pro laické kazatele. Že prý se řídí organizačním řádem svého synodu. V doporučeních SPVC tedy zaznělo projít zřejmé rozpory těchto řádů s pokyny pro OCT a dát k tomu své vyjádření.

V rámci informací z porady KCT se přítomní mohli dozvědět mimo jiné toto: SPVC pro P ÚV KSČ připravil zprávu o plnění jeho usnesení k církevní politice z roku 1973. Strategické úvahy v jubilejním roce 30.výročí převratu počítají jak s angažovaností SKD, tak články v církevním tisku. Také se uvažuje o amnestii, což by pro kněze znamenalo, že třeba dostanou zpět ztracený státní souhlas. To se prý ale ještě zkonzultuje s MK. Na úseku nekatolických církví je třeba věnovat pozornost rušení modliteben a kostelů. V Praze došlo k zásahu vůči ČCE, když na sborovém dni v Nuslích stovky mladých, zpívaly se písně atd. Odnímaly se souhlasy atd.³⁸³

Kapitulní vikář ŘKC Jonáš předložil seznam 15 kostelů, kde by chtěl instalovat topná tělesa darovaná diecézí mezinárodní Charitou. OCT nesouhlasí a ptají se, proč s nimi nebyla tak závažná otázka projednána. Dále žádali od SPVC vysvětlit jaký je vztah ČSSR k mezinárodní Charitě a jejím darům. Zaznělo, že je třeba vydat novou směrnici pro pohřby v krematoriích.

V reakci na předchozí radu sepsala s. Damiánová reakci na dotazy, které z ní vzešly (a tak se o nich vůbec dovídáme – poz.).³⁸⁴ Je zde především přehledně vypsáno, jak to bude s příspěvky církvím na opravy kostelů. ONV má přispívat jen v případě, že církev nemá vlastní prostředky a ve svépomocném fondu také nejsou. Tehdy se provede kontrola stavu řádného hospodaření a na konto mimořádného hospodaření budou peníze převedeny jen se souhlasem OCT tehdy, nebude-li církev v následujícím a pozdějších letech nárokovat požadavek na státní příspěvek na jakékoli hospodaření.

³⁸¹ Zápis č. I z porady okresních TPVC Východočeského kraje, konané v pátek dne 30.12. 1977 v H.K.

³⁸² Informace o poradě TPVC KNV v H.K. konané dne 22.2. 1978 v Jičíně, datum 23.2. 1978.

³⁸³ Informace z porady KCT na MK ČSR – SPVC, konané dne 7.2. 1978 – Praha.

³⁸⁴ Pro poradou OCT v Hradci Králové, na dotaz z poslední porady 22.2. (rukopis s. Damiánové).

Opravy se pak řídí pořadím podle kategorie důležitosti památky, vztahu duchovního ke státní správě a nakonec obecným ohledem (když je stav natolik vážný, že stavba ohrožuje chodce v okolí). V žádném případě se ovšem nesmí přispívat ČCE, ta má totiž peněz dost, zejména z darů z ciziny.

S „Informacemi“, jak víme, to není moc dobré, a tak z březnové porady zachytíme pouze diskusi.³⁸⁵ Chrudim: Stížnost na to, že ne všichni členové SPOZů jsou ve straně. Jeden ČCE farář si stěžuje proti zákazu tisknout na parte biblické verše. Jičín tvrdí, že duchovní se bojí SPOZů pro jejich praktické uplatňování ateismu. Navrhuje se, aby se SPVC více angažoval v proškolení pracovníků SPOZů v církevní politice a církevní problematice.

KCT chválen (s. Fidlerem z SPVC), že porada byla přes jeho krátkou praxi věcná a dobře připravená.

Na dubnové poradě³⁸⁶ promluvila pracovnice KSPPOP v Pardubicích s. Skoumalová o dosavadních zkušenostech. Fakticitě naštěstí neublíží konstatování, že všechny termínované úkoly byly splněny, což je ve Vč kraji běžná praxe. OCT byli seznámeni se zprávou PKV KSČ o realizaci závěrů z ledna 1977 v oblasti církevní politiky a světonázorové výchovy.

Z obvyklé okresní agendy CT plné udělování souhlasů a přidělování aut kněžím, někdy obohacená o info na uchazeče BF, je alespoň trochu jiná v případě Jičína, kde OCT informuje o zahájení oprav kostela v Sobotce. To je ale všechno.

V souvislosti s kontrolou plnění úkolů za 1. pololetí se pisatel červnového zápisu³⁸⁷ trochu rozepsal a informoval o tom, že v souvislosti s plánem KNV byly v rozpracování úkolů XV. sjezdu KSČ rovněž rozpracovány plány hlavních úkolů (na 2. pololetí) na ONV. Prý došlo k zlepšení dozoru nad církvemi.

K poradám docházelo také na okresní úrovni s místopředsedy ONV (OCT jinak měli vždy povinnost je o poradách informovat – poz.). Porady probíhaly také mimo sídlo KNV, ale kvůli problémům s dojezdností se neosvědčily. Součástí porad byly také přednášky lidí z SPVC.

Mezi úkoly pro 2. pololetí je možno jmenovat: realizaci zmíněného usnesení P KV KSČ z dubna 1978 a současně provádět kontrolu jeho usnesení, věnovat pozornost přípravě zabezpečení krajské konference SKD ve Vč kraji v listopadu 1978, dbát na realizaci závěrů V.

---

³⁸⁵ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Vč. Kraje konané dne 24.3. 1978 v H.K., dat. 28.3. 1978.

³⁸⁶ Zápis č. 5 z porady okresních TPVC Vč kraje konané ve středu dne 26.4. 1978 v K.G. v H.K. Většina bodů „číslovaného Zápisu“ z porady, paralelního zápisu k „Informacím“ (vedeného od prosince 1977 a odtud nadále pořadově číslovaného), ovšem málokdy něco obsahujícího, je vždy konstatována jednou větou (např. ten a ten přednesl, byli seznámeni atd.) a nic není již vysvětlováno. Tato nečitelnost je bohužel typická pro téměř všechny takové tiskopisy. Mluví to o jejich formálnosti.

³⁸⁷ Zápis č. 7 z porady okresních TPVC Vč kraje konané v pátek dne 30.6. 1978 na Vč KNV v H.K.

všekřesťanského mírového shromáždění mezi duchovními, rozpracovat analýzu vývoje církví v kraji, připravit politickoorganizační opatření pro rok 1979, kdy se bude slavit 30. výročí církevních zákonů, projednat situaci modliteben v okresech Semily, Trutnov a Chrudim, které budou v rámci asanace (patrně, není již v textu – poz.) zbourány a dokončit jednotnou kádrovou evidenci duchovních v rámci kraje. Jedním z mála konkrétních úkolů pak je také v okresech Pardubice a Trutnov „dořešit“ shromažďování Otevřených bratří – Darbistů.

Následují přehledy o přijetí duchovních na ONV (data a místa), o počtu provedených kontrol hospodaření za 1. pololetí, a o dovolených OCT. S SPVC se mimo jiné mělo konzultovat zabudování nových zvonů v kostelech.

OCT H.B. měl jednu žádost z FÚ v Libici o poskytnutí půjčky, Chrudim zakoupení zvonů pro FÚ Řepníky, které ovšem pro současné provádění opravy kostela nedoporučuje, Svitavy hlásily úmrtí dvou kněží, což je vůbec první taková zpráva ve Vč kraje od 70. let.

Na zářijové poradě³⁸⁸ OCT podali písemnou zprávu o situaci v okresech za červenec a srpen. Žádné „negativní“ jevy nebyly. Od SPVC dostali OCT výkazy o počtu duchovních, náboženských obřadech a VN, což měli vyplnit a zaslat na KNV.

Na úseku ŘKC v rámci půjček svépomocného fondu nakonec šlo do Libic jen 10 z původně žádaných 45 000 Kčs, nejvíc dostalo Hostinné 70 000 Kčs (celkem rozdáno 146 000 Kčs). DÚ ŘKC³⁸⁹ v H.B. dostal ze zahraničí dar ve výši 600 000 Kčs. Také dorazila ta topná tělesa pro kostely hradecké diecéze. U ČCE dostal sbor v Broumově ze svépomocného fondu církve 65 000 Kčs (celkem vydáno 131 300 Kčs, včetně několika drobných darů od soukromníků).

Druhá zářijová rada³⁹⁰ se zabývala jen ekonomickými problémy církví, dohledem nad jejich hospodařením a obvyklými informacemi a sděleními. Hospodářské otázky se týkaly hlavně zvýšení cen elektřiny a pojišťovacích sazeb, což se muselo projevit v rozpočtech církví. Jen za pronájem elektroměrů cena narostla z 3 na 20 Kčs. OCT si stěžovali krom toho na fakt, že účetní knihy často nejsou na farách, kde mají být, nýbrž velmi často u pokladníka – laika doma.

V případě ASD stížnosti, že přesto že to mají schválené od MK, mají v rozpočtu i položky za různé dárky, kytice, pohřební věnce, pohoštění či cesty věřících. Mluvílo se o asanaci modlitebny ASD v Přelouči a také o papežově úmrtí.³⁹¹

³⁸⁸ Zápis č. 9 z rady okres. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 14.9. 1978 na Vč. KNV v H.K.

³⁸⁹ DÚ ŘKC – Děkaný úřad ŘKC, vyšší správní jednotka této církve. Spadalo pod ni několik FÚ.

³⁹⁰ Informace o poradě TPVC ONV konané dne 29.9. 1978 v H.K, datum 2.10. 1978 (Damiánová).

³⁹¹ Zápis č. 10 z rady okresních TPVC Vč kraje konané v pátek dne 29.9. 1978 na Vč KNV v H.K. Pro zápis je typické, že z něho lze použít jen poslední uvedenou větu.

Hlavním tématem říjnové porady³⁹² bylo zvolení nového papeže. Z toho se radují kněží neangažovaní v SKD i někteří jeho pasivní členové. Aktivní pak mají obavy, že část členstva z organizace vystoupí. Také byl zaznamenán větší pohyb turistů směrem do PLR. V pohraničních oblastech spontánní radost laiků a v případě okresu Ústí n. O. zaznamenán příznivý ohlas ČCE.

OCT Jičín upozornil na preventivní nutnost utajovat informace i před spolupracovníky ONV. Tamtéž senior ČCE Hejl byl na ONV „radit, jak mají pracovat SPOZy.“ ONV Kutná Hora se také prohřešil. Bez vědomí OCT nabíral personál v CHD v Dolních Albeřicích.

Z „číselného zápisu“³⁹³ kupodivu lze vydupat ještě pár informací, jejich důležitost je spíše sporná. Např. duchovní správa kostela P. Marie v H.K. si vypůjčila ze svépomocného fondu 200 000 Kčs, DÚ Chotěboř obdržel z fondu 70 000 Kčs. Sbory ČCE mají ze svépomocného fondu (oficiálně fond ČCBE) v roce 1979 obdržet 285 000 Kčs. OCT dostali za úkol stvořit přehled církvemi prováděných oprav v roce 1979 a přehled o dosaženém školním vzdělání příslušníků rodin duchovních ČCE.

1979

Jinak nedůležitá, tedy co do zápisu, únorová porada³⁹⁴ dojde jednou dost typickou věcí. Jedná se totiž o první poradu ve čtvrtek. Odtud následně se porady konají v tento den. Už po 9 letech se OCT dočkali. O dubnové poradě³⁹⁵ pak zase můžeme konstatovat jen následující. Byly zadány dlouhodobější úkoly jako vyhodnocení poutní sezóny nebo statistický přehled církevních objektů. OCT dostali materiály z SPVC a podali pravidelná hlášení o situaci na okresech.

Červnová porada³⁹⁶ mj. probírala jak podobně jako evangelíci v dubnu, také další církevní objekty ČCE obdržely finanční příspěvek na opravy.³⁹⁷ Po dlouhé době slyšíme o pravoslavné církvi v kraji. S jedním duchovním rozvázán pracovní poměr. Ve Vč kraji se opět mají „řešit“ židovské hřbitovy. Záležitost se vrátila od půle 70.let už po několikáté a nikdy se nijak nerozhodlo, co vlastně s nimi (podařilo se je ale všechny lokalizovat a „inventarizovat“). Mluvílo se i o nových směrnících o poskytování lázeňské péče a o problematice krematoria Pardubice. H.B. hlásil otevření devizového účtu ve farnosti H.B. a stavbu ubytovny SR ČCE v Chotěboři.

³⁹² Informace o poradě TPVC ONV Východočeského kraje konané dne 25.10. 1978 v H.K.

³⁹³ Zápis č. 11 z porady okresních TPVC Vč kraje konané dne 25.10. 1978 na Vč KNV v H.K.

³⁹⁴ Zápis č. 15 z porady okres. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 22.2. 1979 na Vč KNV v H.K.

³⁹⁵ Zápis č. 17 z porady okresních TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 26.4. 1979 na Vč KNV v H.K.

³⁹⁶ Zápis č. 19 z porady okres. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 28.6. 1979 na Vč KNV v H.K.

³⁹⁷ Lanškroun 15 000 na dokončení „adaptace“, Dvůr Králové 10 000 na opravu střechy a Choceň 30 000 na opravu elektroinstalace.

Pardubice hlásily zakoupení (patrně církevní) zahrady pro KD MěNV³⁹⁸ Holice a návštěvu skupiny evangelických duchovních z NSR.

O červencové poradě³⁹⁹ jen tolik, že měla být pro ideologickou konferenci KV KSČ vypracována zpráva (o stavu církevní politiky). Tyto zprávy byly pravidelně po několika letech pro zmíněnou konferenci sestaveny, samozřejmě s vědomím, že na programu bude otázka církevní politiky.

Na srpnové poradě⁴⁰⁰ se mluvilo o diecézní půjčce kostelům v Mikulči a Č. Kostelci (40 000 Kčs), předání objektu Poutního domu Charitě v Králíkách a řešena i otázka duchovního správce (v klášteře) Broumov (tedy patrně to, že jím je duchovní a ne civilní vedoucí – poz.). U ČCH se probíral program mírového zájezdu do Vč kraje z diecéze Brno. ČCE tentokrát ze svépomocného fondu Synodní rady (SF SR) získala asi 7000 Kčs, a to pro konkrétní duchovní.

Mezi kontrolovanými úkoly zářijové rady⁴⁰¹ byl úkol týkající se problematiky mladých duchovních (Kdyby s nimi nebyly žádné problémy, nebyla by žádná problematika, že? – poz.). Na poradě KCT se mluvilo o zdraví kardinála Tomáška a zejména vadilo to, že už celé tři roky okresy Náchod a Chrudim nezasílaly protokoly o hospodářských kontrolách.

Na ŘKC farnostech zavedeny knihy telefonátů a též knihy služebních jízd. Všichni OCT dostali úkol v rámci přípravy II. sjezdu SKD v H.K. Především zjistit, zda dotčení dostali pozvánky a je-li zajištěna účast (tedy jsou-li skutečně svolni zúčastnit se) a případný zástup pro ty, kteří se neúčastní a dokážou svou neúčast zdůvodnit. Sjezd se měl konat 8. a 9. října.

Z okresů hlášeno snad jen, že se konají akce „sektu JOGA“.

Na říjnové poradě⁴⁰² se OCT ptali „svého“ zástupce SPVC (Jelínková), kdy obdrží „Směrnici o hospodaření farních úřadů“. Chtěli znát výnos MK, který zakazuje rušení mzdového fondu i po opuštění fary administrátorem. Také SPVC urgují k zaslání metodických pokynů k provádění pohřbů a ptají se, kdy se bude konat setkání všech OCT k výročí „všech církevních zákonů“. Jeden duchovní ŘKC obdržel od KCT důtku s výstrahou.

Na listopadové poradě⁴⁰³ předloženo hodnocení na vedoucí domovů Charit a duchovních správců na všech ÚSP. Především se ale probíral plán hlavních úkolů pro rok 1980. KCT a dva OCT (Chrudim a H.K.) pověřeni jejich rozpracováním do příští rady.

³⁹⁸ KD MěNV – Kulturní dům, v tomto případě městského národního výboru (v Holicích).

³⁹⁹ Zápis č. 20 z rady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 26.7. 1979 na Vč KNV v H.K.

⁴⁰⁰ Zápis č. 21 z rady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 23.8. 1979 na Vč KNV v H.K.

⁴⁰¹ Zápis č. 22 z rady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 29.9. 1979 na Vč KNV v H.K.

⁴⁰² Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) H. K. konané dne 25.10. 1979 v H.K., dat. 26.10. 1979.

⁴⁰³ Zápis č. 24 z rady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 22.11. 1979 na Vč KNV v H.K.

1980

Jak začalo být patrné v zápisech z roku 1979, ani letos se na téměř rutinní agendě nic nezměnilo. Mezi kontrolovanými úkoly lednové porady⁴⁰⁴ byl také seznam řádových sester pracujících v ÚSP. Podány informace o vánočních svátcích, ČCE dán souhlas ke konání biblického kursu pro konfirmované v Jánských Lázních od 1. do 8.2. Dovídáme se také, že toho dne (tj. 24.1. – poz.) došlo k poradě vedoucích charitních domů Vč kraje.

Mezi splněnými úkoly dubnové porady⁴⁰⁵ byl tentokrát seznam duchovních bez souhlasu ve Vč kraji. Na SPVC byly probírány zásady při koncelebraci, exerciciích a pohřebních obřadech. Proběhlo celodíecézni slavnostní zasedání SKD při příležitosti 35. výročí osvobození dne 30.4. Mezi plánovanými akcemi je také návštěva církevních představitelů z Finska u Rady církve bratrské.

Z červencové porady⁴⁰⁶ jediný, ovšem ne nevýznamný poznatek: KS SPPOP dala souhlas k instalaci topných zařízení fy Dantherm, o nichž tu byla řeč tak před 5 lety. Můžeme důvodně předpokládat, že se to CT nelíbilo, ale to je asi tak vše co můžeme, krom spekulací, že KS(S)PPPOP přemluvili k zamítnutí.

Na úseku Charity měly „konečně“ přeřazeny někam jinam řeholní sestry z ÚSP Hajnice, oznamuje se mj. na říjnové poradě.⁴⁰⁷ ŘKC žádala auta od mezinárodní charity. OCT Jičín se vyjádřil zamítavě k žádosti o modlitebnu ASD v okrese. H.K.. hlásil opravu kostela ve Stračově (rozuměj nutné vybudování ohrady kolem kostela). Také v Náchodě se opravuje kostel. Pardubice chtěly projednat opravu sborových domů ČCH.

Program listopadové porady⁴⁰⁸ obsahoval jinak neobvyklý bod 'Zkušenosti na úseku ateistickém a aktuální otázky církevní politiky', k čemuž referoval OCT Semily Horna. Neobvyklá byla informace o chovu modrých lišek v Albrechticích. S. Votřel pověřen projednat na MěNV Lanškroun. Dále snad jen žádosti o zahraniční dary či cesty duchovních do ciziny, jinak samé triviality.

---

⁴⁰⁴ Zápis č. 26 z porady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 24.1. 1980 na Vč KNV v H.K.

⁴⁰⁵ Zápis č. 29 z porady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 24.4. 1980 na Vč KNV v H.K.

⁴⁰⁶ Zápis č. 31 z porady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 31.7. 1980 v ZK ROH Vč KNV.

⁴⁰⁷ Zápis č. 35 z porady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 30.10. 1980 v ZK ROH Vč KNV.

⁴⁰⁸ Zápis č. 36 z porady okr. TPVC Vč kraje konané ve čtvrtek dne 27.11. 1980 v ZK ROH Vč KNV.

S. Kameník seznámil přítomné na poslední poradě roku 1980⁴⁰⁹ s plánem práce na r. 1981 a také zhodnotil naplnění plánu tohoto roku. OCT zadán úkol do příště zpracovat plán práce v rámci ONV.

Na úseku ŘKC prodej fary ve Zdobnici, pozemků v Dobřanech (Rychnov) a pozemků v Sezemicích (Pardubice). Dán souhlas k zahraničnímu daru prejzové krytiny pro opravu kostela Sv. Ducha v H.K, nebo konečně nákup barev pro opravu kostela 'DÚ ŘMKC ÚT' (obec ÚT je záhadou – poz.). V H.K. se má konat jednání „o problematice“ pravoslavného kostela se zástupci MěNV. ČCE byl povolen biblický kurs v Janských Lázních od 23. do 29.1. 1981. V lednu také bude jednání s ASD na úrovni vč. KNV ohledně požadované modlitebny. Zúčastní se OCT Semily a Jičín.

1981

Na únorové poradě⁴¹⁰ byly podány informace o průběhu 42. konference metodistů, jedna z mála zmínek o nich. H.B. hlásil stavbu bytové jednotky CB v Horní Krupě. V seznamu zahraničních cest duchovních (povoleno celkem 7) jsou kromě NDR (4x) také Švýcarsko (2x) a Švédsko.

---

⁴⁰⁹ Zápis č. 37 z porady okr. TPVC Vč kraje konané v úterý dne 30.12. 1980 v ZK ROH Vč KNV v H.K.

⁴¹⁰ Zápis č. 39 z porady okr. TPVC Vč. KNV konané ve čtvrtek dne 19.2. 1981 v ZK ROH Vč KNV v H.K.

Kapitola VIII. Porady OCT Severomoravského kraje (1971 – 1979)

Severomoravský kraj měl také velmi pěkně vedené zápisy, ovšem v přijatelné šíři se nám zachovaly jen pro období 1975-77, ostatní roky jsou zastoupeny symbolicky, 1970 a 1978 zcela chybí. Tradičně dobře se zachovala „hospodářská“ porada z října 1974, v letech 1975 a 1976 pak několik porad sepsaných jak pověřeným OCT, tak zástupcem SPVC, které se dobře doplňují. Ve slezské problematice jistě zaznamenáte větší prostor věnovaný protestantským církvím, zejména SEC a.v.⁴¹¹ a ČCE (třebaže nepočetným). I když tento soubor není malý, jeho širší rozložení v čase by bylo velmi žádoucí.

1971

Jediné teprve z roku 1971 zachované poradě, navíc nedatované,⁴¹² byli přítomni jen OCT Karviná a Frýdek – Místek, a početní zástupci církví. Jsou sice uvedena jména, nikoli církve a spíše to vypadá na zástupce jediné církve. Napovídá také to, že účelem setkání mělo být realizovat snahu některých duchovních a státních představitelů zajistit, aby se náměstkem biskupa (který bude zvolen na synodu 12.6. 1971 – poz.) byl zvolen duchovní české národnosti vzhledem k tomu, že biskup je národnosti polské. Dostavili se tři duchovní, jichž se nominace na biskupa mohla týkat (více Čechů připadajících v úvahu ostatně nabylo – poz.). O situaci také napovídá, že jeden z nich, náměstek Kiedroň, navrhl za členy církevní rady další 4 české laiky, aby se národnostní poměr trochu vyrovnal. Nyní by v radě bylo 5 Čechů a 4 Poláci. Tím by bylo možné „i různé nespokojence umlčet“. Z následujícího dokumentu je zřejmé, že se jedná o problematiku slezské evangelické církve a. v.

Dále se na setkání mluvilo o problémech s ČCE a jinými církvemi a v zápisu bylo uvedeno podivení se nad tím, jak mohou církve na Vsetínsku tvrdit, že se tu obřadní síně staví s tím, že v nich zdejší církve budou sloužit své bohoslužby (připomenuto, že MNV tyto síně mají budovat proto, aby sloužily obřadům občanským). Na s. Kavku z SPVC zamířila žádost o ediční plán církví, protože pokaždé, když přijde nějaký duchovní se žádostí o příspěvek, nevědí, co vlastně (a jestli toto konkrétně) bylo MK povoleno.

⁴¹¹ SEC a.v. – Slezská evangelická církev augšpurského vyznání („luteráni“), u nás nejčetnější ve Slezsku, a pak zejména na Slovensku, kde byly její početní stavy srovnatelné se stavy ČCE v českých zemích.

⁴¹² Informace z jednání na KNV v Ostravě, bez data (patrně 1971, Damiánová). NA v Praze, fond MK ČSR (1945-89), karton 11. Platí stejné podmínky ohledně odkazů, jako již v předešlých oddílech.

Poradě na KNV o rok později⁴¹³ přítomni s. Partsch (KCT) a s. Šrutka (OCT Karviná) a biskup Kiedroň. Takže víme, kdo se stal úspěšným kandidátem, a také víme, že na skutečné porady či zápisy z nich je nutné si počkat.

Tématem jednání byly ze státního pohledu neúspěšné volby na půdě slezské evangelické církve a.v., kdy ve volbách do jejího Dolního seniorátu neprošli kandidáti se státním souhlasem k volbě seniora, koseniora, dalšího člena rady a náhradníka. Ani jeden nedostal dostatečný počet hlasů, a aby bylo fiasko úplné, po zásahu jednoho z duchovních volby ani nebyla dokončeny. Přítomný biskup potvrdil státní správě, že volby zmařily aspirace dvou dalších kandidátů na funkci seniora, kteří poté, co seznali, že jejich kandidatura neprojde, udělali vše proto, aby volbu zablokovali. Dohodnuto, že oba dotčení budou pozváni dne 24.4. na KNV k jednání, kde s nimi bude jednáno o náhradních volbách. Pokusí-li se je tito opět sabotovat, pohrozí se jim odebráním státního souhlasu. To by bylo ale pro státní správu nepříjemné, protože se s Kiedroňem shodli, že i oni musejí být kooptováni do seniorátního výboru vzhledem k nedostatku jiných duchovních. Náhradní volby se měly konat v druhé půli května a biskup se měl svou vahou zasadit o jejich zdárný průběh.

Dále se jednalo o olomouckém církevním pokladu. Část je v trezoru ve státní bance v Olomouci, část v trezoru olomoucké kapituly, přičemž klíče jsou po dvou v držení státní a církevní správy. Církev jeví tendenci dostat pod kontrolu celý stomilionový poklad (nehledě na historickou hodnotu). Její záměrnou žádost o pořízení fotodokumentace SPVC nedoporučuje, neboť ta již byla s pečlivou dokumentací provedena těsně před uložením. KCT podpořil zamítnutí akce také proto, že místní ONV má v plánu poklad prostě umístit do muzea. To když získá prostředky, rozhodně ale dnes není nutno jakékoliv akce ohledně pokladu rozvířovat.

KNV také v této době řídí poměrně rozsáhlé přesídlení duchovních za účelem obsazení volných farností. Věřící z Frýdku si přišli stěžovat ohledně jejich duchovního, KCT jim ale vysvětlil, že přeložení je vlastně v zájmu církve. Navíc že celou akci řídí tehdy ještě kapitulní vikář Vrana (prorežimní aktivista a zanedlouho vůdčí postava SKD Pit – poz.).

Kuriózní náboženská záležitost až do nedávna probíhala v Hlučíně. Místní horník Lesák, veden nějakým viděním, vyřezal sošku P. Marie. Přidal k tomu ještě srdce z ohořelého kříže ze slovenské Turzovky a o zástupy věřících, zejména ze Slovenska, najednou bylo postaráno. Včetně cizinců. Než zemřel, stačil o svých pohnutkách k tomuto výtvaru sepsat krátký leták, který jeho vdova nedávno přišla ukázat na KNV s tím, že toho má doma plnou skříň. V době

⁴¹³ Záznam z jednání na KNV v Ostravě, 20.4. 1972 (Damiánová).

největšího rozmachu (až 20 autobusů – poz.) tohoto nového poutního místa zasáhl zakazujícím verdiktem místní MNV a od té doby už tam směřovaly jen neorganizované skupinky. Také oltář v lese Vráblovci u Hlučína státní správě přidělával vrásky. Načas si oddechli, když byl 1967 odtažen do šrotu, ale co drtivá logika dějin nechtěla, lidé jej 1968 obnovili. Nyní vypadá jako ten v Turzovce: je u něj studánka a kolem na stromech rozvěšeno asi 20 obrázků svatých. Takové a podobné aktivity v průběhu 70. let pochopitelně musely ustát.

Zaznělo, že SEC a.v. i zdejší ASD hodlají v létě pořádat dětský tábor, ať už veřejně, či tajně přes krycí název a činnost. Dále jeden farář ŘKC natřikrát od září 1971 žádal SPVC o povolení příjmu daru (2000 DM, v rámci přepočtu uvedeno, že částka činí 4080 TK (sic) – poz.), který mu zaslala bývalá zdejší varhanice z Německa, kam se odstěhovala. No a on žádá KNV, aby jeho případ už konečně byl vyřešen.

1973

První a jediný ze záznamů roku 1973.⁴¹⁴ Stále vedená kolonka 'účel porady' již obsahuje sdělení běžná měsíční porada. OCT podali zprávy z okresů v intencích SPVC a s cílem zhotovit zprávu pro MK, které KCT označil za svědomité. Tyto zprávy jasně ukázaly, jaké mají místní OCT vědomosti a zkušenosti a KCT jmenovitě kladně hodnotí přístupy OCT Bruntál, Ostrava – město, Přerov a Karviná. Ostatní jejich kolegové s kratší praxí a tím i menšími znalostmi však mají touhu a snahu poznávat a učit se. Problémy dělá sebevědomý a nekritický novopečený OCT Vsetín, který skoro nehodlá dbát pokynů KCT, a jeho zaučování možná bude zbytečné, protože si nejen nenechá radit, ale hlavně je dva roky před důchodem. OCT z Frýdku je naopak velmi benevolentní vůči církvím, a to už mu časem přineslo problémy. Na jedné straně dopustil nežádoucí aktivitu řeholnic z Frýdku (viz níže), na druhé straně je netaktní v jednání s těmi, o nichž nesmýšlí dobře, takže KCT již kvůli jeho metodám měl jednání na OV KSČ. KCT je přesvědčen, že i když jmenovaným na poradě uvedené skutečnosti vyčítali ostatní kolegové, ti dva budou přesvědčeni, že pravdu mají oni.

Probrána biřmování, i to že potíže činí OV KSČ Frýdek – Místek, který pln bojovnosti a nepoučen o umění cukru a biče, brojí vůbec proti jejich konání, přitom se zde měly konat čtyři. Pro Bruntál, stále doosidlovaný, je nutné zajistit práci SPOZu, neboť okres dosud není konsolidován a zejména zde roste počet církevních křtů.

OCT Olomouc zaskočen návštěvou Sboru přátel žehu, kteří žádali zrušení církevních obřadů v krematoriích nebo alespoň jejich silné početní snížení. Dále projednány zahraniční cesty

---

⁴¹⁴ Zpráva z porady OCT v severomoravském kraji. Ve dnech 30.-31.1. 1973 v rekreační chatě ONV v Šumperku, datum 2.2. 1973 (Damiánová).

duchovních a otázka pohovorů s duchovními před senioráty k volbě delegátů na XVIII. synod ČCE. Další zajímavý dotaz směřoval opět na s. Kavku z SPVC, co s asi 60 t papíru, které zbyly po duchovním, odsouzeném do vězení, Vrana projevil zájem (ročně byla na církevní tiskoviny v celé ČSR povolena ca. dvoutřetinová tonáž papíru – poz.).

Poměrně silné faux pas se stalo ve Frýdku, kde místní OCT povolil dvěma sestrám boromejkám, které zakoupily domek, aby si v něm směly vybudovat oltář. Jenže sestry si od MNV zajistily ještě povolení přistavět k domu ještě jedno patro a úpravy se tak našplhaly již na 0,7 milionu Kčs, to už však prý bez vědomí OCT. Úpravy dotované takovou částkou se samozřejmě neomezily jen na to patro. Vznikla ještě samostatná kaple, prádelna, garáž a kuchyně a světe nediv se, nyní zde může přebývat až 17 řeholnic. Navíc stojí tato provokativní adaptace hned vedle OV KSČ. Podobně zakoupily řeholnice dům za čtvrt milionu Kčs také v Hukvaldech. To prý zatím není notářsky ověřeno.

Během prázdninové praxe velmi „zlobil“ bohoslovec SEC a.v., který prováděl osvětovou činnost mezi frýdecko místeckou mládeží. Je tedy třeba ověřit jeho chování na fakultě, protože už teď existuje nechuť někdy v budoucnu jej vyzbrojit státním souhlasem.

Projednával se případ kaple ve Střítěži. Patrně zase nažhavené frýdecké OV KSČ hodlalo bourat a KCT měl trošku zchladit jejich nadšení. Otázky se vyrojily také kolem židovského hřbitova v Hranicích, kdy OCT Přerov podotkl, že se zde konal pohřeb, který ještě v jeho průběhu zakázal místní MNV. Odůvodnil to tím, že je zde plánováno ozelenění města, čímž by se prodloužila tleci lhůta tohoto místa. Hřbitov je navíc památkově chráněn. Otázka budoucnosti hřbitova je zatím nejasná, a bude se o něm ještě muset jednat, až s. Šnýdr z SPVC přijede za pár dní do Ostravy.

Na závěr dává, patrně KCT (nejasné – poz.) návrh, aby se porad nezúčastňovali jen místní OCT, ale aby se jich účastnili i externisté, aby tak docházelo k výměnám a pracovníci tak poznávali i ostatní kraje. O fungování tohoto zajímavého podnětu se mi bohužel nepodařilo najít moc zpráv, takže nemůžeme jednoznačně prohlásit nakolik, odkdy a jak dlouho taková praxe trvala.

1974

Na programu říjnové porady⁴¹⁵ byly: zpráva z porady KCT, kontrola plnění úkolů a různé. Tentokrát bylo nejdůležitější to, co vyplynulo z porady KCT, totiž zpráva o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. To přeloženo do CP reality znamenalo,

---

⁴¹⁵ Záznam z porady OCT Sm KNV dne 7. října 1974 v Opavě. V Praze dne 11.10. 1974 (Jelínková).

že OCT museli pohovořit o tom, jak se u nich dohlíží na hospodaření církví, příp. jak se u nich řeší opravy církevních objektů (víme z předchozích kapitol).

OCT uvedli, že mají schválené plány oprav péčí Vlastivědného ústavu. Plány se dělají na rok dopředu a mají určené pořadí oprav. Dále nechme mluvit zdroj: „OCT projedná s církvemi návrh rozpočtu na příští rok, po dohodě s okresem předá církev na ordinariát – vedení církve, a vedení církve projedná s KNV. Korekce se dělá podle možností kraje na jednotlivé okresy. Akce do 10 000 (Kčs) rozhoduje OCT, nad 10 000 KČT. Úhradu za provedené opravy provádí KNV – KČT na doporučení /vyjádření/ OCT. Jestliže prostředky nejsou vyčerpány, KNV je převede na jinou akci. Rozpočet oprav se projednává na KNV s OCT tak, že předem je známa částka na opravy.“⁴¹⁶ Jinými slovy, od Jč kraje jsem neviděl tak kvalitní a rozumný systém. Jak ale mohla pro církev situace vypadat ve skutečnosti není námětem tohoto komentáře.

OCT Bruntál vysvětluje, že u nich mají plán zpracovaný na pět let. OCT se o nutnosti oprav přesvědčuje také v terénu. Děkani vyplní formulář oprav, kde uvedou jejich výčet a hlavně profinancování, tj. nakolik z fondu svépomoci, a nakolik z vyžádaných prostředků. ONV vyžaduje stavební dozor a vedení stavebního deníku. Technický dozor sice stanoví FÚ, avšak OCT členy schvaluje. Duchovní musí verifikovat faktury razítkem a kontrastuje stavební dozor. Do výše 50 000 Kčs stavební povolení uděluje ONV, nad ně již KNV. OCT Šumperk je mnohem benevolentnější, uvádí že z důvodu časové obtížnosti. Práce jsou prováděny brigádně. Faktury nepodepisuje. Jen si u těch státěm dotovaných ověří, že práce byla skutečně provedena. OCT (Nový) Jičín (Tomáš) si také požadavky na opravy ověřuje osobně, stejně tak provádí kontrolu během prací. To je jaksi pro ujištění, stavební dozor si samozřejmě zajišťuje církev. Technický dozor mají jen tam, kde se podílí Vlastivědný ústav. OCT faktury jen viduje a posílá ke schválení KČT. OCT Ostrava – město (Bařina) pak odhaluje, kde je skulinka v jinak skvělém řízení. Památek tu mají málo, a tak se při udílení přednosti oprav řídí politickou orientací farářů či k jejich chování. Jinak řečeno, stačilo se zapřít a měli jste kostel zase jakž takž v pořádku. OCT píše provádějícímu podniku, což je vždy podnik národní – tedy státní, doporučující dopis a jako jičínský kolega dělá občasnou kontrolu prací. Kontroluje pokladní deníky a doklady. Stavební odbor NV disponuje k opravám vlastními prostředky.

OCT Vsetín (Fízek) má na tomto poli velké problémy. Jednak už dva roky nedostal příspěvky na opravy, faráři neplatí daně z příjmu a vůbec mají v hospodaření nepořádek, což jim vytýkal. To je ale také jediné, co může. K zákroku potřebuje spolupráci FO ONV, které mohou provádět písemný záznam o provedení revize. To už přeci na faráře tlačí. Podobně jako jeden kolega v Jč kraji i tento poukázal na zastaralost „fialové knížky“ norem na poli církevní politiky. Čísla zde uváděná jsou zastaralá a potřebují revizi (např. zde nezmiňovaný pokladní limit – poz.). Frýdek

---

⁴¹⁶ Viz předchozí dokument, str. 1.

(nově Szotkowski) vyměňuje tajemníka, takže se nic nedozvíme, ale ještě zbývá Karviná. Zdejší OCT (Šrůtka) podklady k opravám sumarizuje a odesílá KNV a administratuře. Při schvalování oprav samozřejmě přihlíží k politickým aspektům. Okres kupodivu nevyžaduje státní dotaci, nyní se opravy hradí z církevních příjmů. Vše se provádí dodavatelsky, jen malé opravy brigádnicky. FÚ si zajišťují stavební dozor, OCT kontroluje faktury a provádí běžný dozor. Účetní dozor pak provádí FO. Karviná také urguje revizi právních předpisů. OCT Opava (Pavelek) vyznává, že některé z oprav se realizují smlouvou o dílo, jako např. opravy kostelních věží nebo práce restaurátorské. Práce od „Díla“ jsou velmi drahé a doporučuje překontrolovat oprávněnost účtovaných prací. OCT Olomouc potvrzuje podobný postup při zadávání prací. Poukázal jen na nízký odvod daně z příjmů a také, že až do výše 100 000 Kčs je u nich možné realizovat práci brigádnicky. Opravy kaplí nemají vyjasněné (vlastněných MNV – poz.). NV na ně nepřispívají, vše se realizuje svépomocí občanů.

Přítomen byl i s. (ředitel SPVC MK) Jelínek, který promluvil o usnesení ÚV KSČ ve věci BF, zdůraznil odpovědné vybírání kádrů pro funkce a členství v SKD. Diskuse byla plná personálních hlášení a připomínek, časté dotace na to, za je ten který duchovní řeholníkem. Vsetín žádal urychleně novelizovat předpisy a stejným tempem dopravit na okresy. Stěžoval si také na nejednotnou CP praxi u sousedních krajů (západoslovenského a jihomoravského), je nutné v tom mít definitivní pořádek. Věřící z okresu jezdí na poutní akce (kapličky v lesích) na území gottwaldovského kraje (tj. dnešního zlínského – poz.) a tím dochází k rozporům mezi činnostmi krajů. Novojičínský OCT dokonce žádá odstranění kapliček a křížových cest či obrazů z veřejných prostranství.

Různé: v jednom ÚSP se řeholnice snaží uspořádat pohřeb. Vedení ústavu učinilo příslušná opatření. OCT Šumperk žádá o kopii dopisu, který dává souhlas českým vincentkám k založení charitního domova v Bílé Vodě. Farář Kolek se zase prohřešil tím, že umožňuje bohoslužby v CHD Choryně, musí to vysvětlit a v případě pokračování této činnosti ho ztráta souhlasu nemine.

Se s. Partschem jednali v říjnu Ostravě⁴¹⁷ (v budově KNV) OCT Ostrava, Karviná a Frýdek, okresů v nichž působí SEC a.v., o jejíž činnosti se již mluvilo. K jednání došlo tři týdny po předchozí poradě.

U SEC se většinou mluvilo o kádrových problémech, např. o již zmíněném aktivním bohoslovci, u nějž konstatováno, že tendence působit mezi mládeží jsou neutuchající, takže souhlas nedostane. Sám navíc požádal o umístění v podniku Staroindustrie Bratislava. Další výtečník se snažil organizovat přednášky pro děti, i s mimocírkevní tematikou. V „krizovém

---

⁴¹⁷ Zápis z jednání na KNV v Ostravě dne 21.10.1974.

období“ se dokonce snažil založit celocírkevní odbor pro mládež. Tak u něj udělali hospodářskou sondáž s výsledkem typu Sodoma Gomora, kdy mj. chybělo 4000 Kčs ročně na školní pomůcky. Mají tedy dost podkladů k odnětí souhlasu. Ve věci SEC byly řešeny ještě zahraniční cesty. Církev má podezřele zvyšující se cestovní ruch směrem do Polska a NDR a není o nich přehled. Dohodnuto, že čtvrtletní přehled bude SPVC posílat k rukám KCT a ten již poinformuje své OCT. OCT pak musí cesty, které jsou mimo povolení MK, vést v evidenci.

Už od roku 1965, kdy došlo od Světového luterského svazu 30 000 \$ na výstavbu vlastních prostor pro československé luterány, žijící dosud v nájmu FÚ, se táhnou spory biskupa církve s OCT, který s ním nemá dobré vztahy a realizaci nepovoluje. KCT a krajské orgány však zastává jasný názor, že povolit je to nutné. Poukazuje navíc na to, že peníze nelze použít na nic jiného a při jejich nepoužití by bylo nutné vrátit je dárci „což by nebylo právě vhodné vzhledem k tomu, že byly zaslány až po souhlasu státních orgánů.“⁴¹⁸ Také je nutné vzít v úvahu, že jde o budovu ústředí církve (v ČSR). Další problém je také z Těšína. Zdejší nájemníci v kostele ČCE, tj. ASD, nechtějí platit vysoký nájem, když sami ČCE mají propůjčen kostel státní, kde neplatí nic. OCT Karviná si do tohoto stavu nechce nechat mluvit, jelikož tvrdí, že používá ČCE jako protiváhy k ostatním konfesím, tj. SEC, ASD a CB. Navíc tvrdí, že ten státní kostel byl již 1970 písemně převeden právě na ČCE. KCT ovšem casu nedává jen tak k ledu.

Budova rozhodných křesťanů letničních (nepovolení – poz.) v Něborech, používaná v krizovém období, bude od soukromníka odkoupena pro účely OÚNZu. SEC byl dovozen dovoz publikace o negativní činnosti SJ z Polska. U OCT je samozřejmě zájem o překlad a české vydání pro potřeby státní správy.

Je třeba rychle řešit nejasnosti kolem udělování souhlasu podle §16. Dále informováno o usnesení P KV KSČ z 2.10. zřídit specializovanou skupinu pro činnost sekt, v níž budou zástupci KNV (tj. KCT), KV KSČ, KS MV⁴¹⁹ a prokuratury (jedna z oněch tří komisí – poz.). Tedy pružné rameno státní kontroly i postihu v jednom.

Na listopadové poradě⁴²⁰ prý byla ke každému z bodů bohatá diskuse, o té však nezvíme nic. Zvíme však závěry, jejichž formou bylo pro OCT zhotovení úkolů. Mezi nimi definitivní ujasnění, co s budovami z „krizového období“ 1968-69. Dále zhodnocení plnění svých úkolů během r. 1974 a poslat KCT. Do prosincové rady sepsat vědomosti o SJ a jiných sektách na svých okresech v (podtrženo – poz.) úplném souhrnu. Stále hlásit přípravy akcí spojených s tzv. milostivým létem ŘKC v roce 1975. Akutní případy hlásit telefonicky. Zajistit, aby všichni duchovní se státním souhlasem podle §17 měli složen slib věrnosti, bezpodmínečně. Než byla

⁴¹⁸ Výše uvedený dokument, str. 2.

⁴¹⁹ KS MV – Krajská správa MV.

⁴²⁰ Zápis z pracovní rady OCT konané ve dnech 25. a 26.11. 1974 v Karvině (OCT Jiřín Tomáš).

porada ve 14 hod. ukončena, byli OCT zavedeni na prohlídku dolu Doubrava, která je prý nadchla.

Diskuse poslední porady⁴²¹ v roce byla opět bohatá a věcná, bohužel pisatelem opomenutá. Opět na nás zbyly jen drobtý v podobě zadaných úkolů. Mezi nimi zajistit, aby církve svými akcemi nijak nenarušily státní oslavy osvobození r. 1975. Systematicky pokračovat v zavádění a udržování kádrových spisů duchovních a potřebného pořádku v nich. Zápisy z kontrol na FÚ kromě KCT zasílat v jedné kopii také na SPVC. Provéřit zda, kde a v jakém počtu na okresech působí Kostnická jednota (důležitost vyznačena několikerým podtržením – poz.). Porada probíhala od 9 do 14.45 hod. a v jejím průběhu se dočkali nečekané návštěvy místopředsedy Sm KNV, s nímž proběhla improvizovaná beseda.

1975

Na únorovém zasedání⁴²² se hovořilo mj. o biřmováních (polovina žádostí zamítnuta), o instalaci nových kanovníků zde v Olomouci, o poradě KCT, jak vyplňovat hospodářské výkazy církví a došlo i na přesun kněží. Dále se rokovalo, jakým způsobem u všech členů KSČ v Sm kraji překonat přežitky “křesťanského světového názoru“. S. Mareš je přesvědčen, že tato otázka se týká 1% členů a funkcionářů v kraji.

Ohledně cest duchovních sdělil s. Partsch (KCT), že ty bude povolovat jen on na základě písemného dobrozdání příslušného OCT. Se souhlasem všech OCT rozhodl poslat všem ŘKC duchovním kraje formuláře přihlášky do SKD. Vyjádřil také naději, že Sm SKD je natolik zkušené, že nepřipustí, aby se stalo povolným nástrojem (nyní již) biskupa Vrany. S. Mareš nadnesl zajímavou otázku středoškolského studia řeholnic. KCT rozhodl, že dostudovat se principiálně zakazovat nebude, že se však při přijímacích řízeních opřou o posudek přijímacích komisí o kladném vyřízení žádostí řeholních sester o studium. OCT Ostrava si stěžoval na stálou aktivitu, především a hlavně negativní, tamní ČCE a o dosavadním neplném zájmu SPVC. Také oznámeno, že Sm KNV dotoval místní ŽNO k vyrovnání schodku v jejím hospodaření částkou 20 000 Kčs.

Jiný zápis OCT Tomáše o téže poradě,⁴²³ je skoupý na průběh, nikoli závěry porady. Z ní vyplynuly mj. tyto úkoly: odeslat návrhy rozpočtů církví za roky 1974 a 1975 a výdajích vlastních církevních prostředků Sm KNV. Během sv. roku podávat pravidelná měsíční hlášení, v případě závažných skutečností KCT informovat hned. S památkovou péčí důkladně

⁴²¹ Zpráva z pracovní porady OCT konané dne 17.12. 1974 na KNV v Ostravě (Tomáš).

⁴²² Zápis z porady severomoravských OCT, která se konala dne 25.2. 1975 v Olomouci. V Praze 3.3. 1975.

⁴²³ Zápis z pracovní porady OCT konané ve dnech 25. a 26.2. 1975 v Olomouci (Tomáš).

připravovat řešení židovské otázky v okresech s cílem odkoupit je. Také trvale, jako u předchozího, sledovat a nepřipustit činnost duchovních ČCE v Kostnické jednotě a sondovat jejich vztahy k NO. Už do příští porady na jednotlivých okresech prověřit seznamy studujících řeholnic. Ihned hlásit s. Jelínkové na SPVC volné církevní objekty (plánovalo se jejich účelové využití – poz.). OCT Přerov a Jičín zatím vyčkají pokynů k plánovanému šetření mezi jehovisty.

Závěrem porady přítomní zhlédli zmiňovaný arcibiskupský poklad uložený v SBČS⁴²⁴ v Olomouci, a rovněž restaurovaný interiér domu sv. Václava a biskupskou rezidenci tamtéž. Tohoto zážitku byli přítomni zástupci MK Hájek a Štajf, zástupce KV KSČ Mareš, místopředseda ONV měl smůlu, protože musel předčasně odejít již v 18 hod. 25.2 (Tato porada sice skončila v 15 hod., avšak 26.2. – poz.).

V rámci kontroly studia řeholnic na dubnové poradě⁴²⁵ KCT uvedl, že dvěma řeholnicím z CHD Vsetín bylo studium přerušeno. Odvolaly se sice na KNV a MZ, ale MK doporučuje ukončení studia. KCT však byl tento postoj vytknut na jednání s odbory. OCT byli speciálně upozorněni, že musí sledovat autokarovou dopravu na letošní korunovace na sv. Hoře mezi 8.6. a 17.8. Nutné je také sledovat pohyb ambulantních (tj. právě pohyblivých – poz.) prodavačů na svých poutních místech.

Až na okresy Šumperk a Bruntál nehlásí žádné další okresy volné církevní objekty. Zatím není nástupce za OCT Bruntál Kadlece, který přechází na post civilního správce CHD Bílá voda, Vidnava a Javorník. OCT mj. požadují urychlené dokončení „fialové knížky“, resp. její novelizaci. Dále se informovalo, že na federální sjezd SKD bude z Sm kraje delegováno 50 zástupců. Výdaje na jejich výlohy a nocleh si uhradí bohaté fary samy. Jen ti ostatní vyúčtování ONV předloží. OCT Frýdek (Duží) varoval, že aktivizační tendence jeví teď i SEC a.v. v Třinci, která prý založila jakousi tajnou radu bratří. Má mít členy od stáří 50 let, má působit na třech místech a mít asi 150 členů. OCT Fízek zas „bonznul“ na biskupa Vranu, že cestou na poradu v Újezdu u Klobouk se údajně zastavuje v CHD Choryně, kde má dlouhá jednání s představenou Sester sv. Kříže.

Z nastíněné porady vyplynuly úkoly, které opět zachytil ve své zprávě OCT Tomáš.⁴²⁶ jako urychleně zaslat přihlášky na školení v Churáňově, zaslat KCT stanoviska k uchazečům BF, do 1.6. zaslat OCT seznam všech duchovních a kazatelů, kteří působí dle § 16 a 17 na okresech, že průběžně trvá úkol provádět 1x měsíčně hospodářské kontroly a zaslat kopie KNV a SPVC, trvale sledovat situaci v ČCE a individuálně pracovat s jejich duchovními a dávat to do měsíčních zpráv, a také omezit její styky s NDR a zamezit rostoucímu vlivu myšlenek NO

⁴²⁴ SBČS – Státní banka československá.

⁴²⁵ Záznam z porady OCT konané v Ostravě dne 23.4. 1975 na KNV(Jelínková, Mikulková).

⁴²⁶ Zápis z pracovní porady OCT konané dne 23.4. 1975 na KNV v Ostravě (Tomáš).

s blížícím se 400. výročím (České) konfese, pro „problémové“ židovské hřbitovy připravit po konzultaci s místními orgány stanovisko pro OCT, který se tam následně vypraví, konečně provést slibovanou sondáž SJ v okrese Nový Jičín (odložena kvůli účasti OCT na vojenském cvičení).

Kromě seznámení se závěry z porady KCT vyplynuly z jen o dva týdny později konané mimořádné porady⁴²⁷ tyto úkoly: sledování ČCE pokračuje před XIX. synodem měsíčním zpravodajstvím, v naléhavých zjištěních (se zdůrazněným slovem – poz.) ihned telefonovat KCT. Zejména u mladých duchovních sledovat vazby na kolegy z jiných církví aj. ekumenické projevy. Do konce května pak OCT Přerov a Jičín provedou pohovory s vytipovanými příslušníky SJ. Zápis o tom poslat KCT. OCT Frýdek pak měl podat zprávu o jisté skupině křesťanů letničních (Rozhodní křesťané letniční či jiná forma letničního hnutí – poz.). Oslava 30. výročí osvobození byla tedy pro OCT docela hektická.

Jinak skoupý OCT Nového Jičína tentokrát k letní poradě,⁴²⁸ již se prvně účastnil i nový bruntálský OCT, přidal i kolonku 'jednání', takže víme více. Víme, že vystoupil místopředseda KNV Keppert, kdy vyzdvihl důležitost práce OCT, ale také nutnost nevykládat zákony ve prospěch církví a nepřipustit únik informací o státní politice do církevních kruhů. Vysvětlil, že v souvislosti s dokončováním vysokoškolského studia od 1.9. na VŠP ÚV KSČ,⁴²⁹ bude s. Partsch zastupován s. Bařinou (OCT Ostrava). Ostatní OCT slíbili, že mu pomohou „usnadnit jeho nelehký úkol“.

Stanovené úkoly pamatovaly i na KCT, který dostal za úkol rozeslat pokyn SPVC k ujednání stylizace měsíčních zpráv, OCT měli na děkanských poradách informovat duchovní o úpravě ve vydávání státního souhlasu podle směrnic MK ze dne 30.6. 1975 (1162/1975 – VII – poz.), odeslat nyní % přihlášených na VN a do 3.10. celý výkaz, do konce r. 1975 povolovat FÚ (ŘKC) opravy s překročením rozpočtů až o 10 000 Kčs s tím, že si církev bude hradit překročení z vlastních prostředků. Dále mají pomoci se zpracováním zpráv (o CP – poz.) pro blížící zasedání KV KSČ, příslušní OCT budou sledovat výběr delegátů na zářijové konference baptistické a ČB církve, poslat Bařinovi seznam všech duchovních „podle §17“ ke dni 30.6., také jiné úkoly, mezi tím nepovolení školení ČCE ve Vrbně v srpnu a září.

⁴²⁷ Zápis z mimořádné pracovní porady OCT dne 6.5. 1975 na SmKNV v Ostravě (Tomáš).

⁴²⁸ Zápis z pracovní porady OCT konané dne 9.7. 1975 na Sm KNV v Ostravě (Tomáš).

⁴²⁹ VŠP ÚV KSČ – vysoká škola politická ÚV KSČ, podle místa lidově zvaná též „vokovická sorbonna“.

Hlavním bodem zářijové rady⁴³⁰ tentokrát bylo zhodnocení výsledků v ideologické oblasti v rámci plnění dlouhodobé koncepce církevní politiky od XIV. sjezdu KSČ v podmínkách ČSR (s. Černý). O poradě KCT nadále informoval KCT Partsch. Závěry: pokračovat v hospodářských kontrolách, a to se zaměřením na problémové kněze. Počínaje 20. 10. vždy k tomuto dni v měsíci odesílat hlášení o CP situaci v okresech. (Do té doby se zasílalo k 3. dni v měsíci, proto také zářijové hlášení bylo posláno ještě k tomuto termínu – poz.), věnovat pozornost synodálům k XIX. synodu ČCE a zohledňovat to v hlášeních, u ASD v souvislosti s jejich říjnovou konferencí „zahájit intenzivní práci s kazateli i laiky za účelem pozitivního ovlivňování účastníků.“⁴³¹ Po ukončení každého biřmování nečekat na termín měsíčního výkazu a hned informovat o jejich počtu a průběhu slavnosti. A nakonec nepovolit či omezit zájezdy lidovecké strany na oslavy 25. výročí založení CMBF v Litoměřicích, kdy bude mj. biskupu Vranovi jako dárek k 70. narozeninám udělen doktorát.

Mezi úkoly říjnové rady⁴³² bylo mj. provést soupis řeholního majetku podle pokynů MK cestou děkanů a výsledek ve třech kopiích zaslat na KNV. Na děkanských poradách provést proškolení duchovních ve věci zabezpečení majetku a požární ochrany a vyhotovit o tom zápis se jmenným seznamem duchovních (aby se vědělo, ke komu se mluvilo – poz.). Připravit podklady pro výhled oprav v rámci „5. pětiletky“. A při hodnocení CP situace vzít do úvahu chystaný průběh voleb.

Mezi průběžnými a zadanými úkoly listopadové rady⁴³³ byly rovněž: prostřednictvím děkanů ŘKC zajistit, aby bývalí řeholní kněží v duchovenské správě, třebaže nyní už jen občas, přestali nosit řeholní roucha, ať OCT přísně dodržují zásadu, že partnerem v úředním jednání jim je až děkan a neprobírali kádrové aj. otázky s řadovými duchovními, opravdu je zde i úkol příležitostně ke kolportaci myšlenek a zásad socialismu na Západ občasně využívat také duchovních, při kontrolách na farách změnit název protokolu o namátkové kontrole na „Prověrku vedení předepsaných dokladů“.

1976

Hosté z SPVC na únorové poradě⁴³⁴ mluvili jednak o problematice řeholnic (Jelínková) a bohoslovců (Junek). V závěru s. Bařina rozdělil úkoly. Mj. provést na okresech nové pohovory se synodály, tentokrát ve snaze zapřísahat je, aby se distancovali od NO. Zpracovat stručnou a

---

⁴³⁰ Zápis z pracovní rady OCT konané dne 19.9. 1975 na Sm KNV v Ostravě (Tomáš).

⁴³¹ Viz, předchozí, str. 1.

⁴³² Zpráva z pracovní rady OCT konané dne 21.10. 1975 na Sm KNV v Ostravě (Tomáš).

⁴³³ Zápis z pracovní rady OCT konané dne 19.11. 1975 na KNV v Ostravě (Tomáš).

⁴³⁴ Zápis z rady OCT konané dne 10.2. 1976 na KNV v Ostravě (Tomáš).

výstižnou informaci o rodinách duchovních církve ČCE se zvláštním zřetelem na sociální postavení a hmotné zajištění, vše zaslat KCT a SPVC. Ti OCT, v jejichž okresech jsou CHD, se zúčastní na jejich půdě oslav MDŽ (v závorce „a najdou si čas podívat se tam i jindy.“⁴³⁵). Jelikož proběhl XXV. sjezd KSSS a bude XV. sjezd KSČ, sbírat vyjádření duchovních, zohledňovat tuto tematiku v hlášení (ke 20. dni v měsíci) a v naléhavých případech ihned volat KCT. Je přitom ale nutno dbát kvality informací. Slova ‘ihned telefonicky’ a ‘kvality’ jsou podtržena, snad po příslušných zkušenostech. Připravit návrhy na přeložení v rámci kraje a ihned KCT zaslat absolutní počty narození, sňatků a úmrtí v roce 1975 na svém okrese.

Zprávu z únorové porady kromě OCT Tomáše sepsal i pracovník SPVC Junga.⁴³⁶ Podívejme se tedy, co ve své zprávě zohlednil on. Kromě obvyklých plnění úkolů a porady KCT tentokrát tématem i stav CP na okresech a v kraji. OCT se dozvěděli, že otázka rušení židovských hřbitovů bude řešena individuálně podle instrukcí s. Jelínka. Z porady KCT vyplynulo, že kraje musí rekrutovat své lidi do tří již známých komisí, takže do KpS s. Šrutka, do KLA s. Skýba a do LK s. Severin.⁴³⁷ OCT také přijali závazek ohledně průzkumu v Jm kraji. V rámci současné CP konstatováno, že se jeví neustálý růst počtu církve ASD.

Letos se také čeká volba šumperského seniora ČCE. Pravděpodobnému kandidátu, příbuznému známého člena NO, souhlas dopředu zamítnut. Sděleno, že občané polské národnosti v okrese Frýdek – Místek podali stížnost na hospodářskou kontrolu nyní již zrušené sekty Rozhodných křesťanů letničních, a to dopisem prezidentu Husákovi. Stížnost se pochopitelně (přece) nezakládá na pravdě. V Lipníku n. Bečvou vyvíjejí činnost saleziáni (jmenování 2 kněží). Ve 3 okresech se uskutečnilo setkání s představiteli církví, aby byly informovány o úkolech 6. pětiletého plánu. Dále se dovídáme, že 1.1. 1976 byly k CHD v Opavě přičleněny dvě pobočky z Mladeck a Bohumína. Tedy centralizace v sociálních ústavech utěšeně pokračuje. Opět si někdo postěžoval na biskupa Vranu, že spojoval tzv. apoštolskou kontrolu v Hranicích a Opavě s konáním bohoslužeb. Kromě toho přesvědčuje faráře ke konání biřmování a určuje jim termíny a také bude zanedlouho světit zvon ve Štěbořicích. Inu, pořád ho mají pod dohledem. Člověk by z těchto zpráv nikdy nepochopil, že Vrana platil za zaprodance 1. kategorie.

V diskusi kdosi navrhl, zda nenechat ekumenu na vrcholné úrovni církví s tím, že tu je (aby si nikdo nemohl stěžovat – poz.), ale zároveň by ji bylo možné snadno usměrňovat. Zaznělo, že je nutná kooperace mezi OCT sousedních i jiných krajů, aby se nestávalo, že v jednom dotyčného zbaví souhlasu a poté, co se přesune do dalšího kraje, mu zase v tom souhlas dají. Jde jim tedy o

⁴³⁵ Výše uvedený dokument, str. I.

⁴³⁶ Zpráva o poradě OCT Severomoravského kraje ze dne 10.2. 1976, v Praze dne 12.2. 1976 (Junga).

⁴³⁷ KLA – Komise laického apoštolátu, LK – Liturgická komise. Společně s komisí pro sekty (KpS) zřízeny při SPVC v roce 1976.

komunikaci na úseku CP. OCT také žádali, aby SPVC cestu duchovního do zahraničí hlásilo přímo konkrétnímu OCT. Nakonec požádali ústředí o přesnou instrukci, jak provádět evidenci duchovních, což souvisí se zanedlouho zadaným úkolem o centrální evidenci duchovních.

Na pořadu dubnové porady⁴³⁸ byly také informace o zasedání KV KSČ a XV. sjezdu KSČ a úkoly MK pro OCT a KCT. Krom toho, že s. Junga popovídal o školení v Jm kraji (Bařina referoval o letošním školení na přelomu května a června v N. Městě na Moravě – poz.), zadal také OCT úkoly ze strany MK.

Všichni OCT dostali za úkol sledovat zapojování duchovních do činnosti společenských organizací a vůči duchovním zachovávat diferencovaný, tj. individuální postup. Že při povolování výtisku církevní publikace musí stanovit jeho počet. Všichni OCT obdrželi kartotéční lístky na kádrovou dokumentaci duchovních s tím, že k 31.7. 1976 musí mít tuto práci dokončenu. OCT také musí na děkanských poradách přesvědčit duchovní, aby si napříště již Katolické noviny (KN) objednávali písemně a adresně a nezřizovali v kostelech jakési samoobsluhy pro věřící, prostě objednávat si jenom pro sebe a věřící totéž. Dále platí úkol zajišťovat na CP úseku předvolební situaci a podávat pravidelná či mimořádná hlášení.

S. Junga v rámci své obvyklé služební cesty na poradu OCT v Ostravě také sepsal zápis z jednání.⁴³⁹ Zaznamenal, že v rámci kontroly úkolů Bařina nabádal OCT, aby kontrolovali plány SKD, aby se v nich nevyskytovala usnesení XV. sjezdu KSČ. Diskutována otázka vstupu duchovních do organizací NF nebo SČSP,⁴⁴⁰ kde vysloven souhlas s tím, že nesmějí ideologicky působit. Dále pak je třeba vyjasnit otázku krojovaných účastníků na církevních slavnostech (zejména požárníků). V rámci informace o poradě KCT Bařina účastníkům sdělil, že s. Šrutku v Komisi pro sekty (KpS) střídá kolega Pavelek (OCT Opava) proto, že výše zmíněný OCT Karviná se nyní stává Sm KCT. Byly přerozděleni lidé v „komisích“. V KLA teď budou Fízek a Tomáš, v KpS Jökl a Pavelek a v komisi pro studium pokoncilních dokumentů (LK) pak s. Engliš, Bařina a Kašpařík. Došlo na důkladnou instruktáž vyplňování obdržených kartotéčních lístků. Mezi Jungou zadanými úkoly mj. bylo vyhotovit seznam státních souhlasů (obou §) pro ASD, což má KCT zaslat na SPVC již 30.4. Dále informoval o tom, že probíhá jednání o zrušení židovského hřbitova v Přerově, a že ten opavský zrušen nebude. OCT konzultovali SPVC ve věci přednášek profesorů fakult ve sborech.

V diskusi zazněla výtky zda je vhodné vyplňovat kartotéku teď v předvolební době, kdy je třeba činnost orientovat především na politickou práci. To však Bařina de facto nezodpověděl.

⁴³⁸ Zápis z pracovní porady OCT konané dne 27.4. 1976 na Sm KNV (Damiánová).

⁴³⁹ Zpráva ze služební cesty – KNV Ostrava dne 27.4. 1976. Porada OCT. V Praze dne 28.4. 1976 (Junga).

⁴⁴⁰ SČSP – Svaz československo – sovětského přátelství.

Konstatováno, že zmíněný teologický kurz ve Vrbně bude sice ČCE povolen, ale jen za určitých podmínek a pod dozorem.

Součástí Jungovy zprávy byl i speciální obligátní raport o ohlasech duchovních, tentokrát na XV. sjezd KSČ.⁴⁴¹ Prvně promluvil Nový Jičín a potvrzuj, že byl velký zájem o sjezd mezi duchovními, a že si pochvalují růst životní úrovně (že církev vlastně bohatne také), méně už související menší ochotu věřících církvi přispívat. Oceňují význam mírové politiky naší i sovětské a považují mírovou politiku za styčný bod úsilí socialistických zemí s křesťanským posláním církví, a že jí slibují vykonávat ve své praxi. Obdobně Olomouc, kde se také vyslovili velmi uznale ke skvělé ekonomické situaci a dále chválili zemědělskou kolektivizaci, prý že současní mladí lidé by už samostatně hospodařit nechtěli. Chválili také kontinuitu mezi sjezdy. Uvítali by ale jisté zvolnění církevní politiky, tj. také větší volnost v náboženské propagandě a naopak pokles intenzity propagandy ateistické. V tomto směru pak někteří nezakrytě vyznávali, že v materiálech sjezdů (KSSS i KSČ) postrádali tzv. Duch Helsinek, (tj. jistý důraz na lidská práva – poz.). Dokonce se vyskytl názor, že v SSSR je v porovnání větší náboženská svoboda, a že by to pro nás mělo být příkladem.

V Šumperku byli na děkanské poradě spokojeni s prvním pozitivním vystoupením s. Husáka k práci věřících, tj. když pochválil jejich příspěvní k výstavbě naší vlasti. Sledovali zejména sjezdové materiály ohledně sociálního zabezpečení. Ostatní okresy také potvrzovaly pozitivní komentáře a schvalování závěrů sjezdu, jen frýdecký OCT si posteskl, že jejich řeholnice o sjezd nejeví valný zájem, nicméně SCE (sic) a.v. uspořádala při této příležitosti mírové shromáždění a chválila mírovou politiku socialistických zemí i jejich sjezdů.

Červnovou poradu⁴⁴² řídil s. Šrutka již jako KCT. S. Engliš v referátu o poradě KCT vzpomněl mj. výsledky školení v Novém Městě, zmínil se o úkolech v rámci předvolebního období, rozšířeném zasedání federálního SKD atd. S. Ungr znovu připomněl, že v Lipníku jsou soustředěni saleziáni, a že mezi nimi jsou také civilní osoby. S. Skýba, člen KLA, si postěžoval, že je škoda, že komise se dosud nevěnovala LA protestantských církví. KCT připomněl kolegům, aby sledovali práci duchovních s LA. Dále KCT upozornil na důležitost ochrany kulturních památek v souvislosti s nedávným zcizením jedné barokní plastiky na Bruntálsku. A také převod kulturních památek se musí předem hlásit KCT. V rámci voleb pak OCT zadal úkol do 31.7. zpracovat POO⁴⁴³ k práci s církvemi v okresech. Jak těšínská, tak olomoucká apoštolská administratura provedly kontrolu nástěnek a u ASD i ŘKC konstatovaly výskyt ilegálních tiskovin, hlavně z USA. Kdosi z SPVC připsesem poděkoval za upozornění, zároveň zalitoval, že

⁴⁴¹ Příloha Ohlasy na XV. sjezd KSČ – Severomoravský kraj.

⁴⁴² Zpráva ze služební cesty – porada OCT na Sm KNV – Ostrava, 29.6. 1976 (Junga).

⁴⁴³ POO – Politicko organizační opatření, pěkný příklad úřednického terminologického žargonu.

sdělení není konkrétnější. V diskusi k různým otázkám OCT Pavelek připomněl, že profesori BF stále žádají o vystoupení ve sborech a on že to doposud stále zamítá.

Opět nám svůj elaborát zanechal také OCT Tomáš.⁴⁴⁴ Klasický scénář: informace z porady KCT, zprávy komisí a kartotéka duchovních. Závěrem porady rozdal s. Šrůtka opět řadu úkolů. Jednak dále sledovat liturgickou praxi ŘKC a sledovat co neobvyklého nebo nezákonného se provádí a dávat vědět pomocí svodek či přímého kontaktu. Nadále také sledovat práci kněží s LA a průběžně ji vyhodnocovat. Trvale posílat v jedné kopii KCT i MK překládání kněží, zisk či odebrání souhlasu, přeložení či odchod do důchodu. Zaslat politicko organizační opatření ohledně voleb na církevním úseku se stručnou charakteristikou aktivity církví. Z technických připomínek vyzdvihněme, že bylo apelováno, aby v hlášeních z okresů bylo věnováno místo všem církvím okresu čili jinak, že se to pořád ne vždy děje. Důležité pak je také předem na KNV hlásit účel v případě prodeje církevního majetku, především nemovitostí.

Porada skončila ve 12 hod., a to byl i důvod proč místopředseda KNV Keppert nestihl oficiální uvedení s. Šrůtky ve funkci KCT, hlavní důvod své návštěvy, i když po jejím skončení přeci jen dorazil.

Na zářijové poradě⁴⁴⁵ KCT konstatoval, že kartotéka duchovních již jest skončena. Trvá nadále spousta trvalých úkolů. Mluvil se o situaci v ŘKC a akcích a PHÚ SKD (bodový výčet programu opět neumožňuje širší informaci – poz.). Místopředseda KNV Keppert sdělil, že otázka přístupu k volbám, tento úkol, že je splněn. Informováno, že 17.10. bude v kostelech čten pastýřský list ordinářů, takže pokud bude zájem, je možné na návrh OCT provést na okresech prověrku pracovníky KSČ.

V diskusi Bařina volal po čtvrtletním plánování činnosti OCT ze strany SPVC. Příjemce zápisu pak zakreslil nechápavý otazník. Tentýž otazník se objevil o řádek níže u návrhu s. Engliše o společný postup MK a MV proti jehovistům. S. Pavelek se kromě stížnosti na drahé a špatné a špatně kontrolované opravy církevních památek zaměřil na stížnost, že při pohřbech duchovních – členů SKD řečníci nevzpomenou právě to jejich členství. KCT pak dodal, že dále trvá problém skupování nemovitostí řeholnicemi skrze nastrčené laiky.

1977

⁴⁴⁴ Z pracovní porady konané dne 29.6. 1976 na KNV v Ostravě (Tomáš).

⁴⁴⁵ Zápis z porady TPVC ONV Severomoravského kraje, konané v Ostravě dne 15.9. 1976 (Knížek).

Lednová porada⁴⁴⁶ hodnotila plnění úkolů za rok 1976 a stanovení plánů (PHÚ) pro rok 1977. Na programu se tentokrát objevilo i politicko organizační zajištění oslav 200. výročí povýšení olomoucké diecéze. Rozdělení státního příspěvku pro tento rok, činnost komisí a ovšem i ohlasy na „chartu 77“.

V klasickém formuláři informací se bohužel ve většině případů nedozvíme komentář k programu, nicméně na rozdíl od stručných komentářů OCT Tomáše disponuje kolonkou 'diskuse', kde bylo možné tuto část porady nastínit, ovšem většinou jen v souvislosti s diskusí. I tak je to velká pomoc. Díky ní víme, že debata se točila kolem PHÚ, zajištění zmíněných oslav, práce komisí a problematiky okresů, a že největší bouře nebyla kolem charty, jak by možná někdo čekal, nýbrž kolem práce komisí, zejména KLA, kdy si právě jejich členové trpce stěžovali, že ti ostatní, kteří v nich nejsou, pro neznalost přistupují k jejich práci chladně a skepticky. Dále v diskusi schválena politicko organizační opatření k oslavám „povýšení“. Na SPVC v zápisu míří žádost o jednotný postup ve věci řeholnic. Okres Opava totiž hlásil případ jeptišek, které byly v místních CHD již poslány do důchodu, nicméně v jiných krajích jsou opět přijímány do ÚSP.

Na programu únorové porady⁴⁴⁷ byly příprava konventu východomoravského seniorátu ČCE (sic) a informace o konání federálního shromáždění SKD Pit v Havířově. V diskusi se mluvilo o zabezpečení kádrového výběru představitelů ASD. S. Bařina mluvil o průzkumu návštěvnosti kostelů v Ostravě, rovněž jednom z bodů programu. Diskuse tentokrát nebyla dlouhá, protože mnozí OCT se museli vzdálit. S. Mareš z KV KSČ jim tedy alespoň položil na srdce zájem o výpomoc při vzniku kontrolní správy ve věci usnesení P ÚV KSČ z roku 1973, tedy tzv. dlouhodobé koncepce. Především zde kladl důraz na vznik objektivních přehledů o účasti na náboženských obřadech a úkonech, vlivech církví na děti atp. Diskutovalo se o dotazu s. Příhody jak zdůvodnit, aby řeholníci nemohli být přijímáni za členy ROH a jiných organizací NF.

Směrem na SPVC mířila kritika na nedostatečné organizační zajištění plenárního zasedání SKD v Havířově. Kritika si vzala na mušku skutečnost, že nebylo předem připraveno přijetí delegátů u místopředsedy KNV. Ke stížnosti se připojili i funkcionáři KV KSČ. Jako poznámka pak kritizováno, že někteří OCT nevěnují dostatečnou pozornost nárokům MK, konkrétně poukazováno na pozdní termíny výkazů o termínech konání poutí.

Kromě podkladů pro LK, statistiky o církevních obřadech, kartotéky duchovních a jejich kádrových změn v kraji, byla na pořadu dubnové porady⁴⁴⁸ také problematika květnového

---

⁴⁴⁶ Informace o poradě TPVC (ONV/KNV) Severomoravského KNV konané dne 25.1. 1977 v Ostravě, datum 27.1. 1977 (Knížek).

⁴⁴⁷ Informace o poradě ... konané dne 28.2. (1977) v Ostravě. Datum 3.3. 1977 (rukopis, Kavka).

⁴⁴⁸ Informace o poradě ... konané dne 22.4. 1977 v Ostravě.

synodu SEC a.v. a činnost Křesťanských sborů v jednotlivých okresech. Odsouhlaseno, že situační zprávy OCT budou mít jednotnou formu, nyní odsouhlasenou KV KSČ. Ve věci židovských hřbitovů se čeká na jednotnou celostátní směrnici (opět někdo na SPVC doprovodil otazníkem – poz.). Výrazný problém ve své oblasti představuje pouť na Cvilíně, kterou vždy 18.9. navštěvují davy věřících v mnoha zájezdových autobusech. Je tedy nutné provést opatření u ČSAD i jinde. Připomněno také, že tato hlavní pouť je poctěna přítomností biskupa Vransy.

Na zářijové poradě⁴⁴⁹ se mluvilo o zabezpečení VN, prázdninové praxi bohoslovců, POO ve věci synodů ČCE a SEC a.v. Kolonka diskuse se omezuje sic na lakonické, avšak slibující tvrzení, že diskuse byla velká a odkazuje na přílohu. K ní tedy až za chvíli. OCT se ohrazovali směrem k SPVC, že jim vytýkaná nedostatečná činnost je naopak náročnými požadavky centra přepínána, takže na ně prostě nemají čas. V budoucnu bude nutné počítat se zvýšením počtu pracovních sil na okresech. V námětech SPVC se nabádá k jednotné linii ve věci LA, ŘKC již dělá průzkum (kádrů LA). Vydat konečně nové směrnice ke konání pohřbů v obřadních síních (s tím, že ředitel Jelínek již to přislíbil) a konečně je položen dotaz, s odkazem na tzv. červenou knížku, zda je možné vyplácené odměny duchovních překročit nad stanovenou výši výkonnostního příspěvku.

Bod šestý, Obsah diskuse z porady na KNV v Ostravě dne 27. a 28.9. 1977, si vyžádal dva samostatné listy a vlastní nadpis v postavení přílohy. K LA vyřčeno, že církevnímu průzkumu je třeba věnovat pozornost. Udáno, že biskup Vrana v rámci svých pastoračních cest koná v okresech mše, vždy odpoledne všedního dne, za velké účasti věřících. Ve VN prý celková aktivita duchovních ustala. Ustal také tlak na zvýšení počtu vyučovacích hodin, což dáváno do souvislosti s očekáváním výsledků jednání ČSSR s Vatikánem. Počet dětí stoupl jen ve Frýdku, kde působí farář Lobkowitz. Také jen tam připravují děti na první svaté přijímání laici. ONV Ostrava však řeší nepříjemný případ, po stranické linii, kdy ředitel velkého závodu pranýřoval zaměstnankyni, že dítě posílá na VN. ONV Nový Jičín zase zjistil, že nábor pro VN dělají LS a laici, místo duchovních. Ovšem také zaznělo, že v Karvině měl těšínský ordinář Veselý kázání na téma 'výuka dětí v náboženství do rodin'.

V ČCE kromě propírání nevhodnosti kandidátů na post seniora vyzdvižen zejména farář S., který se odvážil na V. VMS negativně vystoupit kritikou a překrucováním projevu pracovníka akademie. Senior a kandidát na seniora synodního Hlaváč je také napadán za to, že už 7 sborů v jeho seniorátě je stále neobsazených. Povídá se o něm, že stane-li se synodním seniorem, bude to konec teologie. Z toho plyne, že nemá silnou pozici. Většina se shodla na tom, že je rovněž „měkota“, jako jeho předchůdce Dr. Kejř.

---

⁴⁴⁹ Informace o poradě ... konané dne 27.-28.9. 1977 ve Frýdlantu n. Ostravicí.

K obřadním síním se samozřejmě sešla dlouhá diskuse o konfliktech správy s duchovními. V Šumperku do síně nesmějí a je jim umožněno jen 5 min. promluvy na schodech. OCT se shodli, že by pro duchovní mělo být zajištěno povolení promluv v obřadních síních ve stejném rozsahu, jako je tomu v krematoriích. KCT se pak obrátil na zástupce liturgické komise, aby se pokusili zpracovat určité varianty jejich smutečních projevů, které by byly projednány se státní správou. Upozorněno, že se množí požadavky na nové zvony, to je nutné usměrňovat. Dále jsou informace o tom, že RKL se snaží o uznání pro Sm a Jm kraj. Nyní podle informací OCT přecházejí na Slovensko a přidávají se k Apoštolské víře. Na závěr diskuse zazněl komentář k návštěvě řádové představené (ze Švýcarska) v CHD Choryně, která proběhla bez závad.

Místopředseda KNV Kepřt loboval pro zrušení státního příspěvku ŘKC na opravy. Mnoho far totiž má přebytky. Zástupce SPVC mu však osvětlil, že z politických důvodů je nutné je církvi ponechat. Na přetížení prací si stěžovali hlavně s. Fízek a Bařina, kteří podotkli, že v současnosti je plně pohlcují a oni stačí provést jen požadavky okresů a kraje, nikoli již centra.

1979

Program únorové porady,⁴⁵⁰ první zchovalé po zcela chybějícím roce 1978, byl opět pestrý, snad jen problematika nekatolických církví v kraji stojí za zmínku (explicitně jmenovány CB, ČCH a SEC a.v. – poz.). KCT je dlouhodobě nemocen (již v prosinci i lednu) a záskok za něj není asi moc kvalitní, protože vysvětluje, že na programu byly další tři body, na něž nedošlo, a to z nedostatku času jednotlivých OCT.

Dubnová porada⁴⁵¹ měla celkem rutinní – zabezpečení konventů, volební konference SKD, poutní sezónu a biřmování a konečně státní příspěvky na opravy. OCT se dotazovali na to, zda už bude vydána tzv. kuchařka aneb metodické pokyny pro nastupující OCT. Již před rokem byli zdejší OCT dotázáni na náměty k ní a odeslali až 15- stránkové elaboráty. Dosud ale nic neví.

Zachycena informace, že na synodu ČCE je očekáváno vystoupení proti krematoriu v Šumperku. Zjištěno, že na gymnázium v Gottwaldově (dnes Zlín – poz.) se hlásily děti z exponovaných ČCE rodin a všechny nebyly přijaty. Rodiny se odvolaly a uvádějí diskriminační důvody. Příjemce zápisu připsal větu opatřenou výmluvným otazníkem: co je Sm KNV do (problémů) či co má s Gottwaldova/em. Poznámka se tentokrát soustředila na primice ŘKC. Mělo by se sjednotit zda povolovat či nepovolovat tzv. novokněžská požehnání, a rovněž

---

⁴⁵⁰ Informace z porady ... konané dne 27.2. 1979 v Ostravě (rukopis).

⁴⁵¹ Informace o poradě ... konané dne 27.4. 1979 v Ostravě. Datum 2.5. 1979 (rukopis, Soukal).

tak rozhodnout ve věci tisku jejich malých upomínkových kartiček k této příležitosti, oznámení s obrázky svatých, ve smyslu počtu výtisků, které nyní čítají od sta až do devíti tisíc.

Po roce 1979 se zachovaly alespoň pozvánky na poradu, a to 23.1. 1981 s poznámkou, že kvůli náboženským statistikám účast všech je nutná, a na poradu 21.2. 1985, kam zase OCT nutně musejí kvůli přítomnosti zástupců SPVC a MK.

Kapitola IX. Porady OCT Jihomoravského kraje v letech (1974 – 1978)

Na jižní Moravě, dokud nebude probádán fond bývalého Jm KNV v Brně, musíme vzít zavděk materiálem teprve od roku 1974. Dá se však říci, že jen s mocensky restriktivní výjimkou velkého počtu věřících ŘKC zde byla v předchozím období, sice v rámci možností, ale přesto, církevní politika realizována obdobně. Zastihujeme ji znovu v době již poměrně konsolidovaného dohledu, který již řeší takové otázky jako hospodářské kontroly, opravy církevních objektů či individuální problémy na okresech. Zároveň je tento relativně chudý soubor limitován také horním časovým limitem, a sice rokem 1978 včetně. Objem informací skutečně není dost vydatný, nicméně toto nám prozatím musí stačit.

1974

Na první ze známých porad,⁴⁵² v říjnu 1974, byly v rámci kontroly plnění úkolů předloženy početní stavy duchovních a jejich věkový průměr a zpracování přehledů o VN. V rámci informace o poradě KCT položil s. Bělohoubek (KCT) důraz na fakt, že ke kněžím se stále ještě nějakými cestami dostávají jejich interní, a tudíž tajné, informace. Dále byli OCT upozorněni na činnost Křesťanských sborů a spolu s detailním seznamem jejich zástupců jim doporučeno, aby provedli pečlivou selekci těch, kterým bude dán státní souhlas. Přítomen byl s. Kavka z SPVC a projednávaly se ekonomické otázky církví.

K poslednímu tématu se vyslovovali OCT. Jihlava je toho názoru, že do kontroly by měly být vtaženy i finanční odbory NV, sociální a kontrolní, aby dohled byl důsledný, a aby nutnost provádět ekonomický dohled měly i církve samé. Dále uvedl, že na Jihlavsku se provádí u církevních objektů jen opravy, materiál je dodáván a proplácí se faktury. Hlavně se snaží vyvarovat se vzniku tzv. mzdových fondů. Kontroly hospodaření jsou u nich po čtvrt až půl roce, podle zvyku. Církve mají špatné účetnictví, často předkládají doklad o daru od neznámého dárce. Snaží se působit, aby se jim ten dárce podepsal. Inventarizace špatná, často nemají štítky.

Třebíč hlásila, že rovněž proplácí podle předpisu, tj. na základě vyúčtování skrz faktury. Účetní kontroly dělají 2x ročně a zjišťuje se leckdy nehospodárné nakládání s prostředky. Sociální pojištění sledují přesně. Kroměříž posílá farním úřadům příspěvky na opravy. Nároky

---

⁴⁵² Porada okresních TPVC v Jihomoravském kraji dne 22.10. 1974 – Brno. V Praze dne 22.10. 1974. NA v Praze, fond MK ČSR (1945-89), karton 10. **Dále uvádím jen názvy dokumentů, neboť pocházejí ze stejného zdroje.**

rostou. Platí však jen brigádnické práce a základní opravy. Přebytky v hospodaření přebírá s vědomím KCT místní konzistoř. Ví se, že kostely mají vysoké příjmy – např. za 1 neděli až 90 000 Kčs.

Uherské Hradiště si pouze stěžuje, že dohled nad ekonomikou církví je oproti bývalým časům uvolněný. Prostějov také všechno v normě. Jen účetnictví kontrolují společně s finančním odborem ONV. Ve Žďáru posílají příspěvky také jen na exteriér nebo řidčeji při haváriích, např. elektroinstalace. Kontroly provádí rovněž s finančním odborem ONV. Doporučuje, aby na úrovni okresů a kraje byl vytvořen speciální fond na účely oprav a z něho by se čerpalo teprve po poradě s památkáři, která místa opravit a která ne. Žďár uvedl i komický ale nepřipustný případ, kde hospodyně na jedné z far po smrti duchovního spálila účetní deník a peníze či různé předměty začala odesílat patrně svým známým. O tom se ale nic neví. Znojmo hlásí, že u nich vše docela dobré, včetně inventarizace. Jen knihy intencí nejsou v pořádku. Přitom u nich je často nutné duchovní přímo nutit, aby se pustili do oprav.

Brno – venkov hlásilo, že oni dělají kontroly postupně, každý týden, a ve spolupráci s děkanem. V případě potřeby je upozorněn FO ONV. Štolové knihy, ani knihy intencí nejsou dobře vedeny. Uvedlo také rozumný návrh, že podobně jako v socialistickém sektoru by i v tomto úseku měla být zavedena investiční limita. Pak by odpadly problémy s tím, že si farnosti zaúčtují třeba ještě akumulární kamna, varhany, zvony atd. A co s dary od neznámých dárců, mají podléhat zdanění?, ptá se dále.

Hodonín hlásil, že až na rostoucí náklady na opravy během roku jsou farnosti soběstačné. Účetní kontroly provádí přímo FO ONV. Farnosti řádně vedou inventarizaci, ale někdy mají na mimořádném rozpočtu až podezřele moc peněz. Odtud ty žádosti na vnitřní vybavení do far a kostelů (mobiiliár, koberce...). Olomouc má ve všem větší pořádek, brněnská diecéze však dost pokulhává, zejména v ekonomických otázkách.

Na Břeclavsku nebyly štolové knihy vedeny u 4 z 5 farností, že placení štoly je prý dobrovolné. Už zjednali nápravu. To se týká i pohřbů, kde se štolové zápisy často také nekonají. Jakmile OCT zjistí počet pohřbů, dá o tom vědět ONV. O tom, že na Břeclavsku jsou přísní, svědčí stížnost, že někteří faráři zapisují výtěžek sbírky do deníku bez přítomnosti kostelního hospodáře. Mezi další stížnosti patří, že místní faráři si na vlastních vinicích sami pěstují víno, které občas i prodávají za 20 Kčs (za litr), čímž stát samozřejmě krátí na daních. Ve Valticích pak jeden vychytralý farář prodával pohlednice a svaté obrázky s 30% přírážkou, kterou si ponechal a neuvedl ji do příjmů. Byl tedy zanesen do protokolu (o provedené účetní kontrole).

I v Brně – městě provádí kontroly FO ONV, jichž se pouze dobrovolně účastní OCT. Čerpání finančních prostředků kontrolují čtvrtletně, ale problémy mají hlavně s nedostatkem kapacit při získávání materiálu na opravy. OCT si za sebe postěžoval, že ho přetěžuje vyplňování statistik o

nemocenském a úrazovém pojištění duchovních, že takovou práci údajně provádí i na ONV, žádal tedy KCT, aby to projednal na MNV, protože se domnívá, že tohle je speciální záležitost větších měst. Dále apeloval na to, že po úmrtí duchovního by měli být přítomni při předání majetku OCT, aby se zabránilo poměrně častému rozebírání majetku církve příbuznými (Je to postup v souladu s předpisy – poz.).

S. Bělohoubek (KCT) dále upozornil na situaci při předávání majetku do rukou státu, což se nyní děje u Milosrdných bratří v Brně, Trnavě, Jaroměřicích, Střelcích a ve Křtinách. Dále upozornil, že ve Vyškově bylo ulito 6 nových zvonů. Byly zakoupeny neoprávněně, a proto žádá o stanovisko, co s nimi. Sdělil, že dětem z ASD rodin byla za sobotní neúčast ve škole snížena známka z mravů na dvojku. Adventisté ovšem kontrovali tvrzením, že státu při schvalování stanov i dnes stále uniká, že děti jsou považovány za plnoprávné členy církve a sobotní zdrženlivost se tedy má týkat i jich.

Gotwaldov (teprve roku 1990 přejmenován zpět na Zlín – poz.) vznesl dosti podnětný dotaz, co s opravami na vesnicích, tj. s kapličkami, sochami svatých či armádou (soch) Janů Nepomuckých. Občané si je opravují sami a mnohde na jejich opravu přispěje i Rada MNV. Budovy opravují také jeptišky. Nikdo nemá přehled kolik peněz vlastně mají. A jak se má postupovat, když farář či farní úřad dostane nemovitost darem?

1975

První (lednové) poradě⁴⁵³ přítomen také s. Petruš z památkové péče. Přítomným sdělil, že farní úřady dostanou vyrozumění, které bude zároveň právní listinou, o tom, zda byl jejich objekt zahrnut do památkové péče. Místní NV dostane kopii tohoto dokumentu. Pro potřeby OCT již byl vypracován seznam všech církevních objektů v kraji, včetně výpisu z katastru, čímž by měli získat konečně přehled. Výpůjčka památkově chráněných předmětů už teď bude jen na revers a po dohodě s památkáři. Do zahraničí se smí vypoučet jen se svolením MK, protože už se stalo, že takhle byl vyvezen majetek řádový, a ten nebyla cizina povinna vrátit. Dodal ještě, že ČSP⁴⁵⁴ se zdráhá pojišťovat církevní objekty vzhledem k jejich chabé ochraně. Aby bylo jasno: sochy, pomníčky, kříže atd. jsou majetkem toho, na jehož pozemku stojí.

Přítomný s. Pavlus, místopředseda KNV, nabádal OCT, aby tlačili na místopředsedy ONV, aby se nevyhýbali kontaktům s duchovními, jelikož jejich přítomnost dělá na duchovní dojem a pomáhá na ně tlačit. Duchovní je také třeba vést směrem k mírovým iniciativám a hlavně se jim nepodbízet, vždyť se jedná o dvě naprosto rozdílné ideologie. 100%-ní účast kněží v SKD je

⁴⁵³ Zápis z porady OCT v Brně dne 28.1. 1975.

⁴⁵⁴ ČSP – Československá státní pojišťovna, národní pojišťovací ústav.

nežádoucí (protože velmi podezřelá a státu dosti pravděpodobně nepřátelská – poz.) a je nutno provádět určitou selekci.

Kapitulní vikář (brněnské diecéze) Horký si stěžoval na OCT (Břeclav) při posledním přijetí. Činovníci KNV se za něj postavili, ale nyní všechny nabádají, že chovat se netaktně není prozřetelné (bohužel neznáme podrobnosti – poz.). Horký také chtěl, aby s nimi byly konzultovány statistiky církví. Mezi kněze pak ještě rozdělil 100 000 Kčs a odmítá to konzultovat, třebaže nedostal souhlas po linii státní správy. Potíže byly i s biskupem Vranou. Kupodivu právě on si při jednání stěžoval, že nemůže pochopit, proč má duchovní souhlas pro konkrétní místo a nemůže jezdit po diecézi.

Dále zaznělo, že jeden duchovní ČCE chce jet kázat do západní ciziny. Jeho syn však emigroval. Případ bude předán s. Kopecké na SPVC, jelikož se má jednat o oficiální cestu. Zazněl dotaz na Křesťanské sbory, proč má mít 800 věřících 87 kazatelů? Že se i v Jm kraji objevují zpovědní hovorny, a že by je bylo třeba zakázat, protože se jedná o zvýšené ovlivňování věřících.

Pro květnové školení bylo rozhodnuto na program zařadit výklad §16 o udělování souhlasu a také otázku povolování soukromých výjezdů duchovních do KS v případě, že v emigraci mají příbuzné.

K prvním bodům únorové porady,⁴⁵⁵ poradě místopředsedů KNV, ideologických tajemníků KV KSČ a KCT a poradě KCT se toho moc nedozvíme. Aspoň že zápis široce pojednává o speciálním bodu, otázce řeholnic. Tady bylo OCT sděleno, že obdrží výsledek průzkumu v roce 1973 a v řeholních institucích nebo tam, kde jsou řeholnice zaměstnané, dostanou za úkol na základě toho prověřit situaci současnou. Zejména je nutné prověřit jejich majetkoprávní záležitosti a kolik z nich bydlí na farách. Současná situace je tato: Milosrdní bratří z Brna se přesunou do Moravce, řeholnice v Mikulově mohou, na základě žádosti s. Hrůzy z SPVC, zůstat na proboštví, v Kroměříži zůstanou na děkanství až do dokončení výstavby objektu (ÚSP) v Bílé Vodě. Hostýn, Zahlinice a Koryčany již byly opuštěny, sestry jsou v CHD. Ve Znojmě řeholnice vlastní dům a z právního hlediska je to nenapadnutelné. V případě vyvlastnění by chtěly vrátit majetek. Teprve se prověří, zda dům, kde nyní město vede nemocnici, stále je jejich majetkem. Situace by se nakonec mohla řešit tak, že by objekt byl předán ČKCH jako pobočka CHD Hradiště. Tam se má povolit rozšíření budov o další pavilon, uvažují CT. Další případy v Brně, Frýdku – Místku, Jaroměřicích a Křtinách se teprve řeší nebo ještě budou řešit. Ovšem tendence přesunout řeholnice do CHD nebo ÚSP je více než zjevná.

---

⁴⁵⁵ Zápis z pracovní porady TPVC ONV, konané dne 27.2. 1975 v Brně, v Praze dne 3.3. 1975.

Z diskuse je možno vzpomenout případ letáků v Brně, na nichž byl denuncován jeden prorežimní duchovní. Že v rámci ŘKC existuje „druhé centrum“, totiž laikové, kteří se schází, informují se o dění v církvi a snaží se ovlivňovat její chod. Také zazněl dotaz, jak se postavit ke svěcení ohně o bílé sobotě u katolíků a co se zájezdem do Polska 9.5., kam se hlásí i duchovní. Došlo také ke změně hranic děkanátu v oblasti Svitav a Blanska a jejich převedení do okresu Prostějov. Motivem pana kapitulního (vikáře) snad bylo, aby nemusel jednat se s. Jonášem z Sm KNV. Přitom s OCT, kterých se změna dost týká, nikdo nejednal.

V kraji zaznamenáni mormoni. Požádali KCT o jednání. Dále o dovozu zahraniční literatury, příspěvcích na schodkové fary a instalaci topení v kostele ve Žďáru nad Sázavou.

1976

Březnová porada⁴⁵⁶ byla programově skutečně velmi obsáhlá. Kromě klasických témat porad, jako třeba v té době dost probíraných židovských hřbitovů, cestování do zahraničí, ohlasů na XV. sjezd KSČ a XXV. sjezd KSSS nebo krátkodobě zajištění velikonočních svátků, program obsahoval zejména školení k blížícímu se průzkumu religiozity Jm kraje, organizovanému SPVC, a dialog se slovenskými kolegy o účasti slovenských občanů na poutích Jm kraje. V diskusi se Slováky došlo zejména na případ kazatele „Apoštolské viery“, který nelegálně, jak prohlásila slovenská strana, aby uchlácholila stížnost té české, v té době stále ještě dojíždí z Bratislavy do Jm kraje a káže lidem po domech.

V diskusi přišlo na pouť u sv. Mořice v Kroměříži, která se koná v pátek (toho roku 9.4. – poz.), což je přeci pracovní den a není zájem na tom, aby se jí proto účastnilo obvyklých 2000 lidí. Dal se očekávat návrh do budoucna ji zrušit. S. Adámek (OCT Brno – město) si trochu ulevil takovou menší vlnou nespokojenosti. Že na MK mají 15 lidí, ale na kraji a okresu po jednom, což nezajišťuje reálné podmínky pro práci, že nemají dost formulářů pro jednotlivé církve, časově není sjednocen termín jejich odevzdávání, a že se působnosti SKD nedává dostatečný prostor. Kdosi (z SPVC) do v zápisu k jeho výlevům dopisoval nechápavé otazníčky.

Bělohoubek na závěr všechny upozornil, že příští porada bude dvoudenní, to budou věnovat maximum času problematice řeholí, a snad, jak doufá, za tímto účelem přijede z SPVC s. Jelínková. Do zápisu pak nechal dát doslovně ještě toto: „Aby se zvážilo s ohledem na vysoký stupeň religiozity v rámci ČSSR, který je dobře znám ministerstvu kultury, na současné

---

⁴⁵⁶ Zápis z porady TPVC ONV Jm kraje, konané dne 23.3. 1976 v Brně.

problémy s řádem Dominikánek /Střelice, Křtiny, atd./ by nebylo z církevně politických důvodů vhodné dát výrobu hostií do Jm kraje..“⁴⁵⁷

Na programu červnové porady⁴⁵⁸ byly mj. i výsledky průzkumu (religiozity) v Jm kraji a související školení ve Žďáru a mj. také kartotéka a důchodové zabezpečení duchovních. K tomu důchodovému zabezpečení byli seznámeni s novou směrnicí. Výsledky průzkumu jsou ještě neúplné a v současnosti se zpracovává řada dílčích ukazatelů, s nimiž budou seznámeni dodatečně. Při informaci z porady KCT kladl Bělohoubek přítomným na srdce začít již se zajišťováním všech potřebných opatření v rámci volební kampaně.

V případě kartotéky připomněl termín odevzdání, a že to mají na KNV odeslat ve dvou kopiích. On ji pak (tu jednu kopii) předá osobně na MK ČSR. V souvislosti s přípravou této kartotéky také vznikl rozsáhlý problém kolem udělování státních souhlasů podle §16, když se vyjevilo, jaký je v nich chaos. KCT požádal všechny OCT, aby v systému souhlasů provedli revizi k pro rozhodnutí, jestli je všechny plošně zruší a udělí se nové, nebo zda jen dodatečně dají souhlas těm, kteří působí dlouhá léta bez něj.

S. Čajánek (OCT Kroměříž) vznesl všemi sdílený dotaz na jejich působnost v době voleb. OCT se nemohou v té době věnovat své práci a sledovat, jak toho času flexibilní duchovenstvo využije. Uvedl, že by bylo mnohem lepší, aby přímo v době voleb byli ve své kanceláři a jejich průběh sledovali z církevně politického hlediska, zatímco je zastoupí jiní. Všichni OCT s ním souhlasili. OCT Znojmo přišel s návrhem, že se uvolní budova staré školy v Lechovicích v sousedství CHD, a tu by bylo možné využít jako nový domov řeholnic vlastních dům ve Znojmě. Dal by se tedy souhlas ke koupi tohoto objektu řeholnicemi nebo ČKCH a zatím tedy doporučuje vyčkat jejich písemného požadavku k takové koupi.

Dále KCT dal úkolem zpracovat pro KNV výkaz o VN, mezi jiným obsahující i počty dětí, jejichž rodiče jsou členy KSČ, příp. nomenklaturní kádři. Na závěr ještě jednu pikantérii. Zmíněný OCT Kroměříž získal informaci, že jeden z kněží, při exerciciích na Hostýně pronesl větu, že SKD je hrobařem církve. Na těchto cvičeních se podle jeho informací duchovní církevními otázkám moc nevěnují. Naopak, politicky se aktivizují.

Na zářijové poradě⁴⁵⁹ se opět mluvilo o kartotéce duchovních a také o spolupráci se SPOZy. Tady byli OCT seznámeni s plánem vědecko ateistické propagace, který schválila nedávno rada KNV. V diskusi OCT mluvili krom VN na svých okresech také o tamní situaci se křty, sňatky a pohřby.

⁴⁵⁷ Výše zmíněný dokument, str. 3.

⁴⁵⁸ Z porady OCT JM KNV, konané dne 29.6. 1976 v Brně.

⁴⁵⁹ Záznam z porady OCT konané dne 21.9. 1976 na KNV v Brně.

K tomu OCT Vyškov, že VN je na základních školách zajištěna. O ateistickou výchovu na učňovských, středních a vysokých školách se však již nikdo nestará. Ale právě na tyto školy by se on zaměřil především. Doporučil také, aby svodné zprávy z oblasti SPOZ měly jednotný formulář, pokud se jedná o údaje shodné u OCT. Složka by se lépe zpracovávala. Kroměříž o VN prohlašuje, že je čistě formální a počet křtěných dětí nápadně neodpovídá počtu narozených. Gotwaldov ke křtům dodává, že u nich se křtí dokonce i děti Slováků, až od Ružomberku. Také mu vadí, že se nemůže sejít s tajemníky SPOZu k projednání určitých záležitostí. Uherské Hradiště ke křtům poznamenává, že by se mělo udělat bombastičtější vítání občánků, lidé pak nepolezou do kostela. U SPOZů navrhuje rozšířit politickou práci na další úseky, jako besedy s důchodci, pohovory s uční i maturanty při závěrečných zkouškách atd. Nejbystřejší postřehy ovšem nadnesl Hodonín. „Situaci si někdy namlouváme, činnost SPOZ je katastrofální.“ Uvedl případ z pouti v Žarošicích, kam přijela spousta autobusů plných mladých lidí. „Poutní místa jsou zaplavena zejména autobusy ze Slovenska. Parkují na zakázaných místech, SNB přestupky nepokutují. Za všechno jsou „zodpovědní OCT“. Co jsou platná opatření, když se nedodržují.“⁴⁶⁰ Také uvedl, že byl vyzván, aby uskutečnil besedu s mládeží o náboženství, ale zjistil, že všechny dotazy mládež cítila pronábožensky. Žďár k VN uvedl, že katoličtí duchovní jednou měsíčně dělají v kostele promluvy, které odpovídají výuce katechismu. Příslušníci ČCE ani své děti na VN hlásit nemusejí, protože si ji provádějí sami v nedělních školách. U nich na okrese se také rozmáhá nový způsob žehnání sňatkům. Obřad se provádí tajně jen za účasti rodičů snoubenců a celá akce je natolik anonymní, že je možné tak provádět i sňatky příslušníků SNB a funkcionářů, protože farář je nevyzradí.

K provádění pohřebních obřadů Vyškov uvedl, že ŘKC zástupci vítají, že představitelé nekatolických církví nemají do občanských síní přístup, ačkoli o něj žádají. Je to ovšem záležitost místního charakteru. Kroměříž: v pohřebních síních musí být podle liturgických předpisů církevní symbol. Navrhoval svíci, což je postačující, ale funkcionáři to nechtěli a schválili kříž, který se po skončení obřadů odnáší. Gotwaldov upozorňuje, že všechna církevní parte jsou tištěna s církevním symbolem. Uherské Hradiště ovšem má v parte jasno. Oni již schválili vybrané tiskopisy a pohřební služba nesmí používat jiné. Hodonín uvedl, že umístění obřadních síní mimo střed obcí není správné, někteří řečníci jsou navíc očividně neschopní. OCT Žďár prohlásil, že když byl v nemocnici, spolupacientem byl duchovní, který tam měl auto a 3x týdně jezdil dělat pohřby význačným funkcionářům. Třebíč považuje za závažné, že občanské pohřby nemají dostatečnou důstojnost. Také řečníkům by zvedl ohodnocení. Pracovník SPOZ, s. Vykydal, dodal, že ateistická výchova je věcí MK, jeho školské kompetence. K pohřbům uvedl, co už je známo z předpisů. Tedy délka 5–8 min., přechodné ponechání církevních symbolů,

---

⁴⁶⁰ Obě citace zápisu viz předchozí, str. 2.

otázka profesionalizace řečníků a jednotnosti parte ještě není vyřešena. V oblasti předmanželské výchovy pak přiznává, že SPOZům se zde práce moc nedaří.

V souvislosti s volbami nabádal KCT k obvyklým postupům. Setkání duchovních s pracovníky NV, pozornost negativním duchovním, včasné podávání zpráv pro svodku, a u církevních shromáždění nedopustit negativní projevy nebo vystoupení nelegálů.

Mezi další úkoly patřilo také už načrtnout návrh na PHÚ v roce 1977 a náměty pro práci liturgické komise. Nejzajímavější položkou je prosté konstatování 'likvidace židovských hřbitovů'. Tady máme prvně specifikováno ono řešení jejich problematiky. Patrně nešlo o vyložené bourání, tam by se asi leckdy vmísili památkáři, spíše o jejich rušení jakožto instituce. Nicméně známá komunistická averze k židům mohla vést k jejich částečnému zlikvidování v případě těch méně významných.

V průběhu porady dorazil s. Vítek z ideologického oddělení KV KSČ. Pochválil práci na úseku VN, a když se diskuse stočila k pálivějšímu problému SPOZů a kontaktů s nimi, uvedl, že již na podzim se v Krajské stranické škole připravuje týdenní školení, kterého se zúčastní všichni OCT. Přítomni by měli být i všichni, kteří jsou vedeni jako kádrové rezervy na místa OCT. Jinak poděkoval OCT za mapy religiozity a zprávy o ní v jednotlivých okresech a uvedl, že znalost těchto informací využijí např. k dislokaci a zřizování obřadních síní. Jako příklad informací, jimž je třeba věnovat pozornost, uvedl pouť ve Křtinách. Je nepřijatelné, aby se jí účastnilo 100 000 lidí. (Mám dojem, že šlo o údaj za celou poutní sezónu, z údajů o zdejší návštěvnosti v 80. letech již něco vím. Někdo tam sice připsal glosu 'max. 10 000', což spíše dodal pracovník KV, ale nemění to nic na korigujícím charakteru této mé poz.).

„S. Řehák upozornil na nový jev, který se začíná projevovat v důsledku velkého počtu mrtvých při autohaváriích. U silnic se začínají objevovat křížky a jiné pomníčky se jmény obětí autohavárie.“⁴⁶¹ Jiný OCT pak prosí pracovníky SPVC o intervenci v případě odstranění jedné kapličky z cesty v Bučovicích, jelikož překází silničnímu provozu. Duchovní nemá námítky, aby se její oltář přenesl do kostela a zbytek do jeho blízkosti, ale památkáři protestují. OCT Kroměříž hlásil ještě případ konfliktu s duchovním ze Zahlinic, který nechává řeholnice – důchodkyně na faře přes jednoznačný zákaz SPVC. V případě, že je nemocen a jde mu o to, aby se o něj někdo postaral, že si má dotyčný farář podat žádost do CHD.

V závěru s. Jelínková hodnotila poradou jako velmi dobrou, avšak program byl příliš dlouhý. Jen vystoupení s. Vykydala a následná diskuse prý trvaly 2,5 hodiny. Druhá část porady, kde se víc řešily církevní problémy, tak zas byla upospíchaná a OCT pak odcházeli k úkolům spojeným s organizací voleb. KCT dokonce doporučila, aby zvážil, zda není v případě projednávání tak důležitého bodu, jakým SPOZ bezesporu je, vhodné uspořádat poradou dvoudenní.

---

⁴⁶¹ Výše uvedený dokument, str. 5.

K bodu 1 prosincové porady,⁴⁶² tj. komentáři k odvolání středočeského KCT Seminka, se nakonec rozvinula veliká diskuse. OCT argumentovali, že duchovní je mají snahu očerňovat před nadřízenými orgány ve snaze způsobit jejich pád. Ptali se na možnosti v takovém řízení, a jak se vlastně CT postihují.

V souvislosti s diskusí ohledně PHÚ 1977 OCT Jihlava a Žďár uvedli, že by bylo dobré provést písemné dohody s MNV v místě konání poutí a dohodnout tak množství a rozsah prodejních stánků. Vedoucí odborů dopravy ONV by také s předstihem měli dostat plány a termíny konání poutí, aby mohli provést příslušná opatření k omezení dopravy. Z okresní agendy mj. došlo na stížnosti ohledně autobusů z jiných krajů na Hostýně, otevření smuteční síně v Třebíči a výši časového limitu k vystoupení duchovního (v obřadní síni).

1977

První jihomoravský formulářový zápis z jednání pochází v našem případě z února.⁴⁶³ V diskusi se mj. objevila situace v ČCE a reakce duchovních na tzv. chartu 77. Moc dalšího už se z této porady nedozvíme.

Na říjnové poradě⁴⁶⁴ se hovořilo o jednání s Vatikánem, tajné církvi, situaci v SKD. Žďár uvedl, že faráři si „analyzují“, proč na vesnicích ubývá věřících.

V diskusi na předvánoční poradě⁴⁶⁵ bylo také navrženo, aby ONV pro své CT vytvářel příznivé pracovní podmínky, tzn. místnosti, nekumulování funkcí, odměny, ... Plán na příští rok dát v předstihu (teprve nyní se dozvěděli o plánech, které mají samozřejmě už i lednové termíny), zajistit jednotné formuláře pro opravy církevních objektů. Připomínky k letošnímu školení v Harrachově (zajištění lepších, zejména hygienických podmínek). S. Adámek žádá od příštího roku podstatné zkvalitnění, zejména obsahové, porad v Brně.

V Jm kraji letos došlo již k 5 vykradením církevních objektů, z toho jen v jednom kostele na Znojemsku způsobena hmotná škoda kolem 2 milionů Kčs.

1978

---

⁴⁶² Zápis z porady okresních TPVC Jm kraje, konané dne 21.12. 1976.

⁴⁶³ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Brno, konané dne 22.2. 1977 v Brně, rukopis.

⁴⁶⁴ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Jihomoravský KNV konané dne 27.10. 1977 v Brně.

⁴⁶⁵ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Jm kraje konané dne 20.12. 1977 v Brně. Datum 23.12. 1977.

Na dubnové poradě⁴⁶⁶ OCT kladně hodnotili (SPVC za) přísun informací v bulletinech a brožurách. První části zářijové rady⁴⁶⁷ se účastnili také vedoucí CHD a ČKCH. Mluvílo se o zaměstnání řeholnic ve státních sociálních ústavech a o jejich postupném nahrazování civilními pracovníky. O spolupráci mezi vedoucími těchto zařízení a OCT, přesunu řeholnic v důchodu do CHD a o závažném případě z Podivicích na Vyškovsku, kde si dominikánky III. řádu koupily dům, kam hodlají přesunout až 20 řeholnic.

Ve druhé části rady, už sami, probírali OCT poutní sezónu a konstatovali, že na poutích v Žarošicích a Koryčanech opět bylo mnoho automobilů i autobusů ze Slovenska. O tom, že se v rámci VN zvýšil počet dětí z rodin členů strany a nomenklaturních kádrů. Také byl vznesen dotaz na to, zda kardinál Tomášek na SPVC projednává obsah svých vystoupení v zahraničním vysílání Vatikánu pro ČSSR. Jeho poslední vystoupení, kdy vychvaloval nového papeže (Jana Pavla I. – poz.) „je poměrně kritizováno.“

Poradě říjnové⁴⁶⁸ opět přítomen s. Vítek z KV a informoval o jejich zasedání, a že se prý podařil velký pokrok na poli církevní politiky. Možná tím chtěl říci, že nyní budou KV KSČ s místními OCT působit ve větší shodě a koordinovaněji. Jinak došlo na izolaci OCT Gotwaldov, který byl Bělohoubkem „usvědčen“ z nesprávných názorů na využití obřadní síně v Gotwaldově, na což asi měly vliv místní stranické a funkcionářské kádry. Po vyhrocení názorů se žádný OCT kolegy nezastal, a tak byl patrně nucen „srovnat krok“. Mluvílo se o zvolení Wojtyly papežem, nebyl žádný ujasněný názor. Ví se jen, že nižší klérus má k němu kladný postoj a snad jediný, kdo je eventuálně proti, tak to by mohl být biskup Vrana. Ten prý by měl mít černé svědomí ze svých minulých setkání tehdy ještě s kardinálem Wojtylou.

„Zdrcující bylo sdělení hodonínského OTPC“, je zvýrazněno v zápisu, „který oznámil, že učitelka, která byla před časem odvolána z funkce pro své náboženské přesvědčení si podřezala žíly, když ji zachránili a vrátila se z nemocnice, skočila z okna a zabila se. Rodinní příslušníci této mladé ženy, která zanechala dvě malé děti údajně obžalují komunisty a OTPC z vraždy.“⁴⁶⁹ S. Vítek pak vystoupil s tím, že je nutno postupovat podle platných směrnic, a že si je nelze vykládat po svém.

Kromě jednoho podvodu BJB na OCT Kroměříže ještě KCT Bělohoubek připomněl, že u OCT upadá disciplína, neboť nedodávají situační zprávy v termínu. Neradí se osobně o svých problémech. Doporučil proto, aby OTPC (jde o úzus pisatele – poz.) jezdili (za ním individuálně) aspoň 1x za 2 měsíce a diskutovali o závažných problémech. Méně závažné mohou projednat po

⁴⁶⁶ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Jihomor. (kraj) konané dne 25.4. 1978 v Brně, rukopis.

⁴⁶⁷ Informace o poradě TPVC (ONV, KNV) Brno konané dne 19.9. 1978 v Brně.

⁴⁶⁸ Záznam z rady OTPC v Brně 26.10. 1978, pěkný ale místy špatně čitelný rukopis.

⁴⁶⁹ Viz předchozí, str. 2.

telefonu. Mám dojem, že k tomuto jej dovedla snaha slad'ovat názory poté, co ani na poradě nechtěl gotwaldovský OCT změnit názor. Co s tímto hříšníkem bylo dále i jiné věci se již prozatím nedozvíme.

Část III.

Kapitola X. Regionální církevní politika v okrese Tachov (1967 – 1986)⁴⁷⁰

Z hlediska dokumentů poměrně bohatým a zároveň rozsahem dobře zastoupeným úsekem této práce je pak zcela určitě vybraný úsek nejnižšího článku „proticírkevní“ správy, církevní politika v okrese (Tachov). Sám Tachov vydal až dokumenty ze zasedání P OV KSČ, kde se pravidelně o CP jednalo. Z důvodu přehlednosti jsem započal rokem 1967 (zohledňujíc to, že až do roku 1979 to bohužel je jediný zdroj takových informací), a proto právě dokumentem této provenience, nikterak krátkým, naše povídání zahájíme. Pak nadlouho musíme sáhnout k dokumentům z krajského archivu v Plzni, to již jsou zprávy OCT, a jelikož je tachovský soubor přerušit jen jedinkrát a až na konci, můžeme říci, že zmíněný soubor pak následuje vcelku, aby byl posléze již do konce této kapitoly vystřídán opět prameny z plzeňského SOA. Tachovský soubor je cenný pro období 1973-75, posléze ještě 1977-78. Právě proto je důležitý rok 1967 a přelom do- a průběh 80. let z druhého zdroje. Dokumenty tak na sebe až neuvěřitelně navazují.

Ještě bych chtěl, krom jiného, odkázat na v příloze umístěné pozoruhodnosti týkající se jinak takřka nereflektované politiky židovských náboženských obcí (ŽNO). V ČSSR se jí ostatně kromě sionistických sjezdů nejvíce pozornosti věnovalo v souvislosti s otázkou „konečného řešení“ budoucnosti židovských hřbitovů. V Tachově nalezneme nejen místní případ starého židovského hřbitova, odsouzeného téměř k zániku, ale také sám návrh R ŽNO v ČSR ke klasifikaci židovských hřbitovů. Přestože tento dokument byl v jednání se státní správou víceméně odsouhlasen, nepodléhejme iluzi, že měl přednost před tlakem místních „autorit“, což dokládá právě tachovský případ. Nicméně souhlas židovských obcí s převedením cenných hřbitovů do státní správy alespoň pro většinu z nich znamenal příslib trvalého přežití. Konec režimu tehdy totiž nebyl v dohledu. Moc zajímavé ostatně jsou i líčení OCT o opatřeních v rámci VAP.

1967

⁴⁷⁰ Jak je níže vysvětleno, také v příloze se nachází tachovské dokumenty, dokonce i z roku 1989.

Prvním zachovalým dokumentem z produkce OCT (oblast CP) a DPV (oblast VAP) pro OV KSČ, následně zpracovaným v celek lidmi z DPV⁴⁷¹ pro zasedání OV KSČ, uvádím již z roku 1967,⁴⁷² na dlouhou dobu je zde ostatně jediným. Výhodou také je, že tato zpráva je dosti dlouhá a skvěle se nám díky ní podaří nastínit situaci na okrese před, ale i po roce 1968. Zkraje dokument připomíná, že naposledy se zprávou o CP situaci P OV zabývalo 2.11. 1965 a 5.7. 1966 na ni navázaly doplňující informace v souvislosti se závěry předsednictva KV KSČ.

1. Stav a vývojové porovnání celkové církevně politické situace v okrese.

a) Vývoj religiozity podle jednotlivých míst a částí okresu. Přehled uvádí 10 katolických duchovních, dále 3 duchovní ČCE, jednoho československé církve (plus dalšího ze správy mariánskolázeňské pro Planou), jeden pravoslavné (opět pro Planou z M.L., Stříbrsko spravováno z Plzně), jeden adventistů s.d. (do kazatelské stanice v Lesné dojíždí kazatel plzeňský) a konečně jeden baptista (kazatelská stanice v Pačíně, tentokrát kněz dojíždí z Teplé). Raritou jsou dva členové (manželé) zakázané sekty mormonů. Pohovor s nimi nikam nevedl a navíc mají zažádáno o vystěhování do USA.

Nejpočetnější jsou samozřejmě příslušníci ŘKC, a to po celém okrese. Zajímavostí je oblast obce Hošťka (asi 10 km J od Tachova – poz.), kde převažující rumunští čeští reemigranti částečně pozměnili řecký církevní ritus v římský, a také všichni zbylí němečtí občané jsou katolíky. ČCE je aktivní v oblasti Černošina a Lestkova na SV okresu, v závorce se dodává, že ČCE jsou reemigranti ze Slezska a odvozují svůj původ od exulantů Českobratrské církve. V zásadě tamtéž působí také baptisté, jejich počty se však dají těžko odhadovat. Adventisté jsou v zásadě usedlí v Lesné, ca. 5 km JZ od Tachova.

Zpráva potvrzuje, že zatímco všednodenních mší ŘKC se účastní jen pár starších lidí, účast na nedělních obřadech jeví mírně stoupavou tendenci. OCT podotýká, že veškeré jeho statistické údaje jsou odhadem, avšak pravdě podobným. Dejme tedy tomu, že o nedělích mají Tachov, Stříbro a Planá, největší obce okresu (mezi ně se dnes počtem obyvatel obvykle řadí i Bor u Tachova – poz.), návštěvnost v počtu kolem 80 duší, menší obce, uvádí Bor, Černošín a Kladruby s návštěvností mezi 15 a 25 věřícími. O katolických svátcích se pak tato účast navyšuje zpravidla na dvojnásobek. Letos se konala také 4 biřmování (Tachov, Stříbro, Bor a Planá). Všechna se konala mezi 27. a 29.5., zúčastnilo se jich 2800 lidí, z toho 669 biřmovanců. Pro srovnání, podíl Tachova je zde ca. 1000 účastníků, resp. 218 biřmovanců. Zmíněná zpráva také připouští, že provedená biřmování by mohla mít vliv na vztah dětí k VN i vést ke zvýšení návštěvnosti kostelů.

⁴⁷¹ DPV – Dům politické výchovy.

⁴⁷² P OV dne 10.10. 1967. Materiál č. 326. Pro schůzi předsednictva ÚV KSČ v Tachově. K bodu informační zpráva o církevně politické situaci. Předkládá V.Jakl, tajemník OV. Zpracoval J.Flek, OCT. Návrh na usnesení : Informační zpráva o církevně politické situaci bere POV KSČ na vědomí. SOKA Tachov, fond OV KSČ, zasedání P OV KSČ, karta 58, i.č. 890. 22 stran.

U nekatolických kostelů návštěvnost ovlivňuje den v týdnu a osobnost kazatele. V evangelických střediscích, tedy Lestkově a Černošíně, se pohybuje kolem 15, v Tachově a Stříbře pak jen asi 10.⁴⁷³

Podle posledního výkazu bohoslužeb z konce roku 1966 je průměrná týdenní návštěvnost církevních obřadů 1400 osob, počítaje v to i ty, co chodí opakovaně, a to je více než činil odhad z konce roku 1964.

Co do poutí v okrese vynikají jen dvě, a to v Píستově, kdy je při biskupově návštěvě přítomno až 400 věřících, a v chrámu v Kladrubech pak 150 až 200 osob. Účastem věřících na církevních obřadech je zde věnována tabulka,⁴⁷⁴ která srovnává průměrné týdenní návštěvnosti v letech 1960, 1964 a 1966. O jeden číselný řád vyšší návštěvnosti ŘKC oproti ostatním konfesím se postupně poměrně snižují z 1318 až na 968 s tím, že nejnižšího bodu bylo dosaženo v r. 1964, kdy dosáhly jen 842 věřících. Oproti tomu návštěvnost u pravoslavných, státem nejpreferovanější církve (po vzoru SSSR – poz.), stoupala ze 110 až na posledně zaznamenaných 259. U ČCE růst nebyl pochopitelně tak raketový, ale přesto se postupně soukal z 82 až na 117. ČCH v podstatě stagnovala mezi 26 a 27, což dostatečně hovoří o jejím potenciálu v tomto okrese. Baptisté a adventisté jsou prvně počítáni od 1964, a tehdy jich sečteno 54, resp. 20. Adventisté čítají o dva roky později prakticky stejně, ale baptistů ubylo na konečných 20 za týden. Sečteno a podtrženo, katolíci r. 1966 disponují asi tisíci ovečkami, za nimi pravoslavní s výraznou ztrátou (pravoslavných je na okrese tolik pochopitelně v souvislosti s doosídlováním – poz.). O polovinu méně než pravoslavní a více než 8x méně ve srovnání s katolíky, čítají bratři a sestry ČCE a velmi pozadu jsou „farníci“ ČCH, baptistů a adventistů, vždy početně asi 6x slabší než ČCE.

U církevních svátostí se konstatuje přetrvávající závislost obyvatel. Viditelné je to zejména u pohřbů, kde si i ateisté nechávají vypravit pohřeb církevní, proto, že necírkevní pohřby okolí stále odsuzuje, i proto, že s tzv. občanskými pohřby jsou stále špatné zkušenosti. SPOZy jen s obtížemi zajišťují dobré řečníky. Zejména řečníků smutečních (tj. při pohřbech) je nedostatek a jejich kvalita ne vždy alespoň uspokojivá. Tomu OCT věnuje další tabulku,⁴⁷⁵ tentokrát přehled náboženských obřadů v jednotlivých letech rozmezí 1962-1966. Křty mají řekněme „sinusoidní“ tendenci, když z 62, 9% (1962) počtem klesaly, aby 1964 dosáhly dokonce více než sta procent (neudává se, k čemu vztažených, viz dále – poz.), aby zase nakonec klesly k 69% (1966). Se sňatky to vypadalo obdobně. Nejdříve pokles z 24,2% (1962), a od roku 1963 zase nárůst s kulminačními 23% v roce 1964. Následuje poměrně drastický pokles (1965: 14,3% - poz.) až na konečných 12,3% (1966). Církevní pohřby jsou na startovní čáře statistiky roku 1962 až

⁴⁷³ Všechny číselné údaje viz str. 2 výše zmíněného dokumentu.

⁴⁷⁴ Tabulka viz str. 3, tamtéž.

⁴⁷⁵ Rovněž tak str. 3 výše uvedeného dokumentu.

druhé v pořadí (56%). Pak ale stoupají na málo přes 57%, aby 1964 nabyly odhadem již jen 52%. V následujících letech pozvolný až překotný růst počtu (59 resp. 75,9%).

Závěrem této číselné záplavy OCT vysvětluje, že u křtů je tak vysoké procento jen proto, že zahrnují jen děti narozené v tomto okrese, přitom se poměrně dost dětí rodí v Mariánských Lázních a Plzni, které by poměrné číslo dozajista viditelně snížily. To vše podpořilo i uzavření gynekologického oddělení v plánské nemocnici roku 1964, které číslo skutečně dramaticky změnily, to je tedy vysvětlení pro oněch 103,3% v roce 1964. Ve věci sňatků pak trvale opakující se tendenci poklesu opakovaných, tj. církevních, sňatků, doplňuje zpřesněním, že mnohdy se na okrese konají opakované sňatky dvojic z jiných okresů, čili faktické číslo bude menší. Jen počet církevních pohřbů by měl být „neustále předmětem zvýšené pozornosti sborů pro občanské záležitosti.“⁴⁷⁶ Závěrečné hodnocení by asi znělo: postupný vývoj k úpadku religiozity je znát, nicméně najdou se oblasti, kde je boj s religiozitou mimořádně komplikovaný a dokonce se dlouhodobě nedaří.

b) Činnost duchovních ve výrobě a laického diakonátu katolické i nekatolických církví. Ve výrobě jsou nyní jen dva duchovní. Ten první se původně k duchovenské službě chtěl vrátit, nicméně rozmyslel si to. Ten druhý si zažádal o místo u ČKCH, kde chtěl dělat řeholnicím případného duchovního, když to nevyšlo, zažádal o administraci pro obvyklou farní správu. Oba jsou hodnoceni jako výteční pracovníci, oba se na pracovišti nábožensky neprojevovali. Ten druhý pak pilně vypomáhá při bohoslužbách a je součástí základní skupiny zdejšího laického apoštolátu.

Dále vysvětluje, že jestliže v nekatolických církvích je aktivita laiků běžná, u katolíků je to nový trend a zjevně nejdůležitější zatímní výsledek II. vatikánského koncilu. Aktivizaci zdejších laiků dává do souvislosti nejen s pokoncilní aktivizací všeobecně, ale také s jakousi setrvačností po svatém roce 1966 (označuje jej jako „mimořádné jubileum“ – poz.). Vysvětluje, že aktivizace laiků „své uplatnění nalézají především tam, kde duchovní považuje za neúčinné nám neexponovat.“⁴⁷⁷ Tedy zastáním kněze umožňují, aby fungovaly ty obřady, které „vlčí zákon“ komunistů jejich zastrahováním donutí tyto obřady nevykonat. Prakticky se to projevilo v rozvážení přihlášek na VN do obcí, účast na organizaci biřmování v květnu nebo organizování zájezdů na Sv. Horu aj. poutní místa.

c) Činnost církví mezi mládeží. ČCE se aktivizaci v oblasti mládeže začala věnovat mj. na presbyterní konferenci v Černošíně v březnu, která se nesla v duchu letošního celocírkevního hesla „Co dáme našim dětem“. Členové velké části kurátorských sborů západu Čech si zde vyměňovali zkušenosti s opětovným zapojováním pasivních členů církve a s různými

---

⁴⁷⁶ Tamtéž, str. 4.

⁴⁷⁷ Výše uvedený dokument, str. 5.

formami práce s dětmi. „Nebylo bez zajímavosti sledovat, jak československá církev evangelická formou tzv. nedělní školy, biblických hodin atp. získává prostřednictvím různých soutěží, kvízů atp. zájem dětí a mládeže o problémy náboženství. Používají k tomu nejmodernějších pomůcek, diapositivů, filmů, magnetofonových nahrávek atd. Organizují recitační, hudební a pěvecké soubory a skupiny, které pak účinkují při různých slavnostních příležitostech.“⁴⁷⁸ Také letní setkání baptistů v Pačíně hodnotí jako práci s mladými lidmi.

d) Situace mezi občany německé národnosti. Ti jsou po okrese rozptýleni a většinou pracují na státních statcích. Jsou obvyklými účastníky mší, dělají však také kostelníky, varhaníky, uklízeče aj. aktivní laiky. Jen v Kladruzech přetrvává zvyk opakovat přečtené evangelium také v německém jazyce.

e) Vliv cizineckého ruchu na úseku církevním. OCT sumarizuje, že po značném nárůstu počtu turistů na farách v prvním roce po uvolnění cestovního ruchu (tj. 1965-66 – poz.), se nyní vše vrátilo do normálu a omezuje se jen na náhodné návštěvy rodáků či bývalých občanů obce. Turistické trasy odsunutých Němců však nyní směřují především do nitra republiky. Dále OCT vypočítává těch několik kněží, kteří udržují vztahy do NSR, a že jim to často vyneslo příspěvek na nové auto. To se týká i P. Holešovského, který byl nadvakrát, od 1965 do normalizace, a znovu od 1973, tachovským arciděkanem. Jemu přispěli kolegové ze Švýcar a NSR, alespoň OCT to tvrdí. Takové dary dostávali ovšem nejen katoličtí kněží, své známé či příbuzné měli v Německu především duchovní církvi nekatolických. Kněží také využívají možnosti cest a studijních pobytů v zahraničí. Rekord mezi nimi držel jeden pravoslavný kněz, který stihl navštívit pět zemí od Dánska až po Jugoslávii. Celkově však OCT Flek konstatuje, že vliv cizineckého ruchu není valný, i když dvěma konkrétním kněžím a jejich nadprůměrným aktivitám je nutné věnovat značně nadprůměrnou pozornost.

f) Další perspektivy vývoje. Jelikož cílený průzkum religiozity dosud nebyl proveden, odvažuje se OCT říci jen to, že na základě dílčích průzkumů je počet věřících zhruba vyrovnaný, ale aktivizace laiků, větší návštěvnost v kostelech i větší počet přihlášek na VN apod. vyjadřují poněkud přesněji stav religiozity, „jejíž projevy byly v minulých letech často omezeny administrativní cestou.“ Zvýšenou aktivitou patrně miní, protože to přímo neříká, vyšší religiozitu, a proto je nutné čelit jí tím, že se ateistické výchově bude věnovat více pozornosti. „Dříve obvyklé formy přednášek z astronomie apod. nejsou přitažlivé, a nemají proto patřičný dosah. Také práce sboru pro občanské záležitosti vyžaduje nové metody a také odpovídající hmotné zabezpečení.“⁴⁷⁹ radí OCT.

---

⁴⁷⁸ Tamtéž.

⁴⁷⁹ Výše uvedený zdroj, str. 7.

Jako příznivou okolnost však hodnotí fakt, že se Tachovsku zatím vyhýbají zakázané sekty, a že malé církve s obvykle fanaticky oddaným a odhodlaným členstvem nejeví schopnost zvyšovat počet členů. I když, jak přeci jen zaznamenal, nový kazatel z Teplé u baptistů jeví podobné tendence.

2. Situace v jednotlivých církvích.

a) Římskokatolická církev. Zde je připomínáno především to, že po smrti vikáře Böhma v prosinci 1965 došlo ke jmenování celkem tří administrátorů, a to pro farnosti Staré Sedliště, Tachov a Planá. Zejména administrátor v Plané Záruba doзору dost vadil, protože se choval velmi provokativně, např. jeho myšlenky o výchově na školách ve farní kronice či demonstrativní čestné místo fotky kardinála Berana ve vlastním bytě, jedny z mnoha důvodů, proč byl jedním ze dvou kněží na černé listině tachovského OCT. Tím druhým byl inteligentní a vzdělaný P. Šimoník, který OCT lezl krkem zejména svou neochvějnou vůlí říkat veřejně to, co se báli říci jiní. Na jedné liturgické konferenci tak vyjádřil názor, že (tehdejší) MHKD by měla být zájmovou organizací kněžstva proti „zvůli jednotlivců“, což dekodováno míní: zvůli OCT. Udržuje čilé styky se zahraničními duchovními a na oblastní konferenci v Plzni si (OCT: neoprávněně) stěžoval na postup OCT ve věci přihlášek na VN.

Odkazem koncilové modernizace byla i každé dva měsíce konaná liturgická konference k problematice realizace jednotlivých koncilových závěrů, kde obvykle vystupoval i člen arcidiecézní liturgické komise, tedy lokální odborník na tuto realizaci. OCT dodal, že tyto konference bedlivě sleduje, protože jsou jeho hlavním pramenem informací o pokoncilní reformě.

b) Českobratrská církev evangelická. Na okrese má asi 1500 stoupenců a její kazatel pro stanici Tachov (plus Planá, Bor a okolí) Čapek je tentokrát protestantskou černou ovčí číslo jedna. Po studijním pobytu v Anglii, který umožnilo blahosklonné rozhodnutí ČSSR o uvolnění cestovního ruchu (zákon z roku 1965 – poz.), se stále častěji začal hlásit k myšlenkám hnutí tzv. nové orientace, mj. o spoluzodpovědnosti církví ve výchově člověka. Od toho není daleko k jeho konfliktům s úřady ohledně „svobody“ VN na školách. Zmíněná březnová konference černošínského sboru potvrdila úspěch církve v práci s dětmi (s mládeží jsou na tom podstatně hůř, to už je ta ateizovaná či pubertální generace – poz.) a také s bojem o návrat pasivních věřících. Základem černošínského sboru jsou právě zmínění reemigranti ze Slezska.

c) Ostatní nekatolické církve. U Pravoslavných vadí aktivity faráře Doseděla, a to pod rouškou ke státu budované loyality. Z posledních nezávislých akcí OCT jmenuje organizování svěcení hřbitova v Lesné, jediné větší obce ve vysídleném pohraničí západně od Tachova a převážného místa koncentrace pravoslavných na okrese, který však spravuje místní NV, čímž překračuje své pravomoci. Ve svých předešlých působistích ve velkých městech také uvykl

působení ve společenských organizacích, kde ovšem jeho vliv nebyl nikterak vysoký, což by o Lesné řečeno býti nemohlo, takže státní orgány odkazují s nemalým úsilím jeho snahy dostat se do správy obce do patřičných mezí. Správce plánské části okresu mazaně zdůvodňuje své návštěvy po rodinách tak, že bojuje proti jednání bývalých řeckokatolíků, kterých prý má v obvodě značné procento, kteří se radši svěřují do péče duchovních katolické konfese a ne jemu. Tento farář Jakovljevič si také během roku vysloužil důtku na jednání s OCT a KCT, kteří mu vytýkali pokus o rodinnou VN ve Vyškově (pár km SV od Plané – poz.).

Adventisté jsou přes svůj nerostoucí počet velmi aktivní a zejména provokuje jejich sobotní pracovní abstinence. Tomu je formálně čeleno již zavedenými volnými sobotami, státnímu doзору však vadí, že adventističtí rodiče své děti dále vedou k sobotnímu pracovnímu klidu. V případě jedné rodiny, jejíž dcera navštěvovala ZDŠ v Tachově, se neustále opakují občasně úřední intervence kvůli nedocházení a nedocházení následující hned poté, co dceru alespoň pro jednou do té školy pošlou.

U baptistů stáčí pozornost na jejich nového kazatele Mareše, který ve svém Renaultu (dar příbuzného z Kanady) objíždí svůj ovčinec na SV okresu a pečuje i o návrat zbloudilých oveček, k zášti státní správy. Dále na sebe stačil upozornit před časem již návrhem na křty v přírodě (baptisté své členy křtí úplným ponořením – poz.). To OCT zamítl zdůvodněním, že takovým veřejným křtům není možné zabezpečit ochranu před reakcí okolí, a tak ať si radši seženou vhodnou nafukovací nádobu, aby mohli křtít v modlitebně. OCT zakončuje své „breve“ k baptistům tvrzením, že tyto vychytralé snahy proniknout svými akcemi na veřejnost, a tak na sebe soustředit pozornost, jsou však typické pro všechny církve.

3. Situace mezi řeholnicemi.

a) Vliv cizineckého ruchu. Je nepatrný už proto, že řeholnice jsou na jediném místě v okrese, a to tzv. Šedých sester v počtu 11 na bývalém loveckém zámku Dianě kousek od státní hranice, což je, jak tušíme, v hraničním, a tedy střeženém, pásmu.

b) Styky a orientace duchovních sester na duchovní ve výrobě. Po výměně duchovního, k němuž neměli důvěru (byl dvakrát protiprávně trestán – poz.) sestrám poskytnut jiný duchovní, u nějž měli jistotu, že nebude sestry orientovat na duchovní ve výrobě.

4. Vyučování náboženství na školách.

a) Zhodnocení školní výuky ve školním roce 1966/67. OCT konstatuje mírný růst žádostí, a to jen u ŘKC, jinde je situace dost proměnlivá. OCT vytvořil na přehled o VN speciální tabulku pro srovnání let 1960-67,⁴⁸⁰ kde sledoval žáky jednotlivých konfesí v kontextu celé školou povinné populace (2.-7. tříd, tak stanovil zákon – poz.), pro lepší orientaci vyjádřenou v procentech. Z celkové ho počtu žáků v roce 1960, tj. 6368, tvoří děti rodičů ŘKC samozřejmě nejvíce ze

⁴⁸⁰ Výše uvedený dokument, str. 13.

všech na VN přihlášených, a to 342 z 383, celkovým podílem tedy většinu z oněch 6,01%. Následují ČCE (31) a pravoslavní (10). V nehubenějším – pro státní správu nejpříznivějším – roce 1963 již však je podáno jen 85 žádostí k VN. Z 6111 dětí to tehdy bylo jen 60 katolických a 25 českobratrských. Tady dosáhl administrativní tlak vrcholu, pouhých 1,39% všech žáků okresu. Ale to byl bod obratu, odtud až do zatím kulminačního bodu v roce 1967 dochází k již trvalému růstu žádostí i dětí přijatých k VN. V roce 1967 už je to zase 238 dětí, nejvíc od roku 1962 a 4,26% z celkem 5582 dětí školou povinných. Katolíků 221, 16 českobratrských, jediný „husita“ (toto dítě na VN prvně již r. 1966) a žádný pravoslavný. Po roce 1963 i zde došlo k růstu až na 4 zájemce, ale právě rokem 1967 se opakuje nula z všeobecně nejnižšího roku 1963. V meziročním srovnání je roku 1967 o 51 žádostí/žáků na VN více, především ale vzrostl počet škol, kde se vyučuje, z loňských 30 na nyníšších 36. Počet přihlášek v obcích školou vybavených samozřejmě ovlivňuje religiozita obce či obcí, z nichž do ní žáci dojíždějí (např. 5. ročníku v Přimdě procento dětí na VN jednoznačně zvyšují děti dojíždějící z Hošťky).

Dále OCT rozebírá sociální složení oněch asi 170 rodin, které děti na VN posílají. Nejvíc, 80 otců a 40 matek, pracuje na státních statcích, nicméně je tu i pár dětí techniků, lékařky, atd., dokonce i důstojníka ČSLA!⁴⁸¹ Jsou převážně z rodin slovenské a německé národnosti, reemigrantů ze Slezska, Rumunska atd. S ohledem na nedostatečný počet přihlášek v některých obcích pro otevření vyučovacího předmětu VN povolila církevní správa VN na celkem 22 školách. Nakonec se výuky zúčastnilo jen 207 dětí a v průběhu roku odpadlo dalších 11. VN jich tedy nakonec navštěvovalo jen 83,2%.⁴⁸² Někde se nevyučuje pravidelně a v Lestkově se dokonce děti snaží VN opouštět, aby nečelily posměchu ostatních spolužáků. To je dle mého názoru velmi rozšířený jev, tedy většinově tak, že sice nechtějí utéci, ale stydí se za účast na VN. Také se ví, že mnoho rodičů dětí do VN nutí – jedno dítě se nechalo slyšet, že kdyby na VN nechodilo, rodiče by mu nedovolili hrát kopanou.

b) Příprava a přihlášky dětí pro školní rok 1967/68. V rámci svého úkolu k plnění POO k zajištění odpovídajícího (tj. přijatelného – poz.) průběhu VN sestavil tachovský OCT seznam veřejných (státních) pracovníků a pracovníků i členů strany, kteří své děti přihlásily na VN. Uskutečnil s nimi (nátlakové) pohovory s jen částečnými výsledky. Následovala instruktáž ředitelů škol pro následující školní rok a jejich seznámení s dosavadními zkušenostmi ohledně VN. Takže se OCT svěruje, že zatímco on se soustředil jen na čtyři problémové duchovní, hospitační činnost ředitelů škol a třídních učitelů se viditelně zlepšila. Při 40 provedených hospitacích zjištěno, že aktivita dětí je zjevná jen u ministrujících a jinak v blízkosti kněží se pohybujících dětí, jinak převládá pasivita. Při instruktáži byla tedy ředitelům zdůrazněna potřeba

⁴⁸¹ ČSLA – Československá lidová armáda.

⁴⁸² Jedná se o školní rok 1966/67, kdy podáno 216 přihlášek na VN, dle tabulky na str. 14. Stále výše zmíněný dokument.

prevence. Mají v průběhu prvního ročníku ZDŠ sledovat, u kterých prvňáčků je vzhledem k rodinným poměrům i jinak pravděpodobnost podání přihlášky na VN v příštím ročníku, zaměřit se na ně a po zbývajícím čase na ně „vhodně působit“, aby se podání těch přihlášek vzdali. Je možné se domnívat, že takhle nějak klesal počet přihlášek i počátkem 60.let, je ovšem nutno počítat i s jinými formami „domlouvání“, např. účinným tlakem na rodiče na pracovištích.

V letošním školním roce podány přihlášky na stejném počtu škol, to je oněch zmíněných 238, o 22 více, či jinak, o 0,61%. Vyučovat se však bude na více školách, a to 27. V 9 z nich jen jedna hodina týdně (to souvisí s počtem přihlášených žáků – poz.). Jen ve třech školách se budou vyučovat 2 hodiny náboženství týdně. Ve všech zbývajících se bude VN konat jedna hodina za dva týdny.

c) Snahy církví o vyučování náboženství mimo školu. Krom zmíněného případu faráře Jakovleviče o vyučování 4 dětí v jedné rodině k podobným jevům nedošlo (vždyť jsou přísně sledovány a potírány), ale nekatolické církve mají možnost doplňovat VN dětí v rámci svých biblických hodin, nedělních škol či konfirmačních cvičení, jelikož vše probíhá v modlitebnách. I malé děti zde měly koutek, kde si mohly hrát, a tak byly již od útlého věku vedeny k náboženství. To byla velká výhoda menších církví a OCT si tu tak trochu postěžoval na limita církevního dohledu, protože mu vlastně zákon v rámci proponované ochrany malých církví před majoritní ŘKC znemožnil účinně čelit také jejich práci s dětmi. Maximálně se může zbavovat příliš aktivních kazatelů.

5. Hospodářské otázky.

a) Konkrétní poznatky z hospodaření církví, a jak je prováděna kontrola. Katolické farnosti považovány všeobecně za ztrátové a dotace na jejich provoz dosahuje částky asi 60 000 Kčs a na vyrovnaném rozpočtu se drží jinak černá ovce Záruba, který během svého působení nadchl farníky k vysokým výnosům ze sbírek. Černou ovci ve skutečnosti je domaslavský administrátor Španihel, který nepovažuje za nutné vést účetní knihy a účetnictví vůbec. Nejen kvůli němu, ale všeobecně je možné říci, že účetnictví většiny farností není v příliš dobrém stavu, často bez podkladů k vyplněným čtvrtletním výkazům, a jinak řečeno sotva přijatelném.

b) Stav církevních objektů (požadavky na opravy a jejich realizace). Flek označuje stav většiny církevních objektů za mimořádně neuspokojivý a připomíná, že mezi těmito asi 70 objekty, především kostely, farami a kaplemi je i pár velmi cenných objektů, z nichž jmenuje chrám v Kladrubech a kostely v Tachově, Plané, Svojsíně a Pístově. Farnosti pochopitelně nemohou mít peníze na opravy, když jsou většinou ztrátové, a tak je každoročně na školském a kulturním odboru Zč KNV požadováno na 200 000 Kčs na nejnutnější opravy. OCT však přiznává, že finance nutné na nejnutnější opravy objektů zapsaných na státním seznamu nemovitých kulturních památek vysoce převyšují poskytovanou částku a možnosti stavební

výroby, i když v této oblasti došlo v poslední době ke zlepšení. „Protože v minulých 20 letech často pro zjednodušeně chápaný boj proti náboženství byly sakrální památky opravovány jen sporadicky, došlo v řadě případů k devastaci velmi významných uměleckých hodnot (např. kostel na Krasíkově, Pořejově, Jadruži, Bohuslavi a jinde) a velká většina ostatních je ve velmi zchátralém stavu.“⁴⁸³ Následně jmenuje téměř 20 kostelů po okrese, jichž se to týká, včetně bleskem zdemolované krytiny věže ve Východním Sedlišti, která zub času trochu urychluje). Vždyť jen cenný gotický kostel v Tachově se opravuje jen s velkými obtížemi. Je zde jediný specializovaný, kapacitou omezený a značně drahý podnik, OSP Plzeň – Sever, který se specializuje na ty nejčastější případy, kdy není možné opravovat svépomocí, tj. opravy věží a chrámových lodí. Připomíná, že zastřešení (jen) věže kostela v Bezdruzicích stálo 70 000 Kčs (tamtéž).

c) Možnosti snížení státních příspěvků na provoz nesoběstačným farnostem. OCT si je jist, že snížení příspěvku nebo jeho odnětí je možné jen v jakž takž soběstačných farnostech Planá a Chodová Planá. Všude jinde je těžké dosáhnout provozních úspor a tím i zisku. Jediné řešení vidí ve větších příjmech z kostelních sbírek, kde tedy ještě vidí jistý potenciál v Tachově, Stříbře a Konstantinových Lázních.

6. Spolupráce s MNV, jejich složkami a společenskými organizacemi.

a) Práce s informátory. „K doplnění znalostí, potřebných k ovlivnění církevní politiky v okrese i jednotlivých místech je nezbytná přiměřená síť informátorů.“⁴⁸⁴ OCT uvádí, že jsou to především jeho známí, členové strany, funkcionáři MNV, ředitelé a učitelé škol. Donášejí mu obvyklé zprávy, občas je ale využívá plánovitě (např. milostivé léto ŘKC apod.).

b) Zkušenosti s besedami s duchovními u předsedy ONV. Dochází k nim jen na této úrovni a konaly se posledně v letech 1965 a 1966. Duchovní si to spíše pochvalují, protože v tom vidí zájem o církevní problémy, takže samozřejmě přestírají především špatný stav církevních objektů a své malé platy. „Hostitelé“ je však vykazují do nastavených mezí, tentokrát hodnocení výsledků rozvoje okresu v uplynulém roce (připomínám, že v té době docházelo k velké výstavbě zdejšího zemědělského průmyslu a v Tachově stavěli celé jedno velké sídliště – poz.) a problematice života v okrese. Proto tedy hodnotí setkání jako užitečná.

c) Ateistická propaganda. „Ateistická propaganda se postupně oprostila od příznaků vulgární propagandy a soustřeďuje se na zásady soustavného výchovného působení.“⁴⁸⁵ Tak OCT uvádí svůj příspěvek k této oblasti, kde vysvětluje, že nejlépe se realizuje formou přednášek na školách, přednáškami aj. akcemi v kulturně výchovných zařízeních, a v rámci práce sborů pro občanské záležitosti. Jejich činnost určuje okresní poradní sbor pro občanské záležitosti, jehož

⁴⁸³ Výše uvedený dokument, str. 18.

⁴⁸⁴ Stále dokument z roku 1967, str. 19.

⁴⁸⁵ Tamtéž, str. 19-20.

místopředsedou je právě OCT. O soustavnou ideovou výchovu svých členů pečuje pomocí různých školení, seminářů a výměn zkušeností. OCT je přesvědčen, že zkušenosti s biřmováním a VN dokazují, že tato výchova se musí stát součástí také vnitrostranické výchovy, protože ne všichni členové „se s touto otázkou vnitřně vyrovnali“ a povinností ostatních je jim pomoci.

7. Stav zabezpečení církevně politických úkolů v okrese a zhodnocení práce OCT.

OCT vyznává, že církevní agendu převzal 1964 jako inspektor kultury a i při kumulaci těchto funkcí ji běžně zvládá. Osvědčila se mu spolupráce s pověřenými pracovníky OV KSČ a (státní) bezpečnosti. Jeho pracovní podmínky se výrazně zlepšily po přesunutí do jiné kanceláře, kde má zejména pro pohovory s duchovními potřebné soukromí. Pochvaluje si také, že odpadly potíže se zajišťováním automobilu a uzavírá, že v plánu kulturního úseku jsou dva inspektoři, což odpovídá rozsahu odvětví. Není tedy zatím možné, vyjasňuje, aby jeden z inspektorů vykonával práci OCT převážně, jak by si církevní problematika okresu nejlépe vyžadovala. To je už skutečně vše, výroční zpráva vyčerpala všechno, zajisté také nás.

1968

Ve dnech 11.-12. a 14.6. uspořádal ZKNV porady,⁴⁸⁶ během nichž si CT vyměňovali zkušenosti ze své práce, uvádí červnová informace o poradě OCT. Jak v pražské, tak budějovické diecézi ŘKC se dějí nevídané věci. Kněží sice pořád udržují styk s NV, ale jsou často aktivní v lidové straně. Práci s mládeží věnují mimořádnou pozornost a postupně dochází k zavádění bohoslužeb slova a ekumenických setkání s ostatními církvemi.

Zatímco nástupem biskupa Hloucha v Budějovicích došlo v tamních ŘKC vodách spíše ke zklidnění, v Plzni po jmenování nového biskupa ČCH situace spíše spěje k aktivizaci. Ekumenismus mezi ŘKC a PC je úspěšně bržděn existencí ŘeKC. V ČCE je známa skupina několika duchovních, kteří mají výhrady nejen vůči svému seniorovi, ale také vůči vedoucí úloze KSČ ve společnosti. Jistý pohyb se jeví u SJ, ale není dost informací.

Prý velmi užitečné bylo setkání KCT Pelnáře s představiteli církví v květnu t.r. Na Chebsku vznikla napjatá situace ohledně toho, že některý z členů Rady ONV dal kněžím k dispozici 2 zprávy o CP situaci.

V souhrnných zjištěních shrnuje vedoucí OK ZKNV (pisatel zprávy – poz.), že CT žádají po MK větší míru informovanosti o celkové situaci na CP úseku. Shodli se na tom, že porady KCT

---

⁴⁸⁶ Informace o dílčích poradách OTPVC v západočeském kraji. V Plzni 24.6. 1968. Určeno MK ČSR. SOA Plzeň, fond ZKNV, karton P 1523. **Protože se jedná o převažující zdroj, dále jen „SOA“ (kde se rozumí karton P 1524).**

by se měly konat častěji. Nemají např. skoro žádné instrukce ve věci nového školního roku ve VN.

Konkrétně se pak ptají na znění směrnice ohledně poskytování souhlasu k zastupování v duchovenské činnosti, protože v oběžníku litoměřické diecéze se psalo, že kněží mohou své kolegy o výpomoc požádat bez oznamování OCT, ale mají mu minimálně tedy dodatečně dát vědět, co a jak se stalo, aby se předešlo nepříjemnostem. Samozřejmě chtějí potvrdit, že OCT má právo se vším dávat souhlas, což směrnice říká.

1972

Zpráva o CP situaci z dubna⁴⁸⁷ zahrnuje oddíly: Vývoj církevně politické situace po 1.8. 1970, Současný stav v jednotlivých církvích, Výuka náboženství. Současný OCT Příbání nejprve probral svého předchůdce jménem Flek (do 1.8. 1970), u něhož pojal podezření, že s kněžími již politicky nepracoval. I když prý chodil na jejich shromáždění a nepravidelně (!) je zval na ONV, prý „spíše podléhal jejich vlivu a tlaku, než aby vyžadoval plnění politické linie.“⁴⁸⁸

Když on přišel na okres, musel se nejprve zorientovat v problematice. Přesto se mu poměrně brzo podařilo obsadit funkci místního vikáře (Holešovský) náhradou na do CMBF Litoměřice mířícího předchůdce Koukla, kterého beztak hodnotil společně s kolegou Zárubou z Plané jako (patrně ideologicky – poz.) jednoho ze dvou nejhorších farářů na okrese. Nového faráře pak označil za pozitivní typ, který státní správě pomáhá v řízení činnosti duchovních ŘKC. Novým farářem v Tachově (protože Holešovský bude do 1973 sídlit v Kladruších – poz.) se stal mladý plzeňský farář Šilain, který je prý přístupný spolupráci. Tehdy se právě zhoršily Zárubovy vztahy s kolegy (distancovali se od jeho činů) i s ONV, který poté začal usilovat o odebrání souhlasu. Celá záležitost se však značně protáhla, takže Záruba nakonec byl od 1.1. 1972 „jen“ přesunut do okresu Příbram, aniž by o souhlas přišel. Jeho nástupce v Plané, sokolovský kněz Samek, byl OCT hodnocen ukázkově: „loajální a přístupný ke spolupráci.“⁴⁸⁹

V roce 1971 onemocněl starý svojšínský kněz Havlíček a jeho náhradou byl, jak OCT poznamenává, bývalý zedník, Brtva, aniž by se obtěžoval vysvětlovat, proč se musel stát zedníkem. Jako bývalý činitel Junáka se hned začal orientovat na mládež. Založil dětský pěvecký sbor, organizoval pro ně volný čas, promítal jim filmy. Záhy proti němu spojily síly ZO KSČ, MNV a ZDŠ ve Svojšíně a ideologický boj trval tak dlouho, než při posledním pohovoru teď

⁴⁸⁷ Zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov. OK ONV Tachov ZČ KNV, 27.4. 1972. Církevně politická situace v okrese Tachov – pro členskou schůzi KSČ při OV KSČ v Tachově. SOA, (karton P 1524).

⁴⁸⁸ Viz předchozí, str. 1.

⁴⁸⁹ Viz předchozí, taktéž str. 1.

v dubnu 1972 zmíněný více méně rezignoval, slíbil dětské aktivity omezit, pokud možno přesunout do kostela, a navázat bezkonfliktní vztahy s NV.

V činnosti faráře Kopeckého v Sedlišti již dle pozorování „našich spolupracovníků“ nejsou žádné tzv. negativní prvky. Už omezil svůj kdysi značný aktivismus, včetně členství v okresním výboru lidové strany a silného tlaku na opravu kostela, a to po několika konfrontacích (pohovorech) se státní správou. Ještě loni byl tento v obci již 25 let působící farář, a v roce 1968 vikář, dost aktivní. Farář Fiala z Boru se za činnost v „krizovém období“ dokonce stal cílem VB. Nakonec se i on zaměřil jinam, konkrétně na opravy kostelů svých farností. Příznivec dobrého jídla a života státní správě nikdy nedělal problémy, což bylo pro ni cennější o to víc, že působil v choulostivém prostředí řeholních sester na Dianě.

Farář v Chodském újezdě Průša v minulém období platil mezi kolegy za černou ovci a většinou se ho stranili. Ne proto, že by spolupracoval, proto, že vždycky až úzkostlivě dodržoval všechny předpisy, a tak státu vycházel na ruku bez boje. Nicméně loni byl aktivní v organizaci pístovské poutě, a jeho zásluhou přišlo hodně lidí, což prý státní správu upozornilo na jeho případnou nebezpečnost. „Za toto byl také patřičně finančně postižen.“⁴⁹⁰ Navíc musel projít pohovorem na ONV za účasti svého vikáře.

Domaslavský farář Španihel upustil od aktivní činnosti, hlavně tlaku na zřízení pobočky lidové strany na Bezdrůžicku, poté, co mu bylo naznačeno, že by ztratil státní souhlas. Nejagilnějším však vždy byl Šimoník ve Stříbře. Byl jejich ideovým mluvčím, na vikariátních poradách a jinde mluvil jejich jménem, pracoval s masami věřících, stýkal se s lidmi z SRN.

U ČCE kromě Čechákové, která jim nevadí, připomínají černošínského Svobodu, který prý vždy byl nepřístupný jakémukoli jednání a před XIV. sjezdem (jaro 1971 – poz.) uspořádal ve svém sídle setkání mládeže celého seniorátu, přičemž vadilo i to, že vše na ONV oznámil jako hotovou věc.

Největší nebezpečí faráře ČCH Védla není to, že před 1968 působil v Rakousku, pak se vrátil, dokonce vystupoval v televizi a pracoval s mládeží, ale to, že působí mezi věřícími jako lidový kněz. Správce PC v Lesné měl dobrý kádrový posudek už pro svou frontovou účast ve válce (jako Rusín byl Zubanič na té „správné“ straně – poz.). S NV vždy vycházel dobře. Teprve v březnu přišel o možnost působit na S okresu jeho kolega Jakovljevič z M.L., neboť se zjistilo, že nemá pro působení na okrese státního souhlasu. U ostatních církví byly problémy s ASD v Lesné kvůli sobotnímu nepracování a nedocházce do školy, po zavedení volných sobot (v roce 1968 – poz.) však tento problém skončil. BJB má na okrese celkem 45 rodin, nejvíce v Pačíně 27.

---

⁴⁹⁰ Má se na mysli ztrátou premií. Tamtéž, str. 2.

Po svolání duchovních na ONV 21.10. 1971 (předvolební), se od druhého setkání 5.4. 1972 ustálila praxe těchto setkání 2x ročně. Na druhé zmíněné besedě OCT hlavně kritizoval, že nikdo dosud není členem SKD. Již 25.4. 1972 oznamuje rebelant Španihel vstup do SKD a smír se státní správou. Mnohočetné ověřování u státních a společenských organizací upřímnost jeho záměru potvrzuje.

Předmětem zájmu ZO KSČ, NV a VB se nakonec stali tito vyvolení, kteří jsou stále považováni za hrozbu: Brtva, Šimoník a Kopecký. Podle vyjádření zástupců MK mělo dojít k přesunutí Svobody mimo okres a nahrazení nezkušeným začátečníkem. Dále projednána s vedoucím odboru dopravy ONV možnost omezení autobusů ČSAD na poutích prostřednictvím působení na ředitele podniku, a to včetně zájezdů mimo okres. Řeholní sestry na Dianě se neprojevují a všechny se zúčastnily voleb. Přehled o VN za léta 1967 – 1972:⁴⁹¹ 1967/68 – 238 přihlášených (4,27%). Pak se uvolnila stavidla dohledu a nastal růst: 1968/69 – 971 přihlášených (14,41%), 1969/70 – 1085 (16,8%), a po konsolidaci komunistů 1970/71 již jen 443 (8,84%) a 1971/72 pak 327 (6,5%) se zřejmě klesajícím trendem. Posledně uvedené číslo se však vlivem prostředí snížilo ještě před začátkem a v průběhu školního roku na konečných 320. Ještě v ročníku 1970/71 přihlášeny také děti funkcionářů. Začátek protiútoků státní správy v roce 1971 je proto zřejmý i odtud. Dále hodnocena úspěšnost VN, tedy výkonnost kněží, jako relativní v závislosti na jeho schopnostech. Navazuje stať o ateistické výchově na školách, působnosti SPOZ v tomto směru a podstatný fakt o kumulaci funkcí na KO ONV, tedy nedostatku lidí na tomto úseku. Podle směrnic MK musí být post OCT samostatný.

Přehled o CP situaci za rok 1972 je sdílný.⁴⁹² ŘKC nekonala poutě, které by přesahovaly rámec okresu. OK o nich průběžně informoval Zč KNV. Pouti na Pístově v červenci byl, pravda, přítomen člen SKD Šilain, ovšem také tam bylo 6 řeholnic a 10 dětí, kázání objasňovalo vznik karmelitánského řádu, v prostoru parkoval autobus z Chebu a 10 aut různých SPZ.⁴⁹³ Účast 130 lidí. O 14 dní později v Plané (30.7.) navštívilo pobožnost 150 lidí. Pouti v kladrubském chrámu bylo 20.8. přítomno na 200 lidí a čtyři kněží. Stejný počet kněží se sešel v ONV přesunutém termínu druhé pístovské poutě, 2.9., a i přesto, že věřících se účastnilo letos zdaleka nejvíc, kolem 700, bylo to méně než loni. Poutě se bez výjimky konaly v kostelech a působením na administrátory se podařilo zamezit pozvání biskupa Tomáška. Duchovním bylo naznačeno, že se nesmí pokoušet o obnovu zaniklých slavností či tradic. Plán církevních akcí musí předložit ONV do konce března, aby je tento mohl schválit.

⁴⁹¹ Cituji ze str. 6 výše uvedeného dokumentu.

⁴⁹² Církevně - politická situace v okrese Tachov v roce 1972. OK ONV Tachov, 11.1. 1973. OCT Příběh. SOA.

⁴⁹³ SPZ – Státní poznávací značka registrovaného vozidla.

V roce 1972 však proběhlo ve Stříbře biřmování. Biskupu Tomáškoví sekundovalo všech 5 kněží tachovského vikariátu. Na 300 věřících přihlíželo přijetí 75 biřmovanců do obce dospělých křesťanů. Po mši před kostelem věřící obklopili Tomáška, který podepisoval svaté obrázky. Farář Fiala zajistil svoz biřmovanců na slavnost autobusem ČSAD, přítomen byl objednaný fotograf ze Stříbra a kolem parkovalo asi 20 aut. Celá akce byla hodnocena jako záležitost místního charakteru a opět bylo naznačováno, že se to zdařilo i převodní pákou v podobě vlivu vikáře Holešovského. Původně ŘKC usilovala ještě o biřmování v Boru, to ale padlo. Na vikariátní poradě v prosinci 1972 se duchovní ŘKC vyslovili, že s biřmováním v r. 1973 nepočítají.

Členů SKD je osm, nikdo nedostal výhrušné dopisy. Reprezentovali účastí na poutních bohoslužbách. To je v plánu i na tento rok. V letech 1967-71, tj. v zásadě v krizovém období, dostali státní souhlasy ještě kněží Šilain (svěcen 1967), Brtva (svěcen 1970) a Samek (svěcen 1970), z nichž Brtva, kterého později „vyštípají“ coby řeholníka, je ukázkovým příkladem kněze, který byl pro svou příslušnost přinucen v roce 1950 přerušit bohoslovecké studium. Studovat směl zase až od roku 1968 a patrně absolvoval urychleně, když už se „karta opět začala obracet“. Dále se vysvětluje, že úřad vikáře byl obnoven skrze P. Holešovského z iniciativy ONV dne 11.1. 1970 (umožňoval ONV lepší kontrolu ŘKC kněžstva – poz.). Na základě výsledků jeho práce ONV doporučuje, aby i nadále úřad vykonával výše zmíněný, tehdy ještě v Kladrubech.

Styky s cizinou skoro nejsou, jen do Stříbra občas přijedou kněží ze SRN a slouží mši za zavřenými dveřmi. Konání akcí v rámci biskupského milénia bylo povoleno jen v kostelech a za předpokladu, že vše bude skrze vikáře nahlášeno do 15.1. 1973 na ONV, což se nestalo, již na zmíněné prosincové vikariátní poradě zaznělo, že se konání žádných mimořádných akcí nechystá.

U nekatolických církví je „oprávněně“ pod dohledem činnost ČCE faráře Svobody, který v rámci příprav na konfirmaci vyučuje asi 15 dětí. Na bohoslužby mu taktéž do Černošína přichází 15-20 dětí, a sám ve Zhořci pořádá bohoslužbu pro mladé, kam chodí dalších 10 dětí. Jeho kolegyně Čecháková ve Stříbře sice VN neučí, ale na FÚ podobně pracuje s dětmi asi v počtu 15. Farář ČCH Védľ vede duchovenskou činnost pro asi 20 dětí. Co do styku s cizinou Svoboda tradičně jel na dovolenou do NDR. Předtím prošel pohovorem na ONV za účasti svého seniora, kde slíbil, že tam nebude vyvíjet duchovenskou činnost. Na začátku tohoto roku měli na faře ČCH návštěvu evangelického kněze ze SRN, nyní dlícího v Mariánských Lázních.

Nekatolické církve nedisponují žádnými rekreačními zařízeními, ani u nich od roku 1968 nevznikly žádné nové modlitebny. Jen ve Zhořci se v letech 1971-72 opravoval sborový dům ČCE. Na prázdninové praxi nebyl v okrese žádný bohoslovec, jedinou výjimkou byla jedna

třídenní návštěva ve Svojšíně u známého. Nikde v okrese se nevydává církevní neperiodický tisk a kněží již o pravidlech v tomto směru byli poučeni.

1973

Velikonoční obřady proběhly v pořádku, konstatuje zpráva OCT z počátku května.⁴⁹⁴ Jen způsobila zmatek stížnost OCT Karlovy Vary, že ŘKC v Tachově vypravila autobus do Karlových Varů. Celou věc ověřovali, ale nic se nepotvrdilo. ČSAD potvrdily, že v té době nebyl vypraven žádný autobus. 27.4. bylo na ONV jednání s farářem Brtvou pro neplnění povinností. Součástí této zprávy je přípis, návrh na jeho přesun mimo okres, nebo v nejhorším někam v okrese, ale každopádně k odnětí souhlasu pro Svojšín. Jako problém se ukázalo pověření OCT úkoly v rámci oslav přátelství ČSSR – NDR, o čemž prohlásil, že mu znemožní efektivní řízení církevní politiky.

Hned zkraje programu, který byl sestaven pro besedu zástupců ONV s kněžími koncem května,⁴⁹⁵ mělo zaznít, že OCT věří, že pro dohodnutý cíl, podíl na přípravě oslav 30. výročí osvobození, všichni nějak pracují. Následovat mělo poděkování, jak se všichni nevšedním způsobem snaží v rámci snah o opravy objektů zejména o sehnání dostatečné stavební kapacity (když státní úřady samy to nezvládají – poz.), a tím jim de facto ulehčují práci. Tady jmenoval snad všechny ŘKC kněze. V závorce pak byla uvedena jména dvou ČCE a dvou PC duchovních pro variantu poděkování o den později.

Dále se opět a znovu nabádalo k dodržování §16 (výpomoc či zastupování) a 17 (duchovní/farní správa) vládního nařízení 219/49 Sb. V současnosti totiž došlo k některým výkyvům, nicméně ve svém celku duchovní zákony dodržují. P. Španihel měl být napomenut za prodávání fotografií kostela v Konstantinových Lázních a investici výtěžku do nákupu kostelního náčiní. Nejen proto, že jistota nezpronevření peněz nemůže být zajištěna, ale také proto, že právo prodávat takové fotografie náleží k službám lázeňské péče o pacienty. Kritika nemohla nestihnout faráře Brtvu, kde především vyvěšení hesla 'Popírat náboženství není známkou inteligence, potlačování náboženství je ale známkou nelidskosti' ve svojšínském kostele bylo záminkou k předvolání na ONV, jelikož ho neodstranil ani přes upozornění státních zástupců a na ONV prohlásil, že si je svých činů vědom. Tady se konstatuje, že návrh na řešení již ONV poslalo na KNV. Uvádí také, že nadřízené církevní úřady též byly informovány a snad

⁴⁹⁴ Zpráva za měsíc duben. OK ONV Tachov, 2.5. 1973. SOA.

⁴⁹⁵ Program besedy duchovních se zástupci ONV Tachov na den 28.5. 1973 (řím. kat. církev) a 29.5. 1973 (nekat. církev). OK ONV Tachov na ZKNV dne 21.5. 1973. SOA.

s řešením pomohou v rámci udržení dobrých vzájemných vztahů. Na Brtvu směřuje i stížnost na práci s dětmi, která podle socialistické zákonnosti duchovním nepřísluší, a samozřejmě jen ve Svojšíně se to muselo porušovat. Nepřímo však kritika měla padnout i na ČCE a jiné nekatolíky s výtkou, že přes povolené biblické hodiny by se tato scházení mládeže na farách a sborech neměla konat moc často, neboť přeci jen jde o jednu z forem jinak nepovolené mimoškolní výuky náboženství. Totéž o konfirmačních přípravách a bohoslužbách pro děti.

Zejména do nekatolických řad má směřovat apel na zastavení styků s cizinou (uvedení adventisté – poz.). V rámci vyjmenovávání všech věcí, které jsou na poli vzájemných vztahů v pořádku, jmenuje OCT také otázku brigádnické práce, a oceňuje ty duchovní (Kopecký, Holešovský, Zubanič), kteří se do místních brigád zapojují s tím, že jejich práce jde všem, a zejména věřícím, příkladem. Mnoho dalších pokynů je již dodržováno, např. o neobnovování slavností, bohoslužbách v kostelech, výjezdu do ciziny, neorganizovat letní tábory či lesní brigády, nezřizovat farní rady v rámci ŘKC, nenechávat vystupovat při mši předčitatele apod.

Než mělo dojít k diskusi, OCT Příbáň měl duchovním dát konkrétní pokyny, které měli splnit. Předložit OK a u svých FÚ vyvěsit, který den budou k dispozici v rámci úředních dnů. Před opuštěním farnosti na několik dnů a více je nutné dát vědět OK místo a délku pobytu a ovšem i jeho důvod. Cestování do zahraničí má být ohlašováno s předstihem a po návratu je nutné sepsat o výjezdu zprávu pro ONV. Nahlašování platí i pro dary ze zahraničí. Je také nutné zkvalitnit vedení účetních dokladů, evidování finančních sbírek atd. U nekatolíků se budou OK včas předkládat jména duchovních navržených do staršovstva církve. Vikariátní porady se smí konat jen uvnitř církevních budov. Není možné bez svolení OK pohybovat s vybavením kostelů a jiným cenným církevním majetkem. Naopak je nutné dbát zabezpečení kostelů v souvislosti s krádežemi, za to jsou kněží odpovědní. Nesmí docházet též k prodeji církevního majetku nákupčím za hranicemi státu. Církevní tisk smí dle předpisů MK ze srpna 1972 emitovat jen povolená vydavatelská zařízení (ČKCH, Bohuslav, Kalich, Petra – poz.). Zahrnuje to vše od biblí až po zpěvníky a kalendáře, včetně např. primičních obrázků. Mimo ediční plán ÚCN smí být vydávány jen tisky pro vnitřní potřebu církví, tj. oběžníky, pastýřské listy, liturgické a pastorační pokyny, upomínkové tisky atp. Pokud určením nepřesahují hranice farnosti, spadají pod souhlas ONV. V rámci diecéze, eparchie nebo seniorátu už musejí mít souhlas KNV. Celocírkevní charakter tisku vyžaduje souhlas MK. Povolené nejsou ani soukromé bohoslužby v bytech nebo organizování věřících dle profesí. Hudební produkce v kostelech jsou možné jen se svolením OK. V duchu ústavy pak mají vždy vést věřící k budovatelské práci pro výstavbu socialistické vlasti.

Do 20.6. zejména ŘKC měla splnit řadu úkolů. Seznam řeholníků – kněží, předaný ONV, měl doplnit seznam laiků se souhlasem a laiků bez něj a seznam kněží, kteří byli vysvěceni tajným

biskupem Davídkem, který samozřejmě nemá souhlas. Také měly být propuštěny všechny farní hospodyně řeholního poslání.

Samotnému setkání byli přítomni předseda ONV, OCT a celkem 8 kněží ŘKC s tím, že jeden byl pro nemoc omluven.⁴⁹⁶ Duchovním byly tlumočeny výše popsané pokyny a Holešovský přislíbil zapojit duchovní do plnění volebních programů.

Farář Samek navrhl střechu opravovaného kostela v Michalových Horách namísto z mědi zinkovou, protože je levnější, připomněl však, že již od 1972 stagnuje věc opravy fary v Plané kvůli nezhotovenému rozpočtu akce. Kopecký dodal, že památkáři chtějí, aby krytina byla odpovídajícího charakteru, především z břidlic. Ty se ovšem těžko shánějí, a tak lobuje i za používání plechu. Brtva radikálněji dodal, že jestli státní či památková správa bude trvat na památkovém vzhledu, tak ať si zajistí finanční prostředky i materiál sama. Kněz Nováček si postěžoval na „socialistický kapitalismus“ pop rouškou OSP. Ty jsou mnohem svolnější pracovat pro soukromníky, kde nejsou pod finančním dohledem ONV, a kde si také zedník může vydělat tehdy neskutečných až 50 Kčs na hodinu. Holešovský mj. navrhl při opravě kostelů upřednostňovat střediskové a památkově chráněné objekty a státním orgánům doporučil do památkové péče zahrnout všechny zbylé cenné objekty, které jí ještě chráněny nejsou. Navrhl také, aby OSP vyčlenil zvláštní síly pro opravy památek, zvláště nejvíc žádaných zedníků alespoň v počtu 4-5 jen na tento druh oprav. A za účelem zrychlení prací aby ONV vyčlenil prostředky na zakoupení lešení.

Na setkání s nekatolíky⁴⁹⁷ byli za státní správu přítomni titíž, za církve 2 duchovní ČCE, 2 ČCH a 2 PC. Opět byli seznámeni s celkovou situací na okrese a požádáni o svůj příspěvek na plnění volebních plánů. V jakési úlitbě režimu se pak všichni shodli, že mohou jít věřícím příkladem v zapojování se do místních dobrovolných pracovních aktivit.

Svoboda se nechal slyšet, že konfirmační přípravy, biblické hodiny a bohoslužby pro děti vycházejí z tradic ČCE, a že navíc byly dávno dohodnuty s MK. ONV se rozhodlo ověřit to na ZKNV (sic). Rovněž tak dotaz Bihúna z PC, zda je možné konat biblické hodiny po skončení vyučování v kostele.

28.-29.5. došlo k přijetí duchovních katolických, resp. později nekatolických, předsedou ONV Říhou a již nyní se plánuje v plánu práce odboru kultury další setkání na prosinec, sděluje zpráva o CP za I. pololetí.⁴⁹⁸ Mj. jim byla dohodnuta bezpečnostní péče o církevní objekty, jejich zajištění. Jako příklad byl uveden kostel v Otíně, kde se kradlo 2x v letech 1969 a 1971. (Nyní

⁴⁹⁶ Zápis z besedy duchovních s předsedou ONV Tachov dne 28.5. 1973, OK ONV Tachov, 30.5. 1973. SOA.

⁴⁹⁷ Zápis z besedy duchovních s předsedou ONV Tachov dne 29.5. 1973. SOA.

⁴⁹⁸ Zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov z I. pololetí 1973. Podepsán OCT. SOA.

již odsouzení zloději celkem 3 odcizené sochy prodali zájemci do NSR celkem za 3200 Kčs). Také jim bylo kladeno na srdce nezasahování do místních kulturních akcí.

Došlo k výraznějším přemístěním duchovních. Vikář Holešovský se i s úřadem přestěhoval z Kladrub do Tachova, přičemž OK ONV souhlasil. Dále logické přesunutí tachovského správce Šilaina do Stříbra s tím, že státní souhlas dostane o pro farnosti Černošín a Erpužice, protože nynější důchodce Šimoník, bývalý stříbrský správce, se o ně již nemůže postarat. Tím se nemusí dávat souhlas pro tato místa apoštolskou administrací nabízenému rovněž důchodci Nováčkovi. Problémového kněze Brtvu navrhla administratura ze Svojšína do Kladrub. O tom ale ONV nechce slyšet. Buď přeložit mimo okres, nebo mu odejmou souhlas, a je jasno. Výsledkem těchto přesunů je však také nutnost získat ještě nové správce pro Svojšín a Kladruby. Změny byly již projednány KNV a ideologickým oddělením OV KSČ. A již v příštím roce bude nutné řešit obsazení far, protože od Španihela přes Patakyho a Průšu až k Védlovi z ČCH jsou to samí už nebo téměř důchodci (a to jsou 4 ze 13 kněží v okrese – téměř třetina, poz.).

Všem farám na okrese bylo uloženo vyvěšení úředních hodin. U devíti míst určených k opravám se na okrese prozatím počítá s částkou 725 000 Kčs. Odbor kultury na žádost vikáře Holešovského projednal návrh (apoštolské administratury ohledně změn farních obvodů). U 17 návrhů změn celkem jen jedou projeven nesouhlas ONV, přičemž obvody Jedlina a Pavlův Studenec v pohraničí navrženy ke zrušení (nic mimořádného ohledně chybějících farníků). Plánují se celkem 4 poutě ŘKC (2x na Pístově) a jinak nic jiného. Celkem 7 kněží je členy SKD (Holešovský, Španihel, Kopecký, Pataky, Šilain, Fiala a Průša). Řeholníkem jen svojšínský kněz Brtva, dokonce jezuita. Neudiví proto jeho odklizení někam, kde nemá kořeny. Na vikariátní poradě v prosinci 1972 bylo duchovním vysvětleno, že rozšiřování a rozmnožování církevního tisku bez vědomí OCT není (již dále) dovoleno, a dosud je toto nařízení dodržováno, když někdo potřeboval, dal OCT ohledně svých tiskových potřeb vědět. Přijímání pracovníků do ÚSP v Zálezlech a na Dianě, patrně oprávněně považované za skrytý nábor novic, nebylo vůbec povoleno. Všechny řeholnice jsou soustředěny v Domově důchodců na Dianě a nevlastní žádný majetek, třebaže v minulosti žádaly o koupi objektu na Kateřině, což nebylo povoleno. Působení na mládež se v rámci ŘKC děje v rámci VN, jen ve Svojšíně (patrně prací jmenovaného řeholníka Brtvy) se děje cosi nepovoleného, nějaká ta pokoutní výuka. O scházení se mládeže na farách v Černošíně a Stříbře v rámci biblických hodin ČCE je narážka, že bez akce MK s tím nejsou schopni nic dělat. O výjezdech do zahraničí a darech platí, co napsáno v následující zprávě. ŘKC byla svolením MK povolena mimořádná sbírka na opravy kostelů. ONV by zde kalkuloval se snížením nákladů na opravy kostelů, kdyby ta částka měla význam. Do 20.5. bylo vybráno „jen“ 2440 Kčs.

Oznamuje se, že plán práce odboru kultury na II. pololetí bude zpracován a předložen až v souvislosti s pracovním plánem celého ONV. Následuje také stížnost, že dohled nad činností církví stále nemůže být dokonalý kvůli kumulaci funkcí současného OCT. To je nutné změnit. KO ONV také spolupracuje s místními SPOZy. Konkrétně spolupracuje inspektor kultury Liška s odborem pro vnitřní věci ONV v rámci okresního (poradního) SPOZ, spolu s pracovnící OKS⁴⁹⁹ Kačírkovou, též členkou SPOZu, na ovlivnění poměrného snížení počtu církevních křtů, pohřbů a sňatků.

Jistý protiúder státní správy je cítit v srpnové referenci⁵⁰⁰ (nejen) o pouti v Kladrubech (19.8.), kde bylo již domluveno (s vikářem), že bohoslužby se nebudou konat v kladrubském chrámu zejména proto, že v tomto směru nikdo neoslovil památkovou péči. Mše tedy proběhla v místním kostele v Kladrubech, prý za účasti jen 5 věřících, protože mše byla přesunuta z 10 hod. na 8.30. Pro další pouť na Pístově (26.8.) se choskoújezdský farář Průša snažil získat biskupa Matouška. Tento kdysi nelegálně svěcený biskup byl ovšem u státní správy trvale v nemilosti, a tak KCT a OCT donutili generálního vikáře, aby mši provedl vikář Holešovský. Pout' však neměla takový průběh, jak by si státní správa přála. Jednak mši sloužil kněz Fiala, asistoval mu neznámý duchovní a měli tři ministranty. Vrcholem všeho byla účast Průši a Samka (z Plané) v roli zpovědníků. Také účast 250 věřících patrně odpovídala volnějšímu prostoru, který státní správa Holešovskému dala. A to nemluvíme o 10 školních dětech v doprovodu rodičů a 11 řádových sestrách, rovněž slavnosti přítomných. To bychom vlastně ani neměli mluvit o účasti pěveckého sboru z Mariánských Lázní, a to, že jeho členové celý průběh natáčeli na magnetofonový pásek. Přítomny 3 autobusy ČSAD a celkem 20 aut. Kázání bylo bez závad. Přestože církevní slavnost byla v kostele, venku byl jeden stánek s devocionáliemi, což majiteli hned zatrhli, když neměl povolení, a dva další stánky se světským zbožím. Účast neznámého kněze a prodej církevních předmětů měly dohru v pohovoru s vikářem na ONV o den později. Vikář dostal uloženo s Průšou vše projednat a podle jeho reakce se pak měl řídit jeho postih. Stánky se řešily dotazem na ONV Praha 2, neboť prodejce pocházel odtamtud.

Správa svojšínského úřadu předána Brtvou Holešovskému a Lesná byla za účasti protopresbytera Křivky předána do správy faráře Zubaniče.

Všeobecně řečeno církev na okrese nevyvíjí žádné aktivity, uvádí zářijová zpráva OCT.⁵⁰¹ Např. farní správce v Domaslavi Španihel, který vyvíjí ideovou agitaci mezi pacienty

⁴⁹⁹ OKS – Okresní kulturní středisko.

⁵⁰⁰ Církevně politická situace v okrese Tachov v srpnu 1973, OK ONV Tachov, 28.8. 1973. SOA.

⁵⁰¹ Zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov (na základě usnesení sekretariátu MK PVC ze dne 28.9. 1973) k 15.10. 1973. Podepsán vedoucí odboru Josef Příbáň, v Tachově dne 17.10. 1973. SOA.

Konstantinových Lázní, při druhém pohovoru na ONV, kdy mu vyčítáno i to, že tam nelegálně prodává svaté obrázky (22.6.), upozorněn, že příště ho již tyto aktivity budou stát státní souhlas. Zároveň bylo zatlačeno na vikáře Holešovského, aby na pražské apoštolské administratuře do konce roku vyzjistil, zda by nešlo Domaslav obsadit někým jiným, protože Španihelovi je už 72 let. 4 duchovní, kteří se v rámci okresu v minulosti odmítali podřídit státní administrativě v současné době na území okresu nepůsobí.

Dále OCT líčí, že s katolickými kněžími je většinou jednáno jen nepřímo, skrze vikáře. U ostatních církví pak převažuje jednání osobní. „Při řešení problematiky je využíváno kritiky, vyslovení důtky, pochval, diferencovaných odměn apod.“⁵⁰² Snad i díky tomu v letech 1970-73 nedošlo k jedinému případu odebrání souhlasu. Ne že by návrhy na odebrání nebyly. Ty však byly vyřešeny jinou formou ve spolupráci s KCT a MK. Besedy s duchovními se konají pravidelně jedenkrát ročně (jen letos to však bude dvakrát). Konají se vždy odděleně pro katolickou a nekatolické církve. Místopředseda ONV s nimi nejedná. To vše toliko OCT, a to jak u sebe na odboru kultury ONV, tak na vikariátních poradách a na farách (v případě ŘKC). Individuální hovory však podle OCT mají daleko větší význam než oficiální shromáždění. Činnost SKD neřídí, prostřednictvím vikáře však ovlivňuje jejich účast na církevních slavnostech, a to zejména poutích.

Zčásti dodavatelsky a zčásti brigádně bylo tento rok opravováno celkem 9 objektů církve, a to v docela nemalé částce 643 000 Kčs. Opravují se především střechy a fasády a stav ostatních objektů je prý uspokojivý. Duchovní okresu (13) disponují celkem 6 služebními automobily. Žádný z nich letos nevyužil „možnosti“ dovolené v zahraničí.⁵⁰³ Pravda ale je, že duchovní z Černošína se již do NDR chystal znovu. Pak ale došlo na pohovor s OCT a duchovní patrně zjistil, že se mu nejspíš zachce rekreovat se na Slovensku. P. Holešovský dostal darem osobní automobil, nicméně vůz Fiat musel projít „schvalovacím řízením“ u OCT a KCT, v tomto případě kladným. Vikář tedy mohl dar od svých nadřízených přijmout. Předpisy o finančním hospodaření církví jsou dodržovány a výkazy o rozpočtech dodávány OCT. Apoštolská administratura měsíčně vydává oběžník, který dostává mj. také OCT. Pokyny v něm obsažené se zde zachovávají. Takže když je něco proti pokynům, OCT to nahlásí výše a KCT se zmíní na celostátní poradě a biskup Tomášek něco bude muset změnit. Takhle nějak to funguje všeobecně.

Nikdo z pražských nadřízených letos nedorazil na žádnou z církevních slavností. Ty byly všechny ze strany ŘKC nahlášený a jejich průběh projednán a tak i „zajištěn“. Navíc se počítalo s tlumočnickem státního vlivu, vikářem, na něhož bylo jakožto na člena SKD politicky působeno. A kromě toho vše schvaloval KCT. Z nežádoucí činnosti se ví jen o podomních návštěvách

---

⁵⁰² Viz předchozí, str. 1.

⁵⁰³ Loni (1972) soukromé turistické zájezdy do NDR a SSSR. Tamtéž, str. 2.

starého domaslavského rebelanta Španihela. Zpráva o poutích, a to na Pístově, v plané a Kladrubech, již byla odeslána 28.8. s tím, že vše se obešlo bez incidentů, přesně tak, jak bylo nahlášeno a projednáno. Všechny poutě proběhly uvnitř kostelů a nevyskytovaly se žádné bohoslužby pro mládež. Činnost SKD se omezuje na dojíždění na krajská jednání do Plzně a reprezentaci účastí na poutních slavnostech. Nikdo z duchovních nadále není řeholníkem, ani ti noví, a řeholnice jsou soustředěny v Domově důchodců na záměčku Dianě (v pohraničním pásmu – poz.), přičemž nejsou nijak aktivní.

Velkou pozornost OCT věnuje tzv. koncepční činnosti církví, přeložme to však jako pastorační aktivitu čili jinak náboženskou výchovu. Zde má na mysli ČCH a ČCE, které na svou mládež nerušeně uplatňují svůj vliv formou biblických hodin na farách a dále pak v hodinách VN (jsou-li). Není však zatím zjištěn výskyt tzv. modernizace práce s věřícími (v duchu II. vatikánského koncilu – poz.). Styky s cizinou se omezují jen na dopisování si s kolegy n NDR u již zmiňovaného ČCE kazatele z Černošína (zjištěno na základě nového dotazníku – poz.). V minulosti udržoval styky a měl návštěvy z NSR administrátor Šimoník ve Stříbře. To se však již nevyskytuje, patrně zapůsobily pohovory s OCT.

Nový farář ČCH Bělunek nastoupil teprve 1.8. a zatím se nijak, ani společensky, neprojevil. ČCE kazatelé Čecháková (Stříbro) a Svoboda (Černošín) neustále vychovávají mládež. Zvláště druhý jmenovaný má úspěchy v rozmnožování svého zbožného stáda. Pravoslavný post v Lesné zatím není obsazen, dojíždí „pozitivní“ kněz Zubanič z Prahy, vypomáhá důchodce Arseňuk ze Stříbra. V této době nebyla zjištěna činnost nelegálních sekt.

V příloženém přípisu KCT Cihlářovi o realizaci vládního usnesení OCT Příbáh současně plnění hodnotí jako částečné a poukazuje, že OCT v Tachově není dosud zařazen do funkce jako samostatný odborný referent. Počítá však s tím, že již po jednání P OV KSČ dne 17.10. bude tato funkce svěřena novému pracovníku. Připomíná, že spolu s dalšími 3 pracovníky stále sdílí nevyhovující prostředí jediné kanceláře (o důrazu OCT kdekoli v ČSR na samostatnou kancelář kvůli důslednější práci s kněžími už jsme se zmiňovali – poz.). On sám navíc (pro nedostatek lidí) zastává ještě funkci vedoucího KO, ale do následujícího jednání Rady ONV 19.10. již mří P OV projednaný návrh na jmenování příslušného pracovníka.

Zpráva OCT za prosinec 1973 již situaci v okrese hodnotí jako v podstatě dobrou.⁵⁰⁴ Půlnoční mše proběhly v klidu, když se poněkud nechá stranou hojná účast věřících na nich ve velkých obcích a mnohá mládež mezi nimi. Mládež často měla tranzistory a vyhrávala na nich i mimo kostely. To byla recese, jinak převažoval církevní charakter. Potíže však byly s prací SPOZ poté, co v Tachově došlo k výbuchu (plynu v – poz.) objektu tzv. Plastimatu, zkrátka tragédií, která

---

⁵⁰⁴ Zpráva o církevně politické situaci v okrese a činnost OCT od 3.12. 1973. ONV Tachov, 14.1. 1974.

nedlouho před vánoci usmrtila poměrně dost lidí (jednalo se o ubytovnu – poz.) a SPOZY neprojevily dostatečnou aktivitu, a to, jak budou pohřby vypadat, nechaly především na duchovních. Vystupovali sice řečníci MNV, ale kněží měli často nejen úvodní slovo, ale často i slovo závěrečné. Někteří, obzvláště při hranicích s okresem Domažlice, kam často dojíždějí tamní kněží, se na pohřbech v řeči „nevhodně vměšovali do života a práce pracujících“. Jsou však i jiné problémy. Ví se např., že duchovní si někde často berou děti na fary. Dále zjistil styky s cizinou, účast cizích farářů či bohoslovců a také jisté poznatky o aktivitách SJ (konkrétně mluvil až s KCT – poz.). Z týdenních plánů pro ONV se sestavují denní plány. Ukázalo se, že duchovní cestu na ONV znají a v mnoha záležitostech zde jednají. Věc samostatné místnosti je zatím nevyřešena, pracuje se na tom.

1974

Nový OCT Klaus měl možnost pojednat (v únorové zprávě)⁵⁰⁵ hned o třech vikariátních konferencích, a to 17.12. 1973, 14.1. a 18.2. 1974. Na té první byla probrána celá smršť témat, která si OCT přivezl z porady OCT v Plzni. Od ubytování dalších duchovních nebo cizinců na farách přes ohlášení dovolených v zahraničí a ohlášení delší nepřítomnosti, dále příjmy a jejich zdanění, vystupování dalších osob na obřadech a shromažďování mimo kostely, přemísťování památek, nemožnosti organizovat dětem volný čas, o mimořádných sbírkách, úředních dnech na farách nebo třeba nezapojování se do volebních programů. Na té druhé se mluvilo ještě o opakovaných (církevních) sňatcích a nutných potvrzeních od ONV o jejich provedení a v neposlední řadě byla kritizována činnost některých duchovních na prosincových pohřbech, zvláště těch na jihu okresu. Na poslední konferenci znovu duchovním vysvětlili praxi se sňatky, protože ji patrně nepochopili a dále si OCT zajistil jejich účast na evidenci kulturních památek na farnostech, což spojí s kontrolou hospodaření. Dále mluvil o účasti duchovních na těchto poradách, aby se zvýšila autorita vikáře, o opravách kostelů po vichřicích, a ovšem instrukcích ohledně akcí ke svatému roku a milostivému létu 1975, o nichž Holešovský přivezl instrukce z pražské porady vikářů arcidiecéze, že mají začít již v tomto květnu. OCT se hájí, že této koordinaci nemohl zabránit, že to nebylo v jeho časových možnostech zabránit této poradě.

Vyskytl se také případ, kdy farář Kozel z Újezda Sv. Kříže na Domažlicku, jehož farnost sahá i na okres Tachov, nespokojený s tím, že nedostává příspěvky na opravy, napsal stížnost prezidentské kanceláři, že se mu křivdí, ta věc že postoupěna prošetřit ZKNV a nakonec s ním musel počátkem února jednat OCT. Ukázalo se, že Kozel vycházel ze sdělení bývalého OCT

---

⁵⁰⁵ Průběžná zpráva o činnosti OCT Tachov a obsahu vikariátních konferencí. ONV Tachov, 24.2. 1974. SOA.

Přibáně, že v této pětiletce již žádné příspěvky jeho odlehlý a v rozvoji neperspektivní zapadlý kraj nedostane. OCT tedy s ním prošel požadavky, vyzval ho k předložení rozpočtu oprav atd. a vše se začalo řešit.

Nakonec informuje, že došlo k zlepšení součinnosti s odborem vnitřních věcí (OVV) ve věci zabezpečení jak církevních, tak občanských obřadů, i úkolů spojených s evidencí matrik na ONV.

Dne 12.3. se OCT účastnil porady v Domažlicích za účasti KCT, kde projednán plán prověrek hospodaření FÚ, a jak si přitom mají OCT počínat.⁵⁰⁶ Ve věci vlastního majetku církve pak o přenesení aktivit na vikáře. Byla to porada jen pro OCT Domažlice, Klatovy a Tachov, kdy tito byli KCT poučeni v metodice práce i např. v koncipování zpráv na vyšší orgány. Klaus si tyto porady v malém zastoupení chválí jako velmi přínosné. Krátce předtím, 7.3., jej navštívil KCT a zástupce SPVC, a radili mu jak postupovat na úseku ŘKC a ostatních církví. Prý mu to opět velmi pomohlo.

18.3. se zúčastnil vikariátní porady, kde samozřejmě došlo na hospodaření farností, státní dotace na opravy, jejich provádění atd., ale i třeba na problematiku darů ze zahraničí. OCT vyzvedl význam návštěvy ministra zahraničí SSSR ve Vatikáně a jeho setkání s papežem. Dále se OCT zúčastnil různých stranických, odborářských aj. aktivů, porad, přednášek apod.

Ještě doplnil zprávu z minulého měsíce o zpřesnění, že bezdůvodně vysoké odměny duchovním byly již sníženy, a to ze 4700 na 2100 Kčs. S OCT Domažlice již projednal výlety kněze ŘKC z Hostouně do Starého Sedla na Tachovsku, zvláště, když jeho kázání zasahovala do místních záležitostí.

Dubnová zpráva⁵⁰⁷ je pozoruhodná svým rozsahem a přípisem KCT, aby OCT informovali, které údaje do těchto zpráv nepatří. Dokládá to nezkušenost ještě poměrně nového OCT Klause. Z jeho líčení však vysvítá, že je dost aktivní. Hned zkraje dubna byl delegátem na svazové konferenci ROH v Plzni, o pár dní dále pozván na ideologickou konferenci KSČ k církevně politické situaci v okrese, což posloužilo jednání POV KSČ jako podklad k jednání. Krátce nato absolvoval týdenní školení pro instruktory KSČ, kde také přednášel o CP. Dne 22.4. se zúčastnil konference SPOZ, kde rovněž vystoupil s příspěvkem. O den později měl podobný výklad pro pracovníky OV KSČ. Kvůli tomu se nemohl zúčastnit porady OCT. Den nato měl výklad k vedoucím odborů ONV k prosazování AP⁵⁰⁸ v rámci jejich úseků na okrese.

⁵⁰⁶ Průběžná zpráva o činnosti OCT za měsíc březen 1974. OK ONV Tachov, dne 26.3. 1974. SOA.

⁵⁰⁷ Průběžná zpráva OCT Tachov za měsíc duben 1974 včetně obsahu vikariátní konference ŘKC. OK ONV Tachov, dne 6.5. 1974. SOA.

⁵⁰⁸ AP – Ateistická propaganda.

6.4. byl informován o úmrtí kardinála Trochty se strany StB. Hned 8.4. si zavolal vikáře a projevil mu účast, ale hlavně se nechal ujistit, že na jeho pohřeb nebudou z okresu organizovány masové zájezdy. Vikář to přislíbil s tím, že se jedná o diecézi litoměřickou, a že místní kněží skutečně nebudou mít zájem. OCT projevil v informování o této věci velkou aktivitu, protože předseda ONV byl mimo okres. Nicméně KCT se tímto ani nezabýval, naopak připsal velkou vlnovku k celému dlouhému odstavci s otázkou, zda to tam musí být.

S velikonočními bohoslužbami v zásadě nebyly potíže, jen ve střediskových obcích vzrostla účast mládeže. OCT se dokonce ptá, zda se z jejich strany nejedná jen o recesi.

Na vikariátní konferenci 22.4. vzhledem k svým aktivitám dorazil později, až po poledni. Později propíraný Hejhal se dostavil již značně podnapilý, a proto se nebál kritizovat leccos na státní politice. Kolegové i OCT ho za takové chování napomínali. OCT kritiky rázně odmítal, nakonec ale přítomní Hejhala odtáhli do vedlejší místnosti, kde ho nechali pěkně prospat. OCT je rád, že se takto vyzpovídal, protože jeho řeč nebyla nikterak poznamenána duševními poruchami nebo nemocí, byla srozumitelná a odhalila jinak těžko z nich vydolovatelné obecné kněžské nazírání na státní politiku vůči církvím. Na konferenci také došlo k určitému napětí mezi mladými a staršími duchovními kolem poskytování služebních aut ze strany konzistoře. Tomu musel čelit hlavně Holešovský a jeho „slavný“ Fiat. Mladí staré označovali za nepružné, zaostalé apod. Podle mého názoru jen chtěli zastřeně říci, že staří se již s režimem smířili a rezignovali na důslednou pastorační činnost. Už prostě mají věk na to, aby neustále přeskakovali klacky, které jim státní správa hází pod nohy.

Žádost faráře Svobody (ČCE) o zájezd do Maďarska byla málem zamítnuta s poukazem, že ji měl nahlásit do 31.12. Inu, v reálném socialismu se vše musí plánovat. Pak dodal, že si to ještě rozmyslí a v té věci také konzultoval s StB. V jeho snaze o zvýšení příspěvku na cestovné se, jak OCT poukazuje, jasně zračí typická když ne agresivita, tak neomalenost a arogance této církve, jako by schválně přehlížel, že dostali čtvrtletní paušál, a že poskytnutá částka se bez souhlasu KCT nezmění. Svobodovi oplatil nápodobně razantním chováním.

Zajímavé je ještě to, jak věřící PC v Lesné byli chváleni místním NV při vyhlášení národních směn, kdy se podíleli na úklidu obce a okolí kostela. OCT mj. dodává, že každý týden předává místopředsedovi ONV svůj plán práce, který konzultují.

Na faráře Hejhala (ŘKC) při pohřbu v Ošelíně si stěžovala členka SPOZ. Kromě jiného prý pozůstalé zval do kostela a i jinak je pobouřil tím, že tuto agitaci prováděl „nad hrobem zemřelého“, popisuje květnová zpráva.⁵⁰⁹ Hejhala osobně musel napomínat také na vikariátní

---

⁵⁰⁹ Průběžná zpráva o činnosti OCT Tachov za měsíc květen 1974 včetně obsahu vikariátní konference ŘKC. OK ONV Tachov, dne 4.6. 1974. SOA.

konferenci, když vedl řeč na téma úpadek všech hodnot za tohoto zřízení. Kolegové jej také napomínali, ale hlavně omlouvali pro depresi. OCT si však myslel své, a to, že Hejhal není a nebude ochoten podřízovat se státnímu dohledu a platným církevním zákonům. „Nechci zdůrazňovat všechny otázky, které byly jmenovanému (na vikariátní konferenci – poz.) jako konkrétní odpověď dány, to je od Lenina počínaje až konče naším zřízením, které za dobu svého počínání jasně prokázaly, kdo je nositelem veškerých hodnot,⁵¹⁰ a že není třeba o tomto se jmenovaným vést jakýkoli dialog, píše OCT o své reakci na Hejhalův výstup. Zvláště členům SKD se snaží vycházet vstříc v žádostech o odprodej či zbavení se neužívaných objektů, ostatně píšou o tom žádosti na AA.

Jinak měl OCT docela nabito. Zúčastnil se celostátního aktivu místopředsedů ONV, OCT a KCT na Kokoříně, kde referoval i sám MK Klusák, stihl aktivy funkcionářů závodů a NV a poskytl jim metodickou pomoc, stejně jako na poradě OV KSČ o VAP za účasti zástupců škol, kultury, ROH, SSM a „společnosti.“ 20.5. se účastnil zmíněné vikariátní konference a 27.5. ještě provedl dvě přednášky k otázkám církevní politiky pro ZO KSČ při PS⁵¹¹ útvaru v Plané. Uzavírá s tím, že přes zdánlivý klid je cítit agresivní a nepoddajnou národu některých duchovních, viz případ Hejhal.

OCT v červnové zprávě⁵¹² píše, že podnikl několik inspekčních cest po církevních sídlech. Ve Stříbře mj. jednal o poskytnutí části prostor zdejší fary ČCH místní škole, jednání však selhalo, když se po sečtení nákladů zjistilo, že úpravy pro školské potřeby by stála 100 000 Kčs. Ve většině míst konstatoval postupnou modernizaci vnitřních, minimálně těch úředních, prostor. Na Dianě vše ve vzorném pořádku. Na požadavek sester o přestavbu zdejší bývalé školy na charitní domov pro jejich přestárlé sestry (v důchodu), neboť v republice není dostatečná kapacita, odvětil, že se mají obrátit na svou představenou, která se má obrátit na vyšší orgány (KNV a MK). Místní kostel označil OCT za stavbu v dezolátním stavu určenou pro co nejrychlejší stavební zásah, proto, že jde o památkový objekt II. kategorie. Za účelem zjištění současného stavu podnikl cestu k několika kostelům (kromě souběžných kontrol farního hospodaření) a snažil se předběžně odhadnout náklady na opravu, o tom duchovní neinformoval.

Tématem vikariátní konference ŘKC hlavně přehled o církevních objektech, úkol od AA inventarizovat památkové předměty a přehled o skutečném vlastnictví církevních nemovitostí. Došlo i na nový systém dotací na opravy církevních objektů. Pojednává o značném tlaku věřících na něj v souvislosti se zájezdy na Sv. Horu. Odkázal je na smlouvy s ČSAD, ale tímto směrem

---

⁵¹⁰ Viz předchozí, str. 1.

⁵¹¹ PS – Pohraniční stráž. Specializovaná vojenská složka spadající pod MV.

⁵¹² Průběžná zpráva o činnosti OCT za měsíc červen 1974, včetně obsahu vikariátní konference a pololetní zhodnocení církevní – politické situace v okrese Tachov. OK ONV Tachov, dne 12.7. 1974. SOA.

vyslal upozornění, že pokud budou odmítat jejich požadavky poukazem na přetížení linek, ať tak činí diskrétně, věřící totiž nebudou váhat obtěžovat jej i v soukromí.

Do oblasti PC v Lesné zaznamenal průnik „ukrajinské nacionalistické literatury“. Dále OCT stihl několik aktivů ředitelů a učitelů škol o činnosti církví a zúčastnil se také dvou tematických zájezdů za poznáním práce SPOZ do Klatov a Mostu a pochvaloval si, že se mohl seznámit s prací tamních OCT. Dále si pochvaluje spolupráci s KSČ aj. složkami státní správy, která se mj. projevuje v lepší práci SPOZ a oceňuje práci školských pracovníků, vždyť ve srovnání s loňskem klesl počet přihlášek na VN v okrese z 56 na 36. Vysoce hodnotí i rozšiřující se řady informátorů, které zkvalitňují působení ONV v místech s vyšší religiozitou. Navíc informace KCT a jednotlivých stranických orgánů pomáhají OCT získat přehled o činnosti církví v krajském či celostátním měřítku. OCT si do září stanovil úkol sestavit plán systematického upevnění ideologické fronty na tomto úseku a za tím účelem hodlal zpracovat přehled skutečné religiozity obcí.

V době letních dovolených⁵¹³ se OCT zúčastnil zájezdu pracovníků SPOZ do Mostu, a znovu sledoval práci OCT. Obdivuje zdejší malou religiozitu, miniúčasť na VN, mezi věřícími převažující německé starousedlíky apod. A to vše při takřka dvojnásobném počtu obyvatel než má Tachov. Mají také mnohem lepší materiální vybavenost v zařízeních občanských sborů. OCT byl také požádán uliční organizací KSČ o výklad k problematice církví a náboženství. OCT také pro OV KSČ zpracovává plán 'koordinovaných akcí na úseku VAP', a v rámci příkladu uvádí malou statistiku z práce SPOZ v I. pololetí 1974. Počet občanských sňatků poklesl ve srovnání s rokem 1973 o 6 na 211, počet rozloučení se zesnulými stoupl o 5 na 116. Podniky poslaly na akce SPOZ o polovinu více delegací, růst ze 33 na 67.⁵¹⁴ Okresní politická správa pomáhá svou prací prevenci aktivit duchovních a posilování autority pomocných orgánů NV, jakými jsou např. SPOZ.

Převážná část duchovních okresu čerpala dovolenou. Jinak ovšem v okrese pomáhal duchovním shánět stavební kapacity k opravám církevních objektů, a informoval je o nových opatřeních ZKNV a ONV v této věci. Církve dodaly soupis kaplí a kostelů a prostředků vynaložených na opravy a OCT konstatuje, že na opravy 58 kostelů a 40 kaplí, z nichž 3 kostely a 3 kaple již svému účelu neslouží a jsou v demoličním stavu, církve vynaložily minimum 55 000 Kčs. Na pouti na Pístově přítomno na 40 dospělých a 5 dětí. Sloužili P. Fiala s jedním knězem z jiného okresu.⁵¹⁵

⁵¹³ Průběžná zpráva o činnosti OCT za měsíc červenec 1974. OK ONV Tachov, dne 13.8. 1974. SOA.

⁵¹⁴ Viz předchozí, číselné údaje na str. 2.

⁵¹⁵ Tamtéž.

Dne 31.7. složil slib věrnosti duchovní PC Derenin, a to do rukou místopředsedy ONV Loudy. S předáním majetku předchůdcem Zubaničem jsou pořád potíže. OCT také dostal vyrozumění o udělení souhlasu k trvalé administraci novokněžce ČCH Bělunkové při faře ve Stříbře u kněze Semilského.

Zpráva za srpen⁵¹⁶ se pochopitelně věnuje především poutní sezóně ŘKC. Kladrubské poutě se účastnilo 18.8. 1974 asi jen 70 lidí včetně dětí a mládeže a duchovnímu Nelibovi sekundovali 3 ministranti (nad 20 let) a 1 světský předčítatel, všichni z Plzně, totožnost se zjistit nepodařilo. V Tachově sloužil poutní mši Holešovský a většina ze 100-120 přítomných byli místní němečtí starousedlíci, i když vikáři pomáhali 2 ministranti školního věku. 24.8. pak proběhla hlavní pouť na Pístově, jíž celebroidali kněží tachovského vikariátu (4, bez Holešovského), jimž sekundovali 2 starší ministranti nepocházející z okresu a jako hosté se účastnili vedoucí ČKCH z M.L., dva jeho společníci a pak ještě 2 řeholnice odtamtud a 1 kněz z Loun. Byli tu i někteří další státní zaměstnanci, např. jedna členka SPOZ s rodinou, prý kvůli mamince. Účast 60 občanů, 10-15 z toho byly děti. Na všech mších a tedy i těch dvou, které OCT v rámci vizitace V Boru a ve Stříbře navštívil, mluvili kněží o AA⁵¹⁷ k nastávajícímu Miléniumu.

V současnosti OCT dle pokynů MK zpracovává zprávu o účasti dětí na VN ve školním roce 1974/75. Dne 20.8. byl na individuální poradě u KCT a domnívá se, že taková kooperace je jedním z nejlepších způsobů při řešení problémů v okrese.

V září⁵¹⁸ OCT referoval především o přípravě všech náležitostí k VN. To je, kolik bylo přihlášek, kolik se otevřelo oddělení VN, a že připravil cestovní paušály pro duchovní, kteří ji budou zajišťovat. Z nich sestaví čtvrtletní příspěvky k tomuto účelu.

Na vikariátní konferenci ŘKC v Plané 16.9. probírána řada otázek od oprav kostelů až po nepřijatelný nátlak členů SJ na věřící. Mluví se o poradě v Praze a biskup kněze v duchu „nové východní politiky“ Vatikánu podřízené nabádal k loyaltě vůči státu, mravopoctnosti nebo zachovávání liturgie. Prostě vyhýbání se konfliktům. OCT se také spolu s kolegy z FO ONV účastnil revize hospodaření FÚ PC v Lesné v rámci předání fary novému duchovnímu Dereninovi, o čemž byl sepsán protokol. Zúčastnili se i zástupci PC z Františkových Lázní.

Dne 11.11. se OCT účastnil vikariátní konference ŘKC a velmi jej rozladilo, že farář Fiala na něm pouštěl magnetofonový záznam přednášky prof. Jeroně z ideologicko – pastoračního kursu

---

⁵¹⁶ Průběžná zpráva o činnosti OCT za měsíc srpen 1974. OK ONV Tachov, dne 5.9. 1974. SOA.

⁵¹⁷ AA – Apoštolská administratura. Vlastně úřad pražského arcibiskupa, zároveň však také zastoupení svaté stolice v zemi.

⁵¹⁸ Průběžná zpráva o činnosti OCT za měsíc září 1974. OK ONV Tachov, dne 19.9. 1974. OCT Klaus. SOA.

o manželství, v němž je zmínka o navrhovaném církevním kodexu, který by měl být schválen na synodu biskupů do r. 1980. Do té doby se očekává už i jiný přístup státu k církvím a tím i k církevním sňatkům. Také na ZKNV toto sdělení zapůsobilo (zvýraznění části odstavce podtržením). OCT dodává, že 2.díl této přednášky pouštěli na „vikariátce“ o měsíc později, 9.12., což ještě stihl dát do této zprávy.⁵¹⁹

Nevoli způsobila aktivita faráře Samka (z Plané), který navštěvoval věřící v nemocnici na sv. Anně u Plané. I když chodil v civilu a choval se vlídně, stížnosti o pohoršení se OCT dostalo od pacientů - komunistů. OCT to hodlá vyřešit pohovorem, stejně musí Samka upozornit na zabezpečení kostela hned naproti nemocnici proti krádežím, neboť se v okolí zaznamenali zvědavé cizince. Na KNV připsali, ať sdělí závěry. Průša v Chodském Újezdě na faře přijímá děti. Prý je hladí a těž líbá a vyskytlo se podezření, že by mohl ta děcka zneužít. OCT věc postoupil „příslušným orgánům“, tj. minimálně SNB. KNV se ptá: Stačí to?

16.11. navštívil své podřízené KCT spolu s OCT z Domažlic v rámci inspekčních cest po okresech. Provedl kontrolu plnění plánu, vyslechl hlášení o zjištění aktivit SJ na okrese a jejich snaze proniknout do řad ŘKC (prostřednictvím informátorů vyšlo najevo, že v oblasti Starého Sedliště a Částkova byl zjištěn pohyb aktivistů SJ). Také se setkal s vikářem Holešovským a rozhovor mezi čtyřma očima prý přispěl k jeho větší angažovanosti. Závěrem navštívili ÚSP Diana, neboť jim to ukládal plán práce pro rok 1974.

U nekatolických církví zpřísnil OCT dohled na aktivity faráře Svobody, protože má tendenci směřovat do míst zvýšené religiozity. U PC konstatuje jejich snahu proniknout do Tachova a zřídit zde bohoslužební bod. Jednají s ČCH o poskytování jejich farní budovy. Obě strany jsou však vázány na jeho souhlas. V této době se však souhlas jeví opodstatněným, neboť v sobotu a neděli existuje do Tachova autobusové spojení, nicméně celou záležitost ještě prověří, „aby nedošlo k zbytečné infiltraci věřících těchto církví do Tachova.“⁵²⁰ Jisté oživení konstatuje také v prostředí místních BJB.

Na vikariátní poradě 9.12. se mluvilo především o hospodářských záležitostech, 13.12. byl na individuální a skupinové poradě OCT v Plzni. KNV však ve zprávě zajímalo především to, kdy bude zpracována a zaslána rozborová zpráva o CP na okrese za rok 1974. OCT to slíbil stihnout do 20.1.⁵²¹

Vánoční svátky proběhly klidně, i když za zvýšené účasti věřících 150-200 ve velkých obcích, a s tradiční recesistickou mládeží s tranzistoráky, rovněž hojnější. V Lesné měli na nový rok 200-250 účastníků. Farář Derenin má finanční těžkosti, dokonce váhá, zda svou vojenskou

⁵¹⁹ Průběžná zpráva o činnosti OCT za měsíc listopad 1974. OK ONV Tachov, dne 9.12. 1974. SOA.

⁵²⁰ Viz předchozí, str. 2.

⁵²¹ Průběžná zpráva OCT za měsíc prosinec 1974. ONV v Tachově, odbor kultury – církevní. 16.1. 1975. SOA.

službu neodslouží v uranových dolech. Zatím ho vydrží věřící. OCT se rozhodl udělit mu odměnu a tak zmírnit jeho těžkosti. Vždyť se v Lesné angažuje.

Na základě dopisu od ERC o ekumenických modlitebních dnech dal OCT souhlas k využití modliteben BJB v Pačině a Lestkově (společná akce ČCE a BJB – poz.).

Každý OCT musel jednou za rok sepsat přehledovou zprávu. Ta za jinak velmi dobře zachovaný rok 1974 ještě podstatně rozšíří naše obzory.⁵²² Opět vyčísluje 14 kněží (ŘKC 10 + 1 důchodce dle §16), že u ASD a BJB dojíždí z jiných okresů a v ÚSP na Dianě stále pořád ještě je 11 Šedých sester (III. řádu sv. Františka – poz.). Následuje cenný přehled, které diecéze kam zasahují, a také nejen domažlické farnosti na Tachovsko, ale i tachovské do okresu domažlického. Kolik farností která církev spravuje, kde jsou sídla děkanských a farních úřadů, a kdo tam konkrétně působí. Následuje přehled farářů s tím, kde jsou umístěni, také u ostatních církví, v závěsu pak demografický přehled okresu Tachov, kde se konstatuje, že mnohonárodnostní struktura má na přetrvávání 'nevědeckého náboženského světového názoru' pořád příznivý vliv. Z 45 596 obyvatel okresu totiž plných 5307 má slovenskou národnost (často katolíci nebo evangelíci), 585 německou, 251 rusínskou, 159 maďarskou a 43 polskou národnost. Tento výčet následuje charakteristikou religiózních ohnisek.⁵²³

Nezapomíná uvést také pohyb vízových cizinců, kteří nejsou vůči této ideologické nákaze imunní a často ji roznášejí, kam přijdou. Vždyť v roce 1974 k nám dorazilo 1457 cizinců z KS, kteří se ubytovali na hotelu a 720 pak v soukromí, zatímco ze socialistických zemí (SS) dorazilo 2292 turistů, kteří se ubytovali po hotelech a jen 11 v soukromí tachovských obyvatel. Mnozí z těchto 4440 cizinců zde mají příbuzné a většina vyznává některé náboženství. V následné tabulce⁵²⁴ o zemích původu těchto cizinců jasně dominuje SRN (tehdy vždy psaná jako NSR – poz.) se 720 turisty, druhá Jugoslávie má již jen 165. Ta je ovšem řazena ke KS. Táboru socialismu zde dominují NDR (1804) a SSSR s 227 svými občany.

Nicméně již se mnohé zdařilo na poli snížení vlivu církví na občany. O tom prý svědčí statistika práce SPOZů. Následná tabulka⁵²⁵ podává vývoj počtu občanských křtů, sňatků a pohřbů v letech 1972-74. Údaje pro rok 1974 jsou ovšem nižší, protože dosud nejsou známa data za II. pololetí. Do života bylo vítáno 223 (55,4%), 654 (56,9%) a nakonec 481 (84,4%). Zatím církevní křty padly z 353 (37,3%) až na prozatímních 93 (16,6%). Ve sňatcích dosáhly SPOZ v roce 1973 již 533, což je asi o 50 více než v loňském roce, ale pořád 100%. Důležitých je pak 103 (21%), resp. 60 (14,4%) opakovaných/církevních sňatků v roce 1973. Tendence k poklesu je

⁵²² Rozborová zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov za rok 1974. V Tachově dne 17.1. 1975. SOA. 23 stran.

⁵²³ Zmíněná demografická struktura viz str. 3 předchozího dokumentu.

⁵²⁴ Tamtéž, str. 4-5.

⁵²⁵ Tamtéž, str. 5.

vidět i z prozatímních čísel 211 (100%) občanských a 23 (10,8%) církevních v r. 1974. Také u pohřbů došlo v občanské oblasti k růstu z 353 a 149 rozloučení (42,2%) na 455 a 233 rozloučení (51,2%) a jen 144 rozloučením (40,8%), resp. 188 pohřbům (41,3%, zde vzpomeňme tu tachovskou tragédii – poz.). V I. pololetí 1974 dochází dále k růstu občanských slavností, 191 a 116 (60,7%) a poklesu těch církevních (49, tj. 25,6%). SPOZY tedy vytvářejí nejen silně konkurenční prostředí, zároveň však církve ze života občanů vytěsňují. Dále uvádí, že z celkem 202 členů Sborů jich 41 je poslanci a 26 pracovníky NV, takže přes třetinu.

V poměrně zešíroka probíraném tématu občanské – opakované sňatky vyslovuje nespokojenost s přístupem matrik, které se spokojují jen s administrativním úkonem a podceňují tak politické působení na novomanžele v propagaci „našich socialistických“ občanských obřadů a pomoci při vytváření nových tradic, ani se o pomoc neobracejí na členy SPOZ či jiné orgány. Je tedy zřejmé, že na úseku vytváření nových tradic bude cesta k úspěchu velmi zdlouhavá. Pro podpoření této myšlenky dokládá výkaz o religiozitě pro MK k 31.12. 1974, a zde je dobře vidět, že křtů bylo nakonec uskutečněno 375, více než se čekalo, sňatků 55, což je sice pokles, ale malý, a 177 pohřbů rozhodně není strmý, a ani zrovna pokles. 5 379 bohoslužeb, je zhruba 10% tehdejšího počtu v kraji (s průměrem na týden 1434 bohoslužeb, což je asi 30x méně než tehdejší celokrajský průměr a cosi to vypovídá o počtu věřících).⁵²⁶

Velmi cenný je zde také přehled religiozity podle jednotlivých obcí okresu s údajem o počtu obyvatel (tehdy měl mimochodem Tachov asi 8600 obyvatel, ca. 2/3 současného stavu – poz.) a rozlišením na muže a ženy, o počtu věřících podle jednotlivých církví (představte si, že v Tachově se odhadovalo 2000 katolíků, tj. ¼ všech obyvatel, výtečné na religiózně slabý okres; za zmínku stojí ještě 900 katolíků a téměř 80 nekatolíků mezi 1810 obyvateli Plané, tedy přes polovinu – poz.). Tento přehled byl odhadován podle účasti na bohoslužbách a z údajů informátorů.⁵²⁷

Účast na VN se skutečně silně snížila. Ještě v roce 1971 ji navštěvovalo 327 (6,5%), resp. 320 (počítaje odpadlíky) žáků ZDŠ. V roce 1972 ale už jen 139 (2,7%) žáků. Dále již propad nebyl tak výrazný, nicméně velmi viditelný – 1973 navštěvovalo VN již jen 82 žáků (2,33%) a podle údajů pro školní rok 1974/75 poměrně drtivě nízký počet 37 žáků a percentní poměr 0,71% také mluví sám za sebe. (str. 9) Následně to porovnává podle zastoupení církví. Budeme to uvádět v tomto pořadí: ŘKC, PC, ČCE a ČCH. Ve školním roce 1969/70 to představuje tyto počty: 837, 85, 75, 9. 1970/71 pak již radikálně oslabených 404, 3, 32 a 4. 1971/72 pak 301 u ŘKC a jen 32 u ČCE, jinde už to vzdali, 1972/73 setrvává ještě 124 a 15 žáků, 1973/74 již 68 a 14 a konečně

⁵²⁶ Církevní svátosti viz str. 7 výše zmíněného dokumentu.

⁵²⁷ Religiozita na okrese tamtéž, str. 7-9.

ve školním roce 1974/75 jen 31 žáků ŘKC a 6 žáků ČCE rodin.⁵²⁸ Je jasné, že všichni přešli na jinou formu výuky, což sice OCT nezmiňuje, ale nabádá, aby se státní orgány zaměřily na podchycení ideové výchovy mládeže po 7. ročníku ZDŠ z religiózních center a působit na ně na středních školách, na učilištích aj.

Zmiňuje se také o tzv. „pastorální strategii“ ŘKC, v souvislosti s milostivým létem 1974-75 projevující se zvýšenými snahami o ekumenická setkání a dlouhodobější přípravou dětí na tzv. 1. svaté přijímání, kde v tabulce⁵²⁹ mj. ukazuje, že na 1.svaté přijímání ŘKC nyní připravila 2393 dětí, ale na tzv. 2. sv. přijímání pod obojí způsobou, již důkladnější fázi, dalších 1103. To jen dokazuje, že ať už k přípravě VN došlo kdekoli, duchovní či jejich pomocníci projevili značnou aktivitu. OCT uvádí, že v jejich boji za uchránění mladistvých náboženské výchově se zaměřují na jejich ateistickou výuku, zabránění náboru církvemi, získání těch členů církví, kteří již nábožensky nežijí a těch, kdo sice do kostela chodí, ale v Boha nevěří (OCT skutečně napsal „B“ – poz.). Tato prevence a profylaxe je o to důležitější, že církve nejčastěji jeví snahu právě mladé zapojovat do ekumenických kontaktů církví.

Zpráva pokračuje stručnou charakteristikou osobností duchovních s přihlédnutím k jejich angažovanosti. To pomineme jednak z osobních důvodů, jednak proto, že o angažovanosti se dozvíme i jinde. U BJB OCT hodlá získat informace o staršovstvu, především pomocí informátorů, u ASD pak zaznamenal žádost o rozšíření jejich stanice do Tachova z důvodu špatného spojení, na což mají dle zákona právo, ale prověří se. U SJ je mimo jiné znát úsilí o legalizaci sekty jako církve.

Hospodaření na úseku církví a mzdové a finanční otázky církví jsou závěrečnou kapitolou této zprávy. Mzdy kněží leckdy přesahují 1000 Kčs, podle platových tříd, ovšem, kde se mj. projevuje délka služby. Osobní ohodnocení, které se při potížích odebíralo, činilo jednotně 200 Kčs.⁵³⁰ Na mzdy mělo být vydáno 215 000 Kčs, ale z důvodu neobsazené farnosti se skoro 20 000 Kčs ušetřilo. Paušály na cestovné se pohybovaly až na poslední čtvrtletí (ca. 2300) kolem 3900 Kčs, celkem něco málo přes 14 000 Kčs. Výše této částky se pohybuje dle cen spojení ČSAD a počtu bohoslužeb nebo hodin výuky VN. Na odměnách zejména angažujícím se duchovním⁵³¹ bylo každé čtvrtletí vydáno ca. 1600 Kčs, celkem za rok 6500 Kčs.

Státní dotace na opravy církevních objektů je zde uvedena za tři léta 1972-74. Prvně to bylo patrně obvyklých 262 000 Kčs, pak v souvislosti s opravami 864 000 Kčs, nicméně i tak se určitě jednalo jen o zlomek částky, pomýšlelo-li by se na opravy vážně. Roku 1974 pak bylo na nejnutnější opravy poskytnuto 366 000 Kčs. Za celé toto období to byl poměrně impozantní

⁵²⁸ Statistika o VN viz tamtéž, str. 9-10.

⁵²⁹ Na str. 10, viz výše zmíněný dokument.

⁵³⁰ Viz tabulka na str. 19, tamtéž.

⁵³¹ Tabulka na str. 20, tamtéž.

částka 1 512 000 Kčs, dnes počítejme alespoň 7,5 milionu Kč. Veškerou částku posledně zmíněného roku se však nepodařilo vyčerpat (jen asi 220 000 Kčs), a proto rok 1975 z úsporných důvodů počítá s částkou 250 000 Kčs.⁵³²

Následuje výčet jak která obec čerpala oněch 221 000 Kčs uplynulého roku. Takže zjistíme, že nejdražší položkou byla oprava střechy v Erpužicích (farnost Stříbro) za 114 000 Kčs. OCT dodává, že přes všechny snahy o třebas jen památkové opravy je stav většiny objektů špatný, ale především chátrání postupuje tak rychle, že bez nutné pomoci stavebních organizací bude nutné leckde přistoupit k demolicím, „což by mělo v místech se silnou religiozitou značný politický vliv v řadách věřících a nepřineslo žádoucí efekt státní správě.“ OCT pak vytváří seznam 17 objektů, u nichž bude ve výhledovém období 1975-80 nutné jen za účelem vnější vizáže investovat na 3-5 milionů Kčs.⁵³³ Církve samy v letech 1973-74 proinvestovaly na opravách jen 55 000 Kčs. OCT se proto snaží vést duchovní okresů k tomu, aby své ziskové hospodaření nebo peněžní dary věřících vkládali do účelových fondů oprav. Dále OCT vyvozuje, že církve se snaží ve svém hospodaření převést co největší břímě nákladů na úkor státní správy.

No a na úplném závěru se Klaus věnuje úseku VAP a vzdělávání kádrů o CP. Sám v roce 1974 podnikl 14 přednášek vědeckého ateismu a CP strany a státu v aplikaci na území okresu. Přitom měl i řadu dalších příspěvků a diskusních vystoupení na aktivech různých stranických a společenských organizací. Ve spolupráci s tajemníkem socialistické akademie (SAK) pak přispěl k navýšení počtu lektorů VAP ze tří na devět, přičemž plánují počet navyšovat. Také nepodceňují důležitost informátorské sítě. „Vzhledem k výskytu zvýšené religiozity v některých oblastech našeho okresu je jako prevence budována informátorská síť, která má za cíl bránit infiltraci cizí náboženské nebo antikomunistické literatury, a to vzhledem i k cizineckému ruchu na našem okrese, který se rok od roku zvyšuje. Rovněž tak sledovat prostřednictvím této informátorské sítě výskyt zakázaných sekt či ohnisek cizí ideologie a v neposlední řadě ... duchovních ŘK ... a ekumenické snahy ostatních církví.“⁵³⁴ Mnoho akcí v celospolečenském životě pomohlo upevnit státní dozor nad církvemi.

1975

OCT se v lednové zprávě⁵³⁵ svěruje, že uzavřel smlouvu o spolupráci se SAK, přičemž v příloze tato dohoda byla přiložena. Vyjmenovávají se tu jejich společné úkoly na poli

---

⁵³² Stále str. 20.

⁵³³ Citace a číselné údaje na str. 21 výše zmíněné přehledové zprávy za rok 1974. Další číselné údaje tohoto odstavce pocházejí ze str. 22.

⁵³⁴ Citace str. 23, tamtéž.

⁵³⁵ Průběžná zpráva za měsíc leden 1975 a o činnosti OCT. ONV Tachov, OK – církevní, dne 3.2. 1975. SOA.

přednáškové činnosti, kádrové práce a ideologického působení (spolupráce s OV SSM, OOR⁵³⁶ a OV NF pro působení v těchto oblastech, vypracovat plán AP a marxleninského působení na mládež). Schválil použití prostor ČCH pro potřeby ASD, tedy že nakonec udělil souhlas k jejich společné žádosti. K zahraničním cestám 1975 sděluje, že tradičně až na Svobodu vše negativní. Dovolenu stráví v Maďarsku a dvakrát se krátce zastaví v NDR.

V březnu⁵³⁷ OCT nejvíce zaměstnávalo provádění tzv. profylaktických opatření ve věci zabránění příslušníkům SJ v působení na občany i věřící. Jak u ČCH, kde jim vyslovil nesouhlas s tím, aby pronajímali ASD své prostory, tak u konstatování, že BJB usilovala o povolení laického kazatele na Stříbrsku, což OCT po prošetření zamítl. Na KNV připsali nechápavé otazníky k tak razantnímu postupu. Někdy na vyšších úrovních zarážela údernost jejich podřízených. To však souvisí s realizací téže politiky, kterou jim právě oni vštěpují. V dubnu věnoval pozornost velikonočním bohoslužbám, kde ho nezarazila ani tak účast věřících, kterou sami kněží označili za slabší, jako hojnější účast mladé generace, což jej vedlo k nabádání OV SSM k většímu nasazení v religiózních oblastech a dotazu ohledně pomoci ze strany SA(K).

V květnu se účastnil porady OCT, v závěru měsíce školení CT, o čemž pilně sepsal požadovanou zprávu. Dále po důkladném zvážení schválil finanční dar církve pro Svobodu na nový vůz. Vikariátní porady se nestihl zúčastnit, ale instruoval Holešovského, co je třeba zařídit nebo dodržet. Z června snad stojí za zmínku jen vikariátní konference ŘKC (16.6.), kde se mimo jiné dlouze mluvilo také o „proticírkevních snahách zakázané sekty Svědci Jehovovi“. Provedl pár kostelních vizitací a byl přítomen také farnímu shromáždění PC.

V červnu⁵³⁸ se OCT radil v Plzni s KSPPOP o rekatégorizaci církevních památek, kde je nutná jeho kontrolní pomoc. Ke stavu kostelů a kaplí Tachovska prohlašuje OCT: „Pokud mohu odpovědně soudit, je z celkového stavu 58 kostelů a 49 kaplí z 99% stav dezolátní, a to hlavně u klempířských prvků, krytin, omítek apod., nemluvě o vnitřním stavu jednotlivých objektů.“ Po dohodě s KSPPOP z hlediska politicko – ekonomického i rozvoje střediskových obcí a zdejších rekreačních oblastí se rozhodl (OCT) uvědomit okresní a krajské orgány „buď k záchraně nebo k demolici těchto objektů, ...“.⁵³⁹ OCT se dále zúčastnil II. okresní konference SPOZ a měl tam příspěvek. domnívá se, že stále těsnější styk pomůže, „na základě marxistické analýzy“ ovšem, přejít z ideologické defenzívy do ofenzívy. Já vím jen to, že koncentrace gramatických chyb/cm² v této zprávě se nedá označit jinak než za tristní. O týden později (10.7.) se účastnil porady OCT.

⁵³⁶ OOR – Okresní odborová rada.

⁵³⁷ Průběžné zprávy za měsíc březen, duben a květen 1975. ONV v Tc, OK – církevní, dne 17.6. 1975. SOA.

⁵³⁸ Průběžná zpráva za měsíc červen a červenec 1975. OK – církevní, ONV Tachov, dne 30.7. 1975. SOA.

⁵³⁹ Viz předchozí, str. 1.

Dále podal telefonické hlášení o počtu přihlášek na VN ve školním roce 1975/76. Ještě 12 našlo odvalu.

Z úseku ŘKC přichází zpráva o vloupání do borského kostela a poměrně rychlém chycení pachatelů. OCT to posloužilo k pohovoru s vikářem o zabezpečení kostelů a jeho působení na podřízené v tomto směru. Potíže také byly u PC, jednak se zajížděním kněží z jiných okresů, jednak s rozpolcenou situací před volbou kurátorů. Rozpolcenost charakterizuje v oscilaci mezi čistou církevní orientací a zbytky ukrajinského nacionalismu. Toto oživení je však místním MNV a SPOZ podchycováno, nebo se o to alespoň snaží. U BJB bylo žádáno o nového laického kazatele, u sekt píše o průběžných poznatcích o SJ a také o zanesení známých působišť do mapy.

30.7. OCT referoval na OPS o církevní politice s cílem více je zapojit do politiky občanských obřadů, aby nedocházelo k narůstání vlivu církví na občany okresu. (Poz.: na KNV někdo nepochopil, co znamená OPS tj. okresní politická správa. Bez komentáře). V tomto měsíci⁵⁴⁰ dělal OCT hlavně kontrolu stavu církevních objektů za účelem přesného odhadu vydávání peněz na opravy.

U ŘKC tentokrát příliš nevynikla pouť na Pístově, jako snaha P. Neliby z Kladrub objednat zájezd na Sv. Horu. Taktéž podniknuta opatření „k podchycení návštěv“ u tohoto na faře v Kladrubech. Další zajímavost snad jen od ČCH, kde farář Bělunek přesídlil do Mariánských Lázní. P. Dereninovi v souvislosti s jedním případem naznačeno, že nemá oddávat bez souhlasu NV. Bránil se tím, že souhlas z MěNV měli ti snoubenci. K sektám krátký komentář, že poznatky zasílány bezpečnosti.

1976

Z roku 1976 se nám zachovala jen tato hodnotící zpráva, a i když za celý rok, poměrně krátká.⁵⁴¹ Postoje církví se zejména v předvolebním období projeví jako kladné, vikář Holešovský nechal v kostelech číst dopis na podporu voleb. Činnost SPOZ na poli AV je velmi dobrá, ale post OCT zůstává již od 25.9. 1975 neobsazen, poukazuje J. Altmann, šéf KO.

Z úvodního přehledu se mj. můžeme dozvědět, že z 86 kostelů, kaplí aj. objektů církví svému účelu slouží pravidelně jen 53, nepravidelně 28, 5 již náboženskému účelu neslouží. Z toho 42 pravidelně a 28 nepravidelně užívaných paří ŘKC, stejně jako všechny, které se už nepoužívají, tj. celkem 75 z 86. V roce 1975 bylo církvím poskytnuto 476 000 Kčs na opravy. Letos

⁵⁴⁰ Průběžná zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov za měsíc srpen 1975. OK ONV, 5.9. 1975. SOA.

⁵⁴¹ Zpráva o vývoji církevně politické situace v okrese (rok 1976). OK ONV Tachov, dne 20.1. 1977. SOA.

rekordních 933 000 (kde patrně velká část putovala na generální opravu tachovského chrámu – poz.). Dále rozebírá mzdy v těch letech.

SPOZů již existuje 22 při MNV a 14 aktivů při ZV ROH. Počet jejich členů je 223, z toho 40 mužů a 183 žen, takže v zásadě ta organizace stojí na ženách. Členů strany mezi nimi je 76, 147 je bezpartijních. 48 pak také zastává funkci poslanců NV, 25 dalších jsou uvolnění pracovníci NV. Koncem listopadu projednala R ONV zprávu o spolupráci SPOZu s organizacemi NF, závodními organizacemi a KSČ a označila ji za velmi dobrou. V rámci jejich činnosti podniknuto přes 5500 různých akcí, velmi dobrá byla spolupráce zejména s OV NF, OV SSM, OV ČSŽ a OŠ ONV. Smuteční síň je na Tachovsku zatím jediná, v Plané (107 slavností r. 1976). Zapotřebí by bylo vybudovat jich víc (v Tachově, Boru, Stříbře i jinde), aby se přispělo ke snížení počtu církevních obřadů.

1977

To, že dokument letní zprávy⁵⁴² není psán pod hlavičkou ONV, mj. znamená, že ho psal nový „odborný asistent“. Do úřadu nastoupil teprve 1.7., a tak se první dny teprve se vším seznamoval. Postupně se seznámil s většinou duchovních, ať už za ním zašli, jako ti z ČCE, nebo se s nimi setkal na výjezdu s P. Holešovským. Nelibost mu hned zkraje způsobila situace v borském kostele, kde farář „...při vchodu do kostela má stolek ve kterém jsou rozloženy Katolické noviny, pokladnička a svaté obrázky, pan Fiala bude zavolán k jednání do kanceláře OCT.“⁵⁴³ Fiala se pochopitelně musel podřídit a jmenované věci odstranit. Administrátor Domaslavi Španihel vypadal naštvaně, na žádost generálního vikáře byl uvolněn od 1.8. do důchodu. Nahradit ho měl mladý kněz Franze (31 let) z Chebu, jehož kádrovou výhodou snad bylo i to, že část rodiny byli členové KSČ. Všiml si také agilnosti rovněž mladého kněze Neliby, který je dosti ambiciózní a věří ve své poslání. Návštěva u vikáře mu zajistila účast na zářijovém znovuposvěcení tachovského chrámu, v Lesné se setkal se zástupci MNV a zároveň zverboval informátory. Také na závěr OCT tvrdí, že v současnosti buduje síť informátorů, aby byl schopen obsáhnout celou oblast CP.

Uvádí pololetní srovnání církevních obřadů let 1976 a 1977. „Nadějně“ vypadají hlavně křty, těch církevních ubylo ze 121 na 95, ale již teď je více sňatků (13 oproti 11) a pohřbů je stále dost (74 proti 82). Zejména sňatky zasluhují komentář. Katolických, kterých bývalo nejvíce, nyní spadly z 9 až na 6, což je stejně jako u církve pravoslavné, jenže s tím rozdílem, že zde naopak došlo k růstu. Na VN přihlášeno jediné dítě – VN tedy vyučována nebude.

⁵⁴² Církevně politická situace za měsíc červenec – srpen 1977. 16.8. 1977. OCT Křepinský. SOA.

⁵⁴³ Viz předchozí, str. 2.

Toto je jedna z prvních zpráv nového OCT o poutích.⁵⁴⁴ Rozhodně nešlo o „tuctovou“ pouť, a proto uděláme výjimku, vybočíme z porad a nastíníme, jak taková slavnost mohla vypadat a co o ní státní správu nejvíce zajímalo zjistíme už z vlastního textu. Lidé se na ni sjížděli z mnoha míst, protože se na okrese konečně ukázal kardinál Tomášek. Při vstupu do kostela na Pístově jej vítal zdejší administrátor Průša, kterého Tomášek oslovil jako nového děkana, a skutečně Průša už oficiálně byl jmenován děkanem. Mši se účastnilo na 20 duchovních, jak z okresu Tachov, tak Karlovy Vary, Cheb, i Plzeň – Sever. Celkovou účast odhaduje OCT na 500 lidí. Jen 30% starší generace, převažovala střední a tak 10% byly děti, asi třetina lidí byla přítomna prý jen ze zvědavosti, odhadem 15 Němců. Osobních aut napočítáno na 80, z toho čtvrtina z okresu. Dva autobusy vypravila lidová strana z M.L. a řeholnice, kterých přijelo celkem 15. Sbírka vynesla 1200-1600 Kčs, Průšovi vytknuto, že s košíkem na peníze pobíhalo mladé děvče.⁵⁴⁵

Kázání měl jak Tomášek, tak Průša. Tomášek samozřejmě tepal do nemorálnosti společnosti a připomínal, že vše dobré pochází z matky, a že nynější společnost se odvrací od manželství, a jak je to tu jako v džungli. Často se pak stává, že se mladí obracejí k bohu, když nenaleznou pochopení a lásku nikde jinde. Tomášek stihl jeden křest, a po mši se s ním před kostelem bavil dav asi 50 lidí. Pak šel na faru, kde bylo pohoštění. Právě tady se s ním dal OCT do hovoru, Tomášek prohlásil, že spolupráce je nutná, protože jsou na jedné lodi, a poukázal na opravu tachovského chrámu Nanebevzetí P. Marie, která stála 3,5 milionu Kčs, což by se bez pomoci státu stát nemohlo (i dnes není pro církve zrovna snadné sehnat takových 20 milionů Kč – pro srovnání). OCT ocenil kardinálův dotaz na žně na Tachovsku, to víte zemědělský okres.

V závěrečném hodnocení OCT shrnuje, že u místních Průša získal četné body na popularitě, hlavně pro to pozvání kardinála Tomáška. Děkanský úřad mu zase dodá na důležitosti (názor autora – poz.).

Tomášková přítomnost na Tachovsku se ovšem Pístovem nevyčerpala. Chrám v Tachově už byl opraven a pouhé dva týdny poté tam zavítal, a právě kvůli jeho znovuvysvěcení.⁵⁴⁶ Hned při příjezdu jej před kostelem vítalo několik desítek lidí. Pak měl kázání o obracení se mladých lidí k církvi, což je celosvětový jev a kostel posvětil. Účastnilo se snad veškeré kněžstvo ŘKC na okrese a také asi 10 ministrantů, které kněží přivezli s sebou. Slavnosti se účastnilo na 800 lidí s asi 25 dětmi, (z toho 10 ministranty), a několika dětmi předškolního věku. Převažovala však starší generace. Bylo zde také 9 řeholnic, funkcionáři Lidové strany a farář ČCH, dále po jedné

⁵⁴⁴ Informační zpráva o poutních bohoslužbách na Pístově dne 28.8. 1977. SOA.

⁵⁴⁵ Všechny číselné údaje viz předchozí, str. 1.

⁵⁴⁶ Informace o účasti p. Františka Tomáška – kardinála dne 11.9. 1977 při znovuposvěcení arciděkanského kostela v Tachově. 12.9. 1977. SOA.

rodině z NSR a NDR. Poté jej doprovodili na faru, kde se převlékl a jelo se na oběd do Lidového domu. Tam stolovalo asi 25 lidí, včetně předsedy MěNV Maříka, KCT Cihláře a OCT Křepiňského. Oběda se účastnil také p. Flek, bývalý OCT a na KNV si podtrhli větu, která tvrdí, že se aktivně účastnil mše, křižoval se apod. Brzy odpoledne již Tomáška odváželi do Prahy.

OCT se v poslední letní zprávě⁵⁴⁷ samozřejmě věnoval oběma kardinálovým návštěvám. Ta první měla menší dohru, když OCT P. Průšovi vytkl, že celé pozvání kardinála vyřídil a informaci státní správy ponechal až do doby, kdy už vše bude hotovou věcí. Pokud se to bude opakovat, vyvodí z toho příslušné závěry. 3.9. se konala přednáška v kostele ČCH k výročí bitvy u Tachova (550 let). 8.9. došlo k slavnostnímu předání farnosti Domaslav do rukou nového kněze Franzeho, i tady OCT pochopitelně nemohl chybět. 11.9. se konalo popsané znovuvysvěcení chrámu kardinálem Tomáškem, 13.9. však OCT pro účast na poradě OCT nestihl vikariátní konferenci. 17.9. se účastnil presbyterní konference ČCE v Černošíně, 27.9. přednášel mladým poslancům NV. Nejzajímavější zprávou však jeho zpráva o tom, že v Rozvadově se již staví panelová stavba pro budoucí zdravotní sestry na Dianě, neboť se počítá, že řeholnice do dvou či tří let přesunou, patrně do nějakého CHD či ÚSP. Povolena mimořádná sbírka ve Stříbře vynesla za účelem opravy střechy děkanského kostela slušných téměř 10 000 Kčs.

P. Franze si získává přízeň věřících. V Bezdruzicích se již zvýšila návštěvnost kostela ženami střední generace. V říjnové relaci⁵⁴⁸ o církvích je také neobvykle hodně zpráv o P. Dereninovi. Jednak si koupil osobní vůz, který stál 63 000 Kčs, na nějž téměř třetinu peněz dostal od rodičů. Pak si koupil nábytek a hlavně pomýšlel na koupi rodinného domku v Tachově, kde by jednu místnost chtěl mít pro bohoslužby pro své tachovské věřící. K tomu OCT pochopitelně souhlas nedal a MěNV požádal, aby mu neumožnili koupit ten domek. Farář Svoboda, který přinesl čtvrtletní účetní výkazy, si OCT stěžoval na počínání matrikářky u nich v Černošíně, kde „...když jdou se novomanželé zapsat k sňatku, se jich (ona) dotazuje, zda půjdou do kostela a pak jim to rozmlouvá, aby tak nečinili, že tomu stejně nevěří.“⁵⁴⁹ Stalo se to jeho příbuznému, on sám si s ní chtěl popovídat, ale OCT mu to rozmluvil, že to udělá sám. Pár dní nato se zase něco provalilo na Svobodu. Z Lestkova, kde ČCE má sborový dům, takhle jednou zase zazněl stížně udavačský telefonát, že zde agituje v rodinách pro účast v tomto domě. Pár dní na to mu zdejší předseda MNV potvrdil, že tam hodlá svázat děti i z několika dalších obcí, a že se má zato, že zde hodlá vyučovat náboženství. Agitoval prý i v rodině místního předsedy ZO KSČ. ASD

⁵⁴⁷ Informace církevního tajemníka okresu Tachov za období od 16.8. 1977 do 30.9. 1977. SOA.

⁵⁴⁸ Zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov za měsíc říjen 1977. Razítko KNV z 1.11. 1977. SOA.

⁵⁴⁹ Viz předchozí, str. 1.

v Lesné stále více propadá pasivitě, pouze jednotlivci z asi dvou rodin jsou nadále aktivní. O BJB, řízené z Teplé za hranicemi okresu, moc neví, a proto na ní nasadil informátora.

Následovalo krátké pojednání o VAP aktivitách na okrese. Mj. dvě večerní školy Základů světonázorové výchovy v Tachově a ve Stříbře a druhý ročník této školy 'Vědecký ateismus' ve Stříbře.

Je až neuvěřitelné, co bylo podle neobvyklého sdělení⁵⁵⁰ výsledkem hovoru OCT a místopředsdkyně ONV Trubačové v záležitosti účasti státních zaměstnanců/představitelů na církevních slavnostech (Tomáškovu svěcení, návštěva metropolitů Doroteje). Čekali byste, že zamítnou svou další oficiální účast proto, že církve si na jejich přítomnost mohou stěžovat, nebo tak nějak, jejich důvodem je však zcela jiná obava. To aby církve jejich přítomnost nemohly politicky zneužívat k prezentaci své důležitosti v ČSSR. Mluvílo se dále o činnosti p. Fleka, OCT v letech 1965 – 1970, který se právě tehdy dočkal vyloučení z KSČ pro své „chyby“ v době působení na úseku církevní politiky. Nakonec přišlo i na Svobodovu agitaci, konstatovalo se, že v ní pokračuje, a že je nutné, aby OCT vykonal osobní kontrolu sboru a podal o tom zprávu.

Přímo ukázkovým bylo v tentokrát již regulérní listopadové zprávě⁵⁵¹ zachycené jednání mezi FÚ Bezručice a Kovodružstvem Plzeň o odkoupení farní budovy pro účely tohoto družstva. Družstvo tam totiž má své prostory, kde pracuje několik úřednic. Budova však potřebuje nutnou opravu. Ta by pochopitelně začala až po převedení do socialistického sektoru, protože jak známo, tak nevysloveno, na církevní stavby se kapacity stavebních družstev prakticky nedají sehnat. Na faře však duchovní bydlí, protože přímo v obci bytu nemá. Bylo tedy dohodnuto, že FÚ si zařídí přistoupení do bytového družstva v Konstantinových Lázních (aby tam ten byt mohl zůstat, to byla podmínka FÚ – poz.), a pak bude možné odkoupení budovy zrealizovat.

Na vikariátní konferenci se mluvílo o katechezi snoubenců. P. Hejhal si zase uštěpačně postěžoval, že zatímco o křty je z určité nespecifikované pověrčivosti značný zájem, o manželství už moc ne, tam že dobře vědí, že v případě ztroskotání svazku se nemohou rozvést. P. Derenin ve svém novém autě boural, v zatáčce nezvládl řízení. Zranění utrpěla i dvě převážená děvčata. Zjistilo se, že řídil pod vlivem alkoholu (vypil, bohužel pro něj, slušného pijana, jen 1 del vína – poz.). Škoda dosáhla 15 000 Kčs.

V rámci VAP uskutečnil OCT další přednášky pro mladé poslance a přednášku na ZDŠ v Hornické ul.

⁵⁵⁰ Sdělení k církevně politické situaci v okrese Tachov. ONV v Tachově. OK – círk., datum 24.11. 1977. SOA.

⁵⁵¹ Informace o církevně politické situaci na okrese Tachov za měsíc listopad 1977. ONV- kultury – církevní, dne 2.12. 1977. SOA.

Setkání s duchovními ŘKC byli 12.12. přítomni nejen předseda a místopředsedkyně ONV, ale také vedoucí odboru kultury a OCT, sděluje poslední zpráva roku 1977.⁵⁵² Církevní představitelé mluvili o příspěvcích na opravy kostelů a far, zajištění stavební kapacity a kvalitního materiálu. Mluvili o komplexních opravách, zejména včetně opravy střešní krytiny. Nejzajímavější částí referátu děkana Holešovského na vikariátní poradě 19.12. o poradě na AA bylo sdělení, že kardinál oficiálně vládu požádal o VN na farách a v církevní režii.

Na úseku ČCE vzbudila pozornost stížnost faráře Svobody zaslaná ONV a synodní radě do Prahy, kvůli níž spolu 7.12. jednali. Tento si stěžoval, že ve 4. třídě černošínské školy, kam chodí i jeho syn, že tam zpovídali děti, zda chodí do kostela, jakého jsou vyznání děti i rodiče atd. OCT hasil požár založený lektory VAP, a také prohlásil, že toto byl příklad nevhodného provádění VAP. Svoboda to prý pochopil a zřejmě se i uklidnil. Pak ovšem byl na koni OCT, že si někdo z Lestkova telefonicky stěžoval, že obchází rodiny a vyučuje náboženství. Svoboda vysvětlil, že s vědomím rodičů tam děti zval do biblických rodin, ale že nevěděl, že tam k nim chodí také děti z komunistických rodin, až jestli by se příště měly vyskytnout problémy, staví se s tím na ONV. Hlavně abychom neurazili jemnocit světového názoru komunistických spoluobčanů, že?

„Dále se pan Svoboda rozhovořil o tom, že si mu rodiče dětí stěžují, že do komplexních hodnocení je uváděno ‘chodí do kostela’ a nebo jakého je náboženství, a to, že se odráží při přijímání na studia a do učení – sám ale přiznal (OCT triumfuje – poz.), že toto mohou být jen domněnky rodičů, neboť i on sám má dcerku v 9. třídě, která se přihlásila na ekonomickou školu do M.L. (a patrně nebyly potíže – poz.).“⁵⁵³ OCT to prý Svobodovi obšírně povykládal a tento prý pochopil jádro problematiky a dokonce souhlasil, že s tím obeznámí věřící v oblasti své působnosti.

Máme štěstí na ještě jednu rozborovou zprávu, tentokrát za rok 1977.⁵⁵⁴ Úvodem novopečený OCT Křepiňský připomíná, že dnem 1.7. se funkce ujal poté, co již poměrně dlouho zůstala neobsazena. (Jeho předchůdce byl předtím dlouho nemocen a funkci vlastně nevykonával – poz.). Poté následuje výčet kněží, přesahu farností do jiných (a z jiných) okresů, sídla farních úřadů ŘKC s jejich administrátory a sídla správních center ostatních církví, načež navazují jejich stručné osobní charakteristiky s životopisnými údaji, rovněž nejdříve pro majoritních 10 kněží ŘKC, pak pro ty 4 ostatní (životopisy kněží a kazatelů pomocných uváděny nejsou, to se týkalo tří osob, vše je obdobné jako v roce 1974 – poz.).

⁵⁵² Informační zpráva o církevně politické situaci na okrese Tachov za měsíc prosinec 1977. OK ONV Tachov, dne 27.12. 1977. OCT Křepiňský. SOA.

⁵⁵³ Viz předchozí, str. 2.

⁵⁵⁴ Rozborová zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov (rok 1977). SOA.

Následuje oddíl 'Přehled o náboženských obřadech a porovnání s minulými roky', tedy srovnání let 1972 – 1977. První jsou křty resp. vítání SPOZů. 1972 vítaly SPOZY přes 55% dětí (523) a církve přes 37% dětí (353) a obrovský úspěch učinily SPOZY mezi lety 1974 a 1975, kdy stoupl počet jejich vítání z téměř 61% na téměř 87%. V té samé době poklesl počet křtů z 35,5 na 30%, přičemž je více než zřejmé, že většina křtů se nyní (1975) již dělá opakovaně, neboť rodiče těchto dětí si nejprve museli odbýt vítání občánků. 1977 SPOZY prvně vítaly 100% tedy všech 1011 dětí, církve „dokřtily“ již jen 21,6% (218), z nichž ca. 10% bylo z jiných okresů (standardní podíl – poz.) a 8 dodatečně, tedy starších. U sňatků měly církve naposledy významné pozice v roce 1972. Tehdy ještě zopakováno 102 (21%) obřadů. 1973 již 80 (14,4%) a 1975 ani ne polovičních 38 (7,8%). 1977 činil církevní podíl na 489 sňatcích, náhodou přesně stejně jako 1972, již jen 29 (5,9%), takže podíl sňatků uzavřených PC v Lesné již musel přesahovat více než poloviční podíl mezi církvemi okresu.⁵⁵⁵

Růst podílu rozloučení se zesnulými v krematoriích a obřadních smutečních síních v režii SPOZ od 1972 s výjimkou stagnace v období 1974-75 dosahoval tak 13% ročně, a to ze 42,2% (149) v roce 1972 až po 78% v roce 1976, resp. 81,7% (310) roku 1977. Podíl církve, 1972 na hodnotě 40,8% (144), tradičně na tomto poli neklesal dost rychle, dokonce 1974 zažil menší vítězství, když přechodně dosáhl 47,3% (177 pohřbů) a pravděpodobně již tehdy s určitých kněžským podílem v krematoriích, neboť podíl SPOZů již tehdy činil 67%, pokud ovšem byla statistika sestavena správně. Nakonec r. 1977 tvořil podíl církve zase na 41,7% (ale už jen 158 obřadů). Z toho OCT uvádí 25 církevních provedení obřadu v krematoriích, a to je poměrně viditelných dalších 15,8% (13x v Plané a 8x v Tachově – poz.). Můžeme tedy uzavřít, že asi 15% církevních pohřbů byly kremace.⁵⁵⁶

Následuje tabulka 'církevní obřady podle farních úřadů římsko katolické církve v okrese Tachov, přehled o církevních křtech v roce 1977 podle církví', a na závěr se OCT věnuje finančnímu hospodaření církví. Vypočítává, že 381 000 využitých ze 400 000 Kčs na opravy spotřebovaly jen tři stavby – dodělávky na chrámu v Tachově, kostel v Plané a oprava fary ve Stříbře. Na rok 1978 se počítá se 380 000 Kčs, kde 300 000 by měl „spolknout“ kostel v Chodové Plané a 50 000 střecha na Milířích.⁵⁵⁷

finanční kontroly dopadly dobře, až na nedoplatky do 300 Kčs u PC a ČCE (Lesná a Černošín – poz.). Svou relaci zakončuje vděčným přehledem o místní SJ. Členů zde prý mají 27 (12 mužů, 15 žen a dále 16 dětí, 12 dělníků a 8 zemědělců, 7 žen v domácnosti – poz.). Dva její členové jsou ve výkonu trestu (ve vězení do 1978) za odepření vojenské služby. Z malé tabulky je zřejmé, že většina, 11 členů, bydlela v Lesné.

⁵⁵⁵ Všechny číselné údaje o katolických svátostech viz str. 5 výše zmíněného dokumentu.

⁵⁵⁶ Aktivita SPOZ v číslech viz tamtéž, str. 6.

⁵⁵⁷ Tyto a následující číselné údaje viz tamtéž, str. 7.

OCT v únorové zprávě⁵⁵⁸ upozorňuje, že farář Samek z Plané je aktivní v návštěvnosti nemocnic (Planá, Diana), a není sám. Kontroly hospodaření zdá se byly v pořádku. K vítěznému únoru nikdo nic pořádat nebude, ale celostátního shromáždění SKD se zúčastní 6 duchovních.

V relaci o ČCE konečně poskytnuto vysvětlení k tomu černošínskému incidentu z minulého roku. Ona otázka na konfesi dětí možná byla od „soudružky učitelky“ záměrná a vychytralá, protože se mohl kryt pláštěm potřebného zjištění, kolik dětí není z věřících rodin, aby věděla, komu má vysvětlovat význam slov zbožnost či pobožný, kritéria VAP jsou prý totiž na škole rozpracována detailně a korektně.

U PC bylo nezvykle dost klepů na P. Derenina. Státní správě se asi nelíbilo, že popíjel s mladými lidmi, a že v tom měl výdrž, to se vědělo. Víme, že úspěšně absolvoval autonehodu, která nebyla levná, ale hlavně byl pro zavinění odsouzen podmíněným trestem a odnětím řidičského oprávnění na rok a půl. OCT ho požádal, aby 1.5., kdy PC bude slavit velikonoce, konal mše brzy ráno, aby „umožnil věřícím účast na májových oslavách v Tachově.“⁵⁵⁹ Při jednání v Lesné také OCT zjistil, že zdejší ASD natolik stagnuje, že mnozí její členové by se rádi přihlásili k PC, ale stydí se. Nemusíme OCT přece všechno věřit, ale něco na tom patrně bude.

V rámci ateistického koutku v závěru zprávy mj. uvádí, že ze zhruba 48 900 obyvatel okresu se týdně účastní bohoslužeb již jen asi 1500 osob, což je jen málo přes 3%.

Dubnová zpráva⁵⁶⁰ konstatuje, že vikář Holešovský dal souhlas se zbořením kapličky ve Vítkově, která překážela nové komunikaci. V obci samé už to bylo dávno projednáno a „nikdo nebyl proti“. Dnes by asi věci vypadaly jinak ... Na žádost borského faráře o mimořádnou sbírku pro účely oprav elektroinstalace v místním kostele byla tato povolena a vzešlých více než 7500 Kčs bylo uloženo na spořitelní účet místního FÚ pro mimořádné hospodaření. Farář Neliba sklídl silnou kritiku za to, že mu asi 10 mladých lidí z Plzně, prý kamarádi, poklidilo kolem kostela, a že po zapálení hromad smetí světil oheň (což se jinak na Bílou sobotu večer dělá – poz.). Bude-li se toto opakovat bez vědomí OCT, přijde trest, varuje. OCT uvedl i kostelní sbírky.

Aktualita z ČCE: dcera faráře Svobody nakonec v M.L. pro velký počet uchazečů nepřijata. Snad proto, že otec tomu věnoval velkou pozornost, přijata na tachovské gymnázium. Také zde je uvedeno, kolik bylo vybráno při sbírkách (ve Stříbře asi 1000 Kčs, v Černošicích asi 1600

⁵⁵⁸ Zpráva o církevně politické situaci za měsíc únor na okrese Tachov. OK ONV Tachov, 28.2. 1978. SOA.

⁵⁵⁹ Viz výše uvedený dokument, str. 2.

⁵⁶⁰ Zpráva o církevně politické situaci na okrese Tachov za měsíc duben 1978. ONV – CT, 4.5. 1978. SOA.

Kčs, katolický kostel ve Stříbře „vydělal“ asi 2500 Kčs – poz.). Srovnatelné sbírky (za I. pololetí 1978 – poz.) u ČCE vynesly „jen“ 450 Kčs. U PC to bylo celkem slušných 4500 Kčs na sbírkách. Klepy dále potvrzují, že „řidičáku“ prostý P. Derenin stále holduje alkoholu.

V květnové zprávě⁵⁶¹ nalezneme klasický příklad, „jak to celé fungovalo“. Krajský hygienik Dr. Tůma zakoupil chalupu v Michalových Horách a požádal OK ONV o povolení opravit zdejší kapličku, protože kromě té jeho chalupy je tu už jedinou další stavbou. OCT tedy dedukuje opatření: „Prověřit osobu Dr. Tůmy, zda nemá sklony k nějakému náboženství.“⁵⁶² Do závorky kdosi tužkou připsal 'Laik?'. Snad se povolení dočkal, a snad se mu pak na chalupě i více líbilo.

Další „perlička“ je o P. Dereninovi (PC). Jelikož pro nedostatek řidičských průkazů nemůže řádně vykonávat své poslání, požádal OCT, aby směl každý den 4 hodiny pracovat v lese. Povolení dostal.

Kromě proškolování administrátorů o novém nemocenském pojištění v červnové relaci⁵⁶³ o ŘKC nic nového. OCT byl v době vikariátní porady na školení (také nestihl seniorátní zastupitelstvo ČCE ve Zhořci – poz.), na VN se zatím nikdo nepřihlásil a vizitace v tachovském chrámu ŘKC dopadla dle očekávání, byly přítomné děti, také ministrant. Větší pozdvižení způsobila zpráva o zájezdu z NSR do Tachova, mj. prohlédnout si také chrám. Vikář to sdělil OCT, ten dále předal OO VB.⁵⁶⁴ Také farář Svoboda požádal o návštěvu, tentokrát z NDR. To byla patrně jiná záležitost, zvláště, když slíbil, že zde bude mládež jen ubytována (po 14 dnů na přelomu července a srpna – poz.). OCT dal souhlas k ubytování, ale vymínil si od Svobody průběžné informace o jejich činnosti.

V této zprávě se zejména mluví o rozmístění BJB. Vlastní kazatelnu mají v Pačíně, prostory ČCE využívají v Lestkově, v Těchlovicích se dokonce scházejí v soukromém bytě (15-20 lidí, kdoví, co tam všechno probíhá, že – poz.). Jejich dalšího člena zaznamenali už také v Tachově, vlastně již rodinu. To ASD mají v Tachově rodin více, jinak se ale soustředí kolem své kazatelské stanice v Lesné.

V krátkých sděleních OCT upozorňuje, že v rámci MNV Těchlovice jsou obyvatelé vystaveni ideologickému vlivu ŘKC, ČCE a BJB. Mj. zde vikářka sboru Čecháková provádí biblické hodiny pro asi 10 dětí a obhospodařuje obec o ca. 50 věřících, což už je docela slušné. V Těchlovicích je totiž z 392 obyvatel teď už neuvěřitelných 172 věřících, téměř 45%, což vede

⁵⁶¹ Zpráva o církevně politické situaci na okrese Tachov v měsíci květnu 1978. ONV Tachov – TPVC, v Tachově dne 1.6. 1978. SOA.

⁵⁶² Výše uvedený dokument, str. 2.

⁵⁶³ Informativní zpráva o církevně politické situaci na okrese Tachov za měsíc červen 1978. ONV v Tachově, odbor TPVC, v Tachově dne 30.6. 1978. SOA.

⁵⁶⁴ OO VB – Okresní správa veřejné bezpečnosti. Dále existovaly krajské správy a ústřední hlavní správa VB.

OCT k závěru: „(Je to odhad ale ukazuje na to, že) i v těchto malých obcích je nutné této otázce věnovat pozornost a zkvalitňovat práci sboru pro občanské záležitosti.“⁵⁶⁵

S farářem Svobodou v létě⁵⁶⁶ projednáván příjezd turistů z NDR a opět informována VB a také MNV Bezručice. ČCH má novou kazatelku Majerovou (50), jejíž vstup považován za aktivní a se zájmem o věřící. OCT měl dovolenou ve druhé půli července, takže nestihl shromáždění sboru starších PC v Lesné.

Farář Průša z Chodové Plané počítal s účastí biskupa Tomáška či jeho zástupce na své pouti. To však zhatila volba nového papeže. Před pístovskou poutí dostaly tachovské ČSAD objednávku na 2 autobusy, což bylo vychytrale odmítnuto s tím, že jsou na zájezdech apod. Oba byly žádány členkami pro zájezd Lidové strany. Pod drobnohledem byla v srpnu⁵⁶⁷ sledována vikářova účast na jedné svatbě, kam po pozvala ženichova matka, bývalá dlouholetá kostelnice v tachovském arciděkanském chrámu. OCT se mohl pochlubit celkem 5 vizitacemi kostelů především o nedělích. Nezjistil nic nepřípustného.

Pobyt hochů z NDR ve Zhořci nakonec proběhl bez problémů, podle hlášení pozorovatelů hochy zajímala mnohem víc zdejší děvčata než náboženské vyžití pod dohledem svého nebo místního kněze. Zajímavé je, že přijeli na motorkách (byli ve věku 14 a 15 let – poz.). Vikář Svoboda také požádal o konání tzv. sborových dnů (v říjnu), kam hodlal pozvat prof. Opočenského z KBF v Praze. Přednášku měl mít nejprve v Černošíně (tam o současných ekumenických možnostech) a pak ve Zhořci. Kazatelka Majerová dále projevuje svou agilnost, tentokrát při zabezpečování oprav sborových objektů.

Hned zkraje⁵⁶⁸ OCT vysvětluje, že si ve druhé půli září užíval dovolené, takže zase žádný dohled, kontroly. ČCE se soustředí na konvent v M.L. v listopadu. OCT se zatím nepodařilo zjistit podrobnosti o delegátech na konvent a (celostátní) synod. Tento úkol si proto ukládá též v říjnu. Kazatelka ČCH Majerová je v navštěvování věřících setrvale aktivní. Co zde působí, koná bohoslužby ne jednou, ale 2x do měsíce. PC nedělá problémy, nyní se soustředí na opravu kostela v Milířích.

---

⁵⁶⁵ Viz předchozí, str. 3.

⁵⁶⁶ Informativní zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov za měsíc červenec 1978. ONV v Tachově, odbor TPVC, v Tachově 1.8. 1978.

⁵⁶⁷ Informační zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov za měsíc srpen 1978. ONV v Tachově, odbor TPVC, v Tachově dne 1.9. 1978. SOA.

⁵⁶⁸ Informace o církevně politické situaci za měsíc září 1978 na okrese Tachov. ONV Tachov, odbor TPVC. V Tachově dne 2.10. 1978. SOA.

Samozřejmě, že otázka volby nového papeže nemohla v říjnu⁵⁶⁹ zůstat stranou. Zejména národnost nového papeže. „(Po zvolení Jana Pavla II. ...) hovořili duchovní, že je to dobré, že jako Polák, který zná poměry při budování socialismu, bude napomáhat rozvoji církve v socialistickém táboře, a to že by se mělo odrazit i v práci církve u nás.“⁵⁷⁰

Na vikariátní poradě ŘKC (v den volby papeže 16.10.) jako už po kolikráte způsobil pozdvižení Hejhal, který se rozhorlil nejenom, ale především kvůli chybějící „kapacitě“, čili nedostatku pracovních sil, na opravy církevních objektů. Hejhal horlil, že je přeci možné využít armádu, která určitě má dostatek potřebných odborníků. Na vojáky by pak při stavbě mohli dohlížet odborníci. OCT kontroval přednáškou na téma obrana socialistického tábora, a že to v současnosti prostě není možné. OCT má oprávněně pocit, že ho nepřesvědčil. Také je zřejmé, že sleduje západní televizi a těmito poznatky se snaží působit na ostatní, ale to se mu zjevně nedaří (kdyby OCT věděl, a možná věděl, proč kolegové Hejhala vždycky mírnili, věděl by, že oni obecně řečeno „vědí“, a že se mezi sebou informují stejně rychle jako státní správa, diskrétně ovšem – poz.). Jedinou další kuriózní zprávou je vloupání do kostela v Chodové Plané, kde loupežníci poničili píšťaly varhan. Skutečně záhada. Podle listopadové zprávy o CP celková škoda vyčíslena téměř na 100 000 Kčs.

PC církev jako vždy v pořádku, ale vliv kněze je znát. I když se jednalo především o děti reemigrantů nebo členů místní komunity PC, je faktem, že 7 z 8 církevních sňatků v I. pololetí t.r. na okrese bylo uskutečněno právě v Lesné.

Že administrátoru ve Svojšíně (tj. Hejhalovi) neustále věnuje pozornost dokazoval OCT obšírnou relací o své prosincové vizitaci v Damnově.⁵⁷¹ U ČCE kromě obligátních zpráv o počtu dětí na biblických hodinách obou farářů je také zmínka, že Svoboda hodlá pro děti udělat vánoční besídku s nadílkou. U PC Derenin požádal o účast svého kolegy na z Chomutova na chrámových slavnostech v Lesné. OCT udělil souhlas, sobě však povinnou účast.

1979

Aktivitu ŘKC označuje další rozborová zpráva (bohužel však jediná), za rok 1978,⁵⁷² za znatelnou v oblasti Konstantinových Lázní, kde působí agilní duchovní Franze, a ve Starém Sedlišti (včetně Částkova) a Chodském Újezdě, kde působí Lidová strana skrze své odbočky, což se projevuje účastí na bohoslužbách. Dětská účast se pohybuje mezi 10 a 12%, mladí muži

⁵⁶⁹ Informační zpráva o církevně politické situaci na okrese Tachov za měsíc říjen 1978. ONV Tachov, odbor TPVC, v Tachově dne 1.11. 1978. SOA.

⁵⁷⁰ Viz předchozí, str. I.

⁵⁷¹ Církevně politická situace na okrese Tachov za měsíc listopad 1978. ONV v Tachově, odbor TPVC, v Tachově dne 12.12. 1978. SOA.

⁵⁷² Rozborová zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov (rok 1978). OCT Křepiňský 30.1. 1979. SOA.

bývají viděni na kladrubské pouti a podle slov faráře Neliby jsou to jeho kamarádi z Plzně. Zasáhlo se proti nevhodné tematice nástěnek v Konstantinových Lázních, kde Franze umístil desatero pro řidiče a článek na téma 'spojení se s bohem je jako kosmická forma telefonování', a v Damnově, kde nástěnka hřbitovního kostela obsahovala výčet jmen lidí, za které se budou modlit. Všichni kněží uplatňují novou liturgii a v Boru dokonce při bohoslužbách používají mikrofon. Věřících v kostelech ubývá, faráři se ale snaží pronikat do rodin a získávat nové věřící, jmenováni Hejhal a Holešovský, což si na KNV podtrhli, stejně jako ty nástěnky.

u nekatolických církví spekuluje OCT o Svobodově (ČCE) vstřícnosti ke státní správě snad tím, že jeho dcera se dostala do M.L. na ekonomickou školu. Svobodova tradiční angažovanost v biblických hodinách se nyní potýká s nedostatkem dětí, prý pro jejich nezájem. V Těchlovicích neprobíhají už dva roky, v Černošíně se obvyklý počet 18 dětí snížil na 12 a v Lestkově bývalých více než 15 je nyní 8-10.

U ČCH došlo k výměně faráře a hned to začalo být vidět. Farářka Majerová zčeřila půl roku klidné vody v této oblasti, a hned začala jednat ve věci opravy farní budovy, kde bydlí. Kde její předchůdce Bělunek dříve konal bohoslužby jen občas, jak dorazil, ona koná bohoslužby pravidelně a dojíždí z Tachova do Boru i do Stříbra. Ač měla snahu o aktivizaci mládeže, nedaří se jí, na bohoslužby jí dochází především staré ženy. V oblasti Bor – Tachov církev čítá na 500 duší, na Stříbrsku pak 400.

U PC došlo k uklidnění v Dereninových plánech. Jak dřív pořád plánoval změnit prostředí, protože tu je manželka často nemocná, nyní se zde hodlá usadit, žena v obci (totiž) dostala práci v provozovně (potravin) Jednota. PC v Lesné tradičně drží počty církevních sňatků a už i křtů (12 sňatků, 24 křtů) zdejších reemigrantů.

ASD stále klesá stav členstva, ale její aktivní externí kazatel May usiluje o otevření stanice v Tachově. Kazatel BJB Vacek udržuje tradičně dobré vztahy se Svobodou a styky obou církví vedou k vzájemným kontaktům, zejména v ekumenickém týdnu.

V kontrole hospodaření bylo dohlédnuto na to, aby byly všechny nedoplatky v rozpočtu uhrazeny, což se stalo, koneckonců lze to doložit dokumenty. S opravami se počítalo v Chodové Plané (přeloženo na 1979, když se přes veškerou snahu nepodařilo získat stavební podnik) a prováděny v Milířích, což bude pokračovat v roce 1979. Údržba kostelů ale také nemusela být levná. Milíře měly v rozpočtu pro opravy 50 000 Kčs a nevyčerpaly je (1978), údržba kostela v Plané však vyšla na více než 45 000 Kčs. Celkem přišla údržba objektů církví na 110 000 Kčs. Plus Mzdy (213 000 Kčs), cestovné, stěhování p. Majerové a odměny (2000 Kčs) to znamená celkem 390 685 Kčs na vydržování církví na okrese, minimální vydržování.

Na poli VAP se s pomocí OV SSM a OV SAK podařilo proškolit mládež SSM, v roce 1979 se na okrese uskuteční putovní výstava Společnost a náboženství, připravená MKS, a také cyklus světonázorové výchovy na školách II. stupně s názvem Od náboženské víry k vědecké pravdě.

Zpráva o stavu vědecko ateistické propagandy a církevně politické situaci v okrese Tachov v roce 1979,⁵⁷³ součást zprávy o CP a VAP pro zasedání OV KSČ, na začátku jako obvykle informuje o dosavadním stavu projednávání takových zpráv. POV byla tato zpráva naposledy předložena roku 1974 a v dalších letech byla následně vyhodnocována ve stranické ideologické komisi a ještě v souvislosti s přípravou Programového dokumentu pro oblast kultury do XVI. sjezdu KSČ, kdy hodnocena i práce SPOZ a okresního výboru Socialistické akademie a práce škol za uplynulý rok.

Současný stav ateistické propagandy v okrese. Již v minulých letech se na tomto poli dospělo k potřebě jednotného řízení a stanovení konkrétních úkolů jednotlivým složkám NF. Ostatně plán ateistické propagandy a světonázorové výchovy byl po XV. sjezdu (v roce 1976 – poz.) vyhotoven právě za tím účelem. Většina úkolů plánu má dlouhodobý charakter a jednotlivé úkoly byly stanoveny jak pro OV NF, OV SSM, Okresní odborovou radu, Okresní výbor Českého svazu žen a OV Socialistické akademie. Plnění je kontrolováno 2x ročně na úrovni místopředsedy ONV a ideologického oddělení OV KSČ a zástupců jednotlivých složek NF. Zápisy z těchto jednání slouží jako podklad soustavného hodnocení plnění daného úkolu, je totiž určen funkcionář, který tu kontrolu provádí v období mezi jednáními nepřetržitě.

V rámci OV NF se plně nedaří realizovat výchovné přednášky na téma „Budeme žít v XXI. století“ v hlavních střediscích okresu, prý pro malý zájem společenských organizací. Snaží se v jednání se zástupci těchto organizací vměstnat do jejich plánu práce. Výsledky jsou vidět hlavně v práci se SPOZ, kde se především jedná o smuteční řečníky. Práce se SPOZ je hlavní zásluhou okresní odborové rady, a to nejen v zajišťování jeho činovníků pro obřady svých zaměstnanců, ale také utvářením aktivů SPOZ při závodních výběrech ROH. Díky své masovosti umožňuje nejlepší šíření myšlenek ateistické propagandy, kterou ROH také zařadilo do náplně svých školení. Sbory pro občanské záležitosti již pracují podle pravidelných ročních plánů práce, jejichž výsledky jsou každoročně vyhodnocovány v ideologické komisi OV KSČ. Mají 30

⁵⁷³ Zápis z 31. zasedání POV KSČ v Tachově konaného dne 16.5. 1979 v malé zasedací síni OV KSČ. Podpis vedoucího tajemníka OV KSČ Josefa Duška. POV KSČ dne 16.5. 1979. Materiál č. 265. Pro schůzi předsednictva OV KSČ v Tachově. K bodu: Zpráva o stavu vědeckoateistické propagandy a církevně politické situaci v okrese Tachov. Předložil tajemník OV KSČ Bohumil Lojda, zpracováno ideologickým oddělením OV KSČ a komunisty OŠ ONV. Zdůvodnění: Zpráva je předkládána na základě plánu práce POV KSČ. Návrh na usnesení: POV KSČ projednalo předloženou zprávu o stavu vědeckoateistické propagandy a církevně politické situaci v okrese Tachov, kterou schvaluje včetně závěrů. Dále tajemníku Lojdi ukládá projednat zprávu s komunisty jednotlivých organizací, kteří se plnění těchto úkolů účastní a pravidelně jednou ročně projednat realizaci těchto závěrů v ideologické komisi OV KSČ. Předsedovi ONV Říhovi pak ukládá pokračovat v kontrole a plnění plánu ateistické propagandy v okrese po stranické linii. SOkA Tachov, fond OV KSČ, karton 98, i.č. 1209.

stálých a již 4 nové sbory. Již také existuje 18 aktivů při závodech a v 6 dalších mají brzy vzniknout. Bude ale nutné snížit věkový průměr jejich členstva a dbát zajišťování smutečních obřadů a zejména kvality smutečních řečníků. Socialistická akademie má stanovenou lektorskou skupinu vědeckého ateizmu, čítající 9 lidí, OV SAK má na toto téma zpracováno řadu přednášek. Také se soustavně snaží o zvyšování kvalitativní úrovně svých lektorů jejich vysíláním na semináře ÚV SAK a zajišťováním dostatku tematické literatury. V následujícím období rovněž plánuje seminář k vědeckému ateizmu s lektorem ÚV SAK.

OV SSM rovněž jmenovanou tematiku zohledňuje ve školeních svého funkcionářského aktivu. Při základních organizacích SSM se podařilo ustavit již 5 kroužků vědeckého ateizmu, zejména cenné je to, že jeden z nich funguje právě v několika církvemi nabitě obci Lesné. V plánu je rozšířit tyto kroužky ještě do dalších sedmi religiálních míst. Dosud se však nedaří usměrňovat zájmovou činnost na nedělní dopoledne. SSM se také aktivně podílí na aktivitách SPOZů, při vítání občánků, svatbách i jiných činnostech. Český svaz žen zejména spolupůsobí na aktivitách SPOZů a propaguje práci jejich i jiných institucí, např. vzpomínaných přednášek z vědeckého ateizmu. Také v rámci širší světonázorové činnosti a osvěty OKS a MKS⁵⁷⁴ jsou konány některé akce. V letošním roce probíhala putovní výstava „Společnost a náboženství“ a také byl sestaven vzdělávací cyklus „Od náboženské víry k vědecké pravdě“. OKS v řadě případů úspěšně spolupracuje se SPOZy. Klasickým příkladem je předávání občanských průkazů. Navíc byly již vydány metodické materiály prakticky ke všem obřadům, k nimž na území okresu dochází, a to za pouhé 3 roky.

Úsek školství je nejvlivnějším prostředím ve výchově mládeže, takže je možné setkat se zde s uplatňováním ateistické výchovy od tematických učebních plánů přes zájmovou školskou činnost až po informaci rodičů na SRPŠ. Ředitelé škol a vedoucí pracovníci ve školství absolvovali přednášku OCT „Rozbor religiozity v okrese a úkoly ateistické výchovy na školách“. Že je komplex ateistické výchovy účinný, tomu svědčí především to, že již třetím rokem není na školách předmět VN. „Avšak tento ukazatel není plně objektivní vzhledem k určité účasti školní mládeže při církevních bohoslužbách. Jsme toho názoru, že dalším důvodem neúčasti dětí na náboženství je okolnost, že tato účast je sledována a rodiče z toho vyvozují určité závěry.“⁵⁷⁵

OCT ještě doporučuje na úseku vnitrostranické výchovy vyhodnocovat účinnost nadstavbového cyklu Vědeckého ateizmu a zařazovat do něj posluchače ze sledovaných oblastí. Těmito kurzy by měli procházet kandidáti strany a také by bylo vhodné kontrolovat činnost SAK.

---

⁵⁷⁴ MKS – Analogicky k OKS: Městské kulturní středisko.

⁵⁷⁵ Viz výše uvedený dokument, str. 3.

Církevně politická situace v okrese. OCT nevidí religiozitu jako nějaký velký problém. Je třeba zaměřit se hlavně na její ohniska v místech větší koncentrace věřících nebo církevních středisek.⁵⁷⁶ Dlouhodobě již se všude daří snižovat počty církevních obřadů či svátostí a v nejlidnatějších místech okresu (k Tachovu, Stříbbru a Plané již je řazen i Bor) též snižovat návštěvnost bohoslužeb. VN se sice již tři roky nevyučuje, je ale třeba udržovat bdělost, protože dětský podíl účasti na bohoslužbách se nezřídka pohybuje kolem 10%.

V tabulce 'Přehled o činnosti církví a náboženského působení v okrese'⁵⁷⁷ mj. zjistíme, že adventisté a baptisté již nemají kazatele, že kněží je 15 (jeden z nich výpomoc), z nichž 11 přísluší k ŘKC, a že ze 74 kultovních objektů jich 56 patří právě majoritní církvi. Krásný je přehled o aktivitě církví měřený na bohoslužby, kdy (v roce 1978) ŘKC provedla přes 4700, pravoslavní 500 a ČCE ještě slušných 443, ale pak jde jen o malá čísla, např. 60 bohoslužeb husitských, a u zbylých konfesí se ani neevidují.

Ukazatelé religiozity.

a) Počet a návštěvnost bohoslužeb. Z výše citované tabulky je zřejmé, že v roce 1978 bylo uskutečněno 5773 bohoslužeb, což je o 133 více ve srovnání s rokem předchozím. To si státní správa umí zdůvodnit – došlo totiž k výměně dvou duchovních a oba, jak farář na Bezdrůžicku, tak kazatelka Č(S)CH v Tachově, projeví vyšší aktivitu. Nicméně návštěvnost to neovlivnilo a bohoslužební průměr na týden klesá. Předchozího roku to bylo ještě 1520, nyní již jen 1313 návštěvníků.

b) Církevní obřady. SPOZ se sice v obou letech 1977 i 1978 mohl pochlubit vítáním 100 a 95,8% z vždy asi tisíce nových občánků, nicméně 218, resp. 214 z nich také bylo pokřtěno. To znamená již jen podíl kolem 21%. V souhrnném počtu křtěných bylo vždy kolem 25 dětí z jiných okresů.⁵⁷⁸

Počet sňatků v tomto meziročním srovnání překonal hranici pěti set, z toho vždy pod 30 (29 a 23) se pak také opakovalo v kostele. To činí již jen 5,9 a ještě méně, 4,5% z celku, a i zde dosaženo za 10 let výrazného rozdílu. Podobně u pohřbů. Ty zas překonaly hranici čtyř set a rozloučení vedené činovnicí SPOZ nyní již jasně zastínilo počet pohřbů církevních poměrem 310 ku 158, resp. 296 ku 114. I když podíl civilních rozloučení meziročně poklesl (z 81 na 73%), úhrnný podíl církevních obřadů významně poklesl. Tady bych ovšem rád podotkl, že pouhým pohledem na čísla zjistíme, že roku 1977 by se konalo výrazně více pohřbů než lidí skutečně zemřelo. Už menší, ale stále nepřesnost, vykazují počty zemřelých a obřadů i v následujícím roce. Zajímalo by nás patrně, jestli tuto zprávu sestavovali ve spěchu, nebo čísla upravovali

⁵⁷⁶ Jedná se hlavně o Lesnou, Staré Sedliště, Lestkov, Chodský Újezd, Černošín a Těchlovice, vesměs již známá místa.

⁵⁷⁷ Viz výše zmíněný dokument, str. 5.

⁵⁷⁸ Číselné údaje tohoto a předchozího odstavce viz str. 5 tamtéž.

záměrně. Pisatel zprávy zdůrazňuje především vysoký podíl pravoslavné církve v Lesné na církevních sňatcích (12 z 29 a stejně tak o rok později, ale jen z 23) a fakt, že duchovní se v rostoucí míře loučí se zesnulými v obřadní síni. Meziroční vzestup z 25 na 37 je patrný.⁵⁷⁹

c) Výuka náboženství. Od školního roku 1976/77 již žádná na celém okrese.

U ŘKC zaznamenáno jen jisté oživení na Konstantinolázeňsku a Bezručicku a znát je účast na mších tam, kde zároveň sídlí pobočky lidovecké strany. V současné době se duchovní snaží pronikat do rodin, hlavně ve Svojšíně, Bezručicích, Plané, a Tachově. ČCE je nyní jediná církev, která vede biblické hodiny s dětskou účastí. Černošínský sbor je tradičně aktivnější než ten stříbrský. U ČCH krom připomenutí aktivit ohledně nové kazatelky vzpomenu, že disponuje již méně než tisícem duší, a to 506 v okolí Tachova a Boru, a asi 400 ve Stříbře.⁵⁸⁰ Pravoslavní v Lesné, Milířích a Oboře, většinou rumunští reemigranti, se podílí valnou měrou na celkovém počtu církevních křtů a sňatků. Adventistická administrace z Plzně již v Lesné nemá takový vliv jako kdysi. Baptisté jsou aktivní v oblasti Lestkov – Pačín na SV okrese. Nicméně v Černošicích spolupracují s ČCH. A konečně, ze zakázaných sekt již na okrese působí Svědci Jehovovi.

Závěry: Na úseku ateistické propagandy hlavně směřovat do religiózních středisek a také podporovat budování aktivů SPOZ při závodních výborech ROH. Lektorská skupina vědeckého ateizmu musí soustavně pokračovat v práci a vhodně obměňovat své metody. Pokračovat ve školské výchově mezi žáky a také rodiči. Zkvalitňovat činnost SPOZ, zejména ve smutečních obřadech, a ve spolupráci s OKS připravit dostatečný počet metodických pokynů pro výkon kultovních obřadů. Na úrovni SSM se zaměřovat i na neorganizovanou mládež a u „svazáků“ pak pokračovat v přednáškách. V neposlední řadě nabádá vždy při hodnocení vlastního ideového působení zhodnotit také úroveň ateistické propagandy.

Na úseku církevně politické situace pak k jednotlivým duchovním volit diferencovaný přístup dle angažovanosti v SKD, vhodným způsobem čelit církevním snahám o rozšiřování kultu, věnovat zvýšenou pozornost duchovním ve Svojšíně, Kladrubech a okolí Konstantinových lázní a Bezručic a konečně pokračovat ve shromažďování poznatků o vývoji církví na okrese a na jejich základě průběžně činit příslušná opatření. To jsou úkoly, za něž je zodpovědný OCT.

V úplnosti za rok 1979 se nám zachoval též komentář k výkazu o religiozitě.⁵⁸¹ Jako jedna z nejdůležitějších církevních událostí vyzdvihena změna faráře v Boru. Zesnulého faráře Fialu nahradil z Karlovarska povoláný Vladimír Born, který již měl bitvu se státními úřady vítězně doválčit. Zaměřením této zprávy však jsou náboženské obřady, a tak se dozvídáme, že bylo

⁵⁷⁹ Údaje v tomto odstavci viz str. 6 téže zprávy.

⁵⁸⁰ Tak na str. 7 výše zmíněného dokumentu.

⁵⁸¹ Komentář k výkazu o religiozitě na okrese Tachov za rok 1979. OTPVC ONV Tachov, dne 9.1. 1980. SOA.

provedeno 175 (+3 dodatečných) křtů, tj. o 39 (3,2%) méně než loni. V oblasti sňatků je výrazný takřka poloviční pokles u PC, přesto nedošlo k poklesu, naopak nastal mírný nárůst o 1,9% (nárůst u ŘKC o osm) na celkových 6,9% z 406 uzavřených manželství. U pohřbů pokles o 12 (1,1%), tradiční mírné snížení. Bohoslužeb slouženo bez jedné 5800, došlo tu však k poklesu o pouhých 12 (0,2%), stejně tak průměrná návštěvnost na nich se snížila jen o 58 osob.

Samozřejmě přišlo na hodnocení osoby nového borského faráře Borna, který sice v době sepsání zprávy⁵⁸² působil na okrese teprve 3 měsíce, OCT však již nyní má zato, že v duchovní činnosti i v získávání věřících bude velmi aktivní. PC v Lesné sice zaznamenala pokles počtu církevních svátostí (křty, sňatky o polovinu), zato návštěvnost v kostele se mírně zvýšila a místní již faráře Derenina přijali mezi sebe. Úspěšně pracuje s mládeží, chodí s ní posedět do místního pohostinství a také s nimi hraje za místní fotbalový klub. Nyní již byl zabezpečen do doby dalších oprav kostel na Milřích, jeho první starost. Má velkou nechuť k administraci, štolový deník zavedl, až mu to bylo vytčeno k nápravě.

Farářka ČCE Čecháková si naopak stěžuje, že její stříbrský sbor začíná upadat. Lidé jí přestávají chodit na bohoslužby. Sbor „drží“ tradiční účast jedné rodiny, která je velmi zbožná. Její kolega Svoboda v Černošíně je na tom opačně, dokonce zvýšil počet udělených církevních svátostí. Mluví však také o tom, že by odešel do nového působiště v Kroměříži.

V tomto roce, jako v roce 1978, budou opět ve všech církevních správách provedeny kontroly hospodaření. Na závěr se OCT zmiňuje o své angažovanosti. Takže, je pracovníkem při revizní skupině ZO KSČ, instruktorem v uliční organizaci Tachov IV, lektorem a konzultantem VUML, členem předsednictva OVOS a předsedou komise IVKP, tělovýchovné jednoty Dukla a předsedou PVK, člen pléna OV SPO a člen politicko výchovné komise a rovněž člen občanského výboru (SPOZ – poz.) č. 7 v Tachově.

1982

Církevně politická situace v okrese pro OV KSČ, tentokrát z léta 1982.⁵⁸³ Církví působících na okrese již není šest, ale jen čtyři. Také duchovních od 1979 ubylo z 15 na celkem 13. Vliv ŘKC nelze podceňovat, i když získané údaje a statistiky nevykazují zvyšující se tendence. Má již jen 9 duchovních a dva výpomocné duchovní – důchodce a dále se orientuje na práci v rodinách.

⁵⁸² Zpráva o církevně politické situaci na okrese Tachov za rok 1979, OTPVC ONV Tachov, 10.1. 1980. SOA.

⁵⁸³ POV KSČ dne 11.8. 1982. Materiál č. 417. Pro schůzi předsednictva OV KSČ v Tachově. K bodu: Církevně politická situace v okrese a plnění plánu vědeckoateistické výchovy a propagandy. Předložil V. Sedláček, TOV KSČ, zpracoval Z. Scharnagl, pracovník DPV OV KSČ. (Zdůvodnění: stejně jako posledně, tedy podle plánu). Návrh na usnesení: POV projednalo a bere na vědomí informaci o církevně politické situaci a plnění plánu vědeckoateistické výchovy a propagandy. Ukládá a) místopředsedovi ONV Bendovi vyhodnocovat odraz zvýšené aktivity církevních činitelů v okrese. b) Zabezpečovat plnění plánu VAP a provádět dvakrát ročně kontrolu v komisi VAP a v ideologické komisi OV KSČ. SOKA Tachov, fond OV KSČ, karton 105, i.č. 1268.

Aktivní jsou zejména kněží Born, který ovládá němčinu a opravuje kostel v Boru (od 1979 je zde administrátorem), Pitel od 1981 pracující v Kladrubech, a nejaktivnější a proto již důtkou s výstrahou odměněný, mladý farář v Domaslavi Franze, jehož kázání v nedalekých Konstantinových Lázních úředníkům obzvláště vadí, neboť mu sem na bohoslužby chodí nemálo rekreantů (cca. 130 – poz.), a navíc je členem premonstrátského řádu.

Statistika o provedených křtech vyzdvihuje zlepšenou práci SPOZu, která vede ke křtům stále méně dětí. I když od roku 1978 počet narozených dětí vytrvale klesal (do roku 1981 z 998 jen na 720 – viz tab. na str. 1), podíl křtů rovněž vytrvale klesal, a to absolutně, z 214 až na 123 roku 1981 (přitom 1980 bylo křtů ještě slušných 160), což procentuelně znamená pokles z 21,8 na 17,03%. Přitom nesmíme zapomínat, že 20-25 dětí ročně je křtěno rodiči z jiných okresů. Zvýšená práce SPOZ a zejména zkvalitnění výbavy obřadních síní se prý projevilo také v poklesu počtu církevních sňatků. Z počtu sňatků, jejichž celkový počet mezi lety 1978 a 1981 poklesl z více než pěti set na jen něco málo přes čtyři sta, došlo k poklesu podílu z 23 (4,5%) na 12 (2,6%) v roce 1980. V roce 1981 však bylo církevních sňatků uzavřeno 19, takže se podíl vrátil na realističtějších 4,65% ze všech uzavřených sňatků. Porážku však zpráva přiznává u civilních pohřbů. Duchovní se stále nedaří vytlačit, smutečních řečníků je nadále málo a jejich kvalita je stále často žalostná. Tabulka⁵⁸⁴ srovnávající opět roky 1978-81 ukazuje, že z provedených vždy víc než čtyř set pohřbů byla církevních vždy více než čtvrtina, a v posledních dvou letech dokonce téměř třetina. Roku 1978 114 církevních pohřbů znamenalo 27,6% celku a v roce 1980, kdy došlo k nadprůměrnému počtu 475 pohřbů, z toho 151 církevních, pak dokonce 32,5%. Nicméně ani o rok později, když se pohřby „vrátily do normálu“, slušných 131 církevních obřadů znamenalo pořád 32,1% celku.

VN již neexistuje od školního roku 1977/78. Biřmování se konalo 12.6. 1982 v Kladrubech a z 51 zde rukou kardinála Tomáška posvěcených biřmovanců jich 30 příslušelo tachovskému okresu (biřmování tedy na Tachovsku již dlouho neproběhlo – poz.).

U ČCE je dle pisatele velmi nebezpečnou postavou černošínský administrátor Keller, také ještě mladý člověk, hlavně však signatář Charty 77 a Petice 31. Návrhy tohoto stoupence tzv. nové orientace v církvi však synod nevyslyšel, a tak se zatím politicky stáhl do ústraní. Kazatelka ČCH již neprojevuje bývalou aktivitu, a tak státnímu dohledu vadí více kněz pravoslavných v Lesné Derenin, který se aktivně zapojuje do brigádnické činnosti a sportu v obci. Získal si tím důvěry místních, zejména mládeže. Omezený dosah mají církve ASD a BJB, kteří mají jen po jedné kazatelně v Lesné, resp. Pačíně. Kazatel tam musí dojíždět z Plzně, resp. Teplé.

---

⁵⁸⁴ Výše uvedený dokument, tabulky o sňatcích a pohřbech na str. 2.

Závažným problémem je však aktivita sekty SJ, která se snaží pronikat mezi mládež. Disponuje asi 50 členy, kteří se do své činnosti nerozpakují zapojit i rodinné členy. Mají také několik studijních skupin, které se vždy týdně scházejí k čtení bible a svých časopisů Strážná věž a Služba království, doručovaných z vyšších center sekty. Její činnost, neomezená hranicemi okresu, se hlavně zaměřuje na získávání nových členů a tak dlouho zpracovávají své vytipované cíle, až je vyzvou ke vstupu do sekty.

Závěrem se konstatuje, že CP se výrazně nemění, ale je nutná ideologická mobilizace, zejména v souvislosti s celosvětovou snahou ŘKC mobilizovat své síly a zvýšit svůj vliv v socialistických zemích.

Plnění plánu vědeckoateistické propagandy. Nynější hodnocení vychází ze zprávy komise VAP ze dne 5.7. 1982, určené ideologické komisi, která ji v rozšířené verzi předkládá právě tomuto zasedání POV. Plán komise VAP na období 1981-85 je průběžně každoročně posuzován a vyhodnocován v ideologické komisi. Pozornost věnována hlavně VAP mládeže na školách, kdy byly aktivní jak školský odbor ONV, tak OV SSM a odbor kultury ONV v rámci zainteresovaných předmětů. V Černošínské ZDŠ tvoří VAP dokonce samostatný předmět a učební plán. V rámci mimoškolní propagandy pak proběhlo 18 přednášek pro rodiče a (díky překlepu) nezjistitelný počet přednášek pro žáky. Již na 1750 dětí absolvovalo prohlídku muzeí, využívány jsou i síně tradic a spolupráce se SPOZy. V místech s větší religiozitou je zejména o volných dnech rozvíjena zájmová mimoškolní činnost. ODPM uspořádalo více než 30 akcí pro celkem již 10 000 dětí. A v šesti zájmových kroužcích jsou děti vedeny k materialistickému názoru na „vývoj“.

SSM v rámci politického vzdělání připravilo nadstavbový cyklus Vědecký ateismus, jemuž bylo podrobeno 205 posluchačů na tachovském gymnáziu a ZO Bezručice. OCT podnikl přednášku v podniku Plastimat, a dále na poradách SSM a PO SSM a aktivech mladých poslanců. Cyklus „Od náboženské víry k vědecké pravdě“ se tentokrát ve 3. ročnících gymnázia paradoxně nekonal, prý pro silné vytížení studentů mimoškolní propagandou. Nicméně MKS ve spolupráci s vedením jiných středních škol a učilišť také uskutečňují přednášky. VAP byla součástí většiny ze 36 přednáškových a vycházkových akcí okresního muzea během jediného, prvního pololetí.

Velký kus práce ve VAP mají SPOZy a jejich funkcionáři, kteří také procházejí VAP školením. Tam, kde nejsou, je celkem úspěšně zastávají jinak s nimi velmi úzce spolupracující svaz žen. Činnost SPOZ je také propagována na stránkách místního deníku Tachovská jiskra, jehož redaktorem je člen OV KSČ. V rámci OV SAK začala letos pracovat specializovaná pětičlenná skupina VAP, a proto také SAK podnikl nejvíce přednášek. Jen za první pololetí provedeno 28 přednášek s 964 posluchači a nejvíce kulturních akcí podnikly ZO KSČ a

gymnázium, patrně co do poskytnutých prostor. VAP se systematicky věnovala také okresní knihovna, která jen za první pololetí zpracovala asi 2500 svazků. To asi znamená, že lustrovali jejich vhodný obsah a následně doporučení pro mládež. Politické oddělení zpracovávalo katalog časopiseckých článků a slovník informací z (časopisu) Tvorba. Všechny veřejné knihovny pak jsou zapojeny do systému Mládež a kultura. Také OOR provedlo přes 20 přednášek na závodech a ve svých kurzech odpřednášelo 5 lekcí v rámci tématu vysvětlování mírové politiky SSSR v rozporu s reakční úlohou církve.

V rámci hospodaření církví uvedeno, že se podstatně zvýšila úroveň obřadů a péče o hřbitovy. Problémy jsou však v investiční oblasti. Příští rok má Tachov získat tiskařský stroj, díky němuž se zdaří podstatně zlepšit úroveň obřadních tiskovin.

1983

Informace o církevně politické situaci a plnění plánu ateistické propagandy v okrese Tachov za období od září 1982 byla druhou částí „zprávy“,⁵⁸⁵ to už jsme přeskočili referát lektorské skupiny proti antikomunismu. Zpráva již byla projednána v ideologické komisi, Komisi pro ateistickou výchovu a propagandu při ONV a vychází z informací různých institucí zapojených do pětiletého plánu VAP a zprávy OCT.

I. Zpráva o církevně politické situaci.

Stále se nic nezměnilo na faktech, že v okrese působí 6 církví a jen 4 zde trvale mají své duchovní. Nejvlivnější ŘKC stále disponuje 9 farními úřady.⁵⁸⁶ ČCE stále mají dva sbory (Stříbro, Černošín) a husité, pravoslavní a baptisté po jednom v Lesné, resp. Pačíně v případě baptistů.

Následují podle mého soudu velmi cenné charakteristiky farních úřadů a hlavně jejich administrátorů, od (arci)děkana Holešovského v Tachově, kterému přidělili kladný poměr ke zřízení pro jeho formální aktivitu a členství v SKD, až po jeho kolegy děkany Průšu v Újezdě, který organizoval poutě na Pístově, aktivistu Borna v Boru, který teď nově vycepoval farníky ke sbírkám na kostelní dveře a získal 7 dětí k ministrování, nebo mladého aktivního premonstráta

⁵⁸⁵ Zápis z 8. zasedání POV KSČ v Tachově (výjezdního) konaného dne 24.8. 1983 v kulturním domě v Kladrubech. Razítko OV opět překrývá podpis vedoucího tajemníka OV KSČ Josefa Duška. POV KSČ dne 24.8. 1983. Materiál č. 89. Pro schůzi předsednictva OV KSČ v Tachově. K bodu: Kontrolní zpráva o plnění usnesení POV KSČ k boji proti antikomunismu a církevně politická situace v okrese. Předložil opět V. Sedláček, vedoucí tajemník OV, a zpracovali ředitel DPV OV Alois Pospíšil, Zdeněk Scharnagl (jeho podřízený a lektor MLF DPV OV). Předloženo opět na základě plnění plánu práce a návrh na usnesení zní: POV KSČ projednalo a schvaluje: kontrolní zprávu o plnění usnesení POV KSČ k boji proti antikomunismu. POV KSČ bere na vědomí: církevně politickou situaci v okrese. POV KSČ potvrzuje: dlouhodobou platnost usnesení POV KSČ ze dne 11.8. a 8.9. 1982. SOKA Tachov, fond OV KSČ, zasedání předsednictva, karton 109, i.č. 1293.

⁵⁸⁶ Jedná se o Tachov, Stříbro, Planá, Staré Sedliště, Chodský Újezd, Bor, Kladruby, Svojšín a Domaslav.

Franze v Domaslavi, který pocházel z komunistické rodiny. Jen menšina ŘKC kněží byla členy SKD, základní motivací, i když to zdroj neuvádí byla pravděpodobně snaha „mít klid“ od státního dozoru a odkývat jim, co chtějí. Setrvává snaha chodit do rodin, plánský děkan chodil i do nemocnice, (pak mu věnovali pohovor, aby toho nechal – poz.). Věkový průměr 54 let, zejména díky mladším duchovním, až na jednoho třicátníka ovšem samým čtyřicátníkům. Stále vypomáhají dva kněží v důchodu, tedy sečteno 11 kněží.

U ČCE se zpráva nemohla nezmínit o černošínském vikáři Kellerovi, ten totiž nemá kladný poměr k státnímu zřízení. Připomeňme podpis Charty 77 a jedné další petice. V současnosti bude absolvovat pohovor za nejnovější protisocialistický hřích, že totiž na faře ubytoval na 40 dětí z celé ČSR, ale neohlásil to ONV. Jinak stojí za zmínku snad až snaha baptistického kazatele (z Teplé), který se snaží institucionálně proniknout do Tachova, protože už tam má několik věřících.

V tabulce 'religiozita v roce 1983 a porovnání s roky 1981 a 1982' zjistíme mj., že počet narozených dětí stále klesá, vždyť 1981 se narodilo ještě 720 dětí, 1982 však už jen 674. V obou případech bylo pokřtěno 123 a 130 z nich, tj. dříve již zmiňovaných 17,03 a 19,3%. Za rok 1983 vlastně moc zpráv není, jen se ví o 67 křtech a zvýšení se předpokládá. Církevních sňatků zase ubylo, a to z 19 (1981) na 9 (1982), vždy při více než 400 obřadech, což znamená podíly 4,65, resp. již jen 2,19%. Nyní se to trochu zvirtlo, ještě není konec roku a sňatků s požehnáním kněze už proběhlo deset. Oproti 32% všech zemřelých (1981) církevně pohřbených nastává 1982 menší pokles na 31,3%, přestože početně se konalo o tři pohřby více než loni, a to 134. Pravda ale také je, že počet pohřbů stoupl o 20 na 427. Nyní jich už je 66 a samozřejmě přibude.⁵⁸⁷

Všeobecně učiněn závěr, že CP situace se nezhoršuje, je však třeba neustále věnovat jejím projevům pozornost. Nepřítel nikdy nespí, že?

Plnění plánu ateistické propagandy v učebním roce 1982/83 završuje celý soubor o antikomunismu, CP a VAP. Pro časovou blízkost a malý faktický posun od zprávy vybírám jen zajímavosti.

Odbor školství ONV Tachov: odbor obvykle na konci školního roku a před začátkem nového (v srpnu) jedná s řediteli škol o VAP. Předpoklady k jejímu působení jsou viděny v předmětech občanské nauce, zeměpisu, dějepisu, chemii, fyzice a biologii a učitelé se prý snaží využívat prostor ke zdůvodnění příčin vzniku náboženství. Organizují se návštěvy muzeí, planetárií (1850 žáků – poz.) a proběhlo už 84 přednášek se zaměřením na otázky mezinárodní, na ochranu životního prostředí a samozřejmě o škodlivosti náboženství. Pro rodiče pak podniknuto 26 speciálních přednášek, v rámci SRPŠ, nebo na zasedání občanských výborů atd. Opět se samo sebou rozumí, že hlavně v religiózních centrech jako je Lesná nebo Staré Sedliště. K různým

⁵⁸⁷ Tabulka křtů str. 9, ostatní str. 10.

besedám jsou využívány také 'Síně tradic', v religiózních baštách pak kladen velký důraz na mimoškolní aktivitu dětí v rámci práce místních nebo k tomu účelu založených PO SSM. Svou činnost pochopitelně směřují právě do volných dnů. Okresní dům pionýrů a mládeže: v převážné většině kroužků je tematika vpasována do působení zdejších pracovníků, např. v rybářských či přírodovědeckých kroužcích se děti vhodnou formou seznamují s Darwinovou teorií. Aktuálně má vzniknout (od září) nový přírodovědecký kroužek při tachovském muzeu.

Okresní kulturní středisko: V jeho VAP aktivitě má významné postavené činnost SPOZ. Letos slaví 30 let, a tak se na OKS prezentuje putovní výstavkou. OKS také vydává řadu metodických pokynů k jeho činnosti a také letos vydalo první Zpravodaj SPOZ. Cyklus přednášek „Od náboženské víry k vědecké pravdě“, vytvořený již v roce 1979 se dosud neuplatnil jinde než na gymnáziu, jelikož aktivity na jiných školách II. stupňů jsou velmi četné. K světonázorové výchově přispívá širší nepitvaný systém Mládež a kultura. SSM věnuje zvýšenou pozornost školení dětí na PO táborech, kde je tato otázka rovněž součástí jejich politického vzdělávání. Důležitá návaznost SSM na činnost SPOZ je zajištěna členstvím členky OV SSM v okresní komisi SPOZ. Další tajemnice je zas členkou ideologické komise OV KSČ, čímž se získává napojení i sem.

Okresní odborová rada: Zaměřuje se hlavně na budování aktivů SPOZ. Při podnicích jich působí již 25 a roku 1982 vznikly dva další. Kde aktivity nejsou, nahrazují je komise, většinou komise péče o pracující. Dobré vztahy ZV ROH se SPOZ jsou viditelné v časté účasti jejich zástupců na akcích SPOZ. Na školení i speciální přednáškou o nepřátelské ideologii se tématu věnují. Přetrvává však problém smutečních řečníků.

1984

Zpráva o antikomunistické diverzi CP situaci a VAP je k dispozici rovněž z podzimu 1984.⁵⁸⁸ První na řadě je 'Církevně politická situace v okrese Tachov za období 1983-84'. Stále zde působí 6 církví a sekta SJ. Religiozita není vysoká, ale církve stále nelze pouštět ze zřetele. Pozornost je nutné věnovat hlavně těm farním úřadům, při nichž působí laici, uvnitř i vně

---

⁵⁸⁸ POV KSČ dne 7.10. 1984. Materiál č. 421. Pro schůzi předsednictva OV KSČ v Tachově. K bodu: Informace o činnosti v oblasti boje proti ideologické diverzi a antikomunismu, církevně politická situace v okrese a plnění plánu vědecko – ateistické výchovy. Zprávu předložil tajemník OV KSČ, zpracovali Alois Pospíšil, ředitel DPV OV a Josef Jíša, lektor MLF DPV OV. Předloženo opět v rámci plnění plánu a návrh na usnesení zněl: POV KSČ projednalo a bere na vědomí informaci o činnosti v oblasti boje proti ideologické diverzi a antikomunismu, o církevně politické situaci v okrese a plnění plánu vědecko – ateistické propagandy. Ukládá: 1. Sledovat a vyhodnocovat činnost laických kazatelů a církevních pomocníků v rámci jednotlivých farních úřadů, což se má kontrolovat jedenkrát ročně a 2. Zabezpečit zpracování plánu vědecko – ateistické propagandy na pětileté období po XVII. sjezdu KSČ. To mělo být hotové již v listopadu 1985. SOKA Tachov, fond OV KSČ, zasedání předsednictva, karta 113, i.č. 1323.

kostelů. Dále pak místům s vyšší religiozitou, přičemž jmenuje Lesnou a Milíře jako centra pravoslavných, Staré Sedliště a okolí a chodský újezd pro ŘKC, Černošín v případě ČCE, Pačín, Lestkov a Těchlovice jako střediska BJB.

Návštěvnost bohoslužeb se ve sledovaných velkých sídlech okresu nezměnila. Změnilo se však věkové složení. Podíl osob starších 50 let poklesl na ca. 62%, přičemž účast střední generace se mírně zvýšila (30%). Děti pak tvoří zbytek, stále kolem 8%. Skoro stejný podíl mají i na podílu podle pohlaví, kde ženy tvoří zase 62% (nabízí se zobecnění staří = ženy – poz.) a muži 26,2%. Náboženství se sice nevyučuje již 7 let, avšak faráři stále získávají děti za ministranty (v celkem 6 místech jmenováno 11 ministrantů –poz.). Musí se tak dít návštěvou v rodinách nebo jiným způsobem, konstatuje pisatel zprávy. Následuje část tabulková. V té první zjistíme, že ŘKC si stále udržuje počet 11 duchovních a 56 bohoslužebných míst. Uvádí se, že provedla bezmála 4400 bohoslužeb (1983), průměrná účast ve stejné době činila 887 věřících za týden. Ve srovnání s předchozím rokem 1983 to byl vždy vzestup. Na druhém místě byla až pravoslavná církev s počtem 500 mší za týden, ale jen 1 duchovním a 2 kultovními místy, takže ČCE s 458 bohoslužbami týdně, 2 duchovními a 9 kultovními stánky se zdá být silnější. Celkem je duchovních už zase 15, kultovních míst setrvalo 74, bohoslužeb provedeno přes 5400 a i v průměrné účasti (vše k roku 1983 – poz..) 1072 osob za týden je znát jasná převaha katolíků.⁵⁸⁹

Následují tabulky církevních obřadů. V roce 1983 se narodilo již méně než 700 dětí. Bez tří byly všechny uvítány péčí SPOZ a 141, téměř o 20 více než před dvěma lety, jich bylo dodatečně pokřtěno, to při nižší natalitě tvoří zase přes 20%, i když těsně. Pisatelé z DPV u křestních obřadů skutečně konstatují rostoucí tendenci. Počet sňatků kupodivu stoupl (ve srovnání s 1981) asi o 50, na 457, v kostele jich byl opakován skoro stejný počet (18 ve srovnání s 19 roku 1981), což vše znamená, že procento církevních sňatků muselo zase klesnout, konkrétně z 4,65 na 3,93%, tedy nic moc. Autoři zprávy opět konstatují vliv akcí SPOZ a vybavenosti obřadních síní na celkovou eliminaci (sic) církevních obřadů. Lidí zemřelo o trochu více (428), takže i když bylo provedeno ve srovnání s rokem 1981 jen o 3 pohřby méně, tj. 128, pokles z 32,9 na 29,9% je vidět. Tento výsledek zde však komentován není, jako by autoři chtěli říci, že průběžné výsledky spadají do průměru.⁵⁹⁰

U ŘKC působí při devíti farázech, jak již víme 11 duchovních. Z nich 3 + 1 výpomocný v důchodu jsou členy SKD a několik jich je naopak velmi aktivních, pro státní správu pochopitelně nepříjemně. Tento žebříček již nějaký čas úspěšně vede borský farář Born, kdesi za ním pak kladrubský kolega Pittel.

⁵⁸⁹ Číselné údaje v tomto odstavci viz předchozí, str. 1-2.

⁵⁹⁰ Tamtéž, křty a sňatky str. 2, pohřby str. 3.

U ČCE po letošním odnětí souhlasu P. Kellerovi zatím sbor neobsazen, takže musí dojíždět senior z M.L. I když u husitů odešla stará kazatelka do důchodu a nahradil ji nový mladý kazatel, který teprve dodělává BF, aktivita církve se nijak nezvýšila. U pravoslavných dvakrát vítali svého metropolitu Doroteje, to proto, že k 1.7. byly dokončeny opravy kostela v Lesné a 30..9. otevřen opravený vnitřek kostela po domalování. Vliv církve ASD klesá, na jejích shromážděních se setkává již asi jen 5 věřících. U BJB se opět konstatuje její častá spolupráce s ČCE a to, že v Pačíně je návštěvnost nejvyšší proto, že se tam vydávají i lidé z Karlových Varů.

SJ se znovu snaží o rozvoj činnosti poté, co se probírají z hlubokého útlumu způsobeného „represivními i preventivně výchovnými opatřeními bezpečnosti.“⁵⁹¹ Jeví tendence k obsazování funkcí svými lidmi a také jim stále dochází literatura vlastní provenience, zejména Strážná věž, reprodukováná jak fotografickou cestou, tak ručními opisy. Nebylo však zatím zaznamenáno získávání nových lidí do sekty, jak zastavováním chodců, tak zasílanými dopisy. Na závěr se opět konstatují nepodstatné změny v CP, pozornost ŘKC je však nutná.

Plnění plánu vědeckoateistické propagandy. Autoři oznamují, že hlavní úkoly let 1983-85 již byly zabezpečeny. Mimořádná péče byla opět věnována mladé generaci. Ve školách je ostatně zabezpečena ve všech formách výuky. V občanské nauce ji vyučují lidé z KSČ nebo absolventi VUML.⁵⁹² Dokonce i v takových ranných předmětech jako je prvouka, čtení nebo vlastivěda je zajišťována světonázorová připravenost učitelů. Některé školy připravují přednášku pro pedagogické pracovníky o situaci v současném Polsku, ve VAP je využíváno i jiné současné negativní působení církve. VAP je součástí přednášek a seminářů politického vzdělávání pedagogických pracovníků. Pro jednotlivé předměty je konkretizována metodickými sdruženími a předmětovými komisemi. Rovněž žáci jsou na různých besedách seznamováni s řadou poznatků, např. politickým zřízením, volebním programem apod.

K VAP je také využíváno nástěnek, a to k učivu, které výrazně formuje vědecký světový názor (VSN). Dále besed s patronátními BSP, návštěv do planetárií v Plzni a Praze, dále filmů, které VSN pomáhají formovat.⁵⁹³ V prvním pololetí ročníku 1983-84 uskutečněno celkem 14 besed a muzea a planetária navštívilo 940 žáků.

Zajištění světonázorové a ateistické výchovy mimo školu. Všechny školy s ní ve svých plánech trvala počítají. Její prvky obsahují také plány PO SSM, MV ROH, ZO KSČ i jiných organizací. V zájmové činnosti převažuje zaměření na přírodovědnou a technickou oblast. Nyní je prý zapojeno až 20% školou povinných. Některé akce PO SSM, zájmové kroužky a tělovýchovné akce byly záměrně přesunuty ze soboty na neděli v zájmu zamezení náboženského

⁵⁹¹ Toto velmi pozoruhodné spojení nalezneme ve výše uvedeném dokumentu na str. 4.

⁵⁹² VUML – Výzkumný ústav marxismu leninismu.

⁵⁹³ Uváděny jsou např. 'jak to bylo v Únoru', 'Olověný chléb' či 'Cesta do pravěku', viz tamtéž, str. 6.

vlivu rodičů na děti, především návštěvou bohoslužeb aj. církevních shromáždění. Ve společenských organizacích procházejí jednotlivci VAP v rámci systému ideově politické výchovy. VSN absolvovalo již téměř 7200 členů ROH a odborových funkcionářů, stejně tak téměř 2100 členů SSM. Nejen, že se závody účastní akcí SPOZ, působí v nich také jeho celkem 24 aktivů. Např. zástupci ZV ROH se účastnili jen několika svateb a asi pětiny všech vítání občánků, ale více než třetiny pohřbů. Účastní se ale také besed s branci, předávání výučních listů apod. Znovu poukazují na nedostatek, že SSM nevyužívá přednáškového cyklu „Od světonázorové výchovy k vědecké pravdě“, zmiňované iniciativy OKS. OV SAK podnikl již 40 přednášek s účastí 1265 posluchačů. Ve spolupráci s DKV připravil seminář k aktuálním otázkám CP s účastí 54 lektorů.⁵⁹⁴ Místní kulturně výchovná zařízení v okrese pořádají řadu přednášek na téma 'Historie náboženství' nebo 'Stát a církev' apod. VAP program je součástí systému Mládež a kultura. Stává se součástí některých kulturních pořadů jako jsou literární či hudební pásma nebo recitace poezie.

Knihovní fondy jsou plánovitě rozšiřovány se zřetelem k dané tematice, protože knihovny mají na občany v šíření VAP velký vliv. Jen za uplynulé období (jednoho roku – poz.) se knihovní fond rozšířil o dalších 2200 svazků. Přitom přibývá jak čtenářů, tak výpůjček, je to tedy jistě správné pole působnosti. Mimořádnou pozornost věnují v okresní knihovně a spol. odběru politických a „společenskovědně výchovných“ periodik.

SPOZY pilovaly kvalitu svých civilních obřadů a zvyšovaly kvalitu svých řečníků. Dále se zaměřují na ustanovování aktivů SPOZ při závodech a na růst podílu těchto aktivů aj. organizací NF na akcích SPOZ. Zajišťování úkolů SPOZ napomáhají komise u všech 23 NV, 26 aktivů v integrovaných částech obcí a např. i aktivisté na sídlištích. Celkově asistuje 387 osob, z toho drtivých 322 žen. 75 z nich je členy KSČ.⁵⁹⁵ Nyní se zaměří též na zpracování pětiletého plánu, kde zohlední otázku laických kazatelů a církevních pomocníků.

Z pojednání o ideologické diverzi nastiňme alespoň nyní již poměrně závažnou situaci. Soustavně je líčeno, jak jsou v ČSSR porušována lidská práva, jak je ekonomický systém socialismu odsouzen k záhubě, jak SSSR parazituje na ostatních socialistických státech. Již na 1550 vízových cizinců působilo hlavně slovně ve smyslu popularizace západního života. Vzrůstající tendenci nabírá focení starých budov. Propagace západního života a kritika socialistického hospodářství je typická také pro domácí antikomunisty. Pro sestavitele zprávy je však zajímavým vzrůstající trend, kterým je „stále patrnější ústup od hrubých a vulgárních forem hanobení.“⁵⁹⁶

⁵⁹⁴ Číselné údaje o VAP v tomto odstavci viz str. 7 výše uvedeného dokumentu.

⁵⁹⁵ O činnosti SPOZ tamtéž, str. 9.

⁵⁹⁶ Tamtéž, str. 10.

Třídně nepřátelské názory a buržoazní ideologie se zejména mezi mládeží usidluje právě díky příznivým podmínkám zachycení jak radiového, tak televizního signálu ze SRN. Nezanedbatelný je ale také vliv masového cizího cestovního ruchu, který mj. přiváží s sebou zakázané a závadné tiskoviny a literaturu. Verbální trestné činy a negativní ohlasy na ČSSR jsou sice dále na sestupu, ale vzrůstající agresivita západní propagandy nabádá k ostražitosti. Hlavně v poslední době zesiluje akcent na zkreslování postavení dělnictva v socialistických zemích a vyvolávání nespokojenosti se mzdovou a cenovou politikou těchto států. To by bylo pro orientaci ve věci související s narušováním ateizace společnosti.

1986

Církevně politická situace v okrese Tachov se nám uzavírá v dokumentu z února 1986,⁵⁹⁷ pochopitelně spojeném se shrnutím práce na úseku VAP. „Hodné“ předsednictvo OV KSČ opět schválilo návrh usnesení. Plnění zadaných úkolů od října 1984 průběžně zajišťoval místopředseda ONV a prostřednictvím OCT se s ním čtvrtletně seznamoval také ideologický tajemník OV. Fakta o působení církví jsou stejná, jen je přesněji určeno, že bedlivěji by měla být sledována činnost zmíněných FÚ (viz odkaz – poz.).

U ŘKC je v současnosti po úmrtí neobsazen FÚ v Chodském Újezdě. Zajímavější však pochopitelně je, že v Domaslavi došlo ke střídání stráží. Byl odvolán či státního souhlasu zbaven zdejší „odbojář“ a nahrazen knězem jen s podmíněným souhlasem na 1 rok (Praxe taková skutečně mohla být – poz.). V SKD jsou nyní jen 3 duchovní a nové členy se nedaří získávat. Přestože celková aktivita církve nezaznamenala výrazný vzestup, v ohnisku zájmu jsou nyní nominováni: administrátor v Kladrubech (poutní slavnosti v Kladrubech a oprava kostela v Prostiboři), a Boru (získávání věřících k bohoslužebným úkonům).

U ČCE byl obsazen sbor v Černošíně (v září 1985). Husitský duchovní v Tachově, dálkově studující BF, spravuje i farnost ve stříbře. U adventistů se r. 1985 konala velká změna, když na základě žádosti vedení církve a SPVC MK ČSR došlo k přesunutí jejich kazatelské stanice z Lesné do modlitebny ČCH v Tachově.

Sekta SJ byla silně postižena preventivním zásahem proti 4 jejím členům (již dříve – poz.) a díky tomu nyní zatím působí jen vedoucí činovník zdejší tachovské pobočky a dvě ženy z Plané,

⁵⁹⁷ POV KSČ dne 12.2. 1986. Materiál č. 14. Pro schůzi předsednictva OV KSČ v Tachově. K bodu: Církevně politická situace v okrese Tachov. Předložil V. Sedláček, tajemník OV, zpracovali komunisté ONV Tachov a ideologické oddělení OV KSČ. Zpráva, předložená na základě plnění plánu pro I. Pololetí 1986, bylo navrženo toto konečné usnesení: Předsednictvo OV KSČ po projednání bere na vědomí informaci o církevně politické situaci v okrese Tachov za uplynulé období a ukládá: 1. Diferencovaně přistupovat k postojům duchovních římsko – katolické církve s důrazem na farní úřady Domaslav, Kladruby a Bor. 2. Zvýšit zodpovědnost závodů a vedení ZO ROH na kvalitu přípravy a vystoupení jejich smutečních řečníků při rozloučení s bývalými pracovníky. SOKA Tachov, fond OV KSČ, zasedání předsednictva, karton 117, i.č. 1357.

kteře rozšiřují literaturu sekty a získávají nové členy. V poslední době se zvýšil počet dopisů rozesílaných SJ na soukromé adresy. Zpráva konstatuje, že v poslední době je patrné zesílení „konspirativních“ (tj. utajených) forem práce u SJ, což stěžuje dokumentaci jejich trestné činnosti a veřejného působení vůbec.

V celkovém hodnocení před tabulkovou částí se zobecňuje, že církevní aktivita se výrazně nezvyšuje, ale ŘKC je třeba věnovat pozornost ve spojitosti s její zvýšenou snahou působit v rámci invektiv Vatikánu na věřící i občany. Působení SJ je už letos nutné opět preventivně usměrnit „navrhovanými opatřeními bezpečnostních orgánů“, byli tedy srozuměni s případnou podobou policejní akce.

V komentáři k církevním obřadům uvedeno, že již od r. 1983 ubývá počtu bohoslužeb i průměrné účasti na nich, třebaže sestup je mírný. Řekněme, že se jedná o eufemismus k přirozené úmrtnosti mezi věřícími, pisatelé to však pochopitelně takto nemysleli. V roce 1985 konstatováno snížení procenta církevních křtů a sňatků, samo sebou zkvalitňujícími se službami SPOZ. Kvalita smutečních řečníků však stále zůstává nízká a snižování účasti duchovních na smutečních slavnostech se tedy proto nedaří.

V tabulce o stavu církví na okrese,⁵⁹⁸ kde se srovnávají počty mezi roky 1984 a 1985, dojdeme k závěrům, že na okrese působí 14 duchovních a 2 pomocní, tedy 14, že počet bohoslužebních míst se nezměnil (74) a bohoslužeb ubylo asi o 300 (5003) a průměrná návštěvnost klesla o méně než 20 lidí/týden (1049). ŘKC má stále 56 objektů a 10+2 kněze a něco málo přes 4200 bohoslužeb (úbytek asi o 200), průměrná účast se však prakticky nesnížila. ČCE nadále disponuje 9 objekty, 2 duchovními a již jen 185 bohoslužbami (1984 jich bylo ještě přes tři sta!). Průměrná návštěvnost se tedy nemohla snížit z 97 (1984) na 40. BJB (společně s ASD se její náboženská aktivita v okrese nezjišťuje – poz.) a husité mají po třech objektech, ale jen ČCH má duchovního. Počet bohoslužeb nevykročil z dlouhodobého průměru asi 70 a průměrná návštěvnost se nyní pohybuje kolem deseti osob. Pravoslavní mají jen dva objekty a jediného kněze, zase ale provedou na 500 bohoslužeb ročně, to se nemění, návštěvnost kolísá kolem stovky lidí týdně. Výčet zahrnují ASD s jediným objektem, nyní objektem ČCH.

Tabulka č. 2⁵⁹⁹ se věnuje vlastním svátostním úkonům církví, a to ve srovnání let 1983-85. Na celkovém počtu křtů, kolísajícím kolem sedmi set, došlo k „vítání“ téměř ve všech, 1985 již ve všech případech. Ještě před rokem 1985 bylo křtů vždy přes 140, takže vždy přes 20%. Náhle však dochází roku 1985 k relativně velkému poklesu na 112 (15,2%). Nemusíme v tom spatřovat nic dramatického. Může se totiž jednat o sérii „hubených roků“ kdy většina církví děti buď z většiny již má pokřtěné, a nebo naopak ještě ne tak staré, aby založily rodiny nové. Sňatky,

⁵⁹⁸ Tabulka č. 1, str. 4 výše uvedeného dokumentu.

⁵⁹⁹ Vlastně tři oddělené tabulky pro křty, sňatky a pohřby, tamtéž, str. 5.

vždy se pohybující alespoň přes počet 430, lámají 1985 hranici čtyř set, pod niž počtem klesly. Všechny se již nějaký čas samozřejmě odehrají na ONV, a pak se opakují církevně. Z počtu 18 a 16 nyní počet pro socialistické organizace přijatelně klesl na pouhých 6 (z 3,9 až na 2,32%). Opět se ale může jednat pouze o projev demografického jevu, popsaného v případě křtů (jedná se ovšem jen o spekulaci – poz.). Pohřby zaznamenaly v uvedeném období výkyv od 428 po 390 a zase až na 467. To je celkem pochopitelné. Církevních rozloučení se konalo postupně 128 (29,9%), 112 (tehdy 28,4%) a 145 (30,9%). Čísla jasně dokazují, že v pohřbech nejsou státní instituce schopny dosáhnout průlomu, dokonce občas ztrácejí pozici. Alespoň zatím. Ve stejném období se však viditelně zvyšoval počet „církevních“ kremací, rostoucí postupně z 15 na 20 až na pozoruhodných 41, tj. na téměř celou třetinu. Samozřejmě, že kremace zde patrně v drtivé většině budou mít na svědomí občané nevěřící. Kdyby to bylo pravidlem, státní správa by si vždy mohla odečíst bolestný rozdíl, který by jí přímo vytýkal, kolik pracujících či dokonce soudruhů si zajistilo církevní verzi „rozloučení“. Dostali jsme se na konec únorové zprávy, ale nejen tam, byla to rovněž poslední relace pro celý okres Tachov v období 1968-89.

Zbývá jen dodat, že neméně zajímavé jsou některé ukázky z okresní agendy, které jsem pro vás vybral do rámce příloh, je k nim rovněž zajímavý komentář. Zejména proto, že některé z nich v tomto textu nenaleznete.

Závěr

Materiálu k rámcové představě o regionální politice a jejích jednotlivých úrovních bylo předloženo skutečně nemálo, i když její specifická v rámci okresní politiky po celé tehdejší republice nebylo zatím možné pojmut, a až na výjimky,⁶⁰⁰ které potvrzovaly dosavadní pravidlo v tomto směru, v celé této šíři. Tato práce nicméně, přestože nemohla být zpracována v patřičně zkrácené syntetické verzi, znamená jistě krok vpřed a pokud nezůstane nepovšimnuta, stane se podpůrným informačním zdrojem (nejen) regionálním badatelům, kteří se mohou opřít o zde uvedené skutečnosti, týkající se jejich oblasti. To platí zejména o oblasti centrální a krajské, kde s výjimkou nechtěně opomenutého pražského a samozřejmě „místních“ krajských archivních fondů, můžeme hovořit již o určité kompletnosti. Pokud má nějaká práce přehledový charakter, nebo také chronologický, pak její závěr má vyniknout ve své syntetické souhrnnosti. Je to i případ této práce, a proto jsem pochopitelně na její závěr položil patřičný důraz.

Přes nekompletnost archivních pramenů je možné činit určité závěry o „generální linii“ církevní politiky na regionální bázi. Předně je bez jakékoli diskuse zjevné uzavírání kohoutků, povolených praktickým rozpadem dohledu na CP úseku. V letech 1969-70 měly přednost politické otázky (včetně církevně politických, např. zneuznání nároku Sekretariátu řeholních společností nebo zamezení činnosti olomoucké pobočky litoměřické bohoslovecké fakulty). Je pravda, že neostalinistický personál církevně politického úseku se již nezadržitelně vracel, což dokládají v létě 1970 „ustavující“ porady CT, kde dochází k prověření staronových a nových OCT, a kdy se již opět vrací KCT tam, kde v roce 1968 museli odstoupit na nátlak veřejnosti. Ti všichni již na sklonku léta počínají formulovat (staro)nové formy dohledu nad církvemi, prozatím však nuceně hrálo prim sledování a zakládání kádrových prohrěšků do osobních spisů. Stalinisté, potažmo komunisté, přece nikdy neodpouštěli. Je také pravda, že církevní statistiky zachytily již nyní znatelný ohlas věřících na změněnou situaci (patrně na výkazech o VN – poz.), a zároveň, že docházelo k opožděné kulminační vlně v podobě vrcholné účasti na poutích, bohoslužbách obecně, nebo v zájmu o církevní svátosti. Tento vrchol se odehrál nejpozději v létě 1971. Poté následoval již jen (vynucený) ústup (a to v Čechách více, na Moravě méně).

Během roku 1970 prohlásilo k církevní politice své i předsednictvo ÚV KSČ. Jeho květnové usnesení však nepřímou potvrzovalo, že není možné hned zasáhnout, ale právě pomalými krůčky jednak decentralizovat jednotu věřících a postupně utopit jejich iluze a odhodlání v marné lhostejnosti, podtržené nebezpečím policejních postihů či jiné společenské ostrakizace. Vedení

---

⁶⁰⁰ Dosavadní práce se omezovaly na vybraný okres (já osobně vím o Příbrami a Šumperku), a to především v období 1948-60.

těmito všeobecnými pokyny, realizovali církevní tajemníci tzv. krátkodobé řešení. Hlavně od roku 1972 začíná být tato realizace zřetelná. Kněží nejen, že se nesmějí angažovat ve společnosti, ale už musejí „zpět do kostelů“ a sborů (týká se zejména Božího těla, poutí apod.), vzniká tlak na prostátní angažovanost, minimálně při volbách a významných státních výročích (Únor např.). Ve VN vznikl regulační i autoregulační pohyb už v roce 1971, tedy jak ze strany rodičů, tak vlivem nových směrnic k výuce, které ji vracely do škol s opět nutným požehnáním vedení školy. Církevní tisk, a to se ostře sledovalo se závěrem roku, už nesměl vycházet bez souhlasu příslušného CT, samozřejmě v nákladech opět již neodpovídajících poptávce atd.

V tomto „prvotním“ období se ještě často sahalo k přesunům kněží nejen jako k preventivnímu prostředku. Záměrnost těchto akcí postupně vyprchávala teprve s „ukázněním“ se věřících i kněžstva. V první půli 70. let byla také cíleně budována (nebo obnovována) agenturní síť pro sledování církevních aktivit, především těch „nelegálních“. Také díky ní mohla být od roku 1976 centrálně sestavována dosud jen příležitostná evidence kněžstva, rozuměj evidence jejich kádrových spisů. Na bohoslovecké fakulty se vrací numerus clausus a kádrování pohovorem při přijímacích zkouškách. Rozhodování, kdo a v jakém počtu bude knězem, mělo jistě dlouhodobě podobné důsledky na početní stav kněžstva, jako krátkodobě uplatňovaný atribut moci krajského tajemníka, respektive církevního sekretariátu, a sice slavné státní souhlasy s výkonem duchovenské činnosti.

Zatímco v prvotním období, zprvu souboji „kdo s koho“, stále častěji a více však „kdo na koho“, postupně dochází k realizaci „krátkodobých opatření“, a tím i návratu před rok 1968, a postupně klesá odpor a jednota věřících, v „druhotném“ období, stvrzeném z hlediska ÚV KSČ tzv. dlouhodobou koncepcí církevní politiky, schválené (po zamítnutí první „měkké“ verze z podzimu 1972) v lednu 1973. Jejím symbolem byla na všech úrovních podpora prostátní kněžské organizaci SKD Pit, ustavené na celostátním sjezdu v létě 1971, dá se říci v kulminačním bodu „krátkodobých opatření“, „protireformace“, která se především soustředila na získávání členstva. Samo hnutí se postupně utopilo v bezzubé aklamaci státní politice, podobně jako kdysi plojharovské MHKD. Na rozdíl od něj však dlouhodobě trpělo jednou strategickou slabinou, a to faktem, že nešlo o hnutí, které si může klást nárok na každého a přitom třeba na nikoho, a těžko se proto s ním bojuje (podle některých jde o nejlepší proticírkevní opatření 50. let, třebaže okolnostmi vynucené),⁶⁰¹ nýbrž o organizaci, kterou lze bojkotovat. Ukázalo se to v roce 1982, kdy se již zřetelně změnila strategická, jak geopolitická, tak lokální, situace, a „pouhý“ papežský dekret začal mít silnou psychologickou váhu. Pochopitelně, že nešlo jen o uposlechnutí papeže. Přestože otázka osobního profilu člena SKD je závislá na motivaci (ať chtěné nebo z nepřímého donucení jeho členy bylo několik set osob),

---

⁶⁰¹ Za všechny Jaroslav Cuhra ve své speciální stati věnované SKD Pit, kterou zmiňuji v úvodu.

musíme mít na paměti, že morální kredit tomuto hnutí nejvíce kazili přísluhovači režimu, neřkuli přímo kariéristé. Kněží by totiž s komunisty jinak sotva chtěli mít co do činění a mírová otázka byla jedinou, kde komunisté ještě vůbec mohli chtít vzbudit před světem zdání, že oni a místní církve našli společnou platformu, kde kooperace je možná.

Situace 70. let však zdaleka nebyla růžová. Kněží už nebyli zavíráni (alespoň ne tak hojně), avšak měli svázané ruce. Režim si s nimi mohl dělat prakticky co chtěl. Pravda je, že po „Chartě 77“ se situace všeobecně zlepšila, když vlivem jejích informací po halasných zatčeních narušitelů socialistické zákonnosti (v našem případě církevních zákonů) docházelo k opětovnému pokoutnímu propouštění nebo udělení nízkých trestů, to však také souviselo se změněným klimatem. V 1. polovině 70. let, a vlastně ještě dlouho poté, však triumfovali církevní tajemníci. Opozici drželi pod dohledem a spolupracovali s StB, kněží dodržovali „zákony“ a většina věřících, jako ostatní v „šedé zóně“ konformního obyvatelstva, zbytečně neriskovali ve svém náboženském vyžití. Angažovali se jen elementárně (samozřejmě neplatí to o aktivistech – poz.), tedy např. církevním křtem nebo sňatkem, nedělní účastí v kostele, nepřihlášením dětí na VN. To vše se sice týká ŘKC, ale až na specifické výjimky nekatolických církví (nedělní školy apod. – legální „zastřená“ forma VN) se tak podobně chovali všichni. Jisté úlevy samozřejmě měla PC, sem tam i malé nekatolické církve, a to v rámci protiekumenického tažení. Kromě „diferenciace“ v církvích mezi věřícími, kněžstvem a hierarchií byla dlouhodobě sledována i tato linie. Jak vidno na tachovském případě, tzv. ekumenické týdny byly vždy pečlivě sledovány, z propagandistických a protikatolických důvodů však povolovány.

Dlouhodobě neuspokojivou byla situace v hospodářském zabezpečení církví. Nešlo o platy kněžstva, ty byly ve své výši celkem ještě akceptovatelné, nešlo o důslednou kontrolu účetnictví, hlavně však o příspěvky na opravy církevních objektů – far, sborů a zejména kostelů a kaplí – byly velmi nedostatečné. Lkaní na to, že církve přispívají ze svépomocného fondu, k jehož založení byly ostatně přinuceny, jen nejnutnější částkou, nemohlo zakrýt fakt, že církevní sbírky, hlavní zdroj těchto financí, prostě neměly ve většině krajů⁶⁰² dostatečný potenciál. Ani konečné rozhodnutí o opravách církevních objektů formou dodavatelskou, tj. zakoupením materiálu a provedením ze státních prostředků (tj. podnikem tzv. socialistického sektoru), a platem mezd z církevní kapsy, realizované jednotně od podzimních porad v roce 1974, nemohlo zakrýt fakt, že peněz je dost jen na ty úplně nejnutnější opravy, aby objekty vůbec stály, tedy u těch v dezolátním stavu, a těch byla, zejména v podlidském a zateizovaném pohraničí, většina. Leckdy byl strach o financování oprav i objektů památkových, zejména však u „normálních“ farních kostelů, a ne u takových gigantů, jakým mohl být třeba tachovský děkanský chrám.

---

⁶⁰² Vždy je třeba klást nerovnítko mezi Čechy a Moravu. Platí totiž přímá úměra: čím více věřících (Morava), tím více peněz ze sbírek a na opravy, resp. opačná teze (Čechy).

Mnohé kostely se „listopadu“ nedožily. Památková péče často musela čelit politickým tlakům místních funkcionářů, a leckdy se řešení situace protahovalo (viz v příloze 3 rozebíraný osud židovského hřbitova v Tachově, poměrně významného památkového objektu).

Židovské hřbitovy se staly jedním z nejaktuálnějších témat půle 70. let, kdy dohoda alespoň o něčem byla, ač nevýhodná (v případě ŽNO však realistická a z hlediska tehdejších poměrů spíše výhodná), defenzivním vítězstvím. Vzpomeňme výrazně nevýhodný vatikánský souhlas se svěcením nových biskupů v roce 1973. A nebyly jediným tématem, které se zdálo být brzy vyřešené. Mnohé okresy již po polovině 70. let zaznamenaly konec přihlášek na VN, v té době už živořila většina církevních svátostí a náboženský život v kostelech se omezil spíše na starší populaci a upřímně věřící (opět neplatí totéž pro Prahu a okres Děčín, natož pak pro jižní Moravu – poz.). Průměrná účast na bohoslužbách z jejich pohledu nevyhnutelně klesala, dle regionů tu více, tu méně, což platí o všech ukazatelích, a zdálo se, že vše lze naplánovat, tak jako již v průběhu 70. let, (podle místních podmínek), přesun řeholnic do sociálních ústavů, případně již s ohledem na věk do charitních domovů pro seniory, že půjde potlačit náboženské sekty, že lze děti vychovat v rámci výuky tentokrát vědeckého ateizmu k materialismu, tzv. vědeckému světovému názoru (přičemž víra, „pánbíčkářství“, byla vysmívána). Že církve samy budou spoluasistovat svému postupnému vymírání a dále jich nebude potřeba, jelikož na vše, co dosud ze „společenského“ pohledu vykonávaly (křty, pohřby atd.) tu jsou Sbory pro občanské záležitosti. K správnému názoru beztak lidi povedou již ve škole (děti) nebo v přednáškách lektori vědeckého ateizmu z okresních domů politické výchovy nebo Socialistické akademie (mladiství a dospělci).

Čas druhé půle 70. a počátku let 80. pomalu plynul, církevní tajemníci, místní aktivisté „Sborů“, místní komunisté apod. dělali dále svou kontrolně agitační aj. práci, často stále formálněji, zatímco kdesi v dáli za hranicemi, na obou stranách, se střetávala ohniska moci. Velkou úlohu hrál tehdy faktor málo očekávatelný, a sice hospodářský růst a aplikace vědeckých poznatků ve výrobní praxi, nehledě na princip svobodného kapitalismu a zdravé selekce tržního hospodářství. Obvyklé tvrzení, že západ východ uzbrazil není úplně přesné, protože socialistický blok už delší dobu hospodářsky zaostával. A nejen to. Nekoncepční a zcela chybné řízení celého hospodářství zbavovalo komunisty postupně vynuceného respektu společnosti a prohlubující se mizérie nutně musela vést k ať už násilnému či poklidnému převratu. A k tomu v 80. letech navíc nazrály (geo)politické podmínky. Klesající a zanikající podpora Sovětského svazu se však u nás začala projevovat s velkým odstupem. Rigidní československé vedení začalo ztrácet moc pod prsty až v době „přestavby“, kdy teprve začínal společenský pohyb, který v sousedních zemích (s výjimkou podobně ortodoxní NDR) již dávno začal. Když pak lidé, osmělení příkladem jiných, začali stále více a masověji protestovat,

nasazení síly se pochopitelně postupně začalo míjet účinkem. Byl to počátek konce režimu, počátek konce nesvobody i pro církev.

Postupně začalo ustupovat také požadavkům církví, což bylo výhodnější než nemít je na své straně. V době „přestavby“ se začalo (mírně) ustupovat všude. Bylo to známou realitou druhé půle 80. let - éry perestrojky. V předkládaných dokumentech je ovšem tento vývoj k vysledování jen nepřímo. Jednak s aplikací novelizace církevních zákonů v roce 1988, kterou se církev pochopitelně nespokojily, když věděly, že právem mohou žádat více, a jednak v hlášení o růstu aktivity opozice, která však nejsou četná. Je nutné přitom uvážit fakta korigující formalismus agendy CP úseku. Nemám na mysli jen příznačný hlavičkový papír různých úřadů, ale také vědomou úpravu nepříznivých skutečností. Zvláště v průběhu 80. let, kdy je zkušenému oku nápadné, proč se tolik neděje. Alespoň formální zápisy porad církevních tajemníků se často omezují prohlášením o „seznámení s aktuální církevně politickou situací“. Komunisté lhali sami sobě. Služební postup se často stává modlou. Ostatně někteří bývalí komunističtí funkcionáři jiných správních úseků takový formalismus vzhůru zasílaných relací potvrdili, jak je možné seznat např. z obsáhlé publikace 'Vítězové, poražení?' autorského kolektivu kolem M. Vaňka a P. Urbáška. Dodal bych, že to opět neplatí obecně, správněji však region od regionu a podle přístupu k církevní politice na jednotlivých NV. Příklady o stížnostech na nezájem důležitých místních organizací KSČ, případně samých NV jste v textu jistě zaznamenali.

Tradičně obestřený tajemstvím zůstává z hlediska výskytu pramenů rok 1989. Tady bych rád poukázal na aktivity MV, jak je v prosinci 1989 ve svém příspěvku do „Ostrůvků“ o aktivitách StB na vysokých školách popsal pan Žáček, tj. na rozsáhlou likvidaci v jejich případě vysoce citlivých špionážních svazků. Že církevně politický úsek nebyl žádnou výstavní tabulí socialismu, prokazuje často tristní stav zachovaných dokumentů právě let 1988-89, o tachovském případě, jistě ne jediném, raději nemluvě.

Většina mnou probádaným tiskopisů pocházela ze 70. let, ale i tak lze s poměrně dobrou pravděpodobností prohlásit, že v rámci konkrétní situace, na niž reagovat režim skrze své orgány celkem pružně uměl, se jeho politika v obou desetiletích nezměnila. Není to ostatně nic nového. Vždyť opakované posvěcení dokumentu o církevní politice z roku 1973 ve znění pozdějších usnesení jejich „správnost“ neměnilo. Ještě v 80. letech probíhající realizaci, nehledě již na spíše záměrně nereflektované „krizové jevy“ jako Velehrad '85 (a růst návštěvnosti poutí obecně) či notorický sebeklam výkazů o VN, schvalovalo. Co však nelze pominout, to je zjevná defenziva druhé poloviny 80. let. V CP úseku je zřídka reflektovaná, jinými pracemi však dostatečně doložená (Cuhra, Vaško, Balík – Hanuš, Pešek- Barnovský, Vaněk a kol., atd.), ochotná k ústupkům, ale ze své podstaty (všeobecně vzato) obávající se učinit krok, který by popřel podstatu marxisticko – stalinského režimu, tj. vedoucí úlohu komunistické strany a v našem

případě její monopol na marxistické vidění světa, kterého by se výraznějším ústupkem církvím vzdávali. Pro neostalinisty, normalizátory, atp. věc naprosto nemyslitelná.

Fakt je, že ač ne zas tak moc přičiněním církví a věřících, zato však samou svojí podstatou, zůstali komunisté v době přestavby nakonec osamoceni. Slovy Milouše Jakeše jako kůl v plotě. Polovičatost až neústupnost se prostě režimu vymstila. Opozici neschopnost vlády k přijatelným kompromisům hrála do karet a postupně se stávala svědkem, jak se doslova před očima rozpadá. S fázovým posunem, ale nakonec přece, dosáhly bouřlivé změny také články okresních a místních správ, a znovu, tentokrát definitivně, se zhroutila veškerá jejich „politika“, včetně církevní.

S příchodem roku 1990 došlo v životě církví k pronikavé změně. Vrátila se jim svoboda projevu a možnost volného působení mimo stěny kostelů, vrátila se část majetku, především objekty. Nicméně zákon (č. 218) o hospodářském zabezpečení církví nebyl překonán, a dodnes církevní představitelé i řadoví kněží dostávají od státu plat, neboť ani za téměř 20 let se postkomunistické strany nebyly schopny dohodnout na tom, jak mnoho z tak velkého zejména pozemkového majetku katolické církvi (týká se především ŘKC) vrátit, aby došlo k její reálné odluce (rozumí se od poručníkování) od státu a hospodářsky možnému samostatnému působení z vlastních zdrojů. Nedávno se už málem takový návrh téměř dostal do sněmovny, ale i tak by za současné situace asi těžko prošel vzhledem k tomu, o jak velké odškodnění by se jednalo. Chápeme, že současní státníci nechtějí za komunisty splácet jejich dluh, a čím déle od roku 1990, tím méně se jim chce. Církevní politika vlastně dosud neskončila. Teprve pak bude konečně možné sepsat novou dohodu s Vatikánem, a to bude jistě znamenat symbolický konec (komunistické) církevní politiky.

Štěpán Čadek

Příloha 1 – Seznam použitých zkratk

Následující seznam obsahuje všechny častější zkratky a pro úplnost také větší část těch ojediněle se vyskytujících se souvztažností k tématu. Není kategorizován, všechny zkratky jsou dle abecedního pořádku. CH je považováno po anglickém způsobu za součást písmene C. Seznam má pomoci najít význam zkratky, na níž v textu již nedokážete najít odkaz.

AA – Apoštolská administratura (ŘKC). Tento úřad byl náhradou úřadu pražského arcibiskupa, primase českého a zároveň nahrazoval neexistující zastoupení Vatikánu v ČSR, resp. ČSSR. Od roku 1965 jej ztělesňoval administrátor pražské arcidiecéze (tedy dočasný správce), biskup a od roku 1976 (v úřad uveden 1977) také kardinál, František Tomášek. Vládnoucí režim tehdy neuznal faktickou změnu jeho postavení a až do svého konce odmítal jednat s Tomáškem jako s katolickým primasem. Ostatně podle církevních zákonů byl jakýkoli hodnostář stejně podřízen státní správě.

AMV – Archiv ministerstva vnitra. Sídíl v Praze 2, ulici Na Struze.

ASD – Církev adventistů soudného dne, známá také jako mormonská (v USA). Na našem území nebyla nikdy příliš významná, viz tabulková příloha.

BC (i CB) – Bratrská církev, respektive církev Bratrská.

BF – obecně bohoslovecká fakulta, tedy kněžský univerzitní seminář. V éře komunismu byly BF samostatné, samozřejmě bezprecedentním zásahem vytržené z podřízenosti příslušným univerzitám.

BJB – Bratrská jednota baptistů, čili baptisté, menší nekatolická církev, která se odlišovala zejména svým křtem dospělých, a to úplným ponořením.

CHD – Charitní domov. Původně ČKCH své domy provozovala soukromě, po znárodnění, příp. zestátnění, církevního majetku, šlo již vlastně (fakticky, nikoli teoreticky) o státní podnik ČKCH.

CMBF – Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta. Za komunismu jediná povolená BF katolické církve. Původní pražská univerzitní teologická fakulta (dnes KTF v Praze 6 – Dejvicích) byla v roce 1953 definitivně přeložena do Litoměřic. Snad kvůli volným prostorám, snad proto, že zdejším biskupem (zatčen a odsouzen nedlouho předtím) byl ke státní správě zprvu vstřícný biskup Trochta.

CP – Obecná a obvykle užívaná zkratka pro církevní politiku.

CT – Církevní tajemník obecně. Osoba pověřená státním dohledem nad církvemi v rámci určité územně správní jednotky. Existovali OCT při ONV a KCT při KNV. Oficiálně TPVC, tajemník pro věci církevní.

ČB a Č.B. – Jednak okres, a jednak zkratka města České Budějovice.

ČCE – Československá církev evangelická, největší protestantská a druhá nejaktivnější církev vůbec. Vznikla sloučením evangelických církví na generálním sjezdu v prosinci 1918.

ČCH – Československá církev husitská, před rokem 1971 Československá církev.

Č.K. – Zkratka města Český Krumlov.

ČKCH – Česká katolická charita. Pod tímto názvem činná i dnes, tehdy československá. Původně a i dnes charitativní organizace katolické církve, za komunismu fakticky zestátněná organizace, třebaže často s původním personálem, zejména řeholních sester.

ČSAD – Československé autobusové dráhy.

ČSL – Československá strana lidová. Z prvorepublikové zájmové politické strany s přesahem do řad katolické církve (působila v ní též řada kněží a laiků, většina členstva byli katolíci) moc nezbylo. Výměna vedení v roce 1948 stranu prakticky podřídila vůli KSČ. Stejná stafáž jako společenství „politických stran“, sdružené v NF. ČSL zažila krátkodobé personální i členské oživení v období 1968-69, poté opět klesá do bezvýznamnosti v očích věřících a do politické formálnosti. Její nástupkyně z již svobodného počátku 90. let se (po sloučení několika podobných politických seskupení) nazývá KDU – ČSL, přičemž nese jméno tehdy dvou nejdůležitějších platforem, Křesťanské demokratické unie a právě strany lidové. Za socialismu mohly být pro občany zajímavé snad jen její poznávací a poutní zájezdy pro věřící, ovšem bedlivě sledované státní správou či státní bezpečností.

ČSR – Do roku 1960 (a od roku 1918) oficiální název celého československého státu. Poté teprve od roku 1968, po přijetí zákona o federalizaci, označení pro jednu z federativních republik, tu českou. Federace však byla ve skutečnosti fraškou a ČSSR (od 1960) tak byla vlastně rouškou státostrany vládoucí v ČSR, přičemž SSR jí až na nepodstatné sektory byla fakticky podřízena.

DKO – Dílo koncilové obnovy (nebo také „obrody“). V roce 1968 přetransformoval pražský biskup Tomášek coby faktický primas země kolaborantské hnutí KHKD na jeho březnovém zasedání v zárodek organizace, která měla uvádět v život církve velké reformy II. vatikánského koncilu ŘKC. Moc toho nestihla. Do půl roku po jejím vzniku (v půli května) přišla srpnová okupace a návrat k socialistické nezákonnosti. Konec v jejím případě měl ještě v roce 1968 podobu neschválených stanov. Zakázána však nikdy nebyla, podobně jako řeholní řády a

kongregace. DKO se fakticky rozpadlo, někde ještě v období zhruba jednoho roku CT likvidovali jednu z jejích iniciativ, různé přednášky o důsledcích koncilu pro katolické myšlení a organizaci.

DD (D.D.) – Dětský domov, před komunistickým režimem takové organizace často v církevní správě. Od té doby již jen státní.

DPV – Dům politické výchovy. Jedna z komunistických ideově výchovných organizací k prosazení jejich tzv. vědeckého světového názoru.

D.Ú. ŘKC – Děkanský úřad katolické církve. Vždy spravoval několik farností. Ty spravovaly farní úřady.

FM – Okres Frýdek – Místek na Ostravsku.

FO O/KNV – Finanční odbor národního výboru měl na starosti účetní kontrolu hospodaření církví. Těchto kontrol se teoreticky vždy měl účastnit také OCT, neboť mu to jeho kontrolní povinnosti předepisovali, zejména v rámci neohlášených kontrol.

FÚ – analogicky k D.Ú. (viz) je farní úřad nejnižší a D.Ú. podřízenou správní jednotkou katolické církve. Státní úředníci však o farách a farářích často referovali i v souvislosti s jinými církvemi. V textu je to patrné zejména u ČCE, která sice tituluje své kněze a kněžky také faráři, jejich sídly jsou však tzv. sbory.

H.B. – Zkrácení pro město Havlíčkův Brod (jako HB analogicky okres).

HBF – Husova bohoslovecká fakulta v Praze, centrální kněžský fakultní seminář nekatolických církví.

H.K. – Hradec Králové (město, příp. HK okres).

JB – Jednota bratrská, jedna z malých nekatolických konfesí, nejstarší evangelická církev.

Jč. resp. Jm KNV – Jihočeský resp. Jihomoravský krajský národní výbor. Zkratka Jč kraj (analogicky ostatní kraje) samozřejmě znamená Jihočeský kraj.

KCT – Krajský církevní tajemník. Rovněž oficiálně KTPVC, krajský tajemník pro věci církevní.

KBF – Komenského bohoslovecká fakulta. Jediný katolický fakultní seminář na Slovensku.

KJ – Kostnická jednota. Nekatolická ekumenická aktivita (mezi nekatolickými církvemi) nejsilnější církve ČCE byla komunistům vždy trnem v oku a její aktivity bedlivě sledovala.

KLA – Komise laického apoštolátu. Za velmi nebezpečný považovali komunisté i jeden z nejdůležitějších přínosů II. vatikánského koncilu, jednak institucionalizovaný statut jáhnů, pomocníků kněží, a jednak aktivního života věřících, laického hnutí.

KMK – Křesťanská mírová konference. Komunisté měli tendenci využívat křesťanského ideálu o mírovém soužití ve svůj prospěch angažováním kněží do mírových iniciativ. V roce 1958 ČSR vytvořila toto sdružení, která pořádalo mezinárodní křesťanské mírové konference.

KNV – Krajský národní výbor, tehdejší (specifická) forma úřadu krajské správy.

KO O/KNV – Kulturní odbor NV. Většinu své působnosti (po roce 1956, zrušení SÚC) byli CT podřízeni jeho vedoucímu. Teprve při reorganizaci v době přestavby (1987) byl opět vytvořeno samostatné oddělení „TPVC“ (čímž se přestalo uvádět OK TPVC), podřízené již jen místopředsedům příslušných NV.

KpS – Komise pro sekty. Jednou ze tří centrálních komisí, ustavených v roce 1976, byla také komise pro sekty. Podobně jako u zbývajících, i zde tvořili její členstvo vybraní OCT. Každý kraj měl jednoho člena.

KS – Účelová zkratka tehdejší doby, a sice Kapitalistický stát, častěji v plurálu.

KS PPOP – Krajská správa památkové péče a ochrany přírody, lidově památkáři.

K.V. – Zkráceně Karlovy Vary (analogicky KV okres).

KV – Krajský výbor (obecně).

KV KSČ – Krajský výbor komunistické strany Československa.

KV SKD – Krajský výbor SKD Pit. Již z organizace obdobné státní je zřejmé, že šlo o státem řízenou organizaci. Měla pochopitelně i okresní výbory OV SKD.

k.v. – kapitulní vikář (dočasný, jinak generální) biskupství katolické církve.

LA – Laický apoštolát. Viz KLA.

LK – Liturgická komise. Jedna ze tří centrálních komisí pro sledování činnosti zejména ŘKC, tato pochopitelně sledovala její liturgická pravidla, příp. změny které přinesl poslední koncil.

MěNV – Městský národní výbor, dnes městský úřad.

MHKD – Mírové hnutí katolického duchovenstva, v letech 1950-68 prostání kněžské hnutí, jedna z nejvydařenějších rozkolnických struktur. Vzniklo na „mírové slavnosti“ na Velehradě v červenci 1950, rozpuštěno vlivem biskupa Tomáška na svém zasedání 21.3. 1968. Na jeho činnost navázalo SKD Pit, to však již jako stanovami řídící se organizace.

MK ČSR – Ministerstvo kultury České socialistické republiky (od 1969), nadřízená instituce církevního dozoru, takže ministr kultury byl nadřízeným ředitelem sekretariátu pro věci církevní.

MKI – Ministerstvo kultury a informací. Pod tímto názvem v letech 1956-68 ovládalo církevní politiku.

MKS – Městské kulturní středisko. Zařízení mj. kulturní úkoly sledující (dnes už ne) také proticírkevní cíle. Pořádalo různé přednášky ateizačního charakteru a podílelo se na činnosti SPOZ.

ML – Městský lektorát, souvisel též s přednáškovou činností VAP.

M.L. – Zkráceně Mariánské Lázně.

MNV – Místní národní výbor, tehdejší obdoba obecního úřadu.

MV ČSR – Ministerstvo vnitra ČSR.

NA – Národní archiv v Praze, pobočka Na Chodovci (archiválie po 1945).

NO – hnutí laiků ČCE, kteří na rozdíl od vedení rebelovali proti realitě státního zřízení, byli tedy politicky a disidentsky čini. Vyznavači tohoto hnutí byli pod dohledem a nezřídka i „pod zámkem“.

SRN/NSR – Ten první název, Spolková republika Německo, byl původní a platí dodnes. Ten druhý jsme do roku 1989 používali u nás pro odlišení od bratrské NDR.

NV – Obecně Národní výbor, dnes obecní úřad.

NVP – Národní výbor (hlavního) města Prahy, v jeho případě rovnou krajský, a jako u velkých měst se statutem (statutárních), spravující město rozdělené do obvodů, lapidárněji: menších okresů.

OCT – Okresní církevní tajemník. Též OTPVC, okresní tajemník pro věci církevní. Funkce okresních tajemníků vznikla ze zákona v říjnu 1949, fakticky již na jaře téhož roku a ještě předtím jako tzv. referenti při církevních komisích NV.

OKS – Okresní kulturní středisko. Totéž jako MKS, jen s trochu širším polem působnosti.

ONV – Okresní národní výbor, tehdejší (specifická) forma okresního úřadu.

OSP – Okresní stavební podnik. Nikdy se nepodařilo sestavit oddíl, který by se věnoval jen církevním památkám, což je hlavní obžalobou z neschopnosti komunistické správy. OSP přednostně stavěly objekty tzv. socialistického sektoru, což ovšem byla většina. Leckdy se na církevní opravy nedostávalo opakovaně. Finance pak působily jako daleko menší problém.

OŠ O/KNV – Odbor školství příslušného KNV. Ve spolupráci s ním řešena situace VN.

OV – Okresní výbor (obecně).

OV NF – Okresní výbor Národní fronty, organizace sdružující „státotvorné“ politické strany, fakticky připomínající sbor přátel komunistické strany. Pochopitelně měla i krajské výbory.

OV KSČ – Okresní výbor komunistické strany Československa.

OV, ÚV SAK – Okresní resp. ústřední (a na středním článku krajský) výbor Socialistické akademie. Jejím úkolem byla výuka a studium marxismu, potažmo leninismu.

P. – zkratka Pater, otec důstojný pán, prostě duchovní.

PC – Pravoslavná církev. V ČSR (i ČSSR) nepříliš početná, nejvíce členů na východním Slovensku.

PHÚ – Plán hlavních úkolů.

POO – Politicko organizační opatření. Už méně administrativně zní např. PVO – Preventivně výchovná opatření. Oficiální mluvou komunistické státní správy opatření či pohovory k zajištění žádoucího stavu věcí a záměrů.

P OV, KV, ÚV KSČ – Okresní, krajské a ústřední předsednictvo „strany“, nejdůležitější kolektivní rozhodující orgán. P ÚV KSČ prakticky vládlo zemi a analogicky jeho nižší složky regionům.

PO (SSM) – Pionýrská organizace, součást Socialistického svazu mládeže, jednotné mládežnické organizace.

poz. – poznámka autora této práce.

R M(ě)/O/KNV – Další rozhodující poradní orgán, tentokrát „po linii“ územní správy. Rada M/O/KNV.

RŽNO – Rada židovských náboženských obcí. Vrcholný představitel židovské církve v ČSSR (v Praze).

ŘeKC – Mé interní označení pro řeckokatolickou, čili uniatskou církev. Vytvořena na konci 16. století pro katolické věřící na západní Ukrajině a v podkarpátí, tehdy na území katolické Řeči pospolité, tedy polského království. V období ČSR a ČSSR částečně zasahovala na Slovensko. Komunistický režim ji však v roce 1950 přinutil „vrátit se“ do řad PC. Příslušníci zlikvidované církve však s rokem 1968 vzali věci do vlastní rukou a opět se „trhli“. Zpravoslavněný majetek si prostě vzali zpět, včetně kostelů, vždyť početně byli asi 10x silnější (asi 300 000 ku 70 000). Orgány ČSSR protestovaly, nabízely jednání s PC, ale 1970 stav legalizovaly uznáním ŘeKC za 18. povolenou konfesi v zemi.

ŘKC – Římskokatolická církev. Početně nejsilnější církev v ČSR, v roce 1950 zahrnovala téměř 90% obyvatel. Do konce režimu její početní (i kněžské) stavy klesly zhruba na polovinu, tj. ze zhruba 7 na asi 4 miliony obyvatel, především v Moravě a na Slovensku, v Čechách průměr spadl na ca. 40%.

S. – Soudruh (resp. soudružka). Za komunistického režimu náhrada oslovení pan (paní), vyjadřující více než slyšitelně onu rovnost společenského postavení, ta se bohužel nikdy nekonala.

SAK – Socialistická akademie. Viz výše o jejích OV, KV a ÚV.

Sč KNV – Severočeský krajský národní výbor.

SEC a.v. – Slezská evangelická církev augšpurského vyznání, slezští luteráni. Nepočetní a nevýznamní.

sic. – Tak (lat.). Autor zdůrazňuje specifickou svou pramene.

SJ – Svědci Jehovovi. Nejznámější křesťanská sekta, mediálně nejvíce prezentovaná. Známe jsou její zakázané krevní transfuze. Představuje model totálního podřízení se kolektivnímu společenství (které stejně vždycky někdo vede a ostatní ho poslouchají).

SKC – Starokatolická církev. Další zajímavá, kupodivu „katolická“ (opravdu katolická je jen ta, která v instanci podléhá Římu), ale již bezvýznamná církev.

SKD Pit (SKD PIT či jen **SKD**) – Sdružení katolických duchovních Pacem in Terris. Prostátní rozkolnická organizace, založená 1971 a názvem se inspirující v mírem prostoupené encyklice papeže Jana XXIII. Jde o nástupní organizaci MHKD čili Mírového hnutí katolického duchovenstva (1950), tedy organizace se stejným posláním, ale v 50. – 60. letech. Zanikla úsilím církve 1968. SKD PIT byla celkem účinně, i když dlouhodobě, likvidována respektovaným nařízením Kongregace pro klérus o některých škodlivých a kněžím zapovězených hnutích (1982). Kněžím ŘKC bylo zakázáno se v nich angažovat, včetně této.

Sm KNV – Severomoravský krajský národní výbor.

SNB – StB – VB – Vrcholná státní instituce policejní správy Sbor národní bezpečnosti (definitivně od 1953) a její podřízené složky Státní tajná bezpečnost, v podstatě dnešní BiS (tj. Bezpečnostní informační služba) a kontrarozvědka, a Veřejná bezpečnost, tedy obdoba dnešní uniformované policie.

SOA – Státní oblastní (dříve krajský) archiv. V této práci uváděn plzeňský SOA.

SOkA – Státní okresní archiv. V této práci pobočka Tachov.

SPOZ – Sbor pro občanské záležitosti. Při jednotlivých NV, ale také státních závodech. Komunistická kulturní alternativa církevním svátostem. V dlouhodobém působení zřetelně úspěšná. Její vliv však zase nelze příliš přeceňovat, je nutné mít na paměti specifika regionu a sílu tamních církví.

SPVC MK ČSR – Státní úřad pro věci církevní České socialistické republiky, před 1968 byl tento úřad státního dozoru celorepublikovým orgánem, před 1960 se jmenoval SÚC – Sekretariát pro věci církevní.

SPVC ÚPV ČSSR – Sekretariát pro věci církevní úřadu předsednictva vlády Československé socialistické republiky, po zavedení federace roku 1969 (od 1.1.) vznikl orgán s federální kompetencí v rámci církevní politiky. Tento název nesl od svého vzniku v roce 1971 až do konce.

SRC – Světová rada církví. Mezinárodní orgán s nímž u nás nejčastěji komunikovaly nekatolické církve.

Stč. KNV – Středočeský okresní/krajský národní výbor. Lze se setkat i s S KNV.

SSM – Svaz socialistické mládeže. V 70. letech nástupní organizace ČSM, roku 1968 zaniklého Československého svazu mládeže.

SSR – Slovenská socialistická republika. Vznikla „federálním“ zákonem z 27.10. 1968 s platností od 1.1. 1969.

SÚC – Státní úřad pro věci církevní. V letech 1949-56 faktické ministerstvo ke správě církevních záležitostí. Vznikl „církevním“ zákonem 217/49 Sb. ze 14.10. 1949 a zanikl reorganizací v roce 1956, kdy se nyní již méně politicky významná církevní správa dostala do podřízenosti MKI.

SVC NVP/B – Sekretariát pro věci církevní národního výboru města Prahy/Brna. Myšleno oddělení TPVC.

SŽM – Státní židovské muzeum.

ŠKK O/KNV – Školská a kulturní komise příslušného NV. Zabývala se také ideologickými otázkami.

TPVC (MNV, ONV, NVP/B, KNV,) – Tajemník pro věci církevní, rozhodující postava církevní politiky.

ÚCN – Ústřední církevní nakladatelství. Církve musely své publikace vydávat v centrálním podniku a měly velmi limitovaný příděl papíru, takže se musely omezit na nejnutnější edice. Navíc každý tisk musel požehnat místní CT (záleželo na čtenářském okruhu, kterému byla publikace určena). To bylo od 50. let.

ÚSP – Ústav sociální péče. Státní organizace sociální péče. Často znárodněná církví (ŘKC), mnohde s řeholním personálem (tj. řeholnicemi).

ÚV – Ústřední výbor (obecně).

VAP – Vědecko ateistická propaganda. Systém „vědecké“ marxleninské osvětové výchovy. Příp.

VAV – vědecko ateistická výchova.

Vč KNV – Východočeský krajský národní výbor.

VMS – Všekřesťanské mírové shromáždění, politicky motivované a prokomunistickou Křesťanskou mírovou konferencí podporované. Režim jeho průběhu vždy věnoval velkou pozornost (i na stránkách církevního tisku) V roce 1985 v Praze již šesté, hlavně však probíhalo v týdnu Velehradské pouti, záměrně.

VN – Výuka náboženství. V období komunismu byla na školách pěkně pod dohledem. Komunisté tím, že tlačili na její současné likvidování, sami sobě komplikovali situaci, když se fakticky přesunula do církevního prostředí, třebaže do „ilegality“. Mohli ale do plnění plánu napsat příznivé údaje.

Zč KNV – Západočeský krajský národní výbor.

ZDŠ – Základní devítiletá škola. VN byla povolena jen ve 2. až sedmém ročníku. V roce 1968 již v prvním, a také se fakticky smělo vyučovat na farách. Směrnice k výuce z roku 1971 (a prozatímní z roku 1970) však vrátily vše opět před rok 1968, tj. do škol a od 2. ročníku.

ZO KSČ – Základní organizace KSČ, tedy místní pobočka.

ZV ROH/ SPOZ atp. – Závodní výbor ROH/ SPOZ. „Společenské organizace“ prorůstaly i do podniků, což bylo snadné, neboť podniky byly státní a činnost tak mohla být koordinována a nemohly jí být kladeny žádné překážky.

ŽH – Židovský hřbitov, příp. také v plurálu.

ŽNO – Židovská náboženská obec, základní správní jednotka židovské církve.

Příloha 2 – Tabulková část

Pro vytvoření ještě lepší představy o skutečnosti, která v textu nemusela být naznačena komplexně, jsem sestavil tento velký tabulkový soubor, který využívá dat mých i cizích šetření. Tabulky budou prezentovány na všech úrovních: jednak za celou ČSR, jsou tu data vybraného kraje (Plzeň) a rovněž z vybraného okresu (Tachov). Sehnat data i z ostatních krajů a okresů budiž zatím úkolem pro budoucnost. I tak předkládám skutečně nemálo statistického materiálu.

V obou regionálních bázích stavím samozřejmě na statistikách, které vydaly prameny státní provenience, ať už v rámci prací diplomních, nebo již dříve bakalářských. V celorepublikové statistice jsem doslova vzal zavděk také zjištěními kolegů Balíka a Hanuše uveřejněných dat z publikace V. Babičky Vývoj katolické religiozity v českých zemích v letech 1949-89 (na základě zjišťování SPVC a MK – SPVC, Sborník archivních prací č. 2/2005, ročník LV) a Pohyb obyvatelstva v českých zemích 1785 – 2005 (In <http://www.czso.cz>), a oba tyto zdroje samozřejmě pracovali buď se Sčítáním lidu v roce 1950 (druhý) nebo Sčítáním lidu, domů a bytů v roce 1991 (oba). Jistý prostor dostal také Zdeněk Boháč a jeho Atlas československých církevních dějin. To vše pomohlo k větší „plasticitě“ obrazu, který shromážděná fakta pomáhají vytvořit či spíše dotvořit. Ten jsem ještě podpořil zvýrazněním nejdůležitějších dat.

I. Oblast celostátní.

Tato oblast nám bude dávat představu nejen pro celou ČSR, ale také některá data na úrovni krajů, ovšem v celostátním kontextu. Budeme prezentovat počty věřících, počty duchovních, mnoho dat o církevních, převážně katolických, svátostech (křtech, sňatcích, pohřbech, bohoslužbách a účasti na nich), přehledu přihlášek na VN. Přitom doplňuji data cizích zdrojů daty již dříve mnou sestavenými.

Doporučuji vaší pozornosti zejména první tabulku, kde seznáte, a to je smutným důsledkem celého komunistického čtyřicetiletí, že počet věřících majoritní katolické církve klesl na pouhou polovinu, zatímco téměř symbolicky (symptomaticky?) naopak dvojnásobně narostl počet osob bez vyznání. Výrazné ztráty za celé období samozřejmě zaznamenaly i ostatní církve.

Dalším zajímavým přehledem je tabulkový soubor o církevních obřadech či svátostech a relativně dosti úspěšné snaze režimu potlačit je na minimum. Zde, a to platí i pro ostatní územní úrovně, se ovšem nesmí zapomínat na vynucenost poklesu počtu obřadů, a tak je nutné v době normalizace vždy nějak srovnávat s dočasným oživením církevních aktivit v roce a po roce 1968. Většinou mají tyto tabulky společné skomírání před rokem 1968, poté více či méně bouřlivý

rozvoj, s nástupem reakce opět více či méně hektický ústup, nejpozději do doby kolem 1975, a pak pomalý pokles až do roku 1989.

Tabulka 1: náboženské vyznání v Českých zemích (1930, 1950, 1991)

Církev	Rok			Celkem 1991	
	1930	1950	1991		
ŘKC (Čechy)	5 316 000 (74,8%)	6 792 000 (76,35%)	1 993 000 (31,7%)	4 039 000 (39,2%)	
(Morava)	3 062 000 (85,9%)		2 046 000 (51%)		
ČCH	618 000 (8,7%)		133 000 (2,1%)		
	161 000 (4,5%)	946 813 (10,64%)	39 000 (1%)	178 036 (1,73%)	
ČCE	325 000 (4,5%)	401 729 (4,52%)	126 000 (2%)	248 000 (2,4%)	
	174 000 (4,9%)		122 000 (3%)		
ŽNO	76 000 (1,1%)	8038 (0,09%)		1292 (0,01%)	
	41 000 (1,2%)				
SKC	18 000 (0,3%)		(nejsou údaje)		
	5000 (0,1%)				
PC	15 000 (0,2%)	50 365 (0,57%)	12 000 (0,2%)	19 354 (0,19%)	
	10 000 (0,3%)		6000 (0,2%)		
ŘeKC	8 000 (0,1%)	32 862 (0,37%)	6000 (0,1%)	9000 (0,08%)	
	4 000 (0,1%)		3000 (0,1%)		
SEC a.v.		57 741 (0,65%)		33 130 (0,32%)	
Bez vyznání	728 000 (10,2%)	519 962 (5,84%)	2 901 000 (46,1%)	4 112 864 (39,92%)	
	105 000 (2,3%)		1 186 000 (29,6%)		
		Počty obyvatel Českých zemí v roce			
		8 896 133	1950	1991	10 302 215

Zdroj: 1930, 1997 in Boháč (1997, Tab. 1, až na proměnné stejný název), 1950 Balík, Hanuš (2007), str. 193. Procenta uváděná v závorce znamenají podíl na obyvatelstvu celé země. Data obou zdrojů nejsou kompatibilní v bodě, kde se stýkají, tj. v roce 1991. Zde jsem v kolonce „celkem“ uvedl vždy vyšší údaj. Procenta byla pochopitelně sladěna se statistickým údajem o počtu obyvatelstva.

Tabulka 2:

Podíl církevně pokřtěných, sezdáných a pohřbených v českých zemích v letech 1951-88 v %

rok	křty	sňatky	pohřby
1951		49,08	
1954	55,2	45,14	58,3
1967	48,28	28,74	54,28
1971	52,62	32,11	56,18
1972	50,21	29,9	53,59
1974	42,61	22,65	50,56
1975	38,82	19,85	49,56
1980	29,89	13,34	40,72
1985	25,68	11,2	34,16
1988	24,93	10,27	32,41

Zdroj: Balík, Hanuš 2007, stejnojmenná tabulka, str. 214. (Výběr). Z důvodu lepší využitelnosti prostoru jsou „má“ data uvedena níže na str. 4.

Tabulka 3: Počet kněží (ŘKC) v českých zemích 1925-87

rok	počet kněží	Rok	počet kněží
1925	5985	1972	1964
1937	4226	1974	1900
1948	2934	1976	1845
1955	2576	1979	1732
1963	1937	1981	1665
1968	1978	1984	1559
1969	2013	1987	1462
1971	2010		

Zdroj: Balík, Hanuš (2007), str. 122, stejnojmenná tabulka, Výběr.

Tabulka 4: Přehled o počtu duchovních a bohoslužeb v ČSR v letech 1965 – 1988

rok	počet (§17+16) duchovních	z toho ŘKC (§ 17 + 16)	počet laických kazatelů	roční počet bohoslužeb	týdenní účast na bohoslužbách	bohoslužeb / účast katolíků na nich
1965	4 688	3 167 + 13 (l.k.)	649	1 640 910	2 259 896	1 389 997 / 1 984 997
1967	4 689	3 178 + 16 (l.k.)	705	1 761 462	2 264 707	1 316 248 / 1 988 539
1968	2793 + 30	1 976 + 28	564	1 068 186	1 035 025	954 816 / 940 546
1970	2849 +71	2 039 + 69	630	1 105 223	1 029 337	995 495 / 942 573
1971	2 748	2 022 + 69	501	1 072 281	986 096	975 731 / 914 905
1972	2 822	2 016 + 102	763	1 072 989	982 114	954 975 / 958 668
1973	2 778	1 989 + 108	922	1 044 505	926 734	928 006 / 853 262
1974	2 729 + 138	1 949 + 136	889	1 041 279	875 349	927 509 / 802 600
1975	2 720 + 167	1 900 + 164	859	1 003 863	818 348	886 055 / 745 792
1976	2 675 + 184	1 890 + 178	756	1 009 028	779 509	892 166 / 708 866
1977	2 597 + 177	1 845 + 163	776	1 005 458	781 912	891 969 / 713 040
1978	2 546 + 339	1 786 + 178	787	992 467	760 945	880 234 / 693 408
1979	2 546 + 429	1 799 + 268	798	969 061	708 508	856 921 / 649 764
1980	2 470 + 664	1 732 + 276	563	951 391	704 677	839 959 / 640 370
1981	2 475 + 411	1 739 + 300	751	937 392	691 794	828 046 / 629 642
1982	2 396 + 410	1 665 + 299	732	913 909	510 272	804 548 / 464 567
1983	2 382 + 409	1 637 + 271	902	897 922	648 319	789 206 / 587 352
1984	2 344 + 419	1 604 + 261	983	877 410	639 611	769 629 / 580 295
1985	2 298 + 408	1 559 + 245	1 048	861 185	630 227	756 217 / 572 280
1986	2 258 + 425	1 509 + 232	1 017	845 381	632 151	740 264 / 575 556
1987	2 221 + 379	1 489 + 230	1 105	837 965	618 622	734 983 / 561 825
1988	2 161 + 405	1 462 + 214	1 116	831 029	633 506	725 672 / 575 211
tyto údaje představují průměr						

Zdroj: Výkazy o počtu duchovních a účasti na náboženských obřadech za léta 1965 – 1988, součást kartonu 78, fondu MK – SPVC, NA v Praze. In Čadek (2006), str. 60.

Tabulka 5: Přehled o křtech provedených v ČSR v letech 1965 – 1988

rok	počet církevních křtů	dodatečně pokřtění	podíl církevních křtů dětí ze všech dětí v %	Počet v ČSR narozených dětí	z toho křtů ŘKC / dodatečně pokřtění
1965	149 819				133 550
1967	145 941				129 515
1968	78 824				72 726
1970	91 471				85 618
1971	90 742	započteno	58,8	154 159	84 016
1972	88 249	(neuvedeno)	53,9	163 504	82 179
1973	87 716	2 741	48,1	181 654	81 800 / 2 041
1974	87 471	2 578	45,2	193 813	82 450 / 1 845
1975	79 206	2 358	41,3	191 706	74 455 / 1 529
1976	71 278	2 112	38	187 377	67 167 / 1 263
1977	64 721	2 218	36,3	177 971	61 081 / 1 220
1978	60 526	2 029	33,9	178 408	57 137 / 1 253
1979	57 118	1 559	33,2	171 955	53 366 / 1 503
1980	50 574	započteno	33	153 128	45 966 / 999
1981	45 042	1 815	31,4	143 091	42 566 / 1 061
1982	42 675	1 872	30,1	141 545	40 454 / 1 098
1983	41 484	1 918	30,2	137 315	39 333 / 1 323
1984	40 028	1 830	29,2	136 697	37 968 / 1 158
1985	36 818	1 799	27,15	135 588	34 894 / 1 133
1986	35 918	2 035	26,94	133 305	34 090 / 1 252
1987	34 922	2 015	26,66	130 977	33 003 / 1 244
1988	34 876	2 155	26,25	132 883	33 071 / 1 278

Zdroj: Výkazy o počtu duchovních a účasti na náboženských obřadech za léta 1965 – 1988 a Statistický přehled a grafické znázornění narození a křtů v ČSR v letech 1971 - 1980, součást kartonu 78, fondu MK – SPVC, NA Chodovci v Praze. In Čadek (2006), str. 57.

Tabulka 6: Přehled o sňatcích uzavřených v ČSR v letech 1965 – 1988

rok	počet církevních sňatků	podíl církevních sňatků z celku v %	celkový počet sňatků	z toho sňatků ŘKC
1965	48 967			43 610
1967	53 234			47 684
1968	29 632			27 597
1970	31 633			29 597
1971	31 685	34,4	91 849	29 500
1972	30 576	32,1	95 268	28 508
1973	27 788	27,9	99 358	25 743
1974	23 930	23,4	98 031	22 205
1975	21 315	21,9	97 251	19 327
1976	19 419	20,4	94 787	16 657
1977	15 624	16,8	92 863	14 296
1978	14 330	15,9	90 296	13 204
1979	13 875	16,4	84 296	12 489
1980	11 491	14,6	78 295	10 448

1981	10 627	13,5	78 269	9 806
1982	10 447	13,5	76 876	9 637
1983	10 328	12,8	80 402	9 586
1984	10 262	12,5	81 714	9 545
1985	9 725	12,09	80 438	9 032
1986	9 181	11,25	81 634	8 473
1987	9 024	10,77	83 785	8 308
1988	9 033	11,09	81 461	8 364

Zdroj: Výkazy o počtu duchovních a účasti na náboženských obřadech za léta 1965 – 1988 a Statistický přehled a grafické znázornění na rození a křtů v ČSR v letech 1971 - 1980, součást kartonu 78, fondu MK – SPVC, NA v Praze. In Čadek (2006), str. 58.

Tabulka 7: Přehled o pohřbech konaných v ČSR letech 1965 – 1988

rok	počet církevních pohřbů	podíl církevních pohřbů z celku v %	celkový počet pohřbů	z toho pohřbů ŘKC
1965	104 679			84 139
1967	108842			84 674
1968	78 561			64 432
1970	80 611			66 321
1971	77 125	63,1	122 152	63 756
1972	77 448	65,1	118 961	64 279
1973	78 597	63,3	124 120	64 290
1974	77 967	61,3	126 407	64 116
1975	74 453	59,8	124 332	61 593
1976	72 930	58,4	124 935	61 361
1977	68 935	54,7	125 862	57 688
1978	66 717	52,7	126 661	55 700
1979	64 568	50,8	127 057	53 874
1980	66 108	49,1	134 582	55 197
1981	62 665	48,3	129 548	52 409
1982	60 331	46,3	130 050	51 281
1983	59 868	44,8	133 580	50 372
1984	56 502	43,1	130 975	47 812
1985	53 153	40,72	130 525	44 965
1986	51 684	39,03	132 405	43 991
1987	49 144	38,64	127 199	41 841
1988	47 394	37,69	125 754	40 737

Zdroj: Výkazy o počtu duchovních a účasti na náboženských obřadech za léta 1965 – 1988 a Statistický přehled a grafické znázornění na rození a křtů v ČSR v letech 1971 - 1980, součást kartonu 78, fondu MK – SPVC, NA v Praze. In Čadek (2006), str. 59.

Tabulka 8:
Počty žáků základních devítiletých škol přihlášených na VN v ČSR ve školních ročnících
1967/68 – 1988/89.

školní rok	relativní počet žáků v %	absolutní počet žáků	počet přihlášených žáků	přihlášených Za ŘKC
1967/68	13,95	767 988	124 676	
1968/69	23,34	1 158 971	260 541	
1969/70	24,64	1 094 927	269 803	
1970/71	22,3	785 784	176 936	
1971/72	19,4	798 953	151 413	145 034
1972/73	15,61	809 470	126 206	121 975
1973/74	12	812 423	98 566	95 516
1974/75	9,75	819 428	79 979	77 777
1975/76	7,18	835 455	60 028	58 778
1976/77	5,69	816 442	46 530	45 820
1977/78	5,03	801 554	40 483	40 065
1978/79	4,62	797 396	36 872	36 641
1979/80	4,21	822 793	34 641	34 498
1980/81	3,94	858 560	33 907	33 682
1981/82	3,7	894 402	33 376	33 226
1982/83	3,4	944 118	32 995	32 810
1983/84	3,2	987 301	32 272	32 085
1984/85	3	1 019 949	31 408	31 274
1985/86	2,92	1 050 609	30 658	30 543
1986/87	2,8	1 044 930	29 277	29 190
1987/88	2,72	1 021 797	27 758	27 681
1988/89	3,31	976 615	32 372	32 132

Zdroj: Výkazy o výuce náboženství ve školních letech 1967/ 68 až 1988/89, součást kartonu 79, fondu MK – SPVC, NA Chodovci v Praze 11. In Čadek (2006), str. 55.

Tabulka 9:
Podíl průměrné účasti katolíků na bohoslužbách/týden v krajích ČSR 1954, 1967-1988

Rok	Kraj							
	Praha	Stč	Jč	Zč	Sč	Vč	Jm	Sm
1968	44 585	92 237	91 293	29 582	18 800	70 778	403 160	238 349
1970	55 865	37 573	74 574	24 496	18 743	74 505	401 365	243 438
1971	58 550	39 876	68 762	25 374	20 424	71 210	374 537	258 172
1972	56 835	38 117	64 959	26 931	17 293	70 630	389 289	241 510
1974	43 882	33 460	53 304	26 681	16 993	62 928	346 645	219 707
1975	43 441	32 902	42 624	25 634	15 463	59 686	333 771	195 071
1979	36 987	26 383	29 041	24 141	13 833	53 770	289 319	176 290
1985	32 311	19 970	23 592	19 101	12 835	46 088	261 349	157 034
1986	40 961	23 006	23 233	18 075	12 468	46 624	251 506	159 683
1988	31 738	22 640	22 387	16 974	14 114	45 821	255 863	165 674

	Celkem	Podíl v % populace
1954	960 939	10,34
1967	826 560	8,39
1968	990 752	10,03
1970	932 539	9,51
1971	918 876	9,35
1972	907 536	9,2
1974	804 574	8,05
1975	750 567	7,46
1979	651 743	6,33
1985	574 265	5,64
1986	577 542	5,59
1988	577 199	5,57

Zdroj: Balík, Hanuš 2007, str. 217, stejnojmenná tabulka. (Výběr). V první části tabulky nenajdete rok 1954. To proto, že pro něj nejsou jiné než celkové údaje.

II. Oblast regionální: kraj.

Naším pokusným vzorkem na téma kraj je již uváděný Západočeský kraj (dnes dva kraje: Západočeský se sídlem v Karlových Varech a Plzeňský se zřejmou metropolí). Patří do kategorie málo (např. Tachov) až středně (např. sousední Domažlice) religiozních krajů. V příslušných tabulkách lze srovnat třeba s Východočeským či Jihomoravským krajem (resp. Severočeským), co znamená středně nebo velmi (resp. málo) religiozní v dobovém terminologickém žargonu. Také u západočeského kraje je možné ověřit si celorepublikové klesavé tendence u církevních obřadů, resp., pokud jsou data, přesvědčit se, jak jejich místo nahrazují obřady tzv. občanské. Shromáždil jsem obvyklý výčet religiozních parametrů včetně např. počtu duchovních.

Tabulka 10: Výuka náboženství v Západočeském kraji 1966/67 - 1980/1981

Školní rok	žáků 2.7. tř.	příhlášek	% z žáků	počet ZDŠ	ZDŠ s VN	% ze ZDŠ
1966/67	86 161	3559	4,13	716	286	39,94
1967/68	81 618	3235	3,96			
1968/69	102 964	11 950	11,6	Poz.: v letech 1968-70 se mohli hlásit žáci 2.-9. tříd, vysvětluje to ty velké změny čísel.		
1969/70	83 571	12 786	15,29			
1970/71	61 688	6 582	10,66			
1971/72	62 206	4513	7,25			
1972/73	73 548	3181	4,03			
1973/74	73 825	1971	2,67			
1974/75	74 758	1299	1,75			
1975/76	73 609	711	0,97			
1976/77	72 753	367	0,5			
1977/78	71 234	283	0,35			
1978/79	70 731	210	0,29			
1979/80	71 338	138	0,19			
1980/81	73 959	138	0,17			

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, krt. P 1523 (1966/67) a hlavně P 1527. Zprávy OCT o CP situaci pro ZKNV a KV KSČ. Statistiky jsou obvykle přílohou těchto zpráv.

Tabulka 11: VN podle okresů Zč kraje 1966/67 - 1980/81 (bez Plzně - město)

Školní rok	Okres (podíl dětí přihlášených na VN v % celku)								
	Domažlice	Cheb	Kar.Vary	Klatovy	Plzeň-Jih	Plzeň-Sever	Rokycany	Sokolov	Tachov
1966/67	12,02	3,71	2,45	10,48	3,72	1,23	1,06	4,82	3,68
1967/68	11,35	3,35	2,24	11,3	3,46	1,52	0,9	3,44	4,27
1968/69	25,62	9,44	6,92	31,63	12,25	7,46	6,11	8,27	14,41
1969/70	27	12,2	7,61	38,66	13,07	8,75	8,59	8,12	16,8
1970/71	24,85	5,77	3,65	31,24	10,29	6,12	3,66	4,75	8,84
1971/72	18,06	3,57	3,28	20,37	7,13	4,98	3,12	4,29	6,5
1972/73	13,15	2,95	1,63	15,16	4,96	2,87	1,8	2,4	2,8
1973/74	10,87	2,25	0,68	8,75	2,28	1,56	1,08	1,53	1,59
1975/76	7,5	1,65	0,63	5,65	1,2	0,95	0,6	0,75	0,7
1980/81	2	0,2	0,15	2	0,3	0	0	0	0

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, krt. P 1523 (1966/67) a hlavně P 1527. Zprávy OCT o CP situaci pro ZKNV a KV KSČ. Statistiky jsou přílohou těchto zpráv. Dále tématické výkazy odesílané tamtéž.

Tabulka 12: Počet duchovních a účast na náboženských obřadech v Zč kraji 1971 – 1980

rok	duchovních	š16 a kazatelé	c. křty	c. sňatky	c. pohřby	bohoslužeb	osob/týden
1967	177	43	4947	1292	5000	69 200	32 000
1968	184	55	5271	1571	5116	69 948	34 781
1970	172	35					
1971	186	50	5695	1633	5220	72 945	29 223
1972	189	71	5587	1630	5318	73 159	31 137
1973	191	98	5478	1443	5198	70 510	27 234
1974	187	84	5615	1245	4964	68 717	29 083
1975			5003	987	4863	68 055	31 177
1976	186	90	4492	886	4529	66 549	30 711
1977			3954	656	4313		
1978	185	77	3651	602	4280	68 066	32 547
1979	179	75	3190	551	4070	68 286	28 666
1980			2741	457	3913		
Z toho ŘKC							
1971	130	1	5377	1508	4360	65 104	25 374
1972	128	3	5283	1509	4690	69 912	26 931
1973	129	11	5130	1326	4573	59 501	23 208
1974	128	17	5312	1158	4332	59 707	25 681
1978	123	8				58 234	27 842
1979	122	9				58 531	24 141

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, krt. P1523 a P 1527. Zprávy, informace a výkazy. Poz.: c. = církevní.

Tabulka 13: Podíl církevních obřadů na celkovém počtu obřadů v Zč kraji, 1972 – 1980

rok	narozených	c. pokřtěných	podíl v %	sňatků	c. sňatků	podíl v %	pohřbů	c. pohřbů
1972	14 627	5 626	38,46	8403	1 649	19,62	10 209	5327
1974	17 760	5611	31,5	9179	1245	13,5	10 625	4960
1975	17 324	5 013	28,93	8499	987	11,22	10 521	4863
1976	16 939	4492	26,5	8622	886	10,2	10 609	4529
1977	15 828	3954	23,09	8316	656	7,88	10 935	4313
1978	15 286	3651	22,16	8107	602	7,42	11 095	4280
1979	14 689	3190	20,13	7475	551	7,37	10 590	4070
1980	13 307	2741	20,6	7429	457	6,2	11 708	3913

rok	podíl v %
1972	52,18
1974	46,7
1975	45,22
1976	42,6
1977	39,44
1978	38,57
1979	38,43
1980	33,4

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, krt. P1523 a P 1527. Zprávy, informace a výkazy. Poz.: c. = církevní.

Tabulka 14: Počet duchovních, jejich pomocníků a kazatelů Zč kraje podle církví 1971 – 1979

Církev	Církev (kněží, pomocníci (§16), laičtí kazatelé)							
Rok	ŘKC	ČCE	ČCH	PC	BJB	BC	ASD	Metodisté
1971	130, 1	22, 14	19, 3	7, 0	3, 10	1, 5	0, 5	2, 4
1972	128, 3	22, 17	19, 5	7, 1	3, 18	2, 7	2, 10	1, 3
1973	129, 11	22, 32	20, 5	5, 3	3, 19	2, 6	3, 12	2, 3
1974	128, 11	22, 23	19, 6	6, 2	3, 16	2, 6	1, 5	2, 3
1976	125, 13	23, 23	19, 7	4, 2	3, 20	2, 6	3, 12	2, 2
1978	123, 8	22, 17	19, 6	6, 1	3, 19	2, 7	3, 1, 10	2, 3
1979	122, 9	20, 17	17, 3	5, 1	3, 18	2, 7	3, 12	2, 3

	Kř. Sborny	Unitáři	JB	NAC	ŽC
1971	0, 3	1, 1	1, 0	0, 3	1, 1
1972	1, 3	1, 1	1, 0	1, 2	1, 1
1973	1, 3	1, 1	1, 1	1, 1	1, 1
1974	0, 4	1, 1	1, 1	1, 1	1, 1
1976	1, 2	1, 1	1, 1	1, 1	1, 0
1978	1, 2	1, 1	1, 1	1, 1	1, 0
1979	1, 2	1, 1	1, 1	1, 1	1, 0

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, krt. P1523 a P 1527. Zprávy, informace a výkazy. Poz: NAC - Novoapoštolská církev, ŽC - Židovská církev.

III. Oblast regionální: okres.

Některá data za okres Tachov byla uvedena již v přehledu krajském. Dá se v podstatě říci, že i zde platí celorepublikový trend s tím rozdílem, že stejně tak jako velikost určitých hodnot odpovídá kraji, tak také okresu náleží určitá předem očekávatelná data. Např. když víme, že v kraji působilo ca. 185 duchovních, nepřekvapí, že v okrese Tachov jich bylo ca. 15 atp.

Snad bych měl ještě něco dodat k církevním pohřbům, jakožto ne úplně obvyklém trendu. Přestože jejich počet nakonec také klesal, a z církevního hlediska v 80. letech začíná zřetelný trend růstu počtu kremací (to v tabulkách nemám, některé statistiky to však uvádějí), je důležité vědět, že klesal pomalu a leckdy stagnoval. A my víme proč. Mnohdy bylo slyšet nářky místních úřadů i OCT na to, že kolegové z příslušných úseků nejsou s to zajistit kvalitu tzv. smutečních řečníků, a tak vítězí nejen tradice, ale v tomto případě nesporně i profesionalita.

A dalším, ne však úplně ojedinělým, specifikem Tachovska je od roku 1977 neexistující VN. Neznamená to, že by nebyl zájem, kdyby už tomu režim nevytvářel překrady. Je to jednak výpověď o trendu doby a také potvrzení známého faktu, že méně početné řady tají rychleji a s o to větší razancí.

Tabulka 15: VN v okrese Tachov, 1967/68 - 1976/77

školní rok	všech dětí	příhlášek	% všech dětí	z rodin			
				ŘKC	ČCE	ČCH	PC
1967/68	5 568	238	4,27				
1968/69	6 737	971	14,41				
1969/70	6466	1085	16,8	837	75	9	85
1970/71	5011	443	8,84	404	32	4	3
1971/72	5040	327	6,5	301	26		
1972/73	5131	139	2,8	124	15		
1973/74	5156	82	1,6	68	14		
1974/75	5101	33	0,71	31	6		
1975/76	4937	13	0,26	0			
1976/77	4791	0	0				

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, krt. P 1527 (zprávy, výkazy atd.).

Následující tabulka, ač je pro svou údajovou rozsáhlost jinak velmi cenná, bohužel není zdaleka úplná. O těch bohoslužbách se asi již více nedozvíme, u duchovních nás to moc mrzet nemusí. Pro účely této tabulky jsem totiž užil údaje uvedené především v tabulkách. Ta ostatní data si lze vyhledat v textu jmenovitě po jednotlivých kněžích a kněžkách, to ovšem nemění nic na tom, že čísla budou v podstatě stejná. Jinak řečeno, bylo by to již nepodstatné.

Tabulka 16:
Počty duchovních a účast na náboženských obřadech v okrese Tachov, 1972 – 1985

rok	duchovních	§16 a kazatelé	círk. křty	círk. sňatky	círk. pohřby	bohoslužeb	osob/týden
1972			353	103	144		
1973			412	80	188		
1974	14	0	375	55	177	5379	1434
1975			297	37	177, 182	5360	1410
1976	14	0	294	34	171	5347	1365
1977			225	29	158		
1978	14	1	214	23	114	5773	
1979			175	26	112		
1980			160	12	151		
1981			123	19	131		
1982			130	9	134	5144	1041
1983	15		141	18	128	5403	1072
1984			148	16	112	5348	1063
1985	12	2	112	6	145	5003	1049

Z toho ŘKC							
1974	10		338	45	154	4568	1211
1976	10		103	9	74		
1977			86	6	68	4659	1241
1978	10	1	84	1 (7 PC)	53		
1982						4118	863
1983	11					4395	887
1984						4467	887
1985	8	2				4212	886

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, karton P 1524, 1527 a SOKA Tachov, fond OV KSČ, krt. 98, 105, 109, 113, 117. Jde o tabulkové části zpráv pro zasedání OV KSČ z let 1979, 1982, 1983, 1984 a 1986. Poz. : círk. = církevní.

Tabulka 17: Podíl církevních svátostí na celku všech obřadů v okrese Tachov, 1972 – 1985

rok	narozeno	vítáno SPOZ	v %	círk. křty	v %
1972	945	223	55,4	353	37,3
1973	1145	654	56,9	412	35
1974	1107			375	33,8
1975	1007			297	29,49
1976	785			294	37,4
1977	1010			225	22,27
1978	998			227	22,75
1979	924			178	19,26
1980	870			165	18,97
1981	720			123	17,03
1982	674			130	19,3
1983	698	695	99,5	141	20,2
1984	708	705	99,5	148	20,9
1985	695	695	100	112	15,2

rok	občanských sňatků (100%)	opakovaných sňatků	podíl v %
1972	489	103	21
1973	533	80	14,4
1974	456	55	12,06
1975	485	37	7,6
1976	498	34	6,8
1977	489	29	5,93
1978	503	23	4,57
1979	404	28	6,93
1980	422	12	2,8
1981	403	19	4,65
1982	415	9	2,19
1983	457	18	3,93
1984	431	16	3,9
1985	387	6	2,32

rok	úmrť	smutečních rozloučení	v %	církevních pohřbů	v %
1972	353	149	42,2	144	40,5
1973	455	233	51,2	168	41,3
1974	374			177	47,3
1975	412			177	42,96
1976	400			171	42,7
1977	383			158	41,25
1978	403			114	28,28
1979	436			112	25,68
1980	474			151	31,8
1981	408			131	32,1
1982	427			134	31,3
1983	428			128	29,9
1984	390			112	28,4
1985	467			145	30,9

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, karton P 1524, 1527 a SOkA Tachov, fond OV KSČ, karton 98, 105, 109, 113, 117. Jde o tabulkové části zpráv pro zasedání OV KSČ z let 1979, 1982, 1983, 1984 a 1986.

Tabulka 18: Počet duchovních, jejich pomocníků a kazatelů v okrese Tachov, 1972 – 1985

Církev	Církev (kněží, pomocníci (§16), laičtí kazatelé)				
Rok	ŘKC	PC	ČCH	ČCE	Celkem
1972	10	1	2	2	15
1974	10, 1	1	1	2	14
1978	10	1	1	2	14
1983	11	1	1	2	15
1985	8, 2	1	1	2	14

Zdroj: SOA Plzeň, fond ZKNV, karton P 1524, 1527 a SOkA Tachov, fond OV KSČ, krt. 98, 105, 109, 113, 117. Jde o tabulkové části zpráv pro zasedání OV KSČ z let 1979, 1982, 1983, 1984 a 1986.

Příloha 3 – Dokumenty

Také v poslední příloze jsem se kromě jiného zaměřil na to, co v práci buď nezaznělo nebo prostě z koncepčních a rozsahových důvodů bylo vynecháno. Pokud to bylo dostatečně významné a pro rámec tématu nepostradatelné, zařadil jsem to sem. Drtivá většina dokumentů je tištěna z digitálních fotek, jen málokteré jsem ofotil dodatečně z xerokopií. Pokud to jenom bylo možné zařadil jsem „povinně“ také dokumenty s netypickou dikcí, ty které ilustrují neformální vztahy pracovníků CP úseku.

Dokumentů hodných uveřejnění bylo původně opravdu velké množství a na jejich výměru se nakonec podepsal můj publikační limit. Ty, s nimiž se můžete seznámit, však prošly tvrdým výběrem a rozhodně stojí za pozornost. V závorce za názvem dokumentu uvádím stranu, která je vybrána.

Každý územně správní celek je zastoupen určitým výběrovým počtem dokumentů své provenience, ať už dodnes v příslušném archivu, nebo zaslaném „výše“ v rámci služebních povinností. Zde nalézáte seznam těchto dokumentů. Od pouhého určení původu, tedy alokace, se můj komentář k nim může různit až po skutečně dlouhý příspěvek (např. kauza tachovského židovského hřbitova).

I. Dokumenty celostátního charakteru (NA, fond MK ČSR 1945-89)

Karton 11 (školení CT) a 14 (personální, systematizace, kartotéky a přehled zaměstnanců CP úseku).

I Námety pro celostátní školení OCT, KCT a pracovníky SPVC v dubnu 1982. S(tě)KNV Praha, dne 19.3. 1982. Razítko MK ČSR o příjmu z 22.3. t.r. Osobně jsem dopsal (horní pravý roh) místo školení, a sice hotel Razulka ve Velkých Karlovicích (okres Vsetín). Podepsán S(tě) KCT Khodl.

II Program týdenního semináře TPVC KNV, ONV a pracovníků SPVC MK ČSR ve dnech 6.-10. června 1983. Opět jsem na předlohu (xerokopii) připsal místo, tentokrát obec Zámostí (okres Jičín).

III Praktická ukázka práce na úseku CP. toto je poznámkový arch pracovníka státní správy z průzkumu religiozity, prováděného v okrese Uherské Hradiště, pravděpodobně v rámci „velkého jihomoravského“ průzkumu v roce 1976.

IV-V Přehled o věkovém složení a délce pracovního zařazení TPVC a pracovníků v oblasti státní církevní politiky ONV a KNV k 30. 10. 1981. Na druhé straně je přiložený tabulkový přehled.

VI Zvýšení počtu systematizovaných míst na úseku státní církevní politiky. MK ČSR zaslalo tento dokument Sč KNV. V Praze dne 3.12. 1986, podepsán ředitel SPVC MK ČSR Jelínek.

Dokument se věnuje pracovní kategorizaci KO KNV a vysvětluje, že KCT je vedoucím pracovníkem CP úseku s plnou odpovědností a ovšem i podpisovým právem. Jeho podřízeným je pracovník pro věci církevní (VOR), který shromažďuje a analyzuje získané informace a provádí kontrolu činnosti církevních ústavů, řeholí a majetku. Posledním typem pracovníka CP úseku je pak odborný referent, který má na starosti agendu duchovních a církví a rovněž tak evidenci církevních obřadů, tisku a jiné činnosti.

Karton 10.

VII – 2.strana dokumentu, daného v Praze dne 17.12. 1976 o prázdninové praxi bohoslovců a vystoupení profesorů bohosloveckých fakult, rukopis, podepsán Jos. Junga.

Nachází se tu poměrně důležité konstatování o novém vymezení programu prázdninové praxe, který předložil děkan CMBF na společném zasedání fakultní rady CMBF, ordinářů a SPVC MK ČSR dne 9.9. 1976. Rozpracované znění návrhu bylo fakultní radě předloženo 29.11. 1976. Obsah a náplň praxe pro jednotlivé ročníky si určí zasedání ordinářů, FR CMBF a zástupců SPVC až v roce 1977. Krátce řečeno se zde jedná o to, aby bohoslovci svou praxi ex lege konali jen u těch duchovních, kteří mají se státem dobré vztahy, budou navrženi konsensem ordinářů a TPVC KNV a „budou splňovat občanskopolitické předpoklady správného výchovného působení a zodpovědného vedení praxe.“

VIII – Jde o průvodní dopis ředitelky odboru odvětvového řízení NV ing. K. Korcové z 12.5. 1987 všem ředitelům odborů a vedoucím samostatných útvarů MK ČSR.

Informuje, že její odbor byl pověřen vypracováním souhrnných podkladů za MK ČSR, vyžadovaných MV pro jeho zprávu vládě za II. pololetí 1987. Zpráva sleduje plnění úkolů ministerstev a ostatních ústředních orgánů ve vztahu k NV, dnes bychom řekli za cílem větší decentralizace pravomocí. To vyplývá ze zásad k prohloubení koordinačního působení MV ČSR, chválených vládou, a to usnesením 49/85. Toto usnesení si MK přetvořilo v příkaz 96/85, který se stal pro XII. odbor, pracovním úkolem.

Na proběhlé pracovní poradě bylo konstatováno, že příkaz není odbory MK ČSR dodržován. S. Korcová uzavírá, že v původním termínu do 15.6. 87 tedy není její odbor odvětvového řízení schopen zpracovat jej bez úzké spolupráce všech tímto dopisem oslovených. Oznamuje proto, že do již svolané porady 20.5. si mají všichni prostudovat přiloženou osnovu od MV, aby bylo možné se na zmíněné koordinační poradě dát rychleji do společného díla. Poté následuje ona osnova (zprávy o plnění úkolů ministerstva). V krátkém komentáři je vysvětleno, že zpráva MV je předkládána v rámci zabezpečení plnění úkolů XVII. sjezdu KSČ (1986), a že v rámci tohoto úkolu každé ministerstvo v podstatě vyplní tuto ze strany MV předloženou osnovu.

V osnově je řada bodů týkajících se zkvalitnění styků ministerstev a národních výborů a jejich lepší koordinace. Mezi nimi je i podíl o přípravě hospodářských plánů a rozpočtů krajů a krajských odvětvových koncepcí. Obsahová i organizační příprava porad s pracovníky KNV (resp. NVP) a další formy metodické pomoci a jejich přínos pro NV, např. inspekční činnosti, kontrolními dny apod.

Dalším oddílem byly úkoly vyplývající ze „Zásad“, tedy z intencí MV. Zejména uvedení forem spolupráce s NV či MV při přípravě materiálů a návrhů na opatření (organizace připomínkového řízení, metody týmové práce, posuzování materiálu na poradách s pracovníky NV), podíl při přípravě podkladů pro rozhodování vlády, účast vedení ministerstva na plenárních zasedáních KNV (NVP) a využití získaných poznatků pro svou činnost. V rámci vytváření podmínek pro zvyšování politické a odborné úrovně funkcionářů a pracovníků NV vyvíjet takové programy, podílet se na takové výuce, v Institutu MV pro národní výbory, v resortních školících zařízeních nebo v rámci NV organizovaných školení.

Dále uplatňovat racionalizační opatření v oblasti NV a poskytnutí metodické pomoci v takových případech, včetně zabezpečení informačního systému NV. V té době patrně měli už na mysli výpočetní techniku, počítače. Mk aj. ministerstva mají také podat návrhy na prohloubení koordinace uvnitř resortu i na meziresortní spolupráci z hlediska zvýšení účinnosti řídicí a kontrolní funkce vlády ve vztahu k NV.

IX – Informační zpráva Zč KNV určená S vládě ČSR PVC MK ve věci závěrů z porady 1.10. 1987. S. Klečka zde přehledně zodpovídá všechny otázky stanovené pro přehled z krajů. (První strana). Tento dokument naleznete v části I, kapitole 2 (porady KCT, 1987).

SOA, Karton P 1524

X – Doplněk ke směrnici ze dne 5.7. 1974 č.j. Kult 790/74 – Cih/ Vet. OK Zč KNV v Plzni, 19.11. 1974. Hospodářské zabezpečení církví a náboženských společností státem. (2. strana)

V podstatě jde o doplněk zákona č. 218. Podle toho církev musí dodržovat všechny účetní a finanční normy státem uzákoněné, aby tento milostivě vyrovnával jejich finanční schodky. Mezi příjmy a výdaje se počítá také mzda pro laické zaměstnance a církevní daň (salár, repertice), sbírky v kostele apod. Stát však hradí jen vzniklý schodek. Mimořádné příjmy jsou především účelové sbírky, stejně tak, jako u mimořádných výdajů prostředky vynaložené na různé veliké opravy, ale také investice nebo pojištění budov. Jelikož vytváření finančních rezerv na farnostech není přípustné, může k tomuto posloužit tzv. účelové jmění, v podstatě prostředky odkládané jako mimořádný příjem např. za účelem oprav. U ŘKC byl zřízen svépomocný fond. Peníze v tomto fondu spravují odděleně jako svěřené jmění, kontrola tohoto hospodaření byla navíc svěřena KCT. Církev jsou povinny sestavovat čtvrtletní plány hospodaření, a také navrhuji rozpočet na další čtvrtletí, i na celý rok. KNV / ONV pak, než je schválí, přihlížejí k situaci v uplynulém období.

Dále je předepsáno vést: knihu příjmů a výdajů – pokladní deník, což znamená všechny příjmy a výdaje. Dál knihu dluhů a pohledávek, knihu materiálových zásob (když přesahují roční zásobu), inventář či inventární knihu o všech interiérových položkách, které musí mít stejný inventární štítek, jako je zapsáno v knize, knihu majetku se všemi výměrami, názvy a čísly parcel a se vším majetkem nemovitým, mzdové listy vedené pro každého zaměstnance samostatně, výplatní listinu, štolový deník příjmů kněží a zaměstnanců (mimo mzdy), které se uzavírají k výplatnímu období a (bez daně státu) převedou na mzdové listy zaměstnanců,

Stát dále hradí mezinárodní styky církví, jejich charitativní činnost, udržuje bohoslovecké semináře i jejich studenty a také přispívá na SKD. Ten je ale hodný! Dále autorka uvádí částku, kterou ČSSR na církev v roce 1974 vynaložila. Jedná se o 139 611 581 Kčs, asi o dva miliony více než rok předtím. Opravy si vyžádaly celé dvě třetiny této částky, téměř třetinu mzdy a jen 1,2 % úhrada schodků a 0,8% cestovní a stěhovací výdaje. O velikosti církví hovoří to, že ŘKC dostala 85% této částky, ČCH 6%, ČCE 5% a ostatní církve byly „čtyřprocentní“. (str. 4)

Autorka připomíná, že většinu ze státních dotací tvoří prostředky na opravy, a tak připomíná, že ONV (OCT) uvolňuje tyto prostředky po předložení žádosti církve a poté, co si ověřil stav jejích prostředků, z nichž vyvodí velikost státního příspěvku. U velkých oprav rozpočtovou dokumentaci musí doplnit ještě dokumentace projektová. Duchovní se navíc musí dohodnout o provedení opravy s KSPPOP. Po zahájení stavby je za stranu stavbu vedoucí považován duchovní, nikoli ONV, to jen přispívá. Také je třeba získat stavební povolení od SO.

Duchovní si zajistí stavební kapacitu nejprve objednávkou a se stavebním podnikem pak uzavře hospodářskou smlouvu. Proplacené faktury zasílá včas OCT. Jako stavebník si sám najímá stavební dozor. Stavbu lze provádět i brigádnicky, musí to odsouhlasit OCT. Většinou se jedná o náhradní řešení za stavební kapacitu, které nebylo možné sehnat. V tom případě uzavírá

smlouvu s brigádníky a jedná se o smlouvu o díle. Opět tu musí být časové termíny. Kopie této dohody musí být zaslána OCT. Pak ovšem duchovní musí vést veškeré účetnictví: o nákupu materiálu, mzdách, dani ze mzdy a příspěvku na sociální zabezpečení. Po dokončení prací dochází k odbornému převzetí objektu za účasti OCT, stavebníka – kněze, stavebního dozoru (a zástupce provádějícího podniku).

Pojistné smlouvy si uzavírají kněží sami, resp. církve hromadně pro všechny. Hradí se z účelového jmění, na ústředích a konzistořích taktéž, ze svépomocného fondu, v případě schodku tedy přebytkové farnosti platí ty schodkové, stát totiž tyto schodky nehradí. Duchovní jsou hmotně odpovědní za škody vzniklé také díky nedostatečnému zajištění objektů.

SOkA, fond ONV, karton 432 (Církve).

XI – Návrh na řešení židovských hřbitovů v ČSR. (Jen první strana)

Rada ŽNO ve svém návrhu rozděluje 345 židovských hřbitovů do všeobecných kategorií takto:

I. Kategorie hřbitovů s nejstaršími náhrobky před rokem 1620. Těch se v západních Čechách z úhrnného počtu 65 nenachází moc, konkrétně jeden.

II. Kategorie ... z let 1620 – 1800. Těch ŽNO napočítala 164, z toho v 30 v Zč kraji.

III. Kategorie ... z let 1800 – 1850. Do ní zařazeno 46 hřbitovů, v Zč kraji 15.

IV. Kategorie ... po roce 1850. Na počtu 126 hřbitovů se Zč. Kraj podílí 19. (Vše Tab. Rozložení hřbitovů podle krajů, str. 1).

Ovšem za účelem konečného řešení byly hřbitovy rozděleny celkem do 3 skupin:

I. Hřbitovy historicky cenné. Mohou mezi nimi být i mladší pohřebiště, které významem přesahují úzký zájem pospolitosti židovské a jsou tedy nahlíženy jako národní bohatství. Proto se navrhuje předat je přímo do péče NV s tím, že před předáním budou opraveny či upraveny do důstojného stavu, což se bude dít státní subvencí, a nebo budou předány v současném stavu, pokud se státní orgány zavážou, že tyto úpravy provedou samy. V budoucnu by měly spadat pod dozor památkové péče, která bude požádána o pomoc v návrhu konečné podoby hřbitovů. Velmi důležitý je zde poslední bod. ŽNO si vyhrazuje souhlas s likvidací toho kterého hřbitova či „jen“ zrušením jeho památkové ochrany.

II. Hřbitovy živé. Míní se tím buď hřbitovy, kde se v posledních 15 letech stále pohřbívalo, které jsou pořád navštěvovány, nebo ty, které dále slouží svému účelu z kultovních důvodů, tj. že se do nich pohřbívá. Tyto hřbitovy mají zůstat majetkem ŽNO, která se v rámci svých rozpočtů bude zajišťovat jejich správu. Individuálně se zde počítá s hrobníky a prostředky na údržbu by mohly být získávány z příspěvků NV, příp. jiných finančních zdrojů.

III. Ostatní hřbitovy. Typ A. Hřbitovy rozpadlé, zapomenuté či odlehlé. Realisticky se zde počítá s jejich citlivou úpravou tak, aby splynuly s okolní přírodou, tj. že zaniknou přirozenou cestou, zubem času, chcete-li. U vesnických hřbitovů se předpokládá postupné zalesnění, u městských, vybraných na základě výběru ŽNO, by došlo k úpravě na sad s pietním označením. Že zde ŽH stál. Způsob úpravy by se konzultoval s „příslušnou státní správou“. Typ B. Na Tachovsku méně obvyklý případ neživých či z památkového hlediska nezajímavých hřbitovů, které však jsou ve velmi špatném stavu. Mají být předány, na základě rozhodnutí ŽNO, státní správě se závazkem, že o ně bude dále pečovat.

Všeobecně vzato by na zrušených hřbitovech měla být pamětní deska o původním určení místa, u těch, co byly předány NV pak pamětní deska o jejich předání s vysvětlením, že důsledkem nacistické perzekuce v tomto místě židovská obec již zanikla. Na místech zaniklých ŽNO i ŽH (židovský hřbitov – poz.) pak by byla deska na téma nacistické perzekuce a původního určení místa. Všeobecně shrnuto pak každý zásah na ŽH musí být konzultován s ŽNO a při takovém zásahu by byl dodržen židovský náboženský rituál. Návrh dán Radou ŽNO v Praze, srpen 1976.

II. Dokumenty regionálního (krajského) charakteru (NA, a SOA v Plzni, fond ZKNV 1945-89).

Karton 10 (Porady KCT a OCT).

XII První strana zápisu z porady OCT, konané na KNV v Brně dne 21.9. 1976. Za pozornost mj. stojí přesný výčet účastníků, který dává představu o tom, kdo se obvykle (vyjma hostů) účastnil.

XIII – Dopis z 25.1. 1978 je adresován ideologickému tajemníku KV KSČ Vč kraje a zve jej na poradu KCT, která se v H.K. uskuteční 6.-7.3. 1978, na níž bude vyhodnoceno plnění úkolů po 30. výročí Února a stanoveny úkoly pro nejbližší období.

XIV – Zápis z porady s KCT na SPVC dne 4.2. 1987.

Karton 11 (porady OCT).

XV – Damiánová píše kolegovi CT ze Stř. kraje ve věci školení. Datum 17.2. 1978.

XVI – Informace o poradě TPVC (ONV/KNV) konané dne 22.4. 1977 na KNV v Ostravě. Informace byly normované na 2 strany. Toto je první strana.

SOA

Karton 3529.

XVII – Rozpočty schodkových farností západočeského kraje. Příloha „rozboru řádného hospodaření“ zaslaného Biskupskou konzistoří – hospodářským odborem – v Českých Budějovicích na Zč KNV, TPVC – p. Cihlář, dne 20.10. 1975. (2. strana)

XVIII – Rozpočty pravoslavné církve v Zč kraji pro rok 1984. Úřad eparchiální rady pravoslavné církve v Praze na Zč KNV. V Praze dne 16.11. 1983. Následuje odpověď KCT Klečky z 30.11. 1983. (Tento dokument). KCT schválil návrh rozpočtu o 6000 Kčs nižší, tedy přes 97 000 Kčs.

XIX – Žádost o udělení státního souhlasu předsedy Církve adventistů s.d. v Praze o udělení souhlasu na základě § 17 pro p. Zámečníka adresovaná KCT Klečkovi z 15.4. 1988. Zč. KNV opatřil razítkem 2 dny poté.

Karton P 1512.

XX – Výkaz o sborech pro občanské záležitosti za rok 1977. Jsou tu zobrazeny všechny provedené úkony. Datováno 23.1. 1978. (2.strana)

Karton P 1523.

„Č. 1054“ – OCT popisuje úlohu svého úřadu. Velice zajímavý odstavec hodný ocitování. Bez data. SOA, Uveden za titulní stranou.

III. Dokumenty regionálního (okresního) charakteru (SOkA Tachov, fond OV KSČ 1945 – 1988 a ONV 1945 – 90).

SOA

Karton P 1523.

XXI – Zpráva o církevně politické situaci v okrese Tachov v roce 1972 (zaslaná ZKNV) k 15.10. 1973. Podepsán vedoucí odboru Josef Přibáň, v Tachově dne 17.10. 1973. (Jen první strana)

Karton P 1524.

XXII – Státní souhlas – zamítnutí. OK ONV v Tachově dne 8.12. 1976. (SOA)

Vedoucí odboru Altmann odpovídá na žádost duchovní správy PC v Lesné pro P. Luckého a zamítá ji jednak z logické námitky, že nedošlo k racionálnímu zdůvodnění jejího podání, a jednak pro sám fakt, že PC již v Lesné má P. Derenina. Dáno samozřejmě na vědomí KNV. Toto zamítnutí je velmi cenné proto, že příjemce této kopie (razítko z 9.12.), tj. KNV, resp. KCT, připisuje propiskou „Proč si ve věci udělování státního souhlasu dopisuje ONV s církví, státní souhlas zamítá nebo uděluje krajský tajemník. OCT v Tachově patrně poté byl poučen ve znalostech církevních zákonů, resp. jejich „praktické kuchařky“, tzv. fialové knížky.

XXIII-IV – Příloha v textu zmíněné rozborové zprávy o CP v okrese Tachov za rok 1974, datovaná 17.1. 1975. Jde o mapky s vyznačením místních církví. Doporučuji využít při čtení textu.

XXV – Osobní žádost náměstka ředitele ČST Diviše adresovaná KCT Wiendlovi ze dne 16.6. 1975 ve věci pronájmu či zakoupení za účelem rekreace farní budovy v obci Kateřina, ca. 5 km Z Přimdy. Zdejší kraj se mu prý nesmírně líbí a rád by zde trávil volné chvíle se svou početnou rodinou. Jako správný soudruh oslovuje KCT tykáním. Tužkou dopsáno, že OCT celou záležitost prověřil na místě dne 25.6. za účasti pana vikáře.

XXVI – Odměny duchovním, odpověď KCT, 22.5. 1975 (na Návrh odměn za I/IV 1975 – žádost, OCT, 19.5.). OCT předkládá návrh odměn, tentokrát jen pro Holešovského, a to 1500 Kčs. KCT reaguje na návrh, principiálně jej schvaluje, ale kárá OCT za moc velkou odměnu a doporučuje ji snížit na 1000 Kčs, což se nakonec stalo.

XXVII-VIII – Zápis z besedy duchovních se zástupci ONV Tachov dne 5.4. 1972. OCT Přibáň. Tentokrát jednáno s duchovními všech církví najednou. Mj. zde Brtva prohlašoval, že již omezuje své působení na mládež a také se omlouval za své „prudké“ chování ke státní správě. Velký vykřičník je u P. Holešovského, který v diskusi uvedl, že ještě nikdo není členem SKD (patrně na dotaz – poz.), protože se čeká na přihlášky, které by měla poslat církevní cestou jeho

krajská organizace. ONV ze setkání vyvodil přes 20 bodů, které je třeba dodržovat, vesměs na téma omezování činnosti církví ve veřejném životě a zabránění kontaktu mezi nimi.

Karton P 1942

XXIX – hodnocení činnosti sborů i aktivů pro občanské záležitosti pro rok 1979 na okrese Tachov. OK ONV v Tachově, 7.1. 1980. (3.strana)

Až na poslední straně se dozvídáme nejprve, že SPOZ přispěly k rekonstrukci obřadní síně na Přimdě 230 000 Kčs, financovaly ji tedy. Přispěly, již drobněji, i na další podniky, jako byla asi 30 000–ová pomoc opravě tachovského zámku (jiný dokument, který jsem viděl, vypovídá, že tato oprava v roce 1978 spolkla 2,5 milionu Kčs – poz.). Okresní činnost SPOZ vyšla na 4100 Kčs, místní Sbory však spolklly již 112 000 Kčs a městské sbory ještě víc, téměř 147 000 Kčs. Dohromady tedy působení Sborů v tom roce přišlo na více než čtvrt milionu Kčs. Tyto peníze by církvím dost pomohly ...

XXX-XXXII – Zpráva o činnosti aktivů pro občanské záležitosti v okrese Tachov, OV SPOZ v Tachově. jde o část zprávy, zaslané vedoucím OK ONV na Z KNV. 29.8. 1980.

SOkA, fond ONV Tachov 1945-90, karton 432 (Církev).

XXXIII – Zadní strana rozpočtu starosedlišťské farnosti na rok 1982. Povšimněte si vysokého výdaje na velké opravy požadované na urgentní opravy hned tří kostelů v sedlišti, Tisové a Hošťce.

XXXIV – Zápis z kontrolního dne konaného 8.7. 1983 ve věci starého židovského hřbitova.

MěNV Tachov shrnuje své poznatky z vizitace na židovském hřbitově za účasti zástupců KSPPOP Plzeň, Židovského muzea v Praze a ŽNO Plzeň, kdy jasně říká, že účelem vizitace bylo pouze upřesnit „vztahy“ ohledně likvidace starého židovského hřbitova spojené s výstavbou zmiňovaného sídliště. MěNV trvá na svém dřívějším stanovisku dohodnutém se zástupci ŽNO, než se do toho vložila KSPPOP, v němž se počítalo s tím, že uchráněna bude jen horní část hřbitova, kterou žádná část výstavby neohrozí a zde „bude vykopán hrob, do kterého budou uloženy všechny náhrobky z tohoto hřbitova a tento prostor bude pietně upraven.“ Tam prostě „zametou“ nehodnotné náhrobky, patrně včetně ostatků. Samozřejmě pak „Na základě doporučení Státního židovského muzea budou historické pomníky přemístěny tam, kam toto muzeum určí jeho nové osazení.“ Nadále opět konstatují připomínky KSPPOP s tím, že stále

neuvedla, proti čemu. Pokračuje tedy, že až SŽM (Státní židovské muzeum – poz.) pošle ty návrhy, svolá (MěNV) všechny zainteresované k novému jednání. Samotné likvidační práce by pak zajistily Technické služby města Tachova (TSMT) za účasti pracovníků MěNV koncem r. 1983 a počátkem r. 1984.

XXXV – KSSPPOP v Plzni, v Plzni dne 19.7. 1983. Zápis z kontrolního dne konaného dne 8.7. 1983 ve věci starého židovského hřbitova – námitka. Adresována byla mj. Zč. KNV a OCT Tachov.

Ta se týká rovněž jednání na MěNV v Tachově dne 19.6. t.r. Vysvětluje se tu, že KSSPPOP chce zhotovit odbornou dokumentaci místního ŽH, což příslušní patrně nevzali na vědomí. Hlavní příčinou této situace je výstavba nového tachovského sídliště, nazvaného podle nedaleké obce Rapotín a s ním souvisejícím rozšířením hlavního komunikačního průtahu Tachovem v ulici Chodské. To vše pochopitelně pohltilo část tachovského hřbitova. Náhrobky tachovského hřbitova, existujícího již od 17. století pochopitelně měly svou cenu, péče o blahobyt socialistického společenství však (ne)pochopitelně měla tehdy váhu větší. Z dokumentu se mj. také dozvídáme o stížnostech místní židovské správy na poškozování hřbitova v jeho JZ části. Zda se jednalo o stížnost na nejpravděpodobnější zásahy vandalů, dodnes aktuální, se už nezmiňuje.

XXXVI – Zápis ve věci asanace a rekonstrukce starého židovského hřbitova v Chodské ulici v Tachově, konaného dne 15.12. 1983. (Jen první strana)

Za účasti předsedy ONV, vedoucího stavebního odboru a zástupců ŽNO Plzeň a rady ŽNO ČSR z Prahy se tentokrát na hřbitově jednalo o podrobnostech jeho asanace, a k té již zcela určitě dojde. Ing. Radvanský z rady ŽNO měl dojednat u SŽM snížení počtu zachráněných kamenů na 40 s tím, že 5 nejvzácnějších z nich bude přemístěno na nový židovský hřbitov v sousední Plzeňské ulici (směrem na JV, směřuje ven z Tachova – poz). Židovský hřbitov se ve své horní, severní části, zmenší na (nynější) prostor asi 30 x 30 m, který zůstane v původní podobě, nicméně velká část náhrobků ze zrušené části se přesune právě do onoho k tomu vykopaného nového hrobu. Poz.: po „revoluci“ to, co bylo přesunuto do ulice Plzeňské, bylo zase přesunuto zpět do nyní již „mini“ hřbitova v Chodské ulici. Jediné, co se nezměnilo, jsou občasné útoky vandalů, které dávají zbylým náhrobkům občas dost zabrat. Celý reliktní hřbitov měl být oplocen (dnes není – poz.) a měl tam být umístěn pomníček, který i s textem měla dodat ŽNO Plzeň. Ten, pokud vím, také neexistuje. Nepotřebné kameny měl potkat konečný osud prodejem kamenickému družstvu v Holoubkově. Celý areál pak měl být osázen zelení, aby „celé území mělo vlastní pietu.“ ŽNO Plzeň pak mělo smlouvou, která bude vyhotovena do 31.1. 1984

převést starý hřbitov do rukou jejího vyhotovitele, samozřejmě MěNV. Ten také bude nadále udržovat vlastní hřbitov i jeho zeleň. Také zpracuje studii pro zajištění přístupu ke zbylé části hřbitova. Počítalo se s tím, že zástupci ŽNO se asanace a přesunu pomníků budou účastnit. Rada ŽNO měla z nového hřbitovního fondu na prováděné práce poskytnout 20 000 Kčs, které převede MěNV, který si již u ONV zažádal o příspěvek 50 000 Kčs. Zpřesněno bylo také provádění prací. Měly být zahájeny v 1.čtvrtletí 1984 a ukončeny do konce r. 1984.

XXXVII – Zápis ve věci úprav starého a nového židovského hřbitova v Tachově ze dne 9.6. 1987.

Na tomto jednání se zástupci MěNV, ONV (OCT Pavlíček) a ŽNO Plzeň došlo k dohodě ohledně likvidace a úprav starého židovského hřbitova v Tachově a úprav nového židovského hřbitova tamtéž, dnes (míněno tehdy, ale i dnes – poz.) urnového háje. Právě na tomto jednání bylo dohodnuto, že cenné židovské náhrobky v počtu 60 budou ze staršího židovského hřbitova, které označilo SŽM, na nový židovský hřbitov do Mariánských Lázní, což mělo začít v září 1987. Nejvzácnějších 20 ks (Všimli jste si, jak se počet chráněných náhrobků zase zvětšil? – poz.) pak mělo opět povstat v reliktní části starého hřbitova, a ten zbytek zase „hnít“ pod zemí tamtéž. Dále bylo rozhodnuto, že žulové kameny na novém ŽH (umístěném mezi benzínkou na JV okraji města a sousedícím novým městským hřbitovem v rámci onoho urnového háje) budou odděleny od urnového háje živým plotem. V této části dojde k nějakým dekoračním úpravám a o jeho údržbu se budou starat městské technické služby.

XXXVIII – Zápis z výjezdní komise ke kontrole židovských hřbitovů v okrese Tachov. 2.11. 1989, zapsal Löwy z ŽNO.

Konala se v předvečer pádu režimu, 2.11. 1989, a to za účasti TPVC, zástupců ČSOP (tj. Československých ochránců přírody – poz.) a ŽNO v Plzni. Za ČSOP také Zdeněk Procházka, amatérský historik a nadšenec. Po roce 1989 založil Nakladatelství Českého lesa a stal se předním editorem v oblasti místní městské a regionální historie v oblasti Českého lesa. Mj. také vydal publikaci o Tachově (Zdeněk Procházka: Město Tachov – Stadt Tachau (dvojjazyčně), sv. č.8, NČL za podpory tachovského fair-play klubu, 1997 – poz.), kde se na str. 85 v oddíle židovské osídlení města a jeho památky dočteme nejen to, že židovské osídlení je známo již od 15. století, a že v Tachově žilo r. 1930 ještě 180 židů, ale hlavně to, že nejhodnotnější část hřbitova byla zničena již 1968 při rozšiřování silnice v Plzeňské ulici. Tam bývaly náhrobky rabínů. Uvádí, že do M.L. bylo převezeno 50 nejvýznamnějších náhrobků, a že roku 1991 konečně došlo k rekonstrukci starého židovského hřbitova v rámci zbylého prostoru. Do celkem

19 řad bylo rozprostřeno na 178 náhrobků nalezených (v zemi) při povrchových úpravách. – poz.).

Především zjišťujeme, že se znovu umlouvá, že dojde k převozu již zmíněných 60 náhrobků do M.L., k němuž za dva roky stále nedošlo, ale že se tak určitě má stát do konce první půle r. 1990. Ochránci životního prostředí také vyčistili ŽH v Dlouhém újezdě, takže si na hřbitovním fondu ŽNO Plzeň nárokují 400 Kčs a dále se dodává, že tato komise se shodla, že je nutné hřbitov převést do správy památkové péče. To doporučeno také ve St. Sedlišti. Ochránci životního prostředí se také nabídli, že vyčistí ŽH v Řebří u Svojšína za částku 600 Kčs během r. 1990. Totéž v Telicích u Kladrub, tam však již za 800 Kčs. I zde doporučeno převést na památkovou péči. V Řešíně na Černošínsku vyčistí ŽH až po uzavření písemné dohody. Z dalších hřbitovů tři doporučeny na splnutí s přírodou, plánský doporučen k vynětí z evidence, protože byl zrušen již v 19. století, stříbrský je ve vzorném stavu, v Chodové Plané doporučeno starý převést do památkové péče a o novém dále rozhodnout, protože je zde řada hrobů poražených. ŽNO slíbila, umístit na tachovský hřbitov památník židovským obětem nacistického režimu.

XXXIX – Zápis z jednání k řešení opravy církevního objektu č.p. 64 v Žižkově ulici ve Stříbře, které se konalo 3.11. 1989 v budově MěNV Stříbro na základě výzvy stavebního úřadu.

Zástupci eparchiální rady PC, OCT Pavlíček, místopředseda MěNV Stříbro a vedoucí OV a ÚP MěNV Stříbro se dohodli, že objekt, který je v dezolátním stavu, i proto, že již dlouho není využíván k církevním a civilním účelům, a vyžaduje před celkovou opravou ještě zabezpečení statiky, že zabezpečení provede drobná provozovna (do 10 000 Kčs) a následné opravy pak vykoná týž podnik na základě podané objednávky. Zástupci církve na jednání nabídli celý objekt MěNV k odkoupení a využití podle vlastního určení.

XL – Žádost o stanovisko. Vedoucí OV a ÚP MěNV ve Stříbře Ing. Šimek, 27.2. 1990.

V době, v níž po pádu komunistického režimu ještě nedošlo k správní reformě, ale dosavadní státní zaměstnanci již dávno věřili všeobecnou změnu, a byli proto v nejistotě, se zaměstnanci státní správy hodlali o všech věcech, dojednaných před „listopadem“ radši vždy ujistit. Tak se také ing. Šimek nyní dotazuje J. Křivky, duchovního PC v Mariánských Lázních (oslovuje jej občansky, bez jakéhokoli náznaku titulu či správní hodnosti – poz.), zda listopadové ujednání ohledně stříbrského farního domu stále platí, „v souvislosti s vývojem našeho státu“. Uvádí, že vyjádření tázaného je vzhledem k hledisku stanovení záměrů (velmi) důležité. Odpověď očekává v co nejkratší době. List dostal na vědomí také pan Pavlíček z ONV Tachov, nyní také již neuváděno jeho služební postavení.

STŘEDOČESKÝ KRAJSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR PRAHA
tajemník pro věci církevní.

Č.j.TPVC/82.

V Praze, dne 19.března 1982.

Ministerstvo kultury ČSR
Sekretariát pro věci církevní
k r.Dr.s.J.Kavky
Praha.

R 9124

Ministerstvo kultury ČSR
Číslo 22 III. 1982
Č. j.
Průběh 1/11 PHL

Věc: Náměty pro celostátní školení OCT, KOT a prac.SPVC v dubnu 1982.

- 1) Informovat o církevně politické situaci v sousedních socialistických zemích. Zdůvodnění: Význam církve v boji za mír vzrůstá, rozšiřují se zahraniční styky našich duchovních, které do ČSR mohou zanést nežádoucí jevy - např. mírové hnutí v NDR, které oslabuje obranyschopnost socialismu.
- 2) Blížeji objasnit (než v červené knížce) postup ONV, KTV a SPVC k udělování st.souhlasu k přijetí zahraničního daru zejména na opravy kostelů a nákup os.automobilů. Zdůvodnění: Faráři stále častěji vyžadují od církevních tajemníků doporučení k přijetí zahr.daru či udělení st.souhlasu a vznikají nejasnost v postupu po linii stát.správy i ve stranických orgánech.
- 3) Jednotně objasnit pojem laik. Zdůvodnění: V r.1976-77(?) došlo ve vašich výkazech o religiozitě ke změně ukazatele laický kazatel za ukazatel duchovní podle §16. V řadě hlášení OCT u nás dochází k značným rozdílům, vyplývajícím zřejmě z nevyjasněných pojmů. Navíc nové úkoly vyžadují od nás prohloubit práci s členy náb.sborů, staršovstev a jinými laiky.
- 4) Podat metodický výklad spisového a skartačního plánu (Ústřední věstník ČSR, částka 2, r.1976) který na úseku církevně politickém obsahuje 5 znaků, z nichž některé je třeba objasnit jako např. znak 432 bod 3 - schvalování dispozic, atd. Zdůvodnění: Tajemníci ONV a KTV i stát.archiv zvyšují nároky na správné a jednotné řazení spisů, včemž je na NV skutečně značný nepořádek, který ztěžuje práci. Značně je rozdílná i úroveň kádrových spisů duchovních, karty nejsou doplňovány, převládají v nich mnohdy osobní a finanční záležitosti na úkor politických.
- 5) Projednat stav v práci SKD-PIT. Zdůvodnění: Přes veškerou podporu stát.správy nedaří se rozšiřovat členskou základnu, obměna kádrů je problematická.

Jan Khodl.

Středočeský krajský národní výbor
Praha
tajemník pro církevní věci

Č.j. TP.VIIA.14

I Náměty pro školení TPVC a kolegů z SPVC v hotelu Razulka ve Velkých Karlovicích, duben 1982.

i Zr. P. C. 8

Program týdenního semináře tajemníků pro věci
církevní KNV, ONV a pracovníků Sekretariátu
pro věci církevní MK ČSR ve dnech 6. - 10. června
1983

Pondělí 6. června 1983

14.00 hod.	oběd
16.00 hod.	zahájení semináře s. F. Jelínek vystoupení místopředs. KNV s. Pravdy vystoupení místopředs. ONV s. Spoustové organizační pokyny s. Kavka program školení s. F. Jelínek
18.00 hod.	večeře
19.00 hod.	porada KCT - přijímací řízení na BF

Úterý 7. června 1983

7.30 hod.	snídaně
8.00 hod.	zahájení s. F. Jelínek (dopis s. Lúčana)
8.50 hod.	přestávka
9.00 hod.	pokračování s. F. Jelínek (celostátní porada - výsledky)
9.50 hod.	přestávka
10.10 hod.	aktuální otázky církevní politiky s. Fr. Cinoldr
11.00 hod.	přestávka
11.10 hod.	pokračování s. Fr. Cinoldra
12.00 hod.	oběd

II Program týdenního semináře TPVC a pracovníků SPVC v Zámostí (Jičín) v červnu 1983.

P ř e h l e d o věkovém složení a délce pracovního zařazení TPVC a pracovníků v oblasti státní církevní politiky ONV a KNV k 30.10. 1981.

V ČSR jsou plně obsazena všechna místa TPVC a pracovníků v oblasti státní církevní politiky ONV i KNV - celkem 93 osob.

Z toho:

75 mužů - do 55 let   46 osob - nad 55 let - 27 osob - 2 důchodci
18 žen - do 50 let   13 osob - nad 50 let - 5 osob

Délka praxe v církevně politické práci:

Do 5 let 45 osob - do 10 let 32 osob - přes 10 let 15 osob

Stranická příslušnost:

Z 93 TPVC a pracovníků v oblasti státní církevní politiky je 5 žen bez stranické příslušnosti členky SSM, z toho 4 na NVP a 1 na KNV JM kraje.

Školní vzdělání:

29 osob se základním vzděláním /mají krátkodobé i dlouhodobé stranické kurzy na OV i KV KSČ - 1 m. - 1/2 roku/

43 osob se středoškolským vzděláním

21 osob s vysokoškolským vzděláním

Funkční zatížení:

Dosud se nepodařilo, aby TPVC nebyly přidělovány další funkce v oblasti CO, komise obrany a další, které svým obsahem spadají do pracovní náplně odboru kultury ONV. Tyto případy dosud existují u 70 TPVC.

Také doporučení o umístění TPVC v samostatných oddělených kancelářích není v 5ti případech na ONV respektováno.

Všichni TPVC (s výjimkou 4 pracovníků na NVP a 1 pracovnice na KNV v Brně) pracují ve stranických funkcích jak okresního, tak i krajského měřítka, mnozí z nich vykonávají i funkce v orgánech státní správy, jejich komisích, případně i v dalších společenských organizacích.

IV a V Přehled o věkovém složení a délce pracovního působení Pracovníků úseku CP k 30.10. 1981.

Statistický přehled o personálním obsazení církevněpolitického úseku na KHV a OHV.

Krajský národní výbor:	Počet TPVC v kraji + administr.	z toho žen:	+ 55-60 let průměrný věk:	v KSČ, bezpart.:	vzdělání: VŠ SŠ ZŠ	roky praxe v průměru:	agenda přiděl. k funkci TPVC:	funkce v KSČ:	funkční zařazení:	umístění v kanceláři:
									1 - VO 6 - SOR 1 - GP 1 - R	
Hl.m.Praha	+ 4 9	6	+ 1 46,3	5 - KSČ 4 - SSR	1 - VŠ 5 - SŠ 1 - ZŠ	6,5	-	5		-
Středočeský	13	2	+ 5 50,1	13 - KSČ	2 - VŠ 6 - SŠ 5 - ZŠ	7,9	1 ref.CO 1 ref.KO	13	10 - VOR 3 - SCR	2 společné
Jihočeský	9	-	+ 6 55,1	9 KSČ	2 - VŠ 3 - SŠ 4 - ZŠ	7,6	-	9	9 - VOR	-
Západočeský	11	2	+ 2 49,8	11 KSČ	1 - VŠ 6 - SŠ 4 - ZŠ	5,5	2-obl.j-nár. 2-1K,ZU	11	9 - VOR 2 - SCR	1 společná
Severočeský	11	2	+ 4 49,7	11 KSČ	7 - SŠ 4 - ZŠ	5,6	-	11	10 - VOR 1 - SOR	-
Východočeský	12	5	+ 4 47,6	12 KSČ	4 - VŠ 3 - SŠ 5 - ZŠ	3,5	1-ZU Ok	12	10 - VOR 1 - SOR 1 - CR	1 společná
Liberecký	+ 1 17	1	+ 5 49,4	16 - KSČ 1 - SSR	7 - VŠ 6 - SŠ 4 - ZŠ	7,3	-	16	15 - VOR 2 - SCR	1 společná
Středomoravský	11	-	+ 5 49,0	11 - KSČ	4 - VŠ 5 - SŠ 2 - ZŠ	5,7	-	11	10 - VOR 1 - SOR	-
o b s a d :	+ 5 93	18	+ 32 50,7	88 - KSČ 5 - SSR	21 - VŠ 43 - SŠ 29 - ZŠ	5,3	7	88	1 - VO 73 - VOR 16 - SOR 2 - CR 1 - GP	3 společný

VI Zvýšení počtu systematizovaných míst na úseku CP, v Praze 3.12. 1986.

Vyřízení č. 1 : ..... Vyřízení č. 1 opatřit
..... podpis s. ředitele.

Severočeský úřad
Severočeský úřad pro věci církevní
Lidické nám.
401 00 Čáslav nad Labem

Vše : Zvýšení počtu systematizovaných míst na úseku státní církevní politiky

Na základě vyřízení č. 1 ..... Vyřízení č. 1 opatřit
..... podpis s. ředitele.
církevní politiky na Severočeském úřadu pro věci církevní v Čáslavi nad Labem doporučuje
Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR následující:
Předmět vyřízení č. 1 ..... Vyřízení č. 1 opatřit
..... podpis s. ředitele.
v rámci úseku státní církevní politiky, kterou na
základě vyřízení č. 1 ..... Vyřízení č. 1 opatřit
..... podpis s. ředitele.

Vedoucí úseku státní církevní politiky na Severočeském úřadu pro věci církevní
za realizaci státní církevní politiky KHV a v podstatě právem
je považován zejména pro realizaci státní politiky
ve všech církvích a náboženských společnostech v kraji a zpracovává
pro příslušné orgány potřebné zprávy a návrhy. Zabezpečuje celkový
dohled nad církví v kraji, sleduje a admin. státní vztahy
k duchovním činnostem ve vztahu k církvím a k hospodář-
skému zabezpečení církví a náboženských společností státu. K tomu
vede příslušné jednání a představiteli státních orgánů, organizací,
církví a náboženských společností.

Pracovník pro věci církevní (VOR) provádí úkony vyplývající
ze státního dohledu nad církví, shromažďuje a analyzuje potřebné
podklady pro činnost úseku a ve svých povinnostech pro věci
církevní řeší další problémy při realizaci státní církevní politiky
v kraji. Kontroluje činnost kancel. úseku č. 1, šetří na církevní
majetek, na rozpočtovou činnost a hospodaření církví se státním
příspěvkem.

Odborný referent zajišťuje vedení osobní agendy duchovních,
řízení agendy všech církví a náboženských společností, vede a umisťuje
evidenci duchovních a dalších osob působících do působnosti
církevního úseku, evidenci církevních osobů v rámci náboženství křesťanského
a dalších úkonů spjatých s výkonem náboženského kultu. Zabezpečuje
přehledy z církevních tisku a odborné literatury. Vede evidenci vst-
ních příslušníků církví a zajišťuje nezbytnou administrativu církevního
úseku.

Vyřízení č. 2 :

Soudruh
Jaroslav Macourek
tajemník pro věci církevní
Severočeského KHV
Lidické nám.
401 00 Čáslav nad Labem

--- na vědomí ---

Ředitel Sekretariátu pro věci
církevní M. K.

V Praze dne 12. 12. 1986

2. 12. 86

Prázdna
Model
pozadu
pracovní

dělnem Pokorným a rozpracovavším Dr. Vymětelem a rektorem Červinkou. Od nového pojetí praxe se očekává, že přispěje nejen praktické přípravě besedovců pro budoucí postarašní činnost, ale že přispěje i zlepšení výchovy v občanskopolitické oblasti. Proto je v tomto modelu praxe počítáno s tím, že besedovci budou vystřídáni jen s tím duchovním, jež budou navrženi příslušnými ordináři po konzultaci s tajemníky pro věci církevní KNV, a jež budou splňovat občanskopolitické předpoklady správného výchovného působení a zodpovědného vedení praxe. Obsah praxe pro jednotlivé ordináry, formy a metody budou předneseny na únorovém jednání ordinářů, PR ČMRF a JFVO KNV ČSK v r. 1977.

(56)

Vystoupení profesorů lékařských fakult ve snězech:

V poslední době se zvýšilepřednášková činnost profesorů KBF na státech v ČSR.Jedná se především o prof.Hellera a prof.Čipršenkova z KBF a prof.Kaňáka z HBF.Tato zvýšená přednášková činnost spojena s častým cestováním na státy je prováděna na úkor ped.práce na fakultách.V některých případech však jde i o nevhodné přednášky i nevhodné profesory.Dajemníci pro věci církevní KHV a CHV jsou upravení k užšímu státního souhlasu pro konání přednášek prof.Helli by však dle výše uvedených skutečností.~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~
~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~Ref.SPVO MK ČSR,povolení vedení i chodoveckých fakult dle přehled mimofakultní činnosti profesorů/přednášky ve státech, jen na vědomí až po schválení příslušným KOT.Proto by bylo vhodné, by KOT i OCT peřlivěji uvážili nutnost těchto přednášek na státech a neoprádňovali tak činnost duchovním.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

MINISTERSTVO KULTURY ČSR

Č. j. 171 / 87-XII/2

V Praze, 12. května 1987

Vážený soudruhu,
vážená soudružko,

podle pokynu s. I. náměstka ministra kultury ČSR je odbor odvětvového řízení národních výborů MK ČSR pověřen zpracováním souhrnných podkladů za ministerstvo kultury ČSR, které ke své zprávě pro vládu ČSR ve II. pololetí 1987 vyžaduje ministerstvo vnitra ČSR. Jedná se v ní o plnění úkolů ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy ve vztahu k národním výborům, vyplývajících ze zásad k prohloubení koordinačního působení ministerstva vnitra ČSR, schválených usnesením vlády ČSR č. 49/85.

Na ministerstvu kultury ČSR byly uvedené zásady rozpracovány příkazem č. 96/85 ministra kultury ČSR. S odvoláním na závěry z naší společné koordinační porady ze dne 28. 4. 1987 (zápis rozeslán 30. 4. 1987 k č. j. 6 875/87-XII/2), kdy bylo konstatováno, že příkaz není odbory MK ČSR dodržován, nemůže odbor odvětvového řízení NV odpovědně zpracovat bez Vaší úzké spolupráce požadovanou zprávu v termínu do 15. června 1987. Přiřkládáme Vám proto k seznámení osnovu MV ČSR, jejíž společné projednání s Vámi, vč. způsobu zabezpečení dílčích podkladů od jednotlivých útvarů MK ČSR, uskutečníme na květnové koordinační poradě, kterou jsme již svolali na 20. 5. 1987 (v 9,00 hod. do zasedací místnosti ZV ROH - pozvánka č. j. 8 178/87-XII/2 byla rozeslána 5. 5. 1987).

Příloha

Se soudružským pozdravem

Ing. Květoslava K o r c o v á, prom. př.
ředitelka odboru
odvětvového řízení národních výborů

Všem ředitelům odborů
a vedoucím samostatných útvarů
M K Č S R

VIII Dopis ředitelky odboru odvětvového řízení Korcové SPVC všem ředitelům „samostatných útvarů MK ČSR“. V Praze, 12.5. 1987.

došlo 8.10. 112/PM/87

Západočeský krajský národní výbor v Plzni

Odbor: sekretariát pro věci církevní

Škroupova 18, 305 55 Plzeň

Ministerstvo kultury
Došlo: 7. X. 1987
Č. j. 111
PRIS. 111

Ministerstvo kultury ČSR
Sekretariát vlády ČSR
pro věci církevní
Valdštejnské náměstí 4
P r a h a 1
118 11

VAS DOPS ZNACKY/ZE DNE

MASE C. J.

VYRIZUJE/LINKA

PLZEN

círk/3/87

6.10.1987

VEC:

Informační zpráva

Na základě závěrů z porady tajemníků KNV pro věci církevní dne 1.10.1987 zasíláme Vám tyto informace:

K bodu 1

V západočeském kraji se počet příslušnic řeholních řádů postupně od roku 1980 snižuje. V současné době působí v kraji 40 řeholnic. Od roku 1980 ukončily činnost příslušnice řádu Františka v ÚSP Mirošov okres Rokycany, v ÚSP Bystřice a Újezdci okr. Klatovy.

V roce 1985 ukončily činnost řeholnice Kongregace Sv. Uršuly, které pracovaly v ÚSP ve Zvíkovci okr. Rokycany a řeholnice v DD Polom-Běskýd okr. Cheb.

Nezdařil se záměr přemístit 9 řeholnic z ÚSP Liblín okr. Rokycany, vzhledem k potížím se získáváním pracovních sil pro toto zařízení.

V současné době zůstávají řeholnice v těchto zařízeních:

- ÚSP Liblín, okr. Rokycany	- 9 řeholnic
- ÚSP Mnichov, u Mar. Lázní	- 10 řeholnic
- ÚSP Kněžice, okr. Klatovy	- 6 řeholnic
- rekreač. středisko PAX M. Lázně	- 9 řeholnic
- rekreač. středisko PAX K. Vary	- 6 řeholnic

Odcnod řeholnic ze Západočeského kraje oslabil vliv církve, jelikož řeholnice se podílely na udržování náboženského vědomí mezi pacienty a zaměstnanci ÚSP a i v místech jejich působení.

V současné době není tajemníkovi pro věci církevní ZKNV a tajemní-

Sociál. Práci

TELEFON - 2144

ICO 078 107

DALNOSTIS 134 300

IX Informační zpráva ZČ KCT zaslaná SV PVC ve věci závěrů z porady dne 1.10. 1987. (1. strana)

Směrnice směřující pro provádění hospodářského dohledu nad činností církví a náboženských společností a jejich zařízení jsou církevní úkony. Je to především zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem a přechodem vládního nadzoru.

Církevní zákony převzaly stát povinnost vyplácet platy všem duchovním v širší službě. Osobním úřadem a plátcem jsou okresní národní výbory. Z toho vyplývá pro tajemníka pro věci církevní úkol zajistit v rozpočtu potřebné finanční prostředky a to nejen na vlastní platy, ale i na nárokové časové postupy duchovních a platové zvýšení z toho vyplývající, dále zajistit finanční prostředky i na ostatní složky platu stanovené vládním nařízením č. 219 - 223/1949 Sb., jako jsou hodnotní přídatky a odměny za vyšší výkon.

Dalším nákladem, který musí být v rozpočtu zajištěn jsou cestovní a stěhovací výdaje. Náhrady cestovních a stěhovacích výdajů jsou stanoveny vyhláškou č. 96/1967 Sb. Pro církev a náboženské společnosti byl vzhledem ke specifčnosti pracovních právních poměrů vydán sekretariátem pro věci církevní MK ČR metodický pokyn č. j. 14 197/70 z 26.1.1971.

Církevní zákony byly upraveny hospodářské podmínky pro činnost církví. Církvím jsou hrazeny ze státních prostředků veškeré schodky hospodaření. Proto jsou také církev a náboženské společnosti povinny dodržovat všechny normy upravující způsob nakládání s finančními prostředky a s veškerým majetkem. Ze zákona jsou církev a všechny jejich složky povinny sestavovat a předkládat ke schválení návrh rozpočtu příjmů a výdajů. Rozpočty musí být sestavovány podle zásad státního rozpočtu, je nutno dbát maximální úspornosti a efektivnosti. Návrhy rozpočtu ústřední církví a náboženských společností jsou v předepsaném termínu předkládány MK ČR, rozpočty farních úřadů jsou předkládány ke schválení tajemníkovi pro věci církevní příslušného okresního národního výboru.

Schvalují se rozpočty řádného hospodaření, kde se výdaje a příjmy v zásadě pravidelně ročně opakují. Z výdajů jsou to odměny mzdové a odměny laickým zaměstnancům, sociální náklady těchto zaměstnanců, výdaje bohoslužebné a správní a výdaje finanční. Do řádných příjmů se počítá církevní daň /salár i repartice/.

X Doplněk ke směrnici Hospodářské zabezpečení církví a náboženských společností státem ze dne 5. 7. 1974, Zč KNV, 19.11. 1974. (2. strana)

Návrh na řešení židovských hřbitovů v České socialistické republice

Radou židovských náboženských obcí předkládá návrh na řešení židovských hřbitovů v České socialistické republice.

Podle posledních údajů v ČR žije 349 židovských hřbitovů. Z toho:

- I. kategorie hřbitovů s nejstaršími náhrobkami před r. 1880 - 9
- II. kategorie hřbitovů s nejstaršími náhrobkami z let 1880-1900 - 164
- III. kategorie hřbitovů s nejstaršími náhrobkami z let 1900-1950 - 46
- IV. kategorie hřbitovů s nejstaršími náhrobkami po r. 1950 - 126

Klasifikace hřbitovů podle kategorie:

Kategorie	I.	II.	III.	IV.
celkem	1	1	1	3
hřbitov	1	1	1	21
hřbitov	1	1	1	6
hřbitov	1	1	2	15
hřbitov	1	1	1	19
hřbitov	1	1	4	26
hřbitov	1	1	4	12
hřbitov	1	1	1	24
celkem	1	1	4	126

Židovské hřbitovy mají velký historický význam. Ze židovských hřbitovů byly hřbitovy rozděleny do tří skupin:

I. hřbitovy kulturně historicky cenné :

Židovské hřbitovy v podstatě představují dnes velkou skupinu hřbitovů v ČR a zahrnují nejen hřbitovy staré, ale i novější. Jsou hodnoceny našimi krajskými památkovými úřady jako objekty, které by měly být zachovány budoucím pokolením a tudíž se vymykají z obecního zájmu židovské společnosti a stávají se majetkem národním. Proto navrhuje:

Z porady OCT konané dne 21.9.1976 na KNV v Brně

Přítomni: OCT Brno-město, Blansko, Břeclav/zastupce ale tajemnice
SPOZ/ Gotwaldov, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Třebíč,
Uh. Havlíčkův, Vyškov, Znojmo, Žďár n/Sáz.

Za SPVC MK ČSR s. Jelínková

za KV KSČ s. Dr. Vítek J.

ved. pracovník na úseku SPOZ KNV s. Vykydal

Za KNV Dr. Bělohoubek a Dr. Křížková

Omluveni: OCT Břeclav pro nemoc

OCT Prostějov - politická akce

Poredu řídil KCT s. Dr. Bělohoubek

Program:

1. Činnost SPOZ - spolupráce s OCT
2. Informace z porady KCT na SPVC MK ČSR dne 7.9.1976
3. Kartotéka duchovních
4. různé - diskuse

1. Činnost SPOZ - spolupráce s OCT

Dr. Bělohoubek seznámil přítomné s koncepcí vědeckoteistické propagace v rámci JM KNV - předal OCT písemnou zprávu ze zasedání rady KNV / lex. předán s. Štaifovi/

s. Vykydal ve stručném, ale výstižném referátu seznámil OCT s úkoly, které bude nutno zajišťovat ve spolupráci SPOZ a OCT.

Diskuse k tomuto bodu:

OCT Vyškov - provádění církevních obřadů v obřadních síních.

-Nekatoličtí duchovní se cítí dotčeni, že musí v obř. síni provádět církevní úkony, katoličtí duchovní toto rozhodnutí vítají. Jedná se o záležitost místního rázu.

-Svodné zprávy z oblasti SPOZ, doporučuje, aby byl vypracován jednotný formulář pokud jde o shodné ^{úkolů} ~~oprávnění~~ s OCT. Svodka by se lépe zpracovávala.

-Výuka náboženství - v základních školách je výuka zajištěna.

O ateistickou výchovu na úřadovských, středních a vysokých školách se nikdo nestará. Podle jeho názoru je nutno právě na těchto školách věnovat otázkám ateistické výchovy zvýšenou pozornost.

OCT Kroměříž - v pohřební síni musí být podle liturg. předpisů církevní symbol. OCT navrhoval svíce, což je postavení. Narazil na odpor funkcionářů, kteří nechválili kříž, který je po vykonání obřadu odstráněn.

Čís. 1978, 1978-VII.

V Praze dne 25. ledna 1978

Vážený soudruh

RSDr. Václav Š í p e k CSc.
ideologický tajemník KNV KSČ

H r a d e c k r á l o v é

Vážený soudruhu,

Sekretariát pro věci církevní MK ČSR ve spolupráci s Východočeským KNV koná ve dnech 6.-7.III.1978 v Hradci Králové celostátní poradu tajemníků pro věci církevní všech KNV, na které bude zhodnocena církevně-politická situace po oslavách 30.výročí Vítězného února a stanoveny základní úkoly pro nejbližší období.

Protože na pořadu bude rovněž církevně-politická problematika vašeho kraje, dovoluji si Vás pozvat k osobní účasti na našem jednání.

Se soudružským pozdravem

Ředitel Sekretariátu pro věci
církevní
František J e l í n k a

XIII Dopis ředitele SPVC Jelínka ideologickému tajemníku Vě KNV Šípkovi ve věci porady KCT, která se měla konat ve Vě kraji. V Praze dne 5.1. 1978.

Zápis z porady s KCT na SPVC dne 4. 2. 1987

Přítomni všichni KCT /místo s. J. Kratochvíla s. Vávra/ a OCT Chrudim s. Hovorka. Za SPVC přítomni vedle vedoucích pracovníků s. Kotrba, Calta, Šachta a Jungmanová. Jako hosté s. Cinoldr z ÚV KSČ, s. Valterová z ÚPV ČSR a s. Rafensberg z MV ČSR. Na první bod programu přizván s. Tykva, ředitel SUPPOP. (Prezenční listina přiložena)

Program

1. Projednání vztahů mezi tajemníky pro věci církevní a pracovníky a aktivisty SUPPOP.
2. Informace o realizaci usnesení Předsednictva ÚV KSČ ze 17.12.1986
3. Informace o návštěvě z Vatikánu /Fr. Colasuona/
4. Plán hlavních úkolů SPVC vlády ČSR
5. Usnesení vlády k národním výborům
6. Otázky koordinace práce mezi SPVC a KCT
7. Informace k synodu ČCE a dalším otázkám nekatolického oddělení
8. Porušování norem vztahu mezi státem a církví

1. S. Tykva informoval KCT o záměrech a průběhu dokumentace varhan. Bylo dohodnuto, že KCT budou seznámeni s tím, kdo dokumentaci provádí v jejich kraji a také s výsledky této práce. (Zajistí s. Tykva)

S. Jelínek při této příležitosti připomenul zásady nové kategorizace církevních objektů.

2. S celým dokumentem nebyli KCT seznámeni, protože se účastní porady ideologického aktivu na ÚV KSČ dne 9. 2. 1987.
S. Jelínek informoval o rozdělení SPVC na oddělení a o návrhu posílení KNV a některých ONV. Budou nově vytvořeny Sekretariáty vlád ČSR a SSR pro věci církevní, Sekretariáty KNV pro věci církevní podřízené předsedovi KNV, v jejichž čele budou tajemníci pro věci církevní ve funkci VO. Dále byli KCT informováni o plánovaném zvýšení počtu pracovníků na krajích a v okresech Litoměřice, Brno a Olomouc.
S. Cinoldr informoval přítomné o plánovaném průběhu výše uvedeně porady 9. 2. 1987.

XIV Zápis z porady KCT na SPVC dne 4.2. 1987.

17.2.1978

Vážený a milý soudruhu krajský tajemníku pro věci církevní!
Ahoj Karlíku!

Posílám Ti slíbené pokud jde o průzkum. Ke školení Ti mohu jen říci rámcově:

- 1/ Do Ústí nad Labem se TPVC sjedou do 17.00 hod. 4. června 1978. /Nestačí-li to z některých okresů dají nám včas vědět telefonicky/. Školení začne 5.6.1978 ráno, aby jsme neztráceli čas. Snídaně a večeře budou v Palace hotelu / bude hradit v rámci limitu 25.-Kčs SPVC MK ČSR/, obědy budou v místě, kde se bude přednášet tj. "Na terasách" a soudruzi si je budou hradit ze svého. Návrat zpět se počítá 9.6.78. Soudruh Jelínek je toho názoru, že by skončil ve čtvrtek večer a v pátek ráno by se vyjelo autobusy do té Vaší měsíční krajiny. Možná, že bude stačit jen náš služební autobus je pro cca 45 lidí. Víc toho asi nepojede. Ale to upřesníme později, až bude soudruh Jelínek vědět přesný program školení.
- 2/ Pokud jde o informaci místopředsedů v okresech zajišťuje to vždy místopředseda KNV. Nevím jest-li to bude s Vaší soudružkou místopředsedkyní projednávat s. Jelínek, nebo jest-li pověřil Tebe. To se ještě musíte domluvit. Na každý pád se počítá na zahájení školení účast místopředsedkyně KNV i ONV z místa, kde se školení koná a účast stranických orgánů.
Te by bylo zhruba ke školení a průzkumu. Doufám, že jsem na nic nezapomněla.

Pokud jde o poradu TPVC KNV nemohu Ti k tomu nic říci, protože to si organizuje každý krajský tajemník sám. Já Ti mohu jen sdělit, že máš za povinnost zajistit noclehy z 15. na 16. května 78 pro 11 osob tj. 7 TPVC KNV + 3 vedoucí SPVC MK ČSR + šofér. K ostatnímu říkal s. Jelínek, že jsi byl na poradě v Brně a budeš v Hradci tak víš jak organizace vypadá. Já jen vím, že TPVC KNV přijíždí ~~expedici~~ na poradu v pondělí během dopoledne, protože jim program začíná až odpoledne. To je všechno co vím jsem teď týden pryč, posílám to po s. Kavkovi, který má jet k Vám na poradu. Začátkem března jsem v Praze, tak se ještě domluvíme, kdyby Ti něco nebylo jasné.

Buď neobyčejně zdrav

XV Nevšední pracovní dopis s. Damiánové kolegovi ve věci průzkumu religiozity a školení.
(V Praze) dne 17.2. 1978.

1. Datum vydání
Zobrazit

Informace
o poradě tajemníků pro věci církevní (ONV, KNV) ONV.....
konané dne .. 22. dubna 1977.. v O. s. t. p. a. v. a.....

1. Přítomni : Vízek, Unger, Šafář, Příhoda, Skviba, Engliš, Šešpřík.....
2. Omluveni : Tomáš, T. nemoc, Věkel, T. nemoc, Koubek, T. nemoc.....
3. Nepřítomni : .....
4. Poradu řídil : Jan, Š. F. Ů. t. k. a. TPVC Sm KNV v Ostravě.....
5. Program porady :
  1. Informace z porady KCT na MKČSR.....
  2. Podklady pro komisi - /liturgickou/.....
  3. Činnost církve, Křest, sbory v jedn. okr.....
  4. Statistika o círk. obřadech.....
  5. Karetéka duchovních.....
  6. Synod Slezské církve a.v. 27.-28.5.1977.....
  7. Kádrové změny duchovních v Sm. kraji.....
  8. Různé.....

6. Stručný obsah diskuse a její zhodnocení :

Situační zprávy TPVC ONV v Sm kraji /měsíční / budou od dubna 1977 zpracovávány podle jednotné osnovy, která je odkonsultována se Sm KV KSČ v Ostravě.
Pro řešení hřbitovů ŽNO se čeká na vydání centrální směrnice.
Rozpory mezi ŽNO v Ostravě a Synagogálním sporem v Olomouci řeší státní správa / vztahy mezi Heš š - Flajšer /.
Pouť na Cvilíně 18. září je vždy navštívena velkým množstvím autobusových zájezdů. Nutno provést opatření v ČSAD a jinde.
Tato hlavní pouť je za účasti biskupa Vrány.

XVI Informace o poradě TPVC Sm KNV v Ostravě dne 22.4. 1977.

Rozpočty schodkových farností Západočeského kraje
/rozpočet a návrh stat. příspěvku St. Hospodářství
z. 1976:

far. úřad	plán. výdaje Kčs	plán. příjmy Kčs	schůzka Kčs	navrh. státního příspěvku na f. úřad schváleno JOM	schváleno MČ
<u>okres Mělník:</u>					
✓ Bartanice	1.845,-/1.845,-	1.800,-/1.800,-	645,-	145,-	
✓ Moutětec	650,-	650,-	0,-	0,-	
✓ Javorná	700,-	200,-	500,-	500,-	
✓ Čáslav	1.875,-	2.375,-	1.500,-	2.000,-	
	7.070,-	3.825,-	1.5-5,-	3.745,-	
<u>okres D. Aš:</u>					
✓ Litvínice	2.380,-	1.800,-	1.060,-	1.380,-	
✓ Slatky	1.745,-	1.800,-	745,-	745,-	
Benetvice-Březov	1.800,-	1.800,-	0,-	0,-	
✓ Horešowský Týn	1.110,-	1.800,-	1.200,-	1.200,-	
✓ Hlinsko	1.490,-	350,-	1.140,-	1.140,-	
✓ Hřivín	1.542,-	350,-	1.192,-	1.192,-	
✓ Jitomy	2.725,-	550,-	2.075,-	2.075,-	
✓ Kouty n. M.	2.420,-	1.100,-	1.320,-	1.320,-	
✓ Kozd. Sv. Kříže	2.860,-	1.200,-	1.660,-	1.660,-	
✓ Křtiny n. Rokytn.	1.845,-	650,-	1.195,-	1.195,-	
✓ Lhota	2.765,-	2.815,-	0,-	0,-	
✓ Písek	1.775,-	200,-	1.575,-	1.575,-	
✓ Rybný	1.870,-	670,-	1.200,-	1.200,-	
	11.017,-	17.465,-	14.082,-	14.082,-	
<u>okres TACHOV:</u>					
✓ Dobruška	1.550,-	450,-	550,-	550,-	
✓ Dubec	350,-	10,-	350,-	350,-	
✓ Sv. Václav	1.890,-	200,-	1.690,-	1.690,-	
	3.790,-	1.560,-	2.190,-	2.190,-	

XVII Rozpočty schodkových farností Západočeského kraje. Zč KCT Cihlár, 20.10. 1975 (2. strana)

1
Kultura - tajemník pro věci církevní
kult/370/83

452/1
30.11.1983

Eparchiální rada
pravoslavné církve

V jámě 6
P r a h a 1

Věc: Rozpočty na rok 1983 - státní příspěvek

V příloze Vám zasíláme schválené rozpočty na rok 1984.
Státní příspěvek na řídné hospodářství pro schodkové církevní
obce v Západočeském kraji byl stanoven v celkové částce

97.200,- Kčs.

Podkladem pro stanovení výše státního příspěvku na r.1984
byl Váš dopis č.j. 424/83 ze dne 25.srpna 1983 s tím, že Zápá-
dočeský krajský národní výbor v Plzni vyhověl žádosti o poskyt-
nutí příspěvku na rok 1984 církevní obci v Plzni ve výši
4.350,- Kčs. Dodatečně zaslání žádosti č.j.542/83 ze dne 10.11.
tohoto roku nelze v plném rozsahu vyhovět.

Krajský tajemník pro věci církevní

František Klečka

1. 12. 83
[Signature]

[Signature]

XVIII Rozpočty pravoslavné církve v Zč kraji pro rok 1984. Odpověď KCT Klečky ze dne
30.11. 1983 Úřadu eparchiální rady PC v Praze ve věci schválení rozpočtu.

21. 4. 1988

CIRKEV ADVENTISTU S. D. — ČESKÉ SDRUŽENÍ
Liebknechtova 57, 150 00 Praha 5 - Smíchov — Telefon 520 377

V Praze dne 15. 4. 1988

František Klečka
tajemník pro věci církevní
Západočeský ÚNV
Široubova 18
300 00 Plzeň

21. 4. 1988

Žádost o udělení státního souhlasu

Žádáme o udělení státního souhlasu podle § 17 pro
Bohuslava Zámečnicka, nar. 21. 5. 1946, bytem Vochova 4, Dobruška,
pro sbor Plzeň a kazatelskou staci v Dobrušce, s účinností od 15. 7. 1988.

K naší žádosti nás vedle následujících důvodů:

Kazatel plzeňského sboru má do své lucemburské práce současně také
členy v krajských městech, ale v dalších městech státního souhlasu — Třebí, Ro-
kyčanec, Klatovec, Jemnice, atd. Nemáho však své povinnosti vy-
návat tak, jak to od něho očekává samostatně i jednotliví věřící,
zvláště stárneři, kteří nemohou již do Plzně logičtější a potřebnější
nedostatečnou pastorační péčí.

Z tohoto důvodu se na nás vrátil výbor sboru s žádostí o státní sou-
hlas, a to tak, jak je v následující příloze uvedeno. Tento
problém ve sborech Ústí a Liberec, kde jsou již uvedeny další přílohy.

Děkujeme za pochopení, které v této věci máme, a za vaši
přízeň naší žádosti.

Kobele

XIX Předseda církve ASD v Praze žádá ZČ KCT Klečku o udělení souhlasu podle §17 pro
jednoho z tamních kněží. Datum 15.4. 1988.

Prostředí občanské záležitosti
 1. Všeobecné záležitosti
 2. Správní záležitosti
 3. Finanční záležitosti
 4. Kulturní záležitosti
 5. Sportovní záležitosti
 6. Zdravotní záležitosti
 7. Sociální záležitosti
 8. Ochrana životního prostředí
 9. Ochrana památek
 10. Ochrana zvířat
 11. Ochrana rostlin
 12. Ochrana ovzduší
 13. Ochrana hluku
 14. Ochrana vod
 15. Ochrana půdy
 16. Ochrana krajiny
 17. Ochrana klimatu
 18. Ochrana energetiky
 19. Ochrana bezpečnosti
 20. Ochrana veřejného pořádku
 21. Ochrana občanské bezpečnosti
 22. Ochrana občanské zdraví
 23. Ochrana občanské kultury
 24. Ochrana občanské společnosti
 25. Ochrana občanské demokracie
 26. Ochrana občanské právní ochrany
 27. Ochrana občanské správy
 28. Ochrana občanské justice
 29. Ochrana občanské policie
 30. Ochrana občanské armády
 31. Ochrana občanské bezpečnosti
 32. Ochrana občanské bezpečnosti
 33. Ochrana občanské bezpečnosti
 34. Ochrana občanské bezpečnosti
 35. Ochrana občanské bezpečnosti
 36. Ochrana občanské bezpečnosti
 37. Ochrana občanské bezpečnosti
 38. Ochrana občanské bezpečnosti
 39. Ochrana občanské bezpečnosti
 40. Ochrana občanské bezpečnosti
 41. Ochrana občanské bezpečnosti
 42. Ochrana občanské bezpečnosti
 43. Ochrana občanské bezpečnosti
 44. Ochrana občanské bezpečnosti
 45. Ochrana občanské bezpečnosti
 46. Ochrana občanské bezpečnosti
 47. Ochrana občanské bezpečnosti
 48. Ochrana občanské bezpečnosti
 49. Ochrana občanské bezpečnosti
 50. Ochrana občanské bezpečnosti
 51. Ochrana občanské bezpečnosti
 52. Ochrana občanské bezpečnosti
 53. Ochrana občanské bezpečnosti
 54. Ochrana občanské bezpečnosti
 55. Ochrana občanské bezpečnosti
 56. Ochrana občanské bezpečnosti
 57. Ochrana občanské bezpečnosti
 58. Ochrana občanské bezpečnosti
 59. Ochrana občanské bezpečnosti
 60. Ochrana občanské bezpečnosti
 61. Ochrana občanské bezpečnosti
 62. Ochrana občanské bezpečnosti
 63. Ochrana občanské bezpečnosti
 64. Ochrana občanské bezpečnosti
 65. Ochrana občanské bezpečnosti
 66. Ochrana občanské bezpečnosti
 67. Ochrana občanské bezpečnosti
 68. Ochrana občanské bezpečnosti
 69. Ochrana občanské bezpečnosti
 70. Ochrana občanské bezpečnosti
 71. Ochrana občanské bezpečnosti
 72. Ochrana občanské bezpečnosti
 73. Ochrana občanské bezpečnosti
 74. Ochrana občanské bezpečnosti
 75. Ochrana občanské bezpečnosti
 76. Ochrana občanské bezpečnosti
 77. Ochrana občanské bezpečnosti
 78. Ochrana občanské bezpečnosti
 79. Ochrana občanské bezpečnosti
 80. Ochrana občanské bezpečnosti
 81. Ochrana občanské bezpečnosti
 82. Ochrana občanské bezpečnosti
 83. Ochrana občanské bezpečnosti
 84. Ochrana občanské bezpečnosti
 85. Ochrana občanské bezpečnosti
 86. Ochrana občanské bezpečnosti
 87. Ochrana občanské bezpečnosti
 88. Ochrana občanské bezpečnosti
 89. Ochrana občanské bezpečnosti
 90. Ochrana občanské bezpečnosti
 91. Ochrana občanské bezpečnosti
 92. Ochrana občanské bezpečnosti
 93. Ochrana občanské bezpečnosti
 94. Ochrana občanské bezpečnosti
 95. Ochrana občanské bezpečnosti
 96. Ochrana občanské bezpečnosti
 97. Ochrana občanské bezpečnosti
 98. Ochrana občanské bezpečnosti
 99. Ochrana občanské bezpečnosti
 100. Ochrana občanské bezpečnosti

VÝKAZ O SBORECH PRO OBČANSKÉ ZÁLEŽITOSTI

Základní údaje
 výbor - P l a z o ů .

Číslo sboru	Název sboru	Číslo sboru	Název sboru	Číslo sboru	Název sboru
1	1367	15335	35589		
2	364	11130	18832		
3	268	10819	12909		
4	103	3551	3117		
5	46	264	3190		
6	250	5215	4742		
7	202	1025	662		
8	140	4234	652		
9	167	23628	163336		
10	22061	23298	40973		
11	1751	1794	10080		
12	536	562	2424		
13	7216	22073	274333		
14	23822	233970	252945		
15	60261	359282	828034		

II. POČET SBORŮ A ČLENŮ K 31. 12.

Číslo sboru	Název sboru	Číslo sboru	Název sboru
1	143	1627	
2	26		
3	27	1700	

III. DODATEČNÉ OBJEKTY A SÍŤ K 31. 12.

Číslo sboru	Název sboru	Číslo sboru	Název sboru	Číslo sboru	Název sboru
1	143	3	3	5	
2	30	3	1	4	
3	2	-	-	-	
4	344	14	1	1	

11 427

107 4 414/11/77

XX Výkaz o Sborech pro občanské záležitosti za rok 1977 zaslaný MK ČSR od Zč KNV. Dáno
 21.1. 1978. (2. strana)

OKRESNÍ NARODNÍ VÝBOR V TACHOVĚ

odbor kultury

telefon č. 2444/86

V Tachově dne 11. ledna 1973

č. kult/6/460/72-1ř

Západočeský KNV
odbor kultury

P l z e ň

Věc: Církevně-politická situace v okrese Tachov v r. 1972

Rímskokatolická církev:

1. Vyhodnocení poutí v r. 1972 bylo prováděno přibližně, zpráva byla zaslána odboru kult. ZKNV v Plzni. Pro přehled uvádíme, že v r. 1972 nebyly konány poutě, které by přesahovaly rámec okresu.

Dne 16.7.1972 se konala pout na Pístově, kterou organizoval Frůša z Chod. Újezda. Celebroval administrátor Šilain z Tachova, kázání přednesl Španihel z Domašlavi, který je členem SKB. Frůša se zúčastnil poutě pouze jako organizátor (v sukriotti). Účast 130 věřících, z toho 6 řádových sester, 10 dětí. V okolí kostela parkoval 1 autobus ČSAD z Chebu, 10 osobních automobilů pozn. značky DO, CO, AB, CH a TC. Kázání bylo předneseno se zaměřením na objasnění vzniku řádu karmelitánů. Církevní slavnost byla organizována pouze v kostele, u památníku obětí II. světové války nebyla pořádána žádná akce.

Dne 30.7.1972 se v Plané konala místní pout, bohoslužby vykonal Samek z Plané, vypomáhal duchovní podle § 16 Rybenský ze Záchlumí. Účast věřících kolem 150.

Dne 20.8.1972 se uskutečnila v Kladrubech v katedrále pout, která nepřesáhla rámec místního charakteru. Bohoslužeb se zúčastnili kněží tachovského vikariátu Šilain, Španihel, Nováček, Holešovský. Z Apoštolské administratury nebyl přítomen žádný zástupce. Účast - 200 věřících.

Hlavní poutní bohoslužby na Pístově nebyly na den 27.8.1972 odborem kultury ONV povoleny, náhradou bylo povoleno vykonání poutních bohoslužeb 3.9.1972. Bohoslužeb se zúčastnili duchovní tachovského vikariátu Nováček, Samek, Holešovský a kanovník Kotlík z Apošt. administratury v Praze. Účast věřících asi 700, tj. méně než v r.1971.

V r.1972 individuálním jednáním s administrátory a s vikářem Holešovským bylo docíleno omezení plánované účasti biskupa Tomáška v okrese Tachov na poutních místech.

Pro r. 1973 byly projednány s duchovními pokyny k organizování poutí ve smyslu neobnovování zaniklých církevních tradic. Poutní bohoslužby budou konány pouze v kostelích, termíny ohlásí duchovní (prostřednictvím vikáře) odboru kultury ONV do 31.3.1973 tak, aby bylo možné s jednotlivými duchovními projednat tyto akce před jejich konáním.

Svěcení zvonů či jiné církevní slavnosti nebyly v r.1972 v okrese Tachov organizovány.

2. Biřmování se uskutečnilo 27.5.1972 ve Stříbře za účasti biskupa Tomáška. Přítomni byli kněží Šimoník, Fiala, Šilain, Samek, Holešovský - všichni z tachovského vikariátu. Účast věřících kolem 300, z toho 75-biřmovanců. Ceremoniál probíhal v kostele, při odjezdu biskupa se před kostelem shromáždili věřící, biskup pode-

XXI Zpráva o CP situaci v okrese Tachov zaslaná ZČ KNV. OCT Příbáh 17.10. 1973.

OKRESNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V TACHOVĚ

odbor: kultura

letopočet: 444/59

okult/460-76-Alt
duchovní správa
církve pravoslavné

L. E. S. n. a
okres Tachov

*Prostřednictvím
nadležetosti
kultury
ONV s úřadem
místní
místní
místní*

Tachov dne 8.12.1976

Vec: státní souhlas - zamítnuta

A vaší žádosti ze dne 7. prosince t.r. o udělení státního souhlasu pro prot. Miroslava Bouchala z Chomutova na 19.12. 1976 vám sděluji, že se žádost zamítá.

Žádost je zamítnuta z následujících důvodů:

- 1) žádost neobsahuje podrobné vysvětlení, proč by měla být udělena;
- 2) pro oblast lesná je ustanoven duchovním správcem pan Milan Beranin, který může bonoslužbu v uvedený den vykonat.

vedoucí odboru:

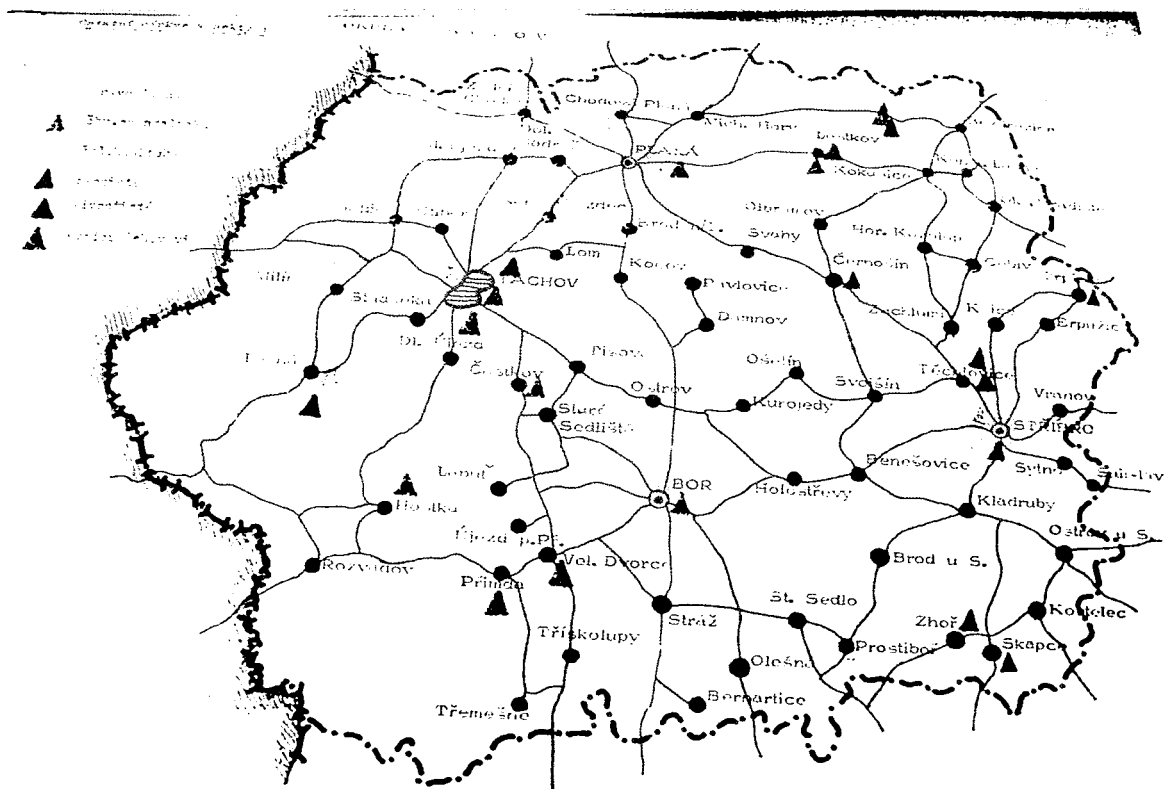
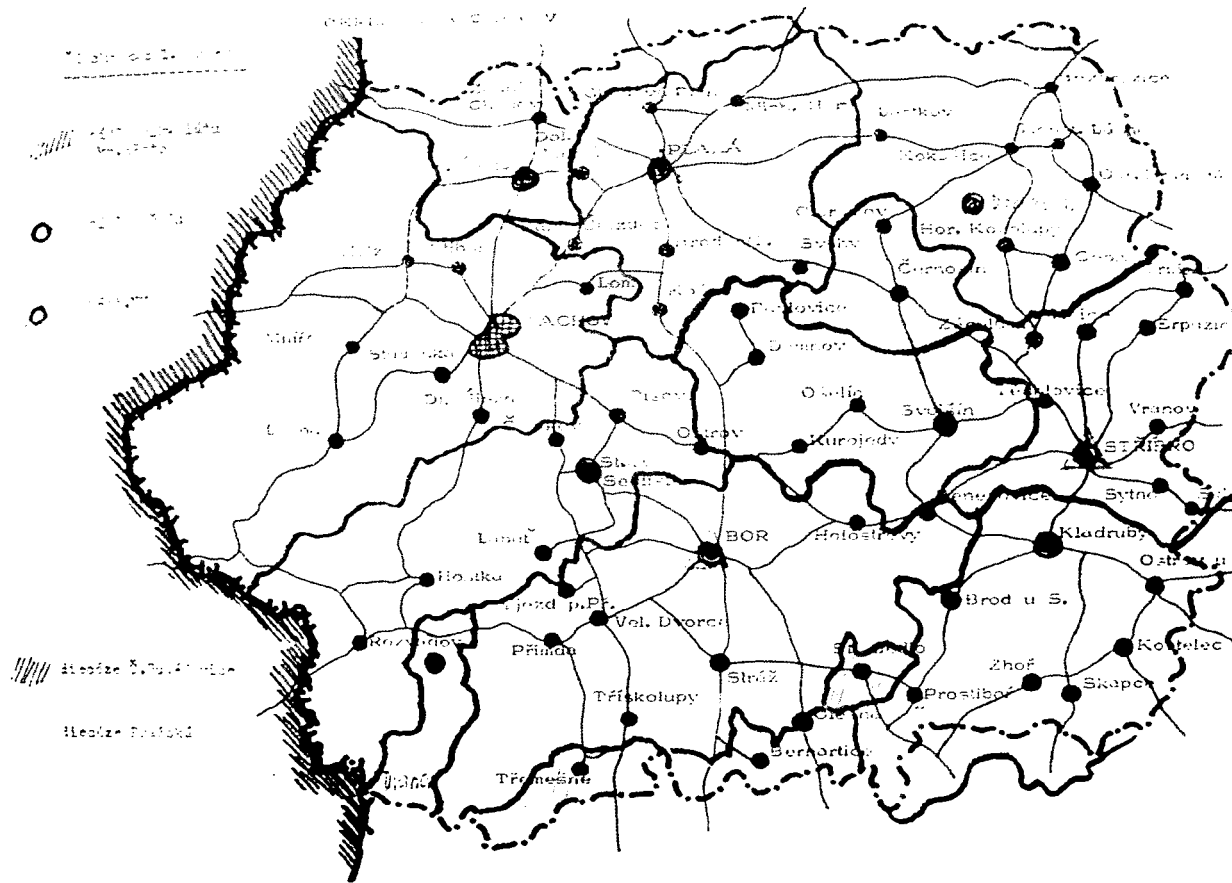
Jan Altmann

Jan Altmann

Na vědomí: ZKNV - s. Cihlář

XXII Zamítnutí žádosti o státní souhlas pro kněze PC na okrese Tachov. Vedoucí KO ONV Altmann, v Tachově, dne 8.12. 1976.

XXIII a XXIV Příloha rozborové zprávy o CP v okrese Tachov za rok 1974 ze 17.1. 1975. Tyto mapky jednak zachycují rozložení místních církví, jednak rozšíření sekt.

NÁMĚSTKŮ USTŘEDNÍHO ŘEDITELI
ČESKOSLOVENSKÉ TELEVIZE

Dr.	VL	
24. 6. / 75	199/15	

Vážený soudruhu,

obracím se na Vás v souvislosti s žádostí o odkoupení objektu, který je v současnosti v držení dr. Vladimíra Dívčího, ředitele Ústředního ředitelství ČST, pro rodinnou rekreaci. Objekt se nachází v obci Křtiny, okres Brno-venkov. Půjde o objekt, který je v současnosti v držení dr. Vladimíra Dívčího, ředitele Ústředního ředitelství ČST, pro rodinnou rekreaci. Objekt se nachází v obci Křtiny, okres Brno-venkov. Půjde o objekt, který je v současnosti v držení dr. Vladimíra Dívčího, ředitele Ústředního ředitelství ČST, pro rodinnou rekreaci.

Kraj kolem Křtin se mi velmi líbí a rád bych tam se svou početnou rodinou trávil chvíle odpočinku. Kdyby mi bylo v této záležitosti být nápovězen, byl bych Vám nesmírně vděčný. Ještě přibližuji, že o záležitosti je informován telefonicky a. Cihlář, tajemník pro věci církevní a předseda ONV v Tachově.

Se soudružským pozdravem

Dr. Vladimír Dívčí

Vážený soudruh
J. Wiendl
místopředseda KNV
Plzeň

*Prostřednictvím
místopředsedy / ředitele
a náčelního Holického úřadu
+ PČT - nařídil odkoupení
dalšího objektu v obci Křtiny
Křtiny - Křtiny - Křtiny*

XXV Osobní žádost náměstka ČST místopředsedovi ZČ KNV Wiendlvi ve věci žádosti o odkoupení církevního objektu za účelem rodinné rekreace. Dáno v Praze 16.6. 1975.

kultury - Krajský tajemník pro věci církevní
Círk-66/75-Cih/Vot 1. 1/4

22. května 1975

Okresní národní výbor
A. J. K l a u s
tajemník pro věci církevní
T a c h o v

Odměny duchovním

Považujeme Váš diferencovaný přístup k udělování od-
měn duchovním za správný. Přesto však se domníváme, že vý-
še navrhované odměny panu vikáři Holešovskému je vysoká za
období jednoho čtvrtletí roku.

Doporučujeme snížit na Kčs 1000,- a zbytek eventuálně
poukázat ke konci roku. Tím nechceme naprosto snižovat loa-
jální postoj a násluhy pana vikáře, které uvádíte.

Krajský tajemník pro věci církevní:
Josef C i h l á ř

XXVI Odpověď KCT Cihláře OCT Tachov Klausovi ve věci výše odměn duchovním za 1.
čtvrtletí 1975. Datum 22.5. 1975.

XXVII a XXVIII Zápis z besedy duchovních se zástupci ONV Tachov dne 5.4. 1972. Dokument
je zde kompletní, je tedy možné seznámit se s připomínkami kněží.

Z á p i s z besedy duchovních se zástupci ONV Tachov
ze dne 5.dubna 1972

Beseda se konala v malé zasedací síni ONV za účasti:

s. Morgenstein, předseda ŠKK ONV

s. Přibán, OCT a vedoucí odboru kultury ONV

(omluveni: s.Veit, předseda ONV

s.Lojd, náměstek předsedy ONV - střediskové)
porady NV

zástupci římskokatolické církve:

Miroslav Brtva	farář	Svojšíň
Miloš Fiala	děkan	Bor
Josef Holešovský	vikář	Kladruby
Josef Kopecký	farář	Staré Sedliště
Alois Pataky	farář	Diana
Václav Průša	farář	Chodský Újezd
Čeněk Šilain	farář	Tachov
Alois Šimoník	děkan	Stříbro
Jaroslav Španihel	arciděkan	Domaslov
Karel Samek	farář	Planá

zástupci českobratrské církve evangelické:

Marcela Čecháková	vikářka	Stříbro
Ludivík Svoboda	vikář	Černošín

zástupci československé církve husitské:

Rudolf Vědl	farář	Tachov
Jan Stukbauer	farář duch.	Stříbro

zástupci pravoslavné církve:

Gerasim Arsenuk	farář duch.	Stříbro

C E L K E M přítomno 15 duchovních z okresu Tachov,

z toho 13 duchovních podle § 17 vl.nař.

2 duchovní-důchodci §16 vl.nař.

P ř ů b ě h b e s e d y:

omluven: Zubanič (Lesná, pravosl.)

1. Besedu zahájil předseda ŠKK ONV s.Jaroslav Morgenstein přivítáním přítomných. Zároveň omluvil předsedu ONV s.Veita a náměstka předsedy ONV s.Lojd, kteří v těchto dnech se zúčastňují střediskových porad NV v okrese Tachov.
2. Hodnocení činnosti duchovních v předvolebním období a účasti při volbách s poděkováním za přístup k tomuto politickému úkolu provedl OCT s.Přibán.
3. Zástupce odboru výstavby ONV s.Kaufner podal přítomným směrnice a pokyny při zabezpečování oprav kostelů a konkrétně zodpověděl dotazy duchovních z jednotlivých farností.
4. Zástupce finančního odboru seznámil přítomné se směrnicemi o odvádění daně ze zisku, příspěvku na soc.zabezpečení, s pokyny daně důchodové, odvádění daní ze mzdy atd. a zodpověděl konkrétní dotazy duchovních.
5. V další části programu besedy zhodnotil OCT s.Přibán konkrétně podle jednotlivých farností plnění závěrů z besedy s duchovními z října 1971, vyzdvihl kladné příklady duchovních a konkrétně na faktech kritizoval činnost jednotlivých duchovních, zvláště p.Brtvy ze Svojšína.
Vytyčil pak základní úkoly pro jednotlivé církve na další období s tím, že budou hodnoceny na příští besedě duchovních na podzim t.r. na konkrétních faktech.

6. D i s k u s e:

Pataky - kostel v Kateřině potřebuje opravu střechy cca 4m², pokrýváč požaduje 1.000,- Kčs za práci - zodpovězeno z fin.odboru a OCT

- Kopecký - ze státního příspěvku na opravu kostela ve Starém Sedlišti v r. 1971 nemá již prostředky na zaplacení a odvod daní v rámci předpisů daně ze zisku a požaduje další příspěvek od odboru kultury - projednat s fin. odborem
- Brtna - omluvil se za prudké vystoupení při návštěvě OCT na f. i. ve Svojšíně
- prohlásil, že již omezuje scházení se dětí a mládeže na faře a činnost přesouvá na kostel
- pěvecký kroužek již není v činnosti, poslední byl proveden nácvik písní k vánocům
- směrnice o výuce náboženství bude plnit přesně, bude dodržovat začátek vyučování a vyučovací dny, zpřístupnění kázeň na ONV může vyučovat náboženství v Černošíně v jiný den, protože by se náboženství vyučovalo až za 3 týdny - OCT zodpověděl kladně za předpokladu projednání s řed. školy
- Vědl - v úvodním slově OCT bylo zdůrazněno, že je třeba pečlivě zvažovat styky duchovních s občany ze západních zemí a dotazuje se, zda je v platnosti zákaz - zodpovězeno OCT ve smyslu pokynů KCT s přihlédnutím k západní hranici ČSSR
- Šimoník - neměl dlouhá léta řádnou dovolenou a požaduje pomoc státních orgánů při zástupu duchovním z jiného okresu - OCT nemá námitek za předpokladu včasného zařazení o státní souhlas a po vyčerpání možnosti zástupu duchovními z okresu
- Španihel - dotaz, jak postupovat při pohřbu v okrese, kterého by se chtěl zúčastnit kněz (příbuzný zemřelého) z jiného okresu - zodpovězeno OCT
- Brtna - je si vědom, že dosud nenašel cestu k navázání styků se zástupci státní správy (MNV Svojšíň) a chce nejen kontakty navázat, ale s orgány NV v obci spolupracovat
- Šimoník - dotaz, zda je možné užívat tisk, který je vydáván v NDR, odkud si jej objednává a nechává zasílat přes naše celní a pasové orgány - (Tag des Herrn, Katolichenhag) - OCT zdůraznil zákaz tisku ze západních zemí s tím, že ze soc. zemí je možné tisk objednávat za předpokladu ohlášení na odbor kultury
- Holešovský - z okresu Tachov dosud nikdo z duchovních není zapojen do hnutí Pacem in terris, duchovní čekají na přihlášky církevní cestou z krajské organizace
- Arsenuk - žádá o příspěvek 3.000,- Kčs na opravu modlitebny pravosl. církve ve Stříbře - OCT prověří potřebnost a zajistí fin. prostředky
- Štukbauer - na opravu komína čl. modlitebny ve Stříbře požaduje fin. prostředky - předložit návrh rozpočtu, OCT prověří potřebnost a zajistí fin. prostředky
- Arsenuk - dotaz, zda je možná ekumena - zodpovězeno OCT, že jen ve vrcholných orgánech církve
- Morgenstein - shrnul některé závěry z besedy a vyzval duchovní zvláště k práci mezi věřícími při zajišťování budovatelských úkolů v rámci vyhlášené soutěže NV k 30. výročí osvobození ČSSR Sovětskou armádou
- OCT - shrnul podrobně úkoly do těchto závěrů:

V roce 1979 byla dokončena rekonstrukce ul. ...
náklady 200 Kč. K ...
rekonstruován ...
na zokouření ...
údržbu ...
síní byly pouz ...
V ...

9/ Na činnosti SPOZ ...
nost ...
ci s ...
vodě a v ...
s ...
šuje spolupráce SPOZ s ...
ní občani a ...
zabezpečovat ...

10/ Výše vynaložených prostředků:

a/ na činnost Okresního SPOZ	..... 4.100 Kč
b/ na činnost místních ...	..... 111.000 Kč
c/ na činnost městských ...	..... 100.000 Kč
d/ c e l k e m	<u>267.100 Kč</u>

vedoucí ...
...
...

XXIX Hodnocení činnosti Sborů a aktivů pro občanské záležitosti pro rok 1979 na okrese Tachov. Toto je 3. strana dokumentu, obsahující finanční náklady. KO ONV Tachov, dne 7.1. 1980.

XXX – XXXII Zpráva o činnosti aktivů SPOZ na okrese Tachov pro KO ONV a KNV. OV SPOZ, 29.8. 1980.

Okresní sbor pro občanské záležitosti v Tachově

Zpráva

o činnosti aktiv pro občanské záležitosti v okrese Tachov

Na základě usnesení ČOR ze dne 13.10.1977 a na základě usnesení vlády ČSR č. 246/74 bylo přistoupeno ČOR v Tachově k rozšíření počtu aktiv pro občanské záležitosti při ZV ROH, po dohodě s Okresním sborem pro občanské záležitosti v Tachově. Do okresního SPOZ při ČOV v Tachově byla ze ČOR jmenována polit. pracovníce OSAP s. Ilona Kyšavá. Již v průběhu roku 1975 byly ustanoveny aktivity při ZV ROH :

Plastimat Tachov	Tosta Bor
Amati Stříbro	Jednota Tachov
Zem. stavby Planá	Kozák Tachov
Okresní správa silnic Stříbro	

V dalších letech byly ustaveny aktivity při ZV ROH :

Geoindustria Stříbro	St. statky Kladruby
OSP Tachov	"- Stříbro
Mlékárna Stříbro	"- Planá
Lesní závod Stříbro	"- Halže
TEROZ Tachov	"- Chočová Planá
St. statky Bor	"- Bezdrůžice
Agroservis Tachov	

Aktivity pro občanské záležitosti v občanských výborech pracují v obcích : Dl. Újezd, Kokašice, Kostelec, Kšice, Okr. Hradiště, Sytno, Těchlovice, Tisová, Trpísty, Trškolupy.

Celkem pracuje v okrese 30 aktivů pro občanské záležitosti. Z toho 12 aktivů na závodech, 10 na státních statcích a 10 při občanských výborech.

Od druhé poloviny letošního roku se rozšířil počet aktivů ze závodů o aktivity při občanských výborech. Aktivity při občanských výborech v plné míře nahrazují dřívější komise SPOZ při národních výborech. Proto je lze považovat v současné době jako nejaktivnější. Jmenovitě se jedná o aktivity v Kokašicích, Kostelci, Kšicích, Sytně, Okrouhlém Hradišti, Trpístech. Ostatní aktivity při občanských výborech vykazují slabší činnost. Jedná se o aktivity v obcích s malým počtem obyvatel, kde se akce významnějšího charakteru mohou podle svých možností uskutečňovat zhruba 1x ročně. Tato skutečnost se při

nepříznivě odráží v celkovém postupu k práci po Měsíčním setkání. Činnost těchto malých aktivů je zaměřena především na oslavy životních jubileí.

Z aktivů při ZV ROH vynikají zejména činnost komise při ZV ROH státní statky Bor, Zahrádky, Planá, Tosta, Kozak, Tachov, Jednota Tachov, Státní statky Bezruč, Planá, Chotová, Planá a Halže.

Aktivní na závodech zaměřují činnost na práci s učením, duchovní, udržují styk se svými pracovníky, kteří vykonávají vojenskou presenční službu, dále na organizování blahopřání svým pracovníkům při příležitosti pracovních a životních jubileí. Většina z nich využívá i možnost veřejného blahopřání prostřednictvím závodních a místních rozhlasů a zvláště krajského vysílání Čsl. rozhlasu Plzeň. V případě úmrtí spolupracovníka je organizováno smuteční rozloučení některým z funkcionářů závodu a často je poskytována i pomoc pozůstalým. Aktivní na závodech se ve spolupráci se sbory v místech aktivně zúčastňují vítání občánků, předávání cit. průkazů ze strany patronátních závodů a BSP, předávání výměnných listů, setkání s důchodci a dalších akcí. U většiny sborů v okrese jsou zástupci závodů členy místních sborů a aktivů při obč. výboru. Zástupci aktivů pro občanské záležitosti na závodech jsou zvaní na školení se zaměřením na činnosti SPOZ. V posledním období jsou pořádány semináře k jednotlivým obřadům mezi něž patří také školení pro občanské řečníky na závodech, které ve spolupráci s okresním kulturním střediskem, O SPOZ a OCR je každoročně zabezpečováno. Pravidelně 2x ročně vydává okresní SPOZ Zpravodaj o činnosti sborů v okrese, který je zasílán také všem aktivům na závodech a při občanských výborech. Zpravodaj obsahuje nejen informace o činnosti SPOZ v okrese, ale také metodické pokyny k dalšímu zlepšení činnosti jak aktivů, tak i místních SPOZ a dává možnost bližšího seznámení všech pracovníků SPOZ z činnosti v rámci celého okresu. Jsou zde uveřejňovány dobré příklady z činnosti SPOZ a podněty k dalšímu zlepšení práce.

Činností aktivů na závodech se pravidelně 2x ročně hodnotí v ZV ROH a je zařazena do plánu aktivity ZV ROH. Ze strany vedení závodů i ZV ROH jsou u většiny aktivů vytvářeny všestranné podmínky pro jejich činnost. Ve spolupráci OCR a okresního SPOZ byl vypracován plán ustavování aktivů SPOZ na závodech do konce r. 1980, který je důsledně plněn.

Při pořádání akcí SPOZ se místní sbory občanských sdružení a závozy a společně se podílejí na pořádání akcí jako výstavy, občanských předávání výbušných listů, eslov, výrobních soutěží, při pořádání besed s dělníky a občanských poradenství. Bez konkrétní spolupráce mistrů SPOZ a jednotlivých aktiv na závodech by nebylo možno pokračovat v této práci pro závodní. Na této činnosti se aktivně podílejí aktivní členové státních Bor, Pland, Chodová planá, Stříbro, Amati Stříbro, Geoindustria Stříbro a další závody. Mezi další akce, které aktivy ve spolupráci s místními SPOZ pořádají patří akce k MDD, MDI, setkání Pland na Plesový pracovních jubileí na národních výborech za přítomnosti představitelů obce a dalších akcí. Ke zlepšení další činnosti aktivů na závodech by se mělo dále prohlubovat spolupráci s místními SPOZ a aktivy při pořádání výborech. K další spolupráci s místními SPOZ bude nutné také rozšířit počet aktivů na závodech.

Zpracovala :
Vítková Helena
tajemnice O SPOZ

Helena

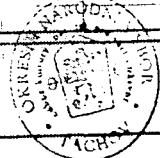
II. Podrobný výpočet rozpočtu na mimořádné výdaje a příjmy:

Mimořádné rozpočtové výdaje:					
Číslo řádku	Položka výdaje	Rozpočet 1982	Skut. výdaje 1982		
1	Investice:				
2	mimoliminní investice				
3	Investice celkem				
4	Generální opravy církevních objektů				
5	Generální opravy církevních zařízení				
6	Generální opravy celkem				
7	Velké běžné opravy církevních budov	750.000,-	750.000,-		
8	Velké běžné opravy vnitřního zařízení				
9	Velké běžné opravy celkem	750.000,-	750.000,-		
10	Čestné členům rad starších starostů				
11	Čestné výdaje celkem				
12	Náklady na knižnice				
13	Umění a droky z půjček				
14	Ostatní mimořádné výdaje	550,-	550,-		
Mimořádné rozpočtové příjmy:					
15	Příjmy z darů	550,-	550,-		
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					

Josef Kopecký, děkan a farář

Podpis faráře

Podpis faráře

XXXIII Rozpočet FÚ Staré Sedliště na rok 1982. (zadní strana s podpisem faráře a razítkem ONV)

Z á p í s

konaného dne 8.7.1983 ve věci starého židovského

Účastníci :	MěstNV Tachov	předseda ing. J. Marek
	MěstNV, OVÚP Tachov	B. Vachal
	KSSPPOP Plzeň	B. Kočendrík
	Státní židovské muzeum Praha	Dr. Hanzlíková
	Židovská náboženská obec Plzeň	předseda Jindř. L. Janzer tajchářka M. Janzerová

Předmětem kontrolního dne bylo upřesnit vztahy ohledně likvidace starého židovského hřbitova v důsledku výstavby sídliště Tachov Apetínské a rozšíření hlavního průtahu města v Chodské ulici. Městské zastupitelství trvá na svém původním vyjádření tak, jak bylo dohodnuto na minulých kontrolních dnech, které se zúčastnili zástupci židovské náboženské obce odboru kultury ONV a zástupci MěstNV. Při tomto jednání byl dohodnut způsob likvidace starého židovského hřbitova s tím, že v horní části, která nebude zasahovat do budoucího sídliště a komunkace bude vykopán hrob, do kterého budou uloženy všechny nároby z tohoto hřbitova a tento prostor bude pietně upraven. Na základě doporučení Státního židovského muzea budou historické pomníky umístěny tam, kam toto muzeum určí jeho nové osazení. Krajské středisko státní památkové péče ochrany přírody Plzeň vyslovilo námětky ohledně likvidace hřbitova, ale neuvedlo důvod proč s touto likvidací souhlasí. Do 15. srpna 1983 zašle Státní židovské muzeum Praha návrh na vytypování pomníků, které budou vyjmuty a osazeny na nové místo sk, jak doporučí Státní židovské muzeum. Po předložení tohoto návrhu svolá MěstNV nové jednání za účasti všech zainteresovaných složek. Vše na likvidaci hřbitova by prováděli pracovníci Technických služeb města spolu s pracovníky MěstNV koncem roku 1983 a začátkem roku 1984.

Domí:

MěstNV, OVÚP TC
Odbor kultury Plzeň
Odbor kultury TC
Židovská náboženská obec
Plzeň
Státní židovské muzeum Praha
KSSPPOP Plzeň
Technické služby města TC

zapsal : Vachal

XXXIV Zápis z kontrolního dne 8.7. 1983 konaném na starém židovském hřbitově v Tachově.

1207/83

19. července 1983

J. Kočenderle

Městský národní výbor Tachov

k rukám předsedy
s. ing. J. Šeděra

T a c h o v

Věc: Zápis z kontrolního dne konaného dne 8.7.1983 ve věci sta-
rého židovského hřbitova - n á m í t k a

KSSPPOP Plzeň obdrželo dne 18. července 1983 Zápis z kontrol-
ního dne konaného dne 8.7.1983 ve věci starého židovského hřbitova;
spracovaný s. Václavem z OVÚP MěstNV Tachov.

Tento materiál není autentickým dokumentem z jednání a stejně
nepřiznivým způsobem, jako zápis z jednání na MŠNV Tachov dne
2.6.1983, interpretuje činnost Krajského střediska státní památko-
vé péče a ochrany přírody v Plzni. KSSPPOP v Plzni k předchátnému
materiálu vznáší námítky a současně uvádí:

1) KSSPPOP Plzeň akceptuje nutnost zásahu do židovského hřbit-
ova v důsledku výstavby sídliště Tachov-Mapotínská a nutnosti roz-
šíření hlavního průtahu Tachov, Chodská ul.;

2) Není připomínek k likvidaci náhrobků i hrobů ve smyálu, jak
požaduje židovská náboženská obec v Plzni, tj. smechování určených
náhrobků zahrnutím zemí a pietní úpravou místa a odprodej urče-
ných náhrobků k průmyslovému zpracování;

3) Protože lokalita dokládá židovské osídlení od 17. století,
známé ve městě od 15. století, a prezentuje některé náhrobky hod-
notné s kulturně-historického hlediska, navrholo KSSPPOP, aby
Státní židovské muzeum v Praze celý soubor posoudilo a zpracovalo
odborné vyjádření ve věci, která zřejmě spadá v kompetenci odboru
kultury ONV Tachov.

4) KSSPPOP Plzeň nabídlo zpracování i porizování fotodokumentace
náhrobků hřbitova s tím, že materiál postoupí Státnímu židovskému
muzeu v Praze pro vypracování odborného stanoviska.

V tomto smyálu provedlo KSSPPOP Plzeň ve spolupráci se Státním
židovským muzeem v Praze a ŽMO Plzeň dokumentaci celého areálu
hřbitova a dokumentaci poloviny počtu náhrobků, určených SŽM Pra-
ha. Dokončení akce bylo předpokládáno dne 25.7. s tím, že fotodoku-
mentaci postoupí SŽM Praha do 11.7.1983.

V tomto smyálu byl informován zástupce OVÚP MěstNV Tachov dne
18.7.1983 při pracovní schůzce, v jejím rámci přišel přítomný
zástupce ŽMO o zádech státních orgánů proti poškození náhrobků v
jihozápadním cípu hřbitova.

KSSPPOP Plzeň žádá o vydání souhlasu k výše uvedenému materiálu
s uvedením, že se zájem, aby byla dle dokončena dokumentace k od-
bornému stanovisku SŽM Praha.

na vědomí:

Opč. NV Plzeň, odbor kultury

ONV Tachov, odbor kultury a taj. pro věci církv.

~~Státní náboženská obec v Plzni~~

~~Státní židovské muzeum v Praze~~

Státní ústav památkové péče a ochrany přírody v Praze

Ředitel střediska:

prof. Jil. Karel S e i d l

XXXV Námítka KSSPPOP ve věci kontrolního dne na starém židovském hřbitově v Tachově.
V Plzni, dne 19.7. 1983.

Zápis

ve věci asanace a rekonstrukce starého židovského hřbitova v Chodské ulici v Tachově, konaného dne 12.12.1983.

Přítomni: ing. A. Radvanský - rada židovských náb. obcí ČR Praha
 br. Benzer - židovská náboženská obec Plzeň
 pan Lóvy - židovská náboženská obec Plzeň
 ing. Jaroslav Zitek - předseda MěstNV Tachov
 s. Jiří Váchal - odbor výstavby a ÚP Tachov

Předmět dnešního jednání bylo upřesnění způsobu asanace starého židovského hřbitova v Tachově v Chodské ulici, v důsledku prováděného komunikačního řešení, je nutné aby došlo k úpravě prostranství bývalého židovského hřbitova.

1. ing. Radvanský projedná se Státním židovským muzeem v Praze přehodnocení výběru historických kamenů a zredukuje se jejich počet na 40 kusů a 1 kus nejvýznamnějších kamenů bude přemístěn na nový židovský hřbitov v Plzeňské ulici v Tachově.
2. plocha starého židovského hřbitova bude ponechána o velikosti cca 30 x 30 m v horní části hřbitova, kde budou pod terén pietně uloženy zbytky kamenů, které nebudou osazeny nad terén v prostoru zbylé části hřbitova.
3. celá část zbylého hřbitova bude okrazena novým oplocením /způsob provedení bude dohodnut dodatečně/ vlastní část hřbitova bude označena pomáčkou s nápisem jehož text dodá ŽNO Plzeň.
4. nepotřebné kameny budou nabídnuty k odkoupení družstvu kameníků Holoubkov koupí zprostředkuje s. Aradhajnal.
5. celý areál bude osázen zelení tak, aby celé území mělo vlastní pietu.
6. ŽNO Plzeň převede pozemek starého židovského hřbitova MS na MěstNV /smlouvu o převodu vyhotoví MěstNV do 31.1.1984.
7. MěstNV zabezpečí v dalším období údržbu zeleně a zbylé části hřbitova včetně okolí až již po nově vybudované komunikaci a nebo po úpravách sídliště.

Z Á P I S

z výjezdní komise ke kontrole židovských hřbitovů v okrese Tachov

konané dne 2. listopadu 1989 za účasti tajemníka pro věci církevní ONV Tachov s. L. Pavlíčka, zástupce Čs.svazu ochránců přírody s. Zď. Procházky J., zástupce Drobné provozovny MěstNV Tachov s. Váchala a zástupce židovské náboženské obce v Plzni Rudolfa Löwyho.

- Hřbitov Tachov - Se s. Váchalem domluveno, že během zimy odveze asi 60 náhrobních kamenů z Tachova na hřbitov M.Lázně, ostatní kameny pohřbí na místě a zřídí lapidárium. Mělo být hotovo v r.1987. Nový termín do konce 1.pololetí 1990.
- Návrh textu na památník k lapidáriu dodá ŽNO Plzeň, návrh památníku s.Váchal.
- Hřbitov Blomný Újezd - Areál byl vyčištěn ochranáři přírody. Požadují odměnu 400,-Kčs. Částku zašle ŽNO na Zď. Procházku, Vodní ul. 18, Domažlice ze hřbitovního fondu. Komise doporučuje hřbitov převzít do státní památkové péče. Návrh počá ŽNO Státnímu žid.muzeu v Praze.
- Hřbitov Žebráky /MNV Hoštka/ - V prostoru hřbitova zůstalo jen několik kamenů, doporučeno nechat hřbitov splynout s přírodou.
- Hřbitov Kolen /osada MNV Lestkov/ - V prostoru hřbitova je jen asi 20 starých náhrob.kamenů, doporučeno nechat splynout s přírodou.
- Hřbitov Nové Sedliště /MNV St.Sedliště/ - Doporučit do státní památkové péče.
- Hřbitov Struž u Tachova - Obvodová zeď je v pořádku, jinak zbývá jen asi 10 náhrob.kamenů. Nechat splynout s přírodou.
- Hřbitov Řebří /MNV Svojsín/ - Hřbitov jsou ochotni vyčistit ochranáři přírody v roce 1990 za odměnu 600,-Kčs. Na hřbitově bude umístěna pamětní tabule. Zajistí ŽNO Plzeň.
- Hřbitov Telice /MNV Kladruba/ - Hřbitov jsou ochotni vyčistit ochranáři přírody za odměnu 800,-Kčs. Zajistí ŽNO Plzeň. Hřbitov doporučen do státní památkové péče.
- Hřbitov Řešín /MNV Bezdrulice/ - Hřbitov jsou ochotni vyčistit ochranáři přírody po uzavření písemné dohody. Zajistí ŽNO Plzeň.
- Hřbitov Stábro - Je ve vzorném pořádku.
- Hřbitov Chodová Planá - Starý hřbitov doporučit do státní památkové péče. Nový hřbitov - obvodová zeď v dobrém stavu, chybí vrata. Asi 30 náhrobků je poražených. ŽNO Plzeň rozhodne o dalším postupu.
- Hřbitov Planá u Mar.Lázní - Byl zrušen v minulém století, vyjmout z evidence.

Tajemník pro věci církevní ONV Tachov slíbil zjistit majetkoprávní vztahy všech hřbitovů v okrese k židovské náboženské obci, případně ~~obci~~.

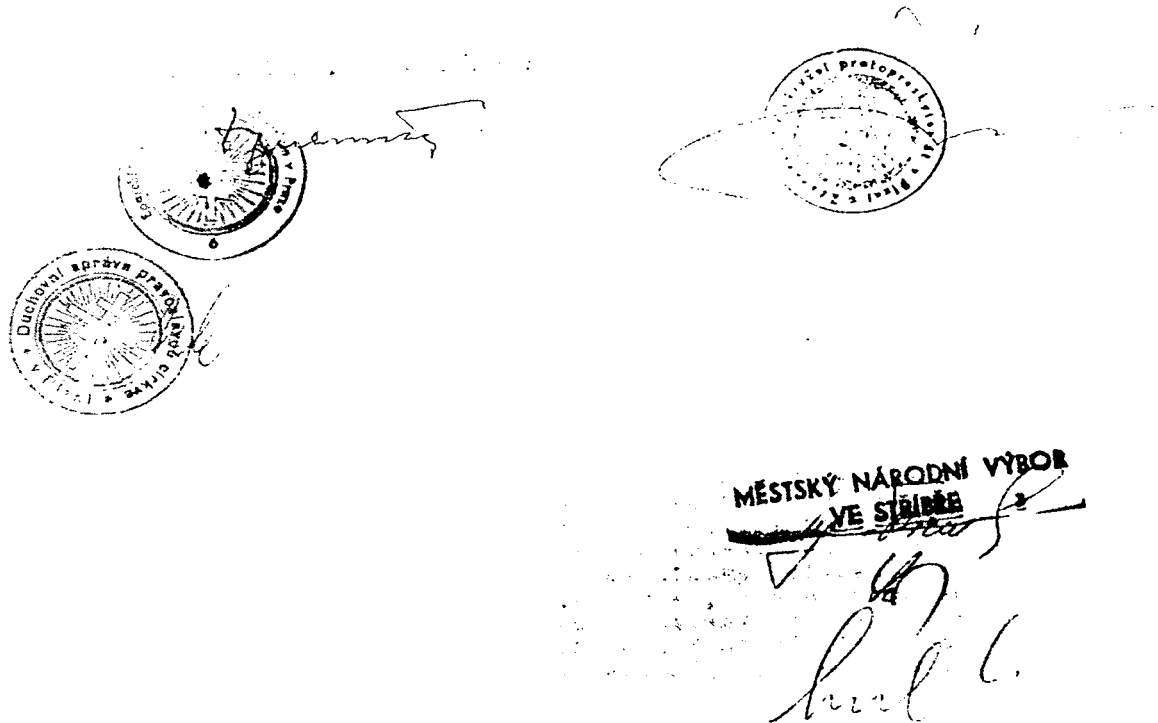
Po konzultaci s církevním tajemníkem a okresními složkami NF zajistí ŽNO Plzeň doplnění textu na novém památníku na tachovském hřbitově tak, aby rovněž připomínal židovské oběti nacistické persequce.

Zápis porizen dne 2. 11. 1989.

Zapsal R. Löwy - ŽNO

XXXVIII Zápis z výjezdní komise ve věci židovských hřbitovů v okrese Tachov ze dne 2.11. 1989. Zapsal rabín Löwy.

165/89

XXXIX Zápis z jednání na MěNV Stříbro ohledně opravy objektu (fary) PC ve Stříbře, konaném dne 3.11. 1989.

Jan Pavlíček
Vězeňská 6
Příkazní Žižkov
L. 1. 1. 1. 1.
351 01

166/výst/90 ing.Šimek 27.2.1990

Žádost o stanovisko

MěNV Stříbro, odbor výstavby a ÚP se na Vás obrací
v souvislosti s vývojem našeho státu se žádostí o vyjádření,
zda-li i nyní trvá ustanovení zápisu ze společného jednání
dne 3.11.1989, zejména zda-li trvá nabídka k odprodeji objektu
čp. 64 v Žižkově ul. ve Stříbře do vlastnictví MěNV Stříbro.
Vaše vyjádření je důležité z hlediska stanovení záměrů
s tímto objektem. Vaši odpověď zašlete v co nejkratší době.

Na vědomí:
L.Pavlíček, ONV Tachov

Vedoucí odboru výstavby
a územního plánování
ing. Josef Š i m e k
MĚSTSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR
VE STŘÍBRĚ ,

XL Žádost o stanovisko. Vedoucí odboru výstavby a územního plánování MěNV Stříbro žádá
kněze PC o postoj ve věci opravy objektu této církve ve Stříbře (viz XXXIX). Podepsán ing.
Šimek, dne 1.3. 1990.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny:

Národní archiv Praha (NA):

Fond ministerstva kultury 1945 – 1989, úsek MK - SPVC

Karton 10 – Porady krajských a okresních církevních tajemníků.

Karton 11 – Porady okresních církevních tajemníků (zbytek), Školení KCT a OCT.

Karton 14 – Personálie pracovníků CP úseku, systematizace apod.

Karton 78 – Statistiky religiozity, roční výkazy, obecné 1967 – 1988.

Karton 79 – Statistiky religiozity.

Státní oblastní archiv Plzeň (SOA):

Fond Západočeského krajského národního výboru (ZKNV) 1945 – 1989

Karton 3529 – VN, výkazy pro MK a různé doklady z let 1971 – 1989.

Karton P 1512 – Výkazy. V této práci výkaz o činnosti s SPOZ.

Karton P 1523 – Zprávy OCT o religiozitě 1972 – 1974, jiné zprávy z let 1968 – 1970, 1971 a 1976.

Karton P 1524 – Zprávy OCT z let 1973 – 1974 a 1977 – 1978. Mj. zprávy z Tachova z let 1971 – 1978.

Karton P 1525 – Porady OCT, plány práce, pokyny. Obsahuje porady OCT za léta 1972 – 1979.

Karton P 1527 – Zprávy KO ZKNV pro KV KSČ o CP situaci, několik rozborových zpráv o CP situaci pro ZKNV z okresu Tachov.

Karton P 1942 – Zprávy SPOZ z okresů.

Státní okresní archiv Tachov (SOkA):

Fond OV KSČ 1945 – 1988

Karton 58, i.č. 890 – Zápis ze zasedání P OV (KSČ) 17.10. 1967, str. 38-59.

Karton 98, i.č. 1209 - Zápis ze zasedání P OV 16.5. 1979, str. 22-30.

Karton 105, i.č. 1268 – Zápis ze zasedání P OV 11.8. 1982, str. 100-106.

Karton 109, i.č. 1293 – Zápis ze zasedání P OV 24.8. 1983, str. 46-59.

Karton 113, i.č. 1323 – Zápis ze zasedání P OV 17.10. 1984, str. 92-106.

Karton 117, i.č. 1357 – Zápis ze zasedání P OV 12.2. 1986, str. 49-55.

Fond ONV 1945 – 1990

Karton 432 (Církev) – Rozpočty a výkazy, 1980 – 1982, složky jednotlivých církví (ČCE, ČCH, PC, ŽNO) 1981 – 1990.

Seznam použité literatury:

Babiuch J., Luxmoore j.: Vatikán a rudý prapor, Volvox Globator, Praha 1999.

Balík, S., Hanuš J.: Katolická církev v Československu 1945 – 1989, CDK, Brno 2007.

Boháč, Zdeněk: Atlas církevních dějin českých zemí 1918-89, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1999.

Cuhra, Jaroslav: Církevní politika KSČ a státu v letech 1969 – 1972. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR (č. 32), Praha 1999.

Cuhra, Jaroslav: Československo – vatikánská jednání 1968 – 1989. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR (č.34). Praha 2001.

Cuhra, Jaroslav: Dekret Quidam episcopi a zánik Sdružení katolického duchovenstva Pacem in terris. In: Pocta docentu Vladimíru Nálevkovi, Acta universitatis Carolinae, Philosophica et historica 2 – 1998, Karolinum Praha 2001, str. 167-178.

Cuhra, Jaroslav: Skrytý zápas. Stát, katolická církev a mládež v druhé dekádě normalizačního režimu. In: Vaněk, Miroslav (a spol.): Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu, ÚSD AV ČR a Votobia, Praha 2002, str. 107 – 143.

Čadek, Štěpán: Československá církevní politika v éře normalizace 1968/73 – 1989. Z dokumentů sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury České socialistické republiky. Bakalářská práce FF UK, Praha 2006.

Hartmann J., Svoboda B., Vaško V.: Kardinál Tomášek. Vyšehrad, Praha 1994.

Kaplan, Karel: Stát a církev v Československu v letech 1948-1953. ÚSD AV ČR Praha a nakladatelství Doplněk Brno, 1993.

Kaplan, Karel: Těžká cesta. Spor Československa s Vatikánem, 1963 – 1973, CDK, Brno 2001.

Procházka, Zdeněk: Tachov – město. Historicko – turistický průvodce č. 8. Nakladatelství českého lesa (a Fair – play klub Tachov), Domažlice 1997.

Stříbrný, Jiří: Katolická církev v Českých zemích v čase dvou totalit, In: sborník České církevní dějiny ve 2. polovině 20. století, CDM, Brno 1999, knižního vydání příspěvků sekce církevních dějin na VII. Sjezdu českých historiků v Hradci Králové, ve dnech 10.-12.9. 1999, str. 74 – 105.

Vaško, Václav: Dům na skále 1, Církev zkoušená 1945 – začátek 1950. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2004.

Vaško, Václav: Dům na skále 2, Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, 2007.

Další doporučená literatura:

Barnovský M., Pešek J.: V zovretí Normalizácie. Církvi na Slovensku v letech 1969 – 1989. Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2004.

Bratinka, Pavel: Církev – ochrana svobody ve společnosti, in Církev a společnost, 1999.

Casaroli, Agostino: Trýzeň trpělivosti. Svatý stolec a komunistické země (1963 – 1989). Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001.

Cekota, Vojtěch: CMBF v Olomouci v letech 1968 – 1974.

Cuhra, Jaroslav: Dílo koncilové obnovy v kontextu státně církevní politiky pražského jara. In: Koncil a česká společnost. Brno, 2000, str. 112 – 124.

Cuhra, Jaroslav: KSČ, stát a římskokatolická církev (1948 – 1989). Soudobé dějiny 2-3/2001, ročník VIII, str. 267 – 293.

Cuhra, Jaroslav: Pražský biskup Tomášek a stát v čase ostré normalizace (1969 – 1982). In: Význam kardinála Tomáška v období normalizace a přechodu k demokracii (editor A. Opatrný), Praha 2000, str. 17 – 25.

Cuhra, Jaroslav: Skrytý zápas. Stát, katolická církev a mládež v druhé dekádě normalizačního režimu. In: Ostrůvky svobody, str. 107 – 143.

Čadek, Štěpán: Katolické festivity v regionech ČSR v 80. letech 20. století. FF UK, Praha 2007.

Demel, Zdeněk: Po stopách jednoho smutného výročí. K zrušení diecézních bohosloveckých učilišť a seminářů v roce 1950. Studia Theologica, č. 1/2001, ročník III, str. 61 – 65.

Fiala, Petr – Hanuš, Jiří (eds.): Koncil a česká společnost. Historické, politické a teologické aspekty přijímání II. vatikánského koncilu v Čechách a na Moravě. CDK, Brno 2000.

Fiala, Petr – Hanuš, Jiří: Skrytá církev. Felix M. Davídek a společenství Koinotés.

Halko, Jozef – Pešek, Jan.: Ján Dechet, banskobystrický kapitulný vikár. In: Hanuš, Jiří – Marek, Pavel: Osobnost v církvi a politice. Čeští a slovenští křesťané ve 20. století. CDK, Brno, 2006, str. 615 – 629.

Kučera, Jiří (ed.): Vyznavač a mučedník Štěpán Trochta. Portál, Praha 2006.

Mráz, Jan: Pohyblivé hranice mezi církví a politickým společenstvím. Církev a stát, Brno 1997.

Otčenášek, Karel: Kamínky. Drobná svědectví o pronásledování křesťanů. 5 dílů. Kontakt od 2000.

Pesch, Otto Hermann: Druhý vatikánský koncil 1962 – 1965. Příprava – průběh – odkaz. Vyšehrad, Praha 1996.

Prokš, Petr: Československo a západ 1945-48. Nakladatelství ISV Praha 2001.

Skalický, Karel: Osudy katolické církve v Československu (1918-1988), in Studie 1990, č. 130-31, str. 358-76.

Skalický, Karel: Postavení církví a věřících v Československu 80. let. In Studie 1989, č.126, str. 422-446.

Stříbrný, Jiří: Katolická církev v českých zemích v čase dvou totalit. In: České církevní dějiny ve druhé polovině 20. století. Ed. I. Jan, CDK, Brno 2000.

Tucker, Robert C.: Stalin. Jako revolucionář 1879 – 1929. BB Art, Praha 2003.

Vacovský, Jaroslav: Chaloupky: saleziánské prázdninové tábory v době totality. Portál, Praha 2002.

Vaněk, Miroslav – Urbášek, Pavel (a spol.): Vítězové, poražení? Životopisná interview. Díl II. Politické elity v době tzv. normalizace. Prostor, Praha 2005.

Vaněk, Miroslav (a spol.): Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. ÚSD AV ČR a Votobia, Praha 2002.

Vaško, Václav: Charta 77 a křesťané. In: Perspektivy 1997, č. 1.

Vaško, Václav: Ne vším jsem byl rád. Vlastní životopis. Karmelitánské nakladatelství. K. Vydrů 1999.

Vaško, Václav: Neumlčená (Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce), 2 díly, Zvon, Praha 1990.

Vaško, Václav: Mírové hnutí katolického duchovenstva – pátá kolona v církvi. Studie 1996, č. 10.

Zbranek, T. B.: Sdružení katolických duchovních Pacem in terris. Magisterská diplomová práce. FF MU, Brno 2007.

Žáček, Pavel: Boj proti církvím a sektám: Pohled z centrály StB. Nástin (...) činnosti 9. odboru hlavní správy kontrarozvědky SNB v roce 1989. In: Katolická církev a totalitarismus v českých zemích, str. 125 – 160.

The action of the Secretariate for the church affairs in selected sectors in the regions of the ČSR in the normalization era

Contents

Primarily on regional character of the (communist) state church policy focused works you are handling, depicts also the work routine of the church secretaries (CT), who were in the Czech socialist republic (ČSR) of the normalization era (1969 – 1989) the ones responsible for every step in that sector.

Every branch of the state administration has, obviously, its hierarchical structure and in this case we are talking about the department of Ministry of the culture, whose name was The Secretariate for the church (or ecclesiastical) affairs, shortly called SPVC. This bureau had its deputies by the regional and district state administration, the regional called KNV (regional national committee), the district ones by the name were ONV (district national committee). These deputies were professionally known as referents, also referent for church affairs, but officially named as was mentioned above, in distinction level as OCT (district) or KCT (region).

CT, as we should say, can be seen like a base unit for the supervision above the churches. For this work OCT depended on small army of agents, whose information were so important for the „inner sight“ in the actions of the common priests (the representatives – bishops, seniors and so on were still watched by agents of the secret police and the most prominent of them (before 1968) interned). CT was approved to rule by the „church laws“, edited for the complete subordination in 1949, which in 1950 the priests (and 1951 some bishops) were „allowed“ to swear to uphold. The churchmen could not do what they wanted, except inner liturgical matters, without the consciousness or permission from „the above“.

One of the most important things the CT could threaten by, it was the state acceptance for the purpose of the spiritual occupation or profession, shortly for being the priest. §17 of the 218 church law (in extension for catholic church by the government statute no. 219, consecutively for other churches) was a mighty help for them. The brave priests, as on the beginning of the 1970's was common, when other threats or moves on other places were ineffective, were simply disposed of that „license“. And also for some violating of the church laws there could be a road to prison. But the prisoning of the churchmen was rare in comparison with the „war practices“ of

the 1950's. For example: the clergy was no longer interned or imprisoned but normally employed or, with the state acceptance, allowed to work in the community.

When the priest did something wrong by the regime, the CP behaved temperly at first. The man of god was called to the (mostly) OCT for „a word“ said by the man of the Marx. The cause by our opinion might have been trivial but f.e. Catholic papers mids the church (free of charge) for the church members or out of school (and also of state insight) teached catechism or more time invested in children, antisocialistic speeches behind the ambon or contacts with foreigners might also have been critical. The banishing of the state approval was rare in the 1970's or later, because, similarly like the small atomic bomb, consecuted some very negative impact on his worship fellows, the „believer citizens“.

Church held no means of mass information. It was (after the vacuum in 1968) still under the control of the state administratives. They could not freely move, get in touch with anybody, no act of religion behind the walls of the churches or cathedrals. No form of ecumene with other confession and so on. Plenty of that binding prescriptions, unnormally forcing the churches and believers to pasivity, wanted by the regime, had from the beginning one logical consequence: the illegall(y acting) church in hiding. Illegal church and iilegal actions (and sometimes protesting demonstration by the form of massively attended pilgrimage or so) of the legal church were in common for all the communist era, often supressed, but still surviving.

For all the time, across all the persecution or supression, the Catholic church (ŘKC) persisted as the greatest of all. But the loss of half the worship populace speaks for itself. Symbolicaly, in the same 40 years period, there was an intense and from the state contributed, rise of the non-believers, which arose 2 times. In comparison with the catholics it seems that i is right the half they lost.

At the Dusk of „November“ (1989) the second most numerous church, also the greatest protestant, the Czechbrothers evangelical church (ČCE) with its tenth of the populace compared with catholics. That means between 300 and 400 000 people. The evangelics or some groups of them were the most and the longer opposers to the regime to ca. half of the 1970's. Group, known as New orientation, lately conected with the signers of Charta 77 were so carefully watched as most of the catholical's „underworld“.

Only behind these two there followed the Czechoslovak church of the husites (ČCH), after 1918 the nationaly oriented „rebel“ fraction of the catholics. In that time with one milion followers, under the rule of the comunists some three times decreased. The Jews, luterans and others were only minorities.

But there were also „anauthorised religious sects“ on top with the Wittness of the Jehova (SJ), one of the most nonunderestimated, because very obstinate, and every time persecuted enemies.

But this battle had no winners because the numbers of the SJ were on move up and not down. See the last chapter.

No after all but maybe before all was the struggle for the soul and fidelity of the believers. The regime focused on their childhood and washed their brains by the drug of scientific atheistic propaganda (VAP) which was, truly, ineffective but seriously held in the schools and in the work communities in the state held companies (the most of all companies). In the second row the SPOZ (The Board for the citizens affairs) relatively successfully tried, highly supported by the state governments, to replace the church festivities (baptisms, weddings, funerals) by the „citizens festivities“ like citizens wedding or mourning feast.

Although the press on the churches was uninterreptud and sometimes very hard, only its persistence was very harmful. For it all, the churches have lost some tree generations of the believers. The other and more terrible fact describes the number of atheists, wchich grew up from 6% (half a milion) in 1950 to some 40% (over four milions) in 1991, not lessening nowadays. The believers won the struggle but only by the way by surviving, the victory over the comunist namely won the disidents who succesfully spoked to gathdered thousands of the unrest nation. And despite church members from ordinary people to its heads were counted among the visible victors, they were obviously tired and not merely looking for the last remnants of its force to survive the comunists.

But there were regional differences. The moravians enthusiastically arose for finally gained freedom and the religious spirit in the 1990's was visible. In the Czech land this enthusiasm depended on the spared forces and real strength of the local church and this was also obvious in the 1990's. F.e. Eastern and Southern Bohemia traditionally remained in better form than somewhere almost collapsing parishes in Western and Northern part.

This work in differed chapters spoke about every region and its adherent CT. The base of its documentary sources were the meetings of the CT of the region or regional CT in the central SPVC in Prague. Now again we gained more information about the actions of the state administratives to be connected with the action of the church members and I hope it means some contribution for you, wherever you are, whatever you want to find. I also thank you for reading my work, but my best wishes was to enrich you by sharing some new facts.

Datum	Jméno	Bydliště	Škola nebo pracoviště uživatele	Katedra (pracoviště) uživatele	Podpis